NEW YORK TIMES BESTSELLER

"Umberto Eco ve John Fowles sevenlerin ellerinden düşüremeyeceği bir roman."
-New York Times

GİZEMLİ CİNAYET

JOHN FASMAN

ROMAN

GİZEMLİ CİNAYET

GİZEMLİ CİNAYET

JON FASMAN

KALİPSO YAYINLARI
Perpa Alışveriş Merkezi 11. Kat B Blok No: 1559
Okmeydanı-İstanbul
Tel: 0212 221 73 96 - 97 Fax 0212 220 07 96
www.kalipsoyayinlari.com.tr/e-mail:info@kalipsoyayinlari.com.tr

Kalipso Nokta Yayınları'nın Tescilli Markasıdır

GENEL YAYIN YÖNETMENİ: OYA UĞUR
EDİTÖR: AHMET SEYREK
ÇEVİRİ: ORHAN TUNCAY
BİLGİSAYAR UYGULAMA: BEFRİN AKAN
KAPAK TASARIM: DENİZ KARATAĞ
BASKI-CİLT: MELİSA MATBAACILIK

Sertifika No: 120988

Çifte Havuzlar Yolu
Acar Sitesi No: 4
Davutpaşa-İstanbul
Tel: 0212 674 97 23

İletişim ve Pazarlama: Nail Yurtseven 0532 571 21 44

GİZEMLİ CİNAYET

JON FASMAN

TEŞEKKÜRLER

İlk önce bu çabamdaki başarımın, eğer varsa, oluşmasını sağlayan Zachary, Sally, Benjamin ve Rebecca Fasman'a sağladıkları destek ve ilham nedeniyle teşekkür ederim.

Bu kitap, adları listenemeyecek kadar çok kitaptan alınan bilgilere dayanmaktadır ama Lyndy Abraham tarafından hazırlanan A Dictionary of Alchemical İmagery'in beni etkileyen asıl kaynak olduğunu açıklamalıyım.

Peer Johnson, Sylvia Sellers-Garcia ve John Williams'a ilk müsveddelerimi okuyarak geliştirdikleri için teşekkür ederim. Sayesinde yakalanan ufak hatalar nedeniyle şahin gözlü muhteşem halam Mildred Newmark'a teşekkür ederim.

Jim Rutman ve Meredith Blum, bu kitabın hala çorap dolabımın arkasında müvedde olarak kalması yerine ellerinizde olmasının ana nedenidir. Onların katsından kosaca bahsetmek ible zaman alıcı ve sıkıcı olacaktır. Jim'e içtenlik ve anlayışı için, Meredith'e editörlük becerisi ve her ikisinin heyecanı, inancı ve gayreti için çok müteşekkirim.

Penguin'deki herkese teşekkür ederim. ann Gdff and Simon Prosser, Sophie Fels, Liza Damton ve Juliette Mitchell, Bruce Gifford and Mauren Sugden'den bundan doha iyi editörlük desteği alamazdım.

Moskova'da The Moscow Times, bana hak etmeden önce bir yuva sağladı. Tüm yetenekli personeline teşekkürlerimi ve derin saygılarımı iletiyorum. Özellikle de Lynn Berry, Sunny Bosco ve Joy Ziegeweid'e.

Ayrıca o olmasaydı karanlık kalacak olan Rusya'yı aydınlatan Jefrey Tyler'e Moskova'da rastlamam eşi bulunmaz bir şans. Onun cömertliği, sıcaklığı ve şakacılığı yazdığım ve gezdiğim sürece benim için model olarak kalacaktır.

Son olarak, kendi geleceğimle ilgili bir not: Eğer oğlunuz, bir kızla tanıştıktan iki ay sonra elektriği, suyu, yolu olmayan ufak bir adaya o kız, erkek kardeşi, ailesi, kuzenleri, teyzeleri ve halalarıyla gideceğini size söylerse paniklemeyin. Sonuç iyi olabilir. Bunun böyle olacağı konusunda beni ikna eden ve sayısız nezaket gösteren George ve Paula Krimsky'e teşekkürler. Ama en çok olağanüstü bir kız yetiştirdikleri için teşekkürler. Eğer o olmasaydı Rusya'ya gidemez ve bu kitabı yazamazdım. Coğarafyacı'nın Kütüphanesi on ithaf edildi ve ben de ona müteşekkirim.

Alissa için

Kendimi her zaman iki düşünce arasında buldum: Yaşamın göründüğünden daha iyi olduğu ve daha iyi gibi göründüğünde aslında daha kötü olduğu düşünceleri.

Graham Greene, Journey Without Maps

Sevgili H.

Sanırım artık yaşamıyorsun. Senden bir daha haber almayı kesinlikle ummadım. Ve belki de almadım: El yazısı tanıdık görünüyor ama sahtekarlık yeni arkadaşının yetenekleri arasında sanırım en hafif olanı. Ama sana kuşkunun yararını açıklayacağım. Yersiz bir varsayım, sana gösterilebilecek bir saygı biçimi için uygun görünüyor.

Ekte, istediğini bulacaksın: "Beraber geçirdiğimiz zamanın tam ve nesnel bir anlatımı." Bunu yalnızca kendin için istemediğini belirtmişsin, ama öyle olsaydı bile başka türlü yazabileceğimden kuşkuluyum. Öyle olmasını isteseydim de buradaki sen, "sen" olamayacaktın. Ve ne kadar sessiz kalmak isteğini göz ardı etmek istesem de bunu yapamayacağımı anladım. Her neyse, daha fazlasını yapmadım. Seni tanıdığım süreden daha uzun bir süredir burada kendi köşeme çekildim ve ne kadar sarsılmış da olsam böyle kalacağım (ve en azından biraz uzunca bir süre). Siman zaten artık benim için çok net değil ve bunun için müteşekkirim.

Senin için yine de endişeleniyorum. Sana, korkarak umduğumdan daha uzun ve mutlu bir yaşam dilerim.

Paul

Bu gerçektir, yalan içermez, kesindir ve gerçeğin ta kendisidir.

Haftalık, özellikle de Carrier gibi küçük bir gazetede yazan bir gazeteci için gazetenin çıktığı gün dinlenme günüdür. Büroya genellikle saat on bir civarında gelirim, yazışmalarla ilgilenirim, hafta boyunca okuyamadığım tüm dergi yazılarını okurum, bazı uzak mesafe kişisel telefon konuşmaları yaparım, gelecek haftanın konularını düşünürmüş gibi davranırım ve saat tam beşte ayrılırım. Eğer erdemli olmam gerektiği aklıma düşerse, haftaya ait notlarımı düzenlerim ve masamda boş bir yer açarım. Ama bunu genellikle işimi teslim zamanına yaklaştığımda ve düşünmeden çalışabilmek için kafamı boşaltmaya gerek duyduğumda yaparım. Teslim tarihine aldırdığımdan değil: Birçok küçük şehir gibi Lincoln Connecticut da, uzun raf ömrü olan haberler konusunda uzmanlaşmıştır. Yani, bir lise maskotu -Savaşan Siyu kültürel açıdan önemsiz mi, saygı gösterilmesi gereken bir gelenek mi, yoksa geleneksel bir saygı imgesi mi?- üzerindeki tartışmaların ayrıntılarını açıklayan bir yazı başarısızsa kimse işini kaybetmez. Her şeyden önce, bu tartışma gele-

cek yıl, herhalde sonbaharda, hırslı son sınıf öğrencilerinin üniversite için güvenilirliklerini ortaya koymak amacıyla tekrarlanacaktır. İkinci olarak, deneyimsiz bir gazeteciye destek olabilecek sonsuz miktarda reklam, açıklama, ilan, olduğu gibi veya yeni bir düzenlemeyle tekrar yayınlayabileceğimiz boşluk doldurabilecek kısa yazı stoğumuz da var.

Sıkı çalıştığım zamanlar da oldu. Wickenden Üniversitesi'nden mezun olduğumdan bu yana Lincoln Carrier'de neredeyse bir buçuk yıl kadar çalıştım. Liseden sonra hiç düşünmeden ve bunlar sanki zaten yaptıkları işlermiş gibi tıp veya hukuk okuyan veya hoş danışmanlık işlerine giren, New York'ta ıvır zıvır yazı işleriyle uğraşan arkadaşlarım oldu. Benim bu tür beklentilerim hiç olmadı, hatta çocukluğumun geçtiği New York'a dönmeyi de arzulamadım. Aslında üniversite sonrası eğitimimi sürdürerek, ufak ve hoş bir şehir (çan kulesi, ana caddesinin adı ana cadde, önünde tente olan bir sinema) üniversitesinde bir tarih profesörü olarak münzevi ve sakin bir yaşam sürdürmek konusunda emin değildim. Öyle bir yer ki; 30'ların başında yaşlanmaktan uzaklaşabileceğim, krizler ve sürprizlerle karşılaşmayacağım, yaşayabileceğim 60'lı yaşlar veya daha fazla bir on yıl içinde çok fazla değişmeyeceğim.

Gazeteci olmayı düşünmemiştim, çünkü bunun nasıl yapıldığını pek anlamıyordum. Üniversite gazetesi için birkaç müzik ve kitap eleştirisi yazmıştım. Özellikle de para ödemeden ulaşılabilen kitap ve CD'ler için. Bir şeyler okuyor veya dinliyor, hakkında birkaç yüz kelime yazıyor ve bir hafta sonra, yazdığıma biraz benzer başka bir yazının üstünde adımı görüyordum. Bu bir eğlenceydi, bir iş değildi.

Mezun olduktan sonra o yıl yaşadığım dairede kaldım. Başka bir yerde olmak için nedenim yoktu. O durgun yazda geçen bir ay sonrasında babamın önerisine/talimatına uymayarak arkadaşının yanında İndianapolis'teki hukuk bürosunda çalış-

maya başlamadım. Babam annemden ayrıldıktan sonra İndianapolis'e taşınmıştı. İşim olmaması nedeniyle beni o kadar utandırmıştı ki, yaşamımda ilk ve son kez Wickenden Kariyer Planlama Merkezi'ne başvurdum. Orada birçok soru formu doldurdum ve neşeli bir biçimde süveter setleri, inci gerdanlıkları, lofer ayakkabıları veya bira göbekleri olan yeni mezunlar hakkında konuştum. Hiç anlam taşımayan iş ilanlarına göz attım. Benim en hoşuma gidenler danışman firmalara ait olanlardı: "Stratejik yönetim protokol kararlarını uygulamayı öğreneceksiniz", vs. Bu yerlerden birinde çalışmaya başlarsam bir robota dönüşeceğim endişesini taşıyordum. İlk Şükran Günü için eve döndüm ve ağzımdan çıkan klişe kelimelerle iletişim kurdum.

Kariyer Planlama'da birkaç saat geçirdikten sonra uzun, yalnız, yararsız bir hayat yaşayıp yalnız öleceğimden ve beni özleyen kimsenin bulunamayacağından emindim (Mezuniyet sonrası herhangi bir okula başvurmak için form doldurmadığımdan bahsetmiş miydim?). Bunun kendini fazla düşünmek olduğunun farkındaydım. Bu, temelde çocuklarını testlerde başarılı olmak için yetiştirirken onlara gerçek ihtirasın gerekli donanımlarını sağlamayan ailelerin işe yaramaz, ama istenilenden fazlasını yapan çocukları için doğaldır.

Eve bıkkın biçimde dönmeye hazırlanırken ve kendimden utanırken Art Rollen, Kariyer Planlama'yı aradı. Kariyer danışmanımın yüzü ışıldadı, artan heyecanla başını sallarken neşeliydi ve sonunda telefona konuştu: "Efendim, sanırım size uygun birisi tam karşımda oturuyor. Üniversite gazetesinden değil ama Gibson-Montaneu puanları onun gerçekten de size uygun olabileceğini gösteriyor."

Elinde olmadan göz kırptı ve bir eliyle bana ahizeyi verirken, diğer eliyle mükemmel işareti yaptı. Merhaba dedim ve kulaklıkta yavaş bir tempoda şu konuşmayı dinledim: "Evet, Gibson-Martindale puanlarının iyi olduğunu duydum. Ama ben

fazlasını bilmek istiyorum. Bunların anlamı nedir? Ve yazabilir misin?"

Ahizeyi göğsüme yasladım ve kariyer danışmanımın aşırı heyecanından uzaklaştım. "Gerçeği söylemem gerekiyorsa, tam ne anlama geldiklerini bilmiyorum. Sanırım gerektiğinde kullanılmak üzere el altında tutuyorlar. Ve teknik açıdan üniversite gazetesinden değilim. Onlar için sıkça yazdım. Sanırım oldukça iyi yazabiliyorum. Nereden arıyorsunuz?"

"Lincoln, Connecticut. Wickenden'den yaklaşık iki saat uzakta ve doğu yönünde. Burada on altı sayfalık ufak bir haftalık gazete çıkartıyorum. İhtiyacım olan tam zamanlı ve her şeyden biraz yazabilecek birisi. Şimdi bir köşe yazarıyla birlikte yalnızca ben varım. Diğer tam zamanlı gazeteci yeni ayrıldı, sanırım Greener merasında Storrs'da iş buldu. Neyse birkaç haber hazırlayacaksın, biraz yazı yazacaksın, biraz düzeltme işi var, ayrıca gazeteler düzenlenecek ve biraz da büro işi var." Sigara dumanı üflenirken çıkartılan boğuk sesi duydum. "Biraz telefona bakılacak, ama başkalarından fazla değil. İlginç bir şeyler yok. Woodstein türü şeyler yok. Belki de böyle şeyler yapmayı isteyip istemediğini görmenin bir yolu."

Omuz silktim. Sonra da bunun telefondan algılanamayacağını anımsadım. "Bana ilginç geldi. Öz geçmişimi yollamamı ister misiniz?"

"Evet, bunu yap. Ama bana bir iyilik de yap: Postayla yolla. Yeni faks makinem faks alırken sorun çıkartıyor ve ben de bilgisayar ekranında görmek yerine yazılı bir belge istiyorum. Bunu yapar mısın?"

"Tabii ki, neden olmasın. Sizi görmeye geleyim mi? Benimle görüşmek ister misiniz?"

"Şu anda bunu yaptığımızı düşünüyorum. Şimdilik yalnızca öz geçmişini yolla. Adım Art Rolen. Benim dikkatime öz

geçmişini ve birkaç yazı örneğini yolla. Buradan devam ederiz. Tamam mı?"

Benim için uygundu ve on altı ay sonra, burada Lincoln'de serin bir salı sabahının saat onunda yataktan kalkmaya çalışıyordum. Gazete matbaadan çıkana kadar sabah üç olmuştu ve ben matbaa makinesinin başındaydım. Art, iş tamamlanana dek birimizin matbaada olmasını istiyordu ve teknik olarak bu iş dört kişi arasında sırayla yapılacaktı. Ancak en genç ve bekar birisi olarak bu iş daha çok bana düşüyordu. Gerçekten de bunu sorun yapmıyordum: O saatte New Haven'den arabayla geri dönmek her zaman hızlı ve huzurlu oluyordu. Ve gecenin geç vaktinin kokusu hoşuma gidiyordu. Bu yolculuk sırasında uykulu Lincoln'de neler olduğunu düşünmek de hoştu. Sanırım, bunu hiçbir zaman tam olarak bilemeyecektim.

Şehrin ticaret yapılan ve Lincoln İstasyonu adını alan bölümünde yaşıyordum. Burası 1920'lerde gerçekten de tarım yapılan bir kasabaymış ve New York'tan kaçış için kullanılmıyormuş. Trenler buğday ve yem getirir, süt ve peynir götürürmüş. Şimdi eski tren istasyonunun yerinde beyaz çitler içinde yeşil bahçeleri olan ufak ve hoş dükkanlar var. Gazetenin bürosu şehrin oturulan kısmında. Buraya Lincoln Ortak Alanı adı verilmiş, çünkü (buraya ilk taşındığımda Brooklynli gözlerim gördüklerine inanamamıştı) merkezine, çan kulesi olan eski, beyaz ahşap bir kilisenin bahçesi uzanıyor: Şehrin ortak malı. Tabii ki Lincoln'de yaşayanlar öldükçe ve dedelerin evleri şehirden gelen avukatlara, dergi editörlerine satıldıkça bu farklılığın zamanla azaldığı gözlenebilir. Yeni gelenler evleri restore etmişler veya yıkıp yeniden yapmışlar. Şimdi yılda yalnızca üç hafta sonu şehrin yollarından lüks arabalarıyla hızla geçiyorlar. Monton'un büyük mağazasında şimdi chèvre, beş tür zeytin, New York Times, Wall Street Journal ve Crain's bulunuyor. Ta-

bii ki ben de şehre yeni geldim. Ufak bir arabam vardı, başka bir yerde iş yaşamım olmamıştı ve -en onurlu olanı- şehirden bir tanıdığım vardı (Rolen). Hem eski güzel (en azından daha iyi) günlerden konuşmaya bayılıyordum. Doğumumdan önceki her devir için özlem duyuyordum.

O öğleden sonrası saat birde haber odasına doğru ilerledim. Dört masa ve bilgisayar bulunan yalıtılmış bir bahçe sundurması, bir tür bilinçli abartmaydı. Art masasında sigara içiyor ve Times okuyordu: Bir bakış at, dumanı üfle, sayfayı çevir, dumanı üfle, bir bakış at, dumanı üfle, sayfayı çevir, dumanı üfle. Kapıyı arkamdan kaparken, bana bakmadan "İşte burada" dedi. "Canlı ve erken." Sonra okuma gözlüğünün üstünden dikkatle bana baktı.

Oda sigara ve parfüm kokuyordu. Birincisinin sorumluluğu Art'a aitti, ama ikincisinin sorumlusu reklam alan ve elinden geldiğince ayakta kalmamızı sağlamaya çalışan Nancy Llewleyn idi. Art gibi bu şehirde doğmuştu ve Bayan Rolen'e göre yedinci sınıftan beri içinde Art'a karşı düşük şiddette, zararsız bir aşk besliyordu. Gösterişli bir biçimde etrafı kokladım ve Art güldü.

"Bu kız tatile çıkmadan önce okumak için bir şeyler almak amacıyla uğradığını söyledi. Bunu düşünebiliyor musun? Carrier'den, çalışmak için yanına bir şeyler alacak. Sadakat." Dumanını üfledi, ilk bölümü kapattı ve spor bölümüne ulaştı. "Biraz önce Panda'dan bir telefon geldi."

"Panda da kim?"

Ellerini başının arkasına bağladı ve camdan dışarıya, ağzının köşesinde sigarayla Massapang Nehri'ne doğru baktı. Art'ın, eski sigara içenler arasındaki gizli suçluluk duygusunu taşımadan veya genç ve Kaliforniyalı içicilerin zorlamalı, sesli, neredeyse savunmacı bir tatminini içermeyen, sakin, doğrudan tatmin duyarak sigara içme biçimi hoşuma gidiyordu. Sigarayı

içtiği için içiyordu: Bir şey kanıtlamak için değil, utanç duymadan ve yalnızca onu tamamladığı için.

Kalın beyaz kaşları, derin koyu gözleri, uzun çenesi ve beyaz sakalı yüzünde sürekli bir hüzün yaratıyordu: Yaşlı Humprey Bogart ve yaşamının son çağındaki Leo Tolstoy arası bir görünüm. Art yaşamı boyunca yabancı ülke muhabirliği yapmıştı (Vietnam, Kamboçya, Paris, Beyrut, Kudüs, New York'ta masa başı editörlük) ve uzun süre çalışan muhabirler gibi sinikti ve sinik muhabirlerin çoğu gibi en kötüsünden koca yürekli bir duygusaldı. En iyi türünden.

Sigarasının küllerini, içinde kahvenin sonu kalan bardağına silkeledi, cebinden bir kartvizit çıkardı ve masanın üzerinden bana doğru kaydırdı. "Panda onu aramanı istiyor. Ona adını söyledim, bu nedenle kim olduğunu biliyor."

Kartın ön yüzünü bana doğru çevirdim.

VIVEPANANDA, SUNATHIPALA WESTON COUNTY ADLİ TABİBİ, NEW WESTON HASTANESİ, NEW WESTON, CONNECTICUT.

Yaklaşık kırk beş dakika uzakta, herhangi bir boyuttaki en yakın şehir. Kafamı sorar biçimde yana çevirdim ve Art cevap olarak başını salladı: "Panda Sri Lanka kökenlidir. Ve benim eski bir arkadaşımdır: Satranç arkadaşı, içki arkadaşı, briç arkadaşı. Onun kızı ve benim kızım okula birlikte gittiler. Sanırım 30 yıldan bu yana New Weston'da yaşıyor. Dünyada dolaşmaya başlamamdan önce buraya yerleşmiş." Sanki kızının onu nasıl yorduğunu düşünür gibi gerindi ve esnedi.

"Ne istediğine dair ön bilgi var mı?" diye sordum.

Defterini öne doğru uzattı. "J-A-A-N. Bunun Yan olarak okunduğunu bilebilir miydin? Veya Jaan. Bu adda biraz tuzak

var. P-U-H-A-P-A-E-V. Hangi türde istersen öyle telaffuz et. Burada Lincoln'de yaşadı. Onunla hiç karşılaşmadım ve hakkında hiçbir şey duymadım. Geçen akşam ölmüş. Bütün bildiğim bu."

Ama benim bütün bildiğim bu değildi. Puhapaev, Wickenden Üniversitesi Tarih Bölümü'nde profesördü. Hangi konuyu öğrettiğini anımsamıyorum. Bana, gerçek bir canlıdan, nefes alan bir profesörden çok sanki bölüm mobilyasının bir parçası gibi -eski, kasvetli, yıpranmış, zararsızca duran- gelirdi. Onu tanıdığımı veya en azından adını duyduğumu Art'a söyledim. Başını sallarken elleriyle sakalını sıvazladı. "Onunla ilgili yazı mı yazmamı istiyorsunuz? Bakalım ne söyleyebilirim?"

"Evet."

"Bu hafta başka ne var?" Not defterimi elime aldım, o elimden uzaklaştırdı.

"Hayır, hayır bunu unut. Sana çok yüklendiğim düşüncesi yaratıyor ve suçluluk duyuyorum. Bu arada bu şakaydı. Dinle, adli tabibin neden aradığını bilmiyorum. Olağandışı görünüyor. Belki söyleyecek bir şeyi var. Belki cazip, ilgi çekici bir şey. Belki de ölüm sonrasında yazılacak alışılagelmiş bir yazı olacak. Bana göre, gazetemiz için ilgi çekici bir konu. Ama neler yapabileceğini anlamak istiyorsun, değil mi?"

"Tabii ki."

Telefonu işaret etti ve ben de New Weston County Adli Tabip bürosunu aradım.

"Ben patoloji şefi ve inceleme uzmanıyım, size nasıl yardımcı olabilirim?"

Ses, askeri bir tonda doğrudan, hızlı ve canlı bir biçimde geliyordu.

"Benim adım Paul Tomm ve Lincoln Carrier'den arıyorum. Art Rolen sizi aramamı söyledi."

Adam güldü. "Art mı? Nasıl, iyi mi?"

"Çok iyi."

"Evet, sanırım arama nedeniniz bay..." Kağıtları karıştırdığını işittim. "Evet Bay Puhapaev."

"Evet, istediğim..."

"Korkarım henüz söylenebilecek bir şey yok. Diğer işlerle uğraşmak için erken saatte geldim ve henüz Bay Puhapaev hakkında bir şey söyleyemem. Bir dakika, bu telefonla inceleme odasına yürümeliyim." Bir kapının açılıp kapandığını ve daha sonra ayak sesleri duydum. "Evet, burada. Tüm oda ona ayrılmış. Yeni gelmişti ve şimdi tam ona doğru bakıyorum ve yeni ölmüş gibi görünüyor. Yaşlı adam görünümü ve bedeni. Yaşlı adam." Birtakım hışırtılar duydum. "Sigara içiyormuş, Sakal ve bıyık sararmış. Yıpranmaya ait genel bulgular var. Bu şu anlama gelebilir... Yani, korkarım hemen her anlama. En azından sakalını sarartacak kadar uzun yaşamış."

Kapı çarpması benzeri bir ses duydum ve tekrar telefona konuşurken kendisini toparladı. "Evet, Bay Tomm. Şimdi söylenebilecek veya rapor edilebilecek bir şey yok. Sigara içmesi dışında. Sigara içmek kötü bir alışkanlık. Kötü ama hoş. Arkadaşınız Art da bunu iyi bilir. Sigara için veya içmeyin, içki için veya içmeyin, sonunda; 'Altın kızlar ve erkekler hazır olmalı/Baca temizleyicileri temizliğe geldiğinde.' Bunu belki biliyorsunuz veya sizin için bu bir televizyon programı, bir kitap konusu mu?"

Gözlerimi kapattım. Bu dizeleri biliyordum, biliyordum. "Shakespeare."

"Tabii ki. Çok tebrik ederim, Shakespeare'di. Ama hangi eserinden?"

"Herhalde son yazdıklarından." Körlemesine tahmin ettim, şansım altıda birdi. "Cymbeline mi?

"Evet, mükemmel, etkileyici ve hoş. Sesinizdeki tereddüdü duydum, ama Martin Luther'inizi de anımsayın: 'Cesurca günah işleyin.' Sesli tahmin, sessiz olandan daha iyidir. O zaman Bay Tomın, Shakespeare'i tanıyan birisi olduğunuz için tüm gün boyunca telefonda eğitimli bir gazeteciyle şiir konuşmak isterdim, ama ölü adam beni bekliyor. Elimdeki tek dinleyici o. Belki bugün öğleden sonra veya yarın sabah tekrar ararsınız o zamana kadar bunu açmış olacağımı umuyorum. İyi günler ve Tanrı yardımcınız olsun."

Art'a, "Pek bir şey anlatmadı" dedim.

Art gülerek, "Panda'yı tanıdığım yıllar boyunca söyleyecek bir şeyi olmadı" dedi. "Onu yeniden arayacak mısın?"

"Bu öğleden sonra veya yarın sabah. Ancak o zaman bir şeyler anlatabileceğini söyledi."

"Peki, şimdi ne yapacaksın?"

"Şimdi mi? Sanırım... Nerede yaşıyor? Merak ettim."

"İşte ruh bu. Adresi burada." Art bana kağıtlar uzattı. "Bir şeye karar vermelisin: Wickenden'e gitmek isteyebilirsin. Öğle vakti oldu değil mi? Belki öğleden sonra hızlı biçimde gidersin. Belki yarın. Eski arkadaşların onun hakkında bir şeyler anlatabilir. Zamanımız uzun -ve zamanımız var- neden doğrudan adamın evine gitmiyorsun?"

***

Puhapaev'in evini hiç görmemiştim, çünkü Lincoln'de yaşadığım sürece bu sokağı hiç fark etmemiştim. Sarkan söğüt dalları ve kalın meşe ağaçları dönüşü kapatıyordu. Şimdi bile, yapraklar seyrek ve yerlerdeyken az kalsın yolu kaçırıyordum. Yol tek bir araba için bile çok dardı. Düzensiz ağaçlar ve kirle biçim-

lenen çıkmaz olan son kısmı hafifçe genişlemekteydi. Ana caddeden çıkışa yakın bir yerde, mavi-gri kepenkleri, kapalı taraçaları olan karşılıklı benzer iki taş ev sanki sessice birbiriyle iletişim kuran iki nöbetçi gibiydi. Başka bir günde, başka bir caddede etki muhteşem olabilirdi, buradaysa tedirginlik vericiydi. Özellikle de her iki evde ışık görünmüyorken ve bacalarından duman çıkarken.

Sol arkadaki diğer ev büyük, derme çatma, sarı bir evdi ve sanki Rockport veya Gloucester'den havayoluyla taşınıp ters yerleştirilmiş gibiydi. Karşısında Puhapaev'in 4 numaralı alçak ve kahverengi, beyaz boyalı, bel vermiş saçaklarıyla bezenmiş evi vardı. Kendi haline bırakılmış bir kestane ağacı çimlerin, çamurun ve sürgünlerin arasında duruyordu. Öndeki ufak verandada, hâlâ pembe boya izleri taşıyan bir salıncağı tutan zincirlerden birisi kopmuştu. Salıncak, yürüyemeyecek kadar yorgun ve şişman yaşlı bir adam gibi verandaya yığılmıştı.

Bir Lincoln bölgesi polis arabasının arkasına park ettim. Eve doğru yürürken baktım ve üst camın perdesinin çekildiğini fark ettim. Puhapaev'in evinin açık olan ön kapısını tıklattım. Sonra bağırdım ve içeriye doğru adım attım.

Etkili bir ses "Tanrım" dedi, "burası müze değil, birisinin evi."

"Bir suç yeri mi?" diye sorarken bir adım geri attım ve başımı içeriye uzattım.

"İşiniz nedir? Ev satın almak için bakan bir turist misiniz?" Üniforması içersine tıkılmış bir sosise benzeyen tıknaz bir polis memuru ortaya çıktı. Bir elinde şapkası, diğerinde bir yazma tahtası vardı. Salak bir tırtıl benzeri sarkan bıyığı üst dudağına yerleşmişti ve seyrek kızıl saçları kel başını örtecek biçimde duruyordu. Onu daha önce görmüş ama onunla hiç karşılaşmamıştım: Babam her zaman ufak kasaba polislerinden uzak

durmamı tembihlerdi ve bu nedenle de Lincoln'de hiç park cezası almamıştım. Onu genellikle, ince ve uzun boylu, neredeyse tamamen belirsizlikte kaybolacak gibi görünen ortağıyla görürdüm. Eğer Art onun adını söylemiş olsaydı unuturdum. "Kimsiniz?" diye sordu.

"Carrier'de çalışıyorum, adım Paul." Elimi uzattım ve o da sessizce, yüzündeki ifadeyi değiştirmeden sıktığı şeyi kontrol etme veya onunla ilgilenme niyeti yok gibi elimi sıktı.

Ağzını yayarak konuştu ve "Bret" dedi.

"İlgi çekici bir şey var mı?"

"Hırsızlık izlerine bakıyordum. Döküntüler dışında bir şey yok." Omzundan geriye doğru baktı, geniş odayı görebilmek ve düzensizliğe hakim olabilmek için içeriye girdim. Bir köşede, üzerinde kitap ve gazeteler bulunan tozlu büyük bir piyano duruyordu. Odanın diğer tarafında taşan kül tablalarıyla, ketçap (umarım bu ketçaptı) bulaşmış ve içinde kemik parçaları olan tabaklarla, içlerinde kaşık bulunan kaselerle dolu alçak bir masa vardı. Alacalı bir kanepe resmi tamamlıyordu. Ev düzensizdi ve sürekli yalnız yaşandığı belliydi. Küf kokuyordu: Sigara, yağ, küf mantarı, toz ve yaşlı adam karışımı bir koku. "Bir şey çalındığını nasıl anlayabileceğimizi bilemiyorum."

"Onu nerede bulduğunuzu söyleyebilir misiniz?"

Bert, sanki ondan camları temizlemesini istemişim gibi içini çekti ve gözlerini yuvarladı, sonra da kanepeyi işaret etti. "Orada yayılmış yatıyordu. Yine de huzurlu görünüyordu. Ben kalp krizi olduğuna bahse girerim. Gece yarısı resmi telefon geldi. Bir şey duyan veya bilen yok. Her şeyi araştırmalıyız. Zaten çıkıyorduk. Değil mi Al?"

Silik ve cenaze bakışlı ortağı -Al olmalıydı- zorlukla merdivenlerden indi. Yeknesak ve sakin bir tonda "Sanırım" dedi.

Ağzından çıkan sözler sanki çıkmadan önce etkisizleşmiş gibiydi. "Hazırsan gidebiliriz."

"Tamam gidelim, yazacak bir şey yok galiba?" Bert ümitsizce önce bana, sonra da arkasını bize dönmüş olan ve duvardaki büyük saate doğru bakan ortağına baktı.

Al "Henüz yok" dedi. "Bir şeyin eksik olduğunu anlayabilmenin yolu yok, çünkü sanırım yalnız yaşıyordu ama çalınan bir şey yok gibi. Evi çok dağınık ama bunu engelleyen bir yasa yok. Yine de şuna bir bak." Herhalde Bert ile konuşuyordu ama bu daveti ben de üzerime alındım.

Dededen kalma saati işaret ediyordu. Maun renkli saatten sarkan iki altın sarkaç vardı ve yüzeyde birbirine girmiş geometrik çizimler bulunuyordu. Saat 10:25'de durmuştu ve sarkaçların altı tozluydu. Bir süre hareket etmemişlerdi. "Per dedenin de böyle bir saati olduğunu anımsıyor musun Bert? Odasında böyle eski bir mekanizma vardı."

Bert kabaca "Bilmiyorum" dedi.

Ön salondan kapıya doğru olabildiğince yavaş yürüdüm. Bu arada ortasında camlı bölüm olan ve kitap dolu bir kütüphanenin önünden geçtim. Camlı bölüm kapalıydı ve boştu. İçinde on beş adet üç ayaklı altlık vardı. Üçer adet olarak beş rafa yerleştirilmişlerdi. Puhapaev'in daha önce üstlerine bir şey koyup koymadığı açık değildi. Polislerin dikkatini buraya çekmemeye karar verdim. Nedeninden emin değilim. Belki inatçılıktır. Yoldaki bir taşı olduğu yerde bırakmayıp da neden tekmelersiniz? Camlı bölümle -içinde bir şey olmayan bir camlı bölüm, tıka basa dolu olan odadaki tek boş yer- ilgili bir şey kafama takılmıştı.

Bert "Hadi, acıktım" dedi. Kalın anahtar zincirini şakırdattı ve kapıya doğru yürüdü. "Vinchy's'den yumurta yiyelim ve bu konuyu konuşalım. Ben ödüyorum." Elini sırtıma koyarak

dikkatli ve nazik bir biçimde beni evden dışarıya çıkarttı. “Bir şey duyarsak sana bildiririz. Değil mi Al? Sen önden sür, biz takip ederiz.”

İMBIK

Evrenimiz Yaratıcı'nın rafında duran imbikten biraz daha fazlası değil mi? Bunu, mütevazı, ufak damarlarımızdan akan kanı değiştirmek için bilim adına kullanırken, Tanrı'nın işini minyatür düzeyde gerçekleştirmiyor muyuz? Bunu yüksek sesle ifade etmek, kesinlikle kafir sanılmamıza neden olur. Aslında biz Tanrı'nın en yeterli ve sadık takipçileriyiz ve bu bizim en kutsal misyonumuz ve deneylerimiz, en ilahi dualardan başka bir şey değil. Bizimkinden başka herhangi bir kiliseden onay almamış olsa da.

İskenderiyeli Sanoplus-On Natural Practices

1154 yılı baharı başlarında buzlar artık yaban adaçaylarını sarmalamazken ve saray bahçıvanları kraliyet bahçesi limonları, portakalları ve zeytin ağaçları üzerindeki koruyucu örtüleri açarlarken, Sicilya Kralı II. Roger, coğrafyacısını Palermo'daki sarayına çağırdı. Bu, Yussef Hadras İbn Azam Abd Salih Jafar Khalid İdris adlı ünlü bir haritacıydı, şifalı bitkiler uzmanıydı, tıp doktoruydu, kompozitördü, şairdi, ressamdı ve filozoftu. Tarih, onu Bağdat'ın gezgin kütüphanecisi El-İdrisi olarak tanır. Kökenleri ve gençliği sır olarak kalmıştır: Bazı ta-

rihçiler, Tunus'ta zengin bir tüccarın oğlu olarak doğduğunu ileri sürerler, diğerleri yetişkinlik çağında Halep'te iğneleyici bir sesle küfrederek dilendiğini ve kuşkulu bir önsezi yeteneğine sahip olduğunu iddia ederler, diğerleri daha az inanılır biçimde, kör Haham Solomon ben Avram'ın oğlu olduğunu belirtirler.

El-İdrisi ilk ününü hattat olarak elde etti. Daha sonra ressam, Yazd (Yezd-İran) şehrinde Haroun Ali Haroun'un veziri olarak tanındı. Bu şehrin labirent biçimindeki sokakları gün ortası çöl güneşi altında bile soğuk hava dolaşımı sağlamaktaydı. Halife'nin isteğiyle Yazd'dan Bağdat'a gitti ve orada Bağdat'ın otuz altı kütüphanesini kurdu. Böylece namı tüm uygar dünyaya yayıldı. Hatta Hristiyan dünyası, bilginler, imamlar, müzisyenler, ilim insanları, Tanrı'ya inananlar, Kordoba'dan Buhara'ya, Mikkouni'ye kadar kutsal bilime inananlar, ellerinde elyazmalarıyla geldiler: Getirdikleri her bir elyazması karşılığında, kütüphaneye ait olanlardan bir adet kopya almalarına izin verildi. El-İdrisi bu yolla kütüphanelere öyle çok eser sağladı ki, kitapların sayısı bu mutsuz şehrin trajediyle yıkılması öncesinde İskenderiye'de bulunan kitapları bile aştı.

Bağdat halifesi danışmanlarından, El-İdrisi'nin ününü ve efendisinin "piç bir hattata" önem vermesini kıskanan bir ahlaksız, kütüphanecinin dini inancı ve kişisel eğilimleri hakkında hoş olmayan dedikodular çıkarttı. Özellikle de halifenin en sevdiği yeğeniyle bunları ilişkilendirdi. El-İdrisi kaçtı ve uçarı bir şehir olan Beyrut'un casuslar ve tehlikelerle dolu olduğunu gördü. Bu nedenle batıya, Sicilya'ya gitti. Buradaki bilgili kralın, El-İdrisi'nin bazı dikenli bitkileri yutmayıp çiğneyince bölgesel ve genel hastalıkları iyileştirdiğine dair yazdığı eserinden haberi vardı.

El-İdrisi kraliyet coğrafyacısı ve şifalı bitkiler uzmanı olarak işe alındı: Geniş ve çeşitli bitkiler içeren bir bahçesi oldu. Si-

cilya'nın sıcağı dayanılmaz olduğunda kral ve kraliçe meyve bahçelerinin ağaçları altında yürüdüler. Kral Roger, sahasını ve ihtirasını genişletmek amacıyla El-İdrisi'yi coğrafya projeleri için sıkça çağırdı. İlk haritası, kraliçenin kraliyet giysilerindeki en ufak ilmeği, ipliği, süsü bile gösteriyordu. İkincisi kralın bahçesindeki her bitkinin, otun, meyvenin, kökün, ağacın ve yarığın yerini belirtiyordu. Kralın hoşuna gidebilecek bir seri hipotetik harita hazırladı -Ounanga'da bir aslan odası, Atlantis'te bir sualtı satranç müzesi, Khamantor Dağları'nda yaşayan gizemci tarikat Khazarlara (Hazarlar) giriş yolu olan gizli kaya bahçeler- ve bu eserler, miyop ve ahlaksız bir kadın kütüphaneci 1972 yılında Bodleian'da genç bekçilerden birisiyle ateşli saatler geçirip, işini tamamlama konusunda acele ederek derlemeyi yanlış yerlere yerleştirene kadar halka açık kaldı. Haritalar o tarihten bu yana bulunamadı.

Yazd, İsfahan, Ahvaz, Şam, Beyrut ve Kudüs'ün sokak haritalarını belleğinden çizdi. Palermo haritası hâlâ belediye başkanının bürosunda asılıdır. Roger, El-İdrisi'nin Malta ve Minorka haritalarını Dindar Teobald'a ve Muhteşem Carlos'a vermişti.

1154 yılının bu Mart sabahında kral, El-İdrisi'nin bir isteğine olumlu yanıt vererek onu çağırmıştı. El-İdrisi'ye yaşamının ve Sicilya tarihinin en büyük coğrafi keşfine çıkması için izin, para ve bir gemi verilecekti: Bilinen dünyanın haritasını çizmek. Tabii ki işe Avrupa'dan ve kuzeyden başlayacaktı. Danimarka Kralı III. Sweyn'den yardım ve güvenlik talep eden mektup yollanmıştı bile. Roger, hiç üzülmeden ona ayrılma iznini isteyerek verdi. El-İdrisi bahçelerin, ağaçların ve evinin bakımını sadık yardımcılarına bıraktı ve kraldan kütüphanelere -kitaplara ve nadir olanlara- göz kulak olmasını istedi. El-İdrisi kraliçeye mücevherlerini verdi: "Karılarına ve kızlarına bir şeyler vermeyi uman bir gezginin yaşamından değerli armağanlar. Şimdi artık

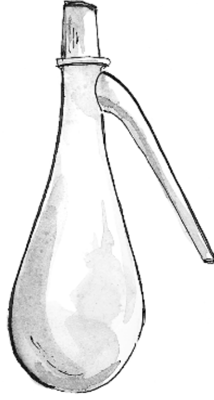
bunlar benim olmayacak. Eğer bunlarla beni anımsarsanız, belki bunları kızlarınıza armağan ederek beni onurlandırırsınız. Tanrının şefkati ve varlığıyla birlikte bu, benim kederimi azaltır ve yaşlı yalnız bir adamın pişmanlıklarını sakinleştirir."

O yıl yazın sonlarına doğru El-İdrisi, güneyden gelen ve çöl güneşiyle kararmış olan bir yabancıyı merakla bekleyen Danimarka Kralı Sweyn'i ziyaret etti. Coğrafyacı orada uzun kalmadı. Roger'e şöyle yazdı: "Kuzeye doğru hareket eden birisi doğal olarak uygarlıktan barbarlığa doğru ilerler. Aslında, insan kuzey iklimlerinde uygarlığın gerçekleşip gerçekleşcmeyeceğini de düşünüyor. İnsan asıl enerjisini kendisini kışın kuzeyin soğuğundan, yazın iğrenç sivrisineklerden, hastalıklardan ve her zaman imansız istilacılardan korumak için harcayınca, ruh ve zekasını nasıl geliştirebilir -yani, müzikten, öğrenmekten, konuşmaktan, yemek zevkinden bahsediyorum- ve bunların hepsi, Tanrı lütfettiği için sizin soylu sarayınızda var. Şimdi bunları öyle özlüyorum ki!"

Danimarka'ya doğru olabildiğince çabuk yola çıkacağını yazar: "Çünkü eğer burasıyla ilgili gerçeği söylemem gerekirse (ve bu mesajın sizden başka kimsenin eline geçmemesi için dua ediyorum) buradaki insanlar sarhoş, huzursuz, zalimce güç yarıştırıyor ve şarkı diye adlandırdıkları nağmesiz sesler çıkartıyorlar. Tanrı'nın basiretli yardımıyla, Meinhard adlı genç bir piskopos şimdi sarayda. Günler kısalmaya ve soğumaya başlayınca deniz yoluyla doğuya gidecek. Sizin adınız uğruna ve kraliyet ününüz nedeniyle konvoyuyla birlikte Lübeck'e gitmeme izin verdi. Oradan da bazılarının Livonia, diğerlerinin Karelia, bazılarının Lettgallia ve diğerlerinin Astlanda diye adlandırdıkları bilinmeyen bölgelere geçeceğim. Astlanda'nın şehirleri arasında Qlwiri'nin de olduğunu duydum. Bu geniş bir kale benzeri, küçük bir şehirmiş. Eğer Tanrı izin verirse ilk kar düşmeden oraya ulaşırım."

Astlanda, El-İdrisi'nin Estonya için kullandığı isimdi, Qlwiri de bugün Tallinn için söylenen birçok isimden birisiydi. Meinhard ve beraberindekiler son Hristiyan limanı olan Riga'dan öteye gitmediler. El-İdrisi haritacılık yolculuğunu, bir fırtına onu Hiiumaa (Dagö) Adası'na atana dek Baltık sahili boyunca sürdürdü. Şunları kış mevsiminde yazdı: "Mutsuzluğumuzu ve sefaleti görmekten utanç duyuyoruz. Adamlarım at eti, ağaç kabuğu, köpek, ölü ot ve kara yosunu ve bazen de birbirlerini yiyorlar. Anneler ve babalar, daha iyi bir yere ulaşırlar umuduyla çocuklarını kayıklara koyuyorlar. Bu çocukların birçoğunun donmuş cesetlerini adanın sahilinde buluyoruz. Açlık ve soğuğun yarattığı ahlaksızlığı engellemek gücümü aşıyor." Bu notta olağandışı olan ton değil, onun varlığıydı. Bremenli Adam ve Novgorod Kronolojileri de benzer zavallı durumları açıklıyordu. Not, Roger'in sarayına Nisan 1155'de ulaştı. Sicilya'nın kuzeyinden daha uzağa gitmeye hiç kalkışmamış olan El-İdrisi, kronolojilere göre Norveçlilerin üçte birini öldüren bir kışı nasıl geçirebilmişti?

Sonra gelen baharda Danimarka Kralı V. Canute, Piskopos Meinhard'dan bir mektup aldı. Kral Sweyn'in sarayından Riga'ya yapılan yolculuğu anlatıyordu: "Kutsal kiliseye ait ruhları arttırabilmek ve Efendimiz İsa'nın zaferini güçlendirebilmek için, soğuk ve vahşi bölgelere yolculuk yapan Esmer Sihirbaz ile konuştum. Tüm karşılaştığı ve karşılaşmadığı doğal dünya ve görmediği şeylerin, bilgisiyle hoş konuşan bir kafirdi. Üzerinde sürekli olarak bir el çantası taşıyor ve içindekilerin insanı sonsuza kadar kurtarabileceğini veya parçalara ayırabileceğini iddia ediyordu."

Parça 1. İmbik, damıtma için kullanılan aletin üst kısmıdır. Bu, dayanıklı yeşil camdan yapılmıştır. 36 cm. boyundadır ve en geniş çevre olan tabanda 18 cm. çevresi vardır. Kabın üst kısmı dardır ve deliklidir, keskin biçimde sağa döner. İmbiğin içi, kurşun, demir, antimon, köpek ve insan kemiği içeren organik madde karışımı olabilecek bir malzemeyle kaplıdır. Alt kısmın dışında, 5 cm. yukarıya kadar uzanan yanık izleri görülebilir. Fark edilebilir kokusu yoktur.

Üretim tarihi: Bilinmiyor. Tahmini olarak M.Ö. 100-M.S. 300 arasında.

Çıkış yeri: Helenik Mısır. "İmbik" kelimesi kökünü Arapça "ul ambiq" kelimesinden alır. Buraya Yunan dilindeki "deney şişesi" veya "kap" anlamını taşıyan "ambix" kelimesinden gelmiştir.

Son bilinen sahibi: Woldemar Löwendahl, Danimarka-Estonya valisi, Tallinn generali. Kasari Adası'nda 1723 yılında yapılan Kasari Şapeli kazıları sırasında yeryüzüne çıkmıştır ve

Löwendahl'ın bürosuna Haziran ayında getirilmiştir. Vali-general bunu boş olan ve bürosunun arka köşesinde duran bir kütüphanenin en üst rafına koymuştur ve iki yıl, altı ay, on yedi gün sonra kaybolduğunu anlayana kadar bir daha dikkatini çekmemiştir.

Tahmini değeri: Bilinmiyor. Bu tür antikalar açık pazarda pek satılmazlar. Eğer bir arkeolojik kazı sırasında ortaya çıkartılırlarsa, genellikle sponsorun müzesine kaldırılırlar. Tesadüfen veya bir vatandaş tarafından bulunurlarsa fiyatları artar. 1997 yılında Hollandalı meyan kökü kodamanı Joop van Eeghen, Roger Bacon'a ait olduğu kabul edilen bir damıtma kaşığı için 70.000 dolar ödedi. 1999 yılında, Irak hükümeti adına hareket ettiği söylenen bir Arap beyefendisi, Ebul Asım Muhammed İbn Ahmed el-Iraki'nin Book of Knowledge Acquired Concerning the Cultivation of Gold adlı orijinal elyazmasının sahibi olan sürgündeki bir İtalyan baronuna 790.000 dolar ödedi. Satın aldığı günün sonraki sabahı otel odasında onu bulduklarında kitap, kafası ve sol elinin üç parmağı yoktu.

Yukarıda olan aşağıda olan gibidir ve aşağıda olan yukarıda olan gibidir, böylece tek olanın mucizesi gerçekleşir.

Büroya dönene kadar Art eve gitmişti bile ve hava kararıyordu. Wickenden için şimdi harekete geçersem, oraya vardığımda kilitli ve boş bir tarih bölümüyle karşılaşacaktım. Gün bitmişti. Eğer aldıklarım varsa notlarımı temize çekebilirdim. Bunun yerine büronun ışıklarını kapattım, kapıyı kilitledim ve tren raylarının yanındaki boş daireme döndüm. Akşam yemeğim, camdan dışarı bakılarak içilen iki bira ve yenilen sandviçti. Buraya ilk taşındığımda bu güzel, küçük şehir gecelerini sevmiştim. Bunları bir biçimde kendime anlatmıştım. Ama romantik ve sıkıcı manastır yaşamı arasında ince ve zamana duyarlı bir çizgi vardı. Önceleri hoşuma gitti, sonra karanlık yöne -ya da sıkıntılı- kaydım ve saat onda uyudum.

***

Ertesi sabah büroya vardığımda Austell McFarguahar geldi. Bu kadarını beklemeliydim: Saat on otuzdu ve Austell her iş günü sektirmeden bu saatte kapıda belirirdi. Carrier'de çalıştı-

ğım sürece hiç hastalanmadı. Her yıl aynı yere tatile çıktı. Balık avlamak için Nova Scoti, Temmuz sonu deniz yolculuğu ve karısının ailesiyle İngiltere'de geçirilen Noel tatilleri. "Mütalaa zamanı" diye adlandırdığı on bir buçuk-iki arasında evine yemeğe giderdi ve akşam da altı buçuk-yedi arasında ayrılırdı. Sabahları kapıdan girdiğinde Art etraftakilere "Austell McFarguahar, saatinizi bu adama göre ayarlayın" derdi. Buna cevap olarak Austell sol eliyle hayali bir saat tutar ve sağ eliyle onu sallar ve çocukça bir tatminle sırıtarak "Saat gibi" derdi.

Austell "mütalaa zamanını" doğa makaleleri için malzeme toplamakla geçirirdi. Bu, onun gazetedeki tek göreviydi. Makale başlıklarını çok sık değiştirirdi: "Housatonic Nehri Maskaralığı", "Ağaçlardan Oluşan", "Döküntüler ve Kütükler" ve "Söğüt Rüzgarları." Art sonunda başlık bölümünü tamamen ortadan kaldırdı. Bu durum Austell'i neredeyse beş dakika süren bir dehşete düşürdü. Makalesi için yapılan ödemeleri her zaman reddederdi ve Art birçok kez bana Carrier'in varlığının Austell'in cömertliğine borçlu olduğunu ima etti.

O ve Art ortaokul ve liseden sınıf arkadaşıydılar. Mezuniyet sonrasında Art, Hartfort Courant'ta işe girmiş ve Lincoln'e ancak yarı emekli olunca geri dönmüştü. Austell, bu arada Yale'e girmiş ama mezun olamamış ve tam zamanlı aylak ve kasaba kahramanı olmak üzere eve dönmüştü. Ailesi iki yüz yılı aşkın bir süredir Lincoln'de oturuyordu (Lincoln Ortak Alanı; bunu hep vurgulardı ama bazı kuzenlerinin San Francisco'ya göç etmeden önce İstasyon bölgesinde oturduklarını da utanarak kabul ederdi) ve sürekli olarak derlemekte olduğu Lincoln tarihinden bahsederdi. Projeden ne kadar çok bahsederse, şehrin varoluşuyla ilgili olaylar araştırılarak derlenen hikayelerden oluşan ve o olayların süresi kadar süren şehrin tarihinin anlatımı o kadar uzardı. Uzun süre oturup göz kapaklarım düşmeye başlayınca projesi hakkında soru sormayı -Horehound otunun tüke-

timini yasaklayan ama satışını yasaklamayan 1892 yılı Lincoln yasasının ardındaki mantığı saatlerce açıkladıktan sonra- keserdim. Art, Austell'in onu büroda yalnız yakalaması halinde dikkatini dağıtmak üzere ceplerinde sis bombası taşıdığını söyleyerek şaka yapardı.

Art'ın "Aziz Austell'in Dertleri" olarak adlandırdığı sezonun ortasındaydık. Aslında bununla Austell'in etrafındaki herkesin derdini ima ederdi. Şükran Günü'nden başlayarak İngiltere için ayrılana dek, Austell gelmekte olan yolculuğu için bir gevezelik çılgınlığı heyecanına girerdi. Her ziyaretin amacı, bir önceki yılın aynısı olan bir deneyimi yeniden yaşayabilmekti. On iki ayın sapmaları geleneklerle yumuşatılırdı. Eğer her 27 Aralık'ta akşam yemeği için gittikleri bir pub bir sene kapalıysa, yemek yenen yeni pub gelecek yılın listesine girer ve eskisi silinirdi. Gösterişli biçimde ve çocukça başlayan heyecanı -"Biliyorsunuz, ülkenin o bölümünde uzun süre kar görülmese de İngiliz Noel'i farklıdır. Hem Annem (Laura'nın annesine böyle hitap ederim) her yıl modaya uygun bir örtü serer..."- zamanla, üzümlü kekten bahseden karmaşık konuşmalara -Noel bisküvileri ve büfenin üstünde kaz kızartması- dönüşürdü. Bunun, Austell'in kendi düşlerine dalmasından kaynaklanıp kaynaklanmadığını hiçbir zaman bilemedik. İnsandan yapılmış -ince ve uzun, sürekli şakın bir ifadesi olan, uzun adımlarla sallanarak yürüyen, başında şok edici kızıl bir saç kümesi bulunan- renkli bir fırıldak gibiydi. O sabah ben büronun kapısından içeriye doğru yürürken uzun pencerenin önünde oturuyordu. Saçları karşıdan gelen esintiyle ayaklandı ve korkuluk benzeri, üstünde kaplumbağa kabuğu büyüklüğünde gözlükler bulunan uzun yüzünü bana döndürdü. "Ah, işte genç gazeteci! Şevk veren bir sabah, öyle değil mi? Kesinlikle şevk veriyor. Alabalıklar yüzüyor, av mevsimi sürüyor, bulabilenler için ormanda sarımantarlar var. Bana bir kimsenin Batı Connecticut dışında bir yerde neden

yaşamak isteyebileceğini açıklayabilir misin?" Rüzgara doğru baktıktan sonra ona cevap verecektim ki yüzünü çevirerek pencereyi açtı, soğuk ve taze havayı derin bir biçimde içine çekti ve pencereyi çarparak kapattı. Kış boyunca bunu daha sık yapmaya başlamıştı: "İngiltere'den gelmiyorsun, değil mi?"

Austell'e cevap vermek, yüksek ve yerlerinde sağlam durmayan kitap kümeleri arasında yürümeye benzerdi, atacağınız en ufak yanlış adımda sizi ağzından akacak sözcükler şelalesine gömerdi. Bu soruyu bana daha önce defalarca sorduğu için doğrudan konuya girdim. "Hayır, Brooklyn'de büyüdüm."

"Brooklyn mi? Big Apple ve Dodgers ve benzerleri. Neden orada?"

"Babam Manhattan'da çalışıyordu ve annem Brooklyn'de büyümüştü. Ama başka bir bölgesinde."

"Ah, tabii ki iş. Sanırım burada, oradaki kadar çok iş yok. Doğal olarak oradakiler fırsat bulunca buraya geliyorlar. Sisi aç ve ilerle."

"Babam Indianapolis'e, geldiği yere geri döndü. Daha önce hiç ziyaret etmemişti. Annem hâlâ New York'ta yaşıyor. Bazen geliyor."

"Muhteşem, çok güzel. O zaman ailenden tamamen yoksun değilsin, öyle mi? Bunu duyduğuma sevindim." Koltuğunun arkasına yaslandı, bir tükenmez kalem kapağıyla dişlerini karıştırırken, tükenmez kalemle de kulağının etrafını eşelemeye başladı. Kalemi incelemeye başlarken, "Biliyor musun, bu hafta belki ölümcül olan ve olmayan Amanita mantarlarının tepe yapılarının farkı üzerine yazabilirim. Korkusuz liderimiz, benzer bir şeyi geçmişte de yaptığımı söylüyor ama bunu kontrol ettiğimi ve iki tür Amanita'nın üzerinde büyüyebileceği çeşitli ağaçlar hakkında yazdığımı bulduğumu biliyor musun? Ya da benzeri, en azından... Neyse, bana göre tepe yapıları arasında bir fark

yok ve eğer mantar toplamaya gidersen elinde güvenilecek bir kitap olmalı veya yanında bu işi bilen birini götürmelisin. Ne kadar çok insanın mantarları anlatan bir kitap almayı arzuladığını bildiğini sanırım ve bu nedenle bu farkı açıklamalıyım. Belki de birçok amatör mantar toplayıcısını kötü bir mide sorunu çekmekten veya daha fazlasından kurtarabilirim. Bunun hakkında ne dersin?" dedi.

Ondan uzaklaşırken olabildiğince neşeli bir biçimde, "Muhteşem bir fikir gibi görünüyor Austell" dedim, "Art büroda mı?" Köşeye doğru baktım ama kapısı kapalıydı.

"Olmalı, olmalı, korkusuz lider. Korkusuz lider. Seni yardakçı." Gülmeye başladı ve Art'ın kapısı açıldı. Boynunda birkaç kulaklık asılıydı ve sol elinde bir walkman tutuyordu. Hafifçe gülümsedi ve Austell'e el sallayarak teşekkür etti, sonra da beni odasına soktu. Kapıyı kapattı ve walkmani yukarıya doğru kaldırdı. "Austell karşıtı savunma mekanizması. Bu adamı sevdiğimi biliyorsun. Ama şu anda çok konuşkan bir havada. Nancy'nin daha sonra birkaç hafta yokluğu nedeniyle hedefin gerisinde olacağız. O şimdilik beklesin. Onun için de zaman biraz erken. Hâlâ o ölümcül şeylerden -ne diyor onlara- mi konuşuyor?"

Kafamla onayladım ve Art gülümsedi, kafasını salladı ve cebinden bir sigara paketi çıkardı. "Böyle yaparak daha az şey öğrenirim. Belki böylece zihinsel sağlığımın iyi olması, ciğerlerimin göreceği zararı karşılar."

Bir şey söylemedim, zaten onun da bir şey beklemediği açıktı, çünkü hemen Puhapaev'in evini sordu. Evde araştırma yapan ve beni hemen evden çıkartan iki polisten bahsettim. "Kuzen Olafsonlar. Buna inanabiliyor musun? Küçük kasaba polisi adları. İşin ortasındalar. Onlara yalnızca bir biçimde güvenilebilir, oluşan bir suçu haber ver ve Olafsonlar oraya 30 dakika geç gelirler. En azından. Ve ayın sonunda Elias yolunda hız

yaptığını rapor ederler. Yapsan da yapmasan da. Onlarla daha önce hiç karşılaşmadın mı?"

"Birkaç kez görmüştüm ama hiç karşılaşmamıştım" dedim. "Adlarının Olafson olduğunu bilmiyordum. Burada ne kadar zamandır polislik yapıyorlar?"

"Beş yıl kadar önce geri döndüğümde buradaydılar. Ben çocukken büyükbabaları polis şefiydi, daha sonra babaları bu göreve geldi ve şehir büyüyünce erkek kardeşini yanma yardımcı olarak aldı. Şimdi bunlar da burada. Yirmilerde ilk İsveçli çiftçi dalgasıyla buraya gelen büyükbabalarının tarla yönetemediği ve belediye başkanını kendisini şerif olarak atamaya ikna ettiği söylenir. Austell'e bunu sormak isteyebilirsin, sana anlatacaktır. Tabii ki bundan kaçınabilirsin, çünkü konuyu atalarının İsveç köyüne kadar uzatacaktır."

Austell tarafından anlatılan öyküyü düşünürken gözleri bir an için daldı.

"İnce olanı işi, şef olan, yardımcı olamayan babasından devraldı. İşte iyiydi. Küçük kasaba polisi olarak ne yapılır ki? Bütçe kısıtlı, arabanı Station Hill yamacında park et ve park eczası kesmeye başla. Ağaçlardan kedi indir. Ya da bu itfaiyenin işi miydi? Sanırım öyleydi. Neyse, yardımcının oğlu Bert - şişman olan- Hartford'da belki beş-on yıldır polisti. Sonra aniden şehre geri döndü. Allen onu yardımcısı yaptı ama kişiliklere bak: Bert zavallı adamı yönetiyor. Hikayeye göre Bert, çavuşluk sınavında sürekli başarısız olmuş ve sicili kötü -içki, adam dövme, hep kötü işler- bu nedenle geri dönmüş. Boş bir sayfaya ihtiyaç duymuş sanırım. Problem şu ki sayfayı gerçekten temiz tutabilmek için, kişiliğini değiştirmesi gerekiyor ve bunu yapmamış. Hâlâ içiyor, tembel ve kaba. Bir şeyler tırtıklamak amacıyla ölü adamın evine gitmek için Allen'i ikna etmesine şaşmadım."

“Bunun hikayesini neden yazmayalım?” diye sordum. “Şehirde yozlaşma, polislerin suistimalleri: Bu konu bir gazetecinin salyalarını akıtmaz mı?”

Art homurdanmayla iç çekme arası bir ses çıkarttı ve koltuğunda doğruldu. “Evet, evet, haklısın. Ama iyi veya kötü biçimde bu gazete bu konunun yeri değil. Belki Waterbury olabilir. Hatta New Haven. Ama bu bir kasaba gazetesi. Düğünler, futbol karşılaşmaları, karnavallar. Yeni mağaza açılışları, eski mağaza kapanışları. Hem bizi okuyanların çoğu bu tür yozlaşmalardan kaçarak buraya gelenler.” Parmaklarıyla masasında tempo tutmaya başladı, kederli gibiydi ve konuşmadan biraz sıkılmıştı. “Böyle bir hikaye yayınlamak, her türlü hareketi ve park ihlalini ortaya çıkartmayı gerektirir; hatta düzmece olanları da. Problem şu ki, Hartford’daki arkadaşlarım bunu yapmak istemeseler de Lincoln’ü kim takar. Bunları kim araştırmak ister?” Masasından bana anlaşılmaz bir bakış attı. Evet mi, hayır mı dememi istediğini anlayamadım. Kafamı salladım. Neden olmasın; gelecek 60 yıl boyunca yapacaklarıma benzemiyordu.

“Araştırma yapmak istiyorsan sana daha büyük bir yerde iş bulayım. Hartford, Stanford. Belki New Haven. Belki Boston Record’da bile iş bulabilirim, bu sana yardımcı olur. Eğer yapmak istiyorsan haberim olsun. Biliyorsun, burada 16 aydır çalışıyorsun ve senden çok memnunum. Ama burada sonsuza dek kalamazsın. Ya bir Austell olursun veya bir gün kilisenin çan kulesine tırmanıp tüfekle okurları tek tek avlarsın. Buna izin veremem. Git dünyayı gör, biraz ses çıkart. Biliyorsun, bunu yapabilirsin.” Sigarasını söndürdü ve “İlk ders burada bitti” dedi. Saatine baktı. “Bu arada, bugün yapacak bir işin var mı? Bu senin ölü profesörünle ilgili olarak kimseyle konuşacak mısın? Onu tanıyan birisi, bir şey bir yerde olmalı değil mi?”

Kafamı salladım. “Wickenden’e gidip tarih bölümünde onun hakkında bir şey bilen olup olmadığına bakayım.”

"Takdir edilecek kadar çok iş. Sorun olur mu? Burada başka işin var mı?"

"Sorun olmaz. Hem bu adamı merak ediyorum. Verill'in bahçe dükkanının içeriye taşınması, bal ve meyve bölümünün kurulması hakkında yazılar yazacaktım. Bu bekleyebilir."

Gözlerini şakadan kızgınlıkla açarken Art, "Beklemek ne demek?" dedi. "Bu Lincoln'de her zaman olan şeylerden değil, önemli bir haber. Ciddi olmak gerekirse git ve bu işle ilgilen. Bu hafta gazeteyi dolduracak kadar haberimiz var mı?"

"Olmalı sanırım. Verill'i sana hazırlarım. Geçen haftadan kalan bölgeler konusu ve bir de Noel listesi var. Hem, geçen Noel'den kalan kullanabileceğimiz fotoğrafları da unutma. Çok fazla heyecan. Zaten akşamüstüne doğru dönerim."

Elinin içiyle masasına vurdu "Güzel, ilerle ve geliş oğlum. Yolun açık olsun, vesaire."

***

Lincoln'den Wickenden'e araba yolculuğu, eğer trafik izin verirse genellikle iki saatten biraz az sürer. İşe ilk girdiğimde bu yolu çok kat etmiştim ve her hafta sonunu Mia ile geçiriyordum. Mia Park, Wickenden'de benden iki sene gerideydi ve önümde güzel, dengeli, azim gerektiren, berrak yıllar beni bekliyordu. Her iki taraf da ilk gevşemek isteyen kişi olmayınca, zor ve tuzaklarla dolu bir romantizm yaşadık. Mezuniyetimden hemen önce karşılaştık, ben fazla çaba göstermeden, o çok çaba sarf ederek, ilişkimizi sonraki güz sömestri sonuna kadar sürdürdük (Hâlâ akademik zamanı kullanıyorum: Tehlike işareti). Dostça ayrıldık ve zamanla ilişkimiz iyice azaldı. O mezun olduktan sonra hakkında artık bir şey duymayacağımı düşünüyordum ama yine de günün birinde belki onun hakkında bir şey okuya-

bilirdim. Neler yaptığını merak ediyordum ve onu görmek istiyordum ama durum uygun değildi, özellikle de bugün Lincoln'e dönmem gerekirken. Eğer bir nostaljik yatak beraberliği şansım olsaydı farklı düşünebilirdim ama bir hafta sonu öğleden sonrası beraberliği, gün içinde bitirmeniz gereken bir iş varken uygun değildi. Ve cinsellik -artan umutsuzluğumla fark ediyordum ki-New England'da, ortalama bir kasabalının çocuğundan daha genç olduğunuz ufak bir kasabaya taşındığınızda unutmanız gereken şeydi.

Connecticut'un kasvetli, fakir ve yarı harap eski endüstri şehirlerinden doğuya yöneldim. Bu arada otobana çıktım. Gözlerim kapalı Wickenden'a ulaşabilirdim. New York'tan buraya yetmiş-seksen kez gidip gelmiştim. Mesafeyi ve yol düzenini evimin içi gibi tanıyordum. Rhode Island'ı geçer geçmez yol zorlaşıyordu. Yolun her iki yanında yer alan orman, sanki Ocean State'e uygun değil gibiydi. 1970 yılının kaliteli betondan yapılmış ofis blokları, kamyon park yerleri, Eastwick ve Stanton'daki otobüs durakları görülebiliyordu. Wickenden'e yaklaştıkça elli yıl akıp gidiyordu. Pastel renkli, tahta kaplamalı, her katında balkon olan üç katlı evler otobanın üst kısmında fışkırmıştı. Sonra, bir zamanlar terk edilmiş olan ve şimdi sanat galerileri ve kafeler açılan, kafenin sahibinin arkadaşı tarafından elde yapılmış büyük bir seramik bardakta özel kahvenizi 5.5 dolara yudumlayabileceğiniz kırmızı tuğlalı endüstri bölgesi geliyordu. Şehir merkezinde eski ve harap evler görebilirsiniz. Yenileri, rahatsız edici biçimde parlayan camdan ve çelikten inşa edilmiştir ve sanki büyük amca tarafından ailenin yeniden bir araya gelişi nedeniyle yapılmış gibidirler. Garip sokakları park yerinden başlar ve bir binanın yanında sona erer. Tıpkı Amerikalı bir büyükannenin tavan arası gibi. Bunları, buraya ait her şeyi severim. İnsan, sahip olma duygusuyla karşı konulmaz (veya zor karşı konulur) bir sevgi besliyor. Herkes New York'a, San Fran-

cisco'ya veya Los Angeles'e taşınabilir, geçmişini içinden atabilir ve milliyetçi şarkılar söyleyebilir ama burası garipliği ve köhne çekiciliği dışında fazla bir şey vermese de etkilediği herkes başka yerde mutsuz olur.

Firewell Caddesi'nde -üniversiteden inen yolda- otobandan ayrıldım. Wickenden binaları tepede birkaç kilometrekareye dağılmıştı ve şehrin doğu kısmına bakıyordu. Coğrafik ve kültürel olarak yeterince yalıtılmış biçimdeydi, böylece macera peşinde olmayan öğrenciler hiçbir zaman aşağıdaki büyük, kötü (aslında orta boy ve arkadaşça) şehre gitmezlerdi. Şehir o kadar yakındı ki, daha yaşlı olan öğrencilerin ne zaman dar yerde yatmaktan sıkılırlarsa, kaçabilecekleri bir yerleri vardı. Arabayı tepeye doğru sürdüm, ana binayı ve kulüp binasını geçtim ve binalar profesyonel olmak yerine kurumsal olmaya başlayınca tarih bölümünün köşesinden kıvrıldım. Arabadan çıkınca, büyük mavi parka ceketli sıska ve sarsak, hayali birçok arkadaşıyla konuşan bir adam yolda amaçsızca yürüyerek bana doğru yaklaştı. Parmağını havada salladı ve bir orkestra yönetmeni gibi bana doğru yöneltti. "Kardeşim, bana söyle. Konuş adamım, onlar orospu çocuğu, Tanrının belası fahişeler, yetişkin bir adamı dışarıya attılar."

Sanırım onu süzüyordum, çünkü yanıma gelince bana aşağıdan yukarıya baktı "Seninle konuşanın ağzına..." Yere tükürdü, başındaki yağlı Mendos Kardeşler Garaj Servisi şapkasını çıkartarak kel kafasını kaşıdı.

"Şu araba dediğin bok çuvalına bin de St. Lou'ya geri dön." Yürümeyi sürdürdü, sonra durdu ve geriye döndü, ellerini avuçlarını açarak kaldırdı ve başını salladı. "Ve Bayan Ethel'e söyle artık endişe etmesine gerek yok. Ben tam arkasında olacağım küçük adam."

Bölüm basamaklarını tırmanırken hâlâ olası anlamları düşünüyordum. Buralarda saygılı ama motivasyonu olmayan bir

öğrenci olarak dolaştığım yıllarda ve başka bir yaşamda olduğumu düşündüm. Alışkanlık nedeniyle iyi yazılar yazan ve mezuniyet sonrası eğitimi bir kaçış olarak gören ama Amerikan kolonilerinde çorap yamanmasıyla veya Çarlık Rusya'sındaki tüfek namlularıyla pek ilgilenmeyen birisi. Bu merak eksikliğinden çok, adanmış bir merak eksikliğiydi. Örneğin Vermont'taki maun üretimini görmek isterdim. Ama bu bilgiyi dikkate almanın dışında fazla bir şey yapmak istemezdim. Kafamda dolaştırır ve üç boyutlu olarak düşünürdüm. Yıllarımı arşivler arasında dolaşarak, tartışmak için ikincil kaynakları inceleyerek geçirmek istemezdim. Yine de bu bölümü severdim. Bana hissettirdiklerini, merdivenlerin ortadan bel vermesini, kitapların yayılan kokusunu, tütün, eski kahve, toz kokularını severdim. Konuşma mırıltılarını da severdim: Gizli konular ve sessiz konuşmalar. 12 yaşındayken Oneonta yakınındaki bir manastırı pazar okuluyla birlikte ziyaret etmiştim. Burada da bir manastır ciddiyeti var. Öte yandan, manastırın yatma yeri -şömineliydi, kanepeleri daha yumuşaktı, odalardaki elektrik tesisatı daha iyiydi, mutfak sıcaktı- 19. yüzyıl Kraliçe Anne tarzı döşenmiş olan ve yıllarca boyanmayan ve duvarları uluyan kış ortası fırtınalarında (hatta şimdi Aralık başında bile) laf olsun diye yerinde duran tarih bölümünden daha konforluydu.

Açık kapıyı vurduğumda giriş bankosunda bir sekreter diğeriyle, ya söz dinlemeyen bir koca, ya bir çocuk ya da bir köpek hakkında konuşuyordu: "Doğrudan içeride yürüdü ve ben de ona 'Angelo, burayı sen temizleyeceksin ve bu gece bunu bitirene dek dışarıya çıkmayacaksın' dedim..."

Beni görünce, "Yardım edebilir miyim?" diye sordu.

"Umarım. Adım Paul ve Lincoln, Connecticut'taki Lincoln Carrier Gazetesi'nde çalışıyorum. Bölümde Profesör Puhapaev ile ilgili biyografi veya buna benzer bir bilgi olup olmadığını öğrenmek istiyorum."

Başını kaldırarak posta kutularına doğru baktı. "Puhapaev henüz gelmemiş. Sanki birkaç gündür yok gibi. Gelince ona sorabilirsiniz veya bir mesaj bırakın ben kutusuna koyarım."

Biraz panikleyerek etrafıma doğru baktım. Bölümde nasıl olur da kimse bilmezdi? Sonra anladım: İki saat uzak mesafede yalnız yaşıyordu, belki burada birkaç yakın arkadaşı vardı ve düzenli saatlerde gelmiyordu. Kaybolmak veya yok olmak için uygun bir kişilik. Dizimizi en çok titreten korkunun farkına varabilecek en uygun insan, sayılamayacak kadar evliliği kurtaran ve baş edilemez bir sevgi, korku karışımıyla aileleri bir arada tutan: Yalnız ölmek için en uygun adam, yokluğu belli olmayan, özlenmeyen.

"Bunu size söylemek üzücü ama Profesör Puhapaev iki akşam önce öldü. Benim şehrimde yaşıyordu. Onunla ilgili bilgi almaya çalışıyordum ki onun ölüm sonrası yazısını yazabileyim."

Kadının yüzü sarardı ve yere baktı. Diğer sekreter yazmayı kesti. Sanki bir Western filminde bir yabancı bara girmiş ve herkes durmuştu. Sekreter haç çıkarttı. "Öldü mü? Nasıl? Ne oldu?"

"Henüz nedenini bilmiyorum. Yalnız yaşıyordu, onu ölü bulmuşlar. Onunla ilgili bilgi toplamak için buraya geldim. Bu bilgiyle ölüm sonrası yazısını yazacağım. Bu arada, kaç yaşında olduğunu biliyor muydunuz?"

"Sanırım oldukça yaşlıydı, yine de emin değilim. İşe başladığımda o buradaydı, ama birkaç yıldır buradayım."

Zararsız, aptal yüzümü takındım, aslında herhalde normal yüz ifademden pek de farklı değildi. "Onun nereden geldiğini, nerede doğduğunu veya benzer konuları açıklayan formlar veya kağıtlar olabilir mi?"

İç çekti ve sempatik bir biçimde çikletini çıtlattı. "Bilmiyorum..." Durakladı. "Ailesinden veya buradan birisinden önce size bilgi vermek garip geliyor. Anladınız mı?"

Yine, olabildiğince zararsız bir biçimde başımı salladım. Henüz onunla münakaşa etmenin değmeyeceğine karar verdim.

"Profesör Crowley ile konuşabilirsiniz." Başka bir posta kutusunu daha kontrol etmek için eğildi. "Bugün gelmiş. Hatta şimdi burada olduğunu sanıyorum. Odasına bakın. Sanırım Profesör Puhapaev'in arkadaşıydı. Hem odaları yan yanadır, daha doğrusu yan yanaydı. Üçüncü kat, sağa dönüp yolun sonuna kadar gidin." Kafasını sallayıp hafifçe gülümsedi. "Ailesine üzgün olduğumuzu ve onlarla beraber dua ettiğimizi söyleyin."

"Muhakkak söylerim. Bunu duymaktan memnun kalacaklarından eminim." Bu, söylenecek en iyi laf gibi geldi.

***

Üçüncü katta, sağ yöndeki son kapıyı tıklattım. Öfkeli bir ses "Evet" diye bağırdı. Kapıyı açtım ve kafamı odadan içeriye doğru uzattım. Beyaz bir yüz bana bakıyordu. "Çalışma saatlerimiz yarın öğleden sonra saat bir ile üç arasında. O zaman gelin veya randevu alın."

"Efendim ben öğrenci değilim, gazeteciyim ve..."

Bunun üzerine adam masasından kalkarak bana dost bir köpek gibi yaklaştı. "Ham Crowley. Tanıştığımıza memnun oldum. Gafım için özür dilerim, hoş geldiniz. Sizi öğrenci sandım. Sizin için ne yapabilirim?"

İstekli davranışı beni hazırlıksız yakalamıştı. Aslında ondan bir ders almıştım (Kruçev ve Kennedy yönetimlerinde güç ve basın) ama sınıf kalabalıktı ve onunla hiç doğrudan konuşmamıştım. Tartışmadan hoşlanmadığı, belalı bir danışman, kötü bir okuyucu ve sarhoş olduğu söylenirdi. 1980'lerin sonunda bir kitap yayınlamıştı. Sürekli kendini överek ve seçmeler sunarak Sovyetler Birliği'nin çöküşünü tahmin ettiğini iddia ediyordu.

1990'ların başında hoşça vakit geçirdi -senatörlerle yenilen yemekler, pazar sabahları televizyon panelleri, Foreign Affairs, New York Times ve Wall Street Journal'de yazılar- ve son on yılı sonuncusu için bilgi çalmakla geçirmişti. Neden geldiğimi söyler söylemez beni odadan atmasını bekliyordum.

"Efendim ben, dün ölen Jaan Puhapaev'in ölüm sonrası yazısını yazacağım. Sekreter hanım bana onun hakkında bilgi verebileceğinizi söyledi."

İri bir kurbağa gibi pufladı, masasına doğru geri yürüdü ve kendisini koltuğa bıraktı. "Ah, bunu duymak beni üzdü. Kitabım için geldiğinizi sanmıştım. Bugüne dek yayınlanan baskılar ses getirmedi."

Eliyle karşısındaki koltuğa oturmamı işaret etti ve yaklaşık yirmi adetlik kitap grubu arasından bana birisini verdi. "Ve Ayı Nerede? Hamilton S. Crowley." Ön kapakta üzerinde bir tarafında orak çekiç, diğer tarafında Amerikan bayrağı ve sendeleyerek yürüyen bir kahverengi ayı resmi vardı.

Acı çeker gibi "Korkunç, değil mi?" diye sordu. "Adi yayıncımın ahmak tasarımcısı bunu beğenmiş. Kapakta gördüğümde nefret ettim. Başlığı da ben seçmedim. İki aptalca şey."

Crowley'in yolda karşılaştığım adamla karşılaşıp karşılaşmadığını merak ettim. Durmadan sarf edecekleri bayağı sözlerle dostluklarını pekiştirebileceklerini düşündüm. "Sizin başlığınız neydi?"

"Sovyet Rusya sonrasında pazar reformları ve çıkartılan kaynakların yönetilmesi. Etkileyici değil mi?" Dudaklarını büzerek yüzünü buruştururken New England'ın en kötü dişleri ortaya çıktı: Dişlere ait bir deprem sonrası gecekondu bölgesi görünümü.

Bozuk suratındaki ilgi benzeri bir ifadeyle "Peki, Johnny'e ne oldu?" diye sordu.

"Pardon, kim?"

"Puhapaev, Jaan. Buraya ilk geldiğinde ona Johnny diye hitap ederdim. Sanırım o da komik bulurdu ama bilemezdiniz."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Duygularını fazla belli etmezdi. Sovyet, Estonya türü. Eston-ya'daki atasözünü biliyor musunuz? 'Yüz ifaden buz gibi olmalı.' Jaan'ın öyleydi. Neredeyse okunamaz, Tanrı'nın belası bir yüz."

"Bu yarıyıl ders veriyor muydu?"

"Olabilir. Her yıl aynı iki dersi verirdi. Kim bilir kaç yıldır?" Crowley ders katalogunu eline alarak sayfalarını karıştırmaya başladı. "İlk dönem, Baltık Tarihi, 1200-1600. İkinci dönem, Baltık tarihi 1601-1991. Sanırım ders notlarını buraya 1991 yılında uçarken yazmış ve o zamandan beri değiştirmemiş. Bazen öğrencileri olduğunu duyardım ama çok fazla değillerdi. Tez yönettiğinden emin değilim ve sanırım şu anlaşılmaz Baltık dergilerinde bazen yazıları çıkardı."

"İdari işi var mıydı? İşi az gibi görünüyor."

"Oldukça garip birisiydi." Crowley ellerini masasının üzerine koyarak bir kez daha kafasını salladı. "Öğrencilerime derslerine devam etmelerini söylerdim ama bunu birkaç yıl önce bıraktım. Yani işe yaramıyordu. Kızın birisi onun hakkında komik bir hikaye anlattı. Bir gün bir öğrenci hazırlıksız olduğu bir soru sormuş, o da kürsüyü iki eliyle kavrayıp uzun süre bakmış. Sonra tüymüş. Dersin ortasında. Öğrencinin odasının kapısında öğleden sonra saat ikide cevap vermek için görünmüş. Üzerinde hâlâ ders elbisesi varmış."

"Soru neymiş?"

"Tam bilmiyorum. Bu önemli mi?" Basından birisiyle konuşmanın çekiciliği ortadan kalkıyordu. Crowley gömleğini dü-

zeltti ve omzunu gerdi. Bunu gazeteciliğimin onun için önemsiz olduğu işareti olarak algıladım.

"Nerede veya ne zaman doğduğunu biliyor musunuz?"

"İsmi Estonya adı ve onun da öyle olduğundan eminim. Bu dili konuşamam; anlaşılmaz bir dil. Fin-Ural karışımı. 14 harf, telaffuz edilemez ünlüler, vs. Ama onun Estonya, Litvanya, Letonya dillerini, Rusçayı, Almancayı, bazen de İngilizceyi konuştuğunu biliyorum. Diğer soru ne zaman? Emin değilim. Bir coşku dalgasında geldi. Herkes eski Sovyet öğretmenlerini işe almak istiyordu. Standartlar düşürüldü, anladınız değil mi? Johnny'nin yetersiz olduğunu söylemiyorum ama onun bir Estonya profesörü olduğundan, parti üyesi olmadığından ve garip biri olduğundan fazlasını bilmeyi isteyen olabileceğini sanmam."

"Burada bir öz geçmişi bulunur mu?"

"Belki. Bakmanızı isteyeceğinden kuşkuluyum. İyi ve eski sapına kadar Sovyet paranoyası ürünü. Aşağıya bakın."

"Bunu yaptım. Beni yukarıya yolladılar. Bana, yazmam için onun hakkında bir şeyler anlatabilir misiniz lütfen?"

Ekşi bir yüzle bana baktı ve masasının üzerindeki kağıtları karıştırmaya başladı. "Bakın Bay..."

"Tomm."

"Bay Tomm mu?"

"Evet T-O-M-M. Tomm"

"Bu nasıl bir isim böyle?"

"Uzun hikaye. Duymak istemezsiniz."

"Haklısınız. Bay Tomm, Johnny ve ben okul nedeniyle arkadaştık, ama hepsi bu kadar. Yakın dost olduğumuz söylenemez. Bu ülkeye ilk geldiği zaman, eşimle beraber onu birkaç kez barbekü partisine çağırdık. Yaşasın 4 Temmuz, bayrağı sallayın

ve bu tür saçmalıklar. Bazen onunla içmeye giderdim ama birkaç yıldır gitmedik. Hepsi bu. Şimdi, izin verirseniz, siz gelmeden önce yaptığım işe dönmek istiyorum."

Ayağa kalktım ve giderken, nerede içtiklerini sordum.

"Biliyor musunuz, çok komik ama hâlâ anımsıyorum. Lone Wolf adında bir yerdi ve anayol kenarındaydı. Westerley'i biraz geçtikten sonra, onun şehrine dönüş sınırında. Oraya Clougham diyorlar. Oraya kadar neden gittiğimi Tanrı bilir. O, yalnızca orada ve yalnızca iğrenç ev yapımı konyak içerdi. Bir-iki tane içince ayaklarınız yerden kesilir. Bir keresinde eşim..." Elini salladı ve yüzünde güçsüz bir ifade belirmeden önce hafifçe sırıttı. "Başka zaman anlatırım. Yani, gittiğimiz yerin adı Lone Wolf'tu. Araştırmanızda iyi şanslar. Bay Tomm, lütfen çıkarken arkanızdan kapıyı kapatır mısınız?"

Crowley için iyi kitap eleştirileri almasını, dalkavuk orta sınıf politikacılarla karşılaşmasını, üstesinden gelebileceği mülakatlara girmesini sessizce arzuladım. Lincoln'e dönmeye hazırlanırken, oradan yola çıktığımdan beri pek fazla şey öğrenememiştim. İkinci katta arkamda konuşan tanıdık bir ses ve kendine has bir aksan duydum. "Bir zamanlar size çok benzeyen bir öğrencim olduğunu biliyor musunuz? Ama benim öğrencim terbiyeli, hatta çekingen bir gençti ve eğer yakınındaysa eski bir arkadaşını ziyaret etme nezaketini gösterirdi."

Profesör Jadid odasının kapısının önünde elinde kağıtlarla duruyor ve ekose dar bir spor ceketi kolunun altında tutuyordu. Kaşları selamlamak amacıyla kalkmıştı ve süpürge bıyıkları, yarım ay gözlükleri altındaki ona özel yarım gülümsemesiyle bana bakıyordu. Rastladığım ilk profesördü -ilk yılda tesadüfen danışman profesörüm olmuş ve ondan bir ders almıştım- ama onunla her dönem başlangıcında konuşmamıştım ve "profesör" kelimesini ilk duyduğumda zihnimde o belirirdi. İlk önce gömleğimin düzgün olup olmadığını (düzgündü) ve spor ayakkabı

giyip giymediğimi (giyiyordum) kontrol ederek elimi uzattım. Elimi sıcak bir biçimde sıktı. "Mürekkebe bulanmış bir zavallının merdivenlerden bu kadar çok yukarı en son ne zaman tırmandığını anımsayamıyorum. Önemli bir yayınları nedeniyle kazandıkları parayı içkili bir yemekte harcamaya gitmeden önce arkadaşlarım, hayranlarıyla genellikle salonda buluşurlar. Seni bugün buraya ne getirdi?"

"Merhaba Profesör." Neredeyse onu kucaklayacaktım ama bunu saygısızlık olarak niteleyeceğini düşündüm. "Burada olup olmadığınıza bakıyordum."

"Burada? Nereye gidebilirim ki? Seni görmek çok hoş. Neden geldin?"

"İş. İster inanın ister inanmayın gazetecilik. Profesör Puhapaev önceki gece öldü. Lincoln'de yaşıyordu, onunla ilgili bir ölüm sonrası yazısı yazabilmek için temel biyografik bilgi araştırıyorum. Şimdiye kadar şansım iyi gitmedi."

Derin bir nefes alırken yüzü asıldı, yere doğru baktı ve ayakkabısını kapının kenarına sürttü. "Bunu öğrenmek beni çok üzdü. Gerçekten de çok üzüldüm. Sanırım, o..." Kendisini toparlayıp dikleşti.

"Onu tanır mıydınız? Nerede doğduğunu veya benzer şeyleri biliyor musunuz?"

"Oh, çok fazla değil. Estonyalı bir adı olduğunu biliyorum. Üç Baltık dilinden de bana bazen çeviriler yapardı. Orada doğduğundan emin miyim? Hayır. Bu arada adının -Jaan Puhapaev- anlamı 'John Sunday.' Pek alışılagelmiş değil ve herhalde uydurmaca. Hep bir Yahudi ismi taşıdığını, Yahudi kökenli olduğunu ve dini işkencelerden kaçınabilmek için Sovyet döneminde adını değiştirdiğini düşündüm. Benim bu varsayımım yine de sağlam temellere dayanmıyor. İyi bir dilbilimcisi olduğunu ve bölümünde bu alanda bir uzman olarak kabul edildiğini

biliyorum. Belki de Almanya, Rusya ve Baltık dışında çok az Baltık tarihçisi olduğu için. Oldukça fakir olduğunu da biliyorum." Profesör Jadid sustu, düşünürken yine ayakkabısının burnunu sürtmeye başladı. Her iki ayakkabısının da burnu yıpranmıştı. Bu alışkanlığını daha önce fark etmemiştim, ama ilk kez ikimiz de ayakta konuşuyor olmalıydık.

"Onu çok fazla özleyeceğimi anlıyorum. Yalnızca yakın olduğumuz için değil, ama aynı zamanda esrarlı ve belirsiz birisi olduğu için. Bu özellikleri bağımsızlık çareleri olarak kabul ederim ve lütfen Bay Tomm bunu bir neslin karalanması olarak algılamayın. Bu, burada geçerli olan salakça mutluluğa karşı bir çare. Birçok öğrencimin başlarına bir şey gelmeyeceğinden emin olduğunu biliyorum. Savaşlar, veba, soruşturmalar, eziyetler. Bunlar, onlar için postaneden jimnastik salonuna gidene kadar imzalanması için önlerine sürülen dilekçelerden ibaret. Bir göçmen olarak söyleyebilirim ki, Jaan'a benzer bir tavır takınabilmek için sandığından daha fazla çaba sarf emek gerekiyor: Genelde ya Amerikalılardan daha çok Amerikalı oluyoruz ya da yeni evimize ait her şeyle ilgili olarak kalın bir küçümseme kabuğu oluşturuyoruz. Jaan kendisi neyse oydu ve bu üst derecede takdir gerektirir."

Saatime baktım. Her zamanki gibi duyarlı ve zarif olan profesör de kendisininkine baktı ve kapıyı arkasından kapattı. "Bu dönem çarşamba öğleden sonraları kendimi Hansa semineri verirken buluyorum ve sanırım geç kalacağım. Acelen var mı, yoksa seni, daha önce gezindiğin bu yerlerde doksan dakika kadar dolaşıp daha sonra Fitzgerald'da bir öğleden sonra içkisi almaya ikna edebilir miyim?"

Gitmem gerekse bile, bu davet bu yolculuğun yapılmış olmasına değerdi. Sanki bir sınavdan geçmiş gibi olmuştum. Beraberce salonda yürüdük. "Üzgünüm ama bugün öğleden sonra ofise dönmeliyim. İki saatlik yolum var."

Dudaklarını birbirine bastırdı, gözlerini kapattı, omzunu silkti ve başını eğdi ve bir Groucho Marx pantomimiyle kabullendi. "Ah, peki. Yaşlı bir adam saçmalayabilir. Eğer dönmeyi planlıyorsan sana bira ısmarlayayım. Eğer dönmeyeceksen, buna öğle yemeği de ekleyeyim ve bu sana bir mazeret yaratır. Dış dünyadan bilgi almaktan her zaman hoşlanırım."

"Çok isterdim. Belki bu hafta daha sonra. Şu yazıyı bitirdikten sonra. Size uygun olan herhangi bir günde."

"Cumartesi günü neden gelmiyorsun? Umarım o gün ikimiz de çalışmıyor oluruz. Blue Point'te penceresi batıya bakan bir köşe ayarlarım ve kış vakti uygar insanların yaptığı biçimde yemeğimizi bitiririz: Kanyak içerek ve güneşin batışını izleyerek."

Hemen onayladım ve o da elini yeniden uzattı. "Cumartesi gününe kadar, o zaman. Jaan hakkında bana bilgi ver. Öğrendiklerini ve bunları nasıl öğrendiğini duymak istiyorum." Dışarıya, sert esen Wickenden fırtınasının içine çıktık. Şehrin doğu kısmının kendi fırtınasını oluşturduğunu unutmuştum. Bir eliyle kağıtlarını sıkıca tuttu, diğer eliyle rüzgarı perdeledi, uzun ve hızlı adımlarla başı önde sınıfların bulunduğu binaya doğru yürüdü. Birkaç adım attıktan sonra geri döndü ve bana doğru gelmeye başladı.

"Biliyor musun Bay Tomm, okulla ilgili hikayeler anlatmayı sevmiyorum, ama Jaan garip bir adamdı. Takıntı derecesinde ketumdu, hatta paranoyaktı. Onun hakkında belki kendi başına bulamayacağın bir şey söyleyeceğim ama bana bir söz vermelisin."

"Tabii ki."

"Güzel. Önce, bu bilgiyi kötü biçimde kullanmayacağına söz vermelisin. Eğer yazının bütününe katkısı olacaksa mesele yok ama bunu renk katmak amacıyla kullanmayacaksın. Söz veriyor musun?"

"Veriyorum."

"Güzel. Jaan'ın yerel yöneticilerle olan ilişkisi, burada göçmen olarak çalışan bir profesöre uygun olmayan bir biçimde bazen sorunluydu. Sanırım tutuklandı ama hapse girmedi."

"Gerçekten mi? Neden?"

Defterimi açarken Jadid'in yüzünde bir ekşime belirdi. Sanki uygunsuz davranışları düşünmek acı veriyor gibiydi. "Söylediğim gibi ketum ve paranoyaktı. Biraz da sertti. Üzerinde her zaman silah taşırdı." Neşesiz ve utangaç biçimde kıkırdadı.

Kaşlarımı kaldırdım. Silah taşıyan bir profesör mü? Jadid konuşmasını sürdürdü:

"Bu şaşırtıcı olayı, avludaki saçakların üzerinde dolaşan bir kediye odasının penceresinden ateş ettiğinde fark ettik. Sanırım bir gölgenin hareket ettiğini fark etti ve hırsız sandı."

"Bunun ne zaman olduğunu anımsıyor musunuz?"

"Sanırım birkaç yıl önceydi. Sen öğrenciyken olabilir."

"Gerçekten mi? Böyle bir şey duyduğumu anımsamıyorum."

"Duymaman gerekirdi. Bu konuyu gizleyebilmek için üniversite ve bölüm çok sıkıntı çekti."

"Neden?"

"Neden mi?" Nazik biçimde şaka yaptı. "Bu eyalette üniversitede silah taşıyan bir profesör skandal yaratırdı."

"İşine neden son verilmedi?"

"Sözleşmesini iptal edebilmek için neden göstermek gerekiyordu. Bu da resmi bazı işlemleri gerektiriyordu ve biz istemedik. Bundan sonra ne olursa olsun bölümde silah taşıyamayacağını bildirdik. İstemeyerek kabul etti ama ön kapıdan girerken üstü aranmadı."

"Bir daha olay çıkardı mı?"

"Gerçeği söylemek gerekirse, emin değilim. Bir daha bir şey duymadım ve bölümden ancak birkaç kişi olayı biliyordu. Başka kimsenin bir şey bilmesinin gereği yoktu. Ama konuyu ayrıntılarıyla doğru biçimde öğrenmek istiyorsan, Wickenden'de polis olan kuzenim Joseph'i telefonla arayabilirsin."

İnanamayarak, "Polis bir kuzeniniz mi var?" dedim.

Güldü. "Tabii ki. Hem en çok sevdiğim kuzenim. Yedi tanesi içerisinde en çok sevdiğim. Ayrıca iki tane de yeğenim var. Tüm Jadid erkeklerinin dirseklerinde yama süsü olan spor ceketle mi doğduğunu sanıyorsun? Hayır, tek kişi benim ve... Neyse, gerçekten de geç kalıyorum. Ailelerimizi öğle yemeğinde konuşuruz. Eğer merak ediyorsan Joseph'le konuş. Herkesin hoşuna giden birisi olmayabilir ama oldukça zekidir ve aradığında benden bahsedersen sana severek yardım eder."

"Teşekkür ederim. Meraktan soruyorum: Profesör Puhapaev'in paranoyak olma nedenini biliyor musunuz?"

"Bay Tomm, Sovyetler Birliği'nin bıraktığı miraslardan birisi herkese ve her şeye karşı duyulan güvensizliktir. Tabii ki bu, kuşku duyulacak gerçek durumları ortadan kaldırmaz. Jaan'ın durumunda her ikisinin de olabileceğini düşünüyorum. Karanlık birisiydi. Onunla bu hafta sonu buluşup konuşacaktım."

KALE

Dönüşümün meydana geldiği kaleden bahsettiğimizde, bu kısıtlayıcı değil açılımcı bir cümledir: Kabın kendisinden bahseder; iç kap, dış kapla, laboratuarla, laboratuar binasıyla, binanın içinde yer aldığı şehirle, vs. kapanmıştır. Deneyimli ve içe bakabilen bir mecazcı teleskopunu dışa değil içe çevirir, görünüm ve sesleri düşüncelere, vs. çevirmek için kendisini dönüşümün nihai kabı olarak ele alır. Bu yaklaşımı hanımlara ve romancılara bırakmak en iyisi.

Clarke Chumbley, Too Little, Too Late:
The Tragic Peregrinations of a Victorian Alchemist

Eğer zamanın en dakik yargıcı saatse, en duyarlı olanı da kesinlikle hırsızdır. Ömer İblis en iyisiydi ve bu öykünün başlangıcı olan M.S. 1154 yılında Sicilya'nın en az tanınan hırsızıydı. Bilinmezliği konusunda çok titizdi. Göze çarpmayan elbiseler giyer, saçını sakalını düzenli tutar, özel bir biçim vermez, başkalarından çok uzak veya yakında, çok hızlı veya çok yavaş yürümez ve çok arzuladığı bir şeye hiçbir zaman dikkatini yöneltmezdi. Görüntünün merkezinden çok kenarlarına dikkat etmeyi öğrenmişti. Geceleri belleğini eğitirdi: Evinin arkasında eline bir avuç taş ve kuru bezelyeler alır, ellerini ileriye doğru uzatır, taşları ve bezelyeleri yere bırakır, kısa bir süre için onlara bakar, yemeğini hazırlar ve yemek sonrasında nesnelerin yer-

de duruş biçimini çizerdi. Yatmaya gitmeden önce beden eğitimi yapar, uzunca süre kalp atışını kontrol ederek avucunun içindeki tek bir kası oynatmaktan başka bir şey yapmazdı. Nefesini bir çekirgenin ses temposuna uydururdu.

Meyve bahçelerinden meyve çalmaktan, kümeslerden hayvan araklamaya, tüccarların öteberilerini çalmaya ve tüccarların kârlarını aşırmaya kadar terfi etmişti. Sonunda hünerli bir hırsız olmuştu, çünkü bir evde oturanların ne zaman uzun bir seyahate çıkacaklarını -giyim tarzlarından, yüzlerindeki beklenti ifadelerinden, taşıdıkları bavul miktarından- her zaman bilirdi. Evlere ancak o zaman girerdi, rahatça evi inceler ve istediklerini alırdı. Bunu abartmadan ve telaşsızca yapardı. Hiçbir zaman kilise, sinagog veya cami soymazdı. Rahiplerden, hahamlardan ve imamlardan da çalmazdı. Ama kendisi dualara katılmazdı. Gereksiz yere Tanrı'yı veya dünya üzerindeki temsilcilerini rahatsız etmek istemezdi. Kral II. Roger, Tanrı'nın tüm hizmetkarlarına eşit muamele etme eğilimindeydi ve muhafızları cezaları korkunç ve çeşitli biçimlerde uygularlardı.

Bir öğleden sonra erken vakitte Ömer, saçlarını yeni kazıtmış ve cüppesi içinde garip görünen genç bir rahibin yanından geçerken, rahibe hangi günde olduklarını sordu. Kanıt olarak elinde tuttuğu demir bilezikli eli gösteren genç, "Bugün Sykeonlu Aziz Theodere'yi anma günü" dedi.

"Anladım, peki bana tepedeki hoş bahçeleri olan evin kime ait olduğunu söyleyebilir misin?"

"Başrahibimiz o eve sahip olmayı arzuluyordu. Ama sahibi garip birisiydi ve Tanrı'ya inanmıyordu. Her gece garip kokular çıkartan ateşler yakıyordu. Bazıları onun cadı olduğunu söylüyordu ama her zaman kralın koruması altındaydı. Adını size söyleyemeyeceğim."

"Onunla eskiden mi konuştun? Şimdi ölü mü?"

"Hayır, dün denize açıldı. Başrahip, Kutsal Kral Roger'in bu evi, Palermo'nun kargaşasından uzakta ikinci sarayı yapacağını söylüyor. Ama öyle olsa bile yarına kadar muhafızları buraya ulaşamaz. Ev o zamana kadar boş, kapısı Kutsal Kral Roger'in emriyle kilitli olacak."

"Öyle mi? Peki arkadaşım, güler yüzün ve konuşman için teşekkürler."

"Tanrı seninle olsun arkadaşım." Rahip dönerken ayağı cüppesine takıldı, iki kez sekti, toparlandı ve hızla tepeden aşağıya doğru yürüdü.

Ömer opsiyonlarını tarttı: Bir yanda zengin görünümlü boş bir ev. Önce Roger'in bir arkadaşına, sonra Roger'e ait olan kuşkusuz iyi döşenmiş bir ev. Öte yandan boş olduğu yalnızca bir söylentiydi ve eğer kralın bir arkadaşının evinde yakalanırsa (ya da daha kötüsü krala yakalanırsa), bu onun için ölüm demekti. Sonunda bir bakmanın zarar getirmeyeceğini düşündü. Eğer bahçede yakalanırsa kendisini meyve veya çiçek bahçelerinde iş arayan bir gezginci bahçıvan olarak tanıtacaktı. Zarar görmezdi.

Yolun kenarından, çok yaklaşmadan ağaçların yanından, kararlı ama acele etmeden, gelişigüzel ama kaygısızca davranmadan yürüdü. Evin etrafında dolaştı, portakal, limon ve badem ağaçlarının arasından yaklaştı. Arada durarak, ceketinin içine diktiği cebine topladığı portakallardan koydu. Pencerenin altında durdu ve dinledi. Bir yabanarısı dudağının üstüne kondu ve yüzünde yürüyerek kulağına doğru hareket etti. İkinci bir yabanarısı burnunun üzerine kondu, üçüncüsü de sol göz kapağının üstüne. Dördüncüsü sağ göz kapağının üstüne. Yere çökerken ayakları titriyordu, sessiz kaldı ama arının anteni burnunu kaşıdı. Her biri, bir erkeğin ufak parmağı bü-

yüklüğünde olan arılar yürüyen bir ordu gibi hareket ediyorlar, belli bir noktaya yöneliyorlar ve sanki bir emir bekliyorlardı. Sonra geldikleri sırayla uçup gittiler. Ömer evin önüne doğru süründü, ön kapıdan içeriye süzüldü ve kapıyı arkasından kapattı.

Giriş holünün zemini mermerdi. Ortadan geçen beyaz bir çizgi ön odayı eşit iki parçaya bölüyordu. Zeminin her iki tarafında da siyah beyaz satranç deseni vardı. Odanın her iki köşesinde birer merdiven yükseliyordu ve tek bir merdiven olarak birleşiyordu. Her iki tarafta da iki kapı vardı ve kapıların arasında benzer mavi cam vazoların yer aldığı bir raf duruyordu. Vazolarda solmaya yeni başlamış birer beyaz gül vardı. Ömer daha önce böyle büyük bir eve hiç girmemişti. Sol tarafa doğru yürüyünce ona en yakın olan kapıyı açtı. Kapı yalancı mermerden yapılmış bir duvara açıldı. Aynı tarafta bulunan ve ona daha uzak olan kapı da bir duvara açılıyordu. Bu sefer uzun, kıvrık kuyruklu, keskin dişli ve ağzından ateş çıkan kırmızı bir hayvan resmedilmişti. Sağ tarafa yürüdü ve girişe göre uzak olan kapıyı açtı. Burası karanlık bir hole açılıyordu, ama sanki sürekli dönemeçli bir yoldu. Ömer yolda yürürken arkasındaki kapıyı açık bıraktı. Herhangi bir Sicilyalı hırsız gibi, yolda iz bırakmak veya çok acıkırsa yemek için cebinde her zaman nohut taşırdı. Bunları yürürken arkasına bıraktı. Yol dönerek ilerliyordu ve başka bir kapıya ulaşana dek Ömer bir dakika boyunca bu yolu izledi. Kapıyı açtı. Bir giriş daha gördü, denemediği son kapıya ulaşmıştı. Kafası karıştı, canı sıkıldı ve zengin olma umutları kayboldu. Tek bir merdivene dönüşen basamakları tırmandı. Bir kapıyla karşılaşınca onu açtı ve içeriye girdi.

Uzun, alçak ve karanlık bir taş odaya ulaşmıştı. Ekmek fırınlarında olduğu gibi içerde bulunan üç fırının üç bacası vardı. Bir duvar boyunca şimdiye kadar bir arada gördüğün-

den daha çok kitap diziliydi. Hatta büyükbabası Maulvi Azam'ın sahip olduklarından bile daha fazlaydı. Diğer duvarın önünde çeşitli boylarda, renklerde ve biçimlerdeki kapların üzerlerine konduğu raflar vardı. Ömer raflar boyunca yürüdü ve ilk olarak taştan yapılma geniş bir çanağı, daha sonra bakırdan bir bardağı eline alırken, aşağıda açılan kapının gıcırtısını duydu. Kapıdan aşağıya doğru baktı ve iki adam gördü, her ikisinde de kısa ve uzun kılıçlar vardı ve kalkanlarında kraliyet arması bulunuyordu. Hemen kapıdan uzaklaştı ve sessizce, odada alabileceği değerli bir şey aramaya başladı. Şimdi zenginliği değil kaçmayı düşünüyordu -hiç ziyaret etmediği Tanrı'yla sessizce pazarlık ediyordu ve ona sakin, dindar, koyun gibi bir yaşam yaşayacağına dair söz veriyordu; keşke, keşke- ve çocuklarına, arkadaşlarına gösterebileceği ve kralın elinin altından kaçırdığını anlatabileceği değersiz bir nesne arzuluyordu.

Kumaştan bir çuval bir köşede biçimsiz olarak yatıyordu. Ömer onu almak için eğilince, fırınlardan birisinin arkasına sıkıştırılmış ufak tahta bir kutu gördü. Yerden kaldırıp sallayınca sandık takırdadı. Kilitliydi ve çok ağır değildi. Kutuyu torbanın içine koymayı düşündü ama içine iyi yerleşmeyecekti ve hızlı koşarsa sorun yaratabilirdi. Bunun yerine ağır bir taş kap aldı ve olabildiğince hızlı bir biçimde kilide vurdu. Kap, korktuğundan daha az ses çıkartarak kırıldı. İçindekileri torbaya doldurdu ve omzunda kolayca taşıyabilecek biçimde yerleştirdi. Tekrar kapıdan aşağıya baktı. Her muhafızın bir merdiven başında oturduğunu gördü ve uyuyup uyumadıklarını anlayamadı. Her biri üçüncü basamakta oturuyordu. Sanki odayla bütünleşmişlerdi. Yukarıda beklemeyi düşündü. Ama iz bırakmak için kullandığı nohutlar dışında yemeği yoktu. Gün batıyordu ve biliyordu ki eğer muhafızlar buraya kral adına gelmişlerse, er veya geç yukarıyı kontrol edeceklerdi.

Kapıdan geçip olabildiğince sessiz bir biçimde merdivenlerden aşağıya inmeye başladı. Merdiven ikiye ayrılınca durdu - muhafız onu duymamıştı- ve alt basamağı kavradı, olabildiğince uzağa doğru sallanarak kendisini bıraktı ve ayaklarının üstünde odanın ortasına düştü. Muhafızlar da aynı anda ayağa fırladılar ama Ömer kapıdan çıkıp yoldan aşağıya koşmaya başlamıştı. Evden uzaklaşabilmek için olabildiğince hızlı koşuyordu. Arkasından koşan muhafızlardan birisi "Seni gördüm" diye bağırdı. "Kralın adamları tarafından görüldün. Hırsız, bunun için ceza göreceksin."

***

O akşam bir fundalıkta uyudu ve uyandığında rüyasında gördüğü açık tenli kızın ağzının, aslında meraklı bir kirpinin sıcak ve nemli burnu olduğunu anladı. Acele ederek ve yemek için vakit kaybetmeden gün batımında Palermo'ya ulaştı. Arka sokakların ve dam üstlerinin canlı birisinden daha iyi olduğunu biliyordu ve suyun kenarındaki kaba saba, bodur bir kulübeye doğru yöneldi. Burada, tuzlu deniz suyunun, ağaç dalları üzerinde pişirilen balığın ve camdan esen elma tütünü dumanının kokusu birbirine karışıyordu. Kafasını pencereden içeriye uzatmıştı ki yüksek bir ses ona işini, adını sorarken, boğulma, kazığa oturtulma, yakılma veya derisinin soyulması arasında bir seçim yapmasını söyledi.

"Rahat içersinde yaşayanları korkut amca. Bu iki gündür yeterince korktum."

Vites gıcırdamasına benzer yüksek bir ses gülerek yanıtladı: "Eline çabuk Ömer. İçeri gel. Yaşlı bir adama yemekte eşlik eder misin?"

Ömer kapıdan içeriye girdi ve amcası Faysal'ı mum ışığı ve akşam karanlığında gördü. Faysal'ın bedeni şehirle birlikte büyüyor gibiydi. Şişman olmaktan çok, iri ve azametliydi. Buğday teni, garip duruşu ve gerekmedikçe hareket etme isteksizliği ona kaskatı bir görüntü veriyordu. Bir yara, sağ kaşından başlayarak kel kafasının tepesine kadar uzuyordu. Ve bir kartal yuvası büyüklüğündeki sakalı burnundan göbeğine kadar sarkıyordu. Gözleri karanlık ve belirsizdi.

Ömer mesleğini Faysal'dan öğrenmişti. Dük'e borç veren birisinin evinde yakalanmış ve gözlerine sıcak kılıç sokulmuştu. Faysal şimdi Palermo'da işlenen birçok suçu limanda bulunan bu kulübeden yönetiyordu. Yine de Ömer, bu kulübenin içersinde veya etrafında şimdiye dek hiç kimseyi görmemişti. Amcasının kendisini bir kral kadar iyi koruduğunu bilirdi. Koca adam, parmaklarıyla ona uygun olmayan biçimde ve kadınca bir davranışla tıkırdama sesi çıkarttı. Uzun boylu, ince, silahlı bir adam, elinde hurma, badem, ekmek ve peynir bulunan bir tabakla belirdi ve Ömer'e bakmadan önüne koydu. Ömer aç bir kurt gibi, sesli biçimde ve boş göz deliklerini sanki görür gibi yeğeninden ayırmayan amcasına ikram bile etmeden yedi.

"Neler olduğunu anlatmayacak mısın oğlum?"

"Görüldüm. Kralın arkadaşının evini soyarken muhafızları tarafından görüldüm. Bu adayı hemen terk etmeliyim. Nereye giderim, ne yaparım, nasıl giderim önemli değil ama eğer beni bulurlarsa..." Ona ne olabileceği düşüncesiyle inledi.

Amcası, "Hiçbir hüküm fiziksel acı kadar etkili olamaz" dedi. "Ne alıyordun ve nerede görüldün?"

"Fazla bir şey almadım, önemli değil." Ömer sesini yükseltmeye başladı. Amcası sakin olması için elini salladı. Ömer çuvalı açarken "Tepenin üstündeki, hızlı bir yürüyüşse buraya

iki gün uzak yolda olan bir evden bu önemsiz şeyleri aldım." dedi.

Amca çuvala yaklaştı ve elleriyle yoklamaya başladı. Sürekli garip nesneler çıkartıyor -altın bir flüt, boyalı bir bozuk para, bakır bir levhaya düğümlenmiş bir ip- ve sonra torbaya geri koyuyordu. Torbayı kapatıp yeğenine geri verdi ve içini çekti. "Bu evin meyve ve çiçek bahçeleri var mı?"

"Evet ikisi de var."

"Girişin bir yanı diğer yanıyla aynı mı? Bunu yukarı kattaki odadan mı aldın?"

"Evet amca, ama nasıl olur da..."

Amcası ağır, kocaman yumruğunu masaya indirdi. "Aptal, salak! Soyumun laneti! Eğer bunları geri verebilsen... Ama veremezsin. Hiçbir biçimde..." Yeniden içini çekti, elini kel kafasına götürdü ve yara izini parmağıyla yokladı. "Kardeşim olan baban öldü. Eşlerim kısırdılar ve benden nefret ettiler. Sen ailemden tek yaşayan kişisin. Seni bir gemiye bindirip buradan uzaklaştıracağım. Ya kendine çeki düzen ver veya git başka bir yerde aptallık yap, ama burada öldüğünü duymak istemiyorum."

Ömer başını elleri arasına aldı. "Nasıl gideceğim? Ve kimin evine girdim?"

Faysal ellerini iki kez çırptı ve aynı ince adam içeriye girdi. Birbirleriyle fısıldaştılar ve adam çıktı. "Nasıl sorusuna gelince, ilk ışıkta Sudak'a giden Cenovalı bir tacirle beraber gideceksin. Sudak'ın (Kırım'da bir sahil kasabası) nerede olduğunu biliyor musun?"

Ömer başını olumsuz biçimde salladı.

"Cahil. Göremesem de her yeni haritayı incelerim. Yeğenim dünya genişliyor, belki senin gibi dikkatsiz bir aptalı saklayacak kadar bile genişledi. Diğer soruna gelince, kralın coğrafyacısı ve başka çok fazla şeyi olan El İdrisi'nin evinden eş-

ya çalmışsın. Muhafızların arasından kılıçlanmadan kaçman, onların elinden çok kötü bir şey olmadan kurtulman... Bakalım sana ne olup olmayacağını göreceğiz. Cenovalı, onu Asaf Kadri ve kızlarıyla tanıştırdığım için bana borçludur ama dürüst birisi değildir. Hazinenin bir kısmını onunla paylaşacaksın."

Pencerenin dışından ritmik, alçak bir ıslık sesi geldi. Faysal güçlükle ayağa kalktı, bir elini kalbinin üzerine koydu ve selam verdi. "Git, Asaf'ı gemiye kadar sessizce izle ve geri dönüp bu eve asla bakma. Git ve iyi ol. Tanrı sana yardımcı olacaktır, eminim. Seni bir daha görmeyeyim."

***

Ömer, gemide tüccar Silvio ona ne iş verdiyse yaptı -yemek pişirmek, mutfağı silmek, yelkenleri takmak- ve bir ay sonra kara göründü. Tüccar, Ömer'i kamarasına çağırdı. "Uzakta görünen Sudak'tır. Yeni evin. Orada çalışacak mısın, çalacak mısın?"

"Çalışacağım. Hırsızlık içgüdülerimin beni terk ettiğini düşünüyorum."

"İyi. Gerçek olmasa da senden daha az zekice bir cevap beklemiyordum. Şimdi bu çuvalı kamarandan aldım. Bu nedenle Sicilya'da başın derde girmişti, değil mi?" Ömer başını salladı. "Evet, seni bu yükten kurtaracağım." Ömer itiraza başladı ve Silvio elini kılıcına doğru götürdü. "Yine de kalpsiz birisi değilim. Bunlar arasından birisini eski yaşamının bir anısı olarak seçebilirsin. On dört adet olduklarını görüyorum." Çuvalı Ömer'e doğru açtı. O bakmadan elini çuvala soktu ve hızla aldığını iç cebine attı.

"Güzel. Fırsat veya kader veya Tanrı'nın arzusu veya şans veya nasıl tanımlamak istersen onun karşında uygun bir saygı gösterisi. Şimdi, karaya ulaşınca bu gemiyi hemen terk et. Sen yetenekli bir gençsin ve limanda kolaylıkla iş bulabilirsin. Adada, ancak yaşamından bıkarsan tehlikeli işler yap: Golden Horde (Altın Orda veya Altın Ordu) ve Polovstyler (Rusların Kuman diye adlandırdıkları bir Türk boyu) bu adanın kontrolü için dövüşüyorlar ve birisi diğerini ortadan kaldıracak kadar güçlenince, Cenovalıların da burayı terk etmesi gerekecek. Yine de, eğer namuslu insanlar arasında uzunca süre yaşayabilirsen bana yardımın dokunabilir. Şimdi diğer eşyalarını topla ve tayfalarla karaya çık. Eğer bundan sonra başımı belaya sokarsan - eğer benden bahseder, hatta konuştuğumuzu ima edersen- seni bir güvercin gibi doğrarım."

***

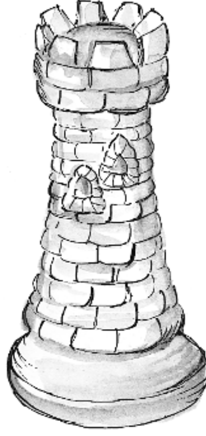
Baştaki endişe ve korkularına rağmen Ömer, Sudak'ı sempatik buldu. Palermo kadar gelişmiş ve kozmopolit değildi, ama birçok liman şehri gibi entrikalarla, melezlerle ve bir insanın parasının sahip olabileceği tüm zevklerle kaynıyordu. Sudak'ta birkaç yaz geçirdi ve hırsızlığa hiç teşebbüs etmedi. Arap, Latin ve kaba Sicilyalı dillerini konuşması onu değerli bir müzakereci yaptı. Bu onun yalnızca yemesini ve giyinmesini sağlayan bir iş değildi; evlenebilmek için drahoma da biriktirebiliyordu. Ayrıca dağlarda ufak bir arazi de satın alabilecekti. Sudak'ta emekli olunca, bir daha denize bakmamaya yemin etti. Toprağında üzüm bağları kurdu, portakal ağaçları yetiştirdi ve şarap üreticisi olarak mahalli bir ün kazandı.

Onun damıttığı içkilerin, içene uzun bir yaşam sağladığı dedikodusu yayıldı. Ömer yalnızca eşinden değil, yedi oğlun-

dan da daha uzun yaşadı ve olağandışı bir yaşta öldü. Ölüm yatağında, başrahip seçilen ve kötü bir şöhreti olan en büyük torununa Sudak'ta yüz yıldan fazla yaşadığını anlattı. Öldüğü gün, son nefesini vermeden önce son gayretiyle yatağından kalktı, eviyle bağlar arasındaki gizli ve kıraç bir alana yöneldi. Orada ufak bir çukur açtı, bir törenle Sicilya'dan getirdiği nesneyi beyaz bir pamuklu beze sararak, sanki kendi gençliğiymiş gibi gömdü. Uşağı, gün ışıdığında onu dua için kaldırmaya gelince efendisinin soğuk ve beyaz olduğunu gördü. Tırnaklarının içine toprak dolmuştu.

Yalnızca en cesur ve gözü pek bir denizci olarak değil, aynı zamanda ülkedeki zengin tüccarların en zengini olan Cenovalı Kaptan Silvio Freschi'ye gelince. Qingdao, Kwangiu ve Fukuoka'da iş yerleri kurdu. Ahit Sandığı muhafızı keşişle konuşarak uzun aylar geçirdiği Axum'dan bilinçli olarak bir eş seçti. Bazen Cenova'ya geldi. Bu, her zaman bir kutlama ve heyecana neden oldu, çünkü dönerken baharatlar, fındıklar, meyveler, tohumlar, elbiseler, müzik aletleri ve kitaplar getirdi. Hep aynı tayfalarla yolculuk yaptı ve içlerinden birisi ölünce, kaçınca veya hoşuna giden bir şehirde kalınca yerine yenisini almadı. Silvio, iskeletten oluşan tayfalarla beraber kaldığı zaman emekli olacağını söylerdi.

Bu zaman gelince kalan on iki tayfasıyla Cenova'ya çıktı. Muskat'tan aldıkları bir kasa ufalanmış gül yaprağı karşılığında Qingdao'dan aldıkları barutla beraberce gemiyi batırdılar. Silvio adamlarını son kez yemek yemek için evine davet etti ve her birine servetinin on üçte birini dağıttı. Daha sonra Cenova'da, deniz kariyeri sonlandırıldığında adet olan bir davranışla, ticaret ve yolculuk günlerinin sonlandırıldığının bir işareti olarak törenle boş bir çuvalı yaktı. Çuval Sicilya kenevirinden, özensizce dokunmuştu. Tayfalar, bunu etrafına sararak güverteye getiren sinirli genç hırsızı anımsıyorlardı.

Parça 2: Fildişinden oyulmuş bir kale. 40 santimetre boyunda, çevresi 20 santimetre, çapı 20 santimetre. İçi boş ve uzun süre ateşten etkilenmiş gibi tamamen kararmış. Sanki karada yakılmış bir kale gibi, kavrulma izleri kalenin dış pencerelerinde de görülebiliyor. Kalenin tabanında kırmızı ve mavi yeşil karışımı süslemeler ve üstte minareler var. Tasarım, Lahorlu mimar ve satranç oyuncusu Ali Resul'ün (1034-1134) haşhaşlı halde gördüğü düşe uyarlanmış. Ali, fildişinden, standart boyutlardan daha büyük olan tam bir satranç seti oymuş. Yaşamının sonlarına doğru miyop olmuş ama satranç aşkı hiç kaybolmamış. Görme sorununla baş edebilmek ve gücünü koruyabilmek için büyük parçalarla satranç oynamış.

Kalenin içinde, bir kalenin ne olup olabileceğini veya ne olamayacağını tanımlayan bir simyacı çalışması var. Eğer yeterince büyük ve içi boş bir bezelye bulunabilirse, simyacının çalışmasını yeşil bir bezelye içinde yaptığı söylenebilir. Kale, fiziksel olarak simya işlemiyle ilgili tüm teçhizat ve kokuyu taşıyor olmalıdır. Bu nedenle farklı boyutlar olabilir. Bu aralarındaki en küçüğüdür. Kıyamet günü kitabına göre "Greate Brizes yakınla-

rındaki kalenin üst çıkıntıları kararmıştı, etrafı isle ve atıklarla çevriliydi, kimse orada yaşamak istemiyor ve kimin yaşadığı bilinmiyordu." Sürekli olarak kale tasarımının kullanıldığını söylemek gereksiz. Nihai ve son kale tabii ki dünyadır.

Üretim tarihi: 11. yüzyıl sonları.

Üretici: Ali Resul Ali.

Çıkış yeri: Lahor.

Son bilinen sahipleri: Yussef Hadras İbn Azam Abd Salih Jafar Khalid İdris. 1154 yılında Sicilyalı bir hırsız olarak doğan ve şarap üreticisi olarak ölen Ömer İblis tarafından kütüphanesinden çalındı. Ömer, alışılmamış bir yaşa kadar yaşayıp çok hastalanana dek kaleyi sakladı, daha sonra eviyle bağlar arasında gizli bir yere gömdü. Kale, 1943 yılına kadar zarar görmeden orada kaldı. Kırım Tatar ayrılıkçılıklarının arka arkaya patlattığı öne sürülen bombalar sonucunda ortaya çıktı. Aslında ilk bombalar, Stalin'in emriyle KGB ajanı Yuri Starpov tarafından sürgün için sebep yaratmak ve Kırım Tatar nüfusunu zamanla yok etmek amacıyla yerleştirildi. Bir Litvanyalı Sovyet ordusu binbaşısı kaleyi üzüm köklerine takılmış ve kana bulanmış olarak buldu ve Svenvionis'e getirdi. Burada bir mutfak dolabındaki ucuz Çin tabaklarının ve küçük cam bardakların arkasına koydu. Belki de 1974 yılında gerçekleşen hırsızlığa dek orada unutuldu.

Tahmini değeri: Antik satranç ve Moğol öncesi el işi satış değerlerine göre 24.000-70.000 dolar arasında. Bu sete ait başka parçalar da var ama dünyaya dağılmış durumda. Bu sete ait beyaz kale Pees'de bir antikacı dükkanının arkasında duruyor. Cahil sahipleri onun için 400 forint talep ediyorlar. İki siyah kale - keçi kanı, toprak, yanmış kardamon kabuğu karışımı bir boyay-

la boyanmış- Pondicherry'de bir müzayedede satıldı (Her biri 65.000 dolara). İrlanda'dan çocuk satranççı büyük usta Roscommonlu Sean Lalan şimdi büyüdü ve Dongal yün endüstrisine yaptığı akıllı yatırımlarla zengin oldu. İki beyaz atın ve bir siyah filin sahibi. Diğer fil için 20 dönüm araziyi gözden çıkardığını söylüyor. Beyaz vezirin sahtesi bir Toronto müzayedesinde 54.000 dolara çapkın bir diş hekimine satıldı.

Ve her şey 'bir' tarafından tasarlandığına göre, o zaman her şey, tek bir uyarlama eylemiyle bu 'bir' şeyden varlık buldu.

Profesör Jadid ayrılırken, içme önerisini reddettiğim için üzülmeye başlamıştım. Belki de geri dönmeyi daha çok istiyordum, ama bahane uydurmuştum: Silahlar ve komplolar, -hatta buna benzer akademik komplo kuramları- alışılagelmiş okul toplantıları ve bölge tartışmaları hikayelerinden sonra güzel bir değişim olarak beni karşılamıştı. Açık ve güzel mavi gökyüzüne bakarken, şehrin kendisine has sonbahar kokusunu içime çektim -duman, deniz yosunu ve bazen limanın tuzlu suyunun kokusu- ve burada geçirilecek 90 boş dakika bana çekici geldi. Profesörü yakalayabilme düşüncesi daha da çekiciydi. Nazikti, klasik bir eğitim almıştı, ağırbaşlıydı ve 1914 yılı öncesi türü Avrupalıydı. Böyle olunca da ona dinozor diyen kampüs düşmanlarından daha çok seveni vardı. Onu çok sevmemin nedenlerinden birisi de şundan etkilenmemesiydi: Onun açtığı kapılardan girmek istemeyen öğrenciler görmüştüm ama o kapı açmayı hiç bırakmamıştı. İlişkimizin azalmasının nedeni çoğunlukla benim tembelliğimdi. Bir mektubuna cevap yazmayı unutmuştum, telefon etmek hiç aklıma gelme-

mişti ve ondan haber almayalı aradan neredeyse bir yıl geçmişti.

Yardımsever bir onaylayıcı olma duygusunu tatmayı özlediğim kadar, onu kişisel olarak özleyip özlemediğimi bilmiyorum. Bu duygu mezun olur olmaz kaybolmuştu ve kendimi, kendimle yalnız başına, gerçekten de önemli olan kararlar verirken bulmuştum. Şehri de -sevimli garipliğini ve Lincoln'le karşılaştırılınca canlılığını- özlemiştim. Roderick Caddesi'nden aşağıya doğru bakarken -ana öğrenci yolu- oraya has yüzlerce hikaye kafama üşüştü. Ve hikayelerdeki hayaletler, etrafta dolaşan insanlardan daha çok belirginleşti. Böyle geçen iki dakika sonrasında, burada kalma heyecanım sanki bıçaklanmışım gibi içimden aktı. Nereye gidersem gideyim geçmiş beni sürükleyecekti, şimdi çok etkilemeyecekti ve benim için burada bir gelecek yoktu. Arabama girip gerçek yaşamıma geri dönmeye karar verdim.

Connecticut'a varmama bir saatten biraz daha fazla kala, Clougham dönüş işaretini önümde gördüm ve Crowbey'in bahsettiği barı anımsadım. Saat öğleden sonra iki bile değildi. Eğer bir bardak bira içmek için orada durursam, büro kapanmadan yetişebilirdim. Hem belki Puhapaev'in içki arkadaşlarıyla orada karşılaşabilirdim. Belki de barmene itiraflarda bulunan bir adamdı. Belki de ben, utanmadan iş saatinde içki içmenin mantıksallığını yaratıyordum.

Clougham, Batı Connecticut'taki sayısız tek caddeli kasabalardan birisiydi. Gittikçe önemini yitirenler arasındaydı ve henüz New York'un üst doğu kısmının bir parçası olmamıştı. İki pompalı bir benzin istasyonu ve beyaza boyanmış ahşap bir mağazası (eski mağazanız diye adlandırılmayan) vardı. Mağazanın yanında bir içki mağazası ve posta ofisi birleşimi bir bina duruyordu. Lincoln'e ilk geldiğimde hafta sonlarımı etrafı keşfederek geçirmiştim. Bu arada Clougham'ı da keşfetmiştim. Yi-

ne de geçen birkaç ay içinde keşfetmeye ara vermiş, birkaç orta boy Connecticut gazetesi ve bir-iki dergi (daha çok bölgesel, tarihi ve bahçeyle ilgili olan) adına bağımsız gazeteci olarak çalışmaya başlamıştım. Art, bazı editörlerin ona yüklediği birkaç işi bana veriyor ve bu yükün ondan çok bana yakıştığını belirtiyordu. Aynı zamanda eğer bağımsız olarak çalıştığı ve iyi para kazandığı bir işi bir arkadaşına aktarabilecek başka bir gazeteci daha bulabilirsem, bana kendi dergimi satın alabileceğini de söylüyordu.

İçki mağazasının önünden geçerken pencereden dışarıdaki bir çift insana baktım. Herhalde Tanrı bana yardım etti. Benden biraz daha genç olanı, birbirine yanaşmış ve birisine ateş, diğerine okyanus resmi çizilmiş iki kamyonetin kasası arasında içki içiyordu. Ben yavaşlayınca adamlardan birisi ayağa kalktı ve elindeki bira kutusunu bana doğru fırlattı. Sürücü tarafındaki kapıya yeterince şiddetle çarpıp, biraz direksiyonu kırmama neden olana kadar kutuyu boş zannettim. Aynadan oluşan zarara bakmak için daha da yavaşlayınca kutuyu arabama fırlatan adam kamyonetin kasasından bir lastik lev-yesi aldı ve arabama doğru yürümeye başladı. Kapımda bir çukur oluşmuştu ama arabamda benzer bir silah yoktu, bu nedenle durmadım. Ellerim titriyordu ve direksiyona sıkıca sarılmıştım. Kapalı camların arkasından bile yüksek sesle güldüklerini duydum ve arka aynaından arkadaşına şaplak attığını gördüm.

İçki mağazasından birkaç cadde aşağıda, yoldaki keskin virajda iki katlı kestane rengi bir ev vardı. Su oluklarının etrafına Noel ışıkları yerleştirilmişti ve gün ışığında yanıp sönüyorlardı. Ön bahçenin olması gerektiği yerde bir park yeri vardı ve bahçe girişinde ufak bir tahta tabela çimenin üstüne yerleştirilmişti: Lone Wolf.

Park yerinde, deniz mavisi rengindeki Crown Vic ve pas rengindeki Datsun arasına park ettim. Penceredeki ışıklı neon

yazı ve bahçe yerinde bulunan park yeri dışında caddede bulunan diğer evler gibiydi. Yandan görülebilen bir arka bahçesi vardı. İçinde büyük bir ızgara ve hüzünlü bir görünümü olan bir kırık salıncak duruyordu: Bir şişenin dibinden görülebilen Norman Rockwell, insanı bir şiir gibi derinden yaralayabilecek bir görüntü.

Evin ön kapısı olması gereken yerden geçerek bara girdim ve bir an için bir konuta girmişim hissine kapıldım: Bar ve duvarlar, bodrumlarda görülebilecek pek inandırıcı olmayan ahşap rengi kağıtla kaplanmıştı. Masalar ve sandalyeler birbirleriyle uyumlu değildi ve sanki bir yardım kuruluşunun sağladığı eski eşyalar gibiydiler. Köşede duran siyah-beyaz televizyonda bir pembe dizi sessizce oynuyordu. Kalın boyunlu, kabarık siyah saçlı ve Pancho Villa bıyıklı bir barmen, içeri girdiğimde barın arkasından bana doğru baktı. Kaba ve uykulu bakışlı üç diğer adam da bana baktılar. Üçü de yalnız oturuyorlardı. Bana doğru baktıklarında bir konuşmanın kesilmiş olduğunu sanmıyorum. Barın pek hoş olmayan, sıkıntılı bir havası vardı. Yerel renkleri seven birisiyim ama bu tür barlardan uzak durmayı yeğlerim. İçeriye girerken, ellerim -hâlâ bira kutusu olayı nedeniyle titriyordu- terlemeye başladı.

Barmen "Yardım edebilir miyim?" diye sordu. Aksanını çıkartamadım ama Amerikan değildi.

Kapıyı arkamdan kaparken başımı salladım "Açık mısınız?"

"Belki. Üyesiniz?"

"Üye misiniz?" demek istemişti herhalde. Yoksa "Anımsıyor musunuz mu?" demişti? (Ç.n.: member: üye; remember: anımsamak). Birinciyi kabul ettim ve sordum: "Ne üyesi?"

"Bu özel kulübün. Sosyal kulübün. Burası bar değil. Burada içki içebilmek için üye olmak gerekir. Üyelik kartınız var mı?"

"Hayır yok. Belki bana ayrıcalık yapıp bir bira verirsiniz. Kimseye söylemem."

Kolunun üst kısmıyla bara dayanıp öne doğru eğildi. "Ayrıcalık yok dostum. Üye olmalısın. Ama bu öğleden sonrası için geçici üye olabilirsin."

"Tabii. Nasıl olabilirim?"

"Yalnızca davetle" derken, sanki tüm konuşmayı bunun için yapmış gibi sırıttı. "Üzgünüm."

Denizci elbisesi giyen, gümüş rengi büyükanne gözlükleri takan ve barın bana yakın ucunda oturan zayıf bir adam konuşmaya başladı. "Hadi Eddie. Çocuğa bira ver. Onu ben davet ediyorum." Bana boş bir sandalye gösterdi. "Buraya otur. Etraftaki üç kasabada bulunan tek bar burasıdır ve eyaletin bu kısmındaki tek düzgün yerdir. Hadi otursana." Sesi kaval gibi ötüyordu ve yerel aksanla konuşuyordu. New England aksanı burada biraz incelmişti, lafları ağzında yuvarlıyordu. Barmen umursamazmış gibi omuz silkti. Ancak, birisini dışarıya atamadığı için üzgün gibiydi. Bazı iş sahiplerinin, hizmet etmeyi reddetmekten neden bu kadar zevk aldıklarını anlayamamışımdır. "Peki, otur. Seni davet etti. Hangi biradan istersin."

"Bud var mı?"

"Yok."

"Rolling Rock?"

"O da yok."

"Ne var?"

"Busch, Schlitz, Genesse, Heineken."

"O zaman Genesse alayım."

"Bitmiş olabilir. Bir bakayım." Barın altında bulunan buzdolabına kafasını soktu. "Hayır var. Şişe mi, kutu mu?"

"Şişe lütfen."

"Yalnızca kutu var."

"Tamam. Bardak istemem."

Kutuyu barın üzerinden bana doğru kaydırdı ve bana çizgili, kirli, dibinde kullanılmış bir kibrit olan bir bardak uzattı. Beyaz sakalı olan ve barın öbür ucunda oturan adam barmenin bakışlarını yakaladı ve ona uyulması gereken sert bir çene hareketi yaptı. Sanki geçici olarak insana dönüştürülmüş bir dağ hayvanı gibiydi. Barmen, yapış yapış renksiz bir sıvıyı etiketsiz bir cam şişeden bardağına boşalttı ve yaşlı adam içeceğini belirten baş işaretini yaptıktan sonra oradan ayrıldı.

Zayıf adam -beni davet eden- yüzünü bana doğru çevirdi. Gözlüklerinde ışık parladığı için gözlerini göremedim. Sanki iki parlak madeni para, gözlerine yerleştirilmiş gibiydi. "Nate's Body'den misin?"

"Anlamadım?"

"Nate's Body için mi geldin?"

"Nate de kim?"

Güldü. "Sanırım çalışmıyorsun. Nate'nin tamir dükkanının adı. Bu yerin arkasındaki garaj. İyi iş yapar, fiyatları da oldukça iyidir. Nate, arabalarını tamir ettiği insanlara çoğu zaman burada beklemelerini söyler."

"Üye olmak gerekir sanıyordum."

Kalan birasını bitirdi ve barmeni işaret etti. "Bu, hiç kimseyi geri çevirmez. Belki önce biraz zorluk çıkartır ama sonunda herkesin oturmasına izin verir. Öyle değil mi Ed?"

Barmen homurdandı ve dilini çoğu altın olan ön dişlerinde tıklattı. Zayıf adama bira verdi (Schlitz, kutu). Madeni para gözlü adam, "Senin gibi genç ve yakışıklı bir adam hoş bir çarşamba günü öğleden sonrasında Clougham'da birkaç sarhoşla neden vakit öldürüyor?" diye sordu. Bunun üzerine kanepeye

yayılmış olan şişman adam bardağını kaldırdı: "Hey, bizim hakkımızda konuşuyor" dedi ve herkes bu tanımlamanın yarattığı rahatsızlığın ortadan kalkmasına yetecek kadar güldü.

"Bir arkadaşım burada içki içiyor. Bu tarafa yolum düşerse burada içmemi önerdi. Birkaç saat için bir işim yok, bu nedenle burada durup nasıl bir yer olduğuna bakayım dedim."

Barmen bardakları parlatmayı bıraktı ve bana doğru baktı. "O zaman arkadaşın sana üyelikten bahsetmiş olmalı. Böyle bir yere içmeye gelebilecek olan kimi tanıyorsun?"

"Eski bir profesör arkadaşım" diye yalan söyledim. Zaten kuşku uyandırmıştım. Üniversiteye gittiğimi söyleyerek bunu daha da artırabilirdim. "Adı Jaan."

Kanepede oturan şişman adam "Hey, onu tanıyorum" dedi. Yüzünü bana doğru çevirdi ve başında "Charlie Reed'in Yem ve Tohumları" yazan şapka göründü. "Yaşlı adam, biraz hantal, büyük sakalı var. Evet, buraya haftada birkaç kez gelir. Çok konuşmaz."

Barmen bardaklarına geri döndü, parlattı, parlattı ve bana fazla bakmadı. Bardağımın durumu göz önüne alınınca çalışkanlığı şaşırtıcıydı.

Yanımda oturan adam "Biraz komik şeyler söyleyen, siyah gözlük takan ve hep aynı resmi tarz kravat kullanan mı?" diye sordu. Yem ve tohum kafa salladı. "Evet, onu tanıyorum. Gerçekten de sessizdir. Bir profesör olduğunu bilmiyorduk. Demek buraya yüksek tabaka da geliyormuş, ha?" Yem ve tohum güldü; barmen bardaklarıyla uğraşmayı sürdürdü. "Peki, kendisi için ne diyor?"

"Aslında pek bir şey demiyor. Bunu söylemekten üzgünüm ama o öldü" dedim. Barmen şöyle bir baktı, arkasındaki beyaz sakallı adam ise bana sert ve keskin bir bakış attı. İnce olan yüzünü bana doğru döndürdü. "Birkaç gece önce öldü. Ben

Lincoln'de, yaşadığı yerde yayınlanan bir gazetede muhabirim, onunla ilgili bir ölüm sonrası haberi yazabilmek için bilgi toplamaya çalışıyorum. Bürosuna ve evine uğradım ve burada içki içtiğini öğrendim. Belki aranızdan birisi hakkında bir şeyler anlatabilir diye düşündüm. Sadece temel bilgiler." Bunları başımı sallayarak söyledim ve hemen ellerimi kaldırarak teslim işareti yaptım: Yani tehlike yok işareti.

İnce olan, "Ah, oğlum bu kötü olmuş. Gerçekten de sessizdi. Onu fazla tanımıyorum. Hey Eddie, bize Jaan için içki koy olur mu?" dedi.

Eddie yeniden omuz silkti ve bize barın üstüne birer yudumluk beş bardak hazırladı ve bunları markasız bir şişeden doldurdu. Hepimize birer tane verdi, bir tanesini de kendisine sakladı. Yem ve tohumun gelip içkisini alması için kısa ve keskin bir ıslık çaldı.

Bardağı burnuma doğru kaldırdım ve keskin bir kokuyla karşılaştım. Kadehi indirirken "Bu da ne böyle, tiner gibi kokuyor?" dedim.

Eddie güldü. "Bana da hep öyle gelirdi. Bugüne kadar hiç içmedim. Jaan bunu evinde yapardı, -meyvelerden, bazı köklerden ve şekerden- sonra da buraya getirirdi. Bir tür konyak."

"Kendi içkisini üretiyor, bara getiriyor ve sizden satın mı alıyordu?"

"Evet, anlaşma yapmıştık. Ben şişeleri satın alıyordum, o da daha sonra benden bir, iki, üç bardak olarak, hatta bazen hepsini satın alıyordu."

Garip bir anlaşma. Ama burasıyla ilgili garip bir duygu hissediyordum. Köhne olan bir şey, samimi ve öylesine oluşmuş. Hem geçicilik, hem zaman dışılık taşıyan Lone Wolf'u eğer bugün gidip yarın gelirsem bulamayacak gibiydim. Ama eğer otuz yıl sonra gelirsem, bu aynı insanları, aynı yerlerinde, aynı şeyle-

ri yaparken bulmak beni şaşırtmayacaktı. Bardağa kuşkuyla baktım, Eddie sırıttı, gözlerini açtı ve başını salladı. Üst ön iki dişi altındı. Nefes aldım, verdim ve konyağı bir dikişte içtim. Sanki boğazımdan bir ateş aktı ve alev izi bırakarak aşağıya doğru indi. Neredeyse tabureden düşecektim. Eddie ve diğer üçü güldüler. Zayıf olan bardağını yeniden Eddie'ye uzattı. "Saygısızlık etmek istemem Albie, biliyorsun. Ama bunu içemem. Güneş batana dek sert içki yok. Bu benim çizgim. Güneş batana kadar yalnızca bira." Barmen yeniden omuz silkti ve konyağı yeniden şişesine döktü.

Barmenin duymaması için yaklaşarak "Barmene Albie mi dedin?" diye sordum.

"Evet, adı bu, ona böyle sesleniriz."

"Ona Eddie diye hitap ettiğinizi sanıyordum."

"Evet Arnavut Eddie. Burada herkes ona böyle hitap eder. Bazen Eddie, bazen Albie. Eğer resmi davranırsak Arnavut. Hepsi de aynı şey."

Biz konuşurken zayıf adamın sesi pek yükselmemişti. Barmen ise şimdi önümüzde duruyordu. Elini bana doğru uzatmıştı ve altın dişini öne çıkartan sırıtması sert bir bakıştan daha tehditkardı. Elini sıktım. "Adım Eddie. Burası benim yerim. Belki gazetende bahsetmek istersin. Sana bir öğüdüm var: Bunu yapma. Bu yer, benim yerim sakin kalmalı" derken elimi daha sıkı sıktı ve sırıtması daha da arttı. "Biz beladan hoşlanmayız. Nereden geldiğim gibi birçok sorular soranlar için bir ad taktık: Ceset." Elimi çekmeye çalıştım, o da diğer eliyle bileğimi kavradı. Hâlâ sırıtırken bana o kadar yaklaştı ki, sarımsak kokan nefesini, terinin ve ellerindeki bulaşığın kokusunu duyabiliyordum. "Jaan'ın şerefine içtik. Şimdi git ve geri gelme."

Zayıf adam taburesinde büzülmüştü. Eddie elimi bıraktı. Elim tavuk derisi gibi olmuştu. Ovuşturdum ve rengi yavaşça

geri gelmeye başladı. Hâlâ sırıtarak geri döndü ve şişeyi rafa geri koydu. Zayıf olan kolunu omzuma attı ve kendinden emin bir biçimde konuştu: "Arnavut bazen çok öfkelenir. Hadi, seni arabana kadar götüreyim."

Benim için "ufak bir kızgın adam"la dalaşmak ayak parmağının ucunu bir kitap dolabına vurmak veya bir amerikan futbolu oyuncusu dördüncü sahada ümitsiz bir atış yaparken televizyona çığlık atmak gibiydi. Yani yapılmaması gereken bir şeyi yapmak. Elimi elinden kurtarmaya çalışırken beni cesede benzetmesi, onun kızgınlığından daha beter göründü. Bardan kemiklerim sağlam olarak çıkmamı önemseyen birisiyle münakaşa etmemeliydim.

Otoparka doğru ilerlerken zayıf adam "Dinle, Jaan biliyorsun ki yalnızca içki içerdi" dedi. "Burası bir içme yeri, buluşma yeri değil. Hepimiz buraya içmek ve yalnız kalmak için geliyoruz. Bu nedenle hiç kimse nereden geldiği veya çocuklarının ne yaptığı veya babasının onu neyle dövdüğü veya böyle şeyler hakkında konuşmak istemez. Çünkü buradakilerin hiçbirisi bunu önemsenmez. Otururuz, acı çekeriz ve gideriz. Eddie buranın sessiz ve ucuz olmasını sağlar ve başka bir şey de istemez."

"Demek Jaan ile hiç konuşmadınız?"

İçini çekti ve yere tükürdü. "Tabii ki konuştuk. Hatır sorduk, ama hepsi bu. Benimle ilgili bir şey bilmez, ben de onunla ilgili bir şey bilmem. Burası açıldığından beri buradayım ve o da öyleydi."

"Burası ne zaman açıldı?" Sanki ders verecekmiş gibi derin bir nefes aldı. Ona güvence verdim. "Yazmayacağım. Yalnızca merak ettim, burası ne zaman açıldı?"

İç cebinden çıkarttığı siyah bir bereyi başına geçirdi. Ona ait olan -ifadesizlik, yaşlanmamak, uçarılık- ve onu New England'ın geçmişinden birisi haline sokan bir şeydi bu. Pequod'un

kitaplara meraklı tayfası gibi. "Bir bakalım. Buraya geldiğimde çocuğumun hâlâ evimizde yaşadığını anımsıyorum. Ama arada sırada gelirdi. Şimdi orduda ve Almanya'da yaşıyor Sanırım yüzbaşı olmak üzereymiş. Ama onu görmediğim süre..." Sesi kesildi ve yere baktı. Sudan sıçrayan bir su samuru gibi aniden yeniden bana odaklandı. "Bu, burası 1991 yılında açıldı anlamına geliyor. Evet, 1991 başında. Scott Norwood'un kaçırdığı sayıyı barda Eddie ile birlikte izlediğimi ve yer fayanslarını döşediğimizi anımsıyorum. Daha önce hiç futbol seyretmemiş. Evet, 1991 başı." Sonra kafasını salladı, arabamın tepesine vurdu, beni uğurladı ve bara geri döndü. Kapıyı Eddie açtı ve içeriye girerken boynunun arkasına bir şaplak attı. Bu hem hoş, hem de tehditkar bir hareketti. Bana ölümcül bakışıyla sırıttı, başparmağıyla tamam işareti yaptıktan sonra bu parmağını boynunun üstünden geçirdi.

***

Daha makul olan düşünceme karşı -ve herhalde bu yasaya aykırı da olacaktı- bira ve konyak içmeden Lincoln'e doğru yola çıktım. Clougham ile ilgili bir şey beni rahatsız etmişti. Sanki şehrin kendisi beni orada istemiyordu ve orada yaşayanları bir an önce şehri terk etmem için görevlendirmişti. Adını bilmediğim ve sağlam bedenimi borçlu olduğum bardaki zayıf adam hariç.

Büroya ulaşınca, Austell ve Art'ı bıraktığım pozisyonlarda buldum. Birisi camdan dışarıya bakıyor, diğeri masasının arkasında, kulaklıklarıyla, kapısı neredeyse kapalı olarak oturuyordu. Yalnızca ışık değişmişti. Yumuşak öğleden sonrası güneşi Austell'i daha çocukça yapmış ve ışık nedeniyle altından yıkanmış gibi görünen sakalıyla Art'ı etten yapılmış Bizans ikonasına benzetmişti.

Kapıyı kapatırken Austell'e aceleyle el salladım, köşe yazarının önümü kesmesine fırsat tanımadan doğrudan Art'ın odasına yürüdüm. Yine de beni izledi ve Art'ın kapısının dışına tünedi. Art müziği kapattı ve "Evet çocuk, hikaye nedir?" diye sordu.

"Hikaye yok. Bıraktığım yerden ileriye gidemedim. Nerede veya ne zaman doğduğunu bilen yok. Yalnızca adının Estonya adı olduğu biliniyor. Meslektaşlarından birisi adının takma olduğunu düşünüyor ama asıl adını bilmiyor."

"Estonya dili konuşuyor muymuş?"

"Evet."

Güneş ışığının içine doğru yavaşlayan bir duman üflerken sanki derin düşünceyle erimiş gibi "Estonyalı, hah, Tallinn. Oraya 1989 yılında gitmiş. 1993 yılında tekrar gitmiş. Profesyonel, ufak ve şirin Avrupa şehirlerden birisi. Her köşede posta kartı satılır. Arnavut kaldırımlarıyla döşenmiş olan bu eski şehir restoran ve hediyelik eşya dükkanlarıyla bezenmiş. Profesyonel şirinlik" derken oyun yaparak ürperdi. "Üzgünüm ama bana söylediğin tüm gününü Wickenden'de geçirip, sabah başlamış olduğun yerden ileriye gidememen."

"Tam değil. Konuştuğum iki profesör de Clougham'da Lone Wolf adlı barda içki içtiğini söyledi." Art'ın bu barı bilip bilmediğini anlamak için ara verdim, ama kaşını kaldırarak başını salladı. "Barmen veya içki arkadaşlarından birisi bir şey biliyor mu diye anlamak için oraya gittim."

"Ve?"

"Bilmiyorlardı. Garip bir yerdi ve orayı sevmedim."

Austell arkamdan söze karıştı. "Clougham, evet. Şaşırmadım. Oradakiler her zaman biraz gariptirler. 1812 savaşında ve sonra yine Rusya-Japonya savaşında…"

Art "Hey Austell" diye araya girdi. "Dün akşamdan bana

borcun olan içki için ne diyorsun? Şu çocuğu bir dinleyeyim ve sonra yanına gelirim, tamam mı?"

Austell neşelendi. "Korkusuz lider şöminemin önünde şarap içecek mi? Bu kesinlikle önemli bir olay, Laura'ya telefon edip haber vereyim."

Ve atılan bir sopanın peşinden kopan arkadaş canlısı bir köpek gibi Art'ın odasından aceleyle çıktı. Art kafasını şiddetle ve şefkatle salladı ve konuşmam için bana döndü.

"Yerle ilgili olarak hoş olmayan bir duyguya kapıldım. Bu Arnavut Eddie adlı barmen..."

Art "Arnavut Eddie mi?" diyerek güldü. "Bir Damon Runyan (E.n.: Amerikalı yazar. 1880-1946) hikayesi içersine girebilmek için ne yaptın? Hem Arnavut olup adı Eddie olan kim varmış ki..." Başka bir sigara yaktı. "Peki ne oldu?"

"Eddie konuşmak istemedi. Beni bir daha görmek istemediğini açıkça söyledi."

"Sen iyi misin?"

"İyiyim, iyiyim. Oraya yalnız başına gitmek isteyip istemeyeceğimi bilmiyorum, ama bu adamın neden bu kadar düşmanca davrandığını öğrenmek istiyorum. Sanki Puhapaev'in öldüğünü biliyor gibiydi. Söylediğimde bana bakmadı bile, bardakları parlatmayı sürdürdü ve diğer adam -Puhapaev'in içki arkadaşı olan zayıf adam- onun oraya neredeyse on yıldır geldiğini söyledi."

"Ve?"

"Ve aynı adam, aynı bar, aynı barmen, on yıldan fazla. Adamın öldüğünü söylediğimde başını bile kaldırmadı. Yani çok geleni gideni yok. Burası küçük bir kasaba barı. Bilmiyorum, bu bana garip geldi."

"Belki de garip bir adamdır."

"Belki. Ama garip bir biçimde düşmanca davrandı. Garipten çok koruyucu gibi. Eğer barından bahsedersem beni öldüreceğini söyledi."

"Bu işi toparlamanın bir tek yolu var sanırım. Orada bir şey olduğunu düşünüyorsun ve ne olduğunu bulmalısın. Bunun üstüne giderken ne yardım istersen söyle. Tabii hiçbir şey bulamayabilirsin de."

"Yeterince adil. Bir şey daha. Yaşlı profesör, Puhapaev'in yasal sorunları olduğunu söyledi."

"Ne gibi? Vergi problemi mi?"

"Hayır. Yanında silah taşıyormuş ve bir gece geç vakitte penceresinden bir kediye ateş etmiş."

Art gülerek, "Bir kediye mi ateş etmiş?" dedi. "Silah taşıyan bir tarih profesörü. Bu iş gittikçe daha çok garipleşiyor. Wickenden polisinden teyit aldın mı?"

"Hayır, henüz değil. Onları bugün öğleden sonra arayacağım. Benim profesörün yeğeni orada polismiş."

Art eliyle başını sıvazladı: "Böylece gerçek bir gazeteci olabileceksin. Huzursuz ve meraklı olmaya başladığını görüyorum. Bunlar bir gazetecinin sahip olabileceği en iyi iki özellik. Dinle, bu konuyu neden bu akşam düşünmüyoruz? Yarın, bu konuyu daha fazla derinleştirme veya olağan işlere dönme konusunda karar veririz."

Başımı salladım, o da ceketini giydi. "Hey, bir şey daha söylemeyi unuttum." dedim "Şişman polis..."

"Bert?"

"Evet, Bert. Gece yarısı Puhapaev'in ölümünü bildiren bir telefon geldiğini söylemişti. Bunu birisi haber vermiş. Kim olduğu hakkında bir fikrin var mı?"

Bir eli ceketinin içinde diğeri dışındayken durdu. "Güzel bir soru. Hiçbir fikrim yok." Ceketini çıkarttı. "Panda'yı araya-

cağım" dedi. Telefonu genel dinlemeye aldı ve numarayı çevirdi. Derin, harfleri yutarak konuşan bir ses gelinceye kadar bekledi. "Panda müşterilerle dolu bir bekleme odan mı var, yoksa bana biraz zaman ayırabilir misin?"

"Dostum, dünya beni bekleyen müşterilerle dolu bir bekleme odasıdır. Sana her zaman yeterine zaman ayırırım."

"Burada, mükemmel bir muhabir olan Paul Tomm ile birlikte oturuyorum."

"Shakespeare bilgini olan Bay Tomm. Bugün keyfi nasıl?"

"Şikayeti yok. Sen nasılsın?"

"Benim de bir şikayetim yok. Beyler, bu öğleden sonra vaktinde sizler için ne yapabilirim?"

Art sessiz kalmamı işaret etti. "Panda, Puhapaev'in ölümünü kimin haber verdiğini bilmek istiyoruz."

"Bunun polisi ilgilendiren bir bilgi olduğunu biliyorsun. Sana bir şey söylememem ve bu isteğin için polisi önermem gerektiğini biliyorsun."

Al içini çekti ve biraz ürktü. "Evet, biliyorum ama bak yine de senden öğrenmek istiyorum. Basmayacağımıza dair söz veriyorum ve adın hiçbir yerde görünmeyecek. Ama burada bir şey bulmakta zorlanıyoruz ve başarılı muhabirim huzursuz oluyor."

"Bak dostum, senin için başkalarının yapmayacağı birçok şey yaptım, çünkü bana satrançta akla gelmez oyunlarla karşı koyan Brighton Kumsalı'nın bu yanındaki tek adamsın." Telefondan, karıştırılan kağıt sesini duyduk. "Ah, burada. Saat 3.23'de telefon edilmiş. Numara 800-555-7217. İsim yok. Üzgünüm."

"Kahretsin. Yine de teşekkür ederim eski dostum. Yakında görüşürüz, tamam mı?"

"Kısa zamanda. Donna ile beraber benimle ve Ananya ile yemek yemeğe gelin. Hanımlar kanepede içki içip konuşurlarken biz de satranç oynarız. Başarılı muhabirin hikayesiyle ilgili konuşmamızı bitirmeden önce söyleyeceğim: Birisi cesedi talep edene kadar burada kalacak. Derisinin olağanüstü yumuşak olduğunu söyleyebilirim. Yüzü bu kadar yaşlı olan bir adam için ilginç. İç organları da çok iyi durumda. Bedeninde daha fazla incelememi gerektiren bir şeyler var. Öyle bir şeyler ki... Hayır, şimdi bir şey söyleyemem. İşi tamamlamamı beklemelisiniz. Sen veya Shakespeare bilgini sabah beni arayın."

Art "O arar" dedi. "Değil mi evladım?"

"Kesinlikle" diye başımla onayladım.

"İşittin. Kesinlikle dedi. Bu dört heceli evet anlamı taşıyor."

"Hiçbir zaman geri alamayacağı yaşamına ait dört hece. Gelecek sefer, Shakespeare bilgini, basit bir evet de ve kalanları sevgiline yönelteceğin 'seviyorum' cümlesi için ayır. Arthur, vezir hamlesi yapıyorum. Adamın beni yarın arasın." Bunu söyleyerek telefonu kapattı.

Art ahizeyi kapatmam için bana verdi ve yerine oturdu. "Onu yarın ararız" dedim.

"Panda'yı değil evlat, verdiği numarayı arayacağız."

Bu talimat başarılı muhabir için yeterliydi. Panda'nın verdiği numarayı çevirdim ve saymayı bırakmamdan önce telefon on iki kere çaldı. Birisi açana kadar birkaç kez daha çaldı. İlk önce yalnızca uğultu sesi duydum. Sanki birisi telefonu açık bir pencere önünde tutuyordu. Daha sonra birisi veya bir şey ahizeyi üç kez tıklattı, durdu, sonra üç kez daha tıklattı.

"Alo, alo" dedim.

"Bu değil, bu değil, bu değil, bu değil..." Başparmağıyla bir sigaraya fiske atan Art'a bakarken derin ve ifadesiz bir ses telefonda vızıldıyordu. Telefonu kulağımdan uzaklaştırdım ve tek-

rar dinlediğimde konuşma değişmişti: "O kadını bulacağım, o kadını bulacağım, o kadını bulacağım." Dikkatini çekebilmek için hafifçe Art'ın masasına vurdum ve telefonu ona uzattım. Ahizeyi kulağına yaklaştırınca bana garip bir biçimde baktı.

"Ne düşünüyorsun?" diye fısıldadım.

"Buralarda biz buna telefon sesi diyoruz" dedi ve telefonu bana geri verdi. Evet, bunun telefon sesi olduğu kesindi. "Ne oldu, kesildi mi?"

Şaşkın bir biçimde "Hayır" dedim. "Telefonun öbür ucunda bir adam vardı ve sürekli olarak 'Bu değil' diyordu."

Art, kuşkuyla "Hah" dedi. "Sana bir şey söyleyeyim. Numarayı yeniden çevir ve bunu tekrar arama tuşuyla yapma."

Art'in doğrudan ve kuşkulu yaklaşımı nedeniyle duyduklarım konusunda kuşkuya düştüm. Numarayı yeniden çevirdim ve bir adam cevap verdi.

Huzursuz bir ses "Evet" dedi.

"Evet, şey telefona cevap veren siz miydiniz?"

"Hayır Tanrı'nın belası seninle oyuncak telefondan konuşuyorum. Ne sanıyorsun?"

"Hayır şimdi demek istemiyorum. Biraz önce. Burada daha önce konuşan kimdi?"

"Ne zaman? Hemen şimdi mi?"

"Evet."

"Kimse konuşmadı. Telefon çaldığında ödüm patladı. Hem, benden ne istiyorsun?"

"Lincoln Carrier Gazetesi'nden arıyorum. Jaan Puhapaev hakkında konuşabileceğim birisini arıyorum."

"Poo ne? Salla gitsin." Ses huzursuzdan kızgına dönüşmüştü. Sanki bıyığı olan bir adamdı. Bir araba kornası yüksek sesle çaldı. Telefon dışarıdaydı.

"Geçen akşam birisi bir ölüm bildirdi. Yapmaya çalıştığım..."

"Sen ne demek istiyorsun? Kimin için arıyorsun? Flanel gömlek, kamyonet, New England aksanı, koca Jerry Remy eğlencesi."

"Bilmediğimi anlatmaya çalışıyorum. Bu telefondan aranmış."

"Bu para ödeyerek kullanılan bir telefon dostum."

"Herkese açık olan mı?"

"Yani kullanmak için içine para atıyorsunuz. Ama fiyatı sürekli olarak artırıyorlar ve maliyet şimdi 35 sent oldu. Bu, Arliss'in yerinin önündeki halka açık telefon."

Defterimi çıkarttım, Art kaşını kaldırdı. Adama "Arliss'in yeri nerede?" diye sordum.

"Trawbridge yolu. Lincoln dönüşü, Stevens Köprüsü."

"Lincoln Ortak Alanı köşesindeki küçük mağazadan mı bahsediyorsunuz? Bir adı olduğunu bilmiyordum."

Adam ofladı, pufladı ve homurdandı. "Yani adı var ve adı da bu."

"Hımın." Eğer gerçek bir muhabir olsaydım ne sorulacağını bilirdim. Bunun yerine "Hımm" diye mırıldandım. Kafamın içinde de aynısını yaptım.

"Demek birisi buradan bir ölüm olayı bildirdi? Katil olabilir, değil mi?"

Sanki birisi sırtıma bir buz parçası düşürmüş gibi yerimde doğruldum. "Bunu neden söyledin?"

"Burada bir şey yok şef. Bu ufak mağaza akşam sekizde kapanıyor ve her tarafa doğru on mil yönde etraf bomboş. Şehir yarım mil ötede başlıyor ama bu kadar mesafeyi telefon kullanmak için neden aşsınlar? Yalnızca Arliss'e gelenler ve buradan

geçenler bunu kullanır. Trawbridge'nin, Hanoi dışına en hızlı biçimde gidilecek yol olduğu söylenir."

"Neden? Nereye gidilir?"

"87 numaralı yolun bir parçası. Bridgeport'un kuzeyine Long Island Sound'a kadar uzanır. Vahşi New England topraklarındaki Massachusetts ve Vermont'tan geçer, etrafta kimse yoktur. Drummondville'nin dışında St. Lawrence Nehri'nde biter."

Art'ın duvarındaki New England haritasına baktım. St. Lawrence Nehri'ni göremedim. "St. Lawrence Nehri nerede?" diye sordum.

"Nerede mi?" Güldü. "Pek balık tutmazsın değil mi? O nehirde güzel sazan ve somon bulunur. Kanada'dadır. Eğer ihtiyacın varsa coğrafya dersi yarın aynı saatte salak adam." Onun ve bir kadının güldüklerini duydum, sonra telefon kapandı. Telefonu kızgınlıkla kapattığını düşündüm. Ama tüm telefonlar sanki böyle kapatılıyordu.

Art'a, "Connecticut kırsalının pek çekici olmayan sakinlerinden birisi" dedim. "Puhapaev'in ölümünü bildirmek için kullanılan telefon Arliss'in yerinin önünde..."

"Arliss Mağazası. Nerede olduğunu biliyorum. Ama neden St. Lawrence'den bahsettin?"

"Bu, 87 numaralı yolun sonu. Kanada'da, Drummondville adlı yerin yakınında."

Art sakalını sıvazladı ve tavana uzun bir süre baktı. "Garip görünüyor, bir hata olabilir. Panda numarayı yanlış yazmış olabilir." Sandalyemde savunma pozisyonu almak üzere hareket edince bana baktı. "Peki, numarayı tekrar denemeden önce profesörünün yeğenini arayabilirsin. Bakalım tabanca taşıyan Estonyalı hakkında başka bilgi verebilecek mi?"

Başımı salladım, sandalyemde döndüm ve aradım. Telefon çalmadan önce birisi ahizeyi kaldırdı.

"Gomes konuşuyor."

"Ah ben... Wickenden Polis Merkezi'ni arıyordum."

"Buldun. Ben Dedektif Gomes'im. Senin için ne yapabilirim?" dedi.

"Joseph Jadid ile görüşmek istiyordum."

"Bir dakika lütfen." Gomes ahizeyi masasının üstüne bıraktı. "Koca adam, iki numaralı hat. Birisi seni arıyor" dedi.

Derin, uykulu bir ses "Can sıkıcı olaylar bölümünden Dedektif Jadid" dedi.

Arkasındaki birisi "Can sıkıcı olaylar saçmalığını sürdürsene" dedi.

"Evet, ben Paul Tomm. Lincoln Carrier muhabiriyim ve..."

"Basına konuşmam. Seni halkla ilişkiler sorumlusuna bağlayana kadar hatta kal."

"Hayır, durun. Amcanız sizinle konuşmamı söyledi."

"Hangi amcam?"

"Anton."

"Bir muhabire beni aramasını mı söyledi? Onu nereden tanıyorsun?"

"Benim öğretmenimdi. Numaranızı bana bu sabah verdi."

Jadid iç çekti ve boğazını temizledi. "Peki ama dinle, hikayede adımı kullanmayacaksın. Eğer birisinden alıntı yaptığını belirteceksen adımı yazmayacaksın. Burası yeterince küçük bir şehir ve daha önce gazetelerle başım derde girdi."

"Problem yok."

"Tamam, problem yok. Şimdi, istediğin nedir?"

"Puhapaev adlı birisi ile ilgili olarak bilgi topluyorum. Lincoln'de oturuyor ve Wickenden'de çalışıyordu. Aslında am-

canızla birlikte çalıştı. Bir profesördü. Her neyse, yeni öldü ve Wickenden polisiyle başının derde girdiğini öğrendim. Nasıl bir sorun olduğunu merak ettim."

"Bir bakalım." Bilgisayar klavyesinden gelen tuş sesleri duydum. "Poo... gerisi neydi?"

"P-A-E-V. İlk dört harf P-U-H-A. A ve e üzerinde iki nokta var."

"Bu bir polis bilgisayarı, biz üst nokta kullanmayız. Tamam. Vermemem gereken bir şeyi sana veriyorsam, bunu amcamdan başkası için yapmayacağımı bilmelisin. Seni, numaramı verecek kadar iyi tanıyor olmalı. Sana güvenebileceğimi varsayıyorum. Aptalca bir şey basarak tüm güvenilirliğinizi yitirmeyin. Aldığın bilgileri yazmadan önce görmek isterim, tamam mı?"

"Tabii ki."

"İyi. Jaan Puhapaev. Connnecticut'ta oturur. Connecticut ehliyeti var. İki olay, cezalar. İki kez gizli silah taşıma vakası. İki kez etrafı rahatsız etme vakası. İki kez silah ateşleme vakası. Ve bir kez sarhoş olmak ve memura itaatsizlik vakası. Para cezası ödemiş veya hapis cezası çekmiş."

"Ne zaman olmuş?"

"Bunun olduğu zaman... biraz bekle. Tanrı'nın belası bilgisayar." Masaya veya makineye vururken homurdanıyordu. "Tamam: İlk olay 12 Ocak 1995 yılında, ikincisi de 24 Ağustos 1998'de olmuş. Bundan sonra bir şey olmamış. Böylece iyi huylu profesörümüz ıslah edildikten sonra ölmüş sanırım." Sanki aksini düşündüğünü belli edercesine konuşmuştu.

"Evet, olabilir. Yine de çok teşekkür ederim. İçine girdiğiniz sıkıntıyı anlıyorum."

"Abe Amcamın arkadaşı için bu sıkıntı sayılmaz. Dediğim gibi, yine de bunu kullanacaksan önce beni ara. Eğer Wickenden polisine ait bilgi Wickenden gazetesinde yer alırsa, insanlar

bunun oraya nasıl ulaştığını merak ederler."

"Sizi ararım. Yine de bilgi vermek için Wickenden'de olmadığımı söylemeliyim. Lincoln, Connecticut'ta oturuyorum."

"Lincoln, Connecticut" diye tekrarladı. "Nerede bu Tanrı'nın belası yer?"

"Wickenden'in batısına yaklaşık 2 saat uzaklıkta. New York ve Massachusetts sınırlarına yakın."

"Ah, tamam, eğer orada yazacaksan adımı, resmimi, sosyal güvenlik numaramı, istediğin her şeyi kullanabilirsin." Kıkırdadı ve durdu. "Şaka yaptığımı anlamışsındır."

"Tahmin ettim."

"İyi. Özgürlük ülkesinde eğlenmene bak ve kendine dikkat et."

Brooklyn'de beraber büyüdüğümüz arkadaşların da aynı tavırları vardı: Şehir limitlerini aşınca hemen şaşırırsınız. Dış mahalleleri geçin, sanki Üçüncü Dünya'ya ulaşırsınız. Bu arkadaş da aynı durumdaydı. Saçını kaşıyan, sandalyesine yaslanan ve tavandan medet uman Art'a konuşmamın özetini aktardım.

Sağ başparmağını kaldırarak, "Demek bana ölü bir adamımız var diyorsun ama nasıl öldüğünü bilen yok." İşaret parmağı kalktı. "Kimin haber verdiği bilinmiyor." Orta parmak, "Kötü geçmiş bir soygun havası yok." Yüzük parmağı, "Mahalli polis önemsemiyor, eyalet polisinin veya federal polisin işe karışmaları için bir neden yok. Yine de..." Sağ el havada, avuç açık. "O, çok fazla dersi olmayan bir profesördü ve silah taşıyordu. Arkadaşları, ailesi, hiçbir şeyi yoktu."

"Evet konunun büyük bir kısmı bu. Halka açık telefondaki garip olayı unutma."

Art yavaşça "Doğru" dedi. "Şimdilik bunu, ilişkisel açıdan askıya alalım. Peki başka telefon araması yapacak mısın?" Hayır

anlamında başımı salladım. "İyi. Saat 7.30 olmak üzere ve Austell'le içki içeceğim. Şu aseton şarabından ikram edecektir. Aman Tanrım... Her neyse, yarın sabah bu konu hakkında bir arkadaşımla konuşmak üzere burada ol. Tamam mı?"

"Tabii ki. Kiminle?"

"Yarın görürsün. Böyle kuşkuyla bakma. Yüzün bu şekilde kalır ve bundan sonra muhabirlik dışında bir iş bulamazsın."

FERHAD'IN ALTIN FLÜTÜ

Bizim altınımız mükemmel bir bedendir, bir şey istemez, Tanrı'yı taklit eder. Sülfürümüz mükemmel olmayan etkin bir bedendir, eşini isteyen bir adam rolü oynar. Tüm dünyevi şeyler evlilikle başlar

Hamid Shorbat İbn Ali İbn Salim Ferhad-
On the Aims of Music and Sunlight

Yuri, platformun üstünde ailesinden herkesle ve istasyon duvarının arkasında ve saçakların altında durmalarına rağmen, gözlerinin rüzgardan yaşardığında ısrar eden babasıyla iki kez ayrılık içkisi içti. İstasyondan trene doğru ilerlerken annesinin kızgın ve sevecen öpücüklerine maruz kaldı. Durmadan oğlunun gömleğini yerine yerleştirdi, fularını bağladı ve ceketini sıkıca ilikledi. Trene ulaştığında neredeyse elbisesi içersinde mumyalanmış gibiydi. Trenin ilk hareket sesi düzgün bir ritme dönünce Yuri derin bir uykuya daldı. Uyanınca, bilindik Moskova'nın karmaşık manzarası -yarı bitmiş veya yarı çökmüş bodur, tuğla fabrikalar; büyük apartman blokları önünde tehlikeli biçimde duran huş ağaçları; yan yollardan, şehrin içine doğru yayılan caddeler ve kablolar- arada sırada birkaç toprak yoldan ve içleri ışıklı ve bir tavernadaki dedikoducu sigara içenler gibi bir

araya toplanmış 14-15 evden oluşan kasabaların araya girdiği sonsuz çam ormanlarıyla bezenmişti.

Pencereden her dışarıya baktığında şöyle düşündü: "Bu, evden uzaklaştığım en uzun mesafe olmalı." Kısa bir süre yazdıktan veya okuduktan sonra tekrar bakıp düşündü: "Hayır, en uzun mesafeye şimdi ulaştım." Manzaraya her baktığında, henüz bu Yuri'nin gördüklerini görmemiş olan 40 dakika önceki Yuri için özlem duydu. Çeşitli anlarda zaman içersinde aktı ve dört gün sonra Novosibirsk'de tren değiştirdiğinde, yüz saat kadar önce evinden ayrılan Yamoskvarecheli kasaba çocuğuna göre daha fazla dünya insanı olduğunu düşündü.

Yolculuğu üç gün daha sürdü. Neredeyse mitsel biçimde sonu gelmeyen ormanlar o kadar geniş bir alan kaplıyorlardı ki, Rus şehirleri sanki adet yerini bulsun diye dağlarla sonlanan vahşi ve geniş bir ıssızlığa geçici olarak yerleştirilmişlerdi. Dağlar yumuşayarak steplere dönüşüyordu. Sabit duran ve değişmeyen toprak bir beyazlıkla kaplıydı. Ufuk o kadar uzaktaydı ki sanki düş gibiydi.

Aktogay dışındaki durakta Yuri tenine doğru hızla hareket eden bir siyah akrep gördü. Bir kardeşlik grubundan bir kadın süpürgesiyle onu raylara doğru kovaladı. Kadın ona, Özbek erkeklerinin akreplerin uğur getirdiğini söylediklerini aktardı. Bu nedenle de akreplerin bir işe yaramayacağını anlamıştı. Emrindeki kızlara kapılarda ellerinde süpürgelerle beklemelerini söylemişti. Çünkü akrepler trene sızmayı seviyorlardı. Akrep tarafından sokulmanın talihsizlik olduğunu söylüyordu. Tek çare pamuklu bir kumaşı arpa mayasıyla üç dakika mayalanmış votkayla ıslatmak ve 33 dakika yaraya bastırmaktı. Böylece, bitki zehri bedenden kumaşa çekecekti. Sonra kumaşı iyice yakmalı ve küllerini etrafa savurmalıydımz.

Bu, Yuri'nin tüm yolculuk boyunca duyduğu tek konuşmaydı. Başını itaatkar bir biçimde salladı ve ağzını açmadı. So-

nunda Leninabad'a ulaşınca ve istasyon girişinde umutla bekleyen onbaşıyı görünce, insan ilişkileri dünyasına döndüğünü aniden anladı.

Onbaşı "Mühendis Kulin mi?" diye sordu. Yuri başını salladı. "Belgelerinizi görebilir miyim lütfen. İç dolaşım belgesi ve propusk." Propusk; içerdiği resmi damga ve imzanın üzerindeki bilgiyi tartışılamaz bir gerçek haline soktuğu ufak ve önemli kağıt parçasıydı. Eğer propusk, onu taşıyanın beş metre boyunda ve mor kabuklarla kaplı olduğunu belirtiyorsa, Boy Tanımlama Halk Temsilcisi mührü ile kabuk sertifikası varsa, taşıyan iki metrenin altında gözükse ve normal bir insan derisi taşısa bile yanlışlık görüntüde olmalıdır: Bilgi kuramı açısından bir propusk ne bir çelişkiye, ne de bir itiraza konu olabilirdi.

Yuri'nin propusku onun bir dil okulundan mezun olmadığını, ama "Tacik Sosyalist Kültürü için önerilen müzenin gelişiminde uygulanabilecek aşamaların başlangıcını denetlemek için atanan bir mühendis" olduğunu belirtiyordu. Leninabad'a doğru yol alırken Yuri'nin üzerinden attığı kişiliklerden birisinin istekli bir dil bilimcilik olduğu ve yerini bir mühendis kimliğinin aldığı açıktı. Yuri belgelerini olabildiğince sakin ve otoriter bir biçimde onbaşıya uzattı.

Onbaşı bir çocuk yapısındaydı. Sağlıklı ve temiz bir görünümü vardı. Yüzündeki kasvetli ifade, sanki ortaya çıkabilecek bir şakaya karşı hazırlıklı olmak üzere geçici bir neşeye dönme eğilimindeydi. O ve Yuri temiz askeri giysileri içersinde, onların etrafını saran zayıf, esmer, dikkat kesilmiş, uzun sakallı adamların arasında platformun üzerinde duruyorlardı. Onbaşı, kendisinden genç de olsa eğitimli birisinden taleplerde bulunmaktan sıkıntı duyuyor gibiydi. Yuri'ye belgelerini bir selamla geri verdi ve onu, içinde rahatça daha ast konumda davranabileceği bekleyen arabaya doğru götürdü.

Onbaşı, gururla Yuri'ye "Size Leninabad'da subay barakalarında özel bir oda ayrıldı" dedi. "Adım Kravchuk. Burada olduğunuz sürede şoförünüzüm."

Eski ve çamura bulanmış olan Zhiguli marka araba, istasyondan uzaktaki görev yerine yarı düzgün yolda sarsılarak ilerledi. Barakalara ulaştıklarında -gösterişsiz, gri renkli binalar topluluğu, sanki etrafındaki her şeyden ve içindeki herkesten renk emmişti- Yuri, kendisini sanki 15 kilometre boyunca kütük yuvarlamış gibi hissetti. Subay kantininde, tahmin edilebileceği gibi külbastı (temel tamamlayıcısı tabii ki bir günlük ekmekti), zeytinyağlı kabak salatası, zeytinyağlı pancar salatası, zeytinyağlı havuç salatası ve yağlı patatesler vardı. Hepsinin üzerine bolca, hafif bozulmuş ekşi krema ve dereotu konulmuştu. Etrafındaki adamlar ya beraberce gürültüyle yemek yiyorlar veya kızgın, taş gibi ve bunu tamamlayan bir sessizlikle oturuyorlardı.

"Misafirimiz mühendis siz olmalısınız?" Yuri'nin önünde orta yaşın sonlarında, dikkatle bakan, şık, üzerindeki üniformada madalya ve şeritler bulunan bir adam duruyordu. Saçları standart askeri boyuttan biraz daha uzun kesilmişti ve davranışı standart askeri tavırlara göre daha rahattı.

Yuri ayağa kalktı. "Mühendis Kulin efendim. Ama eğer sormama izin verirseniz şu anda üzerimde askeri elbise var, bir sivil olduğumu nasıl anladınız?"

Adam Kulin'in yüzüne doğru eğilirken bir el işareti yaptı ve "Aha!" dedi. "Seni açığa çıkartan yemek alışkanlıkların var. Etini bıçakla ince bir biçimde kesiyor ve ağzına çatalla götürüyorsun. Salata için de çatal kullanıyorsun. Kaşığın, aşçı yamağının koyduğu yerde olduğu gibi duruyor. Buradaki adamlar, askerler... Çoğu bıçağının arkasıyla yemeklerini olabildiğince kaşıklarına doğru iter ve daha sonra ağızlarına götürür. Tabii ki sofra adabı olan birisi askere alınmış birisi de olabilir, ama aske-

ri eğitim sonrasında bu ortadan kalkar. Sen de askerlik hizmetini tamamladın değil mi?"

"Evet efendim Tacikistan Cumhuriyeti'nde."

"Görgünde azalma oldu mu?" Kulin sessiz kaldı ve istemeyerek gözlerini yere doğru indirdi. Adam gülümseyerek "İşte. Bu tür davranışları eve annene götürmezdin değil mi?" dedi.

"Hayır efendim."

"Sana hoş geldin demek için geldim, bazı şeyleri eleştirmek için değil. Ben Albay Voskrensenyov'um. Benim barakam seninkinden 100 metreden fazla uzakta değil. Buradayken problemle karşılaşırsan beni ara."

"Teşekkürler efendim, ararım."

"Satranç oynar mısın Kulin?"

"Hayır efendim oynamam."

"Yazık. Peki afiyet olsun. İyi akşamlar."

***

Yuri odasına girdikten sonra ertesi gün için gerekli eşyaları ortaya koydu: Kağıtlar, kalemler, Tacikçe-Rusça ve Özbekçe-Rusça cümleleri içeren kitaplar, -her iki dili de akıcı biçimde konuşabiliyordu, ama bu kitapları taşıması ve onlara açık bir biçimde gönderme yapması talimatı verilmişti- bakmaya tahammül edemediği ve kullanmayacağını ümitsizce beklediği bir fotoğraf ve bavulundaki gizli bir cebe yerleştirilmiş olan içi dolu kadife bir torba. Buluşacağı adamın adını, adresini ve değişim koşullarını yeniden gözden geçirdi. İki müzik aletinin bir insan yaşamı için takas edilmesi garip ve rezilce görünüyordu. Gerçek bir asker olmadığını anımsadı. Eğer her şey yolunda giderse iki gün içersinde trenle Moskova'ya geri dönüyor olacak-

tı. Bir hafta içersinde çalışma odasına dönebilirdi. Haziran ayında tezini tamamlayınca da Kültür Bakanlığı'nda önemli bir göreve atanacaktı.

***

Haşlanmış yumurta, siyah ekmek, tuzlu kahsa ve çaydan oluşan mükemmel bir kahvaltı sonrasında Kulin ve Kravchuk arabaya binerek kuzeye doğru yöneldiler. "Evet yoldaş mühendis..."

"Kravchuk, ikimiz yalnızız, lütfen bana Yuri diye hitap et. Ben gerçek bir asker değilim."

"Ama askerlik hizmetinizi tamamladınız değil mi?"

"Duşenbe'de üç yılda. Ama orada hiç Fergana bölgesine kadar gitmedim."

"Eğer öyle diyorsanız yold... Yuri. Ben Kharkivli bir mujikim" dedi ve güçlü ama kendisini onaylamayan bir biçimde kıkırdadı. "Toprakla uğraşmaya her an hazırım. Dün albayla tanıştığınızı duydum."

"Evet. Çok nazik birisi."

Kravchuk inanmaz bir tavırla "Nazik mü?" dedi. "Eğer doğru tarafındaysanız. Garip birisidir. Baltık bölgesindendir ve biraz..." Açık olan ve yere doğru bakan elini salladı. "Biraz dengesiz? Biraz çılgın? Biraz homo?"

Kulin boğazını temizledi. "Ne kadar zamandır buradasın?"

"Şimdi hangi tarih? 1979 yılı 25 Eylül'ü mü? O zaman tam sayarsak 11 ay, 2 hafta ve 3 gün olmuş." İçten güldü ve geğirdi. "Neyse, arkadaşım generalin daktilosu olarak çalışıyor ve yakında Afganistan'a bir hareket olacağını söylüyor. General, oradaki yoldaşların bizi çağırdığını söylüyormuş."

Kulin ürktü: Buralarda imparator gibi at koşturmak iyi olabilirdi. Ama çalışmalarında Hayber Geçidi'nde İngiliz ordusunun başına gelenleri okumuştu ve Afganistan'ın tamamen başka bir yer olması onu endişelendirdi.

"Eğer sormamda bir mahzur yoksa Yuri, seni neden buraya yolladılar? Yani bir sürü yer varken neden burada bir müzeye gerek var?"

"Onbaşı, sana söyleyeyim. Sormadım. Üstüm buraya gelmemi söyledi. Bölge partisi, Sovyet Devrimi'nin Fergana Vadisi'nde gerçekleştirdiği kültürel gelişimi kayda almamı ve göstermemi istiyor. Önerilen yerin müzeye uygunluğuna bakacağım. Daha sonra eve dönebilirim."

"Moskovchik değil mi?" Kulin başını salladı. Kravchuk, "Her zaman söyleyebilirim" diye bağırdı ve direksiyona vurarak sırıttı. "Yani, meraklı gibi görünmek istemem. Şu adrese bir kez daha bakayım. Bakalım; şu köprüyü şimdi geçtik ve sağdaki kasabaya gidiyoruz."

Siri Derya Nehri'nin üzerinden geçen köprü Leninabad'ın sonuna gelindiğini gösteriyordu. Aynı zamanda Sovyetler Birliği'nin zorunlu olarak sona erdiği noktayı da. Kar, Kasım-Mayıs ayları arasında, haydutlar da Mayıs-Eylül ayları arasında, bir taburdan küçük bir grubun dar, düzgün olmayan ve burayı üç saatlik yolda kuzeyde yer alan Taşkent'e bağlayan yoldan geçmesini zorlaştırıyordu. Pamir Dağları güneyde yer alıyordu. Köktendinci şiddet yanlısı sayısız grubun yaşadığı yer olan Fegana Vadisi doğudaydı ve bundan sonra Çin toprakları vardı. Kasvetli Sovyet mimarisi nehri bir tarafta kucaklıyor, karlar içine batmış kuşlar gibi görünen dağlar öbür tarafta boydan boya yayılıyor ve uzaktaki Tien Shan Dağları'na kadar uzanıyordu. Irmağın yukarısından çekilecek bu manzaraya ait bir fotoğraf sahte gibi görünebilirdi: Sanki bir şehir resmi, bir vadi resmi üzerine yapıştırılmış gibi.

Kravchuk yamaçtaki dokuz evi işaret etti. Siri Derya'nın dolambaçlı kahverengi bir kolunun etrafında toplanmışlardı. "Bunun gibi ufak köylerde hâlâ yaşam var…"

"Kishlaks."

"Ne?"

Kulin, hatasını örtmek için kitabını açtı. "Kishlaks için, burada Tacikçe köy diyor."

Kravchuk başını salladı "Siz ne diyorsanız deyin, kesinlikle Leninabad'dakilerden daha güzeller." Yol, köyün hemen altında bitiyordu. Kravchuk motoru kapattı. Arabadan çıkarak beraberce yürümeye başladılar ama Kulin, Kravchuk'a arabada beklemesini söyledi. "Güvende olmak için. Buraları bilemeyiz. Arabayı böyle bırakamayız."

Kravchuk başını salladı, karardan mutsuz gibi görünmüyordu. "Bana ihtiyacınız olursa bağırın mühendis. Hemen yanınızda olurum."

Kulin başını salladı ve dağa doğru tırmanmaya başladı. Yoldan geçerken ilk evden üç çocuk çıktı ve bağırmaya başladılar: "Rus, Rus! Yabancıyı görmeye gelin." Köyün merkezine ulaştığında bağırmalar kesildi ve esmer, sessiz, gözleri açılmış çocuklar etrafını sardı. "Selamın aleyküm" diye söze başlamıştı ki, kaba bir Rusçayla sözü kesildi.

"Neden kendi dilini kullanmıyorsun. Biz bunu konuşabiliriz. Bazılarımızın, bunu kanıtlamak için kamçı, yara ve yanık izlerimiz var." Yüzünde derin çizgiler olan ve delici yeşil gözlerle bakan, uzun boylu bir adam tehdide yakın alaycı bir tonda konuşuyordu. Çok renkli, çizgili, belinden bir kuşakla bağlanmış bir elbisesi vardı. Hareket etmeden duruyordu ve ifadesini değiştirmiyordu. "Porat Badhmadullaev ile görüşmek istiyorum. Bu köyde yaşıyormuş."

"Öyle. Şimdi adı Hacı Porat. Geçen sene oğluyla yolculuğa çıktı. Çok zor, çok yasadışı. Ama kim olduğunuzu sandığım kişiyseniz, o zaman bunu bilirsiniz."

Gülümsemeye çalışırken bunun onu yatıştırıcı ve sıcak kılmak yerine zayıf ve huzursuz yaptığını fark eden Kulin, "Eğer kastettiğiniz buysa ben KGB'den değilim. Bir mühendisim ve Tacik kültürü için düzenlenecek bir müzeye uygun bir yer arıyorum. Sizin kültürünüz için" dedi. Onunla konuşan adam hafifçe kabararak başını ileriye doğru uzattı. Kulin bu hareketi pek anlamadı. "Lütfen beni ona götürün."

Adam, tepenin en uzağındaki köyün son evini işaret etti ve tek bir kelime daha söylemeden arkasını döndü. Ellerini iki kez çırptı ve çocuklar dağıldılar. Kulin evlerin içersinden gözetlendiğini hissedebiliyordu ama onu selamlamak, tehdit etmek, hatta ona bakmak için çıkan olmadı. Son eve ulaştığında, tahta kapıya vurmadan önce duraksadı. Bir ses onu içeriye davet etti. Kapıyı itince evin tek odalı olduğunu ve odanın ortasındaki taş bir ocakta ateş yandığını gördü. Ateşin etrafında dört adam oturuyordu. Hepsinin de kıvırcık beyaz sakalları vardı ve bıyıkları yoktu. Beyaz sarık takmışlardı ve üzerlerinde geniş elbiseler vardı. Uzun yüzlü, derin, nemli gözlüydüler. Sanki yüzyıllardır orada oturan, ateşle sınanan ama yine de sırların koruyucuları ve bekçileri olan zaman dışı figürler gibiydiler. Adamlardan birisi Tacik dilinde "Hacı Porat'ı mı arıyorsun?" diye sordu.

Kulin evet anlamında başını salladı. Üç adam tek bir kelime söylemeden ve yüzlerindeki ifadeyi değiştirmeden kalkıp ayrıldılar. Odada kalan ona ciddi bir bakış attı. "Porat benim, lütfen otur ve çay iç." Adam eski bir alüminyum çaydanlıktan seramik bir bardağa açık bir çay koydu ve Yuri'ye iki eliyle birden tutarak uzattı.

Yuri, "Kim olduğum ve buraya neden geldiğim size söylendi değil mi" diye sordu.

"Tabii ki. Tacik kültürü için kurulacak müzeye yer bakıyorsunuz. Yer için olağan dışı bir seçim diyebilirim. Şehir dışında, dağ yamacında, heyelan ve çığlara açık. Tamamen uygun olmayan bir bölge."

Kulin durumu Porat'a açıklamak zorunda kalacağı için huzursuz oldu. Onu bu göreve yollayanlar Yuri'ye, Porat'ın değişimi bildiğini ve kabul ettiğini söylemişlerdi. Kulin yalnızca bir postacıydı ve zekası, tanınmazlığı, hırsı, bölgesel dilleri iyi kullanması nedeniyle seçilmişti. Kulin boğazını temizledi, tam konuşmaya başlayacakken Porat uzun kolunu kaldırdı:

"Bana söylemeye gerek yok. Burada bulunmanın gerçek nedenini biliyorum. Bana Akbarkhan'ın fotoğrafını getireceğin söylendi. Görebilir miyim lütfen?"

"Hacı Porat, emin değilim ki..." Porat elindeki sopayla Kulin'in bardağına vurdu ve bardak paramparça oldu.

"Nasıl göründüğünü düşünebiliyorum. Ona yaptıklarınızı görmeye hazırım. Resmi göster."

Kulin, Tacik cümle kitabı arasında buluna resmi çıkardı ve Porat'a verdi. Hastane yatağında yatan bir adamın fotoğrafıydı. Bir el başını yukarıya kaldırmıştı. Siyah ve iç bulandırıcı mor lekeler şişkin ve kapalı gözlerinin etrafına yerleşmişti. Burnu neredeyse dümdüzdü ve birçok yerinden kırılmıştı. Kabarmış dudakları hafifçe açılmıştı ve kanlı ağzından kırık dişleri görünüyordu. Sanki şaraba batırılmış ve kafası şişmiş gibiydi. Yara izleri omuzlarına kadar iniyordu ve fotoğraf burada sonlanıyordu. Porat hıçkırığını yutmaya çalıştı ama onu çökertecek biçimde ortaya çıktı. Kulin hareket etmedi.

Sarığını düzeltirken yerinde doğrulan Porat, "Ne ile suçlandı?" diye sordu.

"Hacı, bilmiyorum. Ama sana söz verebilirim ki..."

"Bir Sovyet hükümeti ajanının verdiği söz, bunları sarf etmek için harcayacağı nefesten bile daha az değerlidir. Ama söyle, ne seçeneğim var?" Kulin bir şey söylemedi. "Gördün mü?"

Porat, odanın köşesinde duran bakır işlemeli bir sandığa doğru yürüdü. "Buraya gelmek için çektiğin sıkıntı nedeniyle sana iyi para ödediklerinden eminim. Senin gibi genç bir adamın arabası, işi, kız arkadaşları olabilir. Annen için güzel bir ev. Ama ne kazanıyorsan kazan, geri götüreceklerinden daha az değerlidir. Ve geri götüreceğin şeyleri Akbarkhan için binlerce kez verebilirim. Oğlum, tek oğlum için. Akbarkhan, Samanidli bilim adamı ve müzisyen olan Ferhad'ın yaşayan son erkek torunudur. Bu soyun izini bin yıl geriye kadar babalar üzerinden izleyebilirim. Senin ailen nereye kadar uzanır? Sen kimsin?" Porat ona dikkatle baktı.

Kulin'in babası bir torna fabrikasında çalışıyordu. Annesi bölge partisinde sekreterdi. Dedeleri çiftçiydiler. Soy ağacı burada sona eriyordu. Sessiz kaldı. Porat bakır sandığı açarken ve içinden dikkatle sarılmış bir paket çıkartırken, "Sanırım bu senin için pek önemli değil" dedi. "Bu flütleri bulabilmek için ben, babam, onların babaları ve dedeleri ter döktük. Şimdi bunlar senin. Ailemizin en değerli hazinesini, soyumuzun devamı için sana veriyorum. Acılı ama sonunda kolay bir seçim."

Kulin paketi açtı ve içinde birisi gümüş, diğeri altın iki küçük flüt olduğunu gördü. Onları çevirerek üzerindeki yazılara bakmaya çalışırken Porat sopasını fırına vurdu. "Bunları kaldır ve dinle: Misafir değilsin. Bu akşamüstü, durumu kime gerekiyorsa bildir ve oğlumun hemen özgür bırakılmasını sağla. Eğer başaramazsan Allah belanı versin. Eve gelmesini istiyorum. Şimdi git." Bunu söylerken, sözünü tamamlamadan arkasını Kulin'e döndü.

Kravchuk'a ve arabaya dönerken onu engelleyen kimse olmadı. Hatta hiç kimse evinden bile dışarıya çıkmadı. Ama evle-

rin hepsinin içinden düzenli bir tıkırtı sesi geliyordu. Hatalı bir şey yaptığında annesinin onu kınamak için çıkardığı sesti bu. Durum şimdi de böyleydi. İşe az bulaşmış olması onu fazla teselli etmiyordu. Fergana'ya gelmeyi tüm yaşamı boyunca arzulamıştı ve şimdi oradaydı. Ve ilk karşılaştığı Tacikler ondan nefret etmişlerdi. Oğlan ya bir suçluydu ve Yuri onun özgür kalması için bir rüşvet götürecekti veya Yuri'nin torbasında taşıdığı bu flütlerin elde edilebilmesi için kaçırılmıştı. Hapishanede bulunan bir adamı özgür bırakabilecek güçte olanlar açısından bu adamı bırakmak ve politik bir niteliği olmayan dilbilimci Yuri'ye zengin bir gelecek sağlamak için bu flütlerin ne değer taşıyabileceğini düşündü. Kulin'in deneyimlerine göre merak, öğrenilecek şeyin değerinden daha fazla miktarda bela demekti. Bu nedenle kafasındaki soruları uzaklaştırdı.

Arabaya ulaştığında Kravchuk bir kitap okuyor ve bira içiyordu. Birayı bitirdi ve Siri Derya içersinde tatmin edici bir suya düşme sesiyle kaybolması için kutuyu olabildiğince uzağa fırlattı. "Sorun var mı?"

"Hayır. Ne okuyorsun?"

Kravchuk kitabı kaldırıp ve baktı. "Özbekistan Tarihi. Sovyet Komitesi tarafından Kazakistan ve Orta Asya Kardeşliği için hazırlanmış."

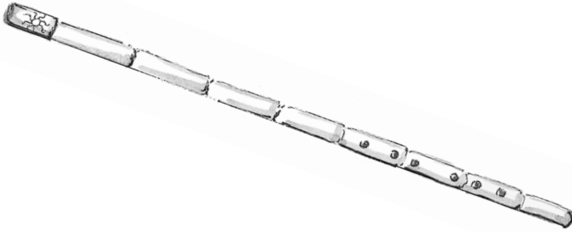
Kulin kitabı biliyordu. Tahmin edilebilir, zor okunan tipik bir Sovyet masalı. Şanslı Orta Asya azınlığı boş inançlardan ve barbarlıktan muhteşem Marksizm-Leninizm yoluyla kurtarılıyor. Kulin ilgisizce "İlginç mi?" diye sordu.

"Evet. Ceza çukurunu okuyordum."

19. yüzyıl ortalarında Özbekleri yöneten Muzaffer Han, ona karşı çıkanları derin bir çukura atmasıyla ünlüydü. Çukurda, çeşitli kemirgenler, solucanlar ve akrepler vardı. Muzaffer Han, bazen arıcısına çukura arı kovanı atmasını emrederdi. Sov-

yet tarihçileri bu hikayeyi sevdiler. Buharalı Rudaki, Avicenna (İbni Sina), Firdevsi üzerinde pek durmadılar (Tabii ki Ferhad üzerinde de: Kulin, Leninabad'a dönünce figüre daha dikkatli bakmaya karar verdi). Kravchuk sırıtarak "Bir tartışmayı sonlandırmak veya rakiplerinizle başa çıkabilmek için daha temiz yollar olmalı" dedi.

Kulin boş gözlerle başını salladı, arabaya girip oturdu ve gözlerini kapattı. Kravchuk'un koltuğunun altından gri ve metal bir nesne çıkarttığını fark etmedi. Eğer tıkırtıyı duymuş olsaydı Kravchuk'un koltuğunu ayarladığını zannederdi. Çenesinde soğuk bir şey hissettiğinde gözlerini açtı ve her şey bir an için beyaza dönüştü.

Parça 3: Bir ney. Silindirik. 28.3 cm. uzunluğunda ve 2.1 cm çapında. Bir tarafta altı adet parmak ve diğer tarafta bir adet başparmak deliği var. Ağızlığın hemen altında Pers stili bir güneş oyması var ve Fars yazısıyla "Altın, ama yine de bizim altınımız değil" yazılmış. Flüt altından yapılmış. Ya da daha doğrusu boş bir altın silindir sülfür tozuyla doldurulmuş ve her iki ucu ve parmak deliklerinin etrafı kapatılmış.

Sülfür, flüt seslerine bir ara tampon görevi sağlıyor. Ferhad'ın flütte sülfür kullandığı anlaşılmış, çünkü çok az müzisyen bundan uygun sesler çıkartabilmiş. Samanidli tarihçi Gazi Jaffar şöyle diyor:

"Şah İsmail'e, müzisyenlerinden Ferhad muhteşem bir altın flüt sunar. Uzunca süre çaba sarf eden İsmail flütü çalmayı başaramaz. Canı sıkılan Şah flütü müzisyene doğru fırlatırken, flüt sütunlardan birisine çarpınca içinden sarı bir toz dökülür. Ateşe dökülen bir kısmı da pis bir koku çıkartır. Ferhad savunma yapar: 'Bu, tüm dönüşüm biçimlerine ve bağımsız tıbba ait gizli ve harika bir şeydir' der. Daha sonra kendine ait bazı hazineleri flütü tamir etmek için eritir. Tamir ettiği flütü İsmail'e geri verir. Buhara'nın süsü bu gösteriden çok hoşlanır. Ferhad daha sonra şarkı ve çalgı ustalarını bir araya toplar ve kendi müziğini çalmaya başlar. İsmail'in altın flütünden çıkan ses, sıradan bir flütten çok farklıdır. Çöl kumunda yetişen en tatlı üzüm gibi."

Bir simyacının çalışmasında kullandığı birçok şey gibi flüt, iş görmekten çok anımsatır: İlkeleri temsil eder ve üçlü bir benzetme oluşturur:

Altın, tabii ki değerli bir madendir ve simyacılar (doğru biçimde veya değil) uzun yıllardır değersiz metalleri, değerlilere çevirme işiyle uğraşmaktadırlar. Bu bağlamda altın, simya sürecinin son aşamasını temsil eder. Sonunda elde ettikleri ve artık değiştirilemeyen madde.

Güneş hem ateşi, hem değişim yaratan ateşi temsil eder. Simyanın babasıdır, etkendir, sıcaktır ve süreçte sızan güçtür.

Ferhad'ın neye koyduğu sülfür, güneşteki eril ilkleri temsil eder. Kabeljauw'un metaller kuramına göre, sülfür tüm metallerin kök biçimidir. Şeytan gibi kokuyor olsa da şeytani ilkeleri kavrayabilmek, cehaletin etken kaderini -ayartılmak- ve edilgen kaderini yenebilmek için onunla uğraşırız.

Üretim tarihi: M.S.1000

Üreten: Hamid Shorbat İbn Ali İbn Salim Ferhad, Buhara'da Samanid sarayında müzisyen ve astronom. Aynı zamanda Ebu Ali İbni Sina'nın (Avicenna) hocasıydı ve Buhara'daki en büyük kütüphaneye sahipti. Yaşamını, tek bir eseri tamamlamak için tüketti. Hiçbir zaman bitmeyen bu eser asla bulunamadı. Tanınmış bir öğrencisi şöyle demişti: "Ferhad, Tanrı bilgisini daha önce herhangi bir insanın yapabildiğinden daha fazla geliştirdi ama bunun için ün aramadı. Çünkü buluşlarının karanlık ve kutsal bilgelik karşıtı amaçlar uğruna kullanılmasından korktu. Öyle ki bunun onun beden ve ruh sağlığını etkileyeceğinden korktum. Evinden dışarıya yolculuğa hiç çıkmadı, ama onun söylediklerini şaşkınlıkla dinledim ve bunların dünya için öneminin farkına vardım."

Ferhad ölünce İbni Sina şöyle demişti: "Hocam bu gece çok garip ve ürkütücü koşullardan geçip Tanrı'nın kucağına ulaştı. Muazzam çalışmasının ortada hiçbir izi yok ve korkarım tarih onu yalnızca bir sanatçı olarak tanıyacak."

Çıkış yeri: Ferhad, Buhara'da Samanid sarayında görevli olsa da Khojand'da (Kuzey Tacikistan'da bir kent) yaşadı ve çalıştı. Flüt burada üretilmiş olmalıdır.

Son bilinen sahibi: Fergana Vadisi ağzında ve Leninabad'dan (daha sonra Khojand olan) gelen nehir boyunca uzanan Tacik-Özbek sınırındaki Bilanjan'da yaşayan Porat Badhmadullaev. Porat, Ferhad'ın 99. kuşak torunuydu ve Ferhad'ın torunları tarafından başlatılan işi tamamladı: Atalarının flütlerini buldu ve sakladı.

12. yüzyılın başlarında Samanid Hanedanı'nın baş aşağıya gidişi sırasında, flütler armağan olarak Bağdat'a yollandı. El-İdrisi bunları, halifeyle oynadıkları bir beceri oyunu sonrasında

kazandı. Sicilya Kralı II. Roger'in coğrafyacısı olarak atanınca bunları da yanında götürdü. Ama 1154 yılında Avrupa haritasını tamamlamaya çalışırken kaybolunca, flütlerin varlığı bir dedikoduya dönüştü. Porat'ın 14. yüzyıl atalarından birisi onları Venedik'te gördüğünü söyledi. İki yüzyıl sonra bir başkası, Trivandrum'da (Hindistan'ın en güney ucu) zengin bir toprak sahibinden bir altın flüt çalarken yakalanması nedeniyle asıldı.

Porat, flütlere nasıl sahip olduğunu hiçbir zaman açıklamadı. Orta Asya dilleri uzmanı, ümit veren genç dilbilimci Yuri Kulin, Tacik kültürü için uzun zamandır planlandığı ileri sürülen ama hiçbir zaman kurulmayan müze için Porat'la görüşme yapma bahanesiyle Bilanjan'a yollandı. Birçok Fergana Vadisi yerleşim yeri gibi Bilanjan'da da o zaman artan bir huzursuzluk vardı ve 20. yüzyıl sonrası İslami coşkunluktan etkileniyordu. Askeri kayıtlara göre -tabii ki bunlar resmi kayıtlardır- Porat'ın kardeşleri Yuri'yi vurdular, bedenini parçaladılar ve dağdan aşağıya, Siri Derya setlerine kadar onu yuvarladılar. Kulin'in yardımcısı onbaşı Alexei Kravchuk'un bulunduğu yere kadar nehirde sürüklendi. Ölümü rapor eden onbaşı onun kulaklarının, ellerinin ve başının olmadığını bildirecekti. Porat'ın kardeşleri de köylerinde havaya ateş ederek bunu kutluyorlardı. Üç saat sonra Bilanjan bombalanarak moloz yığınına döndü. O gün, daha sonra Lefortovo Hapishanesi'ndeki terör suçlusu Akbarkhan Badhmadullaev'in başını hücresinin demir parmaklıklarına çarparak intihar ettiği bildirildi. Üç gün sonra Onbaşı Kravchuk ortadan yok oldu ve o günden beri ondan haber alınamadı.

Tahmini değeri: Altının kendisi oldukça çok sıfırlı dolar değeriyle ifade edilebilir. Buna eskiliğini, renkli tarihini de ekleyin.

Alaaddin'in lambası için ne öderdiniz?

Bu yüzden baba güneştir, ay da anne...

Ertesi gün, haber odasının penceresinden Massapang Nehri sakin ve derin bir biçimde sonbahar güneşini yansıtan bir opal gibi parıldıyordu. Yüzeyi etkileyebilecek kayık, yüzücü veya balıkçı yoktu. Ofiste telefon çalmıyordu. Ne Art, ne de ben konuşuyorduk. Saat dokuzu biraz geçiyordu. Austell henüz teşrif etmemişti ve Nancy tatildeydi. Hafif bir esinti yavaşça nehri okşuyordu ve haber odasının çatısına yakın olan boş dalları sallıyordu.

Geçen akşam sıkıcı hafta ortası maçlarından birisini, halka açık spor kanalında seyrederek vaktimi harcamıştım. Yılın bu zamanlarında Jets fanlarının çoğu hiç kaybolmayacak bir sıkıntıya düşerlerdi. Erkek kardeşim Viktor stratejilerini "Yapış ve yaşam boyunca bırakma" olarak tanımlıyordu. Dört oyun kaybettikten sonra, Eylül ve Ekim aylarındaki maçları, daha sonra Kasım ve Aralık aylarında kaybedecekleri düşünülen üç maçı kazanmaları ve zorlukla bir üst tura çıkmaları beklenebilirdi. Her halde bundan sonraki ilk maçta çok hırpalanacaklardı. Bu hep böyle olurdu.

Geçen yıl Oakland'a çılgın bir oyun kaybetmelerini Vic, eşi Anna ve yeğenim Chris ile birlikte seyretmek için evlerine arabamla gitmiştim. Mia ile ayrılışımın gerginliği üzerimdeydi ve sonunda çok içtim, onun hakkında Vic ve Anna'ya kötü şeyler söyledim ve başlama vuruşundan önce kanepede sızdım. Anna, Chris'in Harward başvurusunu doldurmaya başlamıştı ve şu güçlü annelerden birisiydi. Söz dinlemez bir amcanın şimşek hızıyla küfretmesi ve çocuğun kafasını bira dolu kafasından çıkan sözlerle şişirmesi kadını etkilememişti. Oh, Art'ın bu sene beni finallere davet etmesini bekliyordum -çoğu zaman o ve dengeli ailesi sinirlerime iyi geliyorlardı- ama koltuğumda oturmayı yeğleyecektim.

Büro kapımıza doğru çıkan ahşap basamakta atılan hızlı ve dikkatli dört adım Art ve beni düşlerden uyandırdı. İkimiz de açılan kapıya doğru baktık.

"Bak, gün içersinde yemen için bu yemeği sana hazırladım. Tütün ve kafein kullanarak yaşayamazsın. Bu yaşta ve bu kalple hiç olmaz." Donna Rolen, tiyatrocu tavrıyla kocasının masasına yaklaştı ve içinde sandviç ve elma bulunan kutuyu ona doğru uzattı. Art da rol yaparak ürktü, kutuyu aldı ve kapağı kaldırarak kokladı.

Donna surat asarak bana döndü. "Selam şekerim. Seni çok zorluyor mu? Bu salamlı sandviç mi? Yemeğini şimdi mi yiyorsun?"

Evet, söylemekten utanıyordum ama salamlı sandviçimi sabahın dokuzunda yiyordum. "Hayır, evet ve hayır. Bu kahvaltı... Annem Hollandalıdır. Ama bugün öğle yemeği getirmedim. Zayıf kalmaya çalışıyorum."

Çatıdaki kaplamaları sallayacak kadar yüksek sesle, ufak bir şakanın hak ettiğinden daha yüksek sesle güldü. "Harcanacaksın! Yemeden nasıl düşünebilirsin? Hiçbir şey yapamazsın!"

Kocasının elinden kutuyu kaptı ve önüme koydu. "Bunu asla yemez. Benimle dalga geçiyor. Sen al, hindidir. Hindi yer misin?" Evet anlamında başımı salladım. Nazik eş yüzünü takınarak kendisini koltuğa bırakmış olan kocasını göstererek "Mükemmel. Sana zorbalık yapmasına izin verme" dedi. "Eğer sana boş laflar ederse ne yapacağını biliyorsun değil mi?"

"Boş laflarla karşılık mı vermek? Boş lafı karşılama yüzüğünü mü kullanmak?"

Sanki o anda ikinci bir başım ortaya çıkmış gibi Donna şaşkınlıkla bana baktı -onun doğru davranışa yönelik New Englandlı duyarlılığını incittiğimden korktum- ve sonra daha da yüksek sesle güldü. "Buradan çıkmalısın! Senin gibi genç insanlar bul. Sorunların içine gir. Gerçekten. Art senin burada olmandan hoşlanıyor, öyle değil mi?" Onay almak için ona doğru bakmadı bile; zor fark edilen bir göz yuvarlaması sonrasında evet anlamındaki baş sallanmasını yine de gördüm. "Ama bu yaşta akşam vakti dışarıda olmalısın. Biz sensiz de idare edebiliriz, biliyorsun."

Aslında biliyordum: Art ve Donna her durumda idare edebilirlerdi. Birçok kişinin gittiğinden daha fazla ülkede yaşamışlardı ve onların dırdır etmeleri, test edilmiş ve derin bir sevginin ifadesi olan rahatlatıcı, hafif bir komedi oyunuydu. Benin ebeveynlerim on yıldır aynı odada yatmıyorlardı. Bu ikisi ise yıllardır ayrı odalarda olmamışlardı. Donna'nın ailesi neredeyse iki yüz yıldır Lincoln'de yaşıyordu. Kendine güvenen Püriten yaklaşımıyla New England'ın dinsel katılığıyla ilgili şakalar yapardı. Buraya taşındığımda bir ay boyunca her akşam bana yemek pişirdi. Onunla her karşılaşmamda elim dolu olarak ayrıldım; bunu, kocasının öğlen yemeğini çalarak gerçekleştirmiş olsa bile.

Art'a "Ona söyledin mi?" diye sordu. Art olumsuz anlamda başını salladı.

"Endişelenmeli miyim?" diye sordum.

"Evet oğlum, kovuldun. Tek muhabirim." Gözlerini bana doğru devirdi ve Donna ile konuştu: "Onu postalayıp, Austell'in gazetemi Carrier&Stream'e dönüştürmesine izin vereceğimi sanıyor. Endişelenecek bir şey yok oğlum. Donna ile birlikte dün akşam ölüm sonrası yazılacak yazıyı düşünüyorduk ve..."

Donna "Bu kişiyle hiç karşılaşmadım" diyerek araya girdi. "Ve şehirdeki herkesi tanıdığımı sanıyordum. Tabii ki hafta sonu gelenler hariç herkesi." Bunu sanki hamamböcekleri der gibi söylemişti. "Ama sanırım onun hakkında konuşulduğunu duydum."

Defterimi elime aldım. "Ne, kimden?"

"Yeni müzik hocası hanımdan." Donna, bölgesel hazırlık okulu olan Talcott Akademisi'nde kütüphane görevlisiydi. "Orchard Cad-desi'nde Mary DeSouza'nın evinde birinci katı kiraladı. Senin adamın Orchard'da mı yaşıyordu?"

Notlarıma bakıp başımı salladım.

"O zaman, bu o olmalı. Yan komşusu olan garip ve yaşlı bir adamdan, hiç arkadaşı olmadığından, yabancı bir ülkeden gelmiş olduğundan, garip şeyler bildiğinden, durumunun çok üzücü olduğundan bahsederdi. Onun için yemek yapardı ve onunla dama oynardı."

"Kadının adı ne?"

"Hannah Rowe. İşe bu sene başladı. Ufak oğlan çocukları onu sıkıntıya sokuyorlar."

"Güzel mi?" Öylesine sormaya çalışmıştım, ama son zamanlarda romantik bir ilişki içersinde olmamam nedeniyle olması gerektiğinden daha hevesli göründüm.

Donna geniş bir gülümsemeyle "Göreceksin" dedi ve ekledi. "Bir erkek ne de olsa." Güldü. Ben de kızardım. "Hannah

güzel bir kadın. Bana sorarsan fazla uzun." Donna sustu ve daha alçak sesle konuşmaya başlamadan önce nefesini tuttu. "Yani personel arasında en sevilen değil. Yine de onunla hiç sorunum olmadı."

"Neden? İnsanlar onu sevmiyorlar mı?"

"Yani, hayır ama... Belki bir şey söylememeliyim. Genç bir hanım bu yaşlı tutucu insanlar arasında biraz dedikoduya neden olabilir."

Onaylamaz biçimde başımı salladım. Donna'nın tanıdığı birisini arkasından eleştirdiğini hiç görmemiştim ve bu onu rahatsız edecek gibiydi. "Demek onu seviyorsun?" dedim.

"Ah, tabii ki. Ama onu çok iyi tanımıyorum. Çok saygılı, çalışkan da." Durdu ve yutkundu. "Bilmem ki, onu yemeğe davet edelim mi hayatım? Bu yeterince candan olur."

"İyi olur. Benimle konuşur mu acaba?"

"Sanırım... Eminim... Çekiciliğin nedeniyle sorun olmaz sanırım." Bana doğru eğilerek dizime hafifçe vurdu.

"Bundan emin değilim ama teşekkürler. Ev numarasını biliyor musunuz?"

"Ev numarası mı? Hızlı hareket etmiyor muyuz?" Göz kırptı. "Ben bilmiyorum ama danışmada vardır. Yine de sen okuldan ara. Orada olacaktır, eminim. Be de oraya dönmeliyim. Joanie'ye beş dakika ayrılacağımı söylemiştim." Saatine baktı, dışarıya bir göz attı. Lincoln'de yaşayanların çoğu gibi kısa bir işi olduğunda arabayı çalışır halde bırakırdı (bu beni hep şaşırttı). Art'a doğru dönerken yüksek sesle "Tamam, bugün yemek yersin, değil mi? Paul, sana getirdiğim öğle yemeğini yiyecek. Sen de eve gidip buzdolabından bir şeyler al." dedi.

"Ne almam gerektiğini bana söylemek mi istiyorsun? Kapısı açık olan buzdolabının önünde değil de burada olduğuna

göre söyle bakalım." Yanaklarını abartılı bir biçimde, sıkılmış okul çocuğu pozisyonunda ellerinin arasına aldı.

Donna yumruğunu salladı ve onu alnından öptü. "Onu sevdiğim için şanslı. Yoksa onu öldürürdüm. Çok fazla çalışmayın çocuklar." Alaylı bir biçimde el salladı, kapıyı kapattı ve dış basamaklardan inmeye başladı.

O çıkar çıkmaz Art'ın yemeğini masasının üstüne koydum. O da bana doğru itti. "Sen yiyebilirsin. Gerçekten de. Evden bir şey alırım." Omuz silktim, kutuyu aldım ve babamın en son ne zaman bana ev yapımı bir sandviç verdiğini anımsamaya çalıştım. Hiç vermediğine karar kıldım. Onunla çok yakın değildik. Şunu anımsıyordum: Vic hukuk okuyor, Vic evlendi ve çocuğu oldu, Vic ev sahibi oldu, golf oynuyor, el sıkıyor, Vic yeterince yakındı ve her ikimiz için de yeterince teşekkür alıyordu. Babam ne yaptığımı her sorduğunda sesinde bir yılgınlık izi sezerdim. Geçen sene Şükran Günü'nde bana şöyle demişti: "Birçok başarılı insan senin yaptığını yaparak yola koyulmuştu." Bunu, Anna'ya bunun üç kişilik bir yemeğe benzediğini söylediğimde söylemişti. O, akıllı oryantalist kızla olan ilişkimi berbat ettiğim için üzüldüğünü söyleyince tahminimi altıya çıkarttım. Son zamanlarda taktik değiştirmişti. Öğütlerle beni bunaltmak yerine, ne zaman işimden memnun olduğumu söylesem uzun bir zavallı iç çekiş nefesi bırakıyordu. Benimle telefonda konuşurken kısa kesmeye çalışırdım, çünkü Noel'de Indianapolis'e gidip onunla, uzun boylu, ince, sarışın yeni karısıyla ve et kafalı üvey kardeşlerimle beraber olmamı isteyecekti. Yalan söyleyebilirdim ama eğer uygun bir yalan bulamazsam babamı incitirdim.

"Biliyor musun, bu konuda ilgi çekici bir araştırma yapıyorsun." dedi Art. "Her zaman yaptığın küçük toplum işleri gibi değil."

Gönülsüzce kabul ettim. Nereye varmak istediğini bilmiyordum.

"Carrier'den büyük bir yerde yayınlamalıyız."

"Neresi gibi?"

"Bugün sana neden erken gelmeni söyledim?" derken telefona uzandı.

"Kimi arıyoruz?"

"Leenie." Art numaraları çevirirken açıkladı. "Eileen Coughlin. Bu kadın büyük bir Boston gazetesinde editör yardımcısı. O ve ben..." Cümlenin ortasında sustu ve dinledi, "Leenie" karşıdakini selamladı, hafifçe gülümserken ikinci hecede sesini yükseltti. Gülümsemesi yüzüne yayıldı.

"Evet, öyle. Nasılsın? Bir dakika bekle, seni arkadaşıma da dinleteceğim."

Boğazdan konuşan bir kadın sesi kalın Boston aksanıyla Art'ın telefonunda duyuldu "...Bu Tanrı'nın belası telefon ve seninle normal birisi gibi konuşmak."

"Leenie, geçen akşam Metzgers'de sana muhabirimden bahsetmiştim anımsıyor musun? Paul Tomm'dan."

"Evet."

"Şimdi büroda benimle beraber ve size daha uygun olabilecek bir haber üzerinde çalışıyor."

"Evet. Artie Rollen'in onayıyla gelen birisini dört kulakla dinlerim. Dinleyelim."

Art bana doğru bir işaret yaparak kafasını salladı: Sıra bendeydi. Hikayeyi olabildiğince özlü anlattım. Karanlık noktalar -tabanca taşıyan ve bazen bununla ateş eden, ölüm nedeni bir muamma olan, bilinmeyen birisinin telefon kulübesinden ölümünü bildirdiği, polis raporuna göre ölümü soyguna bağlı olan esrarlı göçmen paranoyak profesör- üzerinde oynadım ve basit bir anlatımdan -garip ve yaşlı bir adam doğal nedenlerle yalnız başına ölmüş- kaçındım.

Ben bitirdikten sonra Leenie "Tamam" dedi. "Bir şeyler çıkabilir gibi. Ama önemli bir şey olamayabilir de. Fakat ilgi çekici. Art seni yönlendiriyor mu, önerilerde mi bulunuyor?"

Art, telefona doğru "Öneriler tatlım" dedi. "Çocuk işini kendi görüyor ve ipuçlarını kendisi değerlendiriyor."

Gülerek, "Dinle Paul. Bana bir iyilik yap olur mu? Ahizeyi eline al ki telefona bağırarak konuşurken seni dinlemeyeyim. Teşekkürler, bu daha iyi. Durum şöyle: Art senin hakkında çok iyi şeyler söyledi ve ben ona güvenirim. Önemli bir şey üzerinde olduğunu düşündüğünü söyledi ve sen de öyle düşünüyorsun. Eğer haklıysa bu Carrier'i aşar. Sonuçlandırabilirsen beni ara ve üzerinde konuşalım. Bu arada, sonuçlandır veya sonuçlandırma tüm New England'dan zaman zaman yerel haberler veriyoruz. Basmaya değer bir haberin olursa buraya ilet. Şimdi, kapatmadan önce ahizeyi Art'a ver lütfen. İyi şanslar ve iletişimi kesme." dedi.

Ahizeyi Art'a uzattım ve o da veda etti, Leenie'yi görebilme amaçlı yerine getirilemez planlar yaptı ve telefonu kapattı. "Senin için yer ayırabileceğini söyledi."

Başımı salladım. "Eğer orada bir şey olursa dedi. Ayrıca buraya ait yerel haberler de olabilir dedi."

"Evet. Bunları yapmalısın. Bu konulardaki muhabirleri çok tembel ve güvenilmez."

"O da kim? "

Sırıtarak, "Ben. Belki birkaç ayda bir, bir hikaye çıkartıyorum. Ama sen her ay fazlasını rahatlıkla yapabilirsin. İyi öderler, zor hikayeler beklemezler ve iyi bir fırsat, Boston'a gitmek istiyorsan da ayak atmak için iyi bir kapı. Ve bana inan bunu yapacaksın. Belki aşama atlamana yardım edebilecek bir şey olur. Biliyorsun, buradan -ne bileyim- New Haven veya Springplace'ye veya benzer bir yere hemen gidemezsin. Bu arada araştırmayı

sürdürmelisin." dedi. Başını eğerek telefonu işaret etti. "Müzik öğretmenini arayacak mısın?"

Koşucuların ayakkabı firmaları tarafından desteklenmeleri gibi, muhabirlerin de telefon şirketlerince desteklenmeleri gerekir. Telefon pazarlamacıları dışında bizim kadar telefon kullanan yoktur. Okul numarasını çevirdim ve sıkıntılı bir ses cevap verdi. "Talcott Akademisi. Bayan Turley konuşuyor, sizin için ne yapabilirim?"

"Hannah Rowe ile konuşmak istiyorum lütfen."

"Bayan Rowe bugün hasta. Bir mesajınız var mı?"

"Onunla konuşmam önemliydi. Ona ulaşabileceğim bir numara var mı?"

"Kiminle konuşuyorum?"

"Ben kuzeni Bret'im." dedim ve Art sessizce kıkırdadı. "Bu akşam Lincoln'den geçeceğim için onu arıyorum. Geçerken orada durup ona merhaba demek istiyorum. Telefon numarasını Philly'de unuttum ve eşime ulaşamıyorum. Ona ulaşmama yardım etme olanağınız var mı?"

"Ah, genellikle bunu yapmayız... Ama sanırım... Siz ailedensiniz. Numarası: 555-0701. Ona benim adıma geçmiş olsun deyin."

"Çok teşekkürler Bayan Turley. Tabii ki derim."

***

Hannah'ın gördüğü "bu dünya üzerindeki kutsal olaylara", kadere ve yaşamın önceden belirlenmiş olmasına inanmam. Hannah ile buluşmadan önce bu tür inançlara, rastlantısal bir dünyanın öylesine bir sırada oluşan düzenlemeleri olarak hayranlıkla bakardım. Şimdi onları etkin bir biçimde hor

görüyorum: Bunlar kuruntu olmasalar da tehlikeliler. İnsanlar bunlara boş yere inanıyorlar. Aynısını -hatta daha azını- böyle kısa bir sürede onun cazibesine kapılan kendim için düşünmeden onu küçümseyemem. Ayrıca o telefon konuşmasının olağan dışı bir şey olduğunu düşünmekten de kendimi alamıyorum. O akşam yazmaya başladığım güncemde bu olaydan bahsettim. Onun sözleri çok belirgin kaldı, anılarımda adeta buza kazıldı ve donduruldu. Bu öyküyü bir anı olarak anlatmıyorum, duyguların bastırılabilmesi için kelimelerle sarmalanmasını amaçlıyorum. Bunu saklayarak onun belleğini yok edeceğim.

Bayan Turley'den aldığım numarayı çevirip, üç kere çalmasını bekledikten sonra telefon açıldı. "Alo?"

"Hannah Rowe ile mi görüşüyorum?"

"Evet."

"Adım Paul Tomm. Lincoln Carrier'de muhabirim."

Sesi sıcaklaştı. Onu düşündüğümde beni sersemе çeviren, sanki işitilebilir bir gülümsemesi vardı. "Ah, Carrier'den hoşlanırım. Adınızı biliyorum. Eski değirmenin yeniden inşasıyla ilgili yazıyı siz yazmıştınız."

"Doğru. Bir muhabire kompliman yapmayı biliyorsunuz."

"Bu bir kompliman değil. Bay Relaford -görsel sanatlar hocası- ve ben bu yazıyı okuduktan sonra öğrencileri değirmene götürdük. Onlar çizim yaparlarken ben de büyük taş odada müzik çaldım. Sanki kilisede çalıyor gibiydim. Şaşırtıcı bir akustik. Bu nedenle Paul Tomm, teşekkürler." Adımı onun ağzından işitmek, daha sonra bile beni hem rahatsız etti, hem de hoşuma gitti. Sağlıklı ve genç bir adam küçük bir kasabada dış dünyadan soyutlanınca ve aylarca bir kadınla ilişkisi olmayınca olacak olan budur. Ama daha sonra birçok kişiye göre kalbimde daha fazla romantizm beslediğimi düşündüm.

"Teşekkürler. Dediğim gibi burada hepimiz aşırı bencil kişiler gibiyiz. Adımızın basılmış olmasını görmekten hoşlanıyoruz. Tanınmışlığı arzuluyoruz. Benim için haber mi hazırlıyorsunuz?" Gıdıklanmış gibi kesintili olarak güldü.

"Sizi arama nedenim, Jaan Puhapaev ile ilgili bir yazı üzerinde çalışmam. Sanırım komşunuzmuş."

"Evet."

"Son zamanlarda görüştünüz mü?"

"Bir bakayım. Bugün değil, dün değil. Bu salı akşamı kiliseye yapılan gençlik gezisine eşlik ettim. Genellikle bir kez hafta içi, bir kez hafta arası uğrardım ama bu hafta henüz ziyaret edemedim."

"O zaman son görüştüğünüz zaman..."

"Bakalım. Geçen perşembe veya cuma sanırım. Onun hakkında bir yazı mı yazıyorsunuz? Bunu yapmalısınız. İlgi çekici birisi."

Durdum. İtiraf etmekten utanıyorum; ölüye saygı duyduğum için değil ama üzücü bir şey söyleyerek konuşmayı berbat etmemek için. Ama daha sonra, hiç görmediğim ve birkaç dakikadır telefonla konuştuğum bu kadını rahatlatabilmeyi arzuladım. "Çok üzgünüm ama o öldü. Bu hafta başında."

Bir şey söylemedi. Sonra sessizce ağladığını duydum. "Çok üzgünüm" dedim. Gerçekten de öyleydim. "İyi misiniz?"

Burnunu çekti. "Ah, iyiyim. Yalnız öldüğünü düşünüyordum. Yine de daha iyi bir yere gittiğini düşünüyorum."

Son söylediğine fazla değinmek istemedim. "Dinleyin, sizinle onun hakkında nasıl konuşabilirim? Onun hakkında bir yazı yazmaya çalışıyorum. Ve siz de Connecticut veya Rhode Island'da onu gerçekten tanıyan tek kişisiniz."

"Bir yazı, yani ölümüyle mi ilgili?"

"Evet."

İçini çekti. "Tabii. Resmi olarak hastayım ve dışarıya çıkmak istemiyorum. Bu öğleden sonra bana gelin. Çay içeriz."

"Jaan'ın komşusu olduğunuzu duydum."

Neşesiz bir iç çekmeyle "Öyleydim sanırım" dedi. "Yolun karşında ve evinin biraz aşağısındayım. Evde numara yok. Rengi kahverengi ve beyaz kepenkleri var. Üç katlı. Ben zemin katta oturuyorum."

"Peki. Yaptığınız şey için teşekkürler."

Durdu, sonunda sözler ağzından dökülmeden önce iki kez konuşmaya çalıştı. "Yani, onu severdim ve anılması hoşuma gider. Tabii ki bunu onun için yaparım. Bugün öğleden sonra gelebilirseniz gelin."

"Gelebilirim. Sizi saat dörtte ziyaret ederim." Vedalaşıp telefonu kapattık.

Belki Mia'dan beri kimseyle yatmadığım için böyle olmuştu; flört bile etmemiştim. Belki içimdeki engellenen akademisyenlik, sonbaharda hep yeni umutlar taşıyordu. Belki kendimi yalnız hissediyordum. Ama telefonu kapatırken sarsılarak uyandırıldığını anladım ve elimin titrediğini fark ettim.

Art "Güzel, öğleden sonra dörtte. Şimdi ne yapacaksın?" diye sordu.

"Eve gidip hazırlanacağım."

Bir kahkaha atarak arkasına yaslandı ve ellerini başının arkasına kenetledi. "Hey rahat ol. Bu bir sevgili buluşması değil. Hâlâ bu hikaye üzerinde çalışıyorsun değil mi?"

"Evet. Özür dilerim. Şimdi sanırım..."

"Panda'yı arayacaksın ve bir haberi olup olmadığını öğreneceksin."

Adli tabibin bürosunu aradım. Burundan gelen, boğuk bir kadın sesi cevap verdi. Beklediğim ses bu değildi: "New Kendal County Tıp Merkezi."

"Doktor Sarath... Schata..." Karta bakıp yavaşça okudum: "Sunathipala lütfen."

"Aileden misiniz?"

"Özür dilerim. yani bir cesedi sahiplenmek için aradığı mı söylüyorsunuz? Hayır."

"Hayır, siz Dr. Sunathipala'nın akrabası mısınız?

"Hayır ve..."

"Kimsiniz?"

"Paul Tomm. Gazeteciyim ve arkadaşıyım" diye uydurdum.

Resmi bir tavırla "O zaman size bildirmekten üzgünüm ki Dr. Sunathipala dün akşam öldü. Eve giderken ona bir araba çarptı."

"Öldü mü? Ne? Ama dün onunla konuşmuştum. Ben..." Art bana doğru gözleri fal taşı gibi, ağzı hafifçe açılmış bakıyordu. Gömlek cebinden sigara paketini almak için uzanan eli adeta donmuştu. Kafasını salladı ama konuşmadı. İfadesi şok, korku ve inanamamak içeriyordu.

"Biliyorum. Hepimiz şoktayız. Çok iyi bir insandı. Onun anısına burada bir servis açacağız. Ailesinin ne yapacağını henüz bilmiyorum." Sesi gittikçe bozuldu. Hıçkırıklarını tutmaya çalışıyor gibiydi ama pek başarılı olamadı.

Ne diyebilirdim? Telefonu bir an önce kapatmak istiyordum. "Üzgünüm."

"Teşekkürler."

Tekrar teşekkür edip telefonu kapattım ve durumu Art'a anlattım. Burnunu sağ başparmağı ve işaret parmağı arasında o

kadar uzun süre tutmuştu ki, uyuduğunu düşündüm. Saç kurutma makinesi altındaki buzdan bir heykel gibi yavaşça hareket etti. Sanki suya düşer gibi masasına çöktü. Sakince ayağa kalktım ve doğrulduğunda elimi omzuna koydum.

"Yani... Biliyorsun ki savaş bölgelerinde yeterince çalıştım. Yaşayanlardan çok ölüleri tanımaya başladım. Ama yine de bu, işi kolaylaştırmıyor." dedi.

Cebine uzandı, zamanla yumuşamış ve eskimiş bir kağıt parçası çıkardı. "Hebron Piskoposu bunu bana yirmi belki yirmi beş yıl önce vermişti. O zamanlar Beyrut'ta yaşıyordum ve iç savaşla ilgileniyordum. Üzücü günlerdi. Hâlâ anımsıyorum..." Elini kaldırdı ve başını salladı. Sanki bir şey düşünüyormuş gibi gözlerini kapatmıştı. "Başka bir zaman. Her neyse, bu piskopos bir tepede ufak bir kulübe inşa etmişti. Begin göç hareketini başlatmıştı ve o da Tanrı'nın o şekilde değil de bu şekilde doğan insanlara toprak vaat ettiği düşüncesine karşı çıkmak istiyordu. Bu nedenle kilisesini terk edip bu kulübeye yerleşti. Kırk gece ve kırk gün burada yaşamayı planlıyordu. Suyu vardı ama yiyeceği yoktu. Ama üç hafta kadar sonra, Brooklyn'den gelen ve piskoposu oradan çıkartmak isteyen bir doktor onu silahla yaralayarak hastaneye kaldırdı ve hayatını kurtardı. Onu öldürmek istemiyordu, yalnızca dağdan aşağıya indirmek istemişti. Birkaçımız bu papazla konuşmak için oraya gittik. Bunu hiç unutmayacağım: Ne zaman inancı test edilse -sanırım bu sıkça oluyordu- kutsal kitaplara, vahiylere, cennet vaatlerine veya benzeri şeylere itibar etmediğini, Ecclesiastes'in (E.n.: Kral Süleyman'ın yazdığına inanılan Eski Ahit'teki bir bölüm) şu mısralarına önem verdiğini söyledi." Art kağıttan okudu: "Ne yapman gerekiyorsa tüm gücünle yap. Çünkü her nereye gidiyorsan, mezarında beraberinde götürebileceğin hiçbir iş, alet, bilgi, bilgelik yoktur." Art bana baktı. "Bana, bunun ona inancın papazlarda bile gelip gittiğini hatırlattığını söylemişti -

bunu kabul etmesek de demişti- ve saf inancın değil eylemlerin önemine inanıyordu. Bana baktığını -deneyimli bir Katolik, günahkar olanı hemen anlar- ve 'Buraya bir kurşun için geldin, ama ayin olsa gelmezdin' dediğini hatırlıyorum. Haklıydı. Şimdi bunun Panda ile ne ilgisi var bilmiyorum? Ama bu kağıt parçası -bir bakayım, bu Arapça yazılmış ve okumam için öbür tarafta İngilizceye çevrilmiş- barakada saklanmış. Birisinin öldüğünü öğrenince hep bunu okurum. Ve inan bana oğlum, bu sandığından da sık oluyor. Yalnızca bu, sen olmadığın için şanslısın." Bana yorgun biçimde göz kırptı, ayağa kalktı, dalgalı yeşil ceketini giydi ve tüm ceplerini törensel bir edayla okşadı. "Eve gidip ağlayacağım. Daha sonra gidip Ananya'yı görürüm. Seninle sabaha görüşürüz." dedi.

FERHAD'IN GÜMÜŞ FLÜTÜ

Hermes (Ç.n.: Tot'a karşılık gelen Yunan bilgelik tanrısı), Tot (Ç.n.: Mısır'ın bilgelik, bilgi ve sanat tanrısı. Ay'ı temsil eder) ve Merkür (Ç.n.: aynı zamanda cıva): Yürüyüş ve zekanın birlikteliği; uyumsuzluğa rağmen sevgililer. Bilgin Galen sanatımın dişil atasına o Triumvir'in (E.n.: En yüksek hükümet mevkiini eşit olarak elde tutan üç devlet başkanından biri) Yunanlı üyesinin adını koydu. Bu malzemenin yapısı ve özelliği bilinebilir, ama özel işlevleri ve tanrıları bilinemez. Bu anlamda yaşamı yaratan, ayakta tutan ve lezzetlendiren kadını, suyu ve müziği temsil eder.

Hamid Shorbat İbn Ali İbn Salim Ferhad-
On the Aims of Music and Sunlight

Parça 4: Arkadan çalınan bir flüt. Silindirik. 28.3 cm. uzunluğunda ve 2.1 cm çapında. Bir tarafta altı adet parmak ve diğer tarafta bir adet başparmak deliği var. Ağızlığın hemen altında Pers stili bir ay oyması var ve Fars yazısıyla, "Gümüş, ama yine de bizim gümüşümüz değil" yazılmış. Boş bir gümüş silindir cıvayla doldurulmuş ve her iki ucu ve parmak deliklerinin etrafı kapatılmış.

Bu alet, ikilinin daha ünlü olanıdır. Farsça takma adı; "Deliliğin Kaygan Uyarıcısı'dır." Buradaki kayganlık terimi, bu flütle sabit nota çalınamaması nedeniyle kullanılmaktadır. Çalanın ellerinden oluşan sıcaklık veya baskı nedeniyle cıva flütün içersinde akarak yer değiştirir, flütün ağırlık noktaları ve buna bağlı olarak çıkardığı sesin perdesi ve rengi değişir.

Gazi Jaffar Saraf, Ferhad'ın neyi İsmail'e verişini anlatır: "Ferhad, İsmail'e Samanid'in en soylu ağacının meyvesini, gümüşten ve ağızlığa kakılmış bir ay ve bir bilgece sözden oluşan ikinci bir flütle hediye etti. 'Üç adet farklı boyuttaki flütün çıkartabileceği sesten daha fazlası bu flütten çıkartılabilir' dedi. 'Ancak, çalanın parmaklarını sabitleyebilecek bir ruh sabitliği gerekir.' Böyle söyleyerek tüm delikleri kapattı ve ağızlıktan üfledi ve ses sürekli değişti ve sabitlenmedi. Yere eğilerek armağanı İsmail'e verdi. O da ona şefkatle ve iyilikle baktı. 'Müzisyen, eğer değişmeyen bir tonda bu flütten tek bir nota çıkartabilirsem tek kızını bana verir misin?' diye sordu. Ferhad tereddüt etmeden kabul etti. İsmail sordu: 'Müzisyen, eğer değişmeyen bir tonda bu flütten tek bir nota çıkartamazsam ve senden istersem tek kızını bana verir misin?' Müzisyen yine tereddütsüz kabul etti. İsmail yeniden sordu: 'Bir kızın var mı?" Ferhad, Tanrı'nın ona tek bir oğlan çocuk ihsan ettiğini açıkladı. Buhara'nın süsü İsmail, flütü tahtının yanındaki masanın üstüne koydu ve gülümsedi."

İkizi gibi, gümüş flüt de üçlü benzetme oluşturur:

Gümüş: Altından biraz daha az değerlidir. Simya sürecinin tamamlanmaya yakın olduğunu gösterir. Zaferden çok gayreti temsil eder. Eğer güneş babaysa, ay da anadır. Sürecin serin, alıcı ve saf dişil ilkelerini temsil eder.

Cıva (genellikle "yaşamın gümüş rengi" olarak adlandırılır): Dönüşümü veya simyacılığın kendisini temsil eder. Biçimsiz ve oynaktır. Saf ve güvenilmez olasılıktır. Sabitlenebilmesi için güçten çok bilgelikle idare edilmesi gerekir. Merkür'ün kendisinin diğer özellikleri yanında ticaret ve zenginlik tanrısı oluşu simyacıların çoğunun aklından çıkmamıştır.

Üretim tarihi: Bkz. "Ferhad'ın altın flütü."

Üreten: Bkz. "Ferhad'ın altın flütü."

Çıkış yeri: Bkz. "Ferhad'ın altın flütü."

Son bilinen sahibi: Bkz. "Ferhad'ın altın flütü."

Tahmini değeri: Bkz. "Ferhad'ın altın flütü."

Rüzgar onu rahminde taşıdı,
Toprak da ebesiydi bu nedenle.

Art gittikten biraz sonra bürodan çıktım. Ölümü Austell ile tartışmak istemiyordum. İlk oraya geldiğimde Art'ın bana öğrettiği amaçsızca yürüme seçeneğini tercih ettim. Arka kapıdan çık, tepeden aşağıya doğru yürü, ormana gir, akarsu boyunca yürü ve Lincoln Ortak Bölgesi'nin başlangıcının işareti olan benzin istasyonuna kadar gel. Yürüyüş mesafesinin yarısına ulaşmışken yağmur başladı. Hoş bir serpinti olarak adlandırılacak kadar yavaş, bir ağaç altına saklanmamı gerektirecek kadar hızlı yağmıyordu. Bilinen soğuk, ilerlemiş sonbahar havası. Ağaçlardan göğe kadar havayı soğutan ve karartan New England yağmuru. Benzin istasyonunun karşısındaki evime girdim. Elbiselerimi değiştirdim, su geçirmez bir ceket giydim ve bir şemsiye aldım. Geriye döndüğümde büro (neyse ki) boştu ve masamda üzerinde Paul yazan bir mektup zarfı vardı. Zarfı açınca üzerinde New Kendal County mührü olan bir kağıt gördüm. Üstüne sarı bir post-it yapıştırılmıştı. "PT- Ekteki ilgini çekebilir. Eğer ilgilenmezsen de Panda'ya bir iyilik yap ve yine de eki oku. İşin bitince masama koy. Müzik hocasıyla iyi şanslar. Unutma; yaşam yaşamak içindir. Yarın görüşürüz. AR."

Mührün altında Vivepanda Sunathipala'nın ölümü ile ilgili New Kendal Polisi'nin raporu vardı. İmzanın yanında yer alan

gün ve saat raporun bir gece evvel 22:30'da tutulduğunu gösteriyordu. Üst sağ köşedeki zaman damgası bunun Art'a bu sabah saat 11.47'de fakslandığını açıklıyordu. New Kendal Polis Merkezi'nden kimi tanıdığını düşündüm. Rapora göre Panda'ya iki veya dört kapılı, siyah, gri, koyu mavi veya mor renkli eski model bir araba çarpmıştı. İçinde kadın veya erkek bir veya iki kişi vardı. Beş şahit beş farklı sürücünün sürdüğü, beş ayrı araba görmüştü. İki hastane görevlisi yolda ölü bir doktor görmüştü. Hepsi de arabanın vurduktan sonra durmadığını, hatta yavaşlamadığını söylüyorlardı.

Geçen beş gün içersinde yoluma çıkan ikinci açıklanamaz ölümdü. Yaşadığım 23 yıl içerisinde olandan iki adet fazla. Puhapaev ve Panda'ya koşullar nedeniyle bağlanmıştım ve şimdi ölümleri arasında bir ilişki olup olmadığını düşünüyordum. Connecticut'ta bir adamın ölü bir adama yakından bakması nedeniyle öldürülmesi garipti. Ama bu başkası için de garip miydi veya bu iki ölüm az da olsa bir bağlantı içeriyor muydu?

Teğmen Haynes Johnson raporu imzalamıştı. Ekleyeceği bir şeyi olup olmadığını anlamak için onu telefonla aradım. Onu bir gazeteden aradığımı söyleyince beni halkla ilişkiler görevlisine yönlendirdi. O da bana "Devam eden bir soruşturmaya ait önemli veya önemsiz bir bilgi, otoriteler bu bilginin açıklanmasının suçlu veya suçluların tanımlanmasında yardımcı olacağını düşünmedikleri sürece açıklanamaz" dedi. Gerçekten de içeriğe uygun kelimelerle ifade etmişti. Teşekkür ettim. Telefonu kapattım ve kağıdı bir notla birlikte Art'ın masasına koydum (AR: Talimatını yerine getirdim. Teşekkürler. Umarım sen, Donna ve Panda'nın ailesi mümkün olduğu kadar iyisinizdir. PT). Müzik öğretmeniyle görüşmek üzere yağmura çıktım.

Orchard Caddesi'ne döndüğümde, caddenin her iki tarafını kaplayan dallar önce görüşümü engelledi. Sonra Allen

Olafson'un polis arabasıyla diğer tarafa doğru yol aldığını gördüm. Arabanın içinden bana doğru bakarken kim olduğumu çıkartmaya çalışıyordu. Çamurluklarımız bir hizaya gelince hafifçe başını öne eğdi ve yarım bir tanıma gülümsemesi yüzünde belirdi. Sonra siren ışıklarını yaktı, kırmızı ve mavi ışıklar sessizce dönmeye başladı. Arabayı durdurarak camı açtı. Ben de yanına yanaştım. Şimdi açık pencerelerden birbirimizi rahatça görebiliyorduk.

"Bu çevrede ikinci kez karşılaşıyoruz. Burada ne yapıyorsun?"

Onu ilgilendirmediğini söylemek isterdim ama küçük kasaba polisleriyle dalaşmamak her zaman iyi bir fikirdi. "Bir görüşmem var."

"Görüşme. Burada bir görüşme yapmaya değer kim oturuyor?"

"Bayan DeSauza'nın evinde oturan bir öğretmen var."

"Mary DeSauza ha? Garip birisidir. Bu görüşme bizim yaşlı adamla ilgili olmasın?"

"Evet, onun ölüm sonrası yazısıyla ilgili" dedim. Ölen doktordan, ona ait polis kaydından ve Boston gazetesi için yaptığım araştırmadan bahsetmeme gerek yoktu. İşi basit tutmalıydım. "Evde bir şey buldunuz mu?"

"Hayır" derken, şapkasını başından çıkarttı ve eliyle seyrelmeye başlamış sarı saçlarını sıvazladı. "Bir daha eve girmedim bile. Ama buradan sıkça geçiyorum. Başka birisi gelip bir şeyler almasın diye bakıyorum. Bu bana iyi geliyor." Kederli bir biçimde gülümsedi. "Bert boşa zaman harcadığımı düşünüyor. Ama büro dışında olmak bana iyi geliyor."

Başımı salladım ve konuşmadım. Sessizliğimi konuşmayı bitirme daveti olarak algılamasını umdum. Öyle oldu. "Seni tutmayayım" dedi. "Ama dinle, eğer bu adamla ilgili ilginç bir şey

duyarsan bana da aktar. Ben de aynısını yaparım, böylece yeni bir kaynağa sahip olursun."

Benimle dalga geçip geçmediğinden emin değildim ama onayladım. Elini uzattı ve tokalaştık. Sonra ayrıldı. Siren lambası hâlâ arabanın üzerinde sessizce dönüyordu.

Birkaç araba boyu mesafesi sonrasında cadde çıkmaz sokak oldu. Her iki yanımda bulunan taş evlerden duman yükseliyordu ve her iki evde de ışık yanmıyordu. Puhapaev'in salıncağı hâlâ devrilmiş vaziyetteydi ve yağmur ön bahçesini çamurlu, çukurlu ay yüzeyine çevirmişti. Üç katlı ahşap evin önüne park ettim (sokakta yaşam izi olan tek evdi) ve ön kapıya yürüdüm. Zilin altındaki beyaz bantta DeSouza yazılıydı ve bir ok zili işaret ediyordu. Rowe yazısının yanından çıkan ok da evin yan tarafını işaret ediyordu. Oku takip ederken bir su birikintisine bastım. Yan kapıya doğru ilerlerken yolda bırakılmış bir şeyi ayağımla kaydırdım. Ayağımın altından kayan nesne gürültüyle kapıya çarptı. Bu bir somun anahtarıydı. Kapı açılırken onu yerden aldım.

Bayan Rowe tahmin ettiğimden daha kısa boyluydu; benden bir-iki santim daha uzundu. Ama zayıflığı ve uzun saçları onu daha uzun gösteriyordu. Parlak kahverengi saçları, gri gözleri ve hoş bir bedeni vardı. Sade ve siz baktıkça derinleşen bir yüzü vardı. Bunu her zaman anlaşılmaz ruh halleri değişimleri olarak kabul ettim ve düşüncelerin üzerinden su gibi akıp geçtiğine, sonra da olabildiğince çabuk bir biçimde yüzeyin altına çöktüğüne karar verdim. Bu, tabii ki daha sonra oldu, ama ilk karşılaşmamızda bile beni çok etkiledi.

"Hannah Rowe mu?"

"Paul Tomm?" diye aynı tonda tekrarladı. Beni test mi ediyordu, yoksa ritmik bir tonda bana cevap mı veriyordu anlayamadım. Elimde tuttuğum ve ona bir çiçek verir gibi uzattı-

ğım anahtara baktı. Yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı ve kızardı. "Yunanlıların taşıdıkları hediyelere dair bir hikaye biliyorum, ama muhabirlerin anahtar taşıdıklarını bilmiyordum. Paul değil mi?"

Başımı salladım ve içeriye davet edildim. Anahtarı elimden aldı ve dikkatlice yola doğru geri fırlattı. "Biraz erken geldiniz" dedi ve özür dilememi engelledi. "Yalnızca bir gözlem. Özür dilemeye gerek yok. Çay alır mısınız?"

Alacağımı söyledim, o da bana oturmamı söyleyerek odanın köşesinde yuvarlak ahşap bir masanın iki yanında duran bir çift yeşil kanepeyi işaret etti. Koltuklardan birisine doğru yürüdüm ve ceketimi çıkartırken masayı alt üst ettim. Bir şeyler -bir çanak, oyun kartları ve bir çocuğun sanat çalışmaları benzeri bir şeyler- ses çıkartarak yere düştü. Hannah tekrar gülerken ben kızardım. "Paul Tomm .seni burada güvenli bir yere yerleştirmeliyiz. Sanırım tüm keskin köşelere kauçuk koymalıyım." Kulaklarım kızardı ve çınlamaya başladı. Dışarıya kaçmak ve işe yeniden başlamak istiyordum. Dağılmış masanın yanında dondum ve rezil olarak durdum. Bir elimde üstünden sular akan ceketim ve diğerinde defterim vardı.

"Şaka yapıyordum. Latife. Kızarman gereksiz" dedi. Ceketimi alıp radyatörün üstüne astı. "Otur ve rahat et. Hayır, toplamaya çalışma. Yalnızca masayı kaldır, diğerleri oldukları yerde kalsın. Buraya otur" derken ellerini omuzlarıma koydu ve koltuğa oturmamı istedi. Bir refleks olarak elimi omzuma götürdüm ve elim eline değdi -bu teşekkür, tasdik veya özür müydü bilmiyorum- ama o parmaklarını çekerken omzumdan hafifçe bastırarak beni oturttu. "Şimdi burada otur, ben müzik çalacağım ve çay getireceğim. Ne dinlemek istersin?"

"Müzikten pek anlamam. Özel bir isteğim yok. Ne istersen."

Gülümsedi ve köşede duran müzik çaların düğmesine bastı. Solo bir çello müziği -hareketli, dokunaklı, canlı- odayı doldurdu. Notalar, melodiyle uyumlu değillerdi. Kayıt ve özellikle düzensiz tasarlanan ritim şarkıyı insan sesine benzetmişti. Daha önce böyle bir şey duymamıştım. Her cümleyi tamamlamaya çalıştım.

Mutfağa doğru sordum. "Bu nedir?"

"Marais. Les Voix Humanies adlı iki çello için bestelenmiş şarkı. Burada tek çello için yazmış. İnsan sesi çıkartır gibi düzenlenmiş. Bir şiir veya dua gibi." Üzerinde bir çaydanlık, iki fincan ve bir şeker kabı olan bir tepsi hazırlamıştı ve boş masanın üstüne bir tabak kurabiye de koydu. "Gördün mü, farkında olmadan yardım ettin. Eğer yer açmasaydın çayı nereye koyacaktım?" Yanımdaki koltuğa oturdu ve gülümsedi. Ona yalnızca nazik bir bakış süresinden daha uzunca baktım. Daha sonra defterimi açtım ve gömlek cebimden bir kalem çıkardım.

Her zaman kıskanmışımdır. Art, dostça ufak konuşmalarla konuşmaya başlamayı ve yumuşak bir biçimde ana konuya geçmeyi her zaman becerirdi. Konuştuğum kişileri rahatlatmanın ne kadar önemli olduğunu bana her zaman söylerdi. Tabii ki Hannah benden çok daha fazla rahattı. Midem rahat değildi ve terlemek üzereydim. "Jaan hakkında bir şeyler sorabilir miyim?" dışında cümle kuramadım.

Gülümsemesi hemen yok oldu. Donuk yüzünde sıcaklık izi kalmadı. Soluk tenine düşen hafif ışık altında ve uzun saçlarıyla tekin bir görünüm sergilemiyordu. Sanki 19. yüzyılda yazılmış bir hayalet hikayesi kitabının sayfaları arasından fırlamış gibiydi. "Yalnız öldüğü için üzgünüm. Umarım nereye gideceğini biliyordu."

"Kim bilebilir ki?"

Yüzünü bana doğru çevirerek "Ben" dedi. Yüzüne vuran lamba ışığı altında ve içimi delen yüz ifadesiyle çok güzeldi. Öy-

le ki, neredeyse kalkıp kaçacaktım. Güzelliğin ürkütücü olmaktan çok çekici olduğunu düşünen kişi ya cahil ya da çok cesurdur. Yeniden yumuşak bir tonda "Ben" dedi.

"Onun düşündüğünü sanıyor musun?"

Ellerini kucağına koyup, "Öyle umuyorum. Gerçekten de öyle. O yalnızca... Kaç yaşındaydı? Çok yaşlı. Sanırım bunu düşünmüştür." derken benden çok sanki kendisiyle konuşuyordu.

Boğazımı temizledim. "Kaç yaşındaydı, biliyor musun?"

Bana doğru baktı ve tekin olmayan görüntüsü uçup gitti. Işık saçlarında yansıdı ve taştan yontulmuş bir meleğinkine benzer yüzüne keskin, ateşli ve derin bir görünüm verdi. "Tam değil. Bağımsız Estonya'da iki savaş arasında yaşadığından bahsetmişti. Bu, onun 80 civarında olduğunu gösterir. Ama lütfen..." derken notlar aldığımı gördü. "Bunun için güvenilir bir kaynak olamam. Hem, yazında adımı kullanacak mısın?"

Eğer istemezse kullanmayacağımı söyledim. Kullanmak gibi bir niyetim yoktu. Onu nasıl tanıdığını sordum.

"Birkaç yıl önce buraya geldiğimde onunla karşılaştım. Kendimi tanıtmak için kapısını çaldım ve bana bağırarak gitmemi söyledi" derken kıkırdadı ve yüzü anılarıyla aydınlandı. "Bu nedenle merdivenlerden geri geri inmeye başladım. Sanırım pencereden bana baktı, çünkü kapının açıldığını duydum ve benimle kalın bir aksanla konuştu: 'Hoş bir kız olduğunu bana neden söylemedin?' Daha sonra beni içeriye davet etti. Bir süre şundan bundan konuştuk."

Art'ın bana öğrettiği biçimde aptalı oynayarak, "Nerede doğduğunu, ailesi olup olmadığını, ne iş yaptığını, bu gibi şeyleri biliyor musun?" diye sordum. Az cevap almaktansa, çoğu için uğraşmak daha iyi olacaktı.

Aşağıya doğru bakarken, koltuğun üstündeki Afgan işi örtüden sarkan ufak yün toplarla oynuyordu. "Estonyalıydı. Sanı-

rım bunu söylemiştim. Tallinn hakkında konuşmayı severdi. Ama aynı zamanda kırlardan ve adalardan da bahsederdi. Bana göstermekten hoşlandığı, adalardan birisinin -sanırım Saremaa- fotoğraflarını içeren bir kitabı vardı. Herhalde bir ailesi vardı, ama kim olduklarını ve nerede yaşadıklarını bilmiyorum. Geçen yaz üç hafta için Estonya'ya gitti." Kitap raflarına doğru ilerledi ve lal rengi bir şişeyi eline aldı. "Bana bunu getirmişti." Etikette "Vana Talinn" yazıyordu. Şişeyi açtım ve kokladım. Karamela ve meyan kökü kokuyordu ve şurup gibiydi. Sanki bir müddet kaynatılmış köpüksüz şaraba benziyordu. Hannah çayıma bir yudum döktü. Tatlıydı ve yakmıyordu. Yine de boğazımdan akan sıcaklığı hissettim.

"Ne üzerine çalışıyordu? Profesör olduğunu biliyorum ama..."

"Bir biçimde emekli gibiydi. Pek fazla ders vermiyordu. Buralarda ders vermiyordu. Bunu biliyorum."

"Wickenden Üniversitesi'nde ders veriyordu."

"Demek dersine biraz çalıştın. Çok iyi. Çok fazla yazıyordu. Yazılarıyla dolu defterler vardı. Ama bunların pek yayınlandıklarını sanmıyorum. Bazen raftan ne olduğu anlaşılmayan dergiler alır ve bana isimlerini gösterirdi. Aynı magazini defalarca gösterdiğini bilirim. Ama kitabı yoktu sanırım. Çalışmalarını öğrenmek istiyorsan Wickenden'e gidip onlara sormalısın."

Aptalca gururlanarak, "Bunu yaptım. Oradan mezun olmuştum" dedim. Ona hakkımda bir şeyler anlatmak, ona sunup, kabul edip etmediğini anlamak istiyordum.

"Öyle mi? Oraya girmek istemişimdir. Giremedim" dedi. Kafasına vurarak, "Yeterince beynim yok" diye ekledi.

"Hangi kayıt kabul görevlisini vurmamı isterdin?"

Güldü. Hoparlörleri işaret ederek "Bunun hakkında ne düşünüyorsun?" dedi.

Baygın bakışlarla "Beğendim" dedim ve daha uygun bir şey aklıma gelmedi. Müziğe benziyordu. "Hangi müzik aletini çalıyorsun?"

Başını ellerinin arasına alıp sallarken "Piyano, biraz keman, biraz çello, o kadar" dedi. "Müzik hocam utanç nişanesiydi. Biliyorsun benim heyecanım sahte." Kederli bir biçimde gülümsedi.

"Hayır, gerçekten de coşkulusun."

"Çok sevimlisin." Benim de bir şey çalıp çalmadığımı sorarken, neredeyse baygın bir biçimde "Evet, evet öyleyim" demek üzereydim.

"Hayır, müzikten pek anlamam. Teneke kulaklarım, tahta ellerim ve sopadan yapılma bir bacağım var."

Güldü. "Ayrıca kalbin ve beynin de olmalı, değil mi? Senin için acil ve yoğun bir kurs düzenlemeliyim."

Hantal ve aşırı dost canlısı bir köpek gibi baktım. "Ne zaman? Bundan hoşlanırım."

Güldü, başını yana doğru eğdi, uzun ve ince elini kolunun ön kısmına koydu, sonra başıyla açık defterimi işaret etti. "Başka bir şey daha bilmek istiyor musun?"

"Söyleyecek başka bir şeyin var mı?"

Sanki ona itiraz ediyormuşum gibi, "Onu severdim. Gerçekten severdim" diye tekrarladı. Aynısını bana telefonda da söylemişti. Burada romantik bir umutsuzluğa düştüm ve ölü Estonyalıyı kıskandım.

"İhtiyacı olduğunda onun için alışveriş yapardım, haftada birkaç kez ona yemek pişirirdim. Onunla konuşurdum. Aslında, o konuşurken ve sigara içerken yanında otururdum. Hepsi bu. Şimdi, onun hakkında daha fazla şey sorsaymışım diyorum ama... Eminim ki şimdi her neredeyse orada ateş yanıyordur,

kumaştan bir koltuk vardır, sonsuz sayıda kitap ve tütün bulunmaktadır ve güzel kızlar onu dinliyorlardır."

Omuzlarını silkti ve hüzünlü bir biçimde kaşlarını kaldırdı. Birbirimize sessizce, hareket etmeden uzunca bir süre baktık, demek ki soracak sorumuz yoktu. Kitap rafları, kanepe ve köşedeki çello görüntüsü titremeye başladı ve karardı. Elbiselerimin içinde titrediğimi hissettim ve çenemin altında atan nabzımı duydum. Kahve fincanını masanın köşesine yakın koymuştu. Düşerek masanın ayağına çarpıp kırıldı. İkimiz de fırlayarak ayağa kalktık. "Senin gibi sakar oldum" dedi.

Üzerinde dini resimler olan, yere saçılmış kırık porselen parçalarına baktım. "Bunlar da ne?" diye sordum.

Gülümseyerek "Ah bu tanrı figürü" dedi. Ciddi olup olmadığını bu nedenle anlayamadım. "Her şeye inanırım. Herhangi bir dine. Tüm dinlere."

Söyleyecek bir şey bulamadığım için başımı salladım. "Sen de inançlı mısın?" diye sordu.

"Hayır, ben bir melezim" derken sırıttım.

Ürkmüş gibi baktı. "Kendini böyle tanımlama. Yani, bir şey olduğun müddetçe bunda bir sorun yok. Bir şeye inanmamak kadar kötü bir yaklaşım bilmiyorum. Gerçekten nesin?"

"Lutherci Katolik, Yunan Ortodoks, Yahudi. Hollanda-İrlanda karışımı bir anne ve Yunan-Yahudi karışımı bir baba. Her bir büyükbaba farklı kiliseden ve şimdi 12 torun o kiliselere bağlı değil."

"Bu harika. Seçeneklerine bak. Hangisine göre yetiştirildin?"

"Bu, hangi tatilde nerede olduğuma bağlı. Uzun bir hikaye" dedim. Saatime baktım ve az olan cesaretimi toplamaya çalıştım. "Uzun ve ilgi çekici bir hikaye ve en iyi şekilde akşam yemeğinde anlatılabilir. Ne dersin?"

"Başarılı muhabir, müzik öğretmenini yemeğe davet etmek için uğraşıyor, öyle mi?"

"Başka bir şey düşünemiyorum. Longwood Inn'e ne dersin?"

"Ufak bir kasaba yazarı için fantastik zevklerin var. Daha uzak bir yere ne dersin? İş arkadaşlarımın bizi beraber görmesinden ve öğretmenler odası dedikodularından endişelenmeyelim. Hiç Trout'a gittin mi?"

"Hayır. İsmini bile duymadım."

"Pelton'da olduğu için. Kuzeyde 45 dakika uzakta. Nehrin üzerinde ve Massachusetts'e çok yakın. Araban var mı?"

"Var. Ne zaman gideriz?"

"Yarın." Başımı salladım. "İyi" dedi. "Haftalardır cuma akşamı planları yapmıyordum. Ne yazık ki okulda biraz işim var. Bu nedenle beni Talcott'un arkasından, tepenin ortak alandan istasyona kadar uzandığı yerden alır mısın? Orada saat yedide buluşuruz."

O, kapıyı açarken, "Mükemmel" dedim. Elimi uzattım. Ona sempatiyle baktı, daha sonra bana bakarak "Tatlı adam" dedi. Ellerini omuzlarıma koydu ve gözümün altından, yanak kemiğimden hafifçe öptü, el salladı ve kapıyı arkamdan kapadı.

Evin önüne doğru yürürken, gözümün köşesinden verandada hızla hareket eden bir şey gördüm. Dönerek baktım, bir kedi hızla yüzümün önünden beni sıyırarak uçtu ve çalılıkların arasında kayboldu. Geriye doğru sıçradım. Haykırmış veya yüksek sesle küfretmiş olmalıyım. Ön kapı açıldı, üzerinde şekilsiz pamuklu bir sabahlık olan, ayaklarına birbirinden farklı iki terlik giyen, başına dalgalı mavi renkte bir örtü örten, zayıf ve yaşlı bir kadın ortaya çıktı. Beni görünce sıçradı. "Ama Tanrım, uygun giysiler içersinde değilim. Evim biraz esiyor da" dedi. Bunu söylerken biraz öne eğilerek bir eliyle diğer bileğini tutmuştu.

Sanki bir sır açıklıyor gibiydi. "Isınmak da çok pahalı. Evimin etrafında ne yapıyorsun genç adam?"

Geriye doğru hareket ettim ve görüntüsüne gülmemeye çalıştım. "Hannah'ı ziyaret ediyordum."

"Ah erkek arkadaşısın değil mi? Anlamalıydım. Biliyorsun ben eski kafalı bir kadınım ve siz gençlerin durmadan yatağa girip çıkmanızı onaylamıyorum."

Becerim konusundaki tahmininden alınmam mı, gururlanmam mı gerektiğini kestiremedim. "Bayan, ben gazeteciyim" diye kekeledim "ve onunla merhum komşunuz hakkında konuşuyordum. Tabii ki hep farklı koltuklarda oturduk veya ayakta durduk."

"Bu konu hakkında özür dileyebilirsin, değil mi?" Gözlüklerinin üstünden baktı. Bu onun daha da kısa görünmesine neden oluyordu. "Buralardanmış gibi görünmüyorsun."

Arabama doğru yürürken, kısa keserek "Değilim" dedim.

"Genç adam seninle konuşurken benden uzaklaşma. Yolun karşısında yaşamış olan yaşlı adam hakkında yazı yazmak için mi buraya geldiğini söylemiştin?"

"Evet."

"Peki. Ben Bayan DeSauza'yım ve istersen benden de bilgi alabilirsin."

"Tabii ki. Onu ne kadar tanırdınız?" diye sorarken kalemimi ve not defterimi hazırladım.

"Bu evde 72 yıldır yaşıyorum. Sanırım bu bir anlam taşır." Sabahlığını ince bedenine iyice sardı ve savrulurken onu de çeken üzerindeki örtüyü düzeltti. "Eğer sorduğun buysa beraberce hiç çay içmedik. Buraya taşındığında kendisini tanıştırmadı." Burnunu çekti. "Sonunda onu bunun için kınamaya gittiğimde beni içeriye davet etmedi bile. Düşünebiliyor musun? Kapıyı hafifçe araladı ve kafasını şöyle bir uzattı."

"Daha sonra tanıyabildiniz mi?"

"Daha sonra mı? Benimle böyle konuştuktan sonra mı? Şaka yapıyor olmalısın. Bu bilmem ne çocuğuna kibrit çöpü bile vermem."

Kendimi tutamadım. Bastırmaya çalıştığım kahkaha daha da gürültüyle ortaya çıktı. Bayan DeSauza dikildi ve bana baktı. Ama bunu yaparken başının üstündeki büyük mavi örtünün dengesi bozuldu ve bir yana doğru açılırken neredeyse onu yere düşürecekti. "Kolayca bu türde konuşmam genç adam. Artık kimse saygı kurallarını ciddiye almıyor. İlk önce o bana gelmeliydi."

"Tabii ki. Biliyorum. Eğer söyleyecek başka şeyiniz..."

"Başka şey mi? Ne demek istiyorsun?"

"Hikayem için. Jaan hakkında."

"Senin tabirinle 'ondan bir şey işitebilen' tek kişi senin küçük müzisyen arkadaşın. Onun dışında kimseye kapısını açtığını görmedim. Nedenini düşünebiliyorum." Bunu söylerken sesini alçalttı ve çapkın bir yan bakış attı.

"Böyle bir şey olmadığından eminim."

"Ah, tabii ki. Onun gibi yaşlı bir adamla mı? Sanırım Harry Hopkins'den beri direğe bayrak çekmemiştir. Yalnızca Bayan Rowe'un çekiciliğinden bahsediyorum. Ayartıcılığı da öyle. Başkalarıyla el sıkışmasa da yalnız yaşayan yaşlı bir adamın gururu okşanır."

"İlgi çekici. Teşekkürler Bayan DeSauza. Bu görüşme çok yararlı oldu."

"Bana torpil geçme. Ve seni gece vakti bu evin etrafında dolaşırken görmek istemiyorum. Anlaşıldı mı?"

"Tabii ki."

Bunu söyledikten sonra kapıyı çarparak kapattı ve ben de arabama yöneldim. Kedi, çalıların altından etrafı gözetliyordu.

ETİYOPYALI

Birçok yaz sonrasında şair öldü ve birçok çağ sonrasında mit öldü. Meslektaşım Lönnrot mitlerin yerlerini yenilerinin alması nedeniyle ölmediklerini düşünür. Ama konuya kısıtlı ve yaratıcı olmayan bir açıdan bakılınca bu bana çok yanlış gelmiyor. Bahar tam anlamıyla gelince yapraklar tomurcukların yerini alır. Ama sonbaharın sonunda da yaprakların yerini almayan yaprakların olması aynı derecede doğrudur. Bu kısa boşluğun içersine, nasıl bakacağımızı bilirsek harikalar görürüz.

Olav Grynzstein-Menelik's Chamber

19 Kasım 1979

Axum, Etiyopya Halk Devrimcileri Eyaleti

Kime: Yoldaş Albay Virju Saarju. Etiyopya Etnografyası Araştırmacıları ve Profesörleri Birliği, Estonya Departmanı ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Ordusu Arasında Özel İrtibat Subayı

Kimden: Yüzbaşı Felix Armando Correa, Küba Halk Devrimi Ordusu

Yoldaş Albay

Halkın süregelen devrimi ve Menşeviklik, gerileme, burjuva karşı devrim düşüncesi, biçimselcilik ve boş inançlar karşıtı sosyalist mücadelesi adına kardeşçe selamlarımı iletiyorum. Eşiniz Natasha Georgovna ve oğullarınız Grigoriy ve Fyodor'a da sıcak kişisel selamlarımı yolluyor ve bu mektup elinize geçtiğinde, sizin ve saygıdeğer ailenizin sağlığınızın birbirimizi en son gördüğümüz Küba, Santiago'dakinden daha kötü olmayacağını umuyorum.

Savaş sahası bilgisi konusunda yetersiz bilgiye sahip olmamıza rağmen birliklerimiz iç isyancılara karşı kahramanca savaşmayı sürdürüyor. Yolların ve geçişlerin girişlerindeki stratejik noktalarda kurulan barikatlarla devrimci güçlerimiz Etiyopya'nın ana şehirlerini kontrol altında tutuyor. Ancak kontrol yeteneğimiz geceyle birlikte yok oluyor ve şehrin dışına kadar uzanamıyor. Asmara'yı terk etmenin beni rahatlatacağını size anlatmaktan utanç duymayacak kadar iyi arkadaş olduğumuzu umuyorum.

Sanırım sizin talimatınızla buradaki görevim Cesar Reyes'e devredildi. O da taburuma ufak bir grupla tepelerde keşfe çıktığımı bildirdi. Bu da kahramanlığım ve bağlılığım hakkında saçma hikayelere yol açtı. Yola çıktığımda, çavuşlarımdan birisi -kaba ve güçlü Juan Colon- elimde sürekli olarak dedesi Ernesto'ya ait olan maun bir haç taşımamı arzuladı.

İzninizle daha sade bir dil kullanmak ve saygıdeğer yoldaşlarımızın konuşma tarzını daha sıkı askeri yazışmalara bırakmak istiyorum. Belki bana lütufta bulunur ve bana bir daha buluştuğumuzda, Juan Colon'un içimizden birisi mi olacağı yoksa onun her ikimizin ülkesinde de karşılaştığı sempatik ama özel görevimizin farkında olmayan adamlardan birisi mi olduğu konusunda bilgi verirsiniz. Durum ne olursa olsun, sizden veya başkasından gelen

onun hakkındaki iyi dilekleri olumlu bir işaret olarak kabulleniyorum ve bir askeri uçakla Asmara'dan Axum'a kazasız belasız uçtuğumu bildirmek istiyorum.

Altı haftadır Axum'dayım ve bu konuyla ilgileniyorum. Etiyopya stilinde ufak bir villam -kerpiçten, alçak tavanlı, küçük odalı, dar masaları olan- var. Bir çevirmenim (adı Gebredan, Axumlu), bir aşçım, bir hizmetçim ve ufak tefek işlerimi halleden birisi de var. Bana sağlanan olanaklar çok uygun, ama burada pek hoş karşılanmadım. Buradaki insanlar Mengistu'dan nefret ediyorlar, benden nefret ediyorlar ve eğer buraya ayak bassanız sizden de nefret ederler.

Gebredan, halk arasında askeri üniforma taşımamın yaşamımı gereksiz yere riske atacağını söylüyor. Bir köylü ne zaman bir keçi veya tavuk kesse bıçağını saplarken "Rusyalı" veya "Kübalı" diye bağırıyor. Bu tür şeylere rağmen, azimle, alçak gönüllülükle, iyi niyetle ve inançla çevirmenimin güvenini kazanabildim. Bu da buradaki işimi kolaylaştırıyor ve daha açık bir hale sokuyor. Bununla, size ne kadar karmaşık bir cevap vermek zorunda olduğumu anlatmak istiyorum.

Alman fizikçi Schrödinger'i ve kuramsal kedisini biliyor musunuz? O kedi gibi, biz de boş inançları -hem burada olan ve hem olmayan- arıyoruz.

Gebredan'dan bana sosyalist sloganları tekrarlamakta başka şeyler yapmasını istemem bana biraz paraya, alçalmaya, konyağa ve sigaraya mâl oluyor. İlk önce beni yanlış anladı ve ben de gün boyunca çalışmamıza devam ettim. Ama ne dediğimi anlayınca konuşkanlığı arttı. Dindar birisi, Hristiyan. Ben ona İznik İman Açıklaması'nı İspanyolca anlattım, o da bana Amhorik dilinde anlattı. Bu çok hoş oldu.

Sheba (Saba) Kraliçesi'nin (sarayının benim indiğim havaalanına çok yakın olduğu tahmin ediliyormuş) Etiyopyalı olduğu-

nu anlattı. Ve Kudüs'e bir ziyaretinde Kral Süleyman'dan hamile kalmış ve Menelik adlı bir erkek çocuk doğurmuş. Menelik, 12 yaşında Kudüs'ü ziyaret etmiş ve orada muhteşem bir törenle karşılanmış. Babası ve saray erkanı ona önce çok iyi davranmış. Menelik orada birkaç yıl kaldıktan sonra kralın danışmanları çocuğu kıskanmışlar ve onu ayrılmaya zorlamışlar. O da ayrılmış. Ayrılırken, Kudüs'ün en kutsal kişisinden çaldığı Kutsal Sandığı yanında götürmüş.

Süleyman'ın egemen olduğu geniş alandan uzaklaşana dek bu sandığı yanındakilerden gizlemeyi başarmış. Menelik ve arkadaşları, Tanrı'nın arzusu olmadan böyle cesaret gerektiren, küstahça ve iyi planlanmamış bir hırsızlığın gerçekleşemeyeceğine karar vermişler. Böylece Tanrı'nın onayıyla ve inayetiyle Menelik ve onu takip edenler sandığı Axum'a getirmişler. Bunu saklamak için de muazzam bir tapınak inşa etmişler. Çevirmenim bunun hâlâ var olduğunda ısrarlıydı.

Ama bunu bildiğinizi sanıyorum, yoksa böyle bir yolculuğun içerdiği tüm riskleri ve hileleri düşünerek beni buraya yollamazdınız. Bu efsanenin doğru olup olmadığını bilmek istiyorsunuz. Hiçbir zaman bilemeyeceğimizi söylemeliyim. Tek bildiğim bu şehrin, bir binadaki sandığın bulunabileceği tek bir odaya gidebilecek olan tek bir yolu korumak için burada bulunduğu. İnanç, korku, gurur ve dehşetin birleşimi sandığı koruyor. Bunu, tapınağı ve etrafında oluşan efsaneyi küçümsemek için söylemiyorum. Tanrı'nın böyle kuşkuları giderebilecek gücü vardır.

Yalnızca bir kişi, koruyucu keşiş sandığı görebilir: Muhafız keşiş. Ölüm yatağında kendisinden sonra gelecek kişiyi seçer. Gebredan şimdiki muhafızın yaşam boyu ve daha önce babasının ve onun babasının hayat boyu görevde kaldıklarını söyledi. Muhafız keşişlerin en üst düzeyde seçildiği için yaşamlarının yüzyıla ulaştığını belirtti. Yüz yaşındaki bir adamın sandığı almaya kararlı silahlı bir düşman veya bir düşman ordusu karşısında ne yapabilece-

ğini düşünürken o güldü ve muhafızın, sandığı yabancılara karşı korumaktan çok, yabancıları sandığa karşı koruduğunu söyledi. Seçilen keşiş en güçlü veya en savaşçı olan değildi. En nazik, akıllı ve ikna edici olandı. Dışarıdan gelen meraklıları kendi yararlarına sandıktan uzak kalmaları gerektiğine ikna edebilirdi.

Gebredan'ın anlattığına göre, eğer bu konuda başarılı olamazsa, Axum'da sandığı korumaya yetecek kadar adam vardı. Sandığın saklı olduğu kabul edilen kilisenin içindeki tuzaklar, yan yollar, labirentler, şaşırtmacalar ve gizli köşeler de kaçmak veya istenmeyen ziyaretçiye kiliseyi mezar yapmak için çok işe yarardı. Bu tuzaklar hakkında konuşmayacaktı. Ancak, en basitini bile aşabilmek için İbrani, Aram, Amharik ve Tigrayan dillerinden işe yarayacak bilgilere sahip olmak gerekiyordu. Kilise bir dağın içine oyulmuştu. Tek bir girişi vardı. Buraya ulaşabilmek için, bir tarafı dağ, diğer tarafı sarp yamaç olan ve birkaç kilometre uzanan dar bir yolda ilerlemek gerekiyordu.

İki gece önce Gebredan'dan kilisenin içini bana göstermesini yeniden istedim. Ama o tekrar reddetti. O zamandan beri garip davranıyor, evden uzaklarda dolaşmayı kabul etmiyor, "dış görev" için başkasını tutmam için ısrar ediyor ve günün çoğu saatlerinde odasından çıkmıyor. Bana çok fazla şey anlattığını düşünüyor olabilir. Dinden veya daha önemli bir şeyden korkup kokmadığını anlayamadım.

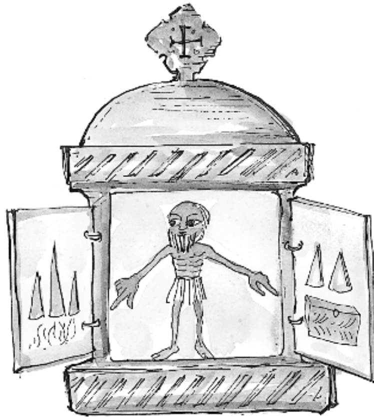
Benim buradaki görevim bitti. Sandık, o kilisede veya değil ama sonuç bizim için değişmeyecek. Köylülerin çoğu -aslında birisi hariç hepsi- sandığı hiç görmemiş, ama orada olduğuna inanıyorlar ve oradaymış gibi davranıyorlar. Bu da konunun tartışmalı olması için yeterli. Tabii ki Axum'a ağır silahlarla donatılmış bir birlikle gelmek ve kiliseye girmek mümkün. Resmi yaklaşımında ateist olan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ni, antika değeri tartışılabilecek bir dini eşyayı bulunduğu kuşkulu olan bir yerden almak üzere, ön cephedeki değerli güçlerini bu bölgeye yöneltmeye

ikna etmek sizin ikna gücünüzü bile aşabilir. Hem iyi düşününce, Tigrayan Halkının Özgürlüğü Cephesi ile gerektiğince savaşmak dışında, bir Sovyet subayının "gerici boş inançlar" diye adlandırabileceği, sizin ve benim başka türlü bildiğimiz şeyler peşinde koşmak yerine Axum'u huzur içinde bırakmak daha doğru olacaktır. Burayı varlığımla kirlettiğimi hissediyorum, halbuki buradan farklı koşullarda dönmeyi çok isterdim.

Gelecek haftanın başında Asmara'ya dönüyorum ve oradan da Santiago'ya Efendimizin doğum gününü kutlamaya gideceğim. Ancak, anladığıma göre kültürel ataşeniz şişman soytarı Gennady Shtarpin, Noel'in "İşçilerin üretim araçlarına el koyması ve sosyalizmin yardım sever demir elinin altında kolektif endüstrinin artan üretiminin kış kutlamaları" olarak adlandırılmasında ısrar ediyormuş.

Yoldaşça ve içten kişisel arkadaşça duygularımla.

Yüzbaşı Felix Armando Correa de Todas Los Santos

Şekil 5: Üç bölümlü sanat eseri. Tahtadan oyulmuş. Ana paneli kare biçiminde ve her iki tarafı 8 cm. uzunluğunda. İki dikdörtgen panel tarafından kapatılabiliyor. İki kapağın ön yü-

züne tahta birer sandık oyulmuş ve üzerlerinde birbirlerine bakan iki kanatlı figür -melek- var. Oyma yakından incelenince meleklerin üzerinde altın boya izleri görülebiliyor.

Kapaklar açıldığında, ince, kel, sakallı ve koyu siyah tenli bir adam ikonasının önde ayakta durur biçimde oyulduğu ve ellerini açarak her iki yanındaki oymaları işaret ettiği (yani her kapı üstüdeki) görülüyor. Solunda, kapağın önüne oyulmuş olan sandık renkli olarak oyulmuş ve üzerinde, kutsal ateşi temsil eden ve meleklerden dışarıya doğru taşan iki dar sarı koni var. Sağındaki koniler, sanki ateşten oluşmuş gibi görünen uç uzun dikili taşın üzerinde duruyor. Sürekli bakışı, büyük gözleri ve sıkıca kapanmış dudaklarıyla, önde duran figürde bir endişe ve başkaldırı ifadesi var.

Birçok Avrupalı simyacı, siyah adam figürünü (veya kendilerini Etiyopyalı olarak nitelendirenler) simya sürecinin başlangıcını temsil etmek üzere kullanmıştır. Dönüştürülecek madde yeniden oluşmadan önce çürümeli ve siyahlaşmalıdır. Ticareti, ticaret konvoylarına Kızıl Deniz'den geçmeleri için rehberlik eden Arap bilimcilerden öğrenen Afrika Burnu simyacılarıysa bunu, çürümeyi değil, bir maddenin daha düşük biçimlerden özgüleşme gücünü ve olanağını göstermek için kullandılar. Eski bağ ile karşılaştırıldığında, yeni özgürlük şimdiki biçimsizlikle gelecekteki saflığın karşılaştırılması gibidir.

Üretim tarihi: Oransızca büyük ve ince kafasıyla, kapalı dudaklarıyla öndeki adam ve üçlü tasarım (oyma ahşap, her iki kapağın önünde içeride ne olabileceğini anlatan aynı resim) Etiyopya ikonografisinin Teruyu Okulu'nun özelliklerini taşımaktadır. Bu da, üretim yılını 11. yüzyıl sonu ile 12. yüzyıl başı arasına götürmektedir.

Üreten: Üreten tam olarak bilinmemektedir ama Gdansk, İstanbul ve ötesine kadar sanatçılıkları ve yedi yıl yedi ay Çoban Düşü Kalesi'ni Araplara karşı korurken, İmam El Reşid'in oğullarına karşı mücadelelerinde stratejik buluşlarıyla tanınan Tereyu keşişleri arasından çıkmış olmalıdır.

Üretim yeri: Büyük bir olasılıkla Eritre'deki bugünkü Masawa ve Zula kentleri arasıda bir yerde. 8. ve 18. yüzyıllar arasında bu iki şehir arasındaki bölge ticaret açısından çok hareketliydi. Etiyopya'dan Avrupa'ya gidecek olan her mal bu bölgeden geçerdi.

Son bilinen sahibi: Afrika Etnografi ve Kültür Merkezi, Havana Üniversitesi, Küba. Doğu gizemleriyle dolu olan dört sandıktan biridir ve Santiago, Küba'ya bir zamanlar Küba ordusunda yüzbaşı olan, daha sonra Afrika Hristiyanlığı dersleri veren Felix Armonda Correa tarafından getirilmiştir. Correa sekiz yılını, gezgin 8. yüzyıl keşişi Cosmas Indicopleustes'in izlediği yolu bulabilmek için adamıştı. 1988 yılında ailesinin tütün çiftliğine geri döndükten sonra yıllarını burada oruç tutarak, çalışarak ve dua ederek geçirdi.

1989 yılı fırtınası sonrasında müze yeniden boyandı ve tamir edildi. İşin çabuk tamamlanması amacıyla Rus-Özbek vatandaşlarından oluşan bir grup elektrikçi işe çağırıldı. Elektrik sistemi yeniden düzenlendikten bir gün ve elektrikçilerin Chirchik'e dönmesinden iki gün sonra ikonanın kaybolduğu rapor edildi.

Tereyu figürünün kaybolmasından bir yıl sora Correa'nın torunu, onu kurumakta olan bir kan gölü içersinde buldu. Beyni duvara saçılmıştı ve elinde bir tabanca vardı.

Tahmini değeri: İyimserlere göre yaklaşık değeri: 70.000 dolar. Gerçekçi satıcılar 35.000 dolar değer biçiyor. İhtiyatlı olanlara göreyse değeri 45.000 dolardan aşağıdadır. Tereyu ikonaları az bulunur ve eski oldukları için 15.000-45.000 dolar arasında alıcı bulmaktadır. Değerleri, durumlarına ve taştan yapılmalarına bağlıdır. İyi durumda olan, ikili veya üçlü ahşap oyma ikonalar durumlara göre 30.000-70.000 dolar arasında alıcı bulmaktadır.

O, tüm evrendeki tüm mucizevi işlerin babasıdır.

Cuma sabahı, büroya olması gerekenden daha geç vakitte gidince Austell'i orada buldum. Kalemi elinde ve kağıdı masasının üzerindeydi. "Ah, günaydın Paul. Ya da hüzünlü bir sabah mı?" Art'ın karanlık odasını işaret etti. "Şu doktor için gitti. Adı neydi?"

"Panda" dedim.

"Evet, Panda. Hoş bir isim. Onu hiç tanımadım. Ah, galiba Art ve Donna'nın şu yalnız bohem akşamlarından birisinde karşılaştım. Esmer bir beydi, değil mi?"

Öylesine omuz silktim, onu hiç görmemiştim.

Austell küstahça, "Evet, öyleydi sanırım" dedi. "O, hımın, çok hoş bir adamdı. Anladığıma göre aniden ölmüş, öyle mi?"

"Vurmuş ve kaçmış. Araba durmamış bile."

Austell gözlüklerini çıkarttı ve sanki beni ilk kez görüyormuş gibi baktı. "Gerçekten mi, gerçekten mi? Ne kötü. Yani... Polise giden olmuş mu?"

Polis kelimesine yaptığı vurguyla olayın egzotikliğini ortaya koymaya çalışıyordu: Ucuz spor ceket giyen ve ellerinde silahlarla kapılardan dalan çılgın adamlar. Bir polisle hiç karşılaşıp karşılaşmadığını düşündüm (Olafsonlar dışında). "Evet, po-

lisi arayanlar olmuş. Ama bir şüpheli yok. Şahitler kullanılan araba üzerinde fikir birliğine varamamışlar."

"Sen polisle konuştun mu?"

"Konuştum ama fazla bir şey öğrenemedim."

"Yazık. İşler nasıl gidiyor?" diye babalık taslayan bir tavırla sordu.

"İyi. Şikayetim yok, teşekkürler."

"Ah, iyi. Biliyorsun, Verrill'in bir sebze bölümü ekleyeceğini duydum. Burada heyecan yaratır. Clougham'ı ziyaret edecek misin?"

"Hayır, ufukta görünmüyor. Her şey ya burası veya Wickenden ile ilgili gibi."

"Duyduğuma sevindim. Sana daha önce de söylediğim gibi Clougham oldukça eski bir yerdir. Ben oraya gitmekten kaçınırdım."

Dostça başımı salladım ve masama geri döndüm. Sabahın geri kalan kısmında sessizce çalıştık. Bazen Austell'in kendi kendisine okuduğu bir cümle veya bir gün önce Hannah ile konuştuklarımızı yazmak üzere benim bilgisayar tuşlarına vurmam sessizliği bozdu. Bunu yaparken, beklenmedik şekilde zihnime takılıyor, onu almam için kalan saatleri sayıyor ve bunu dakikalara çeviriyordum. Çalışmam oldukça zorlaşıyordu. Austell çalışırken mırıldanmayı sürdürüyordu. Taşa tutulan eşek arısı gibiydi. Sabahın ilerleyen saatlerinde, gerçek bir kadınla gerçekleşecek olan gerçek bir randevu düşüncesiyle o kadar huzursuz olmuştum ki yerimde duramıyordum. Austell'e, Verrill ile genişleme konusunda konuşmaya gideceğimi söyledim. Onun için bir şey getirmemi isteyemeden çıktım.

***

Saat 18:40'da güneş battı, hava sert ve dumanlı oldu. Ben de apartmanımda bir maratona başlamıştım. Bu öğleden sonrasını doldurabilecek verimli bir yol bulamamıştım. Ev sahibim duvara vurana kadar, tenis topunu duvara vurarak vakit geçirmeye başladım. Daha sonra haberleri izledim. Ufak kasaba televizyonu haberleri, sanki haberciliğin değişen bir dünyayı aktardığını çürütmek için amaçlı olarak hazırlanmıştır. Lincoln ve çevresinde iki ay yaşadıktan sonra, akşam haberleri benim için bir birleştirme çalışması halini aldı: Yangın, başları belada olan meclis üyeleri, lise takımı galibiyeti, hava durumu, lise takımı oyuncusunun başının belaya girmesi, meclis üyelerinin yeni vergi önerileri, yangın, hava durumu, kar fırtınası, lise hokey takımı haberleri, sekreterine asılan hakimin kovulması, yangın, hava durumu. Bugünün ana haberi büyük bir mağazanın iki kasaba ötede açılacağıydı. Bu, hafta sonu tatilcilerinin artık yanlarında yiyecek, içecek taşımaları gerekmeyeceği anlamına geliyordu. Lise basket takımının eyalet finallerine doğru gidişini gösterirken televizyonu kapattım. Mezun olduğumdan beri ilk kez bir spor ceket giydim (dolapta bu kadar uzun süre kaldıktan sonra orta kısmı çekmiş gibi geldi), zor taranır saçlarımı yarı itaatkar yığınlar biçiminde taradım ve kapıya yöneldim. Elimdeki anahtarları havaya atıp tutarken düşürdüm ve bir su birikintisi içinde aramak zorunda kaldım.

Talcoot'un uzun ve U biçimindeki yolunu ışıklar aydınlatıyordu. Her iki yanda sarı lambalar vardı ve yolun başından büyük kapıya kadar dizilmişlerdi. Işıklandırılmış spor sahalarını ve çeşitli türlerdeki -Eski New England rustik, sarmaşık kaplı, kırmızı tuğlalı, 1970'lerin Hartford tarzı- yurtları geçtikten sonra cam ve çelikten oluşan arka kapıya ulaştım. Hannah içeride duruyordu, el sallayıp ışıklarımı yakıp söndürünce dışarıya çıktı (Bunu neden yapmıştım? Hiç yapmazdım, bu

benim tarzım değildi. Akşam kendi kendime sorduğum sessiz sorular ve verdiğim cevaplarla doluydu). Güçlü ışığın altında, yeşil, yün peleriniyle, bal rengi saçlarıyla, uzun gümüş rengi küpeleriyle, sonsuzlukta duran büyüleyici bir su perisi gibiydi.

"Çok dakiksin" dedi ve arabaya bindi. "Beş dakika önce kağıtlara bakmayı bitirdiğim için memnunum."

"Neyle ilgili?"

"Ah, her zamanki gibi müzik. Eski öğrencilerin kontrpuan icra etmelerini istiyorum. İlk Fransız süitini çalıyorum ve daha sonra 'Altmış dört olduğum zaman' adlı şarkıdaki klarnet bölümü için, bildiğin gibi."

Bilmiyordum. "Tabii ki."

"Çocukların çalışmalarından anladığım kadarıyla, bunu ne kadar iyi başardığımızdan emin olamadım." Dikiz aynasına baktı ve ellerini saçlarının arasından geçirerek ikiye ayırdı. "Bu arada, nereye gittiğini biliyor musun?"

"Hayır, yön duygum yok. Park alanlarında kaybolurum." Kıkırdadı. Puan kazanmıştım. "Söyle."

"Peki, yukarıdaki 87 nolu yoldan döneceksin..." Birden heyecanlandı ve elleriyle kolumu tuttu. "Arabayı durdur, St. Stephen'in önünde durdur."

Sağımızda büyük taş bir kilise yükseliyordu. Önündeki cüppeli ve gocuklu iki adam bahçeye üzerinde ilan bulunan direkler çakıyorlardı. Adamlar her açıdan birbirinin zıddıydı. Birisi şişman, güçlü, neşeli ve beyazdı; diğeri ince, temiz, ciddi ve siyahtı. Siyah rahip sopayı tutarken beyaz olan toprağa sokuyor ve ofluyordu. Ben durunca, her ikisi de yaptıkları işi bırakıp bize baktılar: Araba ışıkları karşısındaki papazlar. Hannah'ı gören beyaz şişman adam, elindeki çekici dikkatsizce bıraktı ve arabaya doğru yürümeye başladı.

"Bakın kim gelmiş. Merhaba Hannah. Ne güzel bir sürpriz. Bu akşam böyle nereye gidiyorsunuz? Luke, bak burada kim var" diye diğer papaza seslendi. "Bayan Rowe burada."

İkinci adam da yürüdü, saygılı biçimde gülümsedi ve Hannah'a başıyla selam verdi. Kadın onu selamlarken diğeriyle konuştu.

"Akşam yemeğine gidiyoruz. Bu, arkadaşım Paul" dedi. "Bu, Muhterem Hampden." Eldivenli ve güçsüz elini ölü bir sazan gibi benimkine bıraktı ve benim gibi sıkmadı. "Ve bu da Muhterem Makgabo." O, elimi sıktı ve hatta "Memnun oldum" dedi. Aksanını çıkartamadım.

Hampden "Çocuklar, bu güzel akşamüstü nereye gidiyorsunuz?" diye sordu.

"Trout."

"Ah, çok güzel. Mükemmel bir seçim. Söyle Paul, buralardan mısın?"

"Buralı değilim ama şimdi Lincoln'de yaşıyorum."

"Öyle mi. Mükemmel. Ne yapıyorsun? Hangi kiliseye gidiyorsun?"

"Pek kiliseye gitmem. Carrier için çalışıyorum."

"Gazeteci. Sanırım bu, sorumu cevaplıyor" derken Hannah'a şakadan göz kırptı. "Çok çalışan basın mensuplarının bugünlerde kiliseye gitmekle uğraşacak pek vakitleri yok. Hayır, Art ve Donna Noel'de bile gelmediler. Tabii ki Art Katolik, belki..." Konuşmayı yarıda keserek, sanki ona doğru koşmuşum gibi ellerini havaya kaldırdı. "Eğer sen de Katolik veya başka bir şeysen sorun yok, hiç yok. Ama Hannah burada bizim kilisemizde aktif olan en genç kişilerden birisidir. Bu doğru değil mi Luke?" Makgabo başını salladı ama Hampden bu onayı görmek için ona bakmadı. "Aslında yakın zamanda gençlik grubuna eşlik ediyordu. Öyle değil mi?" Hannah başını salladı.

Kocaman elini başına doğru kaldıran ve boğazını sıvazlayan Hampden, Hannah'a "Biliyor musun? Biraz içeri girersen bu eşlik etme konusunda konuşabiliriz diye düşünüyordum. Paul senin de girmenden memnun oluruz. Bir dakika sürer. Luke, ilanların işini sen tamamlar mısın lütfen?" dedi. Bana doğru dönüp ellerini tekrar kaldırdı: "Bu lanet hantal eldivenler. Hiçbir işe yaramıyor. Hannah?" Hannah arabadan çıkarken koluyla kızı sardı ve kiliseye doğru yürümeye başladılar. Hannah geriye dönüp bana baktı, parmağını yukarıya kaldırıp "Bir dakika" dedi.

Kontağı kapatıp arabadan çıktım ve Makgabo'ya "Yardımcı olmamı ister misiniz?" diye sordum. İlanlarda, papaz evi için para toplama amaçlı yemekli toplantı çağrısı vardı.

"Evet, teşekkür ederim. Biliyorsun, bu işi doğru yapabilmek için iki kişi gerekiyor. Yağan yağmur da toprağı kayganlaştırmış. Bunları dik tutmalısın ve ben de çekiçle vururum. Hayır, hayır, tepeden değil, aşağıdan tut. Parmaklarını parçalamak istemem."

"Eğer bir mahzuru yoksa, nereden geldiğinizi sorabilir miyim?"

"Uganda. İki yıllık bir değişim programıyla Birleşik Devletler'e geldim. New Haven'dan bir papaz, Muhterem Jonas aynı süre için Gulu'da benim görevime gitti."

"Neden New Haven değil de Lincoln?"

"Açıkça konuşmak gerekirse tam emin değilim. Bana görev verilen yere geldim. New Haven'de her hafta üç gün çalışıyorum ama görevli olmaktan çok, gönüllü olarak. Orada bana daha çok ihtiyaç var. Bunu söyleyerek sizi incitmediğimi umarım."

"Hayır. New Haven'da ne yapıyorsunuz?"

"Kantinde çalışıyorum. Buradaki insanlar aşevi olarak adlandırıyorlar ve kilise tarafından yönetiliyor. Yemek pişirmek,

temizlik yapmak ve dinlemek." Toprağın üstüne bir sopa dikti ve bir başkasını yerden aldı. "Sen de muhabir misin? İşini seviyor musun?" Bana dikkatle, sıcak ve dostça bir ifadeyle baktı.

"Sanırım."

"Sanmak iyi değil. Sen eğitimli bir adamsın. Bu nedenle sevebileceğin bir işi seçıne şansın var. Sanmak gereksiz. Arkadaşın Hannah işinden memnun görünüyor." Sustu ve bana mahcup bir gülümsemeyle baktı. Gözleri hınzırca parıldıyordu. "Sen de ondan gurur duyuyor gibisin. Kiliseye doğru yürürken hep ona baktın." Kızardım ve konuşmadım. Muhterem Makgabo güldü: "Ah, gördün mü? Biliyordum. Benim de bir eşim var ve ona her an aynı biçimde bakarım. Bir papaz olmam, insan olmadığım anlamına gelmez." Etkileyici ve güçlü kahkahasına karşı koyamadım.

"Evet, hoş birisi" diye kabul ettim. Bu da Muhterem Makgabo'nun daha fazla gülmesine neden oldu.

"Peki. Aslında gerçekten de öyle." Tekrar bana aynı yan bakışla ve yarı gülümseyerek baktı. Canlı, muzip ve etkileyici bir hali vardı. "Eğer gözlemimi mazur görürsen çok oynak bir halin var."

"Anlayamadım?"

Hınzırca bakan gözlerle daha da güldü. "Yani başka bir manada değil. İyi bir futbolcu olabilirdin diyorum. Rugby oynuyor musun?

"Hiç oynamadım."

"Peki, o zaman bizimle oynamalısın. Hafta sonları, eğer oynayabilirsek yirmi kişilik bir grupla oynuyoruz. Benden başkası daha önce hiç oynamamış. New Haven ve Lincoln'de ilanlar asıyorum ve her iki yerde de din kardeşlerimle birkaç saat hoş vakit geçiriyoruz. Rugby sahasında problemlerin nasıl çözülebileceğini düşleyemezsin bile. Kara kara düşünmek, münaka-

şa etmek veya dolaplar çevirmek yerine birisine çarpıyorsun ve tüm sıkıntılarını bir anda bırakıyorsun."

"Muhterem Hampden de oynuyor mu?"

Gözleri dans ederken, "Ah. Bu duama henüz cevap alamadım" dedi. "Ama burada kendine özgü birisi var."

Yoldan yalpalayarak yürümekte olan Hampden, eldivenli elini yana açmış denge sağlamaya çalışıyor, diğer eliyle de Hannah'a eşlik ediyordu. Hannah'ın arkasındaki elinde eldiven yoktu ve kız konuşurken, adamın yüz ifadesi "Çok İlgili Olmak" ile "Kuşkulu Bir Yan Bakış" arasındaydı. Kız ona doğru bakmadığında gözlerinin kızın yakasından aşağıya kayması daha çok yan bakış biçimindeydi. Yakına geldiklerinde eliyle sırtıma vurdu. "Bildiğin gibi Paul, arkadaşımız Hannah'a seninle ilgili sorular sordum ve bana hiçbir şey anlatamadı."

Ne diyeceğim konusunda kararsızdım. Bu nedenle Hannah'a baktım ve onun işe karışmasını bekledim. Bunu yapmadı.

Hannah'a cakalı bir göz kırparken "Yani, yeterince iyi birisine benziyorsun. Sen ne düşünüyorsun Luke? Ona ahiret soruları sormuşundur herhalde?" dedi.

"Ah evet. Bence yeterince saygıdeğer birisi."

"Peki, o zaman sorun yok. Paul seninle tanışmak hoştu. Dikkatli sür. Her zaman tatlı olan Hannah" derken kızı yanağından öptü ve gereksiz bir biçimde kucakladı. "Umarım kısa sürede görüşürüz."

"Umarım."

"Güzel. Paul, iyi ki uğradın ve burada neler yaptığımızı gördün."

Beynimde binlerce cevap kurbağalar gibi zıpladı. Güzel bir şey söyleyemedim. Sessizce elini sıktım. Muhterem Makgabo, eğer oynamak istersem ertesi sabah onlarla Talcott futbol sa-

hasında buluşmamı söyledi. Hannah bir eliyle beni arabaya doğru yöneltirken yemek zamanının geldiğini belirtiyordu.

***

Massachusetts sınırının güneyindeki, çam ağaçlarıyla ve mavi gecede uzaktan seçilebilen tepelerle çevrelenmiş geniş çimenlik alan boyunca akan nehirde alabalıklar toplanmıştı. Sakallı lokanta sahibi bize yerimizi gösterirken "O ağaçların arasından giden yol Appalachian Patikası" dedi. "Çok kişi bunu bilmez. İnsanlar Appalachian derken Tennessee'yi düşünürler. Ama yemekten önce park alanının arkasındaki patikadan yürüyebilirsiniz, ilk ağaçlardan sola dönün, Tennessee orada bükülerek kıvrılıp akar. Yürümeye devam edin. Sipariş vermeye hazır olunca tezgaha gelin. Mönü, barın üstündeki tahtada yazılı. Yerinizde olsaydım somondan uzak dururdum." Göz kırptı.

Hannah ev yapımı bira ve kıymalı börek siparişi verdi. Ben hamburger, patates ve Budweiser ısmarladım. Lokanta sahibi ve Hannah, sanki kızarmış bir böcek istemişim gibi bana hayretle baktılar. Hannah bunu istemediğimden emin olduğunu belirtircesine "Budweiser istediğinden emin misin?" diye sordu. "Burada kendi biralarını yapıyorlar."

"Gerçekten mi?"

Lokanta sahibi kafasını salladı, sırıttı ve tatmin olmuş bir biçimde mutlulukla gözlerini yumdu. Büyük bardakta mükemmel bir tat umdum. "O zaman ona getirdiğinizden bana da getirin." Tekrar sırıtarak uzaklaştı. Omzumu silktim. "Biliyorum beğeni yeteneğim biraz kıttır. Eğer kutu biraları olsaydı ondan isterdim."

Gücenmiş gibi yaptı. "Senin gibi bir köylüyle beni gören olmayacağını umarım" diye şaka yaparken elimi okşadı.

Peder Hampden hakkında ne düşündüğünü sordum. "Ah, tatlı ve yaşlı bir adam. Yaptığı işi seviyor ve tam bir New England papazı görüntüsü veriyor değil mi? Sen ne düşünüyorsun?"

Konuşmaya isteksiz bir biçimde kaşlarımı çattım: "Muhterem Makgabo'yu sevdim."

"Oldukça sessizdir. Onu fazla tanımıyorum. Ama Peder Hampden çok otantik görünüyor biliyor musun? Olduğu yere ait gibi."

Öyle gibi değildi. Öyleydi ve bunu bilseydi iyi olurdu. Fazla konuşmak istemedim.

"Sana bir soru sorabilir miyim?" dedi.

Başımı salladım.

"Tomm nasıl bir isim? Yani, beni ilk aradığında adının Billy, Bob, Becky veya benzeri bir şey olacağını düşünmüştüm." Güldüm ve kafa salladım: Bunu daha önce de işitmiştim. Herkes bana adımı sorardı. "Meraklı gibi gözükmek istemiyorum" diyerek başını yana eğdi ve yüzüne düşen saçları yana doğru savurdu. Bu haksızlık diye düşündüm. Bu hareketi tekrar görebilmek için devlet sırlarını bile anlatırdım.

"Dedem, babamın babası Brooklyn'e Polonya'dan gelmiş. Liver-pool'a gitmesi gerekiyormuş, çünkü erkek kardeşi oraya gitmiş. Dedem de geminin oraya gittiğini sanıyormuş. Okuması ve yazması yokmuş. Sanırım, İngilizce konuşan tayfaların bulunduğunu gördüğü ilk gemiye binmiş. Böylece, batıya doğru olan yolculuğunda ismini İngilizceleştirme gereğini duymuş. Neyse, gemi adamlarından birisiyle konuşmuş..."

"Kaptan yardımcısı mı?"

"Lostromo mu başkası mı bilmiyorum. Yaşamımda bir kez gemiye bindim. O da Staten Adası feribotuydu. Bu adama sormuş: 'Aklına gelen en çok kullanılan İngilizce isim nedir?' Adam

'Tom' demiş. O da bunu soyadı olarak almış. İkinci m harfinin nasıl eklendiğini bilmiyorum. Ama ister inan ister inanma soyadımın öyküsü bu. Seninki nasıl olmuş? Rowe. Sen bir Mayıs bebeği misin?"

Güldü ve istemeden ağzındaki biranın bir kısmı bardağın içine kaçtı. "Doğru. Babam da böyle düşünmeyi sever. Ama annem bir orta batı kızdır. İskandinav. İskoç-İrlandalı. Belki biraz başka şeylerden de. Sayılamayacak etnik bir geçmişi var."

"Ailene yakın mısın?"

"Anneme çok yakınım. Chicago dışında, Schaumburg'da yalnız yaşıyor. Bilmem biliyor musun?" Başımı salladım. "Babamı olabildiğince az görürüm. Altı yaşımdayken başka birisiyle kaçmış. Kısa zamanda onu sepetlemiş. Birçok başka insan oldu. Neyse, şimdi Florida'da içki içip aylaklık yaptığı golf sahasının yanında ufak, aptal bir bungalovda yaşıyor. Soğuktan nefret ettiği için buraya hiç gelmez. Lincoln'de yaşamanın ek bir avantajı."

O konuşurken yemeğimiz geldi ve sanki günlerdir yemek yememiş gibi böreğini yemeye başladı. Ona çok dikkatli bakmış olmalıyım, çünkü gözlerini kaldırdı, yanağını sildi ve elbisesine bir şey dökülüp dökülmediğine baktı.

"Sorun yok. Ben yemek yiyen kızları seyretmeyi severim. Hepsi bu."

"Teşekkürler. Benden bahsediyorsun herhalde. Küçük oburdan."

"Öyle demek istemedim... Özür dilerim."

Güldü ve elini salladı. "Biliyorum. Peki senden bahsedelim. Brooklyn melezisin. Başka?"

"Babam Indianapolis'de yaşıyor. Orada büyümüş. Ben 12 yaşımdayken annem ve babam ayrılmış. Annem hâlâ Brooklyn'de, büyüdüğü üç katlı büyük evde yaşıyor. Her zaman ilk

iki katı kiraya vermekten bahseder, ama sanırım kardeşim ve karısına vermek istiyor."

"Amerika Birleşik Devletleri'nde üç neslin yaşadığı bir ev!"

"Evet, fazla dolaşmadık."

"Hiç dolaşmadınız mı?"

"Hayır, sanırım ailede seyahatten hoşlanan yok. Ben çocukken babam bizi bir kez Londra'ya götürmüştü. Annem de Hollanda ve İrlanda'ya ailesini ziyarete giderdi. Babam Cleveland'ın doğusunun veya Omaha'nın batısının ona uygun olduğunu söylerdi."

"Peki, işte büyük soru." Parmaklarıyla biraz masayı tıkırdattı. "Kaç yaşındasın?"

"Tahmin et."

"Bilmem. 27, 28?"

Sandalyemde geriye doğru çöktüm. "Bu acıttı. Bu gerçekten acıttı. 23'e girdim."

Elini ağzına koydu, gözleri açıldı ve masadaki mum ışığının yansımasıyla göz bebekleri parladı. "Tanrım, bir bebek. İnanmıyorum. Sanırım benden genç erkeklerle çıktım ama bu kadarı daha önce olmamıştı."

Kızardım. Çıktığımızı ima etmemiş miydi? "Neden? Seninkini sorabilir miyim?"

"Benimki? Yokuşu tırmanmış. İşini bitirmiş. 31 yaşındayım."

Bir şey söylemedim. Geçmişi düşündüğümde bu konuşmaktan daha da kötüydü. Annemin 28. yaş gününü açık bir biçimde anımsadım. 31 olgunluk yaşıydı. "Bu yaşta biriyle hiç çıkmadım... Yani üniversitedeydim ve pek fazla..." Yüzüm kızardıkça söyleyecek bir şey bulamadım.

"Ah kızarmaktan vazgeç. Bardan çıkarken bana bir bebek yürüteci al ve birama biraz Postum koy iyi olurum. Endişe etme."

Başka insanlarla, özellikle de kadınlarla genellikle çok rahat konuşamazdım; hem de etkilendiğim bir kadınsa. Ama konuşmamız öylece akıp gidiyordu ve bu iş kolaylaştıkça kendini daha çok güvende hissediyordum. Dünya genişliyor ve daha şefkatli oluyordu.

Ne yapacağını bilemediğimi itiraf ettim. O da ne yapacağını bilemediğini söyledi. Lincoln'e taşınmadan önce Boston'da yaşamıştı ve İngilizce öğretmenliği yapmıştı. Bazı korolarda şarkılar söylemişti ve bir "büyük bir üniversite şehrinde yaşayan oldukça çekici genç bir bayanın biraz eğlenceye düşkün" hayatını yaşamıştı. Talcott'taki iş olanağını öğrenince buraya gelmiş, hatta biraz da yaşadığı şehirden kaçmak istemişti. Ama oradaki yaşamında daha mutlu olduğunu belirtiyordu. Bu durumun bir problem mi yoksa halledilebilir bir şey mi olduğunu düşünüyordu. Omuz silkip bilmediğimi söyledim.

"Tabii ki bilemezsin, bana bira ısmarlayabilecek yaşı ancak geçmişsin. Şu bahsettiğimden..." Elindeki boş bira bardağını salladı. "Aynısından bir tane daha. Ve sana tavsiyem, masaya Budweiser ile dön veya başka bir şeyle. Budweiser benzeri veya kutu birayla. Bunu sana bırakıyorum."

İki saat kadar daha konuştuk ve saati bana sormadan önce çok fazla bira içtik. Barın arkasındaki saate bakmak için kalktım ve arkamda kimseyle konuşmayan, bir tabureye tünemiş olan tanıdık bir sima gördüm. Yumuşak bir denizci yüzü, mavi gözleri ve beyaz sakalı vardı. Şekilsiz ve rengi kaçmış iş bir elbisesi giymişti. Kim olduğunu çıkartamadım ama daha önce gördüğümden emindim. Oturduğumda adamı Hannah'a gösterdim. Lincoln'den gelmiş olabileceğini ve onu tanıyabileceğini düşündüm. Arkasına dönünce, o da bizim masaya doğru baktı. Han-

nah aceleyle bana doğru döndü, yüzündeki şok ve korkuyu saklayamadan, "Onu tanımıyorum. Daha önce gördüğümü sanmıyorum. Sanırım gitme zamanı geldi." dedi. Aceleyle konuşurken yüzünden sahte bir gülümseme geçti. Elini elimin üstüne koyarken "Ayrıca yoruldum" diye ekledi.

"Ne oldu, o adam kim?"

"Sana söyledim ya, tanımıyorum. Gidebilir miyiz lütfen?"

"Biranın yarısı kaldı. İçmeyeceğinden..."

Ben konuşurken hesabı ödemek için cüzdanından para çıkartıyordu. Bunun üzerine itirazı bıraktım. "Tamam. Bunu yapma. Buradan çıkalım. Ama eğer korkuyorsan polise veya..."

Yüzünde yorgun, birayla sakinleşmiş bir ifadeyi zorluyordu ama bunlar yüzüne tam oturmamış bir maskenin ifadesiydi. "Bu adam bana biraz babamı anımsattı. Eski resimlerdeki görüntüsünü." Eğer bu doğruysa, babası o doğduğunda altmışında olmalıydı ve bu garipti. Eğer o yaşta değil idiyse daha da garipti. Ama bu yaşlı denizci tipini Florida'da bir golf sahası bungalovunda yaşarken düşünemiyordum. Zorlamacı gülümsemesi ve neşeli tavrına rağmen kapıya doğru yürürken ve pelerinini bağlarken elleri titriyordu.

XINJIANG'IN FİLDİŞİ (TOPRAK)

Toprak: Bir barbar şair, alışılmadık bir biçimde oradan fışkırdık ve oraya döneceğiz demiş. Eskilerin söylediği gibi elementlerin birincisi ve en önemlisidir. Kalite ve asalet ilkesidir. Soğukluğu ve kuruluğuyla bilinir ama orada bulunanlar için aynı zamanda bir nefes alma ortamıdır. Tsun Li Bai gerçek bir bilimcinin her gün bir çorba kaşığı ülkesinin toprağından yemesi gerektiğine inanır. Ve bunu seyahatlerde yanında taşıması gerektiğini söyler. Onun talihsiz kaderinden daha sonra bahsetmeliyiz...

Yun Feiyan-The Dragon's Wheel

Aşağıdakiler, halk düşmanı olarak ilan edilen ve Ağustos 1974'te Yamal Çalışma Kampı'na gönderilen Estonyalı şair Jakob Have'den alınmıştır. 17 ay geçip Yamal Kampı'ndan kaçtıktan sonra yazılmıştır. İlk sayfa veya sayfalar kayıptır.

Hepsinin devletleştirilerek, görev bilincinde olan Homo sovieticuslara dönüştürüldüklerini anladığım için ona bunun böyle olup olmadığını sordum. Kuşku duyulacak kadar iyi bir Rusçayla "Genellikle evet" dedi (Bu bile yalnız başıma daha dik-

katli olmamı gerektirmeye ve daha aptal gibi davranmama yeterdi). "Ama halkımızdan birkaçı hâlâ elleri serbest iş görüyor. Eskiden olduğu gibi ve her zaman olacağı gibi." Ayaklarıma baktı. İnce, zayıf, hapishanede giyilen ayakkabılarım vardı. Ve bağcıklar kopmak üzereydi. Aslında ayaklarım birkaç saattir hissizdi - parmak uçlarım kararmaya başlamıştı- ama ancak farkına varabildiğim, kaçtığım cehennemle arama bir mesafe koymaya kararlıydım.

İçten güldü ve bıçağıyla kabanın alt kısmından iki parça kürk şeridi kesti ve bunları ayakkabılarımın etrafına sarmamı söyledi. Daha sonra iri, biçimsiz kürk kabanını çıkarttı ve omuzlarıma koydu. Bir Yakutla daha önce hiç karşılaşmadığımı söyledim. O da kendisinin ve halkının daha önce Rus bir kaçakla hiç karşılaşmadığını söyledi. Kabanının derinlerinden iki parça kuru et çıkardı -hangi hayvana ait olduğunu sormadım- ve bana verdi. Ağzım çok kuruydu ve et de donmuştu. Bu yüzden dilimin üstüne ancak sert bir şeker benzeri ufak bir parça alabildim. Yakut, eliyle sırtıma vurdu ve ufukta kalınabilecek bir yeri işaret etti. Bana yürüyebilecek kadar güçlü olup olmadığımı sordu. Tabii ki evet dedim. Kampına doğru yürürken açlık durumum ve donan ayağım daha iyiye gidiyordu. Öne doğru sendeledim ve karın düşmemi yumuşatacağını umdum. Bunun yerine, bu kadar kuzeyde çenemi buza çarptım.

Yüzüm, tatlı ve ekşi karışımı garip bir biçimde kokan sıcak ve ıslak bir bezle silinirken uyandım. Gözlerimi açınca bunun, alnımdan ve yanaklarımdan akan ateş terini yalayan bir geyik dili olduğunu anladım. İrkilerek doğruldum, oturdum ve yatağımın yanına kurulu masayı devirdim. Çay, ekmek ve et yere saçıldı ve dört ayaklı arkadaşım korkarak kaçtı. Farklı tonlarda ve türlerde gülüşmeler duydum: İnce kız gülüşleri, kaba yaşlı adam sesleri, tok şişman adam kahkahaları, belirsiz yaş ve cinsten gelen basmakalıp kıkırdamalar ve birkaç tanımlanamaz kah-

kaha... Sersemlemiş olarak yavaşça kalktım, kalabalık, sıcak ve ufak bir çadırda olduğumu fark ettim. Ter, gaz, tütün, alkol ve donyağı kokuyordu. Yine de 947 gündür ilk kez hücremin dışında bir yerde uyanıyordum ve bunun için üç yıldır ilk kez yüksek sesle Tanrı'ya dua ettim. Bana en yakın olarak yere oturan kurtarıcımdı. Başında şapkası yoktu ve uzun, basit yapılı tahta bir çubuk tüttürüyordu.

"Kampta mıydın?" diye sordu.

Başımı salladım.

"Kaç yıldır?"

"Neredeyse 3 yıldır."

Homurdandı ve kaşlarını çattı. Karısı olduğunu düşündüğüm tıknaz, düz yüzlü bir kadın, onarmakta olduğu kürklü bottan başını kaldırdı ve anlayışlı bir biçimde dilini şaklattı. "Çok kötü değil" dedi adam. "Geçen sefer gelen 15 yıl kalmıştı. Çadıra taşıyana kadar öldü, ama zaten bir ceset gibiydi." Döktüklerimi toplayarak bana verdi. "Ekmek. Karım pişirdi." Bana üzgün bir bakışla gülümseyen şişman kadını işaret etti. "Ren geyiği eti de sağlıklıdır."

Çadırın diğer ucunda oturan kalın sesli kadın "Çay da" diye seslendi. Aynı yaşta bir adamın yanında oturuyordu. Her ikisi de çok yaşlı, solgun ve esrarlı görünüyorlardı, sanki tahtadan oyulmuşlardı. Yabancıymışım gibi (sanırım öyleydim) "çay" kelimesini vurgulayarak "Çay iç" dedi kadın. "Kışın ısıtır. Kemiklere iyi gelir. Düşünmek için de iyidir." Vurgulamak için başına vurdu.

"Çay, anne. Misafire çay getir" dedi kurtarıcım. "Şimdi ye, seni ısıtır. Çubuk tüttürür müsün?"

Hayır anlamında başımı salladım.

"Rastladığım içmeyen ilk mahkum."

"Sigara içmediğim için daha fazla param oldu."

"Akıllıca. Rus musun?"

"Estonyalıyım."

İki yaşlı kişiye bir şeyler söyledi. Onlar da anlaşılmaz bir biçimde ve esrarengiz bir birliktelikte kafa salladılar. "Annem ve babam" diye açıkladı. "Ve şu üç küçük de benim" derken çadırın köşesinden dikkatle bana bakan üç küçük kızı işaret etti. "Dördüncüsü geliyor" derken göz kırptı. "Şurada horuldayan şişman adam da karımın bir işe yaramaz erkek kardeşi. Ama aile ailedir. Evde seni bekleyen birisi var mı?"

"Bir eş. Karım var." Hapiste onu düşünmemeyi öğrenmiştim. Şimdi dönüş umuduyla katılaşan zihnimde -önce yavaşça ve daha sonra kontrol edilemez bir biçimde- çözülmüştü. Ellerini, sesini, kokusunu hatırladıkça, bu garip ailenin önünde titremeye ve böğürmeye başladım. Artık onu düşünmeye dayanamıyordum. Kendimi toplayınca, "Siz kimsiniz? Bana neden yardım ettiniz?' diye sordum.

"Benim adım Nei. Biz Sakhayız. Yakutları bilirsin. Bölgede özgür yaşayan son Yakutlar. Sana neden mi yardım ettim? Çünkü bu benim görevim. Neden bu."

Şaşkınlıkla ve insan sıcaklığıyla ilk karşılaştığında hapishane kabuğunun hızla çözülmesinin talihsizliğiyle karşı karşıyaydım. Daha da talihsiz olan bu sıcaklığın bir ateş yerine bir simülasyon, anlık duygu olmasıydı. "Dostum, görev konusunda bu biçimde konuşulduğunu duymayalı yıllar oldu. Altındakileri ezmek ve üstündekilere selam vermek dışındaki bir görev." Eğer çadırın kapısı açılıp içeriye tanıdık çizmeler ve tanıdık yüzler girmemiş olsalar onu kucaklayabilirdim.

"Güzel konuşmaydı şair" derken sırıttı. "Ama Nei bana karşı olan sosyalist görevinden bahsediyordu, onun devlet düşmanlarına kanun dışı yoldan yardım etmesine yol açacak gerici,

çocukça bir kavramdan değil." Komutan Zhensky'nin yüzünü bir daha görmeyi ummamama rağmen, onu hiç unutamayacağımı biliyordum. Yine de tüm çabalarıma rağmen -sır saklama, rüşvet, araştırma, ümit etme ve bekleme, ölüm riski ve uzaklaştığımı sandığım yakalanma olasılığı- yine aynı becerikliliğiyle buradaydı. (SİLİNMİŞ BİR BÖLÜM).

"Biliyorsun çoğundan iyisini başardın. Yedi set muhafızı aşmak, Nei'ye ulaşabilecek kadar uzun yaşamak. Gerçekten de etkilendim. Askerliği nerede yaptığını bana söyle." Ateşe yakın boş bir yere oturdu. Eğer bu yer onun için ayrılmadıysa (öyle olduğunu düşündüm) boş olması garipti.

"Murmansk."

"Bu, konuyu açıklıyor. Soğuğa alışkın olduğunu düşünüyorsun değil mi?"

Konuşmadım.

"Sana bir şey söyleyeceğim. Hiç kimse soğuğa alışamaz. Eğer Nei ile karşılaşmasaydın, birkaç saat içersinde ölürdün. Bulun'un bir hapishane mi olduğunu sanıyorsun? Bu, Tanrı'nın unuttuğu yerin kalan bölgeleriyle karşılaştırılınca, Bulun güvenli bir yer, sıcak bir cennet, keyifli bir yer. Hapishane olan dışarısı. Burada kaç yıldır yaşadığımı biliyor musun? 18 yıldır. Neden olduğunu biliyor musun? Çünkü bedelini ödüyorlar. Lena kıyısında büyük bir evim var. Orada balık tutabilirim. Dış ülkeleri ziyaret etme ayrıcalığım var. Kendim, ebeveynlerim ve çocuklarım hastanelere rahatça girebilir. Arabalarım, şoförlerim var ve parti üyelerinin, teknik olarak benden daha yüksek rütbede olan yüzde doksanından daha iyi bir hayat yaşıyorum. Ama bu sefil yerde yaşamak zorundayım. Dokuz ay boyunca içe işleyen bir soğuk ve üç ay boyunca sivrisinekler. Yoldaş şair, benim misafirim olduğundan bu yana kaç kez dışarıya çıktın? Hayır, söylemene gerek yok. Biz izin verdiğimiz sürece olduğunu biliyorum. Ellerin nasıl kokuyor?"

Tabii ki balık gibi kokuyorlardı ve hep öyle olacağını umuyordum. Kokladım ve ifadesiz bir biçimde kalmaya çalıştım, ama burnumu kırıştırmış olmalıyım çünkü Zhensky güldü.

"Ben de öyle düşünüyordum. Hiçbirinizin bu kokudan tamamen kurtulmanızı istemeyiz. Ve üretimi arttırdığımızı biliyorsun. Sürekli olarak sizin gibilerden daha fazlasını buraya yolluyorlar. Daha çok Yahudi yazar, homo oyuncu, uzun saçlı şarkıcı... Hepiniz için yer ve iş var."

Nei ve karısı üzüntüyle yere doğru bakıyorlardı. Zhensky onlara doğru baktı ve o anda karı-kocanın gözleri açıldı, başlarıyla selam verdiler, burunları ve çeneleri arasına konan sinekler gibi yüzlerinde hafif, içten olmayan gülümsemeler belirdi. Nei'ye bana çay vermesini ve yemeğimi getirmesini söyledi. Zhensky eti kokladı ve beğenmediğini belli etti. Daha sonra yemeği bana uzattı. "Sanırım sonunda buna alışırsın. Ben hiç alışamadım. Çiğ geyik eti, donmuş ve ince dilimlenmiş. Vahşice. Ben, votka ve Kırım şampanyasıyla birlikte her ay gelen havyarını yeğlerim. Yalnızca en iyisini. Ama sen bunu ye. Sıcak kalmaya çalış. Daha sonra izninle sana bir şey göstereceğim."

İştahım kaçmıştı. Ama Zhensky'nin beni üzdüğünü belli etmemek için yedim. Etin ve ekmeğin son kırıntısı yok olunca, başımı teşekkür anlamında sallayarak tabağı doğrudan Nei'nin karısına verdim. Bana gülümsedi, Zhensky'e bir göz attı ve başını hemen Nei'den tarafa çevirdi.

Zhensky "Biraz dışarıya gel, sana bir şey göstermek istiyorum." dedi. Yataktan kalkmaya çalıştım ama kaskatıydım. Isı ve Zhensky'nin kötü şöhreti bedenimin alt kısmını işe yaramaz yapmıştı. Sivilceli, çiğ tavuk rengine yakın yüzünü eğerek "Şair, benden korkuyor musun?" dedi.

Bir şey söyleyemedim ama kalkmaya çalıştım ve sırtıma Nei'nin kabanını sardım. O da bir kanadından kavrayarak beni

soğuk ve açık bir geceye çıkardı. Sanki cam bir bölmenin içindeydik. Gökyüzünde düşleyebileceğimden daha fazla yıldız vardı. Yıldızlarla dolu gibiydi. Uzaklardan gelen hafif çınlama ve çatırdama seslerini duyabiliyordum. Zhensky arkamızı işaret etti ve ufakta hafif bir ışık görür gibi oldum. "Bulun. O kadar da uzakta değil. Belki 4 kilometre. Ama bu kampı görüyor musun? Kampın biçimini?"

Bir kampta olduğumuzun farkında bile değildim. Sonra, bizimkine benzer düzenli aralıklarla gizlenerek kurulmuş çadırları gördüm. Bir çizgi halinde iki yöne doğru uzanıyorlardı. "Sıra halinde" dedim.

"Hayır. Buraya gel ve yeniden bak."

Çadırın öbür tarafına geçtik. "Bir daire. Çadırlar..."

"Bir daire. Bulun ve benim evim ortadadır. Şimdi anladın mı? Yakutlar bu bölgede dolaşırlar. Hayvanları, kaldıkları yerler buradadır, dillerini burada öğrenirler. Mognitogorsk'da değiller. Vorkuto'da veya Voronezh'de kömür çıkartmıyorlar. Çocukları devlet okullarında yatılı olarak okumuyor. Bunun karşılığında onlardan istediğimiz biraz dikkat ve bilgi."

Gözümden akan bir yaş damlası yanağıma düştü, oradan da yere inerken donmuştu bile. Bunu çıkarttığı sesten anladım. Zhensky yere eğilip eline aldı. Yanağımda izi kalmıştı. Ama damla Zhensky'nin eldiveninde inci gibi parlıyordu. "Yıldızların fısıltısı" dedi.

"Ne?"

"Senin gibi bir şairin hoşuna gitmiş olmalı. Buna 'yıldızların fısıltısı' derler. Dinle" dedi ve sessiz kalmam için parmağıyla işaret etti. Çınlamayı duyuyordum ve ne olduğunu anlayabilmek için başımı uzattım. Zhensky güldü. "Hayır, buraya bak." Ağzını geniş bir O biçiminde açtı ve yavaşça nefes verdi. Bunu yapınca içinden çıkan nefes bulutunun parçalar halinde yere

düştüğünü gördüm. Duyduğum ses buydu. Nefesimizin düşme sesi. "Bu bir Yakut deyimidir. Havanın çok soğuk olduğu bir süreyi anlatır. Nefesin dağılamadan donarak yere düşer. Yakutlar, yıldızlar fısıldarken sırların dışarıda açıklanmaması gerektiğini söylerler. Çünkü kelimeler donar ve baharda bu bölgeden geçen birisi onları duyabilir. Bahar gelince hava eski dedikodularla, önemsenmeyen emirlerle, yetişkinliğe erişenlerin çocuk sesleriyle ve uzunca süre önce tamamlanan konuşmalardan kalan kırıntılarla dolar. Yoldaş şair, senin sesin ve bizim konuşmamız senin kalacağından çok daha uzun süre burada duracak."

O anda beni öldüreceğini ima ettiğini düşündüm. Bunun yerine sırtıma vurdu ve çadıra yönelmeme yardımcı oldu. Başını çadırın kapısından sokarak, "Nei, tembel ve şişman Yakut. Şu kutuyu bana getirir misin?"

"Hangi kutu komutan?" Karlarda ortalıkta dolaştığımı gören Nei'nin geniş ve basit görünümlü yüzü endişe doluydu. Yüzüne korku ve dalkavukluk karışımı bir ifade oturmuştu.

"Fildişi olan, içinde eşyalarını bulunduran oyma fildişi. Geçen ziyaretimde hoşuma gittiğini söylediğim kutu. Bana vermeyecek kadar kaba davrandığın kutu."

Yüksek sesli bir patlama ve bir kıvılcım yağmuru benim ve Nei'nin sıçramamıza neden oldu. Hatta ben sırtüstü düştüm. Yukarıya doğru bakınca Zhensky'nin elinde bir silah tuttuğunu ve silahtan çıkan dumanın dalgalar halinde çıktığını gördüm. Silahıyla büyük bir ağaca nişan almış ve silahını ateşlemişti. Ağaçtan da dumanlar çıkıyordu. Ağacın yarısı bir gürültü çıkartarak yere devrildi. Ve geri kalan kısmı -kök, dallar, vs- diğer tarafa yattı. Zhensky gülerek bana doğru döndü. "Gördüğün gibi bu soğuk havada hepsini havaya uçurdum. Eğer kışın odun kesmeye çalışırsan, gövdeden kıvılcımlar çıkar ve balta elinde parçalanır. Yine de bunu doğru yapabildiğimden emin değilim. Kökler yüzeydeydi." Tekrar gülerken tabancasını kılıfına yerleştirdi.

Nei'ye doğru döndü: "Sanırım istediğim kutuyu bana neden veremeyeceğini anlatıyordun." Nei çadıra geri döndü -içeriye girerken eşinin ve çocuklarının uzak köşede bir arada ağlaştıklarını gördüm- ve elinde ufak bir fildişi kutuyla geri döndü. Bunu Zhensky'e verdi.

"Yakutlar, Novgorod Golden Horde'nin (Altın Orda ya da Altın Ordu) eline geçmeden önce tüccarlarla ticaret yaparlardı. Novgorodlu tüccarlar dünyanın her yerinden mal getirirlerdi. Sanırım bu güzel kutu da onlardan birisi. Ve dünyanın diğer bölümüyle ilişkisi olan hiç kimse bu Tanrı'nın unuttuğu, dışkı donduran dünyanın bir ucundaki yere gelmediği için, bu tür ufak hediyeler ailelerde uzun süre kalabilmiş. Buraya bak, şu ayrıntılara bak. Hiçbir Yakut bunu böyle oyamaz, öyle değil mi? Ne yapmış olursan ol onurlandırılmalısın yoldaş şair. Bu kutu, sen gittiğinde sana ait olan sözleri koruyacak. Şimdi sana gerçeği anlatacağım" dedi, ceketinin cebinden küçük bir şişe ve bir demet kağıt çıkardı. Şişeden büyük bir yudum alıp bana uzattı. Votka umuyordum ama ateşten bir sıvı yudumladım. "Yakut içkisi saınogon. İçinde ne olduğunu bilmiyorum, ama insanı sıcak tutuyor." Tekrar içtikten sonra şişeyi cebine koydu. "Burada -kağıtları tiyatroda oynar gibi salladı- senin suçlanmana neden olan şiirler var. Bu arada, seni neyle suçladıklarını biliyor musun?"

Hiç öğrenemediğimi söyledim.

"Burjuva biçimselciliği. Üniversitedeki pozisyonunu kullanarak Sovyetler Birliği'nin gelecekteki liderlerini yoldan çıkartmak." İtiraza başladım ve beni susturdu. "Ah, lütfen böyle yapma, hepsi geçmişte kaldı. Hayır, gerçek şu ki bu şiirler hoşuma gitti. Doğa ve aşktan bahsediyorlar, çok güzel yazılmışlar. Kelimeler öyle bir düzende ki..."

"Gazel."

"Anlamadım?"

"Bunlara gazel denir. Bazılarına. Villanel tarzında da yazarım. Her iki İtalyan biçimi de kelimelerle oynamak üzerine kurulmuştur ve Rusçaya kolayca çevrilebilir. Bakın ilk satırı alarak dönüştürmek..."

"Lütfen, şimdi ders verme. Hava çok soğuk ve bana göre bunlar tehlikeli şiirler değiller. Bazı mahkumları -uyuşturucu satıcıları, kaçaklar, Yahudiler- yakaladığım anda vururdum ama sen farklısın. Bu ülkede bir geleceğin bile olabilirdi. Tabii ki kaçmana izin veremem. İşimi kaybederim. Ama serbest bırakılma kağıtlarını eski tarihle imzaladım. Bunu kim sorgulayabilir ki?" Göz kırptı. Bunu, ateş etmesinden daha ürkütücü buldum.

"Her zaman yeterince itaatkar oldun, ama yine de kaçma konusunda bir şairden, özellikle Estonyalı bir şairden bekleyebileceğimden daha fazla zeki ve gayretlisin. Senden yalnızca iki istekte bulunacağım, daha sonra burada huzur içersinde dinlenebilirsin. Birincisi, nasıl kaçtığını yazman. Nöbetçilere rüşvet mi verdin? Kimlerdi? Mahkumlardan yardım aldın mı? Kimlerdi? Bulun'un mimari yapısında zayıf bir nokta var mı? Nerede? Kaçamak cevaplar istemiyorum. 'Arkadaşlarımı ele veremem' gibi onura yönelik açıklamalar istemiyorum. Tam, dürüst ve ayrıntılı olmalı. Sen de mükafatını alıyorsun. Yeterince adil değil mi? Şimdi, ikinci görevin. Bir bakalım... Buradan." Bana yere düşen ağacı işaret etti. Kar, buz, odun parçaları ve Sibirya kiri arasında yatıyordu.

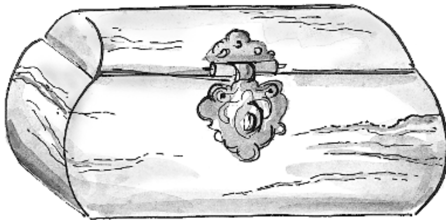
Kutudan bir tutam pembemsi bir şey aldı, kalanını döktü ve beni kirliliğin ortasına doğru götürdü. "Nefes al." Nefesimden çıkan buhar ufak dolu taneleri biçiminde donmuş toprağa düştü. "Mükemmel. Şimdi, hangi şiiri okumak istersin?"

"Anlayamadım?"

"Hangi şiir? En sevdiğin hangisi? Bak, belki anımsamazsın. Bunlara bak." Ayaklarımın altında duran ağaç kütüğüne oturup sigarasını yaktı.

"Bu" dedim. "Adı 'meyve satıcısının hüznü.' Kurgia'da evlendiğim ilk yaz, eşimle sevişirken ve aşağıdaki meydanda şarkı söyleyen kuşüzümü satıcısı kadını dinlerken yazmıştım."

Başlamam için işaret etti. Şiiri okurken, elleri ve dizleri üstünde yere eğilerek soluğumun düştüğü bölümü bıçağıyla kazıdı ve kutuya koydu. Şiir bitince kutuyu kapatarak başıyla selam verdi. "İşte. Şimdi ne zaman emrimde çalışan ünlü şairi hatırlamak istersem, yapmam gereken bu kutuyu sıcak havada açmak olacaktır. Sana kağıt ve iki kalem veriyorum. Bunları kaybetme. Yazmaya başla -aklına gelen her şeyi ve bu konuşmayı- ve ben de iki gün sonra gelerek yazdıklarına bakacağım. Tam tatmin olunca -öyle olacağından eminim- serbest bırakma belgelerini sana verip seni eve yollayacağım. Şaşırmış görünüyorsun. Şaşırmamalısın. Bizler canavar değiliz. Hayır, Nei ve ben sistemi yararımıza çalıştırma gayretindeyiz. O istediğini alıyor, ben istediğimi alıyorum ve canı yananlar yalnızca zaten yakalanacak olan suç işleyenler, serseriler ve devlet düşmanları. En kötü kaçışta bile birkaç saatlik ilk özgürlük tadı vardır değil mi? Birkaç saatlik, yalayan bir geyiğin şaşkınlığı ve bu tombul suratlı geyik yağı kokan kadının yanında olması. Hiçbir şeyden daha iyidir. Balık temizlemekten ve horlayan suçlulardan daha iyidir. İyi bir pazarlıktı, öyle düşünmüyor musun? İyi uyu yoldaş şair."

Parça 6: Kare biçiminde fildişi bir kutu, gümüş damarlarla kaplanmış ve iki yanında yeşim taşları var. Tepesinde Arap

harfleriyle ve yeşim taşlarıyla 'Allah, Merhametli, Bağışlayıcı' yazılı. İçinde 'toprak' kelimesi Çince kapağa yazılmış. Kutu 12 cm. uzunluğunda, 3 cm. yüksekliğinde ve 4 cm. eninde.

Toprak, tabii ki Aristotales'in dört elementinden (diğerleri ateş, hava ve sudur) birisidir. Kuruluk ve soğukluk özellikleri (ateş sıcak ve kurudur, hava sıcak ve nemlidir, su soğuk ve nemlidir) taşır. Her biri, bir özelliğiyle bir diğeriyle kesiştiği için, ısıtılarak veya soğutularak veya kurutularak veya ıslatılarak bir eleman öbürüne dönüştürülebilir. Simya bu düşünceden temelini alır. İdris ben Khalid al-Jubir toprak için, "Dört elementin en temel olanıdır. Bol bulunur ama gerçekte en az işe yarayandır. Toprak, hava ve su gibi basittir ama diğerlerine benzemez bir tarzda biçimi değiştirilemez. Tüm maddelerin kitabıdır: Neyse odur ve oluşturacağı veya oluşturması gereken şeyin de hammaddesi olarak kalacaktır. Maddi dünya -elle tutulur toprak- sessiz, soysuz ve mükemmel olmayandır. Sesin şekil alabilmesi için bir ağza ve nefese ihtiyaç duyması gibi, elle tutulabilen dünya da mükemmelleşmek için bir yol gösterici ele gerek duyar.

Üretim tarihi: Damarlama, yapısı gereği ileri bir teknik gerektiriyorsa da görünümü çok mükemmel değil. Kutu kenarlarındaki yaş izleri 9. veya 10. yüzyıla kadar uzanıyor.

Üreten: Bilinmiyor.

Çıkış yeri: Malzemeler -fildişi, gümüş, yeşim- Çin'de kullanılırdı. Ama Arap yazısı ve taş üstüne taşla damarlama tekniği İslam etkisini gösteriyor. İki stilin kesişmesi ve malzemeler, kutunun Xinjiang'dan gelmiş olabileceğinin işareti. Araplar, Uygur sarayına ulaştıktan sonra ortaya çıkan Çin-İslam sanatı örneği

olabilir. İslam tarzı bir saray modası oldu ve Arap orduları daha kalabalık biçimde gelince moda olmanın da ötesinde yerleşti.

Son bilinen sahibi: Bulin Balık Konserve İşletmesi Başmühendisi ve Bulin İşçi ve Üst Eğitim Merkezi Komutanı Pavel Vadimovich Zhensky. Her iki merkez de Sovyetlerin çöküşüyle kapatıldı. Zhensky kutuyu, içindekileri, bir mektubu ve Estonyalı şair Jakob Harve'nin o zaman kaybolan vasiyetini, bilinmeyen bir alıcıya bilinmeyen bir fiyata sattı.

Ağustos 1922'de satış sırasında Zhensky'nin, Bulin'de binlerce muhalif yazarın tavsiye edilmesindeki rolü halka yeni açıklanmıştı. İki ay önce CHP'nin (Kuzey Halkları Devriyesi. KGB, burada yerli Sibiryalı grupları, görüntüde özgürlük karşılığında gayri resmi kamp bekçileri olmaya zorluyordu) mimarı olarak açıklanmış ve bunun sonucu olarak Lena Nehri kenarındaki muhteşem evini terk etmek zorunda kalmıştı. Elindekileri satmaya onu zorlayan skandal, iyi tanınan muhalif yazarların kaçmalarına yardımcı olmaları için muhafızların aklını çelmesi konusundaki suçlamaları da içeriyordu. Kaçanlar hapishanenin etrafını saran Yakut kampı çemberinde ele geçiriliyorlardı. Yazarlar yakalandıktan sonra, onların kaçmasına kimlerin yardım ettiğinin ayrıntılı bir açıklaması karşılığında özgürlük vaadi alıyorlardı. Zhensky, bunu onun emrinde çalışan tüm muhafızlara karşı şantaj için kullandı. İstisnasız, bu kaçakları ya kendisi vuruyor veya Yakut ev sahibine kaçağı uykuda öldürmesi için para veriyordu. Canı yanan bir muhafız bu suçlamaları Zhensky aleyhine ileri sürdü. Daha sonra onun emrinde çalışan tüm muhafızlar bu savı destekledi.

Zhensky, öldürdüğü veya öldürttüğü yazarlardan anılar toplamıştı. Sorunlar gün ışığına çıkınca bunları hemen sattı. Eşi Yakovlevna Zhenskaya Zhensky bu paranın, bu sorundan kurtularak Rusya dışına çıkabilmesi için rüşvet olarak kullanıldığını söyledi. Mahkemesi başlamadan kısa bir süre önce ortadan

kayboldu ve o zamandan beri haber alınamadı. Yakovlevna Zhenskaya, onun üretken bir şair ve yazar olduğunu söylerdi. Birçok kişinin hapse gönderildiği şiirleri ezberden bilirdi. Ancak, eserleri Sovyetler Birliği edebi yayınları tarafından reddedilerek basılmamıştı.

Tahmini değeri: Kutunun yaşı, işçiliği, gümüş ve yeşim damarları göz önüne alınınca fiyatı 6 hanenin düşük rakamları arasına girebilir. Müze fiyatı talebini arttırırken, aynı zamanda, resmi kıyafetli memurlar arasında açık artırmaya girmek istemeyen, rahat para harcayan gizli alıcıları da uzaklaştırır. Doğru biçimde satışı yapılır, doğru ortamlarda satışı açıklanır ve ayrıntıları öne çıkartılırsa (ince damar çalışması ve değerli taşlar yerine yazısı) fiyatı 500.000 dolara kadar yükselebilir.

Güç, bu yüzden mükemmeldir

İyi veya kötü bir biçimde gece, öpüşmeden arabamda sona erdi. Huzursuzluğuyla savaşan bir sakinlik çabası gösteren Hannah, ertesi gün görüşebileceğimizi söyledi, ama nerede, ne zaman veya nasıl olacağı belli değildi. Yolda dönerken birkaç kez bardaki sakallı adamı sormaya çalıştım, ama onun babasına benzediği konusunda ısrar etti. Sesi yükselip, rahatsızlığı belli olmaya başlayınca da geri çekildim. Söylediği kesinlikle doğru değildi, ama arabama bindirdiğim en çekici kadın olduğu da kesindi. Daha önce de söylediğim gibi, o zaman ufak gibi görünen bu konuda ısrar etmek istemedim. Bunun yanlış olduğu ortaya çıkacaktı.

Arabadan inerken yemek ve güzel gece için teşekkür etti ve kısa bir süre gömleğimin yakası içinde kalan yumuşak eliyle yüzümü ve boynumu okşadı. Eğilerek eline ulaştım, ama ne yazık ki el frenini çekmemiştim. Araba biraz kaydı. Tatlı akşam bir kazayla sonuçlanmak üzereydi. El frenini çektim ve her ikimiz de kafamızı ön cama çarpmaktan son anda kurtulduk. Durumundan endişelenirken (kendi kendime), o kapıyı kapattı, el salladı ve evine doğru yürüdü. Son bir kez daha el salladı, ben de ayrıldım.

Ertesi sabah, hava sonunda açıldı. Sanki her yer temizlenmiş ve her şey parıldıyor gibiydi. Binaların köşeleri ve ağaçların

tepeleri gerçek olamayacak kadar netti; gökyüzü resmedilemeyecek kadar açık bir mavi renkteydi. Değişik biçimlerdeki, ufak kırağı kaplı eğrelti otları, karşı köşelerdeki apartman pencerelerimin önünden geçerek birbirleriyle buluşmuşlar ve birbirlerine girerek bir kristal oluşturmuşlardı. Bu bir cumartesi sabahı armağanıydı. Apartmanımdaki en güzel şeydi ve güneşle eriyecekti. Bu arada mavi renkli gömleğimi -yarı ütülü tek gömleğimi- asılı olduğu yerden aldım. Dolabımın olduğu duvarda asılıydı. Spor bir pantolon giydim ve Profesör Jadid'le öğle yemeğinde buluşmak için bakımsız evimden ayrıldım.

Wickenden'e doğru giderken Talcott oyun sahasında durmak istedim. Muhterem Makgabo'yu çok sevmiştim ama nedenini söyleyemezdim. Hoş birkaç şey söylemekten fazlasını konuşmamıştık. Herhalde onun sakin hali, Hampden'in aşırı içten davranışı karşısında bir ilaç gibi gelmişti. Dahası, Hannah hakkında bildiği başka şeyleri öğrenmek istiyordum. Sanırım potansiyel kaynağımı kontrol etmekle ilgili bir şeyleri kendi kendime mırıldanmıştım. Bu bir gazeteci mantığıydı ama ona karşı ilgiliydim de. Büyüleyiciliği ve çekiciliği kadar, kapalı ve anlaşılmaz bir yanı da vardı ve bu yalnızca bardaki adama karşı olan tepkisinden kaynaklanmıyordu. Bir papazın dedikodularına fazla umut bağlayamazdım ama en azından bir selam vermeye değeceğini düşündüm.

Oyun alanına vardığımda, yeşil-beyaz çizgili rugby formasıyla Muhterem Makgabo, oturmakta olan yirmi delikanlının ortasında ayakta duruyor ve elinde tuttuğu topla bir şeyler gösteriyordu. "Akademik standartlara ulaşmalısınız. Bunun anlamı şudur: Eğer bizimle oynamak istiyorsanız kötü notunuz olmayacak, dersler asılmayacak, kavga ve okuldan uzaklaştırılma olmayacak. Futbolun holiganlar tarafından oynanan bir centilmen oyunu, rugbynin centilmenler tarafından oynana bir holigan oyunu olduğu söylenir. Ben de daha azını beklemiyorum. Önce

bedeninizi hazırlamalısınız. Bu saha etrafında dört kere koşun. Ve sonra buraya gelin." Çocukların bazıları önde, bazıları geride koşmayı sürdürürken beni gördü ve gelmem için el salladı.

Sanki elbiselerimi ona göstermeye gelmişim gibi bir elini aşağıdan yukarıya doğru götürerek, "Bu, aslında rugby için alışılmamış bir forma" dedi. "İlkokuldan beri böylesini görmedim. Biliyorsun kravatlardan tutarak engellerdik." Topu döner bir biçimde bana doğru fırlattı.

"Ne yazık ki bu sabah oynayamayacağım. Size bir merhaba demek ve Lincoln Rugby Takımı hakkında bir şeyler yazıp yazamayacağımı görmek için geldim." Topu geri attım.

Makgabo güldü. "Hayır, hayır. Sanırım Lincoln Rugby Kulübü olacak. Bu çok hoş ve profesyonelce. Tabii ki yazı iyi bir fikir."

"Peki, defterim şimdi yanımda değil ama..."

"Ah, bu güzel. Benim de şimdi konuşacak vaktim yok. Ama meraklıysan her cumartesi günü burada oynuyoruz. On bir civarında başlamaya çalışıyoruz. Üç otuzda da çocukları trene yetiştirmeye çalışıyoruz."

"Oyuncularınız nereden geliyorlar?"

"Çoğunlukla New Haven'dan. Oradaki gönüllü çalışmalarımda onları tanıdım. Birçoğu ilk kez şehir dışına çıkıyor. Ve bu küçük şehrin sakinleri hayatlarında ilk kez bu kadar çok siyah çocuğu bir arada görüyor." Güldü, ben de utanç, rahatsızlık ve ona hoş ve şirin görünmek arzusu karışımı bir duyguyla kıkırdadım. Bu, ırksal bir şakanın arkasından duyulabilecek bir duyguydu.

"Demek Muhterem Hampden hiç gelmiyor."

Kıkırdayarak "Hayır. Gelmesini isterdim ama hayır" dedi.

"Neden? Gelmese ne olur?"

"İlk antrenörüm bana sıkıntıların ve farklılıkların ancak sahada giderilebileceğini söylemişti. Böylece sorunlar büyümez, alınganlıklara dönüşmez. Birisini engellersin. Sonra kalkmasına yardım edersin. O seni engeller. Sonra kalkmana yardım eder."

"Şiddetin insanileştirici gücü. Bakış açım bu mu olmalı?"

"Ah, hayır, hayır. Belki sporun insanileştirici gücü olabilir. Neyse, Muhterem Hampden için bu belki çok ufak ve önemsiz bir topluluk."

"Kıskanıyor musunuz?"

"Hayır, hayır, bu şekilde çalışmaktan memnunum. Bu sahada çeşitli insanlar eğitilir biliyorsunuz."

"Bunu da yazıma ekleyeceğim."

"Umarım. Arkadaşınla buluşacak mısın?"

"Hangisiyle?"

"Hangisiyle?" diye kıkırdadı. "Hangisi olduğunu iyi biliyorsun."

"Hannah mı?" Başını salladı. "Hayır, eski bir arkadaşımla Wickenden'de öğle yemeği yemeye gidiyorum."

"Ah, belki birisi evlenir diye düşünüyordum. Cumartesi sabahı bu kadar erken saatte okul çocuğu elbisesi. Eğer hakkımızda yazı yazmak istiyorsan beni ara veya istediğin zaman kiliseye gel. Umarım bunu yaparsın."

***

Blue Point'in önce ağır maun ön kapısından, sonra önü camlı salon kapısından içeriye girince Profesör Jadid'i cam kenarındaki masada oturmuş sigara içerken ve masanın yanında ayakta duran orta yaşlı bir çiftle sıcak bir sohbet içersinde gördüm. Jadid hareketsiz oturuyor, dikkatle ve ilgiyle dinliyordu.

Sigara dumanını yukarıdaki güneş ışıklarına doğru üfledikçe, duman tozla birlikte parlıyordu. Adam ve kadın hareket etmeden konuşuyorlardı. Giyimleri, duruşları ve benzer baş hareketleriyle aynı beğenilerde, doğal ve yapmacık olamayan bir biçimde birleşmiş bir çift gibiydiler. Jadid beni gördü, sırıttı ve hafifçe ayağa kalkarak beni masaya çağırdı. "Bay Tonım tam zamanında geldin. Seni gördüğüme memnunum. Seni Bay ve Bayan O'Sullivan ile tanıştırmak isterim. Buranın sahipleri ve benim iyi arkadaşlarım."

Masaya yaklaşırken, dudaklarının köşesinde belirgin olmayan ve sürekli bir beğenmezlik ifadesi taşıyan karısına göre, adamın daha yumuşak ve sevimli olduğunu fark ettim. Adam adının Jerry olduğunu söyledi. "Demek siz de Jadid İyi Yaşam Akademisi mezunusunuz?" Şakayı anlamadım ve bakışımı ondan ayırıp, bu şakayı pek beğenmemiş görünen eşine çevirdim. Jerry, "Bu adam en iyi müşterilerimizdendir" derken, uygun olmayan bir biçimde Profesör Jadid'in omzuna vurdu. "Aynı zamanda, belki de Wickenden'deki en iyi aşçı." Sırıtarak şakasını takdir etmemizi bekledi. Profesör gülümsedi, gözlerini kapattı ve anlaşılabilir bir müsamahayla tasdik edercesine başını salladı. "Beyler, size mönüyle birlikte içecek bir şey getirebilir miyim?"

Profesör bana baktı. Aklında olan bir şeyi alabileceğimi söyledim. Jadid bir bardak Fume Blanc ısmarladı. Bunun şarap, bira veya başka bir içki olup olmadığını bilmiyordum.

Profesör Jadid'in karşısına otururken, "Yemek pişirdiğinizi bilmiyordum" dedim.

"Evet. Gerekli ve uygarca bir sanat. Mutfak ustalığı, eşimin çok, çok fazla olan yetenekleri arasında yoktur. Ve ailemde hep erkekler iyi yemek pişirdiler ama asıl meslekleri öğretmenlik veya hahamlık oldu. Bir göçmen için sanırım bu fena değil." Jerry, bana kehribar renginde bir bira (Harpoon's Christmas) ve profesöre beyaz şarap (Sakonnet's Finest) getirdi.

"Hahamlar mı?" Peçeteyi yakasına sıkıştırdığını görerek aynısını yaptım.

"Evet. En azından birçok ülkede benim soyadım başka yönlerde anılıyor. Şimdi din ile fazla alakam yok. Büyük oğlumun yaptığı şakaya göre zulmetmek için Yahudi olarak kalıyormuşum. Sanırım, bu 2. Dünya Savaşı'ndan başka bir biçimde etkilenmek."

"Neyi kastettiniz?"

İçini çekti. "Bilirsin, konuşmamı pek beğenmem, ama nedense eğer eski bir öğrencim tarafından sorulursa gelen ilk soru aksanımla ilgilidir. Yani, profesör ve öğrenci olarak değil de arkadaş olarak konuşmaya başlarsak."

Güldüm ve o da yavaşça başını salladı, gözlerini kapattı ve uykucu bir kedi gibi gerindi.

"Evet. Peki, sen ne düşünüyorsun? Şunu unutma ki yanlış bir tahminle beni gücendirmezsin. Ama önce, sen düşünürken yemeğimizi ısmarlayabilir miyim? Yemediğin bir şey var mı? Hayır mı? İyi." Elini kaldırdı ve Jerry'nin eşi elinde defter ve yüzünde yarım bir gülümsemeyle geldi. Profesör Jadid yarım düzine Wellfleet ve yarım düzine malpeque (istiridye türleri) ısmarladı. Daha sonra kendisi için waterzooi (bir Flaman yemeği) ve benim için cioppino (deniz ürünleri ve sebzelerle yapılan bir yemek) ve yarım şişe Fume istedi.

Kadın giderken, profesör; "Maura şarap mahzenini yönetiyor ve restoranın mali işlerini denetliyor" diye fısıldadı. "Aksi bakışlı olduğunu biliyorum ama biraz çekingen ve insanlardan çok sayılarla uyumlu. Yine de burada hoş bir damak tadı alacaksın. Evet, tahminin nedir?"

"Alman sanıyorum ama pek Alman'a benzemiyorsunuz. Ve bence 2. Dünya Savaşı sizi doğrudan etkilemiş. Alman, Yahudi veya hangi yaşta olursanız olun."

"Güzel. Doğru bildin."

"İsveç veya Avusturya da diyebilirdim ama aynı mantık yürütme Alman için de geçerli. Belki Macar?" Benden biraz daha koyuydu, yeşil gözleri, gri saçları vardı. Hollywood'da bir düzine etnik kimliği oynayabilirdi. "İspanyol, Türk. Yarı Macar, yarı Türk de diyebilirdim. Ama başka bir şeyle de beraber."

"Bay Tomm senden beklenebilecek zekice cevaplar bunlar ama..."

"Profesör, lütfen bana Paul deyin."

"Tabii ki Paul. Aslında Tebriz'de doğdum ve büyüdüm."

Cape Cod Burnu'nun doğusunu ve Baltimor'un batısını pek bilmem. "Cahilliğimle övünmek istemem ama Tebriz neredir?"

"İran'da. Ama eğer senin için bir mahzuru yoksa biz kendimize genellikle Pers deriz. Pers Yahudileri zorla din değiştirince onlara Jadid al Islam veya Yeni Müslümanlar adı verildi. Artık bilmediğim bir nedenle atalarımdan birisi bunu soyadı olarak almış. İran'dan çok daha önce o bölgede yer alan Acemistan hoşgörüyü ve inceliği ifade eder ve yine böyle olacağını umarım." Kadehini kaldırdı ve kendi cümlesine içti. Ben de aceleyle aynısını yapmaya çalışırken birayı neredeyse masaya döküyordum.

"O zaman başka bir biçimde etkilenmekle neyi kastediyorsunuz?"

"Bizler 1948 yılı sonrasında ülkeden kaçtık. Biliyorsun bu ülkelerde böyle şeyler sıkça olur. Tarihin önemli olaylarından birisi. İsrail, Yahudiler için güvenli bir cennetti ve bir hedefti. Özellikle de o zamanlarda olanlar göz önüne alınınca. Sonuç olarak, tüm Ortadoğu'da Yahudiler yıllarca yaşadıkları şehirlerinden göçmek zorunda kaldılar. Yaşadığım ev, neredeyse iki yüz yıl önce büyük büyük dedem tarafından yapılmıştı.

Aceleyle ayrıldık ve şimdi orada kimin yaşadığını bile bilmiyorum."

"İsrail'e gittiniz mi?"

"Hayır. Hayır. Babam durumu kısaca değerlendirdi. Ama yıllarca Perslerin, Hristiyanların, Müslümanların ve Zerdüştlerin -her türlü insanın- arasında yaşadıktan sonra tamamen Yahudi olan bir ortamda yaşamak zor olacaktı. Her neyse, savaştan önce tanıdığı ve kamplarda yaşamayı başarabilen bir Hollandalı arkadaşı onunla 1950 yılında ilişki kurdu ve Leiden'de arta kalan dini topluluğa haham olmasını önerdi. Ve bu nedenle oraya gittik. Sanırım Alman benzeri aksanım buradan geliyor. Ama bu benzetmeyle senin Hollandalı kanını kızıştırmak istemem. Buna, annem öldükten sonra beni ve erkek kardeşimi büyüten Belfast'tan Bayan McClenhan adlı sağlam bir kadını da ekle. O zaman konuşma biçimim ortaya çıkar. Bunun kendine has olduğu bana hep söylenir."

O sırada Maura, elinde tüten iki kaseyle ve tabakta bir düzine istiridyeyle masada belirdi. Küçük kaplarda taşıdığı şeylerin kokteyl sosu, zencefilli soya sosu ve limon suyu olduğunu açıkladı. Genellikle deniz ürünlerini pek sevmem ve kuzeydoğuda bulunduğum yıllarda hiç istiridye yemedim. Ama Profesör Jadid'in beni köylü sanmasını istemedim. Bu nedenle yiyeceği alıp yuttum ve boğazımdan dondurularak saklanmış bir hapşırma hissi gibi aktı. İnsanların böyle şeyleri neden yediklerini ve bu mideme iner inmez geri çıkmasını nasıl engelleyebileceğimi düşünüyordum. Kadın beyaz etli yahni yemeğini profesörün önüne ve kırmızı etlisini benim önüme koydu ve sordu: "Bu yemekleri neden ısmarladı, biliyor musunuz?" Hayır anlamında kafamı salladım. "İkisi de onun."

Profesöre soru sorar gibi baktım. Maura güldü. "Anton bazı pazartesileri gelerek etraf karanlıkken mutfağı karıştırır.

Her ikisi de onun tarifi. Sanırım menüde olan dört-beş yemeği o hazırlar."

Hece yarışması birincisi gibi sırıtarak "Beş" dedi. "Cioppino, waterzooi, köpek balığı kızartması... Başka ne, başka ne? Chermou-la ile ızgara balık ve Jadid Martini. Grappa ile cin karışımına buz ve limon."

"Tabii ama senden başka Jadid martini ısmarlayan oldu mu?" diye sordu kadın.

"Hayatım; insanların beğenilerindeki büyük ve çok yönlü aksaklıklar, benim sorunum olamaz. Benim yapabileceğim halka muhteşem bir yenilik sunmaktır. Bunun için onları zorlayamam." Gülerek uzaklaştı ve bu gülümseme yüzünde on yıl gençleşme sağladı.

Ağzının kenarlarındaki sosu silen profesör, "Şimdi sen bana hikayeni anlat" dedi. Bu adam eski çağlardaki davranışları şık bir biçimde yapmanın yolunu bulmuş olmalıydı. "Biz profesörlerin hakkında çok şey duyduğu şu 'gerçek dünyada' neler olduğunu anlat. Jaan hakkında neler bulduğunu cidden öğrenmek istiyorum."

"Ne yazık ki fazla değil. Nasıl öldüğünü hâlâ bilmiyorum ve ona otopsi yapan doktora da iki gün önce araba çarptı."

"Aman Tanrım. Ne oldu? Durumu iyi mi?"

"Hayır. Öldü. Araba çarpıp kaçmış. Sürücü durmamış bile."

"Ne kötü!"

"Biliyorum. İşi tam bitmemişti ama bedeninde garip bir şey olduğunu söylemişti. Jaan'ı yakından tanıyan tek kişi Hannah ve..."

"Hannah da kim?"

"Özür dilerim. Komşusu olan müzik öğretmeni."

"Konuşurken ilk adıyla bahsettiğine göre sen de iyi tanıyor olmalısın."

"Yani... Sanırım o sıra dışı."

"Kekelemene ve kızarmana neden olacak kadar sıra dışı. Devam et."

"Yeğeniniz bana anlattıklarınızı onayladı. Jaan'ın iki kez tutuklandığını söyledi. Her ikisinde de ateş etmiş."

"Şimdi bu hikayenin Joseph'i etkilediğini anımsadım. Bu sonbaharda başı biraz belaya girdi ve sonraki birkaç hafta masa başı görevi yaptı. Senin ufak problemin ona heyecan vermiş olmalı."

"Nasıl bir bela?"

Profesör Jadid içini çekti ve yüzünü kırıştırdı. "Joseph hep kabadayı oldu. Bu huyunu, en büyük kardeşim olan, ben kütüphanelerde dolaşırken Leiden boks ringlerinden ve kötü mahallerinden ayrılmayan babası Daniel'den aldı. Neyse, Joseph akıllıdır, çalışkandır ve iyi kalplidir. Ama keçi gibi inatçıdır ve çabuk kızar. Ekim ayında otoparkta arabasında beklerken bir araba onunkine çarptı. Sürücüyle münakaşa etmeye başladı. İş kavgaya dönüşünce Joseph diğer sürücünün burnunu ve iki dişini kırdı. Sürücü, belediye başkanının arkadaşıymış. Böylece Joseph'in tanımıyla geçen birkaç ay ona masa başı sürücüsü görevi verdiler. Sanırım kapalı yerde kalmaktan hoşlanmıyor. Pazartesi günü onu ziyaret edip edemeyeceğini sordu."

"Ne, yani polis karakolunda mı? Tabii ki."

"Mükemmel. Bu akşam ona söylerim. Daha önce de söylediğim gibi, Joseph çok zor birisi olabilir. Eğer sana yardım edecekse -bu böyle görünüyor- seni sevmiş olmalı."

"Size bir şey sorabilir miyim? Joe ile konuştuğumda kafama takılan bir şeyi?"

"Tabii ki."

"Size neden Abe Amca dedi?"

"Ah. Bana Avram adını verdiler. Leiden Üniversitesi'ne kaydolurken ben onu Anton yaptım. Sonunda, annem ve babam, büyükanneler ve babalar, halalar ve amcalar beni Avi olarak çağırmaya başladılar. Üniversitedeki arkadaşlarım ve Wickenden'deki hocalar Anton dediler. Karım, genç akrabalarım ve yakın arkadaşlarım bana Abe derler. Eğer bana sorarsan oldukça gülünç ama bunu savunmak için o zaman değişik isimlere sahip olmak bana modern bir fikir gibi gelmişti derim."

"Etkileyici. Bana Paul'den başka bir isimle hitap eden olmadı. Size başka bir soru daha sorabilir miyim?"

"Bence sordun bile. Ama sanırım, bundan başkasını kasdettin."

"Profesör Puhapaev'in sözleşmesi nedeniyle işine son verilemediğini söylemiştiniz. Bu nasıl işler? Yani, profesörler aptalca beyanları, hatta cinsel istismar imaları nedeniyle bile işten çıkartılıyorlar. Ama bölümünüzde pencereden ateş eden birisi var, pek fazla derse girmiyor ve kimsenin danışmanı değil. Bunun gazetelerden uzak tutulmaya çalışıldığını söylemiştiniz ama polisler biliyorlardı. Onun işini sessizce halledebilirdiniz değil mi?"

Profesör ağzını peçeteyle sildi ve şişede kalan son şarabı bardağına döktü. "Söyle bana, gazeteciler 'kayıt dışı' terimini gerçekten de kullanırlar mı, yoksa bu yalnızca filmlerde mi geçer?"

"Hayır, bunu söyleriz."

"Mükemmel. O zaman bu konuşma söylediğin gibi kayıt dışı olacak."

Başımı salladım.

"Jaan silahını ilk kez Ocak 1995'te ateşledi. Söylediğim gibi bir kediyi vurdu ve bölümün gece bekçisini de ölümüne korkuttu. O zamanki bölüm başkanı Profesör Crowley'di. Şimdi, buradaki ilk günlerinde Jaan'ın destekleyicisiydi. Bu kalitede bir üniversitede Jaan'ın yeri olduğu konusunda diğer profesörlerse kuşkuluydular. Jaan'ın ömür boyu anlaşma yapmasını destekledi ve bunu başardı. Jaan ilk kez pencereden ateş edince bu bilgiyi saklamaya çalışması ve sessiz kalınası normaldi. Bu bilginin basına sızdırılmaması konusunda polisten nasıl garanti aldığını bilmiyorum. Ama paranın el değiştirmesi beni şaşırtmazdı. Hem, Wickenden'de ben dahil yalnızca dört profesör Jaan'ın ne yaptığını biliyordu. Bu Hamilton'un şöhretinin sonunu getirdi. Ama burada hâlâ ışık saçar. Birçok öğrencinin ilgisini çeker. Eğer Jaan'a karşı tavır alırsak buradan gideceğini -yani koruduğu bir insana karşı- bize hissettirmişti. Hamilton'un şöhretinin öğrenciler arasında nasıl olduğunu bilmiyorum ama egosuyla tanınır. Sonunda bir şey yapılmadı. Jaan üniversitede artık tabanca taşımayacağına dair söz verdi ve biz de konu hakkında konuşmamaya söz verdik. Ama üç yıl sonra, yaz sonunda, öğrenciler dönmeden önce Jaan aynı işi tekrarladı. Akşam vakti, bir gölge, yanlış algılama ve sonrası. Bu sefer kurşun Profesör Crowley'in Mercedes'inin kaputunu deldi. O da içindeydi. Ona bir şey olmadı ama çok korkmuştu. Jaan'ın üniversiteden atılması, hapse konulması konusunda ısrar etti. Her şey en ince noktasına kadar ortaya çıkartılmalıydı. Daha sonra bölüm başkanı ben oldum. İyi veya kötü, Hamilton ilk keresinde ne yapmışsa onu uyguladım. Düşündüğüm şuydu: Eğer bu kez onu disiplin kuruluna verirsek daha önce yaptıkları ve bizim kurduğumuz düzen -daha uygun bir kelime bulamadım- gün ışığına çıkacaktı. Skandaldan kaçındım. Aynı sözler verildi, aynı özürler dilendi, aynı bilgiler donduruldu, aynı gazete editörleri ikna edildi veya baskı altına sokuldu ve aynı sonuç alındı. Tek garip

şey, eğer tekrar silah taşıdığını duyarsam Jaan'a hapse gireceğini ve suçlu olarak ortaya çıkacağını söylediğimde, ertesi gün Vernum Sickle'den bir mektup almamdı."

"Tanıdık bir isim gibi geldi."

"Tabii ki unutulmaz bir isim, öyle değil mi? Roman kahramanı diyebilirsin. Tabii ki öyle aptalca benzetmeler yapmayı seviyorsan. O zaman kolayca bu yemekte beraber olamazdık. Neyse, Sickle New England'daki herhalde en iyi ve pahalı ceza avukatıdır. Genellikle, anladığım kadarıyla politikacılarla birlikte organize suç işleyen aileleri korur. Bay Sickle, müşterisi olan Profesör Jaan Puhapaev'i rahatsız etmememi, aksi takdirde beni, bölümü ve üniversiteyi iftira nedeniyle dava edeceğini ve daha önceki tehdidim gibi dedikoduya bağlı olarak bir önlem almaya kalkarsam o zaman kötü şeyler olacağını söyledi. Ayrıca, özel bir üniversite olmamıza rağmen bazen federal yardımlar ve belediye destekleri aldığımızı ve bu nedenle de yasayla bağlı olduğumuzu ve Jaan'ın üstünü veya odasını arayamayacağımızı bildirdi. Bu mantığın doğru olup olmadığını bilmiyorum ama yıldırıcıydı. Birçok kanuni laflar ediyordu. Ama işe yaradı. Jaan kaldı ve bir daha silahını kullanmadı. Ancak oğlumun üzerine iddia-ya girerim ki taşıyordu. Sickle'ın işe karışması ilgimi çekti, çünkü Jaan'ın göründüğü kadar yalnız olmadığı ortaya çıkıyordu. Doğal olarak Jaan, Sickle'ın ismine hakkında yazılan birçok yazıdan ulaşmış olabilirdi. Ama mektup olaydan hemen sonra geldi. Bu nedenle birbirlerini önceden tanıdıklarını düşünüyorum. Kayıt dışı olduğunu söylemiştim."

"Profesör, bildiğiniz gibi bu bilgiyi kullanmak isterdim. Bu artık bir ölüm yazısı olmaktan çıktı. Bu öykü, yeğeniniz kadar benim de ilgimi çekiyor. Garip bir şeyler var. Ben konuyu sizden duyduğumu söylemeyebilirim. Üniversitedeki birisinden duyduğumu açıklarım. Ama bu öykü bu alıntıları gerektiriyor."

Profesör Jadid pencereden dışarıya baktı. Şehir merkezinin tam köşesindeydik ve kış günlerinin kararmakta olan ışığı altındaydık. Binalar kahverengi tost ekmeğinden yapılmış hoş ve lezzetli legolara benziyorlardı. Işık nehre yansıyordu, sıcak ve altın görünümündeydi. Aslında herhalde buz gibiydi ve değen eli yakardı. "Bu talebini düşünmeliyim. Bölümümün kötülenmesi benim için utanç verici olur. Okuyucu miktarını düşünerek, övgüye değer miktarda araştırma yapmışsın."

"Okuyucu miktarımın bununla bir ilgisi yok" dedim. Bunu yaparken belki olması gerekenden daha sert ve savunmacı davranmıştım. "Hem, bununla ilgilenen Bostonlu bir editör var. Ve Boston'da bir işe dönüşebilir."

"Bu güzel bir haber. Büyük bir şehirde, prestijli bir gazetede ve senin yaşında. Mükemmel. İki kadeh konyak gibi, tebriklerim de sırada" derken bardaki Maura'ya el salladı. "Bunu söyleyecek yer burası olmayabilir. Ama beni hem hırslı, hem hırsından korkan birisi olarak hep şaşırttın. Bu doğru değil mi?"

"Tam bilmiyorum. Korkmak mı? Sanmam. Ben iyiyim."

"Aslında, buna pek karşı koyamayacağım. Seni, eğer hırs serbest kalırsa, bunun zalimliğe yol açacağı konusunda uyarmak istiyorum. Senin sahip olduğun gibi, seni istediğine ulaştırabilecek kontrollü bir hırs ise gerekli. İyi şeyler yap Paul, ama bu daha iyisini de yapamayacağın anlamına gelmez. Belki de bu konuda Bayan Park'tan birkaç ders almalısın."

"Mia nasıl?"

"Ders vermekten en çok zevk aldığım öğrencilerimden birisidir. Ve en çok tartışan. Seni kırmadan söylemeliyim ki, sizi bir çift olarak görebilmekte bir sorun algılamıyorum."

Güldüm. "Siz bunu söyleyen tek kişi değilsiniz. Çift olmaktan çok arkadaşız. Ama onu bir senedir görmüyorum."

"Bu olur. Bu müzik hocası hakkında sana fazla soru sormadım, ama onun için kızaracak kadar onu önemsiyorsan bir şeyler var demektir. İyi şanslar."

"Teşekkürler."

"Şimdi, kış akşamına göğüs gerebilmek için bir kez daha kadeh kaldıralım. Belki de genç gazetecilerin kariyerleri üzerinde ürkütücü ama muhteşem etkiler yaratabilecek sıkıntılı, suç işlemiş olabilecek profesörlere kadeh kaldırmalıyız. Hayır, biraz daha uzatalım. Birbirlerine benzeyen gazeteciler ve profesörler için de kadeh kaldıralım."

Ve içtik.

***

Morumsu, tozlu yollardan arabayla geriye dönerken kafamdan binlerce soru akıyordu. Puhapaev, Sickle'yi nasıl ve neden tanıyordu? Profesör Jadid'in, Crowley'e ait gizleme hikayesi doğru muydu? Eğer öyleyse bunu kanıtlayabilir miydim? Joe Jadid ne bulmuştu ve bir küçük kasaba gazetecisinin araştırmasıyla neden ilgileniyordu? Ama bir soru hepsinin üstündeydi. Hannah bu akşam müsait miydi?

AĞLAYAN KRALİÇE

Kralın çöküşünü ölümü izledi, bunun üzerine kraliçe akıttığı en iffetli ve değerli gözyaşlarıyla efendisinin bedenini yıkadı ve -işte!- İsa bu gözyaşlarıyla, onun yeniden doğuma şahit olmasını sağladı. Bu, kralı tüm dünyevi acılardan, kötülüklerden ve yaşamın hızından kurtardı ve eşi olmayana dönüştü.

John Foxwell-On Rare and Wonderful Things

Sarsak, gümüş renkli otobüs oflayarak yavaşça Pragas Iela'dan yukarıya çıkıyor ve arkasında kahverengi bir yağ ve siyah bir duman karışımını bırakıyordu. Korna tınlıyordu ve etkisizdi. Sanki egzoz sisteminin derinlerine bir kaz sıkışmış gibiydi. Sürücü kornayı sanki bir mors kodunda çalıyordu ve -uzun ve kısa silah atışları gibi- ses etkileyici olmaktan çok komikti.

Latvija Oteli'nden ayrılmadan önce -devlet tarafından yönetilen, beton, donuk bir bina; hamamböcekleri ve kemirgenler için çok çekici, ama insanlar için değil- sürücü, otobüsün geceleyin donan, yoldan sıçrayan çamurlar altına sıkışan cam sileceklerini ayarladı. Ayakkabısını çekiç ve kırık bira şi-

şesinin ağzını tornavida gibi kullanarak çamuru çıkarttı ve silecekleri belki de fazla bir gayretle kurtardı. Camda öne ve arkaya doğru birlikte hareket etmeyerek birbirlerine çarptılar. Çabaları dalga geçercesine alkışlanırken, arabayı içgüdüsel olarak parka soktu. Yolcuları inerken, her biri ona yolculuk için teşekkür etti. Hiçbir Sovyet yolcu bunu yapmazdı. Ama bu yolcular İngiliz'di. Bunlar bir cenaze alayı düzeninde, sarı yağmurluklar, gri kasketler, yeşil eşarplar, benekli çizmeler giyiyorlar ve ince uzun şemsiyeler kullanıyorlardı. Şoför ve tur rehberi, bunun şimdiye kadar yaptıkları en kolay iş olduğuna karar verdiler: Krasnoyarsk'tan gelen sarhoş işçiler, Petrogradlı kabadayı babuşkalar, Moskova'dan gelen kibirli yoldaşlar yoktu. Bu turistler saygılı, itaatkar, çeneleri kilitli, Islington ve Jericho'dan kış tatillerini (hiç birisi bunu Noel olarak adlandırmıyordu) geçirmek için Letonya sosyalist cennetine gelen yolculardı.

Otobüs durunca rehber terli elini kullanarak benekli kafasını birkaç saç teliyle örttü. Boğazını sesli olarak temizledi ve inerken otobüsün döşemesine iğrenç bir tükürük attı. "Lütfen beni izleyin" dedi ve kırmızı şemsiyesini kalabalığın üzerinden kaldırdı. "Şimdi Riga'nın muhteşem merkezi pazarına gidiyoruz. Burada, İşçilerin Sovyet Birliği'nin dört bir yanından getirilen ürünleri bulabileceksiniz. Lütfen böyle gelin."

Rehber arkasına doğru dönerken İngilizlerden birisi onu kolundan yakaladı ve kulağına bir şey fısıldadı. Arkadaşları arasında saç fırçası taşıyan ve Rusçayı iyi konuşan tek kişiydi. Ve vatandaşlarının en gencinden 20 yaş daha genç gösteriyordu. Rehberin sıkıntılı ifadesi bir endişe dalgasıyla bozuldu ve genç adamın ondan istediğini duyan oldu mu diye içgüdüsel olarak arkasına baktı. Olmamıştı. Rehberin kolunun üstüne güven verici elini koyan İngiliz, "İşte, bu akşam otele dönmeye söz veriyorum, en geç saat onda. Bundan sonra lütfen polisi beni arama-

sı için yollayın ve odamdan kaçtığımı söyleyin. Ne isterseniz onu söyleyin. Ama bu şehri tek başına tanımak için biraz zamana ihtiyacım var. Bunu yaptığınıza değeceğine söz veriyorum" diyerek üçüncü ve dördüncü parmakları arasında ince bir biçimde kıvrılarak duran 20 poundu ona uzattı. "Bu gece sana bundan bir tane daha vereceğim."

Rehber adamın elini sıkarken parayı aldı ve hızla başını salladı. "Eğer KGB'den olsaydım bu parayı alır, seni izler ve yakalardım. Eğer sen olsaydın... Neyse. Bunu düşünmek bile istemiyorum. Pazarda kaybol. Yasadışı bir şey yapma. Beni duydun mu?" Parmağıyla genç adamı dürttü. Ufak memurun gözdağı veren sesi, kendi dilinde konuşurken yeniden ortaya çıkmıştı. "Eğer beni herhangi bir şekilde utandırırsan, işçilerin cennetindeki ikametinin cennette kalmaktan çok, çalışma olacağına söz veririm. Odanı saat on otuzda ziyaret edeceğim ve seni orada beni başka ufak bir hediyeyle beklerken bulmayı umuyorum." İki adam yeniden el sıkıştı. İngiliz tekrar sıraya girdi ve St. John's Wood'dan emekli bir öğretmenle konuşmaya başladı. Grup bir köşeyi dönerken önlerinde beş adet gümüş rengi uçak hangarı gördüler. İçinde meşgul olan sayısız insan, eşya, renk ve koku vardı. Rehber, "Saygıdeğer ziyaretçiler, Riga'nın merkez pazarına hoş geldiniz, lütfen" derken, kelimelerinin aksanını kırmızı şemsiyesini yere vurma ritmine uyduruyordu. "Sovyetler Birliği'nden almak isteyeceğiniz armağanları burada bulabilirsiniz. Armağanları kontrol için oteldeki gümrük görevlilerine göstermeyi unutmayın. Lütfen otele geri dönmek ve öğle yemeği yemek için burada bir otuzda buluşalım."

İngiliz genç, emekli öğretmenin şarap renginde ve işlemeli Gürcü boynuzlarına yönelmesini bekledi, bir el hareketiyle bir Tatar'dan kurtuldu ve cebinden bir kağıt parçası çıkardı. Kağıtta yazılan talimatlara uyarak, bir grup kuşkulu bakışlı Özbek

balkabağı satıcısının önünden geçti ve neredeyse uzun siyah ve beyaz telpek giymiş, konuşan ve çay içen bir grup Kırgız'a çarpacaktı. Dağıstan kamalarının (hepsi sahte ve sönük) önünden geçti ve siyah duvardaki iki sergi arasına sıkışmış ufak tahta bir kapı gördü. Akasya balından tatmak için durdu, -İngiliz gülümseyince, satıcının yalnızca gözleri parlamadı, aynı zamanda sakalı sanki yukarıya kalktı- bal sergisinden ayrıldı ve arkasından kıvrılıp kapıdan içeriye süzüldü.

***

Neredeyse tam karanlıkta, yuvarlak tahta masa etrafında iki adam oturuyordu. Birisi koyu tenliydi ve sert bakışlıydı, biraz Asyalıya benziyordu, tehditkar bir ifadesi vardı ve geniş bıyığı dudaklarının iki yanından sarkıyordu. Kapı açılırken dik dik baktı ve gözlerini İngiliz'den ayırmadan sağ elini masanın altına soktu. Onun yanında, zayıf, ufak tefek, kum rengi saçlı, akılda kalmayan özellikleri olan bir adam şaşırtıcı bir hoş geldin gülümsemesiyle oturuyordu. Yaşı bitkin otuz veya iyi bir yaşam geçirmiş altmış olabilirdi.

İngiliz, "O zaman sen Voskrensenyov olmalısın?" dedi.

Kuşa benzeyen adam kafa salladı, hafif bir İngiliz aksanıyla "Babana benziyorsun" dedi.

"Hayır. Artık değil."

"Bay Hewley bu çok hoş değil ve sizin gibi şanslı bir genç için uygunsuz."

Hewley güldü. "Nefesimi kesecek kadar borçlu olmam gibi bir şans mı? Dairemin elimden alınmak üzere olması gibi bir şans mı? İstediğim bir şeyi alamamak..."

Voskrensenyov elini kaldırdı ve teskin edici bir tavırla gözlerini yumdu. "Bay Hewley şimdiki değil, gelecekteki durumundan bahsediyorum. Babanın şansız ve ani ölümüyle seni zor durumda bıraktığını bilmesem seni bugün buraya davet etme zahmetinde bulunmazdım. Otur lütfen." Boş bir sandalye gösterdi. Koyu renkli adam bunu Hewley'e doğru itti.

"O zaman bu Charlie Chan da kim?"

"Şanslısın ki Timur İngilizce anlamaz. O bir Kazaktır, Çinli değildir ve Kazak olma dışında başka bir ırkla karıştırılırsa çok gücenir ve kızar. Timur bir arkadaştır. Güvenlik önlemleri alır."

"O zaman kaba kuvvet adamı o, öyle mi?" Hewley ayağa kalkıp Timur'a doğru boks hareketleri yaparak yürüdü, ama adamın erişebileceği mesafeden uzakta durdu. "Bu kim, eğitilmiş bir katil mi? Karate mi biliyor?"

"Hayır Bay Hewley, sanırım Japonlar bunu yapıyorlar. Oturur musun lütfen. Teşekkürler. Getirmen gereken şeyi getirdin mi?"

"Bir dakika. Önce seninkileri görelim. Sanırım bu Tanrı'nın belası sert adam ne zaman isterse kolumu parçalayabilir."

Voskrensenyov omuz silkti. "Biz soyguncu değiliz Bay Hewley ve kesinlikle size zarar vermeyiz. Hem, kapınızı bu akşam on otuzda dağılmış ağzınıza sokulu 20 poundla açarsanız Sergei Krilovich ne der?"

"Bunu nereden..."

Voskrensenyov soruyu geçiştirdi ve masanın üstüne bir çanta koydu. Çantayı açarak Hewley'e doğru tuttu. "100.000 pound. İstersen sayabilirsin. Ve paradan daha önemlisi bu mektuplar." Ceketinden birkaç zarf çıkarttı ve paraların üstüne yerleştirdi. "Her iki ülkedeki meraklı gümrük memurlarını ikna et-

meyi garantiler. İngiltere'ye döndükten sonra bile bunları sakla. Ve bundan daha önemlisi, babanın arkadaşı olarak sana söz veriyorum ki eğer mektuplar işe yaramazsa, ben senin Londra'ya güvenli bir şekilde varmanı sağlayacağım. Tüm paranla ve sağlam olarak. Şimdi, lütfen..." Voskrensenyov'in gözleri parladı ve masanın üstünden Hewley'e doğru uzanırken tam anlamıyla canlanmış gibiydi.

Hewley ceketinin iç cebine elini soktu ve bir sigara paketi büyüklüğünde cilalı bir kutu çıkardı. Bir çift beyaz bez eldiveni de çıkartıp kutuyu açtı. İçinden dikkatle bir deste oyun kağıdı çıkardı. Voskrensenyov ellerini çırptı. "Ah. Bu kartları ilk kez görüyorum. Sanırım ilk kez İngiltere dışına çıkartıldılar. Ve olağandışı durumlarına bakarak 18. yüzyıldan bu yana dokunuldukları nadir anlardan birisini yaşadığımızı söyleyebilirim. Senden dört kızı yukarıya bakar biçimde masaya koymanı isteyebilir miyim?" Hewley masanın üstüne kahverengi bir güderi serdi. Destenin arasından seçtiği kızları bunun üstüne yerleştirdi. "Teşekkürler. Görmek istediğim buydu. Eğer rahat etmek istiyorsan lütfen kağıtları kutusuna yerleştir ve kutuyu masanın üstüne aramıza koy. Sana zarar gelmeyeceğine tekrar söz veriyorum."

"Peki nasıl yapacağız? Bir, iki, üç diyerek mi? Ben kartları verirken sen de çantayı uzatırsın."

"Tabii ki, eğer böyle istiyorsan. Söylediğim gibi, seni soymaya niyetim yok. Timur'un burada olması, etrafa yabancı olman göz önünde bulundurulunca sen beni soyamazsın. Nasıl bir değişim istersen öyle olsun."

Hewley parmaklarıyla masayı tıklattı ve iki adama doğru baktı: "Halbuki başka bir yerde ben sizi soyabilirdim."

Voskrensenyov güldü. "Biliyorum. Şanın senden önce geldi. Bu konunun en iyisinin soyundan geliyorsun."

Hewley "Doğru" derken ve kafasında plan yaparken parmak tıkırtılarını sıklaştırdı. "Poker oynamaya ne dersin? Kızlar sonsuza kadar bakire kalamazlar."

"Bu kartlara gereğinden fazla dokunmaya niyetim yok. Kızlar lekelenmeden kalacaklar. Yine de teknik olarak misafirimsin, bu nedenle poker oynama isteğini geri çeviremem. Ne karşılığında oynayacağız?"

Hewley cüzdanını çıkartırken birden durdu ve ani gelen bir düşüncenin komik ama eksik bir ifadesiyle Voskrensenyov'e baktı. "Buradakilere oynayalım. Tek el. Kazanan hepsini alsın."

Voskrensenyov "Sen kesinlikle pervasız genç bir adamsın" derken güldü. "Ben sana, tüm borçlarını olmasa da çoğunu ödeyebilecek bir miktar öneriyorum ve sen daha fazlasını istiyorsun. Bu kartların senin için önemi ne?"

"Bu yalnızca buradaki alışveriş olmayacak" diyen Hewley göz kırptı. "Eğer bu arka odada kimse görmeden yüz bin ödüyorsan, sanırım uygun bir müzayedede bunun için daha fazlasını kazanabilirim. Sotheby'e gider, değer tespiti sonrasında halka açık müzayede yaptırırım."

"Bay Hewley bir anlaşma yaptık sanırım ama eğer babanın çalışma tarzına döneceksen verdiğin söz kusursuz olmalı. Onunki öyleydi."

"Evet. Bunun ona neye mâl olduğuna bak. Yaşlı bir balık gibi onu Severn Nehri'nin derinlerinden şişmiş olarak çıkarttık. Ben bu tür bir ölüm istemem." Hewley ürperdi, daha sonra doğrulurken masaya çarptı. "Ve bugün kendimi iyi hissediyorum. Şanslı da. Bunun ne anlama geldiğini biliyor musun? Bir el poker ve kazanan 100.000 pound ve değeri, mesela iki misli olan bir deste kağıtla masadan kalkar."

Voskrensenyov omuz silkti. "Nasıl istersen. Ama senden istediğim, eğer kazanırsan müzayededen vazgeç ve fiyatını bu odada söyle. Bu kızlar çok hoşuma gidiyor."

"Eğer sormamda bir sakınca yoksa senin gibi bir Rus'un nasıl bu kadar çok parası olabiliyor? Ben hepinizi eşit sanırdım."

"Evet, eşitiz. Ama bazıları daha fazla eşit. Seni incitmeden şunu söyleyeyim: Babanın uzun süre ve başarılı bir biçimde yaşamasının nedeni fazla meraklı olmamasıydı. Merak işe yaramaz." Kazak'a dönerek Rusça sordu: "Tezvadze'nin hâlâ burada sergisi var mı?" Kazak olumlu anlamda başını salladı. "Hâlâ aynı şeyleri mi satıyor?" Yeniden başını salladı. "Güzel. Git ve bir deste oyun kağıdı satın al." Timur'un eline biraz para verdi ve Kazak ayrılırken onu kolundan tuttu. "Gelirken bir de kağıt dağıtıcısı getir. Her zaman olduğu gibi."

Timur ayrılırken Voskrensenyov açıkladı: "Tezvadze, Gürcü oyun kartları satar ve resimlerinin elle çizildiklerini ileri sürer. Eğer böyleyse bu kadar düzgün ve düzenli çizen bir adam eline daha önce hiç rastlamadım. Bunları, Baltıklılara, Ruslara ve Kafkas Dağları'nın altına kadar gitmeye cesaret edemeyen turistlere satar. Bu kartlar alışkın olduklarından biraz farklıdır ama işe yarar. Dağıtıcıya gelince... Timur'un kimi bulacağını göreceğiz. Beklerken içmek ister misin?" Voskrensenyov masanın altından seramik bir şişe çıkardı.

"Bu da ne?"

"Balsam. Riga çiçeğidir. Yöreye has. Bazıları bundan hiç hoşlanmazlar ama bunu içmeye başladığımdan beri hiç hastalık sorunum olmadığını söyleyebilirim. İngiliz ikliminde sıkça görülen şikayetleri ortadan kaldırmakta özellikle etkilidir." Şişeden büyük bir yudum aldı ve masanın üzerinden itti.

Hewley şişeyi kokladı ve geri çekildi. "Of, bu pislik de ne?"

"Kimse tam ne olduğunu bilmez. Biraz pelin otu, zufa otu, portakal kabuğu, meşe kabuğu, bazı çiçekler. Bu bir sırdır."

Hewley de büyük bir yudumu aldı, yutunca öğürmeye başladı, sandalyesine geri düştü, toparlandı ve ellerini saçlarının arasından geçirdi. Voskrensenyov gülerken kapı açıldı. Timur kapıyı tutarken, içeriye ince, on iki-on üç yaşlarında, kirli giysili, gözü bağlı bir kız çocuğu girdi. Masaya bir deste kart atarak Rusça konuştu. "Başkırt çaycı kadınlarla beraber dolaşırken buldum."

Kız sessizce titriyordu ve göz bağının altından gelen yaşlar, kızı köprücük kemiğinden tutarak yönlendiren Timur'un eline akıyordu.

"Gel kızım, buraya gel." Kız doğruldu, sesli olarak burnunu çekti ve sanki gözleri görüyormuş gibi olabildiğince düzgün ve kendinden emin bir biçimde Voskrensenyov'a doğru yöneldi. "Kart dağıtmasını biliyor musun?" Başını salladı. "Sana bir seçim olanağı vereceğim. 30 dakika içersinde babanın 5 yılda kazanabileceğinden daha fazla paraya sahip olabilirsin veya 30 dakika içersinde sana sahip olacak binlerce kişiden ilkiyle tanışabilirsin."

Kız birden Voskrensenyov'un yüzünü tırmaladı ve ulumaya başladı. "Rus domuzu. Kazak piçi. Seslerinizi tanıyorum..." Voskrensenyov kızı yere düşürecek şiddette tokatladı. Kız derin bir biçimde içini çekti ama haykırmadı. Timur kızı omuzlarından tek elle yakaladı ve ayağa kaldırdı.

Voskrensenyov yumuşak bir tonda, "Senden tek istediğimiz, tek bir el kağıt dağıtman" dedi. Saçına vurdu ve kız kendisini sanki yanmış gibi geri çekti. "Adil dağıt. Sırayla. Eğer bunu yaparsan sana iyi para verir ve seni göndeririz. Anlaşıldı mı? Ama oyun yaparsan, direnirsen, bağırırsan veya birimize el kaldırırsan, yaşamın aniden acılı ve kısa olur. Şimdi, aileni seviyor

musun?" Kız hareket etmedi. "Pekala. Para sende olacak. Onlara ver veya onlardan sakla. Nasıl istersen... Şimdi eğer kabul ediyorsan arkadaşım seni bırakacak. Eğer seni bıraktığında anlaştığımızın dışında bir şey yaparsan, seninle bu biçimde ikinci kez konuşmayacağız. Tamam mı?" Kız kafasını salladı.

Timur onu bıraktı ve Voskrensenyov da ona bir deste kağıt verdi. "Lütfen bunları karıştır ve dağıt. Hayır, bekle." Voskrensenyov desteyi geri aldı, masaya dört kart koydu ve Hewley'e döndü. "Kağıtların farklı olduklarını söylemiştim. Sıra: Kılıç, yıldız, kupa ve sopa. Şimdi hazır mısın? Tek bir el. Ne oyun!"

Hewley "Benim oyunum" derken kıza olanları görmesiyle kendine karşı olan güveni sarsılmış ve sesi yüksek çıkmıştı, "Teksas Hold'em." (E.n.: Pokerin en girişken ve dinamik versiyonu)

"Tamam. Çılgınca oynanmayacak." Kıza döndü. "Lütfen dağıt. Her ikimize de kapalı iki kart vereceksin; teker teker vereceksin ve elinde durduğu yönde dağıtacaksın. Güzel. Şimdi bir taneyi sağ tarafına koy, üç taneyi çevirerek önüne aç, Şimdi bir tane daha yana ve bir tane daha öne açık. Aynısını bir kez daha yap. Güzel. Şimdi masadan uzaklaş. Bay Hewley, bu dağıtım sizce uygun mu?"

Hewley yutkunurken başını salladı.

"Güzel. Şimdi kızım, paran burada ve yaşamında daha önce hiç görmediğin kadar çok. Timur seni dışarıya çıkartarak gözünü açacak ve burada olanları hiç anımsamayacaksın. Burnunla ilgili inanılır bir hikaye anlat ve özrümü kabul et. Şimdi git ve kapıdan içeriye sakın bakma."

Voskrensenyov masada sıralı olan kartlara baktı -kılıç onlusu, kupa sekizlisi, yıldız valesi, yıldız ası, kupa onlusu- ve kapalı iki kartını göstermeden inceledi. Hewley de aynısını yaptı.

Voskrensenyov, “Bu oyun, ortaya para sürülmeden kaybedilecek” diye mırıldandı. Açıkça ve yüksek sesle “Bay Hewley açmaya hazır mısın?” dedi.

“Hazırım.”

Parça 7: Bir oyun kartı. Kullanılan Amerikan veya İngiliz kartlarından yaklaşık 2.4 cm. daha uzun ve 1.2 cm. daha dar. Arkası koyu kırmızı ve altın süsleme var. Süslemenin içinde, üst sol köşeden başlayan ve saat yönünde kartı dolaşan iç içe giren hoş harflerle ”Sutcliffe, Sanderson & Trout, Oyma İşçiliğinde Uzman Zanaatkar. Uzmanlık alanı Cartes des Jeux ve ufak süs yazıları. Majesteleri Üçkağıtçılar Dükü Mulebollocks tarafından atanmış, Londra veya başka bir yerde kendimizin dışında kimseden yetki almadan basılmıştır” yazılmış.

Diğer tarafta maça kızı görülüyor. 18. yüzyıl sonu ve 19. yüzyıl başı İngiliz oyun kartlarına has geometrik bir tarzda özel bir figür çizilmiş. Maça kızının etrafındaki ayrıntıya ve onu belirleyen çizgilerin özelliğine bakıldığında, tahta kalıpla basma tekniği benzeri bir teknikle ve bakır kakma olarak çizildiği görülüyor. Kartın arkası, Yardeh Samizdanji ve takipçilerinin Tebriz’de soyut desenli (desen, Sicilya Kralı II. Roger’in sarayındaki

az bulunur ve ünlü litograflardan ilham almıştır) kartlarda kullandıkları birbirine girmiş karelerden oluşan bir mozaik. Kızın bir elinde yeşil bir imbik, diğer elinde üzerinde şu Latince yazı bulunan ufak bir tabut var: "Kral öldü. Yaşasın kral." Sağ yanağının ortasında tek bir damla gözyaşı bulunuyor ve hafif bir izle gözüne uzanıyor. Bu kartın varlığını bilen çok az kişi için bu, "Hotton'un ağlayan kraliçesidir."

Kral, değişime girecek olan ilk malzemedir. İşlem su dökülerek başlar. Kraliçenin gözyaşı hem suyun arındırıcı özelliğini (ve geçişli olarak simyayı), hem de bir yaşamdan, biçimden öbürüne geçmekte olan kralın hüznünü temsil eder.

Üretim tarihi: 18. yüzyıl sonu ve 19. yüzyıl başı.

Üretici: Londra veya İngiltere'de konu ile ilgili Sutcliffe, Sanderson & Trout adlı bir firmanın ticari kaydına rastlanmamıştır. Bir Flaman kontu olan ve Whist (Ç.n: Bir iskambil oyunu), Briç, İspanyol şarabı, esrarlı bilimsel olaylar ve özellikle de genç kızlar hayranı olan Jan Pieterszoon van Soudcleft, Doğu Londra'da 1792-1820 yılları arasında yaşadı. Fundalığının etrafında yeni yıl gezisi yaparken soğuktan ölmüş bulundu ve üstünde peruğundan başka bir şey yoktu. Tek oğlu babasının mallarını satışa çıkartıp, ismini Sutcliffe olarak değiştirdiğinde müzayedeye konulanlar arasında baskı ve kakma aletleri de vardı. Her ikisi de eğer kullanılmışlarsa çok az kullanılmıştı. Kont von Soudcleft ayrıca İslam tahta kalıp basması sanat eserlerinden geniş bir seçkiye sahipti. Oğlu bela okuyarak, bunları satmak yerine yaktı. Oyun kartı tarihçilerinin tahminlerine göre bu deste -üstünde Sutcliffe, Sanderson & Trout yazılı ve İslam-İngiliz tahta baskı -oyma tasarımlı tek destedir- ve yanan baskı seçkisinden ilham alınarak hazırlanmıştır.

Sanderson ve Trout'un kim olduğu hâlâ bilinmemektedir.

Çıkış yeri: Arkadaki İngilizce yazıya, şekle ve boyuta ve öndeki özel figüre bakınca kartlar İngiliz üretimi gibi görünmektedirler (Fransız, İspanyol, Alman, Hollandalı saray kartlarının hepsi tarihsel kişiliklere dayandırılmıştır, yalnızca İngiltere özel figürler kullanırdı).

Bilinen son sahibi: İngiliz antikacı, antika satıcısı ve yankesici Hugh Hewley. Galler'de balık tutarken boğulduktan sonra tüm varlığı -borçları ve antikaları- Cambridge'de eğitim görmüş olan oğlu Anthony'e geçti. Anthony, Londra'da Rus dilinde serbest çevirmen olarak çalışıyordu ama esas gelirini pokerden sağlıyordu. Hugh'un ölümünden hemen sonra, Anthony bilinmeyen bir nedenle Letonya'ya gitti. Döndüğünde babasının tüm borçlarını ödedi ve mağazasını içindekilerle birlikte Azim Mahmut ve Stony Rosen tarafından yönetilen yetmişli yıllar çetesi olan Southall Icemen gurubuna sattı. Kartlar mağazada yoktu. Bu garipti, çünkü Hugh onları kapalı bir kasada dükkanın arkasında sakladığını ve bunları herhangi bir fiyatla satmayı her zaman reddettiğini ileri sürerdi. Kartların, boğulduğunda üzerinde olduğu ve Severn Nehri derinlerinde yok oldukları kabul edildi.

Mağazayı sattıktan iki hafta sonra, Anthony'nin fazla eroin alarak öldüğü söylendi. Mirasçısı yoktu.

Tahmini değeri: Tek kalmış oyun kartı desteleri 100.000 dolara kadar alıcı bulabilirler. Alıcılar kumarbazlar olduğu için bu büyük miktarları depozit olarak yatıramazlar veya açıklayamazlar ve en azından 40 adet farklı özgün resme ödeme yapmaları gerekmektedir.

1989 yılında Prens Albert, Balmoral'daki yıllık yaz tatilinde sakalını keserek yeniden uzatmaya karar verdi. Kraliyet portre ressamı 52 gün boyunca her gün resmini yaptı ve bu çalışmayı 52 kartlık bir desteye aktardı. 1972 yılında Frankie (Tavuk Adam) Testa için çalışan aracılar özel bir müzayedede bu desteyi 120.000 dolara aldılar. Destenin adı, prensin sakalları ve Philedelphia restoranı Tavuk Adam'ın olunca, "Al'ın kılları" oldu.

1999 yılında, Berkley Kaliforniya Üniversitesi'nde robotik öğrencisi olarak okulunu bitiren Wei Xiang, 52 adet mikro çip büyüklüğünde oyun kartı üretmek için bir boya tabancasına bir mekanik el yerleştirdi. Her biri bilgisayar dünyası tarihinden farklı figürler olacaktı. Profesörlerinden birisi bu desteyi ondan satın almak için 15.000 dolar önerdi. Dağınık bir evi olan Wei, kartları eve getirdikten kısa bir süre sonra kaybetti. Kartlar yeniden ortaya çıkarsa, değerlerinin ne olacağı bilinmemektedir.

Eğer toprağa atılırsa, toprağın elemanlarını ateşten, narin olanı ulu olandan ayrıştırır.

Blue Point'ten eve dönerken, yol boyunca eve dönüp dönmemem gerektiğini düşündüm. Profesörle vedalaştıktan sonra, gün ortasında içilen konyağın sarhoşluğunu dağıtabilmek için nehrin kenarında yeni kurulan parkta yürüdüm. Tuğla kaldırımları, eğimli köprüleri Avrupalı bir bürokratın fikri olmalıydı. Daha sonra, Fatma Ana'nın yerine kurulan portakal renkli bir cafede dört dolarlık kahve içtim. Fatma Ana birkaç yıl önce ölmüş olmalıydı. Kocası Loule'ye dönmüştü ve oğulları da restoranı satmışlardı. Burası liman işçilerinin öğle yemeği yedikleri yerden, depolara taşınarak yüksek kira ödeyen bohemlere servis yapan bir İtalyan cafesine dönüşmüştü. Tabii ki gerçek bohemler, tüm paralarını emmeye başlayan bu yeri terk etmişlerdi. Olneyton'a gitmişlerdi. Programcılar, avukatlar ve doktorlar da sinirli bir biçimde, kendilerinden emin olarak modaya uygun etiketler taşıyan elbiseler giyiyorlardı. Yine de kahve Fatma Ana'nınkinden iyiydi.

Neyse ki bir sorun çıkmadan eve döndüm ve park edilmez levhası arkasındaki, Dumpster ile vuruk beyaz Celica arasında-

ki yerime saat altı sularında park ettim. Gece berrak ve koyuydu, dumanın ve çürüyen yaprakların kokusunu alıyordum, şehir merkezinde normal bir cumartesi gecesi trafiği vardı: Yani trafik yoktu. Yolun karşısındaki, camında neondan bira ve tüfek şekilleri, kapısının üstünde üçgen şapka ışığı parlayan Colonial adlı taverna oldukça kalabalık gibiydi. Ama tek yaşam belirtisi de buydu.

Apartmanının son basamaklarını çıkarken kapıma sıkıştırılmış bir not gördüm ve dikkatle baktım. Ev sahibem Bayan Tawell'in, her zaman kapıma para makbuzu koymak gibi sıkıcı bir adeti vardı. Birçok yazılı olmayan kurallarından birisine karşı koymayı arzuladım. Kocasıyla birlikte alt katımda oturuyorlardı. Bu binadaki on dairenin sahibiydiler. Ayrıca bazı dükkanları da vardı. Yardımsever olduklarını sanıyordum, ama büyük bir şehirden gelen bekar bir erkek için daire kiralama konusunda bazı koşulları vardı. Bayan Tawell duvara tenis topu atma alışkanlığının bina kolonlarını zedeleyerek binanın çökmesine yol açabileceği konusunda beni uyarıyordu. Bunun rahatsız edici bir alışkanlık olduğunu biliyordum: Evde başka bir komşu da duvara vurmuştu. Ama bu, Amerikalı komşu olamazdı. O, ev sahibimle beraber hafta sonu akşamlarında oturanların plastik torbalarına bakarken içilen içkilerin şişelerini ona gösterirdi.

Kapıya ulaştığımda, notun paslı bir çiviyle gevşek biçimde kapıya iliştirildiğini gördüm. Posta kartı büyüklüğünde bir zarftı. Önünde kalın bir sopa, üstünde iki nokta ve etrafında iki kıvrılmış yılan resmi olan bir simge taşıyordu. Doktor reçetelerinin üstünde görülenlere benziyordu. Baskıdan çok el çizimi veya fotokopi gibiydi. Bunun altına bir gazete kupürü -Carrier'den alınmış, benim adımı ve bir yazı başlığı içeren- yapıştırılmıştı.

Zarfı açtım. Mektup yoktu. Ama içine bakınca bir insan dişi buldum. Yeni çıkartılmışa benziyordu. Zarfın içine kan bu-

laşmıştı ve dişte de hâlâ taze kan izleri vardı. Diş kökü kırmızıydı. Zarftan çürük diş kokusu yayıldı. Ağzımı tıkadım, titreyen ellerimle kapıyı açtım ve aceleyle içeriye girdim. Lincoln'e geldiğimden beri ilk kez kapımı sıkıca kilitledim.

Teleşekreterimin ışığı yanıp sönüyordu. Düğmeye basınca Han-nah'ın sesi duyuldu. "Merhaba Paul Tomm. Ben Hannah. Profesörle yediğin öğlen yemeğinden dönüp dönmediğini anlamak için aradım. Seni bir lise öğretmeniyle beraber yemek yemeye davet etmek istiyorum. Eve gelince ara. Teşekkürler." Ona telefon etmek için ahizeyi kaldırırken, emniyetim için bu notun bilinmesi gerektiğini düşündüm. Olaffsonlar bu konuda bir şey yapamazlardı. Art konuya ilgi duyardı ama ya onun ve Donna'nın yanına taşınmamda ısrar eder veya polisi arardı. Bu konuyu büyütmek istemiyordum. Bir an için annemi aramayı düşündüm ama o da telaşlanarak kontrolden çıkabilirdi. Burada etkili olmamasına rağmen Joe Jadid'i aramak makul göründü. Konuya ilgi göstermişti ve beni tanımadan dürüst ve hoşgörülü davranmıştı. Cumartesi gecesi çalıştığından kuşkuluydum ama aramak beni rahatlatacaktı. Orada yoksa Art'la konuşurdum.

İlk zilde telefon açıldı "Cinayet masası, Jadid."

"Evet, ben Paul Tomm..."

"Taşradan canlı yayın. İşte Paul Tomm. Beni neden cumartesi gecesi buradan arıyorsun?"

"Cumartesi gecesi büroda ne yapıyorsun?"

"Kötü adamların hafta sonlarını kullanmadıklarını mı düşünüyorsun? İyileşme programımın bir parçası. Cumartesiden çarşambaya kadar çalışıyorum. Ya gece yarısı vardiyası veya dörtten on ikiye kadar. Beni görmek için pazartesi günü geleceksin değil mi? Kullanabileceğini düşündüğün birkaç şeyi de yanında getir."

"Evet, orada olacağım ama dinle, belki bilmen gerekir diye düşündüğüm bir şey oldu. Yine de bilemiyorum. Evimde oldu ve sen..."

"Ne oldu? Neler dönüyor?"

"Bu akşam eve geldiğimde kapıda bir not buldum."

"Ne yazıyordu?"

"Hiçbir şey. Önde bir resim vardı. Doktor işareti gibi. Hani şu iki yılanlı sembol."

"Evet, hekimlik sembolü olan yılanlı asa. Caduceus."

"Ne? Sen nerden biliyorsun?"

"Bu, yararlı ve bilinmesi gerekli olan her şeyi bilen Abe Amca ile beraber büyümenin birçok yararından birisidir. Yani, kapıya iliştirilmiş bir caduceus mu buldun? Hepsi bu mu?"

"Hayır. İçinde bir diş vardı."

"Tekrar et."

"Bir diş. Bir insan dişine benziyordu. Sanırım kökündeki kan tazeydi. Başka bir şey yoktu. Bir mektup, bir yazı, hiçbir şey. Yalnızca kanlı bir diş."

"Kırılmış mı, çekilmiş mi?"

"Çekilmiş gibiydi. Kökü duruyordu."

"Polisi aradın mı?"

"Şimdi bunu yapmıyor muyum?"

"Hayır. Yani bölge polisini. Oradaki piçleri gözetleyen piçlerden bahsediyorum."

Jadid derin bir nefes aldı. Koltuğunu gıcırdattığını ve kalemiyle masasına vurduğunu işittim. "Bak, bana bir iyilik yap tamam mı? Bu işe başımı belaya sokmadan karışamam." Sesi alçak geliyordu, sanki eliyle ahizeyi kapatmıştı. "Mahkemeler her yerin polisi olduğunu zanneden polislere karşı anlayışsız. Ama

boş ver. Bana karşı zaten iyi niyetli değiller. Beni dinle. Dişi zarfa geri koy ve pazartesi günü yanında getir. Laboratuara yollarız, nereden ve kimden geldiğini anlamaya çalışırız. Sana göz kulak olmak için birisini yollamamı ister misin? Tabii ki resmi olmayacak. Hatta polis bile olmayacak. Ama o etraftayken güvende olursun."

Bunu düşündüm ama sonra Hannah'ın aradığı ve onu ne kadar arzuladığım aklıma geldi. Akşam planlarımı bozmak istemiyordum. Başımın belada mı olduğunu, yoksa bunun bir şaka mı olduğunu bile bilmiyordum. Belki buradaki bir dişçiyi bir makalemle incitmiştim. Kapıları açabilen ve nerede yaşadığımı bilen bir dişçiyi. Bencilce veya değil, akıllıca veya değil, öneriyi kabul etmedim ve Joseph'e onu pazartesi günü göreceğimi söyledim.

"Peki sert adam. Bu gece evde kalacaksın değil mi?"

"Pek emin değilim. Çıkmak üzereydim."

Şakacı bir öfkeyle "Şuna bak" dedi.

"Hah!"

"Bir şey yok. Sen şu akıllı salaklardansın galiba?" derken kıkırdadı.

Bir şey söylemedim.

"Hadi. Şaka yapıyorum. Böyle davranma. Kızın hoş olduğundan eminim. Ama bak dikkatli ol tamam mı? Kabadayılarla karşı karşıya olabilirsin ve sen bir üniversite bebesi ve Abe'nin arkadaşısın. Bunu vurgulamak istiyorum. Üzerinde herhangi bir silah taşımıyorsun değil mi?"

"Bu bir şaka mı? On iki yaşımdan beri kimseye yumruk bile atmadım."

"Şaka değil. Bak, dikkatli ol tamam mı? Yani, pek emin değilim ama endişelenmek için neden olmayabilir. Belki de bu

önemli bir olay değildir. Bunlar belki gereksiz ayrıntılardır. Yine de tetikte ol. Bunu insanlara her zaman söyleriz. Gözlerini açık tut ve gerekmedikçe etrafta dolaşma. Kilidin nasıldır?"

"Yale, çift sürgülü ve Schlage kapı kilidiyle birlikte."

"Peki, bu iyi. Yale iyi bir kilittir. Birisinin dış kapıyı açması, iç kapıyı da açabileceği anlamına gelmez. İki sürgüyü de kullan tamam mı? Ve unutma ki, eğer birisi sana mesaj yolluyorsa ve başka birisini sana doğrudan vermek isterse, o bu konuda deneyimli, sen değilsin. Aptalca bir şey yapma."

"Tanrım, memur..."

"Dedektifim ama bana Joe de."

"Tanrım... Joe, sana telefon etmeden önce biraz sinirliydim, ama şimdi çok korkuyorum. Bana ne yapmaya çalışıyorsun?"

Joe, kısa ve biraz acı bir biçimde güldü. "Bir şey yapmaya çalışmıyorum. Belki de endişelenecek bir şey yok. Genellikle not yollamayanlar sorun çıkartırlar. Gözlerini açık tut, dikkatli ol, bir şey olmaz. Bu akşam başka bir sorun olursa veya sorun olabileceğini hissedersen beni evden ara, tamam mı? Numaram 555-7077. Süvari alayını getiririm. Pazartesi görüşeceğiz değil mi? Vardiya dörtte başlıyor ama daha erken gel. Burada olacağım. Sağlıcakla kal."

Kapattı. Kendime üç parmak kadar Beam Black doldurdum ve içine iki parça buz attım. Hannah'ı aradım.

"Alo!"

"Merhaba Hannah, ben Paul."

"Biliyorum" derken sesini yükseltti. Ses tonundaki mutluluk ve hemen algılama viskiyle birleşince kalbime örtülmüş bir battaniye gibi beni ısıttı. "Eve geç döndün. Ne zaman döneceğinden emin değildim. Ne yazık ki çok geç. Biraz çorba var. Umarım yalnız yemekten sıkılmazsın. Yani birisi yanın-

dayken. Hadi geliyor musun?" Bir soru ile bir emir arasında konuşmuştu.

***

Arabamı Hannah'ın evinin uzağına park ettim ve kapımı olabildiğince sessiz kapattım. Bayan DeSouza ile başka bir konuşma yapmak istemiyordum. Özellikle de karanlıkta buraya gelince. Kapıyı çaldım ve Hannah'ın koşarak (koşarak mı?) geldiğini duydum.

"Dakiksin" dedi. Saçlarını toplayıp toka takmıştı ve ben içeri girince beni öpmek için eğildi. En romantik aşıklar bile kendi öpüşlerinden çok fazlasını görmüşlerdir. Televizyona, filmlere teşekkürler. Ama ilk öpücük ve karşıdakinin yüzünü bu kadar yakından görmek her zaman şaşırtıcıdır. Hannah'ın yüzünde, alt göz kapağıyla yanak kemiğinin üstü arasında sanki deri altına yerleştirilmiş, uyuyan küçük bir karides benzeri G biçiminde bir iz vardı. Gri gözleri yeşil ve kahverengi parlıyordu ve ufak güzel kırışıklar gözlerinin köşesinden başlıyordu. Başını benden uzaklaştırırken "Şundan kurtulalım" dedi. Tekrar ona yaklaştım ama elini göğsüme dayadı. "Dur bakalım, önce paltonu çıkart." Ama ben çıkartınca mutfağa gitti. "Aç mısın? Eğer hayır dersen kırılmam."

"Aslında hayır." Acıkmam gerekirdi ama sinir gerginliği iştahımı kaçırmıştı.

"Bir şey içer misin?"

"Tabii ki. Sen ne içiyorsun?"

"Korkarım yalnızca viski var." Mutfak ve oturma odası arasındaki kapıda elinde bir şişe Jameson ile belirdi. "İrlanda viskisinin içenlerin favorisi olduğunu biliyorum. Benim de. İster misin?"

Başımı salladım ve elinde için buz ve viski olan iki bardakla geldi. Şişeyi de kolunun altına sıkıştırmıştı. Yanıma, kanepeye oturdu. Uzaktan kumandayı stereoya doğru uzattı. Bas sesi bir duman gibi odaya yayıldı. Arkasından alışılmadık derinlikte bir kadın sesi duyuldu ve ona eşlik eden koroyla birlikte etrafı doldurdu. "Tanrıya şükür. Ah, ruhum." Hannah "Rahmaninof'un akşam duaları" dedi. "Her zaman ilk şarkıyı atlarım. Bu ikincisi. Akşam dualarıyla başlıyor ve sabah dualarıyla bitiyor. Kilisede bir daire oluşturarak şarkı söylerken tütsü yakarlar. Kalkmak ve bütün gece ilahi okumak gerekir."

"Böyle mi yaptın?"

"Üç kez. Boston'da oturduğum yerden üç blok ilerde bir Ortodoks kilisesi vardı. Orada dur ve müzik seni içine alsın. Sanki kendimi Tanrı'nın önünde gibi hissederdim. Ne demek istediğimi anladın mı?"

"Güzel görünüyor" diyerek kaçamak bir cevap verdim.

"Öyleydi. Daha sonra dışarı çıkınca ve sabah olunca, ışığı bizim yarattığımızı düşünürdüm. Günün bize doğduğunu hissederdim, yalnızca bizim için... Bunu sana anlatamam. Görmelisin. Benimle bir gün ayine gelir misin?"

"Tabii ki. Nerede ve ne zaman?"

"Bilmem. Belki daha sonra başka bir yerde."

"Orada olacağım."

Hannah güldü ve ikimize biraz daha viski koydu. "Yazı nasıl gidiyor?"

"Garip. Bugün profesörümle öğle yemeği yedim. Jaan ile çalışanla. Jaan'ın iki kez karakola götürüldüğünü söyledi. Her ikisinde de ateş etmiş."

Viskisini yudumladı ve cevap vermeden önce hafifçe kafasını salladı. "Vay canına! Bu şaşırtıcı. Silah toplardı. Evinde bir

dolapta kilitli olan birkaç eski tüfek vardı. Ama ateş ettiğini bilmiyordum. Onları 'ölümcül yontular' olarak adlandırırdı. Yalnızca sergilenmeye yaradıklarını sanırdım." Geçen akşam Tout'da olduğu gibi cevabında, zamanlamasında, şaşırma ifadesi öncesi duraksamasında garip olan bir şey fark ettim ve yine bir şey söylemedim.

"Tüfekle değil tabancayla ateş etmiş."

Sakin görünüyordu. Yeniden başını salladı.

"Şaşırmadın mı?"

Biraz savunmacı bir tavırla "Tabii ki şaşırdım" dedi. "Aksini nasıl düşünebilirsin?"

"Hayır, hayır değil. Yani yalnızca..."

"Gazeteci gibi davranıyorsun. Hiç kendini görev dışında kabul etmez misin?"

"Evet. Şu an başlamak üzere."

Bana yaslandı. Başı omzumla göğsümün arasına yerleşti.

"Profesörün başka ne dedi?"

"Pek bir şey söylemedi."

Ona henüz polisten bahsetmemeye karar verdim. Sesinin önceki tonu, onun Puhapaev'i iyi davrandığı bir adam, kendisiyle ilgili hoş bir ilişki olarak kabul ettiğini düşündürdü ve bu nedenle hukuksal sorunlarından daha fazla bahsetmek istemedim. "Bu akşam eve döndüğümde garip bir şey buldum."

"Neydi?"

"Kapımda bir not vardı." Hafifçe irkildiğini hissettim. "Notun üstünde caduceus sembolü vardı. Gördün mü, bugün yeni bir kelime öğrendim. Caduceus..."

"Ne olduğunu biliyorum" dedi. Önce kalkmaya çalıştı, sonra vazgeçerek kolumu boynuna sardı. "Notta ne yazıyordu?"

"Hiçbir şey. Ön tarafa ismim yazılmıştı ve içinde bir diş vardı. İnsan dişi."

Doğrularak bana baktı. "Şaka mı yapıyorsun?"

"Hayır ciddiyim. Yeni çekilmiş gibiydi."

Eliyle ağzını kapattı. "Bundan kimseye bahsettin mi?"

"Yani, senden başka mı?"

"Evet, akıllı çocuk" derken hafifçe kulağıma vurdu. "Polis, editörün veya benzer bir kişi."

"Art'a henüz söylemedim, ama herhalde söylemeliyim. Buradaki polisleri görmüş olmalısın. Onlar ne yapacaklar ki?" Joe'dan bahsetmek istemedim. Bunun doğru bir içgüdü olup olmadığını bilmiyordum. "Ne yapmam gerektiği hakkında ne düşünüyorsun?"

"Doğrusunu söylemek gerekirse bence bu işten vazgeç. Yani başlangıçta yazmayı düşündüğün ölüm sonrası yazısını yaz. Bunu yazabilmek için yeterince bilgi edinmedin mi? Ve geri kalanı için de... Biliyorsun bazı insanlar esrarlıdır. Yani bazı şeylerin her zaman esrarlı olduğu gibi. Jaan'ı bu şehirdeki herkesten daha iyi tanıyorum değil mi... Belki beraber çalıştığı herkesten de daha iyi. Ve polisin tutukladığından hiç haberim olmadı. Çocukluğunu veya benzer şeyleri bilmiyorum. Eğer garip notlar alıyorsan..."

"Bu notları almak işi sürdürmeyi istememe neden oluyor. Korkup kaçma fikri bana göre değil."

"Cesur adamım" diye şaka yaptı ve mideme vurdu. "Neden şimdi ölüm yazısını yazıp diğer konuyu ertelemiyorsun ve kapına başka bir şey iliştirilip iliştirilmeyeceğine bakmıyorsun? Eğer böyle olursa araştırmayı yeniden sürdürebilirsin." İyi bir fikirdi ve ondan gelmiş olması ikna ediciydi. Ama yine de bu pes etmekti.

"Bostonlu bir editör konuyla ilgileniyor, vazgeçemem."

"Senin kariyer peşinde olduğunu bilmiyordum."

Biraz sertçe "Değilim" dedim. "Yalnızca bir konu üzerinde çalıştığımı ve birileri bundan vazgeçmemi istediği için vazgeçmek istemediğimi söylüyorum. Hem bunun, makalelerime kızan bir dişçiden gelmemiş olduğunu nereden bileyim?"

"Bilmiyorsun, bilmiyorsun. Tamam. Ama dikkatli ol, olur mu? Seni uzun süre görmek istiyorum. Lincoln Carrier veya zaten elde edebileceğin Boston'daki başka bir görev için riske girmen anlamsız. Yani yirmi üç yaşındasın, akıllısın, yeteneklisin. Diğerleri peşi sıra gelir."

Bu bakış açısıyla olaylara bakılabilirdi. Ama ben etkilenmiştim, çünkü öyle olmak istiyordum. "Belki" dedim, "belki haklısın." Bu cümle, ayrıldıktan sonraki beş yıl boyunca annemin en çok sevdiği cümleydi. Bunu hep kendim için kullandım. Asıl anlamı şuydu: "Aynı fikirde değilim ama tartışmak da istemiyorum."

Üçüncü viski bardağımın ortasında şişeyi bitirmiştik; odanın soğumaya başladığını fark ettim. Ayağa kalkıp radyatöre doğru yürüdüm. Soğuktu ve pencere altı esiyordu. Şarkılar arasındaki duraklamada, rüzgarın evin her iki yanında esmesiyle oluşan eski evin çatırtılarını duyuyordum. Daha da üşüdüm. Ellerimi gömleğimin kollarının içine çektim ve kumaşı kavrayacak biçimde yumruk yaptım.

"Bunu yaparken küçük bir çocuğa benziyorsun." Gömleğimin kollarına baktım, kumaşı bıraktım ve ellerimi dışarıya çıkarttım. "Hayır, hayır bunu demek istemedim. Biliyorum burası soğuk. Bayan DeSouza kaloriferi kapatınca ısı birden düşüyor. Neyse ki bir çözümüm var." Dolabından, herhalde el yapımı olan bir yün örtü çıkarttı. Üzerindeki mavi çizgili parlak karelerle sıcak bir görünümü vardı. Çocuk oyunlarında kullanılan

tahtalar gibiydi ve evi anımsatıyordu. "Büyükannem örmüştü" dedi. Açarken "gel" diye ekledi.

Örtünün altında birbirimize sarıldık. Viski, gül parfümü ve kendisi kokuyordu. Boynunun bana yakın olan tarafını öptüm, o da ellerimi tuttu. "Titriyorsun" dedi.

"Üşüdüm."

"Tek neden bu mu?"

Tabii ki değildi.

***

Nerede olduğumu anlayana kadar şaşkın ve viskiden başım ağrır bir biçimde 3.36'da uyandım. Hannah yanımda yatıyordu ve saçları yastığına yayılmıştı. Banyo musluğundan doldurduğum üç bardak suyu içtim ve parmak uçlarımda, soğuk havada yatağa geri döndüm. Yatağa girince Hannah bana sarıldı, ayaklarını ayaklarıma doladı ve kulağımı öptü.

Pazar günü, önemli olan sıradan günlerden birisiydi. Herkes yaşamı boyunca bu tür bir -veya iki- günle karşı karşıya kalırdı. Aşkın ortasında değil de başlangıcında yaşanan bir gün. Belki de her şeyin dayanılmayacak kadar keskin göründüğü bir kar fırtınası veya telaşlı bir sabah sonrası geçirilen bir gün gibi. O gün yaptıklarımız sıradan şeylerdi. Geç kalktık, tost ve yumurta kızarttım, yatağa geri döndük ve New York sınırına kadar arabayla gidip nehir boyunca uzun bir yürüyüş yaptık. Geniş ve boş bir yol kenarı lokantasında durduk. Şu slogan yazılıydı: "Uçan iğneli oklar ve lezzetli tavuklar." On otuzda eve dönene kadar burada tavuk kanadı yedik ve iğneli ok attık. İğneli oku atmadan önce hayranlıkla baktığım bir omuz hareketi yapıyor-

du, sanki zor bir işe başlar gibiydi. Gülerken eliyle ağzını kapatmayı ve ben şaka yaparken yere bakmayı bırakmıştı. Eve döndüğümüzde artık birbirimize karşı eskisi kadar ölçülü davranmıyorduk. Ama Lincoln'e gelince yüzü karardı, DeSouza korkusu sardı, yan caddeye park ederek evin etrafından dolaştık ve Orchard Caddesi boyunca yürümedik ki, eve girerken Bayan DeSouza'nın pencereleri önünden geçmeyelim. Bunu fazla düşünmüyordum. Bu kadar ince düşünebilecek bir durumda değildim.

Uyumadığımızı düşündüm ama uyuduğumuz açıktı. Radyo alarmı çaldı ve beni uyandırdı. Hannah homurdandı: "Pazar akşamı içki içmek. Bunu bana neden yaptın? Bunun bedelini ödemek için banyoya gidip bana üç adet Advil ve mutfaktan bir bardak portakal suyu getir." Ben gözlerimi ovuştururken o da oyun olsun diye ayaklarıyla sırtıma vurdu.

Odaya geri döndüğümde bornozuyla duştan çıkıyordu. "Bir saat içersinde okulda olmalıyım. Senin programın ne?"

"İki civarında bir toplantım var. O zamana dek boşum. Neden sordun?"

"Meraktan." Bana doğru yürüdü ve durdu. Bornozunun kuşağını çözdü. "Biliyorsun o kadar çok vaktimiz yok" dedi.

"Akşam buralarda mısın?"

"Evet. Kim soruyor?"

"Akşam yemeği getiririm. Özel bir şey."

"Sabırsızlıkla bekleyeceğim. Saat kaçta?"

"Yedi. Yedi otuz?"

"Her ikisi de olabilir. Şimdiden heyecanlandım." Elimi itti ve bornozunu kapattı. "Şimdi git ki, temiz bir öğretmen olarak kalabileyim. Akşam görüşürüz."

Ceketimi giydim ve kapıda ona uzun bir öpücük verdim. Eliyle yüzümü okşadı. Eli durduktan sonra bile etkisini hisset-

tim. Son kez güldü, elini saçlarına daldırdı ve kapıyı arkamdan kapattı.

Kendimi çok iyi hissettim. O kadar iyi ki, araba anahtarlarımı havaya attım ve beysbol çalışması yapar gibi elimi iki kez çırptım, onları tutmaya çalıştım ve kaçırdım. Eğilip alırken kapının altında beyaz tebeşirle yazılmış bir yazı gördüm: Etrafında iki yılan olan bir sopa.

SHENG
(HAVA)

"Rüzgarın gelişini duyuyor musun?"

"Hızla, şiddetle geliyor ve nereden geldiğini bilmiyorum."

"Ben de. Kepenkleri sıkıca kapat. Üşümek istemiyorum."

Ardal Gogarty-Have I Lived Too Long, Too Long

Abulfaz Akhundov -kısa ünlülerini yayması ve uzatması r'leri yuvarlaması, v ve w harflerini birbirinden ayrı tutmasıyla ve ağzının ona geçici olarak Chester "Chet" Mauce lakabının takılmasını sağlamasıyla tanınan- kırmızı beyaz çizgili kravatını ilk önce elinde dört kat bağladı, daha sonra olması gereken Windstor biçimine çevirdi. Bunu yarım başararak, kravatın bağını üç santim aşağıya ve yakasının soluna çekti. Geldiğinden beri başka tür kravat bağlayan birisini görmemişti.

Abulfaz'ın yarım Winstor bağlama türü, normalde kravat takmayı kabullenen ama bundan hiç hoşlanmayan birisinin tarzını -kıyafete fazla önem vermenin züppeliği, kadınsılığı ortaya çıkardığına inanan ve bağına açıkça fazla önem vermediğini gös-

termenin bunu sessizce aşağılamak olduğunu düşünen birisinin tarzını- yansıtıyordu. Aslında Abulfaz, şık babası aklına gelince bu düşüncesinden ürktü ve bunun onun pasaklı olduğu anlamına geldiğini fark etti. Birisinin, karşı çıktığı bir şeyi eksik veya yanlış yapması; yetişkinler, Amerikalı büro çalışanları ve Rus askeri personeli arasında yaygın değildi. Bağı iki parmağı arasına aldı, bağ dörtgen biçimi alana ve yakasından uzaklaşana dek sıkarken parmaklarıyla ters yöne doğru itti. Sağ elinin orta parmağının altına biraz tükenmez kalem mürekkebi bulaştırdı, sol elinin ilk ve yüzük parmaklarına birer parça kağıt yerleştirdi. Kum rengi -boyalı- bıyığını düzeltip pilot tipi altın çerçeveli gözlüklerini ayarlarken, buruşuk ceketini giydi, motelin oda ışığını söndürdü ve puslu yaz öğlenine adım attı.

Tanınmayan, muhteşem etkili bir adı olan U.S. 30, üzerinde bir mağaza (doğal olarak hiç uğramadığı) bulunan ağaçlıklı bir yolun yanında temiz bir moteldi. Geldiği yerde, oteller adlarını savaş kahramanlarından, politik liderlerden, milli bir özelliği içerdiği kabul edilen mitsel edebi figürlerden alırlardı. Sovyet bölgelerindeki oteller Potemkin ideallerini farkında olunmayan bir ironiyle yüceltme eğilimindeydi. Örneğin Bakü'deki Tüm Halkların Arkadaşlığı Oteli, Azerbaycan'daki en somurtkan servisi sunardı. Erivan'ın Kitlelerin Endüstrileştirmesiyle Oluşan Devrim Barışı İşçileri Misafir Evi'nde tuvalet kapakları kırıktı, telefon ve barda bulunması gereken içkiler yoktu. Yönetici, işletmesini, basit bir şekilde ve nedensiz olarak, Abulfaz'a aynı anda garip, hoş ve tatmin edici gelerek şaşırtacak biçimde bir numarayla adlandırmıştı.

U.S. 30, LaGrange Park'ta 30 nolu karayolu üzerindeydi. Bu şehirde, bu oteli öylesine seçmişti. Ama hoşuna giden üç özelliğini görmüştü: Birincisi, burada çok az kişi kalıyordu, geldiğinde park alanı boştu ve Ohio plakalı bir kamyonetin içine dikkatsizce girip çıkan ablak, amip görünüşlü aile dışında, on-

dan başka iki geceden fazla kalan olmamıştı. İkincisi, evraklarınızı göstermeniz ve üç-dört şişman, altın dişli, çürümenin çeşitli aşamalarındaki kötü niyetli yaşlı kadınların anahtarınızı elde edebilmek için ortaya attıkları resmi taleplerine uymanız gereken ülkesindeki otellere benzemiyordu. Burada odasının önüne park edebiliyor ve istediği zaman kimseyle konuşmadan içeriye girebiliyordu. Üçüncü olarak, işi Skokie'deydi ve oraya arabayla 45 dakikada ulaşabiliyordu. Yol yeterince uzundu ve her gün aynı yerde aynı insanlara rastlamıyordu. LaGrange Park'dan veya Skokie'den gelerek yolu kullananlar diğer şehre değil Chicago'ya gidiyorlardı ve Abulfaz (geçen 20 yılda Fydor, Istvan, Çınar, Chester, Paul, Sedat, Jean-Pierre, Jose, Joao, Win, Klaus, Yahya, Bradley, Nail, Hamid, Shumel ve kısaca, yalnızca telefonda Katya olarak adlandırılan) rahatça, kendisini belli etmeden yaşayabiliyor ve çalışabiliyordu. Böylece görevini tamamlaması gereken 28 günde geçici biçimde mutlu olabilecekti.

BİRİNCİ GÜN: 12:12'de, orta batı öğle yemeği vaktinin ortasına varmadan restoranın park yerine geldi. Restoran sade, tipik Çin-Amerikan türündeydi. Pembe ve yeşil neon ışık restoranın adının reklamını ön camda yapıyordu (Çam ve Bambu). Ön kapının üstündeki ufak, sarı kırmızı güneşlik; kapıya ulaşan giriş yolunda her iki tarafa yerleştirilmiş yarı kükrer, yarı esner durumda biçimsiz iki altın aslan vardı. Bölgede çalışan büro işçileri ve bir araya gelen taşra kadınları tahmin edilebilir bir egzotik ortam için gelmişlerdi ve Abulfaz'ın ağzı yılan balığı ve lotus kökleriyle pişmiş güveci tek başına uzun barın arkasında yiyen şefin görüntüsüyle sulandığında, yalnız masasında tek başına yemek için çorba ve tavuk ısmarladı.

İKİNCİDEN DÖRDÜNCÜYE KADAR OLAN GÜNLER: İlk günün tam aynısı. Yalnızca üçüncü gün tek farklı olan şey

Dempster Caddesi'ndeki kazanın, gelişini 12:18'e kadar geciktirmesi oldu. Aynı yemeği ısmarladı, kılıksız ve karanlık yüzlü şefi selamlarken dikkatli ve ifadesiz bir selam verdi. Aynı masada, aynı sandalyede her gün oturarak Sun Times okudu.

BEŞİNCİ VE ALTINCI GÜNLER: Cumartesi ve Pazar. Pazar günü restoranda yemedi, yolun karşısında park ederken He-Li Yaofan'ın kendisine verilen siyah-beyaz fotoğrafa göre daha gri saçlı, ince ve kambur olduğunu fark etti. Eldiven bölmesinde sakladığı restoran kartında restoranın sahibi olarak Harry Yaofan adı yazılıydı. Abulfaz gülümsedi ve Chester'i düşündü.

ALTINCIDAN ON BİRİNCİYE KADAR OLAN GÜNLER: Geliş zamanını biraz kaydırmaya başladı. Perşembe günü 12:45 ile 13:00 arasında geldi. Pazartesi gününden başlayarak sipariş için garsonun tavsiyesini istedi: Kız ilk gün omuz silkti; ikinci gün gözleri hâlâ not defterinde utangaç bir biçimde gülümsedi ve bilmediğini söyledi; üçüncü gün onu çorbadan uzaklaştırdı ("Taze değil, hazır"); dördüncü gün ne yemek istediğini söyledi ve "Sanırım, iyi olan bir şey" dediğini işitince başını salladı; beşinci gün tavuk yerine kalamar ve midye getirdi.

ON İKİNCİ VE ON ÜÇÜNCÜ GÜN: Cumartesi akşamı Abulfaz, Waukhesaw, Wisconsin'de kısa, yararlı ve olağan dışı karışık bir ayak işi yaptı. Pazar günü kalabalıkları Clark and Addisons'a kadar takip etti ve Joly Davis ve Scott Sanderson'un performanslarına rağmen Cubs'un Phillies'e kaybedişini izledi

ON DÖRDÜNCÜ GÜN: 13:07'de içeriye girdiğinde şef onu selamladı, güldü ve sordu: "Hafta sonu nasıldı efendim?"

Chet, "Güzeldi. Sorduğunuz için teşekkürler. Cubs'un yenilişini seyretmeye gittim ve Mankato'dan gelen arkadaşlarımla beraberdim" dedi.

Şef yeniden gülümsedi ve başını öne eğerken konuşmadı. Chet'in garsonu görününce, eliyle yardımcısını gösteren bir sihirbaz gibi onu işaret etti.

ON BEŞİNCİ GÜN: Şef "Yemeği beğendiniz mi?" diye sordu.

"Evet, çok beğendim."

"Buraya sık geliyorsunuz. Çin yemeği sağlıklıdır."

"Karım da öyle der. Yine de bana başka şeyler önerin. Nasıl denir, biraz maceracı olmak istiyorum. Öğle yemeğine uygun bir değişiklik gibi. Sizce ne yemeliyim? Çünkü burada hep aynı şeyleri yiyorum."

"Baharatlı yemek yer misiniz efendim?"

"Tabii ki."

"Sizin için özel bir yemeğim var efendim. Bir dakika. Belki her zaman yediğinizden biraz daha pahalı. Olur mu? Biraz daha fazla. Tamam mı?"

"Eğer biraz fazlaysa problem yok."

ON ALTINCI GÜN: "Hey ahbap, sana bir şey sorabilir miyim?"

Şef cevap verdi: "Tabii ki efendim, buyurun."

"Yemek servisi yapıyor musunuz? Benim firmam kutu ve kapatma bandı işinde. Bu arada Dearborn'da ufak bir firmam ve burada Stokie'de bürom var. Neyse, bazen dışarıdan alıcılar geliyor. Omaha'dan gelmek ve büyük bir sipariş vermek isteyenler var. Burada iyi yemek yapıyorsunuz. 18-20 kişi için özel yemek hazırlayabilir misiniz?"

"Evet. Tabii ki efendim. Ne zaman?"

"Ah, bir sonraki hafta sanırım. Tam tespit etmedik."

"Tamam, o zaman bana haber verin. Belki de yemek hakkında şimdi konuşmak istersiniz."

"Daha sonra söylerim. Böyle bir şey yaptığınızdan emin olmak istedim."

"Evet, yapıyoruz."

"Sizinle mi, buranın sahibiyle mi konuşmam gerekir?"

"İkisi de olur."

"Güzel. Sahibin adı nedir? Ve bu arada senin adın ne?"

"Ben Wang'ım, buranın sahibine herkes Harry der."

"Seninle tanıştığıma memnun oldum Wang. Benim adım Chet."

"Peki Bay Chet. Bugün size Şanghay çorbası ve hardal otlu domuz eti vereceğim. Menüde yoktur. Yalnızca Çinliler içindir ama çok seveceğinizi biliyorum.

ON YEDİNCİ GÜN: Bugün uzakta kaldı ve yokluğunun farkına varılıp varılmayacağını görmek istedi. Doğal olarak, odasını uygun biçimde giyinerek, uygun zamanda terk etti (Beyaz çizgili gömlek, mavi ve yeşil çizgili kravat, açık mavi Sansabelt pantolon, Dexter ayakkabılar). Zamanını her zamanki gibi geçirdi: Araba kullanarak, izleyerek, Amerikalıların iletişimlerine temel olan kısa, klişe konuşmaları dinleyerek. Bir hafta önce şu cümleleri çalışmıştı: "Şimdi sana gösterecektim" ve "Bunu söylemen komik"; bu haftanın görevleri de şunlardı: "Oluyor, oluyor" ve "Bu konuda bir şey yapamam." İki adet kabul etmeme cümlesi, bir adet gelişme konusunda ihtiyat gösteren ve durumdan tatmin olma cümlesi ve bir tane de konuşmayı karşıdakinden kendine yöneltme cümlesi. Abulfaz ikincisinden uzak kalmak için yemin etti.

ON SEKİZİNCİ GÜN: Wang, "Gözlerimiz sizi dün aradı Bay Chet" dedi.

"Yaa. Öğle yemeği vaktinde masamda çalışmam gerekti. Kalkmaya fırsatım bile olmadı."

"Yemek ısmarladınız mı? Bizi arayın, biz getiririz."

"Evet, bu iyi olur."

"Hayır, bu bizim için iyi olur. Böyle sık gelen müşteriler çok iyi. Özel bir şey yemek ister misiniz?"

"Olur. Sen ne getireceğini bilirsin. Bu arada, yerken çalan müziğe dikkat ettim, hoşuma gitti."

"Ah, evet. Çok güzel müzik. Çin müziği. Farklı şarkılar, farklı enstrümanlar."

ON DOKUZUNCU GÜN: Abulfaz, yolun karşısından Harry Yaofan'ı ve karısı olduğunu sandığı bir kadını -cildi kabarcıklı, tombul bir kadın- gördü. Restorana 18:08'de girdiler. Yedi dakika sonra bir masaya oturduklarında, içerdeki tek müşteri onlardı ve Abulfaz'ın pencereden görebildiği kadarıyla yemeklerini ses çıkartmadan yediler. Wang onlara sormadan sürekli yemek getirdi ve bir dansör edasıyla masaya yerleştirdi. Harry ve eşi bütün yemeklerden azar azar yediler ve kapaklı porselen fincanlardan çay içtiler. Onlar geldikten 28 dakika sonra restorana iki adam girdi ve Wang'la resepsiyonda konuştuktan sonra girişteki bir masaya oturdular. Birer bira içtiler, bir plastik pakette yiyecek aldılar ve geldikten 11 dakika sonra gittiler. Başka müşteri gelmedi. 19:15'te Wang cama kapalı yazısı astı. Harry ve karısı 32 dakika sonra ayrıldılar. Wang tabakları topladıktan sonra onları izledi ve kapıyı arkadan kapattı. Bir saat elli yedi dakika sonra mutfak ışığının yandığını gördü ve bundan iki dakika sonra üzerinde pas izleri olan ve egzozu sarkan kırmızımsı bir Datsun restoranın arkasından ayrıldı.

YİRMİNCİ GÜN: Abulfaz, LaGarage Park ve Skokie arasında on bir farklı benzin istasyonunda deposunu doldurdu. Her seferinde -o veya Chester- benzini ve motoru kontrol eden görevliyle eğlendiğinde çeşitli aksanlar kullandı. Her seferinde konuşurken r'leri uzattığına ve yuvarladığına emin oldu, uzun ünlüleri düz olarak ve orta batı aksanıyla konuştu. Hiç hata yapmadı. Bunlardan yedi tanesi yabancıydı ve diğer dördü o kadar genç, acemi ve ilgisizdi ki, derisi yeşil ve kafasında antenler bile olsa onu fark etmezlerdi. Aslında her benzin istasyonunda sanki son gün görevindeyiniş gibi sıkça konuştu.

17.59'da Çam ve Bambu yanındaki parka arabasıyla girdi. Bir Old Style birası kutusu açtı ve bir bardağa koymadan önce dudaklarının etrafında dolaştırdı. Boynuna biraz bira sürdü ve St. Paul Saints gömleği üzerine bir damla damlattı. İşini bitirince, öğleden sonra içki içmiş birisi gibi kokmaya başlamıştı. Yaofan ve eşinin restorana girdiğini gördükten sonra arabasını Yaofan'ınkinin yanına çekti, yanaklarını ve burnunu kızarana dek çimdikledi, biraz mahmur görünene dek gözlerini ovaladı ve yemek yiyerek konuşmak üzere içeriye girdi. Kapıdan girerken Wang ona tereddütle baktı. Daha sonra yüzü düzeldi ve tanımasıyla aydınlandı. "Bay Chet. Pazar günü burada! Bugün özensiz giyinmişsiniz, sizi hemen tanıyamadım."

Chet, biraz geniş bir biçimde sırıttı ve yüksek sesle güldü. Borazan perdesinde bir sesle konuştu. Wang kıkırdadı, Yaofan'ın karısı yerinden sıçradı. "Evet, arkadaşlarla buralarda kafa çektik. Burada durup, açık mısınız diye bakmaya karar verdim. Yani açım da."

Wang omzunun arkasından Chet'e dik bir bakışla bakan ve belirsiz bir biçimde başını sallayan Yaofan'a baktı. Wang bir mönü aldı ve Chet'e gülümserken kolunu canlı biçimde salladı ve ona her zaman oturduğu köşeyi gösterdi. Bu masayla içerdeki diğer kişiler olan Yaofanlar arasında bir tek boş masa vardı.

Gözlüklerini düzeltti, -tamamen gereksizce- menüye göz attı, kapattı ve olabildiğince uyuşuk bir bakışla baktı.

Wang, "Evet efendim" derken dostça koluna dokundu.

Yüksek sesle "Diğerleri ne yiyorlar?" diye sordu.

Yaofan omzunun üstünden Chet'e baktı ve temkinli, kaygan bir sesle cevap verdi: "Kaynamış domuz bağırsağı, kurutulmuş karides ve fermente edilmiş siyah fasulye. Sanırım sevmezsiniz." Sesi cilalı, karanlık ve bir tüfek namlusu gibi sertti. Eğitimli bir Hong Konglu Çinli'nin müzikal İngilizcesinin tonu vardı.

Budalaca kaypaklığı, sıkıntılı ama dostça davranmaya çalışan rolüne uyan Wang söze girdi: "Hayır, hayır, Bay Chet'in Çin midesi var. Guolin yüzü ve Çin midesi." Yaofan ona doğru bakana dek güldü. Bunun üzerine sanki yumruk yemiş gibi hemen sesini kesti. Yaofan, Chet'e tekrar baktı, omuz silkti ve karısıyla Çince konuşmaya başladı. Chet, Yaofan'ın tabağını gösterdi, başparmağıyla tamam işareti yaptı ve Wang da sırıttı.

Yaofan'ın başının arkasına doğru bakan Chet, "Evet, buraya her gün gelirim. İşime yakın. Bu benim için iyi. Yemek de iyi. Garsonlar da çok güzel." dedi. Son sözüne bir tepki bekledi, ama bu olmadı. "Kızlarınız falan mı?"

Bunun üzerine Yaofan sandalyesinde Chet'e doğru döndü. Yüzü tahta bir oyma kadar durgun ve ifadesizdi. "Değiller."

"Ah, sanki benziyor gibisiniz. Bu yerde hoşuma giden diğer şey müzik. Bilirsiniz, müzikten pek anlamam; yani bazı bildiklerim var. Çünkü yaşadığım yer olan Walley Creek bandosunda akordeon ve mızıka çalmıştım ve yeğenlerimin doğum günlerinde de hâlâ çalarım ama dediğim gibi, bir şeyler bilen birisiyle karşılaştırılınca müzikten pek anlamam. Burada çalınanları beğendim. Bunları satıyor musunuz?"

"Korkarım hayır. Şimdi izninizle. Yemeğim soğuyor."

"Tabii, sorun yok. Sizi alıkoymak istemedim. Ama işin başka bir yönüne bakarsak; akordeon derslerine beraber başladığım arkadaşım hâlâ çalıyor ve Güney Louisiana-Fransızca aksanı karışımı şarkılarını St. Paul'de söylüyorlar. Oldukça ünlendiler, en azından İkiz Şehirler'de bu böyle. Her neyse, kendisi çok okur. Bana bir yazı gönderdi. Yazıda akordeon ve mızıkanın, bir Çin çalgısı olan shengden türediklerini yazıyordu. Sanırım shengdi ve aynı zamanda ağız orgu olarak da adlandırılıyordu. Çok komik, çünkü büyükannem de -Danimarkalıdır- mızıkaya ağız orgu derdi. Çok komik. Her neyse, bu konu hakkında bir şey biliyor musunuz? Belki doğrudur, belki değildir. Belki bu konuda arkadaşımla iddiaya da girebilirdim."

Yaofan derin bir nefes aldı ama arkasına dönmedi. Wang, Chet'in yemeğiyle geldi -Yaofan'ın yemeğinin aynısıyla- ve Chet'in masasında aptalca sırıtarak oturduğunu ve konuşmadığını, Yaofan'ın da sessiz bir biçimde konuşkan Amerikalıya arkası dönük olarak oturduğunu gördü. Ailesi kavga ederken kız kardeşlerini Lengshutian'daki kulübesinin bir köşesinde sakladığını, havanın gerginliğini, sessizliğin soğuk gibi sert ve yakıcı olduğunu anımsadı. Aceleyle uzaklaşmaya çalışırken Chet'in yemeğini neredeyse onun kucağına dökecekti. Yaofan tabak tıkırtısını duyunca arkasına döndü.

"Ne hakkında?"

Chet, "Akordeonun shengden gelip gelmediği hakkında" dedi. Sesinde tehdit yoktu ve sesi yüksek değildi. Olabildiğince sakindi.

"Ah, hayır. Ne yazık ki bilmiyorum."

"Bu kötü. Çünkü arkadaşımın 45. yaş günü geliyor ve ona bir sheng satın almayı düşünüyordum. Karım ve çocuklarım yok ve benim en eski arkadaşımdır. Buna iyi para verebilirdim."

Yaofan, Chet'e soğuk bir bakış attı, sonra gülümseyerek gözlerini yere indirdi. Dikkatini, bıraktığı yemeğe ve hiç ilgilenmediği karısına yöneltmek üzereydi ki Chet sordu: "Demek bilmiyorsunuz?"

"Neyi bilmiyorum?"

"Söylediğim gibi nereden bir sheng bulabileceğimi. Para sorun olmayacaktır."

"Bay..."

"Soyadım Muncie. Ama beni Chet diye çağırırlar."

"Chet. Evet Chet. Bir Çin çalgısını nereden bulabileceğinize dair hiçbir fikrim yok. Bu gezegende bir milyardan fazla yaşayan Çinli var. Bu şehirde de herhalde on binlerce vardır. Hepimiz birbirimizi tanımayız."

"Yani, bir tanesini bulacağınızdan emin gibiydim. Bir düşünün. Restoranınızda bir tane olduğundan eminim."

Yaofan çatalını düşürdü ve karısı yerden almak için eğildi. Bir ipeğin cama sürtmesinden daha yüksek olmayan bir sesle kocası onu durdurdu. Kadın ayağa kalkarken Chet'e baktı ve dilini şaklattı. Daha sonra yalpalayarak mutfağa doğru gitti. Yaofan ağzının kenarlarını sildi ve Chet'in karşısına oturdu. "Bende neyin olup olmadığı sizin için bir varsayım. Gerçeği arayanlara acı çektirmem. Bu tür, Çin yapımı veya olmayan aletlere sahip olmadığımı ve bunları tanımadığımı size söylemiştim. Eğer yemeğinizi bitirdiyseniz -ki öyle- gitmeniz iyi olacak."

Chet gözlüğünü çıkardı ve öne doğru eğildi. Gözlüksüz vahşi bir görünümü vardı -belki ifadesi daha keskin olmuştu ve beş dakika öncesine göre daha fazla Abulfaz'dı- ve spor gömlekli sefil, orta yaşlı Amerikalının perişan gibi görünen bıyığı şimdi Chet'in bedenine birden yerleşirken daha sert, neredeyse bir barbar bıyığı gibi görünüyordu. "Bay Yaofan, elinizdeki sheng için isteyebileceğiniz bedeli ödemeye hazırız. Onun burada olduğunu

biliyoruz çünkü evinizi aradık. Hayalet Yılanları Macao'da yönlendirirken sergilediğiniz hünerli ve örnek yaklaşımınız ve onların operasyonlarını binlerce mil uzaktan kontrol edebilmeniz nedeniyle şimdi yaptığımız gibi sizinle bu konuda konuşabileceğimizi biliyoruz. Aynı zamanda eşinize tecavüz etmeye, onu kırbaçlamaya, erkek ve kız kardeşlerinizin evlerini yakmaya ve yeğenlerinizin, kuzenlerinizin artık yardım almadan yürüyemeyeceklerini ve konuşamayacaklarını garanti etmeye hazırız. Biz gereksiz yere şiddet kullanmayız ve cömertliği işkenceye yeğleriz ama ikisi arasındaki seçim tamamen sizin elinizde."

Yaofan'ın yüzü soldu ve terlemeye başladı. "Biz diyorsunuz ama karşımda siz varsınız."

Abulfaz kasesinden üç adet şehriye çıkardı ve bunlarla tabağında bir şekil oluşturdu: Bir dik, iki kavisli çizgi. Yaofan alnını sildi. "Ah, her zaman efsane olduğunuzu düşündüm. Hayalet öyküleri gibi."

Abulfaz, hayır anlamında başını salladı, gülümsedi ama konuşmadı. "Bay Yaofan, bu dünyada veya dışında en çok yapmak istediğiniz şey nedir?"

"Kuzenimi biliyorsunuz..."

"Hangisi? Phoneix'deki oftalmolog mu, Winnipeg'deki borsacı mı, Bourg-en-Bresse'deki lokanta sahibi mi, Hong Kong'daki öğrenci mi veya ülkenizdeki beş çiftlik işçisinden birisi mi?"

"Ah, Fransa'daki restoranı ziyaret ettiniz mi? Onun adı da Çam ve Bambu'dur. Biliyorsunuz orada David çalışır."

"Evet ettik."

"Ah." Yaofan oturduğu yerde kıpırdandı, titreyen şakaklarından akan teri sildi. "Ben yaşlı bir adamım Chet ve istediğim çok az şey var."

"Biliyorsunuz ki, isteyeceğiniz bir kişiye istediğiniz bir şeyi verebiliriz."

"Bitirmedim. Benim ufak bir isteğim var. Eşimin garip bir arzusu var. Bunu sizden başkasıyla konuşamam."

Abulfaz kaşlarını kaldırdı ve başını dikleştirdi.

"Eşim yaşlandı. Benim kadar yaşlı. 43 yıldır evliyiz. Evlendiğimizde ikimiz de 17 yaşındaydık. Lengshuitan'ı beraber terk ettik ve o zamandan beri çok yer gezdik. Ama hiç yapmadığımız iki şey var. Bir geceyi hiçbir zaman ayrı geçirmedik." Yaofan durakladı ve kırmızı yer halısına baktı "Diğeri... Lengshuitan'ı terk etme nedenimiz gerçekten utanç verici..."

Abulfaz "Biliyoruz" dedi.

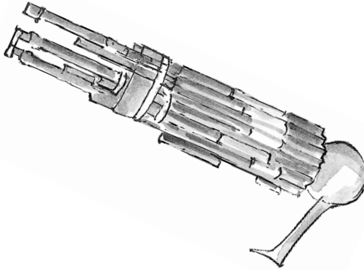
"Ah." Yaofan rahatlayarak baktı. "O zaman bunu yapabilecek gücünüz var."

"Evet."

"Ne garantim olacak?"

"Sözümüz. Başka bir şey değil."

"Peki. O zaman lütfen beni daha rahat konuşabileceğimiz mutfağa kadar izleyin."

Parça 8: Bir sheng. Çin ağız orgu olarak da adlandırılır. Bir shengde genellikle farklı boyutlarda, su kabağı veya davul biçiminde bir kaide üzerinde 13 veya 17 üfleme borusu vardır (Guangzhoulu ilginç bir soylu olan Fung Yu Tsai, yaşadığı şehir et-

rafına 75.346 ağaç boyutu üfleme borusu olan bir sheng yapmayı planlamıştı). Her boruda serbest bir kamış vardır. Ses, tek bir ağızlıktan üflenerek ve her borudaki yuvarlak delikler kapatılarak çıkartılır (Fong'un şehir boyutundaki aletinde, sesi rüzgar çıkartacaktı ve daha az şanslı olan köylüler de delikleri kapatmak için kullanılacaklardı).

Shengde genellikle altın kaplı oyuk bir taban üzerinde 16 bambu boru bulunur. Boruları da tabandan 13.5 cm. yüksekliğe kadar ince bir altın tabakası kaplar. Shengin kendisi en alt bölümünden en yüksek kısmına kadar 36 cm'dir ve kaide çapı 12 cm'dir.

Yine simya ve müzik arasında bir yakınlık buluyoruz. Ve şaşırtıcı olmayan bir biçimde işin içine giren hava, elementlerin en hafif ve uçucu olanıdır. Havanın iyi yönetilmesiyle birbirleriyle çatışan ve uyuşamayan unsurlar arasında çekicilik ve birlik sağlandığı -müziğin kalbi yumuşatması gibi- söylenir. Simyacılar rüzgar enstrümanlarını yetkinliğin güçten çok duyarlılık gerektiğini anımsamak için sıkça kullanırlar.

Üretim tarihi: İlk Song Hanedanı yaklaşık olarak M.Ö. 10-12. yüzyıllara uzanır.

Üretici: Ping Yu Tsun adı alt kısma şık bir minyatür kaligrafiyle yazılmıştır. Bu aleti Ping'in yapıp yapmadığını veya ona hediye olarak verilip verilmediği bilinmemektedir. Ping doktor ve Song Hanedanı'nın ilk dönemlerinde misafirlerini garip, duyulmamış -barbarca demek istemiyorum- bir biçimde karşılayan Lord Menchou zamanında saray tarihçisiydi. Song Hanedanı ile ilgili yazılar 1978 yılındaki baraj inşasında ortaya çıktı. Ping'den şöyle bahsediliyordu: "Saygıdeğer, iki kez saygıdeğer ve çok saygıdeğer efendimize uzun yaşamı armağan etti." Aynı kağıtta

Ping olduğu düşünülen bir dönüşüm resmi de -insandan ejderhaya- vardır.

Çıkış yeri: Menchou sarayı Xian ve Lanhau Hanedanları arasında kurulmuştu. Ancak Shengin tahtası ve türü Çin'in bir bölgesine has değildir.

Son bilinen sahibi: Yaofan He-Li (Harry Yaofan), Macao Hayalet Yılanları grubuyla bir kez iş yaptıktan sonra Shokie, Illinois'de restoran çalıştırıyor. Küçük erkek bebeğine çok düşkün. Shengin kontrolünü, kuzeni Wang'ın Chet olarak tanıdığı birisine bıraktı. Chet'in son ziyaretinden yaklaşık dokuz ay sonra Harry, personeline eşinin ve kendisinin bir erkek çocuk sahibi olduklarını bildirdi. 60'larının başlarında oldukları için ve en genç kızları otuz iki yaşında olduğundan bunu duyanlar haberi kuşkuyla karşıladılar. Personel, Chet restoranı himaye etmeyi bıraktıktan birkaç ay sonra Bayan Yaofan'ın Harry ile her zamanki gibi pazar öğlen yemeklerini yemeye başladığını anlattı. Kadın hiç hamile gibi görünmüyordu, ama onun yaşında zaten bu olasılığı hiç kimse düşünmedi. Evlat edindiklerine dair bir kayıt yok. Akrabaları da çocuklarından birisini evlat olarak onlara verdiklerini söylemiyor. Yaofanlar çocuk sahibi olduklarını bildirdikleri zaman Chicago civarında kaçırılan bir Asyalı çocuk rapor edilmemiş. Bayan Yaofan bu doğumu mucize olarak niteliyor. Harry de buna bir armağan veya sonuç diyor.

Tahmini değeri: Bir erkek bebek.

Büyük bir bilgelikle yavaşça topraktan gökyüzüne yükseldi

Caduceusu, Hannah'ın kapısının altında görünce, geçen gece kapımda olduğu biçimde boğazımda, adrenalinin neden olduğu gıcığı hissettim. Ancak adrenalin, heyecan nedeniyle değil Hannah için duyduğum korkuya bağlı olarak artmıştı. Kapısına vurdum. Bir şey olmadı. Posta kutusunun kapağını açıp dinledim. Kapı tıklamasını bastıracak yükseklikte su sesi ve ona eşlik eden bir şarkı sesi duydum. Arkamda yerde duran yaprakların hışırdadığını fark ettim. Bir el gömlek yakamı kavrayana ve sert tırnaklar boynumun arkasına batana dek buna önem vermedim.

Bayan DeSouza arkamı dönüp doğrulunca, "Sanırım, yeni kiracım" dedi. Ayağında terlikler vardı, sabahlığıyla çıkmıştı, kaşlarını çatmış ve küçümseyerek aptalca sırıtıyordu. Yüzünden tatmin ve coşku okunabiliyordu. "Hannah'ın kapısının bu sabah her zamankinden erken kapandığını duydum. Genellikle sekiz on beşten önce çıkmaz. Birisi fark ettirmeden dışarı mı çıkıyor diye merak ettim. Ve burada kim var. Yalnızca bir aşık değil, aynı zamanda röntgenci de."

"Eminim ki Bayan Rowe, kızını gözeten birisi olduğunu duyunca rahatlayacaktır."

"Dün akşamki ufak görüşmemizi sana anımsatmak isterim. Benim düşünceme göre..."

"Bayan DeSouza lütfen nefes alın. Hannah otuz yaşının üstünde ve sizin kızınız da değil."

Yüzü sanki tokat yemiş gibi önce kızardı, sonra gerginleşti. Daha sonra gevşedi ve gözlerinde yaşlar belirdi.

Ayakkabımın burnuyla toprağı eşeledim, hızlı ve neredeyse içten bir özür diledim ve acele adımlarla arabama yöneldim. Arkama baktığımda Bayan DeSouza'nın hâlâ orada durduğunu gördüm. Bir eli yüzündeydi, omuzları sarsılıyor ve büküiüyordu. Saat sabahın sekizi bile değildi ve yaşlı bir kadını ağlatmıştım.

***

Wickenden'e yönelmeden önce, duş almak için evimin önünde durdum. Üstümü değiştirdim ve dişi cebime koydum. Telesekreterde bir kayıt, posta kutumda bir mektup, kapıma çivilenen bir şey yoktu. İki gündür yoktum ve benimle ilişki kurmak isteyen hiç kimse olmamıştı. Bu olağan değildi. Ama buraya geldiğimden beri ilk kez yaşamın dışında kaldığımı hissetmiyordum. Yaşamımın hareket ettiğini ve ayrıntılarına henüz yetişemediğimi hissediyordum.

***

Wickenden şehir merkezinde fazla park yeri yoktur ama ben erken gelmiştim ve arabamı Shelden Caddesi'nde, garajının üstünde büyük bir Portekiz bayrağı asılı olan açık mavi ahşap kaplı bir evin önünde bıraktım. Cadde seviyesindeki mor bir ka-

pı ağzına kadar açıktı. Eskimiş yer muşambalı uzun ve dar bir oda, tabureleri olan bir bar, bir bilardo masası, koltuklar ve köpek yarışı gösteren bir televizyon görünüyordu. Duvarda mavi renkli bir Bud Light saati asılıydı. Yanında plastik bir tahta vardı -özel yemekleri gösteren cinsten- ve üzerinde SANDVİÇ- DOMUZ ETİ YOK. CUMA-SALI yazıyordu. Buradan iki blok ötede yaşamıştım ve burayı hiç fark etmemiştim. Görüntüsü hoşuma gitmişti. Kafamı içeriye uzattım.

Barın arkasından bir adam "Kart var mı?" dedi. Kot pantolonu üzerinden sarkan, sarı ve yeşil, flanel önü açık bir gömlek giyiyordu, elindeki ufak kadehlerle ve biralarla bardaki bir çift zayıf, uykulu adama servis yapıyordu.

"Anlamadım?"

"Üye kartı. Burası özel bir kulüptür. Yalnız üyelere açıktır." Bunu son duyduğumda altın dişli bir Arnavut beni ölümle tehdit etmişti. New England'ın sakin köşelerindeki kılıksız barlar ne zaman kişiye özel hale gelmişti?

"Burayı daha önce fark etmemişim. Buraya yakın bir yerde oturuyordum ve..."

"Burası bir öğrenci barı değil. Sana göre değil. Burası Portekizliler kulübü. Sen Portekizli misin?"

"Değilim."

"İşte. Sen başka bir yere git. Burası benim yerim."

Başımı salladım, o da öyle yaptı. Zayıf olan kalkıp kapıyı kapattı.

***

Şehir merkezinde otuz dakika kadar dolaştım ve saat iki civarında polis merkezine girdim. İki bodur ve yorgun polis, el-

leri kelepçeli bir adamı merdivenlerden yukarıya çıkartıyorlardı. Adam, sağ yanına yaslanmış mırıldanıyordu. Polisler de karıları hakkında konuşuyorlardı. Beraberce ve yavaşça merdivenlerden yükselen bir yüzde işareti gibiydiler. Resepsiyondaki çavuşa Joe Jadid'i nerede bulabileceğimi sordum.

"Dörde kadar burada olmaz. Mesaj bırakmak ister misiniz?"

"Bana biraz erken gelmemi söylemişti. Burada olabilir mi?"

Ofladı, ayağa kalktı ve bankonun üstünden bana doğru eğildi. Geriye doğru adım atarken ondan yayılan hafif bir viski kokusu aldım. Holün sonundaki camlı kapıyı işaret etti. "Oradaki kapıyı görüyor musun? Bir numaralı soruşturma odası. Kullanılmadığında Jadid orada oturur ve gazete okur. Orada değilse, bir kat yukarıya çıkıp Dedektif Gomes'e sor. O sana yardım eder."

"Teşekkürler." Başını sallayıp yerine oturdu. Bunu yaparken yeniden ofladı. Yerine otururken göbeği oynuyordu.

Soruşturma odasının kapsısını hafifçe tıklattım. Derin bir ses içeriye girmemi söyledi. Girdim. Uzun, metal bir masanın bir ucunda, kaslı, yağlı yüzlü, kısa kıvırcık saçlı ve koyu siyah gözlü bir adam oturuyordu. Ütüsüz gri bir takım giymişti ve sanki içinde uyumuş gibiydi. New York Times'ın dış haberler sayfasını okuyordu.

"Joseph Jadid?"

"Doğrudur."

"Ben Paul Tomm."

Gazeteyi okumayı bıraktı, ayağa kalktı ve bana doğru yürüdü. Benden oldukça uzundu ve ağırdı. Tohuma kaçmış ama hâlâ güçlü bir futbol oyuncusu izlenimini veriyordu. Örneğin, eğer onu kızgın bir ayıyla birlikte bir telefon kulübesi-

ne kilitlerseniz bir kürk giyerek dışarı çıkabilirdi. Amcasına benzer bir ironik gülüş dudaklarına oturmuştu ve aynı açık renkteydiler. Ama Profesör Jadid titizdi ve kurnazdı, Joe'nin elbisesi üstünden dökülüyordu ve görünüşü bir sokak dövüşçüsünün kabalığını yansıtıyordu. Gazeteyi dörde katladı ve bu da koca avucuna sığdı. Diğer eliyle omzuma vurdu. Neredeyse düşecektim.

"Ben Joe. Sonunda seni görmek ne hoş. Erken gelmen iyi oldu. Acıktım. Sen yemek yedin mi, yoksa gidip bir şeyler atıştıralım mı?"

"Hayır, henüz yemek yemedim."

"Peki. Buradaki kantin insanı çabuk öldürür. Silver Shack için de erken. Ama köşede sandviç yapan bir yer var. Bu iyi mi?"

"Tamam."

"Peki. Köfteli sandviç. Eğer bana üniversiteli etyemezlerden olduğunu söylersen senin için tüm yaptıklarımdan vazgeçer, seni de tepenin üstüne kadar fırlatırım."

"Hayır, hemen her şeyi yerim."

"Sahi mi? Pek öyle görünmüyor? Her şeyi yerim. Özellikle son zamanlarda dışarıya çıkmayıp böyle bir masada oturunca, sokağa çıkmayınca hareketsiz kaldım." Boğazını iki eliyle tuttu ve salladı. "Bir-iki halka takmalıyım. Yine de şanslısın, çünkü bu günlerde zamandan ve işe yaramayan fazla enerjiden başka bir şeyim yok." Bir bölümünün hep hareket halinde olduğunu söyleyebilirim. Patchett Caddesi'ni geçip Bishop'a doğru yönlendiğimizde yumruklarını açıp kapattı, eliyle başını sıvazladı ve konuşurken el kol hareketleri yaptı. "Oturmakla ilgili başka şeyler de bilmek ister misin? Basur, olgun bir insanı bile ağlatabilir. Yani etrafta dolaşmalısın, çok fazla oturursam o zaman kıçım tavada kızarıyor gibi oluyorum."

"Yaa!"

"Demek Abe Amca seni seviyor? Bu iyi. Benim en sevdiğim amcamdır."

"O da senin için aynısını söyledi. İyi bir amca."

"Evet, her zaman oldukça yakınız. Çoğu zaman büyük ve yakın bir aileyiz. Burada Wickenden'de erkek kardeşler var: Abe, babam, Daniel ve Sammy Amca. İki kız kardeş, Amira ve Boston'daki Claudia. Birçok da kuzen. Benim neslim de çocuk sahibi olmaya başladı. Herkesin ismini aklımda tutamıyorum. Genelde yakın bir aile ama bazı nedenlerle ben ve Abe Amca çok iyi geçindik."

"Çocuğun var mı?"

"Benim mi? Hayır. Evlenmedim. Bu, düzgün işler yapabilmek için kötü bir görev biliyorsun, ya o da aynı oyunda olacak veya lise aşkı gibi bir şey. Evlenen polislerin çoğu mesleği bıraktı. Bazen özel güvenliğe girdiler, bazen iş kurdular. Benim eski ortağım kayınbiraderiyle birlikte Olneyton'da bar açtı. Ona benim bu işten ancak ölünce ayrılabileceğimi söyledim."

"İşini seviyor musun?"

"Bazı şeylerden hoşlanmıyorum ama genellikle yapabilecek başka bir şey düşünemiyorum." Tepeyi birkaç dakika tırmandıktan sonra pis görünüşlü bir ufak büfeye ulaştık. Ana yoldan geçenlere beş dilde menü sunuyordu. "Eğer önerimi soruyorsan temel olana uy" diyen Joe kapıyı bana açtı. "Köfte, sandviç. Farkındaysan buna burada özel et diyorlar ama etin cinsi belli değil. Bu rastlantı değil."

Önerisine uydum. Sandviç mükemmeldi: Yağlı değildi ve taze İtalyan ekmeği, keççaptan çok domates tadı veren baharatlı domates sosu ve peynir tadı aldığım eritilmiş mozzarella kullanılmıştı. Yanında limonata ve tatlı turşu. İdeal Wickenden öğle yemeği. Park alanının panoramik manzarasını seyrederken yemeğimizi ayakta yedik.

"Notu anlat" derken kazağıma biraz domates sıçrattı.

"Burada" derken içinde dişle gelen mektubu cebimden çıkartıp ona verdim."Bununla ne yapacaksın?"

"Laboratuara vereceğim, DNA testleri yapacaklar, uygunluk arayacaklar. Uzun iş ama..." Zarfı açtı, kokladı ve başını geri çekti. "Tanrım. İnsanın iştahını kaçırır. En azından dişini fırçalamayan birisine ait olduğunu biliyoruz." Zarfı mavi gömleğinin cebine tıktı. "Konuştuğumuzdan bu yana yeni bir şey oldu mu?"

"Yani, belki..."

Joe, devam etmem için gözlerini açtı ve kaşlarını -aslında kıvrık boksör burnunun üstünde hafifçe kavis yapan tek kaşını- kaldırdı.

"Kızı görmeye gittim..."

"Bundan çıkan sonuç yemekte kabuklular ve yeşillik yemişsindir ve buharlı tren hızıyla devam etmişsindir. Pardon, seni utandırmak istemedim. Her neyse devam et."

"Tamam. Zarftaki sembolü hatırladın mı?"

"Caduceus."

"Evet, caduceus. Bu sabah kapının altında gördüm."

"Nasıl yani? Bunun gibi bir not mu?"

"Hayır, tebeşirle çizilmiş ufak bir sembol. Kapıya değil, kapının yerle birleştiği yerde."

"Hımm. Bu kız kim?"

"Adı Hannah Rowe. Lincoln'de Jaan'ı tanıyan tek kişi gibi. Yatılı okulda müzik hocası."

"Onun hakkında ne düşünüyorsun?"

On milyon dolarlık soru. Onun hakkında ne düşünüyorum? "Ondan hoşlanıyorum. Bu nedenle de endişeleniyorum."

"Ne için endişeleniyorsun?"

Omzumu siktim ve önümdeki mumlu kağıdı buruşturdum. "Tam bilmiyorum. Belki tehdit edilir. Bu hafta sonu kapıma konulan mektuptaki sembolün aynısı. Huzursuz oldum."

Joe düşünceli bir biçimde nefes aldı ve yağlı elini, zaten yağlı olan başına götürdü. "Sanırım bunu anlamanın tek bir yolu var. Ama bu kızı ne kadar iyi tanıyorsun?"

"Bilmem. Çok iyi değil. Birkaç kez beraber çıktık ama hoşuma gidiyor. Ondan iyi elektrik alıyorum."

Bana sempatik bir bakışla baktı, kaşını kaldırdı ve ağzını sıkıca kapattı. "Bu durumda bu notu onun gönderebileceğini düşünmüyorsun bile. Veya bunu yapanı bildiğini. Veya kapısındaki sembolle, mektubundaki sembolün farklı anlamlar taşıdığını... Bu notu onun bıraktığını düşünmüyorsun değil mi?"

"O mu? Hannah mı? Ne yaptığını sanıyorsun, boş zamanlarında diş çektiğini mi? Tabii ki o değil. Hem, böyle bir dişi nereden bulabilir ki? Onu gördüğümde tüm dişleri tamdı ve o bir dişçi değil."

"Evet, biliyorum ama... Buna bakacağım. Bu arada bana bir iyilik yap ve bu kızla konuştuklarına dikkat et. Bu benim içimdeki Yahudi anneden geliyor." Havayı yumuşatmak için kaburgalarımı dirsekledi. Duruma rağmen gülümsedim. Demiryolu işçisi kılıklı iri yarı birisi kendisine Yahudi anne derse başka ne yapabilirdiniz? "Ondan hoşlandığını biliyorum. Ama geçen gece söylediğim gibi, sanırım burada çok kötü adamlara çattın. Gomes ve ben, bizim ne olduğumuzu sana göstereceğiz ama dikkatli ol, bu adamın dalgın, tatlı, yaşlı bir profesör olduğunu sanmıyorum. Burada bir şeyler dönüyor ve eğer kızla birkaç kez çıktıysan, onu çok fazla tanıyamadığını söyleyebilirim. Yani, sanırım güzel değil mi?"

"Evet."

"Tatlı ve akıllı, senin gibi duyarlı gençleri seviyor, değil mi?"

Başımı salladım ama konuşmadım. Kulaklarım yeniden ısınmıştı.

Limonatasını bitirdi, mumlu kağıdı buruşturarak köşedeki çöp sepetine fırlattı. "Kendine dikkat et, hepsi bu. Abe'nin arkadaşına göz kulak olurken, başına bir şey gelmesini istemem."

***

Jadid, şık görünümlü -üstüne oturan koyu bir takım, Joe'ninki buruşukken onunki dikkatle ütülenmiş, kafası kabak, çelik çerçeveli gözlüklü, koyu tenli- ve yanında oturan bir adama çaktırmadan sandviç kutusuyla vurdu. Adam gözlük camlarının üstünden bakarak "Bana ne getirdin?" diye sordu. Joe'ya sandviçi mi, beni mi sorduğunu anlamadım.

"Hindi çevirme ve hardal, mayonez yok. Her zaman yeğlediğin düşük kalorili yiyeceklerden. Fazladan yumurta sarısı ve granola koymalarını söyledim. Yanında da yulaf ezmesi."

Adam gülümsedi ve su şişesine doğru uzandı. "Şişman adam sen şaka yap, ama elli yaşımıza gelince, spordan dönerken yol üstünde seni ziyaret edeceğim."

Joe, boş bir masadan bir sandalye çekti. "Ona bakma" dedi ve oturmamı işaret etti. "Henüz otlarını yemedi."

Düzgün giyimli adam sırıttı ve orta parmağını uzattı. "Ben Sal Gomes'im" dedi. Tek hecede söylemişti. Bana doğru yürüyerek elini bana uzattı. "Joe, belediye başkanının arkadaşıyla boksörlük oynamadan önce benimle arabada dolaşırdı. Ona senin ölü Estonyalın konusunda yardım ediyorum."

"Paul Tomm. Yardımın için teşekkürler."

"Önemli değil. Jadid'i sırtımdan atmak için her şeyi yaparım."

Jadid, bana doğru bakarak "Paulie, burada favori üniversitenden mezun olan birisi var" dedi.

Gomes utanarak güldü ve eliyle işaret yaptı.

"Wickenden'i sevmiyor musun?" diye sordum.

"Başkaları gibi davrandıkları sürece Wickendenlilere karşı değilim." Bana baktı. "Burada öğrenciyken nerede kalıyordun?"

"St. Clair. Gano Caddesi."

"Ah, şimdi problemimiz olabilir. Partilere katılıyor muydun?"

"Hiçbirine."

"Peki. Çöpünü dışarıya koyuyor muydun?"

"Haftada iki kez."

"Ve bazı öğrencilerin çöp tenekesi diye adlandırdıkları şu metal nesneleri kullanıyor muydun, yoksa çöpünü sokağa mı atıyordun?"

"Kullanıyordum."

"Fena değil. Bu çocuk umut vaat ediyor. Kimden kiralamıştın?"

"Steve Terzidian."

Alaylı bir gülüşle Gomes, "Ah, Steve'i tanırım" dedi. "Evet onunla birkaç kez karşılaştım. Yaşlı insanların çevredeki evlerini satın alıyordu ve kiraya veriyordu. Bazılarını öğrencilere, bazılarını başkalarına... Bunları fazla saygıdeğer olarak nitelendirmeyelim. Evden bir şey çalınmadı değil mi?"

"Hayır, bu hiç olmadı."

"Ve komşularınız, orada tanıdıklarınız, onların hırsızlıkla sorunu oldu mu?"

"Evet, özellikle kız arkadaşımın evine birkaç kez girildi. Bir televizyon ve stereo çaldılar. Tanıdığım başka birisinin de evinin önünden arabası çalındı."

"Steve'in kiracısı mıydılar?"

"Bilmiyorum. Sanmıyorum."

"Ben de sanmıyorum. Steve'in her zaman hırsızlık bölümünde bu kadar şanslı olması komik. Senden ne alıyordu? Merak ettim."

"Üç kişi, -her ay- her birimiz üç yüz dolar ödüyorduk."

Burnundan keskin bir nefes bıraktı. "Oh, siz demek ki kötü olanlardan değildiniz."

Neden bahsettiğini bilmiyordum. Ama kabul etmek akıllıca geldi. "Doğru."

"Dinle. Sana karşı değilim ve bu herhalde arkadaşların için de geçerli. Ama St. Clair'de doğdum ve büyüdüm. Öğrenci kiracılar etrafa karşı saygı duymazlardı ve fiyatları yükseltirlerdi. Bunu kişisel olarak alma."

"Kolayca alınmam. Hem komşuları sevmiştim. Orada yaşamayı sevmiştim."

"Sevmemek zordu, değil mi? Park, mor evler, oradaki su, parktaki oyun alanları. Şimdi her türlü insan var. İlk evimi suya çok yakın bir yerde satın almıştım. Ailemin ve amcalarımın yaşadığı caddedeydi."

"Ona Gomes evi diyor. Şelalelerin oradaki Gomez Homez ile karıştırmamak gerek" dedi Joe.

"Hayır, adı Gomes'in Evi şişman adam. Neyse, eğer seni rahatsız ettiysem gerçekten de özür dilerim Paul. Anlatmak istediğim bu değildi."

"Dediğim gibi alınmadım."

Ağzını peçeteyle nazik bir biçimde silen Gomes "İyi. Peki" dedi. "Ölü profesör hakkında konuşalım."

Masasından kahverengi bir klasör alan Joe, "İkimiz de senin için biraz ayak işi yaptık" dedi. "Söylediğim gibi, bugünlerde zamandan bol bir şeyim yok ve Abe Amcamın önerileri benim için önemli. Tabii çok da anlamlı. Tavırlar seni şaşırtmasın. Çok fazla insanı sevmezdi. Ama bunu benden işitmedin. Ve Gomes burada geçmişe gitti, -kınadığımız mahallenin hoş olmayan durumuydu- senin için geçmişe döndü."

Gomes "Aynı zamanda acı verici de" dedi. "Tüm bastırılmış anılar ve pislik. Önceki yaşamım mı? FBI'da önemli bir memurdum. Bazı eski arkadaşlarıma adamın hakkında sorular sordum. Joey yapacağını yaptıktan sonra anlatacağım."

Joe dosyasını açtı, daha sonra bir de soda kutusu açtı, iki yudumda bitirdi ve kutuyu parmaklarıyla ezip beş-altı metre uzaktaki çöp tenekesine doğru fırlattı. İkinci kutuyu açarak yarısını içti, yüksek sesle "Sorum şu: Bu adamın tutuklanma kayıtlarına baktıktan sonra, üniversitenin işine neden son vermediğini düşünüyorum." dedi.

"Amcan bu konuyu bana anlattı."

"Evet, ben de onunla konuştum. Sanırım bana da aynı hikayeyi anlatmıştır." Masasının üst çekmecesinden benim kullandığımın aynısından bir spiral çıkarttı ve sayfaları çevirdi. "Bakalım, ilk önce onu Crowley tutmuş, daha sonra aynı kararı Abe vermiş."

"Doğru."

"Bu doğru değil. Ya da tam doğru değil. Abe bana tarih bölümünün onu neden tuttuğunu anlattı. Ben üniversitenin neden tuttuğunu bilmek istiyorum."

"Ama bana birkaç tarih profesörü dışında kimsenin haberinin olmadığını söyledi."

"Onun ne söylediğini ve ne düşündüğünü biliyorum. Ama bu durumda yanılıyor."

Gomes oturduğu yerden konuşmaya başladı. "Gördüğün gibi küçük bir şehir ve bütün noktaların tepede birleştiği bir koniye benziyor ve bizim burada konuştuğumuz konu -Wickenden'in en güçlü kuruluşunda bir profesörün işlediği bir suç- koninin en tepsinde meydana geliyor. Benim deneyimime göre böyle bir şeyden üniversitenin habersiz olması olanaksız. Gece bekçisi karısıyla konuşabilir, o da öğretmen olan kız kardeşine söyler, o da bir gazeteciyle evli olan başka bir öğretmenle konuşur ve editörün de haberi olur, yaşlı bir arkadaşı, onun komşusu, vs. konuyu öğrenir. Kulaktan kulağa oyunu gibi."

"Tabii ki bu haber yayılırken abartılacaktır da" dedi Joe.

"Evet ve böyle bir haber çarpıtılırken, silahtan nefret edenler ve bu suçtan birinci derecede etkilenmeyenler işe karışacaklardır." Gomes sandalyesini bize doğru yaklaştırdı. Onlarla beraber olmak bana iyi gelmişti: Güvenli ve heyecanlı. Zeka açısından birbirlerine benziyorlardı -birbirlerinin cümlelerini tamamlıyorlardı, birbirlerinin düşüncelerini geliştiriyorlardı, birbirlerini daha yetkin kılıyorlardı- ve deneyimlerime göre bu, az bulunan bir şeydi. Gomes devam etti. "Bir adam silah taşıyor ve Wickenden insanları onu bir tür taş devri insanına dönüştürüyorlar."

Joe "Doğru" dedi. "Bu nedenle ilk olarak Abe Amcayı arayarak ondan bir yardım istedim. Üniversite bürosundaki bölümün maaş kayıtlarına bakacaktı. Böylece Puhapaev'in maliyeti ortaya çıkacaktı. Her yıl ne kazandığını biliyor musun?" Joe masaya doğru eğildi ve siyah gözleriyle bana baktı, kapalı elleriyle adeta bir sihirbaz gibi bir güvercin saklıyordu. "Bir dolar." Ellerini açtı.

"Bir dolar mı?"

"Evet, bir dolar. Bu, sandığın kadar olağandışı değil. Belki parası olan, doktor veya avukatla evli bir profesör gelir, yalnız-

ca ders vermek için derse girer, paraya ihtiyacı yoktur. Ancak üniversite, vergi düzenlemesi gerektiği için bir para öder. Bu da sembolik bir dolardır ve gerisi üniversiteye kalır. Puhapaev'in durumunda, hepsi bu kadar değildi. Bunun dışında her yıl üniversiteye beş ila on bin dolar kadar bağış yapıyordu."

"Bunu nasıl buldun?"

Joe, Wickenden yıllık mali raporunun bir kopyasını havaya kaldırdı. Kapakta çeşitli etnik gruplardan oluşan bir öğrenci grubunun resmi vardı (Hiçbirisini daha önce görmemiştim). Yeşil çimen üzerindeki bir ağacın altında duruyorlar, gülüyorlardı, keyifliydiler ve etraflarında kitaplar vardı. Şanslı oldukları belliydi. "Adı burada. Destekleyici yazısının altında. Bunun anlamı beş ile on bin dolarlık bir bağıştır. Bu çok geriye gidiyor, 1992'den beri destekliyormuş."

"Ama bu neyi kanıtlar?"

Gomes "Bu çocuğu dinlemek gerek" dedi. "Mahkeme salonuna uygun bir tavrı var. Avukat olmalıymış. Genç adam buna hâlâ zamanın var biliyorsun."

"Babamla mı konuştun?"

Gomes gülerek hayır anlamında başını salladı. "Bu henüz bir şey kanıtlamıyor. Ama Joey'in söylediği gibi tutuklanmasıyla ilgili dedikodu üniversite yönetimine ulaşmış olmalıydı. Ve biz de öyle olduğunu varsayıyoruz. Üniversite hemen bölüm kararına karşı çıkmış olmalıydı. Bir eli tetikte olan bir profesörü hangi üniversite ister ki? Crowley etkili olmuş olabilir ama bu çok güçlü değildir. Tek kişi ne kadar etkili olabilir? Şansı olmazdı. Bence çok başarılı bir öğretmen de değildi. Her neyse, üniversite yönetiminin Puhapaev'i neden atmadıkları konusunda bize yeterli fikir veriyor. Onlara yaptığı katkı ne olabilir? Maaşı dahil her yıl altmış-yetmiş bin dolar civarında olabilir. Çok para. Yapmaları gereken tek şey sessiz kalmaktı. Crowley ve Jo-

ey'in amcası buna yardımcı oldular. İşte böyle. Her zaman olduğu gibi iyi bir bilgiye ulaştım."

Joe bana bakarak "Seni kurnaz Gomes" dedi. "Bu adam birkaç yıl çölde dolaşarak sigara kaçakçılarının peşinden koşmuş ve kendisini Eliot Ness sanıyor. Buraya gelip gerçek polislerin arasına karışmış ve şaşaalı günlerini bize hiç unutturmuyor."

"Çöl hakkında hiçbir söz söyleme. Bu konuyu düşününce titriyorum. Sana şunu söyleyeyim genç adam, eğer yasal yükümlülük altına girersen, çok sabırlı ve şanslı değilsen FBI'dan uzak dur. Bisbee ve Douglas'da iki görevden sıyrılmak zorunda kaldım."

"Nerede ve neden?"

"Meksika'dan gelen sigara kaçakçılarını Bisbee-Arizona ve Douglas-New Mexico arasında kovalarken sıcağa dayanamıyordum, güneş bunaltıyordu, günde 6 litre su içiyordum ve hep susuyordum. Biranı bitirir bitirmez mahmurluk çöküyordu. Ne yaşamdı. Ama orada hâlâ arkadaşlarım var ve onlardan bilgi alabiliyorum."

"Ne gibi?"

"Senin arkadaşın 1995 yılında gerçekleşen bir mücevher hırsızlığının şahidiymiş." Gomes bilgisayarına bağlı olan fareyi oynattı ve ekran canlandı. "Federaller hâlâ onun malları sakladığını düşünüyorlar ama yeterli kanıt bulamamışlar. Bunları yazıyor musun?"

"Her zaman yazarım."

"Güzel. Nerede kalmıştık... Tamam. 1995 yılının Ocak ayında Wickenden Güzel Sanatlar Müzesi, çeşitli yerlerde sergilenen İran mücevherlerine ev sahipliği yapıyor. Çok özel mücevherler ve bazıları Şah'ın seçkinlerinden ve diğerleri de bir biçimde ülke dışına çıkartılmış."

Joe "Hey, ben bunu izledim" dedi. "Abe Amca bunların getirilmesinde yardımcı oldu."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordum.

"Wickenden'de yaşayan İranlılar müze fonuna biraz katkıda bulundular. Hem mücevherlerin çoğu sürgündeki seçkilerden oluşuyordu. Etraftaki İranlılar ikna için çeşitli konuşmalar yaptılar. Abe de birkaç yıl önce bu seçkinin buraya getirilmesi için bir yazı yazmıştı. Çok güzel mücevherlerdi."

"Kesinlikle öyleydi ama açılamadı bile" dedi Gomes. "Sergi, buraya Manchester'den gelmişti. İngiltere'den. Mücevherler Logan'da verildi ve eşyaları Logan'dan Wickenden'e taşıyacak olan işçilerden birisi birkaç yakut aşırmaya çalışmış."

"Ne oldu, onu nasıl yakaladılar?" diye sordum.

"Onu nasıl mı yakaladılar? Bunu ben de bilmeyi çok isterdim. Burada yazmıyor. Hayır yazıyor. Ajanlar ismi gizli olan bir Bostonlu muhbirin bilgisine göre hareket ederek sergiye ait malzemeyi Logan Özel Hava Terminali'nden Wickenden Güzel Sanatlar Müzesi'ne taşıma işini üstlenen ve iyi tanınan bir taşıma şirketinde çalışan Josef Khlopikov isimli işçiyi tutukladılar. Ajanlar, Khlopikov'u Dorchester'deki evinden, 27 nolu kasayı açtığı, 91 nolu paketi çıkarttığı ve içindekileri ceplerine doldurduğu terminale kadar izlediler. Bunun üzerine ajanlar Williams, Szalai ve Tadaki hemen zanlının yanına ulaşarak onu Springfield'de bulunan federal gözaltı merkezine götürdüler. Şimdi iş ilginçleşiyor. Khlopikov bir savunma yapmaya çalışmış. Ve ne dediğini tahmin et bakalım?" Gomes bana baktı ve ben de omuzlarımı silktim. Jadid'e bakınca o da "devam et" anlamında bir el işareti yaptı.

"Biliyorsun sabır bir erdemdir. Khlopikov, hırsızlığı Wickenden Üniversitesi'nde Tarih ve Avrupa Araştırmaları Profesörü olan Jaan Puhapaev'in talimatıyla gerçekleştirdiğini söylemiş.

Khlopikov'a hamiline yazılı bir milyon dolarlık tahvil vaat etmiş. Profesör, ona bu yakutların sihirli gücü olduğundan ve bunun nasıl kullanılacağını yalnızca kendisinin bildiğinden bahsetmiş. Uygun gidiyor. Doğal olarak bizim gibi eğitimli insanlara saçmalık gibi geliyor ama buradaki notlar Khlopikov'un ürkmüş olduğundan bahsediyor. Yalnız kendisinin değil, ailesinin, kız kardeşinin ve yeğenlerinin sınır dışı edileceği tehdidiyle bu işi kabul etmek zorunda kalmış.

Her neyse, Williams ve Shai, Profesör Puhapaev'i Lincoln, Con-necticut'taki yerinde ziyaret etmişler. Dalgın profesör mücevher sergisinden tamamen habersiz olduğunu, Khlopikov'u tanımadığını ve yakut hırsızlığıyla alakası olmadığını bildirmiş. Washington, Boston FBI bürosuna gelmeye hazır olmasını bildirmiş. Üç gün sonra büro bir avukattan, Puhapaev'in hırsızlığı planlayan Rus mafyasının bir düzeninin masum bir kurbanı olduğunu anlatan bir mektup almış. Mektup müvekkilin bir göçmen, bir profesör, maddiyatla ilgisi bulunmayan, ailesi ve yakınları olmayan bir kişi olduğunu, bu nedenle de bu örgütlü suçlular için kolay bir lokma oluşturduğunu söylüyormuş..."

"Bu avukatın adı" diye araya girdim, "Vernum Sickle mi?"

"Evet, doğru Sickle" dedi Gomes. "Fikrimi soruyorsan, eğer Sickle birisini savunuyorsa bu iki anlam taşır: Adam suçludur ve zengindir. Sickle ayrıca, bu bilginin basına sızması halinde iftira nedeniyle yüklü bir tazminat davası açmakla tehdit etmiş. Sanırım bir celp her an gelebilirdi. Ajanlar Puhapaev'in telefon kayıtlarını kontrol etmişler. Evini ve bürosunu aramışlar - Sickle bir hafta sonu akşamında buna izin vermiş- ancak Khlopikov ile ilgili bulabildikleri tek bağlantı Khlopikov'in sözleri olmuş. Böylece araştırma bitmiş."

Joe, "Bu hırsızla konuşmak istiyorum" dedi.

"Öyle mi? Ruh çağırma seansında mı?"

"Öldü mü?"

"Cezaya çarptırıldıktan iki gün sonra hapishanede giriştiği bir kavgada boğazını kesmişler. Kimin veya kimlerin yaptığı bilinmiyor."

Joe iç çekti ve kafasını kaşıdı. "O zaman burada, belirgin bir mali desteği olmayan, Paulie'nin izlediği müzik öğretmeni dışında arkadaş ve akrabası bulunmayan, Rus mücevher hırsızlarıyla ve mafyayla ilgisi olabilecek bir adamımız var."

"Nerden mafyayla ilgili olsun?" diye sordum.

"Bu işin Rus ayak takımı işi olduğuna bahse girerim. Boston'da örgütlenmişler."

"Sana bir şey daha soracağım" dedim. "Hırsızlık 1995 yılı Ocak ayında gerçekleşmiş. Bu tarihte Puhapaev camdan ateş ettiği için ilk kez tutuklanmıştı. Bu bir rastlantı mı?"

"Suç araştırmasında rastlantı yoktur oğlum" dedi Gomes. "Tabii eğer savunma avukatı değilsen."

Joe, "Bu profesör, işe gitmek dışında evinden çıkmıyor muymuş?" diye sordu.

"Yalnızca Clougham'da bir bara gidiyormuş" dedim.

"Burası ve Hartford arasındaki Clougham mı?"

"Doğru, adı Lone Wolf."

"Lone Wolf demek. Oraya gittin mi?"

"Gittim. Ufak bir yer. Dikkat çekmiyor. Sahibi benden pek hoşlanmadı."

"Ne demek istiyorsun?"

Ona Arnavut Eddie'den ve sıcak uğurlamasından bahsettim.

"Arnavut Eddie ha? Bir seyahate değer."

"Connecticut'a mı? Şaka ediyor olmalısın masa sürücüsü.

Orada yetkimiz yok ve başını yeterince belaya soktun" dedi Gomes.

"Wickenden Üniversitesi'nde görevli bir profesörün olası katlini araştırıyoruz. Kimseyi tutuklamaya gitmiyoruz. Etrafa bakmak ve ağrıyan popomu kaldırmak istiyorum, anladın mı? Eğer mesai başlangıcımda görevde olursam kimse beni aramaz."

"Bir şey araştırmaya yetkin yok. Eğer yapacaksan da benim sana yardım etmeye yetkim yok."

"O zaman geliyorsun."

"Yalnızca beladan uzak tutmak için, şişman adam."

GÖKKUŞAĞI TOZU VE TAVUS KUŞU KUYRUĞU

Tavus kuşu kuyruğu, gökkuşağı: Benden daha akıllı olan insanlar bunların ölü olanın yerine gelen ve henüz bilinmeyen yeniden doğumu ve yeninin masum değişkenliğini sembolize ettiklerine inanırlar. Ben yine de gökkuşaklarının çoğunlukla, gördüğümüz kavisli kuşaklardan daha fazla prizma özelliği taşıdıklarını, bütünü yansıtmadıklarını ve eksik olduklarını gözlemliyorum. Tavus kuşları da olağan dışı kötü huylu kuşlardır.

Boudewijn Ten Huyten-The Arch of St. Innocent's, or Flamel's Folly

18 Kasım 1986

Aubrey Koleji
Boston

Komutan (isim silinmiş), Sovyet Ordusu, Baltık Filosu
Haapsalu, Estonya

Bu mektupla, sizden talimatları alışım arasındaki uzun sürede oluşan sessizliği affedeceğinize inanıyorum. Hakkımda yaptığınız gurur verici duyuru sonunda kısmen başarıya ulaştı. İstediğiniz çok kolay bir şey değildi. Sabır, kararlılık, çok fazla araştırma ve yolculuk gerektiriyordu. Bildiğiniz gibi, Londra'nın güneydoğusuna veya Galler'in kuzeybatısına ne zaman seyahat etsem olağanüstü sinirli oluyorum ve kendimi iyi hissetmiyorum. Belki de bu nedenle Gyumri ve çevresine yapacağım son yolculuğumdan makul ölçüler ötesinde korktum. Yine de çocuklarımın yetiştiği anavatanı görebilmek bu korkularımı aşabilmem için büyük bir motivasyondu -ancak, Benzedrin, beerenburg, Seconal (Ç.n.: ilaç ve içki isimleri)- ve her zaman tütünü hazır olan pipomla ilgili günlük kurallara uymazsam başıma ne gelebileceğini bilmiyordum. General Petrosyan nazik ve görgülü bir ev sahibiydi. Bunun için en azından kısmen size teşekkür etmem gerektiğini anladım.

Sizi gücendirmeden, zorluklarımın çoğunun arkadaşınız Vosk-rensenyov'un yetersiz iletişimden ve pozisyonunu (ve benimkini de) gereksiz yere dolaplar çevirmek için kullanmasından kaynaklandığını size aktarmak zorundayım. Aslında görevini tamamlama ve merkezimizin yerini batıya kaydırma konusundaki isteklliği, işimi tamamlamadan önce size bu mektubu yazma zorunluluğumu doğurdu. İtirazlarımı olabildiğince erken bir zamanda ortaya koymalıydım ve merkezin yerini değiştirme yönündeki arzularının yüzyıllardır karşılaşmadığımız bir hata olduğu konusunda, onu ikaz edecek bir kaydı oluşturmalıydım.

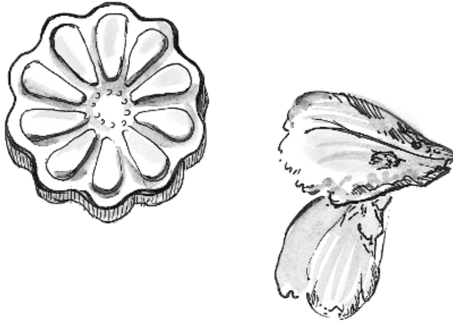
Sizin kararlarınızı hiçbir zaman sorgulamadığımı bilmelisiniz. Sizin görevlerinizi yerine getirmeyi üstlenmek gibi en ufak bir niyetim de yok. Benim alanım dışında kalan herhangi bir şeyi organize etmeye kalkışmayı cüretkarlık kabul ederim. Hele bu gibi bir organizasyon konusunda söyleyebilecek bir şeyim olamaz. Bu nedenle kütüphanenin yeniden yapılandırılması görevinin sorumluluğunu Voskrensenyov'a vermenizin iyi bir nedeni olduğunu

kabullenmek durumundayım, ancak, özellikle de üzerinde çalıştığım belirli parça -veya parçalar- konusunda bende sınırlı bir güven oluşturduğunu da itiraf etmeliyim. Sanırım yazılı metin araştırması ve anılar neticesinde gökkuşağının tamamen bir metafor olduğunda anlaşmıştık -gizleme amaçlı metaforun metaforu- ve ben de bu temelden hareket ederek size on metafor geliştirdim. Voskrensenyov benim çalışmamı geçici, basit ve acil bir çözüm olarak görüyor. Gerçek bir gökkuşağının veya tavus kuşu kuyruğunun bir biçimde bulunabileceğine inanıyor. Bunun, kolye veya broş benzeri bir tür mücevher olarak üretildiğini düşünüyor. Nerede? Nasıl? Ne zaman? Sahibi kim? Bundan hangi güvenilir kaynaklar bahsediyor? Bu sorular karşısında doğal olarak sessiz kalıyor. Yine de önemsiz gördüğünüz için bana bu görevi verdiğinizi ve hiç sıkıntı çekilmeden hoş bir kış sabahında işimden alınabileceğimi ve kendisinin başarı ödülünü kazanacağını düşünüyor. Neyse ki, sanırım sizi ondan daha iyi tanıyorum. Size öneride bulunabileceğimi varsayarsam: Bu adama dikkat edin. Onda tam olmayan bir şeyler var ve uzanabileceğinden fazlasına uzanmaya çalışıyor.

Ben dünya şöhreti arzulayan bir adam mıyım? Bu pakettekiler bunu kanıtlayacaktır. On adet eşsiz güzelliği elinizde tutuyorsunuz (Kırmızı, portakal rengi, sarı, yeşil, mavi, çivit rengi, mor, siyah, beyaz ve yarı şeffaf). Bunlar benim buluşum olan yöntemlerle birbirleriyle melezleştirilmişlerdir. Bazıları kırılgandır, bu nedenle her sene yenilerini yollamalıyım. Diğerlerinin ömrü tek bir başarılı üretim sonrasında bizi aşar veya en azından Voskrensenyov'unkini aşacağını umalım. Tüm çiçekler Petrosyan rahiplerinin yaklaşık 1500 yıldır ilgilendikleri bir lale bahçesinden türeyerek nesiller boyu gelişmişlerdir. Eklemeliyim ki, Petrosyanlar -sözleşmeli Pers askerleri- aynı bahçeden Kral II. Roger'e saygılarını yollamışlardır. Ortalama birisi bile bu güzelliği görür. Siz de taç yapraklarından oluşan, canlı ve parlak sürekli bir sıra göreceksiniz.

Daha önce konuştuğumuz miktarda, biçimde ve zamanda ödeme bekliyorum. Kuzey ve Baltık Denizlerini aşma, İngiliz Kanalı'ndan güneybatıya dönme ve Thames'i geçip Meadows'a ulaşan sisi izleme, Bear'a giden kaldırım taşları üzerinden yürüme, High Street'den, Calse Street'e geçip Porters Lodge'a ulaşma olanağınız olursa, orada en sıcak karşılamayı bulacaksınız ve benim yeşillikler içindeki evimde de düşleyemeyeceğiniz şeyleri göstereceğim.

-DD

Parça 9a: Her biri farklı renklerde olan on kuru lale taç yaprağı içeren şeffaf bir torba.

Parça 9 b: Tavus kuşu kuyruğu. Valvukas adlı eski bir Litvanya derebeyinin eşine yaptırdığı bir broş. Eşi bunu, kim olduğundan hiç bahsetmediği ama güncesinde 'gizemlerin ve yönetimlerin karanlık adamı' olarak yazdığı aşığına hediye etmişti. Boyları 3 ile 6 cm. arasında değişen ve her biri ayrı renkte olan on parça Baltık amberi (Kan kırmızı, soğuk lav, Ağustos sonu akşam kızıllığı, Karelia, ölü adamın dudakları, Ocak öğleni, şarap, her şey, hiçbir şey, Tanrı). Her birisinin üzerinde, bir adet gümüş tabanlı gözyaşına yerleştirilmiş olan tek bir sinek kanadı vardır.

Simya, doğanın yerini alırken hızı artırır. Bahçecilik ve ziraat ancak bunu izler. Bu nedenle bazı simyacıların hayvancılık

ve bahçecilik yaptıklarını öğrenmek şaşırtıcı olmaz. Çoğu şifalı bitkiler uzmanıdır ve birçoğu da besin amaçlı olarak hayvan yetiştirir. Flora ve fauna hakkında bilgi edinmekten de geri kalmazlar. Bir tavus kuşu kuyruğu (eski inanca göre, tavus kuşu kuyruğunda görünenden daha fazla renk vardır) veya çok renkli bir buket çiçek her zaman hoş armağanlardır. Metafor olarak, ilk malzeme çözülmeye ve ilk halinden başkalaşmaya başladıktan sonraki yeni biçimine henüz dönüşmediği ilk süreci anlatır. Daha sonra, doğasına ve simyacının yeteneğine bağlı olarak çeşitli biçimlere ve renklere dönüşecektir.

Üretim tarihi (9a): Laleler 1983 Mayıs ayında açmış.

Üretim tarihi (9b): Valvukas, 1152 yaz gündönümünde evlendi. 1155 yılı baharında buzlar çözülürken eşini bataklıkta boğdu.

Üretici (9a): Botanik profesörü ve Oxford Auberry College öğretim görevlisi Darius Dimbledon.

Üretici (9b): Deniz kazasında ölen Bağdat ve Palermo coğrafyacısı ve Valvukas'ın öğretmeni olan El İdrisi.

Çıkış yeri (9a): Oxford, İngiltere.

Çıkış yeri (9b): Estonya sahili.

Son bilinen sahibi (9a): Profesör Dimbledon çiçekleri, yukarıdaki mektupla birlikte garipliği ve alimliğiyle tanınan bir Sovyet donanma komutanına yolladı. Buradan, Dimbledon'un

kararının aksine tavus kuşu kuyruğunu aramayı sürdüren Ivan Voskrensenyov'a gönderildi.

Son bilinen sahibi (9b): Dimbledon ölünce (aniden ve derbeder bir biçimde), broş başucu sehpasında bulundu. Elde tutulmaması gereken iki mücevherden birisiydi. Neyse ki her ikisi de polis tarafından bulunmadı.

Tahmini değeri (9a): Önemsiz. Torba 7 sent eder, içindekiler daha az değerde.

Tahmini değeri (9b): Varlığını bilen az kişi için -Dimbledon'un mektubunda varsaydığı kadar az değil ama çok da değil-250.000 dolar eder. Tek bir parçadaki böyle net bir amber rengi, renk karışımı ve ünlü bir sanatçının elinden çıkması fiyatı uçurabilir.

Yine toprağa indi ve şeylerden üstün ve düşük olan güçle birleşti.

Jadid ve Gomes, ceketlerini giyip bölüm merdivenlerinden inerken yaşlı evli bir çift gibi çekişiyorlardı. Gomes, Joe ile giysileri nedeniyle alay ediyordu ve giyim türünü 'neo-homeless (Ç.n.: sokakta yaşayan evsizlerin yeni modası) olarak niteliyordu. Joe arabanın anahtarını Gomes'in elinden kaptı ve bana onun her zaman hız limiti aşımı cezası alacak gibi araba sürdüğünü söyledi. Beni dikkatli olmam için uyardı. Gomes ona kendime bakacak yaşta olduğumu söyledi. Onlara yardımları için teşekkür ettim ve Gomes omuzlarını silkti. "Değişik şeyler televizyonda izlenir. Yaşamda ilgi çekici şeyler az olur. Geldiklerinde peşlerinden koşarız."

Kendime ve Hannah'a yemek almak için Allen Avenue'ye doğru yöneldim. Ona sürpriz yapmak, pratikte su kaynatmaktan ve makarnanın üstüne dökmekten öteye gitmeyen aşçılığımla onu şaşırtmak istiyordum. Üniversitede bir gece aç ve susuzken bir sandviç icat etmiştim: İki dilim ekmek arasında bir dilim kızarmış ekmek, yağ ve ketçap. Allen Avenue benim gibi acemiler için neyse ki yemek servisi sağlıyordu.

Allen Avenue'nin, Wickenden'deki otantik bir İtalyan-Amerikan bölgesinden, yalnızca İtalyan yiyecek mağazalarından, şarap mağazalarından, turistlere ve şehirlilere paket servis

yapan akıllı yönetici lokantalarından oluşan bir yere ne zaman dönüştüğü veya bunun böyle olup olmadığı konusunda bir fikir birliği yoktur. Burada oturan birisine -veya Carrol Hill'de yaşayanların ikinci veya üçüncü neslinden olan birisine- bunu sorun, bir savunma biçimi olarak bir sızlanmayla karşılaşırsınız. Wickenden'de oturan başka birisine sorun, size büyük bir olasılıkla burasının çocukluğunda çok hoş bir yer olduğunu ama şimdi yalnızca sosisli yiyen genç züppelerin buraya takıldıklarını söyleyecektir. Bunların arasından kendimi daha çok sosisli yiyen genç züppeler arasında sayıyorum. Böylece kendimi Ciavetti domuz ürünleri mağazasında soslar, mozzarellalı ravioli, fesleğen ve iki şişe Montepulciano satın alırken buldum.

Gözleri parlayan yaşlı kadın, hafif bir gülümsemeyle tezgahın arkasından "Kız arkadaşınız için mi alıyorsunuz?" diye sordu.

Gururla, "Evet" dedim.

"Evet. Gördüğünüz gibi, her zaman söyleyebilirim. Gelirken yürüyüşünüz çok hafifti ve gözleriniz parlıyordu. Bunu onun için pişirin. Sizi sonsuza kadar sevecektir."

***

Arabamın üstünden tanıdık bir ses bana doğru "Paul" diye seslendi. "Burada ne yapıyorsun?"

Yukarıya doğru baktım ve mavi renkli bir binanın damındaki bir çıkmanın penceresinden sarkan Mia'yı gördüm. Çalışırken hep yaptığı gibi saçlarını bir lastik bantla toplamıştı ve arasına bir kalem sokmuştu. Bir Wickenden kazağı giyiyordu ve dışarıda hiç kullanmadığı gözlüklerini takıyordu. "Hey" dedim. "Ne zamandan beri burada yaşıyorsun?"

"Eski evim satıldığından beri. Yeni ev sahibim evin önünü boyadı ve kirayı ikiye katladı. Ben de ayrıldım. Bekle, geliyorum."

"Hayır, fazla..." Pencereyi kapatmıştı bile. Arabama kayıtsızca yaslanarak serinkanlı ve etkilenmemiş gibi görünmeye çalıştım, ama camdan kendime bakınca yalnızca uykulu veya şaşkın bakışlı göründüğümü fark ettim. Hızlı ve çevik bir hareketle evin ön kapısını açıp yanıma geldi. Her zaman hep aynı biçimde hareket ettiğini anımsadım. Kazağına baktı ve omuz silkti. "İş elbiseleri. Son beş saattir yazıyordum. Pencereden ilk baktığımda Paul Tomm'un arabasıyla evimin önünden geçtiğini görmem çok komik. Bu, ya bir rastlantı veya beni fark ettirmeden izliyorsun." Göçmen çocukları gibi çok düzgün bir aksanla ve tonlamayla konuşuyordu ve bana eskiden bildiğim, değerlendiren, yarı oynak, yarı kavgacı bir bakışla bakıyordu.

Onu kucaklamak üzere çıkarken gülerek "Kendini övme" dedim. "Çok iyi görünüyorsun."

"Paul, sabahın altısından beri Alman gazeteleri okuyorum. Bana büyük gelen kazaklar giyiyorum, gözlük takıyorum ve beni son gördüğünden bu yana kilo aldım. Haftalardır sokağa çok az çıktım. Kötü bir görüntüm var. Ama sen iyi görünüyorsun. Ne oluyor?"

"Eğer inanacaksan, bir konu için şehre geldim."

"İnanabilirim. Nedir?"

"Profesör Puhapaev. O öldü."

"Doğru. Senin çalıştığın yerde yaşardı. Biliyorsun, öldürüldüğüne dair bir dedikodu var."

"Gerçekten mi? Bu nasıl başlamış?"

"Bir dedikodu nasıl başlar? Bunu, Lübeck seminerinde bir adamdan duydum, o da başkasından öğrenen bir başkasından duymuş." Saçındaki kalemi aldı ve başını salladı. Belki cilve için, belki başı havalansın diye.

"Yanlış olmayabilir."

"Gerçekten mi?" Evinin merdivenlerine doğru giderken kolumdan tutarak beni de götürdü. Merdivenlere otururken, "Öyle ayakta durma, beni sinirlendiriyorsun" dedi. "Demek öldürülmüş?"

Gösterişli bir biçimde 'biz' kelimesini kullanarak "Pek emin değiliz" dedim. "Bu konuyu buradaki polisle konuştum. Bil bakalım bana yardım eden polis kim? Tahmin et."

"Paulie, bilemem."

"Hadi, tahmin et. Tahmin et, tahmin et, tahmin et." Her söyleyişimde kolunu dürttüm.

"Bilmem. Lentrade mi?"

"Hayır."

"Agusto Dupin mi?"

"Yine yanlış. Bu isim tanıdık geldi. Agusto Dupin'in kim olduğunu bildiğimden eminim."

"Biliyorsundur. Ama lütfen, şimdi kim olduğunu söyler misin?"

"Her zaman sanki sana pek önem vermezmişim gibi hissetmeme neden oluyorsun. Bu mazoşist bir çekicilik yaratıyor."

Kafasını sallayarak başka bir yöne doğru baktı. Yüzü çok ciddiydi. "Tamam, ilgilenmiyorum."

"Joe Jadid. Büyük adamın kuzeni."

Elini ağzına götürerek güldü. "İnanamıyorum. Veya bekle. İnanabilirim. O da bir faşistti zaten. Bu anlam kazandırıyor."

"O bir faşist değil."

"Evêt, o da sen de faşistsiniz." Bana dil çıkarttı.

Omuz silktim ve kollarımı kaldırdım. Çocukça seviyede bile olsa Mia ile tartışmalar beklenmedik bir şekilde hız kazana-

bilirdi. Bir dakika önce yemeği film seyretmeden önce mi, sonra mı yemek konusunda konuşurken, bir dakika sonra beni hapishanedeki suçluların sayısını arttırma konusunda suçluyor olabilirdi. Açık biçimde teslim olmak ve sessizce direnmek en iyisiydi. "Tez nasıl gidiyor?" diye sordum.

"İyi. Yavaş ama iyi. Gelecek beş aylık yaşamım yukarıdaki odada geçecek. Kış tatilinde bile eve gidemeyeceğim."

"Sonra ne olacak?"

"Kış tatili sonrası mı?"

"Hayır, tez bittikten sonra. Dehşetli soru. Sonra ne olacak?"

"Sonrasına bakarız. İngiltere'de öğretmenlik yapmak için başvurdum. Kabul edilirsem oraya giderim. Yoksa hukuk okurum."

"Ve oradan da dünyaya hükmetmeye."

"Ve oradan da dünyaya hükmetmeye. Propaganda bakanına ihtiyacım var. İlgini çeker mi?"

"Olabilir."

"Sen başka ne yapıyorsun?"

"Bu öykü sonrasında Boston'da çalışıyor olabilirim. Reader'da."

"Vay canına. İyi iş. Etkilendim ama şaşırmadım. Bu iş sana uyar."

"Sana uyar ne demek?"

"Bilmem... Meraklı ama güçlü kişiliği olmayan birisine. Politik olarak ılımlı. Kişilik olarak ılımlı. Ilımlı olarak ılımlı. Bazen seni bir süngere benzetiyorum. Oturmuş, beni dinliyor, benimle konuşuyor veya nefes alıyorsun ama geriye bir şey vermiyorsun. Sanırım bu özellik seni iyi bir gazeteci yapar. Berbat bir erkek arkadaş ama iyi bir gazeteci." Bu tür konuşmaların ara-

mızda sona erdiğini sanıyordum. Yanımda -kırılıp kırılmadığımı anlamak için- sırıtıyordu. Kırılmamıştım.

"Teşekkürler. Başka gördüğün kimse var mı? Süngere benzemeyen?"

"Evet, bilgisayarım." Bana baktı. Yerimde sağlamlaştım. Biraz yumuşadı. "Şimdi gerçekten de zamanım yok. Tezimle uğraşmam lazım. Hem altı ay sonra nerede olacağımı kim bilir? Ya sen?"

"Evet, bir biçimde."

"Nasıl bir biçimde? Kız kim?"

"Bir müzik öğretmeni. Adı Hannah."

Başını salladı ve zoraki gülümsedi. Umarım, benim onun hakkında konuşmamak isteğim kadar, o da Hannah adını duymak istemiyordu. "Pakettekiler onun için mi?" Yaklaşarak kokladı. "Güzel kokuyor."

"Allen Avenue'den. Ben pişireceğim."

"Sen pişiremezsin. Pişiremeyeceğini biliyorum." Torbadan makarnayı eline aldı. Bana soran gözlerle baktı. "Öğrendin mi?"

"Evet, olabilir. Dinle, gitmeliyim. Geri dönmek birkaç saatimi alacak. Wickenden'in kalabalık saatine takılmak istemiyorum."

"Ah, evet iki saatlik tıkanıklık. Kalabalık trafikten şikayet eden bir New York çocuğu. Seni görmek hoştu." Makarnayı torbaya bıraktı, ayağa kalktı ve üzerine yapışan tozları ve dalları silkeledi. "Tekrar geri gelecek misin?"

"Bilmem. Neden sordun?"

"Gelirsen bana uğra."

"Peki." Bu söz belki % 70 boşunaydı ama eğer bir önemi varsa iyi niyetliydi. Herhalde yoktu.

"Önümüzdeki beş ay boyunca pencere yanındaki masamda olacağım. Gelirsen taş fırlat." Eğilerek yanağımdan öptü. "Seni görmek hoştu Paul. Berbat erkek arkadaş tanımım için özür dilerim."

"Özür dileyecek bir şey yok. Daha iyi olmaya çalışıyorum."

"Biliyorum. Hep öyle yaptın. Bu senin hoş bir özelliğin. Bundan vazgeçme."

"Seni gördüğüme ben de sevindim Mia. Almanlar konusunda iyi şanslar." Şakadan Hitler selamı verdi, kıkırdadı ve içeriye girdi. Eski sevgiliyle yapılabilecek en ideal konuşmaydı: Ufak sataşmalara yol açabilecek bir ufak flört niteliğinde ama sorun yaratmayacak kadar dikkatli, uç noktada bitebilecek kadar uzun, ama yanlış fikirlere kapılabilecek kadar uzun değil, kayıtsız ama sıcak, sonunda ciddileşen, ama ikimize de bıçak çektirecek kadar değil. Hassaslaştım ve geri dönerken neredeyse onu özlediğimi düşündüm.

Arabama döndüğümde birisinin antenime Portekiz bayrağı asmış olduğunu gördüm. Kırmızı tarafına "Teşekkürler" yazıp Portekizliler Kulübü'nün posta kutusuna attım.

***

Bu sefer Bayan DeSouza'nın beni, benim onu görmeyi arzuladığımdan daha az görmeyi arzulayacağını düşünerek doğrudan Hannah'ın evinin önüne park ettim. Bir suçluluk dalgasını hissettim ve geçmişin onarılmasının, geçmişle ilgili bir üzüntü olarak kalması gerektiğine karar verdim ve bir Yahudi-Katolik-Kalvinci kadar suçluluk duymayı sürdürdüm. Benim bir özür borcum olduğu kadar alacağım da vardı. Böyle düşünürken Hannah'ın kapısına doğru sessizce süzüldüm.

Hannah'ın ön penceresinden, onun piyano taburesinde koltuğa dönük vaziyette oturduğunu gördüm. Elleri kucağındaydı ve başı hafifçe öne doğru eğilmişti. Sanki sessizce konuşan birisini dinler gibiydi. Genellikle sakin olan ifadesi belirginleşmiş ve onu daha da güzelleştirmişti -gri gözleri, köşelerde kırışmıştı ve parlıyordu, ağzı hafifçe açıktı, gülümsüyordu- ve sanki konuşmacısına söylediklerine ne kadar çok inandığını, bunlardan ne kadar çok hoşlandığını göstermek ister gibiydi. Kapıya vururken üç kişiye yetecek kadar yemek olmadığını düşünüyordum.

Kapıyı dikkatle açtı ve beni gergin bir gülümsemeyle karşıladı. Onu öpmek için eğilirken beni eliyle engelledi. Başını yana çevirirken sesiyle hafifçe bir itiraz sesi çıkarttı. Kafam karışarak geri çekilince kapıyı açarak beni içeriye davet etti. Kanepesinde, kucağında bir çay kupası bulunan, sakallı, sert bakışlı ifadesiyle Trout'taki adam vardı.

"Paul, bu Jaan'ın erkek kardeşi Tonu." Adam yavaşça, zorlukla nefes alarak yerinden kalktı ve beni selamladı. Nasırlı ve şişkin eliyle şaşırtıcı bir güçle elimi sıktı. Bir kuşla aslan karışımı gibiydi. Dikkatli, parlak, mavi gözlerinin arasında ve beyaz kabarık saçlarıyla bütünmüş gibi duran düzensiz sakalının üstünde kıvrık bir burnu vardı.

Güçlü bir sesle ve vurgulu bir aksanla "Paul müsün?" diye sordu. Ondan önce yaşlılık ve tütün kokusu bana ulaştı. "Adım Tonu Puhapaev. Arkadaşınla birlikte zavallı küçük kardeşime ait anıları tazeliyorduk."

"Tanıştığıma memnun oldum. Jaan'ın bir ailesi olduğunu bilmiyordum."

"Ah, var, var. Tabii ki çok fazla değil. Şimdi yalnızca ben varım. Bir yaşlı adam ve bir başkası." Boş gözlerle güldü, ütüsüz kadife pantolonunun ceplerini yokladı ve hafif kahverengi bir

pipo, bir Shipman's tütünü paketi ve bir kutu kibrit çıkarttı. "Sen de kardeşimi tanır mıydın?" Bıyığı, sakalı ve ağzı sararmıştı ve ateş yakana kadar kibriti üç kez kutuya sürttü. Piposunu tüttürünce kalktığı gibi dikkatle ve yavaşça yerine oturdu. Koltuğun yanında maun renginde, yuvarlak gümüş renkli tutamağının üst kısmına kauçuk konulmuş bir yürüyüş değneği vardı.

"Hayır, hiç karşılaşmadım. Üzgünüm."

Hannah, "Paul, size bahsettiğim gazetecidir" dedi. "Şehir gazetemizde Jaan için ölüm sonrası yazısı yazacak olan kişi." Bir şeyi eksik anlatmanın ahlaki olup olmadığını düşündüm. Bunun artık basit bir ölüm sonrası yazısı olmadığını bilmiyor muydu ya da biliyor muydu? Eğer Tonu hemen konuşmaya başlamasaydı belki onu düzeltecektim (Belki de düzeltmemeliydim).

"Ah, evet şimdi anımsadım. Hafızam biliyorsunuz çok iyi değil. Bu çok hoş bir adet ve sizin bunu yapmanız çok güzel. Bu yazı ne zaman yayınlanacak?"

"Umarım uzun sürmez." Şaka sanki kilisede bir insanın çıkarttığı gaz sesi gibiydi. Yaşlı bir Estonyalı ile şakalaşmak çok de eğlenceli değildi. Hannah hoşnutsuzca yüzünü ekşitti ve Tonu, şaşkın ve bir şey bekler gibi yalnızca bana baktı. "Özür dilerim. Bir şakaydı, henüz baskı günü belli değil." O burada olduğuna göre diye düşündüm, neden olmasın? "Eğer bir mahzuru yoksa size kardeşinizle ilgili birkaç soru sorabilir miyim?"

"Evet, tabii ki. Ama biliyorsunuz buradaki birçok şey kayboldu -eliyle başına vurdu ve özür diler bir biçimde güldü- ve Jaan Amerika'da o kadar uzun süre yaşadı ki, belki bazı şeyleri çok iyi bilemeyebilirim. Ama buyurun, istediğinizi sorun."

"Teşekkürler." İlk geldiğimde tıklattığım masanın yanındaki her zamanki sandalyeme oturdum, defterimi çıkardım ve dostça gülümsedim. "Jaan'ın ne zaman doğduğunu söyleyebilir misiniz?"

"Doğduğumuz çiftlikte bizim bugünkü gibi takvimlerimiz yoktu. Kardeşim, ondan altı yaş büyük olduğumu söylerdi ve onun kış mevsiminde doğduğunu sanıyorum. Ama ne zaman sorusunu bilen yoktur."

"Ama Estonya, Sovyetler Birliğine katılınca herkes için bir tür resmi evrak gerekli olmadı mı? Buraya pasaportla gelmiş olmalı, değil mi?"

"Tabii ki, şu anlamsız şey. Belgeler doğru gibi görünene göre düzenlenmiştir. Evde Jaan'a ait eski bir pasaport var. Belki de iki tane. Bir Rus deyişi vardır: Ufak bir kağıt parçası olmadan bir hiçsin. Ufak bir kağıt parçasıyla bir adamsın." Koltuğunda kıpırdandı ve gözleri sanki içten yakılmış gibi portakal renginde parıldayana kadar piposundan çekti.

"Sizin doğum tarihiniz nedir?"

"Benimki? Hah! Akıllı gazeteci. Benim seçimim 7 Kasım 1917."

"Neden öyle?"

"Hah, yeniden! Ama çok akıllıca olmayabilir. Milli bir Sovyet günüydü ve böylece vatansever bir Sovyet vatandaşı olma olanağı ortaya çıkıyordu. Tabii ki hiçbir Estonyalı gerçek vatansever değildir. Dediğim gibi göstermen yeter, olman gerekmez. Büyük Ekim Devrimi'ni biliyorsun. Lenin'in yeni tür takvimi. Biliyorsun ki bunu devrimden hemen sonra ortaya çıkarttı. Her ay 30 gün ve bir yıl 12 ay. Beş fazladan gün de milli bayram ve takvim dışı. Çok rasyonel, din dışı, anti burjuvacı, karşı devrim karşıtı ve saçma, çünkü yalnızca kafa karıştırıcı. Lenin bu takvimi sosyalist işçiler cenneti için hazırladığında, Ekim Devrimi, Kasım 17 tarihine dönüşmüştü."

"Ama insanlar hâlâ Kızıl Ekim demiyorlar mı?"

"Evet, evet!" Heyecanla öne doğru eğildi ve piposunu mavi kazağına vurdu. "Tabii ki, tamamen Sovyet. 7 günlük haftayı

5 günlük haftayla değiştiriyor -hafta sonları kapitalist tembeller içindir- ve her günü nüfusun beşte biri için dinlenme günü ilan ediliyor. Her vatandaşa farklı renkte kağıt parçaları veriliyor -yine, kağıt parçaları karşısındaki Rus sevgisini görüyoruz- ve böylece eşlerden biri boru döşüyor, diğeri öğretmenlik yapıyorsa farklı günlerde tatilleri olabilir. Hepsi, üretim sürekliliğini sağlamak ve insanların tabii ki dini olan eski tatilleri kutlamasını önlemek için. Fakat bu karışıklığa neden oldu. Kimse ne zaman çalışacağını bilemedi. Herkes kendisi çalışırken başkalarının tatil yaptığını düşündü. Hiç kimse zaman geçirebilmek için ailesiyle beraber olamadı. Böyle 6 günlük hafta düzenlemeye çalıştılar ama bu da olmadı ve savaş sırasında normal takvime dönüldü. Büyük liderden halkına moral sağlamak için bir armağan olarak bunun verildiği söylendi. Aptallık. Saçmalık." Heyecanı azaldı ve sakinleşti. Mutlu biçimde piposunu tüttürdü ve paydos etmekte olan bir fabrika gibi ufak dumanlar çıkarttı.

"İşte benim doğum günüm. Jaan için de 1923 yazabilirsin."

"Ne yazık ki yazabileceğimi sanmıyorum. Ya resmi olarak bilmeliyim veya bilinmediğini yazmalıyım."

Omuz silkip başını sallayarak "Peki, istediğin gibi yap" dedi. "Başka ne bilmek istiyorsun?"

"Nerede doğdu?"

"Ah, bunu kesin olarak söyleyebilirim. Bir Estonya şehri olan Paide'nin yakınındaki aile çiftliğimizde doğdu. Bunu heceleyebilecek misin?"

"Sanırım." Nerede olduğu hakkında bir fikrim yoktu, ama sahte bir gazeteci kararlılığı takındım. "Tek yaşayan akrabası siz misiniz?"

"Evet. Yalnızca ben. Başka kimse yok." Güldü ve başını kaşıdı. "O hiç evlenmedi. Ben hiç evlenmedim. Yalnızca ikimiz."

Hannah henüz oturmamıştı. Hâlâ içeriye girdiğim zamanki bekler pozisyonda duruyordu. Sanki kısa zamanda bitmesini umarmış gibi konuşmamızı izliyordu, Tonu güldüğünde gülüyor ve adamın çayı bitince bardağını dolduruyordu. Onunla karşılaştığımızdan beri ilk kez rahatsız gibiydi. Sanki şakakları ve çene kasları gergindi, yüzündeki alçak seviyedeki canlılık onu endişeli ve sinirli bir hale sokuyordu. Tonu'ya, "Eğer bir mahzuru yoksa" dedim. "Kardeşinizin neyle geçindiğini öğrenmek isterim?"

Hannah kızgın bir dille, "Paul, bu kaba bir soru. O bir profesördü değil mi?" dedi.

"Hayır, hayır" dedi Tonu, "o bir gazeteci ve kaba sorular sorması gerekir." Bana baktı ve sanki iyi bir yanımı ortaya koymuş gibi şakayla kaşlarını kaldırdı, bastonunu kucağının yanına koydu ve gümüş başını kalçasına doğru yatırdı. "Aile çiftliğimiz kolektif bir çiftlikti ama şehir o kadar küçüktü ki, tüm çalışanlar kuzenlerdi, eski arkadaşlardı, torunlardı, burada yüz yıllar önce çalışmış olanların torunların torunlarıydı. Bu nedenle Ruslar ayrıldığında aile çiftliğe yeniden sahip oldu. Ben en yaşlı erkek olduğum için çiftlik de bir anlamda bana ait oldu. Baltık ülkelerindeki en başarılı, en büyük süt çiftliğidir. Basit bir hayat yaşadım ve işimi, yürüyüşlerimi sürdürdüm, kitaplarıma baktım. Jaan her zaman dolaşmayı sevdi ve Amerika'da ders vermeyi arzuladı. Bu olanağı yakalayınca, ona istediğini verdim."

"Böyle iyi bir kardeşi olduğu için şanslıymış. Demek ki onun masraflarını ödediniz ve her yıl Wickenden Üniversitesi'ne bağış yapmasını sağladınız?"

Bu soru üzerine Tonu derin bir nefes aldı. "Evet. Benim için sorun yoktu. Jaan da bu muhteşem üniversiteye bir armağan vermek istiyordu."

"Çok güzel. Ben de oradan mezun oldum."

"Ah evet. Gördüğün gibi bu üniversiteden başarılı gazeteciler yetişiyor. Bu da bu parayı üniversiteye neden vermek istediğini açıklıyor."

Sonraki soruya geçmekte tereddüt ettim. Hannah'ın ifadesi sıkıntıdan kuşkuya dönüşmüştü ve ona baktığımda, gözlerini açarak olumsuz anlamda başını salladı. Açıkça, soruşturmaya, söyleşiye, yaptığım her neyse ona son vermem gerektiğini bildiriyordu. Son bir sorum vardı. "Günlük giderlerini karşılamanıza ek olarak, kardeşiniz için hiçbir avukata para ödediniz mi?"

Bir an için cana yakın -yaşlı- antika sahte yüz ifadesi kayboldu ve bana merak ve tiksintiyle baktı. Bunu yaptığında onu ilk kez nerede gördüğümü anımsadım: Lone Wolf. Barın diğer köşesinde yalnız başına oturan ve hiç konuşmayan adamdı. Şimdi kardeşinin farklı biri olduğunu, göründüğünden farklı davrandığını bildiğimi biliyordu. Gözlerindeki keskin bakıştan bildiğimi fark ettiğini anlamıştım. Gözlerini açmış, dudaklarını hafif bir gülümsemeyle aralamıştı ve farkında olmadan bacağını kaşıyordu. "Avukat mı? Jaan benim paramla bilmediğim bir şey yapmış olabilir mi? Neden sordun?"

"Wickenden tarih bölümünde görevli olan birisine göre, yasayla başı biraz derde girmiş."

"Paul!" Hannah o kadar yüksek sesle konuşmuştu ki yerimden sıçradım. "Tonu Estonya'dan buraya kardeşinin cenazesini almaya geldi, başından geçmiş olabilecek problemleri dinlemeye değil. Şimdi bunların ne önemi var?"

"Bu gibi konularda meraklı olmak benim görevim. Ve evet, bunun çok önemi olabilir, çünkü..."

Tonu "Bunu anlayamadım" derken bastonuna dayanarak yavaşça kalktı. "Bilmen gerektiğini düşündüğüm şeyleri sana anlattım, değil mi? Şimdi yaşlı adam ufak odasının rahatlığına kavuşmak istiyor."

Hannah paltosunu giymesine yardım etti. "Yemeğiniz var mı? Ne yiyeceksiniz?"

"Ufak bir taverna var. Kaldığım eve yakın. Amerikan hamburgeri yiyeceğim, müzik kutusundan Elvis Presley dinleyeceğim ve daha sonra da büyük Amerikan yatağımda uyuyacağım."

"Lone Wolf'un bir mutfağı olduğunu bilmiyordum" dedim.

Paltosunu giyerken kısa bir an için duraksadı ve sabırsızlıkla nefesini bıraktı. "Hayır, beni ilk gördüğün yerde yok" derken dikkatle bana baktı. "Neden orada olduğumu sormadın ama bunu sormak istediğini biliyorum. Jaan mektuplarında bu yerden bahsetmişti, ben de kardeşimin Amerikan yaşamını tanımak istedim, bu nedenle de bir bardak içki içmek için oraya gittim. Ama bunun, kardeşim için yazılacak yazıyla olan ilgisini anlayamadım. Eğer bir ölüm sonrası yazısı yazmayı planlıyorsan bunu çabuk yap. Ayrıca ölen bir adama saygı göster ve arkasından kötü şeyler söyleme."

Hannah'ı iki yanağından da öptü ve nazik bir selamla iyi geceler diledi. Kapıdan çıkıp evin köşesinden kaybolurken, bana göre Hannah içinden ateş püskürüyordu. Misafirine hakaret ettiğim, çok meraklı olduğum veya yaptığım, yapmadığım ve henüz bilmediğim şeyler için Hannah'dan gelebilecek bir tepkiye karşı hazırlandım.

Bunun yerine arkasından kapıyı kapattı, gözlerini yumdu ve başını kapıya dayadı. Ağladığını sandım. Başını kaldırırken, dikkatli davranma ve kendisine hakim olma çabasını fark ettim. Bana doğru bakarken gülümsüyordu ama gülümsemesi biraz kırılgandı. "Ah Paul, ne sıkıntı!"

"Ne demek istiyorsun?"

"Yani... Bilmiyorum Paul. Hamlet'i okudun değil mi?"

"Tabii ki."

"Üniversitedeyken Ophelia'yı oynamıştım. Bu oyunla bir yıl yaşadım. İyi anımsıyor musun?"

"Ne yazık ki hayır. Neden?"

"Oyuncu Kral'ın konuşması." Elimi tutarak parmaklarıyla parmaklarımı kilitledi, sonra da bıraktı. Emin olmadığımı belirtircesine başımı salladım. Ciddi, yaşlı, yorgun ve sorunlu görünüyordu. Gözleri parlamıyordu, yüzü solgundu ve sanki hasta gibiydi. "Nasıl bittiğini anımsıyor musun?"

"Hayır."

"Arzularımız ve kaderimiz birbirine zıt/ İsteklerimiz hâlâ engellenmekte /Düşüncelerimiz bize ait, ama sonuçları değil."

"Bilmem... Ne oluyor Hannah? Oturmak ister misin? Eğer açsan şarap ve yemek getirdim. Sorun ne?"

"Doğru mu davrandığımızı, yoksa doğru davrandığımızı mı sandığımızı nasıl anlayabiliriz?" Yumruklarını ve çenesini sıktı ve başını ellerinin arasına aldı. Tekrar bana baktığı zaman yine kendisi olmuştu. Benim evime gitmemizi ve benim yemek pişirmemi önerdi.

"Tabii ama iyi olduğundan emin misin?"

"Gerçekten de iyiyim. Sanırım acıktım. Tonu ile konuşurken, Jaan'ın gerçekten öldüğünü anladım ve onu özledim."

"Hepsi bu mu Hannah? Senin için endişelendim. Bu sabah bulduğum..."

Bana doğru eğilerek öptü, yüzümü ve boynumu okşadı. "Endişelenecek bir şey yok" dedi. Yüzümü elleri arasına aldı ve gözlerimin içine baktı. "Benim için hiç endişelenme." Başımı salladı, sonra da elimi tuttu. "Gidelim mi? Evini görmedim ve açım. Aşçı olduğunu bilmiyordum."

"İyi bir aşçı olduğumdan emin değilim. Malzeme bana ait ama sonuçtan emin değilim."

KAAN'IN KAFESLERI
(ATEŞ)

İç ateş kutsal aşktır. Tavan arası kirişinden baş aşağıya sarkarak, pipomu yakmaya çalışırken gözle görünen dış ateşten elim yandığında bunu keşfettim.

C. Mortmain-Not Alone the Dragon

"Arapça ashk kelimesinden aldığı adla burası aşk şehridir." Rehber sırıttı ve taş balkona doğru değil de altına doğru bakan işverenine dönerken hafifçe başını öne eğdi. Adamın ayağı altında el bombası büyüklüğünde siyah bir akrep hareket ediyordu. Rehber onu sopasıyla rahatsız etti ve beş kez hafifçe vurduktan sonra başarılı bir hamleyle uzağa doğru fırlattı. "Okulda hokey oynardım. Subaylarla birlikte."

Rehber sopasını göz önünden uzaklaştırdı ve onu memnun edip etmediğini anlayabilmek için işverenine doğru baktı. Dudaklarında sinsi ve samimiyetsiz bir gülümseme belirdi. Elbisesinin kolundan sarkan bir iple oynamaya, sıkmaya, çekmeye ve yuvarlamaya başladı. İp uzadıkça kol kısalıyordu. Kopet Dağları (E.n.: Türkmenistan-İran arasındaki sınır bölgesindeki dağ sıra-

sı) mor silsileler biçiminde uzakta görülüyordu. Şehir sanki sürekli olarak toz tabakasıyla kaplanıyordu. Tam odak noktasına gelirken hafif bir rüzgarla yer değiştiriyordu. Yollar ve sokaklar düzenli bir dörtgen biçiminde ve gerçek Sovyet tarzında sıralanmıştı. Şehir planlamacılarının tüm yaratıcılıkları ve düş olanakları ortadan kaldırılmıştı. "Yeni şehir, efendim. Hepsi yeni. Yaklaşık kırk yıl önce bir yer sarsıntısı gerçek Aşkabat'ı yok etti."

"Evet, okudum. Ama bunun hakkında bir şey duyduğumu anımsamıyorum."

"Hayır o yıllarda bizim hiçbir zaman…"

İşveren, bilmiş bir gülümsemeyle "Sosyalist ülkelerde yer sarsıntıları olmaz" dedi.

"Tabii ki olmaz. Demir Kartal, bizi muhteşem bir geleceğe doğru yönlendiriyor. Ve dünya üzerinde ilişkilerin ideal durumunu kuruyoruz. Doğayla uyum içersinde çalışıyoruz. Onu yönetiyoruz. Bu durumda doğa bize karşı nasıl dönebilir. Siz böyle bir şey anımsıyor musunuz?"

"Evet."

"Peki ne zaman olduğunu sorabilir miyim?"

"Daha henüz doğmamıştım ama sonra Rostov-na-Donu'da Marksist Leninist Diyalektik ve Tarihi Kavramlar Bölümü'nde ders verdim ve bu konuda çok yazı okudum. Özellikle zor yıllardı."

Rahatsız bir biçimde sırtını işverenine dönmeden önce, rehber -her iki omzundan da geriye- gerek olmadığı halde alışkanlıkla baktı. Sessizce ve sinirli bir biçimde, üst ön üç dişinin bulunması gereken boşlukta dilini şaklattı. İnsanlar böyle şeyleri hâlâ açıkça konuşmuyorlardı. Moskova ve Leningrad'ın resmi ortamlarında başladığının dedikodusu yapılan yeni açık sözlülük güneye, bu unutulmuş bölgenin zavallı başkentine kadar henüz ulaşmamıştı.

"O zaman size profesör mü, yoksa yoldaş mı demeliyim. Belki de başka türlü hitap etmeliyim."

"Nasıl istersen. Profesör Ostrov uygundur." Aslında dili de mükemmel değildi. İlk kez Rus olarak çalışmasına ve dili akıcı olarak konuşmasına rağmen, Kafkas aksanı bazen çabasını aşarak ortaya çıkıyordu. Bunun güneyli aksanı sanılacağını umuyordu ve Rostov-na-Donu'dan geldiğini söylemişti. Doğal olarak bu iddiasını gerekli imza ve mühürlerle desteklemeye çalıştı. Sovyetler Birliği dini ortadan kaldırarak, kilise duvarlarındaki çökük gözlü, üzgün, tütsülü ikona figürlerini kağıt ve mühürlere dönüştürmüştü. Turist Otel'e kayıt yaptırırken, o da Rostov-na-Donu Teknik Enstitüsü'nün, Aş-kabat'a Tolkuchka pazarında sergilenen Türkmen kahramanlarına ait çalışmalara bakmak için gelen bir tarih araştırmacısı olduğunu belirten mühürlü bir belgesini göstermişti. Görevli kadın, ona bir bölge görevlisinin küçük ve sınırlı yetkisinden kaynaklanan sıkıntılı bir üstünlük ifadesiyle bakmıştı. Kabuğunu arayan bir kaplumbağa gibi koridorda ayaklarını sürüyerek yürümüş, ona odasını göstermiş ve sıcak suyun geleceğini bildirmişti. Ne zaman dışarıya çıkarsa anahtarı ona bırakmasını tembih etmişti.

Aşkabat Halkın Liderliği Teknik Enstitüsü, Rusya'dan gelen önemli bir meslektaşına bir nezaket girişiminde bulunarak ona rehber sağladı. Görmeye geldiği beşinci kişiyle, Murat'la karşılaşana kadar daha önce gelen dört kişiyi reddetti. Murat, o geldiğinde balkonda fıstık kırarak kabuklarını aşağıya atıyordu. Murat, işvereninin Aşkabat'a onu görmeye geldiği için işi bu kadar kolay bulduğunu bilmiyordu. Ostrov yayaları nişanladığını fark etti.

Abulfaz, Ostrov olabilmek için sakalını ve saçlarını kesmişti. Üstüne tam oturmayan ve Lenin rozeti taşıyan bir spor ceket giymişti. Ucuz, beyaz bir gömleği, lekeli ve eski bir kravatı vardı. Kaşlarını kaldırmış ve dudaklarının kenarlarını aşağıya

çekmişti. Bu ona dikkatli ama onaylamaz bir görünüm sağlamıştı: Profesyonel bir ifade. Bakışlarını Murat'a doğru çevirince rehber fıstıkları cebine geri koydu ve balkonun köşesinden ortaya doğru geldi.

Abulfaz "Gidelim mi?" dedi.

"Tabii ki yoldaş profesör. Nereye gitmek istersiniz?"

"Biliyorsun ki buraya geleneksel Türkmen sanatlarını izlemek ve kaydetmek için geldim. Özellikle de halıları..."

"Tamam. O zaman Tolkuchka'ya mı gidiyoruz? Ulaşımı ayarlamam lazım."

"Tabii ki. Seni bir arabayla birlikte bir saat sonra otelimin önünde bekleyeceğim. Özel seyahat için ödemeyi ben yapacağım. Bir araba olmalı ama bugünkü gibi bozulan bir araba değil."

"Evet efendim. Bir saat."

***

Altmış dakika ve otuz iki saniye sonra Abulfaz/Ostrov ve Murat mor bir Lada'nın arka koltuğuna yerleşmişlerdi. Yüzünün alt kısmında sanki bir küre oluşturan, her yöne eşit miktarda dağılmış çok kalın ve gür sakalları olan Murat'ın kuzeni arabayı, kaderin insanlık için kaçınılmaz olduğu inancına uygun bir biçimde sürüyordu. İrade gücü, Sovyet hava üssünden aşırılan endüstri yapışkanı ve bir kauçuk kabloyla arabanın arızaları giderilmişti. Daha kötü yerlerde ve daha kötü sürücülerle birlikte arabada olan Abulfaz korkmuyordu ama Ostrov korkabilirdi. Bu nedenle kaslarını gerdi ve kabak kafasında terler belirdi. Murat ve kuzeni Türkmen ve Rus lehçesi karışımı bir dille canlı bir biçimde konuşuyorlardı. Kuzen sıkça tamamen arkasına dönüyor

ve direksiyonu dizleriyle yönetirken elleriyle Murat'a bir şeyler anlatıyordu.

Bir kavşağı dönerlerken -tabii ki, arabanın ulaşabileceği en yüksek hızla- kasası renkli, güneşe bakıp da gözünüzü kapattığınızda beliren şekillere benzer çeşitli desenlerden oluşan halılarla dolu olan gri bir kamyona neredeyse arkadan bindiriyorlardı. Kuzen kornayı çaldı ve küfretti. Sanki peri masalları kitaplarından ve unutulmuş şarkılardan toplanmış ve bu döküntü ülkenin tozlu ve unutulmuş bir köşesinde eski bir kamyona doldurulmuş olan yüzlerce halı vardı. Abulfaz gözlerini ovuşturdu. Murat güldü.

"Yoldaş profesör, çok güzel değil mi? Türkmen halıları dünyadaki en güzel halılardır. Burada görmek istedikleriniz bunlar değil mi?"

Abulfaz "Çok güzel" diye onayladı.

***

Çöl öğleninde pazar göründü ama içine girdiklerinde Tolkuchka hızla bir çöl pazarı olma savından uzaklaştı ve bir Sovyet pazarı oldu: Araba yedek parçaları, elle sarılmış sigaralar, şekilsiz bej rengi elbiseler. Tıka basa doldurulmuş aynı türden işe yaramaz eşyalar, çok fazla şey varmış izlenimi yaratıyordu.

Murat hemen Abulfaz için rehber, koruyucu, gezgin satıcı ve çevirmen oldu. Abulfaz'ın bunlara ihtiyacı yoktu ama tetikte olmaması için Murat'ın rahatlaması ve uzman olduğunu hissetmesi gerekiyordu. Bu nedenle Abulfaz, Murat'ın kendisini canlı civcivlere, cesetlerden aşırılan altın dişlere, işlemeli şapkalara, saç fırçalarına genç kızlara, yasadışı kısa dalga yayın alan radyolara, haşhaşa, soluk ve parlak dokumalara, hüzünlü bakışlı yük

hayvanlarına yönlendirmesine izin verdi. Murat, bu sırada entelektüel ve etnik üstünlüğün sabit bakışıyla izliyordu.

Murat'a "Burada alışveriş nasıl yapılır?" diye sordu.

"Çok çeşitli biçimlerde yoldaş profesör. Bazen dövizle. Turistler böyle yaparlar. Değiş tokuş olabilir. Sorma nedeniniz..."

"Çünkü kaliteli malların Moskova'ya yollandıklarını düşünüyorum. Şu halı yığını veya vişne çürüğü rengindeki ipekler gibi."

"Evet, birçoğu gitti. Ama insanlar kendilerine de sakladılar. Burada satmak veya değiş tokuş yapmak için bir-iki tane kendilerine de saklarlar. Ve unutmamalısınız ki, insanlar buraya her yerden geliyorlar. Bugün kalabalık gibi ama yarın binlercesi daha gelecektir. Binlercesi de satmaları gerekenleri satacaktır."

"Her yerden mi?"

"Evet. Yani değil. Tam anlamıyla her yerden değil. Ama bu bölgenin her yerinden, Orta Asya'nın her yerinden.

"Orta Asyalı Ruslar için ne diyeceksin?"

"Ah, ah, evet" diye kıkırdadı Murat ve sinirli bir biçimde parmaklarını ovuşturdu. "Sizin dışınızda Rus yok. Bugün buradaki Rus sizsiniz." Murat zoraki güldü.

"Ah!" Abulfaz etrafına bakarken, merakını, rahatsızlık maskesiyle gizlemeye özen gösterdi. "Eğer benden uzaklaşırsan ne olur? Beni burada pazarın ortasında bırakırsan? Benim gibi giyinen, bu görüntüdeki bir adamı?"

"Endişelenmeyin. Sizi bırakmam."

"Bırakmayacağını biliyorum. Mesela diye sordum."

"Ah, peki, yavaşça arkanıza bakın."

Abulfaz arkasına döndü. Kalın kaslı, iri göğüslü ve kalkık kaşlı bir adam araba susturucusuyla başka bir adama vuruyordu. Başında ay ışığında parlayan kum rengi bir eşarp olan bir ka-

dın sakin bir biçimde, dizili bez baharat çuvalları önünde ayakta duruyordu ve yüksek öğlen güneşi altında yanıyordu. Abulfaz, büyükannesinin lekeli tırnaklarını ve ona yol gösteren pişmiş yemek kokusunu anımsadı. Meltem yön değiştirdi, sumak ve kekik kokusunu aldı. Yarı Arap fırıncı amcasını ve elleriyle yoğurduğu sıcak, otlu ekmeği hatırladı. Öykü anlatıcılarının ve baharat satıcılarının bellek üstünde doğal olmayan bir güçleri olduğunu ve bunlara dikkat edilmesi gerektiğini düşündü. O anda elinin üstünde bir damla sıcak su serpintisi hissetti. İğrenç bir haykırış duydu ve yeni boğazlanmış bir kuzunun boğazından fışkıran kanı gördü. Kasap birkaç kesik atarak ve birkaç kez çekerek kuzunun derisini bedeninden bir eldiven gibi sıyırdı. Murat, Abulfaz'in sırtını dürtükledi ve başıyla, kasapla baharat satıcısı arasında ayakta duran üç kişilik bir erkek grubunu gösterdi. Hepsi uzun, ince, görkemli, uzun burunlu, yeşil gözlü ve kalın deriliydi. Gözlerini Abulfaz'a dikmişlerdi.

Murat "Gördün mü? Arkadaşların. Yeni arkadaşların" diye kıkırdadı. "Sovyetler Birliği'ndeyiz, tabii ki hepimiz sosyalist kardeşleriz ama siz yoldaş profesör, siz en büyük kardeşsiniz. Siz ailenin favorisisiniz."

"Yani?"

"Yani, buradaki küçük kardeşler de kendimiz için ufak bir yer edinmek isteriz. Rusları uzakta tutamayız. Gerçekten de tutamayız ama eğer buraya gelirlerse eskort almaya mecbur edebiliriz. Aksi takdirde bir alay askerle gelmeleri gerekir ve bu bile onlar için yeterli olmayabilir."

"Bu adamlar silahlı mı?"

"Silahlı mı? Burası Türkmenistan. Herkes silah taşır. Bakın" diyen Murat elbisesine eliyle vurdu ve yanına bağladığı Walther'i gösterdi. "Ama siz endişe etmeyin. Nereye isterseniz gideriz ve sorun olmaz." Murat elbisesini tekrar kapatırken

Abulfaz üç adama doğru yürüdü ve onlarla konuşmaya başladı. Murat ağzı açık bakakaldı ve el sıkıştıklarını gördü. Daha sonra kuşkulu gülümsemeler ve baş sallamalar bunu izledi. Abulfaz önlerinde hareket etti. Murat, onun ceketinin içine elini soktuğunu, adamlarla dikkatle ama samimi bir biçimde el sıkıştığını, eliyle kalbine dokunurken başıyla selam verdiğini gördü. Abulfaz geriye doğru bakınca Murat bir an için sanki onu başkasıymış gibi -başını biraz daha yüksekte tutan ve sanki küçümser gibi sert bakışlı bir ifade taşıyan- gördü. Ama Ostrov, Murat'ın yanına geldiğinde yine Ostrov'du.

Rehber ters bir tavırla "Ne yaptınız?" diye sordu. Abulfaz, Murat'ın kızgın mı, ürkmüş mü olduğunu anlayamadı. "Onları kışkırttınız mı? Yoldaş profesör, kendi güvenliğiniz için onlara yavaşça bakmanızı söylemiştim. Dikkatlerini çekmeyecektiniz. Ne yaptınız?"

"Ahmet, İlhan ve Münir şimdi benim koruyucularımdır."

"Kuzenimle ben koruyucularınızız ve siz bize hakaret ettiniz. Bizi küçük düşürdünüz."

"Böyle bir niyetim yoktu ama garanti gerekiyordu. Beni yalnız başıma bıraktığınız takdirde."

"Neden? Silahımı size göstermedim mi? Kuzenimin bize çok yakın bir mesafede durduğunu ve sisin için etrafı gözlediğini, gözlediğini görmediniz mi? Neden onlara ihtiyaç duyasınız ki?"

"Murat, beni kuzenine götürmeni istiyorum."

"Ne? Orada şimdi..."

"Hayır, diğer kuzenine. Efsane satıcıya."

***

Dördüncü baharat satıcısını da geçtikten sonra -hepsi kadın, hepsi boş, sersem bakışlı, hepsinin orta yaşlı başlarına iki tam bir yarım kez renkli eşarplar sarılmış- Abulfaz, pazarın bir aynalar labirenti olduğunu düşünmeye başladı. Bir kuzu ve bir kasap, bir cam gözlü doğan satıcısı vardı ve Murat onu pazarın hareket merkezinden daireler çizerek uzaklaştırıyordu. Neyse ki diğer üç koruyucu da onları takip ediyordu. Murat'ın boğazını kesmeleri, onu güvenli bir yere götürmeleri ve paralarını almaları için gözlüklerini yere atması yeterdi. Abulfaz'ın tüm kariyeri yerel dili biraz bilmenin, biraz etkili davranmanın, yeşil ve siyah renkli Benjamin Franklin basılı kağıtlardan bolca dağıtmanın ne gibi mucizelere neden olabileceğini izlemekle geçmişti. Murat dişini emdi ve kafasını çevirip tükürdü. Abulfaz'ın kolunu bırakıp elbisesinin koluyla ağzını sildi ve bunu yapar yapmaz önde kalan Abulfaz'a arkasından dokunarak tekrar koluna girdi.

Murat "Onlarla hangi dilde konuştunuz?" diye sordu.

"Tacikçe. Çok az bilirim ama gördüğün kadarıyla yeterliydi."

"Kuzenimle Türkmence konuşurken bizi anladın mı?"

"Anlamam gerektiği kadar değil. Kuzenini gördükten sonra belki bana biraz öğretirsin."

"Belki, uygun bir fiyatla. Eğer bu insanları muhafızların haline dönüştürebildiysen o zaman başka bir dil öğrenmekten daha muhteşem şeyler de yapabiliyorsundur. Kaç dil konuşuyorsun?"

"İnanabileceğinden fazla."

"Şaşırmadım. Buradaki insanların çoğu iki dil konuşur: Türkmence ve göçebe Türkmen dili. Benim gibi eğitimliler Rusça da bilirler. Buraya gelen, dört-beş dil konuşan Özbekler gördük. Bu ülkedeki herkes Türkmenlerden daha fazlasını bilir. Herkes daha fazlasını alır, kazanır ve hep böyle olur."

Abulfaz "Sana dillerle ilgili bir fıkra anlatayım mı?" diye sordu.

"Bir fıkra mı? Anlat."

"Dört dil konuşan bir Rus'a ne dersiniz?"

"Bilmem."

"Siyonist. Üç dil konuşursa?"

"Bilmem."

"Casus. İki dil konuşana? Hayır mı? Milliyetçi. Tek dil konuşananın Enternasyonalist."

Murat "Bana çok komik gelmedi" dedi.

"Rusya'nın ana toprağında enternasyonelleştirilen birisinin bundan hoşlanacağını düşünmüştüm."

"Sovyetler Birliği hakkında beni kötü konuşturarak başımı belaya mı sokmaya çalışıyorsun? Sana anavatanımı sevdiğimi ve sosyalizmin kızıl bayrağı altında güzel bir geleceğe doğru ilerlediğimizi söyleyeceğim."

"Tabii ki. Ben de peri masallarına inanırım."

Murat diliyle kuruyan dudaklarını yaladı ve yol gösterdiği adama doğru baktı. Murat'tan daha ufaktı ve daha yuvarlaktı. Yüzünde bir karakter veya ayrıntı ifadesi yoktu, cezbedici veya itici bir şey yoktu. Sanki tamamlanmamış gibiydi. Sovyet ilkeleriyle alay ediyordu (korkusuzca) ve açıkça fazla ilgili olmadığı bir Sovyet pazarına girebilecek belgeler taşıyordu. Güney Rusya'daki bir şehirden gelmişti ve en ufak bir kışkırtmada onu öldürebilecek olan üç Tacik'le dost olmuştu. Yalnızca Murat'ın klanında değil aynı zamanda ailesinde yıllarca gizli kalan bir şeyi de biliyordu.

Aslında boş olan bir tezgahın önünde Murat, boynunda 16 ufak kutucuk taşıyan yaşlı bir kadını öptü. Her birinde büyük, uzun boynuzlu bir böcek vardı. Murat "Şans getirir" diye

açıkladı. "Bu khoreni evinin eşiğinde serbest bırakırsın. Eğer evden dışarı çıkarsa, yedi ekin ve yedi kış mevsimi boyunca kutsanmış olursun. Eğer içeri girerse içeride pusuya yatmış ruhları toplarken onu izlersin. Ve evi bir kez tamamen dolaşınca onu yakarsın. Bizim klanımızda benim teyzem bunları çölden toplamaya izni olan tek kişidir." Kadın, kafesteki canlı bir tavuğu çıkartmaya çalışan kötü ve kısık bakışlı bir çocuğa başıyla hafifçe bir işaret yaptı. Çocuk kadının gerdanlığını aldı ve kadın adamlara, tezgahın arkasına geçici olarak yapılmış bir kulübeyi gösterdi.

Adamlara, birbirine geçmiş kırmızı, yeşil ve parlak sarı üçgenlerle süslü olan bir halının üzerine oturmalarını söyledi. Onların karşısına oturdu. Etrafında yuvarlak saçaklar bulunan bir halıyı arkasında duran bir sandıktan çıkardı ve önünde yere serdi. Adamlara ifadesiz, soran ve dikkatli gözlerle baktı.

Abulfaz, Rusça "Benim kim olduğumu biliyor musun?" diye sordu.

Kadın "Bugün bir yabancının beni ziyaret edeceğini biliyordum" diye cevap verdi. Sesi tahta bir flütün yumuşatıcı inceliği ve rengindeydi. Sanki pek kullanmıyordu ve bu nedenle diğer her parçasından daha genç gibiydi. "Bu benim konum değil ama bir yabancıyla ailemiz ticaret yapmayalı nesiller geçti. Bizim varlığımızdan haberiniz olduğunu bilmiyordum. Benim cehaletimden haberdar olduğunuzu varsayıyorum ama bilgisizliğim konusundaki varsayımınızdan da kuşku duyuyorum. Bildiğiniz gibi bu bir zincirdir ve birçok bilgi zinciri gibi sonsuz ve anlamsızdır. Ama bizim konuşmamıza temel olduğu için uğurludur da. Ve size bu zinciri vermeye beni zorluyor."

Sandıktan sanki sürekli hareket halindeymiş gibi görünen siyah bir kemer çıkarttı. Üç yılan vardı. Her biri ağızdan kuyruğa, basit, iki taraflı oltalarla birbirlerine bağlanmışlardı. "Munatir halkacığı. Selçuk, Yılan Kralı ve benim büyük büyük büyük

babamdı. Düşmanına birçok yüzünü göstermende yardımcı olur. Ama belki sizin gibi bir yabancının buna ihtiyacı yoktur."

Abulfaz, teklif edilen yılanlardan kendisini geriye doğru çekerken "Yok" dedi.

Hâlâ kıpırdayan yılanları sandığa geri koydu ve yüzünü Abulfaz'a doğru çevirdi. Ellerini, eleştiren ve şaşıran bir tavırla kucağına koymuştu. "Buraya neden geldin?" sesi rahatsız edici ve sorgulayıcı bir tondaydı.

"Kaan'ın Kafesleri."

Bunu duyan kadın kıkırdadı ve eliyle ağzını kapattı. Meltemle düşen ölü yapraklar gibi, ondan da yıllar yere düşmüş gibiydi. "Bu bir onurdur. Bizim halkımızın çoğu bile bunu unuttu. Bunu nasıl bildiğinizi size sormalıyım ama bana anlatacağınızdan korkarım. Her halükarda ben fakir bir pazarcı kadınım. Bunlar için bana ne vereceksin?"

"Onlar sende mi?"

İçini çekti ve arkasına döndü. Tüm kolu omzuna kadar sandıkta kayboldu ve gözlerini başka yöne çevirerek sanki körmüş gibi araştırdı. Kaşlarını kaldırdı ve kilden bir kap çıkarttı. Kap bir insan avucu kadar genişti ve iki avuç boyundaydı. Kalın kapağının ortasında basit bir tutamak vardı. Sanki bir çocuk tarafından yapılıp güneş altında kurutulmaya bırakılmış gibiydi. Sırlanmamıştı, ince işlenmemişti, süslemeleri yoktu. Abulfaz, bu kabı kaç kişinin yol kenarında görüp de yanından geçmiş olabileceğini düşündü. Klanın kaç kere soyulduğunu ama bu önemsiz görülen kabın her seferinde nasıl çalınmadığını düşündü. Eğer diğer hırsızlar bunun değerini bilselerdi dünyanın nasıl değişebileceğini düşündü.

Abulfaz kadına "Göster" dedi. Kadın, sanki inceler gibi kabı önce kendi önünde, sonra da incelemesi için Abulfaz'ın önünde kaldırdı. Abulfaz başını salladı. Kadın kapağı açtı ve bir

kibrit yakarak içine attı. Kabın kil duvarları ısındı ve bir fener gibi parladı. Işık Abulfaz'ın gözlüklerinden yansıdı ve kadının yanaklarına ulaştı. Kadın sanki parlayan gözyaşları döküyor gibiydi. Adam elini kaldırdı ve kadın ışığı uzaklaştırdı.

"Bunun için mi geldin?" diye sordu kadın. Abulfaz olumlu anlamda başını salladı. Bilgiç bir biçimde gülümsedi kapağı açtı ve ışığı söndürdü. "Küçük bir güneş ışığı. En ufak bir kıvılcım bile, özellikle söndürülmezse sürekli ışık verecektir. Bunu yanında her yere, her havada taşıyabilirsin."

Abulfaz, "Nasıl çalışıyor?" diye sordu. Gözleri neredeyse ihtirasla parlıyordu.

"Hikaye burada bitiyor. Bilmiyorum. Kimsenin bildiğini de sanmam. Belki benim atam. O, son Kaan'ın veziri ve doktoruydu. Başka bilen olamaz. Bunu bilmenin önemi ne?"

Abulfaz şevkle başını salladı "Kız kardeş nerede?"

"Kız kardeş mi?"

"Kuzen ben size Kaan'ın kafeslerini sordum, kafesini değil. İki tane var ve ben ikisini de satın almak istiyorum."

"Ah." Ellerini yeniden önünde kavuşturdu ve konuşurken yere doğru baktı. "Efsane satıcıyı ziyaret eden, ilk değil ikinci yabancı olduğunuzu itiraf etmeliyim. Aslında gökteki bir ay süresi boyunca ziyaret eden ikinci yabancısınız. Başka birisi daha geldi. Onu da Murat getirdi ama insan bedenindeki üç aslan koruyucusu yoktu. Rusçayı zor konuşuyordu. Konudan bilgisi vardı ama tek kafes olduğunu sanıyordu. Bu nedenle bir tanesini satın aldı. Ay Kafesi'ni."

"Ve sen de yalnızca birisini mi sattın? Kız kardeşleri birbirinden mi ayırdın?"

"Evet. Borcum vardı. Büyük büyük annemden bana miras kalan önemli bir borç. Kafes karşılığında borcumu ödedim."

Abulfaz yıllardır ilk kez şaşırıyordu. "Kimdi? Nereye gitti?"

"İsmini söylemedi. İngiliz olduğundan ve bitki yetiştirdiğinden bahsetti. Bazı bitkileri çok özelmiş, ancak ay ışığında büyüyebilirmiş ve İngiltere'de yaz günleri çok uzunmuş."

Parça 10: Yuvarlak kil kap. Çapı 10 cm. Boyu 20 cm. Sırlanmamış ve boyanmamış. Ham kilden oluşuyor. Yapanın parmak izleri hâlâ dış kısımda belirgin. Kaan'ın iki kafesinden birisi. Sarı parlak bir ışık yayar ve Güneş Kafesi olarak bilinir. Kız kardeşi siyah kilden yapılmıştır, gümüş renginde parlar ve Ay Kafesi olarak bilinir.

Üretim tarihi: Kabın üretim tarihiyle ilgili çok az bilgi var. Yapan ya ilkeldi ya da özensizdi. Ya sırlama konusunda bilgisi yoktu ya da kullanmamayı seçmişti. Süslemeyi bilmiyordu ya da uygun bulmamıştı. Fırınlamayı bilmiyordu veya güneş altında kurutmayı tercih etmişti. Kabın ışığı toplama, yayma, yoğunlaştırma ve koruma özellikleri tamamen kendine özgüdür.

Üretici: Efsane, kafesleri Hazar Kaan'ın sarayına koyar. Kaan kelimesi ya İbrani kökenli papaz anlamı taşıyan kohen'den

veya Tatar dilindeki yönetici anlamını taşıyan khan'dan gelmektedir. Hangi terminolojiyi kullanacağınız, Hazarların Müslüman mı yoksa Yahudi mi (veya Hristiyan. Tarihsel olarak en yüksek, dil açısından en düşük olasılık) olduklarını kabul etmenize bağlıdır. Hazar Devleti 10. yüzyıl civarında yok olmuştur. Yine yok oluşu ve yaşayan halkına ait hikayeler inanca göre farklıdır. El-İdrisi, Hazarların merkezini Volga ve Don Nehirleri arasına, modern Rus şehri olan Rostov-na-Donu yakınına yerleştirmiştir.

Üç inancın da temsilcileri kafeslerden, Hazar ile ilgili yazılarında bahsettiler. Bir Endülüslü haham, besteci, din bilimcisi ve renk kuramcısı olan Solomon Benjamin ben Benjamin şöyle demiş: "Sizin Yusuf, bizim Jozef diye adlandırdığımız Kaan, dünya üzerinde geceleyin yok olan güneş veya ay ışığından daha uzun süre parlayabilecek, ateşten daha sadık; tek kızı inançsız birisiyle evlendiği için öfkeden ölen yaşlı bir adam benzeri bir ışık olup olmadığını sordu. Ben de güneşin sürekli olduğunu ve gecenin dünyanın tek körlüğünü oluşturduğunu söyledim. Ama o bu savımı kabullenmeyerek bana iki toprak kap getirdi. Biri açık diğeri koyu renkliydi ve her ikisi de bir halifeye uygun olamayacak basitlikteydi. Her ikisinin içine de ateş yaktı. Bunun üzerine açık renkli kapta aşık genç bir kızın yanağının rengi ışıldadı. Parıltıya bakınca daha sonra rahatsızlık verici bir problemin cevabını bulan bir genç adamın gözleri belirdi ve sonunda beliren güneş altında oynayan bir çocuktu. Diğer kapta, fakir ama arsız bir bilgin tarafından izlenen gururlu bir kadın görüntüsü parladı. Gümüş rengi, gece vakti bir göl, ayın kızı gibiydi."

Sa'd adlı bir imam 1000 görevli askerle, 250 kadınla ve 250 erkek çocukla birlikte Tripoli'den (Trablus) Kaan'a gönderildi. Ne yazık ki en çok gelecek vaat eden askerler Kaan'ın sarayında öldüler. "Gökteki küreleri taklit eden bu lambaları görünce, Kuran'daki kutsal yaratılışların taklit edilmemesi gerekti-

ğini söyleyen ayeti anımsayan sevgili İbrahim incindi ve bunları kılıcının arkasıyla kırmak istedi. Elini kınına atar atmaz, Kaan'ın sarayında görünmeyen sonsuz köşelerde gizlenmiş olan okçuların attığı 20 okla durduğu yerde vuruldu. İbrahim'in neden bu şekilde öldüğünü Kaan'a açıkladım ve bu inançsız kral, inananlarını ölüm korkusundan kurtaran bu inançtan çok etkilendi. Veziri, bizim inancımızda olanların, insanın korkuyla yaşama ihtiyacını karşılamak amacıyla ölüm korkusu yerine günah korkusunu koyduklarını söyledi. Ancak ölüm tek kez insanı bulacakken, ölümlü ve iğrenç olan insanın her nefeste günah işlediğini de ekledi."

Piskoposlar Dulcinius ve Sandromes de M.S. 9. yüzyıl civarında Kaan'ı ziyaret ettiler. O sıralarda Hazarlar, Kafkas Dağları eteklerinden Araplarla savaşıyorlardı. Dulcinius, -Tyre'de aziz ilan edilen, güzel konuşan, yere bakarak yürüyen, elyazmalarını düzenleyen kişi- imparator Tiberius'a şu şaşırtıcı raporu sundu: "Kaan elinde güneş ve ay ışıklarını tutabiliyor, ancak kalbinde henüz İsa'nın veya Tanrı'nın ışığı yok ve ona sunduğum bu ışıkla bu dünyada üç kez kutsandı."

Üretici: Bilinmemektedir.

Çıkış yeri: Hazar Devleti, Kafkaslar ve Volga arasındaydı. Tam sınırları bilinmemektedir. Rusya'nın bazı bölgelerinde yer aldığı kesindir. Bugünkü Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Karabağ ve Doğu Türkiye bölgelerini de kapsamaktaydı.

Son bilinen sahibi: Hazarların; Yahudiliği, Hristiyanlığı ve İs-lam'ı tam olarak hazmetmeleri ve tarihlerini tamamlamaları sonrasında kafeslere ait kayıtlar bitti. İnsanlar hâlâ onlardan bahsettiler. Ama bu yeniden anlatımlarla ebatları ve güçleri git-

tikçe büyüdü ve bulanıklaştı. Selçuk sarayında Güneş Kafesi bir burç, Ay Kafesi de dolunayı üç yandan saran ufak bulutların adı oldu. Selçukluların dağılması sonrasında kafeslerle ilgili mesnetsiz hikayeler ortada dolaştı: Çöllerde gömüldüklerine, steplerin sonsuzluğunda yutulduklarına ait hikayeler. Atalarına ait zafer anılarını anımsayan buğday çiftçileri, çobanlar ve komşularını bir zaman yönetmiş olan göçebeler kendilerinin kafeslerin ilk sahipleri olduklarını düşündüler ve bunların kaybolmasının, onların önemlerinin yitirilmesi anlamını taşıdığını belirttiler. İngilizler ve Ruslar Orta Asya'ya bir bela gibi çöktükten ve özellikle de Ruslar, savaşçıları ve arayış içersinde olanları tarihin ateşinde (yakında maşaları el yakacak kadar kızdırabilecek gerçek ateşler varken, metafor ateşler sanki daha yararlı olmaktadır) pişirerek Homo Sovieticuses'e dönüştürdükten sonra. Kafesler, Loch Ness Gölü Canavarı gibi Orta Asya tarih bursu konusu oldu, Pitt Rivers Müzesi ve Eagle and Child barı etrafında dolaşan bir hayalet hikayesine dönüştü.

Dünyanın daha geniş bir kısmı tarafından bilinmemesine rağmen, kafesler aslında adı herhangi bir dilde telaffuz edilemeyen ve nesli açıkça Arap Denizi'nden İrtiş Nehri'ne kadar uzanan bölgeyi yöneten ve efsaneye göre savaşlarını gri bir yalnız kurtla (Ç.n.: Lone wolf) birlikte planlayan muzaffer Türk Oğuz Han'a kadar giden bir klanın eline geçti. Bu klanın kadınları çeşitli doktorluk görevleri yaptılar. Robert Burton onları 'marifetli kadınlar' olarak adlandırdı. Mitsel öyküler hazinesine sahip olan ve önemli gibi görünen çareler öneren bu psikiyatr ve şarlatanların yaptıklarının değeri ya çok azdı veya hiç yoktu. Bu Efsane Satıcıları'nın sonuncusunun elinde onu Yomtuz Muramasov olarak tanımlayan Sovyet belgesi vardı. O ve yeğenleri Murat ve Mahmut ve kimlikleri belli olmayan üç Tacik vatandaşı 1985 yılı Ağustos ayında Tolkuchka pazarı sınırları dışındaki bir barakada öldürülmüş olarak bulundular.

Tahmini değeri: Değer biçilemez. Yomtuz bunları neredeyse çalışmayan bir Lada karşılığı satmış olmalı. Belki de Kremlin'i talep etmiş olabilir. Fiyata karar verebilmek için karşılaştırılabilecek benzer ürünler gerekir. Böyle bir ürün yoktur.

Böylece tüm dünyanın parlaklığının ihtişamını elde edeceksin ve sendeki tüm karanlık yok olacak.

Hannah'ın evinden benimkine doğru arabayla giderken birkaç kez konuşma denemesi yaptım. Hannah tek kelimelik cümlelerle cevap verdi ve camdan dışarıya bakmayı sürdürdü. Mutlu görünmeye çalıştım ama aslında -Hannah'la ve kapıya çivilenmiş başka bir not bulmakla ilgili olarak- endişeliydim. Onun evinde kalma konusunda ısrar etmeyi düşünmüştüm ama bunu nazik bir biçimde nasıl yapacağımı bilememiştim. Hannah'a kapısının altında gördüğüm sembolden bahsetmeyi de düşündüm fakat konuşkan bir havası yoktu. Eğer açıklanacak bir şey varsa bunu uygun zamanda söylemeye ve biri bizi tehdit ediyorsa o zaman kaçmamaya çalışmaya karar verdim. Şu otuz yaş altı köşe yazarları, gazetelerin 'yaşam biçimi' bölümü pop kültürü türedileri, size sevgilinizin akrabalarıyla nasıl tanışacağınızı, eşinizle aranızdaki dini farklılıklarda nasıl uyuşacağınızı, e-maillerinizi kontrol eden paranoyak kız arkadaşınızla nasıl başa çıkacağınızı anlatırlar. Bildiğim kadarıyla hiçbiri, kapınızın üzerinde bir insan dişi ve gizemli bir sembol bulduğunuzda ne yapmanız gerektiğini söylemezler ve siz de kız arkadaşınızın sizin mi yoksa diş sökücünün mü yanında olduğunu bilmezsiniz.

Binanın arkasına park ederken, Hannah "Hangisi senin?" diye sordu.

Sürekli olarak örtülü olan bir perdenin arkasından ışık sızan üçüncü katı gösterdim. Hannah gülümseyerek "Elektrik israfı" dedi. Kızgın olmaktan çok yorgun görünüyordu.

"Burası mutfağım. Bu sabah dikkatsiz davranmış olmalıyım. Geçen gece iyi uyuyamadığımı hatırlamış olmalısın." Bu sefer daha sıcak bir biçimde gülümsedi ve elleriyle yüzümü okşarken dudağımın köşesinden öptü. Arabadan çıktık. İtirazıma rağmen malzemeleri o taşıdı.

Yolun karşısında, şişman, bıyıklı, Lincoln Lisesi armalı ceket giymiş olan iki adam Colonial Taverna'dan kol kola, sendeleyerek, çarpık adımlarla çıktılar. İkisi de sulu bir biçimde yüksek kahkahalar atıyorlardı. Birisi, sanki vurulmuş gibi aniden etrafında döndü ve arka penceresinden bir av tüfeği görülen kırmızı bir kamyonetin üstüne kustu. "Vay canına bu adam bir nişancı, buradan gidelim" dedi ve oradaki başka bir arabaya uyuşuk bir tavırla girdi.

"Evim, evim, güzel evim" dedim.

"Bu adamlar armalı ceket giymek için biraz fazla yaşlılar, değil mi?"

"Herhalde otuz dördüncü sınıftalar" derken dış kapıyı açtım ve yukarıya çıktık. Evimin önündeki açıklığa ince bir ışık sızıyor ve bu, hafifçe açık olan benim dairemin kapısından geliyordu. Midem neredeyse ağzımdan çıkacaktı, terlemeye başladım.

"Hay aksi."

"Ne?"

Titreyen bir sesle "İlk ben gireyim" dedim. Cesaretim konusunda kendimi bile ikna edememiştim. Bana ses çıkartmadan ve büyümüş gözlerle bakan Hannah'a nasıl yardımcı olabilecek-

tim? "Bazen ışıkları açık unuturum ama kapımı kilitlemeyi hiç unutmam. Burada bekler misin?" Başını salladı ve kapıyı görebileceği bir yerde bekledi.

Kapıyı sessizce iterek arkamda açık olarak bıraktım. İçeri girerken bağırdım: "Hey, hey!"

Buna cevap olarak, mutfağımdan derin bir şarkı sesi geldi. Ses, tanıdık, Latince ve dini bir müzikti. Ama beni rahatlatmamıştı.

Dairemde silah benzeri olan tek şeyi elime aldım: Ufak, mavi bir beysbol sopası. Stadyumlarda promosyon olarak bedava verilenler ve 1985 Mets imzası taşıyan. Hubie Brooks'umun üstüne kan sıçramamasını umarak sopayı terli ellerimle kaldırdım ve mutfağa girdim.

Çarpık mutfak sandalyelerimden birisinin üstünde duran ve Latince şarkı söyleyen Sal Gomes vardı. Kafasında parlayan mutfak ışığı onu bir disko topuna çevirmişti. Joe Jadid yanındaki sandalyede oturuyordu ve sessizce gülüyordu. İki açık Heineken kutusu masadaydı. Şaşkın bir biçimde "Buraya nasıl..." dedim.

Joe, Gomes'in ayağına hafifçe vurdu, elimdeki sopayı gösterdi ve o kadar şiddetli ve yüksek bir kahkaha attı ki başı geriye doğru gitti. Mutfaktaki iki sandalyemden birisini çatırtıyla kırarken ve buruşuk, hardal lekeli gömleği üzerine bira dökerken yere devrildi. Gomes şarkı söylemeyi bıraktı ve ortağının kalkmasına yardım etti. Kahkahalarla kasılan Joe'yi kaldırmaya çalışırken "Bu onun fikriydi. Sandalyeyi öderiz." dedi.

Sanki bir tepeye tırmanır gibi elleri ve ayakları üzerinde hantal biçimde yürüyen Joe, "Tanrım, Paulie. Bununla aç, sinirli, şaşı ve cüce bir hırsızın ödünü patlatabilirdin. Bırak onu elinden" dedi. Sopa komik görünüyordu. "Bu Mets takımı beni düş kırıklığına uğrattı. Mookie Wilson, Ron Daling, Ray. Tanrının

belası Knight." Beysbol düşlerinden sıyrıldı, sopayı yere attı ve bana baktı. "Bu arada bugün, merkezde kilidin hakkında söylediklerimi anımsıyor musun?"

"Evet."

"Yanılmışım. Gerçekten çok kolaymış, açmak on saniyemi aldı."

Masa üzerine dökülen birayı sefil mutfak süngerimle temizlemeye çalışan Gomes araya girdi. "Anlamalısın ki, bu şişman adam en iyi kilitleri bile açabilir. Bu koca parmaklarıyla bunu başarabileceğini sanmazdım ama başarıyor."

Joe omuz silkti ve parmaklarına baktı. "Kırmam bile gerekmedi. İyi bir kilit olmalıydı. Ama daha iyisini bulmalısın ve bunu yarın yapmalısın."

"Adresimi nereden buldunuz?"

Süngeri küçümseyici bir bakışla lavaboya atan Gomes, "Saygıdeğer polislerimiz Matt ve Jeff'ten."

"Bert ve Allen."

"Her neyse. Büyük kahverengi bıyığı olan hoş birisi. Küçük kasaba polisleri farklı oluyorlar. Ben çocukken bizim de St. Clair Point'te böyle polislerimiz vardı. Pek de gurur duymazdım."

"Ben de. Ne yaptı, yalnızca adresimi mi verdi?"

"Biraz polis doğaçlaması yaptık." Gömleğindeki birayı kravatıyla silen Joe'ye baktı. Ağırlığını her verdiğinde diğer mutfak sandalyem de gıcırdıyordu. Birkaç saniye sonra Joe kimsenin konuşmadığını fark etti ve gözlerini kaldırdı.

Sırıtan Joe, "Evet, adresini hemen verdi, problem olmadı" dedi. "Tek söylememiz gereken, Wickenden'de sana karşı yöneltilen suçlama oldu. Bizi kendisi buraya getirmek istedi."

"Ne? Ne suçlaması? Ne yapmışım?"

Joe yine yüksek sesle gülerken "Bir çocuğa çıplak bedenini göstermişsin" dedi

"Ne, ne! Tabii ki hiçbir zaman... Bunu yapmış olamazsınız. Bana şaka yaptığınızı ve Olaffson'a daha da kötü şeyler anlatmadığınızı söyleyin."

Bu sefer de Gomes kahkahalarını tutamadı. İlk önce sanki hapşırdı sonra kahkahası patladı. "Tabii ki yapmadık. Ama Joey bunu yapmak istedi. Ona, yalnızca Wickenden'de sürdürülen bir araştırmayla ilgili olarak seninle konuşmak istediğimizi söyledik. Bu işi bizim için yapmaya hazırdı ama kapını kırarak seni polis merkezine götürecekti. Bak, eğer kendini daha iyi hissedeceksen, ona seninle konuştuğunuza dair bir yazı yollarız ve..."

Birden kendisini topladı, gülmeyi kesti ve dikkatli, hoş bir sırıtma yüzünde belirdi. İlginç bir selamlamayla kaşlarını kaldırdı. Joe ayağa kalktı ve biralı ellerini pantolonunun arkasına sildi.

Hannah arkamdan "Her şey yolunda mı?" diye soruyordu. Arkama döndüm. Gri gözlerini açmıştı, dudaklarını sıkmış ve şaşkın bir merakla bakıyordu. Çıkık elma yanaklarıyla, çabuk değişen ifadesiyle ve sükunetiyle çok hoş bir yüzü vardı.

Gomes "Özür dilerim Paul, yanında arkadaşın olduğunu bilmiyorduk" dedi.

Joe "Evet seni merdivenlerde bekleyen hoş bir hanım varmış. Sen ise buraya gelip mutfak mobilyalarını kırıyorsun" dedi.

Hannah'a "Her şey yolunda" dedim. "Bu iki arkadaşım kilit koleksiyonu yapıyorlar. Joe Jadid ve Sal Gomes. Bu da Hannah Rowe."

"Sizinle tanıştığıma memnun oldum Bayan Rowe. Bu arada, mutfağı berbat eden kişinin Paul değil oradaki şişman adam olduğunu size belirtmeliyim" dedi Gomes.

Hannah, kuşkulu biçimde "Yaa?" dedi. Sonra bana dönerek keskin bir sesle, "Paul bu malzemeleri nereye koymamı istersin? Eğer dördümüz beraber yiyeceksek, çıkıp yeni bir şeyler alayım mı?" dedi.

Soru gereken etkiyi yaptı. Gomes ayağa kalktı ve "Teşekkürler ama gitmemiz gerekiyor. Eve bu şekilde girmemiz gerçekten de kabalıktı" dedi. Hannah'ın elini öptü ve o da şakayla karışık bir karşılık verdi.

Joe garip bir biçimde kızın elini, elinin içinde kaybederken sıktı.

"Söylediğiniz Faure'nin bestesi olan 'Libera ne' adlı ilahi değil miydi?"

Gomes reverans yaparak "Öyle. Katolik eğitimin sonsuz yararlarından birisi." dedi.

"Bu parçayı severim."

"*Tanrım beni ebedi ölümden kurtar.* Ben de."

Gomes her ikimize de el salladı. Joe sırtıma vururken onunla arabaya kadar gelmemi söyledi. Hannah'a arkamdan kapıyı kilitlemesini söyledim. Kabul etti ama yüzünden kuşkulu bir bakışın geçtiğini fark ettim.

***

"Demek ki, görev bölgeniz dışında gizlice işler karıştırdıktan sonra Wickenden'e geri dönmeniz gerekmediğine karar verdiniz. Bunun yerine bir gazetecinin evinin kilidini açtınız ve böylece güzel bir hanımla, hoş bir akşam geçirebilme şansımı katlettiniz. Öyle mi?" dedim.

Gomes "Gerçekten de güzel bir kız" dedi. "İyi iş becermişsin. Ama bir kaynakla ilişki kurmak, gazeteci ahlakına aykırı değil mi?"

"Evet" dedi Joe. "Geçen gün idari çavuş da bana böyle bir yazı vermişti. Suçlunun kız arkadaşıyla seks yapmak yok. Bundan sonra yalnızca okşayabilirsin."

Gomes benimle birlikte kıkırdarken "Saçmalama ve dinle" dedi. "Ben bir aile adamıyım ve sen de bunları duymaması gereken genç bir adamsın."

Joe iri kolunu omzuma atarak bana doğru eğildi ve "Paulie, bu kız..."

Gomes "Hey, çocuğu rahat bırak" dedi. Karanlıkta, yüzümün kızardığını fark etmiş miydi? Joe'nin yüz ifadesi utanma ve mutlu bir şeytanilik arasındaydı. Yine de sırıttım. "Senin ölü adamının barına gittik. Bu nedenle buradayız. The Lone Wolf'a. Yola çıktığımıza göre bir yerde dinlenmemiz gerektiğini düşündük."

Joe "Garip bir yerdi. Her şehirde birkaç sabahçı-öğlenci barları vardır ama bunun kadar hüzünlüsüne rastlamadım. Yani, yerde lekeli bir muşamba, sanki yardım amaçlı verilmiş koltuklar, barın arkasında ufak bir siyah-beyaz televizyon. Gerçek bir umutsuzluk barı" dedi.

Arabalarına ulaştık. Mavi renkli polis arabası olduğuna dair bir işaret taşımayan bir Crown Vic. Araba, üstüne sprey boyayla yazı yazılabilecek kadar müsaitti.

"Evet, bu Arnavut Eddie gerçekten de etkileyici birisiymiş" dedi Joe. "Yalnızca onun Arnavut olduğunu sanmıyorum."

"Değil mi? Nereden biliyorsun?"

"Abe Amcanın kaç dil konuştuğunu Tanrı bilir. On-on iki tane dili akıcı konuşabildiğini sanıyorum. Ayrıca buna ek olarak on tane daha vardır. Her neyse, biz çocukken ben ve diğer kuzenlere her Avrupa dilinden iki cümle öğretmişti. Tabii ki her dilde değil. Ama 'Arnavut dili de olsa her dili bilmek gerekir' demişti. Anahtar kelime 'Arnavut dili bile olsa' idi."

"Hangi cümleleri öğretmişti?"

"Burası güzel bir ülke ve O satın alıyor."

"Peki?"

"Sonra bunlar aklıma geldi. Yani unutulmuş şeyleri toparlamam gerekiyordu. Arnavut Eddie'ye ilk olarak Arnavut dilinde 'Burası güzel bir ülke' dedim. Ne dediğimi anlamadı bile."

"Belki telaffuzundandır" dedim.

Joe, geğirerek "Tabii, her şey benim hatamdan oluyor değil mi?" diye sordu. "Belki de doğru biçimde söylemedim ama beş kez tekrarladım. Sonunda içki ısınarlamamı veya çıkıp gitmemi söyledi. Böylece ufak kadehte içkiler ve biralar ısınarladık. Sonra, adının Eddie olup olmadığını sordum. Şaşırmış görünüyordu ve nereden bildiğimi sordu. Jaan Puhapaev'in arkadaşları olduğumuzu söyledik ve heyecanlandığını gördük. Jaan'ın ağzının sıkı olmadığından bahsetti ve ölümüne üzüldüğünü söyledi. Şimdi neden herkesin Jaan hakkında konuşmak istediğini anlamıyordu. Ama bu saçmalıklar artık onun için önemli değildi."

"Peki sonra?"

"Sonra Gomes ve ben rozetlerimizi gösterdik. Ama bunu aceleyle yaptık ki Wickenden'den olduğumuzu fark etmesin. O da mosmor oldu. Her ay polislere ödeme yaptığını söyledi. Buna inanabiliyor musun? Bana açgözlü Amerikan domuzu dedi ve yerini terk etmemizi istedi. Şefimizi arayacağını bildirdi. Ona durmamasını, bunun hakkı olduğunu söyledim. Daha sonra bara vurarak, defalarca bardan defolmamızı söyledi. Biz de biralarımızı bitirdik, o da bardaklarımızı alarak lavaboya koydu. Sırtı bize doğru dönükken, ufak kadehlerden birisini cebime soktum. Burada, iyi ki üstüne düşmemişim." Ceketinin ön cebini orta parmağıyla araştırdı ve bir çıngırtı sesi çıkardı. "Şimdi merkeze dönüyoruz. Sally bardağa dokunmuş olanların parmak iz-

lerini çıkartır. Bakalım bir şey bulacak mıyız? Uzun menzilli bir atış. Ama kim bilir?"

"Nereli olduğunu düşünüyorsun?" diye sordum. "İnsanlara Arnavut olduğunu neden söylüyor? Kimin parmak izlerini araştırıyorsun?"

Joe, Gomes'e "Meraklı ufaklık" dedi. "Nereli olduğunu bilmiyorum. Aksanını çıkartamadım. Halbuki aksanlar konusunda iyiyimdir. İnsanlara Arnavut olduğunu neden söylüyor? Bilmiyorum ama insanların nereli olduğunu bilmelerini istemiyorsa, bu iyi bir hikaye. Yani insan burada kaç Arnavut göçmenle karşılaşır ki? Arnavut dilinin nasıl bir şey olduğunu kim bilecek? Haritada yerini kaç kişi bulabilir? Sen bulabilir misin?"

Kederli bir tavırla "Herhalde bulamam" dedim. "Sen bulabilir misin?"

Joe gururla "Tabii ki bulabilirim" dedi.

Gomes "Büyük Joe bir harita tutkunudur" dedi. "Onun kadar başarılı bir biçimde harita okuyan birisine rastlamadım: Yol haritaları, şehir haritaları, dünya haritaları... Her şeyi anımsayabilecek bir belleği de var. Pasaklı bir hali var, elbiseleri içersinde uyuyor gibi ama belleği çok iyi."

"Bunu beğendim" dedi Joe.

Gomes baktı, sırıttı ve kafasını salladı.

"Neyse, senin son sorun" dedi Joe. "Parmak izlerine kim bakar? Eyalet veya mahalli birim olabilir. Sorun yok. FBI ve herhalde Sally bu işi yapacaktır. Belki de Interpol. Büyük bir kayıt sistemleri var. Yüzlerce ülkeyle bağlantı kurulabilir. Ama genellikle onların kayıtları işe yaramaz. Lizbon'daki tembel bir bürokratla Wickenden'dekinin bir farkı yoktur. Hem, bakalım bir şey çıkacak mı? Nereden geldiğini bulabilirsek, bu işe yarar -soyadını bilsek de işe yarar- ama işe buradan başlayacağız."

Gomes, sıcak tutmak için ellerine üfleyerek "Biliyorsun, bu izlerle Puhapaev'inkileri karşılaştırmak isteyebiliriz. İşi deştikçe daha da garipleşiyor. Onun parmak izleri kayıtlarda var." dedi.

"Evet" dedi Joe. "Adını ve parmak izlerini Estonya'ya gönderebiliriz. Onunla ilgili bir şey olup olmadığını bulabiliriz. Ama sanırım polis gücünde Estonya dili konuşan birisi yok değil mi?"

"Sanmam" dedi Gomes. "Ama hep bir şeyler araştıran ve organize suçlarda çalışan şu genç adama ne dersin? Kimi kastettiğimi anladın mı?"

"Evet, sanırım. Zayıf olan ve senin gibi hep aynı yerlerden alışveriş yapan."

Gomes, gözlüklerinin üstünden Joe'ye bakarak, "Eğer bununla giyimine dikkat ettiğini kastediyorsan o zaman evet, aynı adamı düşünüyoruz. Nereli?" dedi.

"Priyenko. Rus serserileri konularında çalışmış. Bir Rus gibi. Ama bilemiyorum. Belki bize Estonya konusunda yardımcı olabilir. Orada hâlâ Rusça konuşuluyordur sanırım. Ama bu adamla şimdiye kadar hiç konuşmadım. Belki sen onunla konuşursun. Kravatlarınızı ve losyonlarınızı karşılaştırırsınız."

"Komik. Ve sen genç adam" dedi Gomes bana. "En iyisi yukarıya çık ve genç hanımı yalnızlıktan kurtar. Bu büyük adamın dediği gibi kilit işe yarayacak ve Joe şimdi sana sandalye parasını ödeyecek. Öyle değil mi?"

Joe içini çekti ve göz bebeklerini yuvarladı, arka cebinden yumruk şişkinliğinde, içinde kağıtlar ve faturalar olan bir cüzdan çıkardı. Acıklı bir biçimde bana elli dolar uzatarak yetip yetmeyeceğini sordu. Yeteceğini söyledim, o da başını salladı.

"Bu arada bugün Puhapaev'in ağabeyi olduğunu söyleyen birisiyle karşılaştım. Doğru söylediğini sanmıyorum." dedim.

"Peki nerede karşılaştın?"

"Hannah'ın evinde. Cesedi almaya geldiğini söyledi."

"Yine de bu ağabeyi olduğu anlamına gelmez değil mi?"

"Olmadığı anlamına da gelmez. Kötü adamların da kardeşleri vardır" dedi Joe ve gözlerini Disney duygusallığıyla şakadan kırptı. "Eve gitme zamanı. Ama Sally burada. Yarın yeni bir kilit almayı unutma Paulie. Burada anahtarcılar var mı?"

"Hayır, yatmadan önce genellikle kapı dışına bir kütük çakıyoruz. Belki bugün müştemilatı kullanırız."

***

İçeriye girdiğimde, Hannah oturma odasıyla mutfak arasındaki kapı aralığında ayakta duruyordu. Ellerini göğsünde kavuşturmuştu, yiyecek paketi ayaklarının altındaydı. Rahatsızlık ve kafa karışıklığı karışımı bir ifade yüzünü karartmıştı.

Kapıyı kapattığımda "Bunlar kimdi?" diye sordu. Joe haklıydı, kilit mükemmel çalışıyordu. Kurcalandığının tek kanıtı, delik yanındaki birkaç çizikti. Kapının zincirini taktım.

"Wickenden'den arkadaşlar. Jaan'ın öyküsünde bana yardımcı oluyorlar."

Ellerini kaldırdı ve kalçalarına doğru bıraktı. "Bu konudan kaç kişiye bahsedeceksin? Sen bir gazeteci değil misin? Bir şey yazmayı planlamıyor musun? Yoksa etrafta dolaşıp, yabancılarla konuşup arkadaşımı kötülemek mi istiyorsun?"

"Onu kötülemek istediklerini kim söyledi?"

Sabırsızca nefes verdi. Başını eğerek yukarı doğru bir boğa gibi baktı. Özellikle yavaş bir biçimde konuştu. "Bu iki adam kimdi?"

Yalan söyleyip söylememe konusunda içimde iki saniyelik yarı tutarlı bir tartışma yaptım. Yalan söyleme taraflısıydım ama kısa zamanda iyi bir bahane bulamıyordum. Kilitlere uğraşan, Latince şarkı söyleyen, Crown Vic kullanan, evde spor ceket giyen, ceplerinde kuşkulu bir şişkinlik olan bu iki adamla ne işim olabilirdi? Başka ne olabilirlerdi? Biraz safça bir tavırla "Wickenden Polis Merkezi'nden iki polis" dedim.

Hannah patladı: "Polis mi? Polisle mi konuşuyordun? Ne kadar zamandır? Neden? Ne yapıyorlar? Sana ne anlattılar?" Bana doğru ilerlerken birden durdu ve daha önce konuştuğu yere döndü. Sonra beni öpebilecek kadar bana yaklaştı. Elimi omzuna koydum, bana yakın bir biçimde bakarak elime şaplak attı.

"Onlarla bugün öğleden sonra konuştum. Jaan ve avukatı konusunu onlardan öğrendim. Jaan'ın iki kez tutuklandığını söylediler."

"Ve?"

"Ve bir şey olmamış. Bu koca adam profesörümün yeğenidir. İşten uzaklaştırılmış ve bana yardım ediyor."

"Neden uzaklaştırılmış?"

"Trafik ışığında dururken, dövmemesi gereken birisini dövdüğü için."

"Ah, bu iyi. Tam da senin tarafında olması gereken bir polis."

"Öyle birisi değil ve onunla birlikte herhangi bir tarafta değiliz." Durdum ve tepkisini bekledim. Bana bakıyordu. İfadesini anlama yeteneğim kaybolmuştu. Ne düşündüğünü bilmiyordum. Sanki yanlış bir şey yapmışım gibi hissettim. Joe ve Sal'ı durdurabilecek olsam bunu yapardım. Ama daha sonra kafama bir soru takıldı. "Jaan'a ne olduğunu bilmek istemiyor musun? Nasıl öldüğünü?"

İçini çekti ve elini yumup alnımı okşadı, daha sonra avucunu açtı ve elini saçlarımın arasından geçirdi. "Tabii ki isterim. Tabii ki. O benim arkadaşımdı. Senin değil. Benim için yeni bir işe atlama tahtası değildi."

"Hayır, bu adilce değil. Özür dilerim ama seni neyin bu kadar üzdüğünü anlayamıyorum. Jaan'a ne olduğunu anlamaya çalışıyoruz. Arkadaşına. Bunda yanlış olan ne?"

"Paul bak. Artık bu konuda konuşmak istemiyorum. Tamam mı? Eve döneceğim."

Mantosunu giyip kapıyı açtı.

"Hayır, bekle. Neden?"

Başını salladı.

Canım sıkkın bir şekilde, "Seni sonra ararım" dedim. Bunun zoraki bir kabullenme için uygun olduğunu kim söylemiş?

Yumuşak bir sesle ve hafif bir gülümsemeyle "Ne istersen onu yap" dedi. Kapıyı yavaşça arkasından kapattı. Aşağıya doğru inen ayak seslerini duydum ve dış kapı da kapandı. Yapmak istediğim, yemek yiyip Hannah'la birlikte uzun bir gece geçirmekti. Arkasından koşmayı düşündüm ama bu noktada garip gibi gelse de biraz gururum vardı. Yemek hazırlamak için malzemeler almıştım, Wickenden'den dönerken bir yemek planlamıştım ve geç bir akşam yemeğinin binlerce lezzetli tadını düşünmüştüm. Gerçek akşamım tabii ki düşlerimle uyumlu olmadı. Pişmemiş ravioliyi plastik bir kaba soğuk sosla birlikte koyup, bu hüzünlü yemeği şişeden içtiğim Montepulciano ile tamamladım. İlk kez yayınlandığında da ve kesinlikle şimdi de komik olmayan televizyon dizileri izledim. Ailelerin süregelen aşırı nazik ve aşırı anlayışlı davranışlarıyla işe yaramaz olarak yetişmiş yeni yetmelerin, paylaştıkları evde, diğer işe yaramaz yetişmiş yeni yetmelerle aralarında oluşan başarısız ilişkilerini tartışmaları ve mızmız, kendini beğenmiş Manhattanlıların gös-

terişli konuşmaları arasında bir yerde kanepede uyumuşum. Bir araştırma programında (ufak satış mağazalarının başarısı üzerine), kırmızı şarap gömleğime dökülüp üzerinde leke oluştururken uyandım.

BEYAZ MEDİKO

Beyaz sıradanlığın rengidir: Boynuzlanmamış kocaların, genç aşıkların değil; düş kırıklığına uğramış yazarların, büyüme çağındaki şairlerin değil; yarı tamamlanmış kalelerin, yarı tamamlanmış evlerin değil.

Georg Nagy-Sorrati's Tragedy

18 Mart 1987

Dostum

Mektubumun içinde, kurtuluş için bana ve Abulfaz'a göndermiş olduğun iki madeni paradan birisini bulacaksın. Teşekkürlerini kabul ediyorum, ama ne yazık ki bunun karşılığında bir şey sunamıyorum. O berbat ülkeye, iğrenç adamla yaptığım yolculuk benim gönlümde sana ait olan tüm iyi kayıtların silinmesine neden oldu. Bu, Voskrensenyov'un projeleri nedeniyle boşuna bir görev için evimden üçüncü kez uzaklaşmam. Ermenistan ve Türkmenistan yeterince dayanılmazdı. Ancak Amerikan toprağına ayak basmadığım için gururluyum. Hem kabullenmediğim bir savla uğraşmam, hem de bu işi beraberce kolay zaman geçirilemeyecek biri-

siyle yapmam benim için ağır bir yüktü. Eğer ben kendim, sen de sen olmasaydın sorun çıkartırdım. Yine de sabık dostum, bu hazinenin bölüşülmesinin senin fikrin olduğunu söyledi. Yalnızca bu nedenle sorun çıkarmadım. Yalnızca bunu, bu belalı yolculuğu düzenlemenle aynı nedenle talep ettiğini düşündüm. Amerikalı sorusuna gelince bu konudaki bakış açımı çok iyi biliyorsun. Bu yolculuk da bunu pekiştirdi.

Hesabımın doğruluğuna gelince: Benim ahlakımdan kuşku duymadığından eminim. Öte yandan hilekarlık ise yol arkadaşımın geçimini sağladığı nahoş eylemlerden yalnızca birisiydi. Brüksel Havaalanı'nın etrafında kümelenen sayısız kasvetli barlardan birisinde planlandığı biçimde buluştuk. Her Belçika ziyaretimde olduğu gibi düşünüyordum. Dünyadaki en sıkıcı ulus, bu kadar çeşitli bira üretimine nasıl zaman ayırabiliyordu? Bunun, onların sıkıcılıklarını hafifleteceğine mi inanıyorlardı? Bu işe yaramıyordu. Bu gezegene yararlı bir iş mi yaptıklarını düşünüyorlardı? Yapmıyorlardı. Bir ülkenin onuru bir dolu bardak gibi içilebiliyorsa -uygun bir bardakla- o ülkenin adını anmaya değmez. Ve lütfen, kimsenin anımsamadığı Kral Boudewijn'i veya çok donuk -taraftarları ona 'donuk' yerine, 'iyi kalpli' veya 'güvenilir' diyorlar- birisi tarafından yaratılmış ve Naziler yararına nerelere çekilmiş olan çizgi kahraman Tenten'i anlatmaya kalkışma. Eğer Fransa veya Almanya veya Kuzey Denizi (bunu düşlemeye cesaret edebilir miyim?) Belçika'yı yutmuş olsaydı, dünya bir kayıp olduğunu hissetmezdi.

Neyse bunlar önemli değil. Sonunda doğru atı seçmiş gibi davranan East End Yahudisi tarzında giyinmiş bir adam karşımdaki sandalyeye süzüldüğünde orada sakin bir biçimde Leffe içiyordum. Bu adamın Abulfaz olduğunu anlamam birkaç saniyemi aldı. Saçlarını kırlaştırmıştı, ufak, aptalca bir bıyık bırakmıştı ve televizyon ekranı biçiminde gülünç bir altın gözlük takmıştı. Onu selamlar selamlamaz, baş başa kaldığımızda bile gerçek isimlerimizi kullanmamamız gerektiğini söyledi. Onu Riley adıyla çağıracak-

tım, o da bana Parker diyecekti. Benim durumumun daha iyi olduğunun farkında değildi. Kim isteyerek bir İrlandalı olur ki? Halbuki sesi, Auld Erin'den (hatta Kilburn High Road'dan) çok BBC Dünya Servisi'nden geliyor gibiydi. Dişlek kadın barmenin ve birkaç kıta Avrupalısının önünde her zamanki maskaralığını takınırken, aynı rolü hep oynayabilmemiz ve "Bizi kimin dinleyeceği belli olmayacağı" için "her zaman ciddi olmamız" konusunda ısrarcıydı. Evet, pazar öğleden sonralarında gösterilen bayat casus filmlerinde olduğu gibi bunu gerçekten de böyle söylüyordu. Yumuşamak itiraz etmekten kolaydı, ben de öyle yaptım.

Sonu gelmez gibi görünen uçuşta, benim de onun gibi düşük kültürlü, cahil ve dangalak olduğumu varsayarak Mediko sikkeleri üzerine hazırladığı dosyayı okumamı istedi. Evraklar veya kağıtlar yerine dosya diyordu. Makalelerden birisinin (Kimsenin okumadığı, bölgesel dergilerden birinde çıkan ikinci derecede önemli cılız bir yazı. Üniversitedeki yolunu müteahhit babasının açtığı şalgam biçimli Yunanlı bir üniversite mezunu kız tarafından yazılan) aslında benim denetimim altında yazıldığını ve benden dört kez alıntı yapıldığını belirttim. Bu sefer o geri çekildi.

Kısaca sikkelerin hikayesi şöyleydi: Medea, görevine hazırlanmadan önce bundan habersiz olduğu kuşkusuzdu, botaniğin bazı gizli dallarını, Kafkaslardan gelen bazı şifa, terapi ve yeniden yaratma bitkilerini bilen yaşlı kadınlardan birisi olarak kabul ediliyordu. Efsaneye göre -genellikle benim konumdaki en güvenilir kaynağımdır- iki sikke, ilk binyılın sonunda Gürcistan'ı yöneten Kurucu Kral David'in bahçelerinin gelişiminin sorumlusuydu. Bunlar hepimizin tanıdığı, kralın çirkin kızına, adlandırılmayan ama değerli bir hizmette bulunan bir Arap coğrafyacısına, içi kırmızı renkli boyayla dolu oyuk bir ağaç kütüğüyle, genç bir erkek eşekle ve dört mendille birlikte verilmişlerdi. Coğrafyacı sikkeleri Bağdat'a götürme niyetini açıklayınca, David'in tek koşulu, bunların üç yüz yeni ay sonrasında coğrafyacı tarafından Katusi'ye geri getiril-

mesi olmuştu. David'in, Bağdat ve Sicilya'da elde edilecek refahı öngörebilmiş olması düşünülemez. Kimse düşünmemişti zaten. Kimse bu olayları bununla birleştiremezdi. Bundan sonra da bahçecilikte yaratıcı bir beceri olmadı: Becerikli Brown'un düzenlemeleri dışında. Coğrafyacının kendi isteğinden bağımsız olarak sözüne sadık kalmama durumu; Arap tarihi, para koleksiyonu tarihi ve Kafkas tarihindeki en garip rastlantılardan (ya da çok isterseniz yarar da diyebiliriz) birisidir.

Beni ıslah etmekten vazgeçtikten sonra Riley, uçuşun geri kalan kısmını kendisini süslemekle geçirdi. Akademisyenler uçaklarda neredeyse sığır sınıfında uçarlardı ama giyimleri için yüzlerce -hayır, binlerce- pound harcarlardı. Onunki olağanüstüydü: Doğal olarak üç parça, koyu yeşil, ipek, kravat, safir iğne ve göğüs cebinde kırmızı bir mendil. Etkisi çok garipti. Viktoryen züppesiyle Al Capone defolu kumaşı arası. Puantiyeler ve baston haricinde her şey vardı, yine de kendisinden gurur duyuyor gibiydi.

Uçak inerken, bir grup bağrışan kız öğrenci ve onların sivilceli, maymun suratlı arkadaşları cam yanındaki koltuklara üşüştüler. Çocukların bazı insanların kalplerinde nasıl ferahlık yarattıklarını anlayamam. Çocuklar, -bu, bence kırk yaşından genç olan herkes için geçerlidir- Tanrı'nın belası ufak, sefil yaratıklardır. Zalim, bencil, patırtıcı, yıkıcı ve her yöne akıcıdırlar. Her halükarda, yumurcaklar sanki özgürlük anıtını veya binalardan binalara atlayan süper kahramanları görmek ister gibiydiler. Belki de sokaklarda parıldayan altının ışıltısını yakalamaya çalışıyorlardı. Bunun yerine gördüklerimiz sokakları izleyen sokaklar, ufak kibrit kutusu evler, Lanton veya Slough'u neşelendiremeyecek kadar cılız ve iç karartıcı (bu yükseklikten bile) şeylerdi.

Sonunda gümüş renkli balina tabutundan kurtulduk ve gümrük kontrol noktasına doğru yöneldik. Oradan bizi tek bir bakışla geçirdiler. Düşünebiliyor musunuz? Ermenistan ve Türkmenistan'da beni sorguya çekmişlerdi -Nereden geliyordum? Ne iş yapı-

yordum? Hangi belgelerim vardı?- ve sonunda, tüm yolculuğum esnasında tamamen özgür kalmıştım. Burada eski Amerikan içgüdüsüyle iyi mi, kötü mü olduğunu, yanında siyah mı, beyaz mı kabzası olan tabanca taşıdığını herhalde anlıyorlardı ve hepsi buydu. Öylece yürüdük. Yalnız sizi, günlük tayınınız olan 8 hamburgerden daha az yememeniz konusunda uyarmalıyım. Hepsi bu kadar. Belgelerimizi incelemek yerine -yani, işlerini yapmak yerine- gümrük görevlileri, beşinci derecede şık, dişleri ve tırnakları parlatılmış ve saçı kuş kafesini andıran bir adamın önünde eğildiler. Riley, bir zamanlar Amerikan televizyon oyuncusu olduğunu söyledi. Göründüğü programın adını bile biliyordu. Tabii ki bu bilgiyi hemen unuttum.

Gümrük kontrol noktasını geçince her birimiz sefil bavullarımızı aldık ve 'misafir evine' gitmek üzere bir taksiye bindik. Riley gururla, oraya kayıt yaptırdığını söyledi. Yağlı elleriyle folyoya sarılmış pis kokulu bir şey yiyen sürücümüz tüm yolculuğumuz konusunda bizimle konuşmakta ısrarlıydı. Taksi durağındaki sırayı ve bu sarı ve ürkütücü hayvanların direksiyonlarının arkasında, pis ve rahatsız bir biçimde oturan çeşitli milletlerden sürücüleri aşıp zorlukla bir taksiye ulaştıktan sonra, tek istediğim şey gözlerimi kapatarak yola koyulmaktı. Böyle bir şansım yoktu: Sürücü Riley'e Tanrı'nın belası ailesinden bahsediyordu, Riley de sorular soruyordu. Riley'in böbreklerine bir dirsek atana dek bu böyle sürdü.

Yatağı ve küvetiyle, hatta sıcak su şişesiyle rahatça yayılabileceğim konforlu bir oda bekliyordum. Bunun yerine penceresinde parlak bir neon ışıldayan bu berbat ufak restorana geldik. Orada ne yazdığını bile anımsamıyorum. Ayrıca sürekli ışık çakan bu harfleri başka birisinin de okuyabileceğini sanmıyorum. Restoranın kendisi -yani yerlere saçılmış badem ve fındık kabukları vardı, etraf sarımsak kokuyordu- her zaman yaptıkları gibi birbirleriyle gürültüyle konuşan şişman, altın dişli Yahudilerle doluydu. Başlarında

ufak, komik okul takkeleri vardı. Kalın dudaklı kadınlar tabii ki iri kolyeler takmışlardı: Kalanını sizin düş dünyanıza bırakıyorum. Restoran sahibi zorlukla İngilizce konuşmasına rağmen, kendisini doğal bir biçimde Sam olarak tanıttı. Riley sonunda nazik davranmayı bırakarak dişini gösterdi ve Sam'ın gerçek ismi olup olmadığını sordu. O da gerçek ismi olmadığını itiraf etti. Onun da hep yaptıkları gibi, sakladığı tipik, telaffuz edilemez bir adı vardı. Tabii ki bunun bir önemi yoktu. Çünkü Kutsal Kitap'ta bahsedilen kişileri hemen anlardınız -alın biçiminden, burnun köşesinden, belirgin kulaklardan- vc New York şehrinde her yerdeydiler.

Odalar bir hapishane hücresinden biraz daha iyiydi: Her iki odada da oldukça geniş ve kısa iki yatak ve iki masadan başka bir şey yoktu. Küvet bile bulunmuyordu. Lavabo veya özel tuvaletten bahsetmeme gerck yok sanırım. Tabandan, kaba, tırmalayıcı bir müzik sesi geliyordu. Riley "Bunun bizim hesabımızda bir artış sağlamayacağı" konusunda ısrar edince otel sahibi müziği kapattı. Cesur ve yaşlı Sam sonunda yanımızdan ayrılırken anahtarlarımızı vererek merdivenlere yöneldi. Ödeme konusunda hiçbir şey söylemedi (Yumuşak ve kırmızı lekeli boynundaki altı köşeli yıldız göz önüne alınırsa, bu hareketi açıkça beni şaşırttı). Akşam en geç kaçta dönmemiz gerektiği veya kahvaltı servisinin kaçta olduğu veya suya ihtiyaç duyarsak kimi arayacağımız konularında veya bu tür konularda da böyle davrandı. Bize kendi işimizi kendimize gördürtmekten mutlu gibiydi. Sanki biz zaten buranın sakinleriydik veya ailenin yakın arkadaşlarıydık (Bunu düşünebiliyor musunuz?). Doğal olarak Riley'in şikayet etmesini veya en azından buranın kurallarını anladığımızı tasdik etmesini arzuluyordum. Ancak basitçe gülümsedi, derin bir nefes aldı ve bana o akşam ayrılma planımız olmadığı için hiçbir problemle karşılaşmayacağımızdan emin olduğunu söyledi. Bu benim tam istediğim değildi. Standartlara uyulmalıydı. Queens'de bunun böyle olmadığı ortaya çıkacaktı.

Ertesi sabah erken saatte alışverişe çıktık. Bunun iyi bir şey olduğunu düşünüyordum, çünkü bu, o akşam Amerika'dan ayrılabileceğimiz anlamını taşıyordu. Riley "Sam" diye açıkladı. "Medikoların sahibinin kuzenidir." Sikkelerin, düşündükleri sikkeler olduğundan emin olana ve fiyatta anlaşana dek adamla birkaç aydır görüşüyormuş. Bu bir gösteriye dönüşmüştü: Fiyat üzerinde pazarlık sürecek gibiydi. Konuyla ilgili, kesin ve dürüst bir sonuç hemen alınamayacaktı. Yine de -gerçekte, komik giysileri ve biraz eğitimli olan bir halı tüccarından fazlası olmayan- Riley'in bu tür pazarlıklardan hoşlandığını anladım.

Tahmin edebileceğiniz gibi berbat bir dükkandı. Yeşilimsi halı üzerinde sigara külleri ve Tanrı bilir daha neler vardı. Sürüyle paralar diziliydi. Paradan başka bir şey yoktu; bir Yahudi cenneti gibi. Dükkan sahibi kendisini Hank olarak tanıttı. Bu da kuzeni Sam gibi uydurma olmalıydı. Riley ile birlikte hararetli bir tartışmaya giriştiler.

Riley/Abulfaz -şu anki durumuna uygun hangi isim olursa- gibi birisine bu kadar çok nasıl güvenilebileceğini gerçekten de anlamıyorum. Bir kimliği veya kişiliği yok. Üzerindeki bilgilerin silinmiş olduğu bir kağıt, sürekli set oluşturduğu sorularla ve yararsız bilgi akıtmasıyla ayakta duruyor. Onun gibi birisi -sürekli kendisinden kaçan birisi, farklı aksan ve pasaportlarla mumyanın dolabından giyinen birisi- tabii ki bu sefil, ahenksiz, geri zekalı ulusu elinde oynatır.

Bu mektubu yazarken dükkan sahibinin kartı da yanımda duruyor. "Forest Hills Madeni Para Dükkanı. Hank, Tonchailov, Nümismatist ve para koleksiyoncusu. SSCB paraları uzmanı. Pazar-Cuma arası çalışma saatlerinde açık. Diğer zamanlarda randevu alınız." Tabii ki kendisini olduğundan fazla gösteriyor. Aslında Tonchailov pis bir çöp yığını. Vatandaşlarının kendi beraberlerinde anavatanlarından getirdikleri ellerinde kalan son ıvır zıvırı alıyor. Bir başka deyişle Amerika'ya uyum sağlamış. Vatandaşlarının anı-

larını nasıl alıp satabildiğini bile sordum (ve "senin vatandaşların" derken vurgu yapmadım) ama bundan hoşlanmadı ve sinirlendi. Riley bizi yatıştırmaya çalıştı. Yaygaracı ufak Yahudi'ye gereken dersi vermemi beni tutarak engelledi.

Böyle bir ders tamamen gereksiz olacaktı, çünkü biz Tonchailov'un son müşterileriydik. Riley sikkeleri ondan 7.300 dolar karşılığında aldı. Paraları yavaş yavaş sayarken, önüne konulan her kağıt parada dükkan sahibinin gözleri büyüdü. İş bitmişti, Tonchailov elini Riley'e uzattı (Ebeveynlerin yaramaz çocuklarına önemli işleri bitene kadar yaptıkları gibi, dükkanın uzak köşesindeki bir sandalyeye gönderilmiştim). Riley tek eliyle dükkan sahibinin elini sıkarken diğeriyle kavradığı kazmayla kafasının arkasına vurdu. Tonchailov, belkemiği kırılmış gibi yere düştü. Riley dükkanın arkasına gitti, gaz vanasını buldu, onu koparttı ve kırk dakika içersinde patlayacak bir ev bombasına dönüştürdü. İğrenç, neşeli haliyle dokunduğumuz her şeyi sildi ve bana bir çift sürücü eldiveni verdi. Kuzeninin dükkanına döndük, çantalarımızı aldık, paramızı ödedik ve bir sonraki Brüksel uçağına bindik.

Parça 11: Beyaz Mediko. Büyük (çapı 5.5 cm) ve tam yuvarlak olmayan, düzgün köşeleri olmayan bir sikke. Bir tarafı bakır, diğer tarafı beyaz mine ile kaplı. Mine üzerine, sanki biri-

sini çağırır gibi tek elini açmış bir kadın resmi çizili. Diğer elinde yeşil bir şişe tutuyor.

Simyacılar sikkenin değerini Medea portresine değil beyazlığına bağlıyorlar. Beyaz renk gökkuşağının heyecanlı kararsızlığıyla oluşur. Sakin ve amaçlı bir biçimin geleceğinin işaretidir.

Üretim tarihi: Bilinmiyor. Hristiyanlık öncesi olabilir (aşağıya bakın) ama Gürcistan, Hristiyanlığı M.S. 1. yüzyılda kabul etti.

Üreten: Mine işi, genellikle kilise işidir. Yaşamlarını hamile bakireleri açıklayarak geçiren ve seks eğimlerini hiç göremeyecekleri kadınları ayartmak için kullanan adsız Keltlerin yüzlerini ve yaşamlarını bilmiyoruz. Bu nedenle çocuklarını çağıran Medea'yı çizen rahip(ler) bilinmemektedir. Euripides'in trajedisi olarak bilinen efsane Yunan Mitolojisi'ne olduğu kadar, Gürcistan Mitolojisi'ne de aittir.

Medea, bugün Karadeniz'e sınırı olan Gürcistan'daki Colchis (E.n.: Gürcistan kıyılarının büyük bölümünü ve Doğu Trabzon'dan Gürcistan sınırına kadar olan Türkiye kıyılarını kapsayan eski bir krallık) Kralı Aeetes'in kızıdır. Teselya Prensi Jason, amcası Pelias tarafından Altın Postu bulmak için Platis Nehri üzerinden -Kutaisi veya Vani olması muhtemel- Aeetes'in başkentine yollandı. Aeetes, Jason'a, eğer ateş soluyan iki boğayı bir sabanda boyunduruk altına alarak bir ordunun yeşereceği ejderha dişini ekebilirse pöstekiyi vereceğine söz verdi. Zehir ve efsun -günümüzdeki ilaç kelimesini kökünü ondan alır (Ç.n.: Medicine-Medea) ve Mediko da Medea'nın Gürcü takma adıdır- üreten başarılı kadın Medea, Jason'a boğaları boyunduruk altına alabilmesi, ejderhanın dişini elde etmesi ve pöstekiyi kazanması için bir efsun verir.

Buradan itibaren öykü farklılık kazanır. Euripides'in trajedisinde, tabii ki Jason, Medea'yı evine getirir ve Creon'un kızı Glauce ile kariyerini ilerletecek bir evlilik nedeniyle daha sonra ondan uzaklaşır. Medea delirir ve çocuk katili olur. Euripides'in öyküsünün sonunda Medea savaş arabasıyla dedesi olan güneş tanrısı tarafından göğe çekilir. Ama Gürcü geleneği, Atinalı Kral Aegeus'un böyle akıllı bir bilim kadınını elde etmek istediğini ve ünlü savaşçı baba kralın Medea ve çocuklarını Teselya'dan Atina'ya kaçırdığını anlatır. Medea'nın çocuklarına verdiği ilaç onların nefesini geçici olarak durdurur. Daha sonra da öldürdüğü bir kuzunun kanını onlara sürer ve kocasını delirtmek için onları -cansız ve kanlı olarak- gösterir. Planı işleyince çocuklarını canlandırır ve kaçar. Bütün bir yüzyılı bir anne, şifacı ve Atina kralına danışman (yatak arkadaşı olmaz) olarak geçirir.

Çıkış yeri: Sikkelerin etrafındaki zümrüt, safran ve deniz mavisi geometrik desenler Pers etkisini ve Ortaçağ Gürcü sanatını yansıtmaktadır. Medea'nın koyu şarap rengi teni, dar yüzü, ayrıntılı özellikleri ve ifadesi (endişeli, beklentisi olan, kalkık kaşlı, çukur yanaklı, hafif açık dudaklı), elbisesinin kıvrımları, elini kaldırış biçimi Gürcü ikonografisini anımsatmaktadır. Colchian bölgesi özellikleri taşımaktadır.

Son bilinen sahibi: Lavrenty Mashenabili. Papazlar soyundan geliyor, canavarların babası, bir cadının kocası (aslında Batum'un parti şefinin kocası), kırık diş tamircisi, günlerini, ellerini insanların salyalarına daldırarak ve çürüklerle uğraşarak geçirirdi. Her zaman en iyi üçüncü veya dördüncü olma Sovyet hilesi uzmanı: Yeterince güven yarat ama kuşku uyandıracak kadar mükemmel olma. Lavrenty yaşamı boyunca iki kahramanca iş becerdi. Bu düşük toplamdan utanç duydu: Birçok kişinin rahat edemeyeceğini ileri sürdüğünden iki fazlası.

Lavrenty'nin babası 1914 Ayaklanması'nda, aşka gelen veya deliren bir Kızılordu erinin 564 kurşunu üzerlerine boşalttığı cesetlerin altına saklanarak ölümden kurtuldu. 18 ay sonra Sibirya'ya sürgüne gönderildi ve arkasında üç oğlan çocukla bir hamile kadın bırakarak yolda öldü.

Yerel parti yetkilileri büyük oğlan David'i izlediler. O, bir sürgünün oğluydu. Askerlik zamanı gelince Karakum Çölü'nde uzak bir göreve yolladılar. Bitmeyen bir çöl gününde, sıkıntı ve evde damıtılmış votka etkisiyle, komutanıyla iddiaya girişerek altı canlı akrep yuttu. O kadar acı çekerek öldü ki, komutanın çocukları bunu hâlâ anımsıyorlar.

İkinci oğlan Zviad, Vilnius'da denizaltı eğitimi sırasında boğuldu. Üçüncü oğlan Leon, babasının ve iki kardeşinin ölümüne neden olan orduya katılmaktansa Türkiye üzerinden kaçtı ve Talış Dağları eteklerine yerleşti ve Müslüman oldu. Ailesiyle olan ilişkisini kesti, bir kafe açtı ve hâlâ -zengin, tanınmadan ve tekin olmayan bir biçimde- yaşıyor.

Lavrenty dişlek, düşük kalçalı, ortalama zekalı bir kadınla evlendi ve Batum'da romantik, uyuşuk ve saygıdeğer bir dişçi oldu. Karısı da dahil olmak üzere herkes 1983 yılında, kaçamayacak kadar yaşlı olduğuna karar verdiğinde Gürcistan Sovyet Cumhuriyeti'ni temsil etmek üzere uluslararası dişçilik konferansına Philadelphia'ya yollandı. O kaçtı.

Ayrılmadan dört ay önce, kuzeni Boris (Lavrenty'nin babasının metresinin oğlu olduğu söylenirdi) Leningrad'dan Batum'a döndü. Tabii ki kalmak için değil, -Marksist-Leninist Deniz Manevraları Sovyet Deniz Subayları Eğitim Enstitüsü'nde eğitmenliğe başladıktan sonra ünlü, şişman ve yağlı olmuştu-dedesinin her zaman Ruslara vermektense kiliseye gömeceğine dair yemin ettiği o iki ufak komik sikkeyi araştırmak için gelmişti. Gömülü olmalarının kimseye yararı dokunmayacağını düşünüyordu. Eğer Yerel Halklar Moskova Sosyalist Kardeşlik

Müzesi'nde sergilenilirlerse Batum'un gurur kaynağı olurlardı. Kendisi için istediği bir şey yoktu. Yalnızca ata diyarında yeni bir okul istiyordu ve yetkililer de bu okula ünlü torununun adını verebilirlerdi. Buna itirazı olmazdı. Lavrenty, Boris'den daha yaşlıydı ve herhalde dedenin öykülerini daha iyi anımsıyordu. Şans eseri dede, sikkeleri nereye gömdüğünü ona anlatmış olabilir miydi? Ya da Boris iş makineleri göndererek kiliseyi köşe bucak kazmalı ve moloz yığınına çevirmeli miydi?

Tahmini değeri: Lavrenty, gece yarısı sikkeleri çıplak elleriyle gömülü oldukları yerden çıkardı -babasıyla beraber gömdükleri biçimde- ve çantasının astarının içine gizledi. New York'a yaptığı ilk yolculukta, Novoye Russkoye Slovo Gazetesi'nin arkasında bir ilan gördü. Kaliforniya'ya tek yönlü bir bilet almaya yetecek bir paraya sikkeleri sattı. Bakersfield'de bir muayenehane kurdu ve adını Larry Mack olarak değiştirdi.

Önemli olan tüm güçle dayanabilmek. Böylece her kurnazlığın üstesinden gelinebilir ve her sert kayaya nüfuz edilebilir.

Okyanusun dibinde, elektrikli yılan balıkları kulağıma şarkı söylüyorlardı ve ben de haykırıyordum. Çölde yerde yatıyor ve sıcakta uluyan bir sırtlanın yanında salak bir gazeteci gibi duruyordum. Şişman bir adam başımın üzerinde oturuyor ve bir klarnetle olabildiğince tiz bir ses çıkartıyordu. Birisi, ağzıma metro istasyonu tabanından alınmış zamkla karıştırılmış kokmuş at eti sıkıştırdı ve ağzım yapıştı. Tren kapılarında alarm zilleri sürekli olarak ve yüksek sesle çaldı.

Neredeyse iki şişe kırmızı şarap içmiştim ve telefon çalıyordu. Koltuktan zorlukla doğruldum. Elbiselerim hâlâ üzerimdeydi; ayakkabılarım da... Telefonu kavradım. "Grrrmfh" dedim.

"Paul?"

"Evet?"

"Hâlâ benim için çalışıyor musun?"

"Art. Aman Tanrım." Biraz sendeledim. Açık makarna kutusunun üzerinden geçtim ve su kaçıran bir balon gibi kanepeye düştüm. Şimdi şarap da devrilmiş akıyordu.

"Sen hasta mısın? Evet hastasın. Donna sana çorba getireceğini söylememi istiyor."

Kuru bir kağıt gibi olan yüzümü ovaladım ve gözlerimi kapattım. Bu durumda bile oda düzensiz bir biçimde sağa sola sallanıyordu. Hâlâ sarhoştum. Başımın ağrısı daha başlamamıştı bile. "Hasta değilim. Zor bir gece geçirdim, hepsi bu."

Sanki anlamış gibi, "Anladım" dedi Art. "Peki. Eileen Coughlin şimdi aradı. Hikayenin nasıl geliştiğini öğrenmek istiyor ve ona bilmediğimi söyledim." Durdu ve bir şey söylemem gerektiğini düşündüm. Ne diyeceğimi bilmiyordum. "Hikaye nasıl gidiyor?"

"İyi" dedim. Geçen birkaç günü ona anlatacak havada ve durumda değildim. Ellerimin olduğunun bile ancak farkındaydım.

"Peki, tamam. Tamam. Hafta sonundan önce Leenie'yi sen ara. Konuyla ve seninle ilgileniyor. Bu fırsatı kaçırmamalısın Paul. İnan bana."

Güç verici konuşmalar duymak istemiyordum. Hatta bunu hak da etmiyordum. Bu nedenle "Tamam" diye kısa kestim.

"İyi, tamam. Tamam. İyi. 13 yaşındayken kızımla konuşmak gibi. Dinle biraz dinlen ve su iç. Belki öğleden sonra biraz kendine gelirsin. Söyleyeceğim bir şey daha var. Austell seni özlemiş."

"Tamam. Doğrudur. O zaman birkaç saate kadar görüşürüz." dedim.

"Dinle. Su, uyku, sıcak banyo, tıraş. Bu sırada. Gerekiyorsa tekrarla. Biliyorsun bunları ilkokulda öğretiyorlar."

"Öyle mi? Başka şeyler de öğretiyorlar mı?"

"Evet. Ayrıca gazetecilerin kaynaklarıyla ilişki kurmaması gerektiğini de öğretiyorlar."

"Art, ben..."

"Sana zor anlar yaşatıyorum. Küçük şehir, dedikodu çabuk yayılır. Kişisel yaşamın beni ilgilendirmez ve işine karışmak istemem. Bunu alışkanlık haline getirmeyeceğini varsayıyorum. Ünleneceğin bir alışkanlık haline."

"Not aldım."

"Öyle olmalı. Asker ileri. Görüşürüz."

***

Birkaç bardak su sonrasında, kireç tutmuş küvetimde uzun bir banyo aldım ve mentollü tıraş köpüğümle dikkatli bir şekilde tıraş oldum. Berbat bir geceden kalına adamdan az berbat adam durumuna yükselebilmiştim. Kırk dakika sonra artık ağzım keçe gibi değildi, midem de daha iyiydi. Yeniden neredeyse insana dönmüştüm. Bu neredeyse insan olma halinin büroda oturmaya uygun olduğuna karar verdim. Büromun yolu Talcott'un önünden geçiyordu. İlk kapıyı görene kadar durup Hannah'ı görmeyeceğimi düşünüyordum. Bu, onun serbest kalacağı öğlen zamanında işime doğru öylesine yola çıkmama benziyordu. Ama deneyimli bir kendini aldatan olarak ne zaman düşüncemden vazgeçeceğimi biliyordum. Arabayı Talcott'un kapısı yönüne çevirdim.

Okul bürosunda neredeyse in cin top atıyordu. Orta yaşlı zayıf sekreterler, birbirlerine eşit mesafede aynı tip tahta masalarda oturuyorlardı. Sol taraftaki sahte bir bakışla boş masasından bana baktı. Sağdaki sessiz bir biçimde telefonla konuşuyordu. Ortadaki ise bana yüzündeki boş bir ifadeyle bakıyordu. Sanki naftalinlenerek uyumuşlar, içlerini geçirecek çaylar içmişlerdi. İdeal New England özel okul sekreterlerinin platonik biçimleriydiler. Sevimli bir biçimde (sanırım) ortadakine başımla

selam verdim. O da gözlerini benden ayırmadan görünmeyen saç tellerini kulağının arkasına attı. Hannah Rowe'un odasının nerede olduğunu sordum. Boğazını temizledi ve masasının üzerindeki görünmeyen bir tüyü aldı ve çekmecesinin içine yerleştirdi.

Posta kutuları sırasının önünde ayakta duran bir adamı işaret ederek, "Bay Hetherington'u izleyin" dedi. İsmini duyan adam yerinde dikildi ve sorar biçimde bizden tarafa doğru baktı. Bana doğru gelerek selamlamak için elini uzattı. Elini sıkmak içi ince dallarla dolu bir torbayı sıkmaya benziyordu. Sekretere teşekkür ettim. Ama o, adres kartlarından bir şeyler silmekle meşguldü ve dediğimi duymadı. Bay Hetherington'un dirsek yamalarını birkaç hol boyunca ve bazı merdivenleri çıkarken izledim. Holün sonundaki bir çift kapıyı gösterdi. Hiçbir şey konuşmadı. Eğer hayaletlere inanıyor olsaydım, inancımı pekiştirirdi.

Çift kapının arkasından gelen kahkahalar -bir adama ve Hannah'a ait- duydum. İçeride Hannah'yı ve rahatsız edici derecede yakışıklı, yassı suratlı bir adamı gördüm. Bana lütfen bakarmış gibi baktı (bu durumda arkadaşça bir bakışla kolayca -kuşkucu ve bilgili olanlar dışındakiler için- karıştırılabilirdi), sonra da tembel bir tavırla Hannah'ya döndü.

Hannah "Paul, burada ne yapıyorsun?" diye sordu. Sesinin etrafında duvarlar örülüydü.

"İşime gidiyordum ve seninle bir dakika konuşmak istedim." İlk önce bana, daha sonra kasten yanında oturan beyaz dişe gülümsedi. Özür dilemez bir tavırla "Özür dilerim" dedi. "Paul, bu Chip Gregson. Fen öğretmenlerimizden. Chip, bu benim arkadaşım Paul. Chip'le beraber bir tartışma planının ortasındaydık." Chip kaşlarını kaldırdı ve başını salladı. Ancak ne ayağa kalktı ne de elini uzattı.

"Özür dilerim. Seni ve Chip'i rahatsız etmek istemezdim. Ama bir dakikan varsa..."

"Tamam" diye iç çekti. "Chip, sekizinci dersten sonra gelip seni bulurum. Etrafta olursun değil mi?" derken gülümsüyordu.

"Tabii olurum. Eğer burada değilsem, JV savunması ile birlikte sahada antrenman yapıyor olurum. Gel beni bul, bir yerlere takılırız." Çalışırken ayağının kırılmasını diledim. Chip çayını bitirdi ve atletik bir tavırla bana doğru geldi ve geçerken sırtıma vurdu. "Seninle tanışmak hoştu" dedi.

"Benim için de" dedim. Gitti. Ben de Hannah'nın yanına oturdum.

Bir şey söylemedi. Bana bakmadı bile. Belki de iğneleyici sözler için yanlış bir zamandı. Yüzüne uzandım ve yüzünü kendime doğru çevirmeme izin verdi. Sakin bir sesle "Bunları anlamıyorum" dedim. "Lütfen beni de bunların içine sokar mısın? Yanlış olan ne yaptım veya kafanın içinde neler oluyor? Hatta dışında neler oluyor?"

Konuşmadı.

"Hâlâ Jaan için mi üzgünsün?"

Yüzünden bir hüzün belirtisi geçti ve hemen kendisini topladı. Ağlamak veya ağlamamak için kendisini zorluyor gibiydi. "Paul, sana bir soru sorabilir miyim?"

"Tabii ki."

"Neden önemsiyorsun?"

"Neyi?"

"Bunların hepsini. Jaan'ı, ona ne olduğunu, beni."

"İlk soru kolay. Jaan ilgi çekici birisi. Bak..." Düşüncelerimi toparladım ve masasının üzerinde duran olimpiyat desenli çay fincanlarına baktım. "Çok az ders veren bir profesördü.

Mücevher hırsızlarıyla ilgisi vardı. Wickenden Üniversitesi'nde Baltık Tarihi öğretmekten ve Lincoln'de yaşamaktan daha güvenli ve kapalı bir yaşam düşünebilir misin? Yanında yalnızca silah taşımıyordu, iki kez de ateş etmişti. Üniversite ve tarih bölümünün desteğiyle her iki durumda da ceza almaktan kurtuldu. Bu arada, üniversiteye tüm maaşını bağışlamıştı ve daha fazlasını da veriyordu. Neyle geçiniyordu? Vernum Sickle gibi birisini nereden tanıyordu? Neden korkuyordu? Kim olduğunu öğrenmek istiyorum." Durdum. Etkilenmemişti. Bu durumlarda konuyu daha etkili yazacak bir yazara gerek duyuyordum.

Daha da sakin bir biçimde "Ayrıca birisi bir gözdağını - kanlı bir insan dişi- kapıma çiviledi. Bu beni ürküttü. Yani, ben çok cesur birisi değilim. Hiç de olmadım. Ama birisi bana bu öyküyü neden anlatmayacağımı, anlatırsam neler olabileceğini ve buna göre karara varmamı izah edecek kadar saygı göstermek yerine, beni tehdit edince kızıyorum." dedim. "İkinci soru da kolay."

Gözlerini kapatarak "Aptalca bir şey söyleme" dedi.

"Gerçekten de kolay bir soruydu."

Göğsünü ve omuzlarını bana yasladı ve ellerini arkamdan gömleğimin içine soktu. Beni sanki acıkmış gibi öpmeye başladı. Daha sonra beni yere çekti ve bana sarıldı. Beni döndürdüğü için birbirimize bakıyorduk -ben sağ tarafta, o sol- ve muşamba tabanda yatıyorduk. Dezenfektan ve tebeşir kokuyordu. "Bunları anlamıyorum" dedim. "Ne yapıyorsun?"

"Lütfen bunu bana sorma. Benim için bir şey yapar mısın?"

"Tabii ki."

"Jaan'ı rahat bırak. Onu rahat bırak. Bir-iki gün için."

"Ne demek istiyorsun?"

Kalktı. Uzun saçları tozlanmıştı. Onları silkti. "Bana söz ver" dedi ve beni tekrar kendisine doğru bastırdı. "Jaan'ı birkaç gün için yalnız bırakacaksın. Sonra istediğini yap. Lütfen."

"Neden?"

"Bunu yap lütfen. Onun için yapmazsan benim için yap. Lütfen."

İçimi çektim ve ayağa kalktım ve masasının yanındaki bir sandalyeye oturdum. "Yalnızca birkaç gün için mi?

"İki. Jaan'a biraz huzur ver. Sonra ne istersen yap."

"Tamam."

"Gerçekten mi?"

"Gerçekten. Bir-iki gün bu işi bırakabilirim sanırım. Zaten üzerinde çalışmam gereken başka hikayeler de var."

Kucağıma oturdu ve başımı ellerinin arasına aldı. "Sana bir açıklama borçlu olduğumu biliyorum. Ama lütfen şimdilik bunun en uygun davranış olduğu konusunda bana güven. Jaan için, onu önemseyen herkes için, benim için."

"Bunu senden başkası için yapmazdım" dedim.

"Teşekkürler. Paul. Paul." Adımı güçlü bir şekilde tekrarladı sonra da ayağa kalktı ve aramızdaki sihir bitti.

"Gerçekten de büroya gitmeliyim."

"Benim de dersim dört dakika sonra başlıyor. Neden delikanlılar, klasik müzik olarak yalnızca Bolero'yu seviyorlar?"

"Bolero nedir?"

"Sen yararsızdan da yararsızsın. Müzikle ilgili bir şeyler öğreneceğine dair söz ver" derken çok ciddiydi.

"Sen öğretir misin?"

"İsterim. Öğretirim."

"Gerçekten de ne oluyor?"

Beni iki kez öptü ve yüzümü okşadı. "Dersim başlayacak. Beni sonra ara."

"Tabii."

"Güvenilir Paul. Tüm yaptıkların için teşekkürler."

***

Gerçekten de geri çekilecektim. Tanrı yardımcım olsun. Bu içgüdülerime aykırıydı. Ama bunu yapıyordum, çünkü onu her görüşümde Hannah'nın tadını anımsıyordum. Eğer bunun anlamı başka hikayelerle uğraşmaksa (bunu zaten yapmam gerekiyordu) ve Jaan'ı birkaç gün rahat bırakmaksa (iki günlük tatil gibi) o zaman sorun yoktu. Ben de Art da bunu kabullenebilirdik. Hatta o bilmeyebilirdi de. Ama Carrier'den içeriye girip Austell'e çabuk bir selam verirken telefonum çaldı.

"Paul Tomm lütfen."

"Benim."

"Ah, mükemmel. Sen olduğunu anlamalıydım. Ben Anton Jadid."

"Profesör, sesinizi duymak çok hoş. Bu hafta sonu yediğimiz yemek için tekrar teşekkürler."

"Zevk duydum. Aslında seni tekrar yemeğe davet etmek için aradım."

"Tabii ki. Ne zaman?"

"Bu akşam."

"Bugün mü?"

"Sana geç haber verdiğim için özür dilerim. Ama ilgini çekebileceğini düşündüğüm bir şey buldum."

"Profesör Puhapaev ile mi ilgili?"

"Jaan'la çok yakından ilgili. Bunu telefonda konuşmak istemiyorum. Bu akşam benimle bölümde buluşabilmek için müsait misin? On yedi otuz diyelim mi? Geç haber verdiğim için yeniden özür dilerim. Ama bu en iyisi olacak."

Müsait miydim? Hannah'ya yanlış bir söz verdiğimi düşündüm ve neden söz verdiğim konusunda kendimi aldatmayacaktım. Veya en azından yüzeysel ve kendim tarafından ileri sürülen bahanelerle aldatmayacaktım. Söz verirken niyetim tutmaktı ama bu çok güçlü bir niyet değildi. İlk olarak, hikayeyi sürdürme nedenlerimin hepsi doğruydu. İkincisi, Jadid yeğeninin bana yardım etmek için yetkisini çok aştığını söylemişti. Onlara işi soğutacağımı söyleyemezdim. Üçüncüsü, kariyer peşinde koşuyor gibi görünmek istemesem de kariyerim olmadığı için kaybedecek bir şeyim de yoktu. Boston'daki işi istiyordum. "Müsaidim. Bir şey getireyim mi?" dedim.

"Hayır, hayır, gerek yok. Meraklı ve aç olarak gel. Eşim bu sabah bir konferans için üzgün bir biçimde Cincinnati'ye gitti. Seninle tanışmayı çok istiyordu. Bu nedenle yemek pişirme sorumluluğu bana ait. Bölüme on yedi otuzda gel. Kapalı olacaktır ama ben kapıya vurma sesini duyarım. Onun için hızlı vur. Akşam buluşmak üzere."

"Buluşmak üzere."

Saatime baktım: On beş on beş. Wickenden'e zamanında ulaşmak için trafik yoğunluğunu hesaba katmalıydım. Aslında on beş dakika önce yola çıkmış olmalıydım. Kapalı kapının arkasından, Art kalkarken çıkan sandalye gıcırtısını duydum. Masa çekmecesi kapandı ve ayak sesleri kapıya yöneldi. Patronuma bir iş gününde, işte neden bu kadar az kaldığımı hemen açıklamam için bir neden yoktu. Neler açıklayacağımı düşünürken Hartford'un dış mahallelerine ulaşmıştım bile. Doğuya doğru saatte 70 mil hızla gidiyordum.

Arkamdan akan Wickenden Nehri'ne akşam güneşinin muhteşem ışığı yansırken, arabamı tarih bölümü park alanına soktum. Parkta, beni rahatsız edebilecek başka araba yoktu. En azından Profesör Jadid burada olmalıydı. Ellerimi dürbün gibi yapıp pencereden bakınca yalnızca yanan hol ışıklarını gördüm. Sanırım hep yanıyorlardı. İçerde açık olan bir kapı yoktu. Eski, gri halı, dökük tahta sandalyeler, boyası dökük pencere parmaklığı ve duvarda ıslık çalan akşam rüzgarı, bölümü uyuklayan ve horlayan yaşlı bir adam gibi yapmıştı. Ön kapıyı çaldım. Önce yavaşça, sonra hızlıca, daha sonra sürekli olarak. Sonunda ayakkabımın topuğuyla. Profesör Jadid aceleyle merdivenlerden aşağıya indi. Üzerinde yarım yaka, mavi renk bir Oxford kazağı ve ütülü bir pantolon vardı. Daha önce onu üzerinde spor ceket ve kravat olmadan hiç görmemiştim. Merdivenlerden inerken, bir iple boynuna astığı gözlüğü zıplıyordu. Üzerinde profesör giysisi olmadan, birisinin hoş ve genç büyükbabasına benziyordu.

"Seni kısa zamanda tekrar görmek güzel. Eğer seni çok beklettiysem özür dilerim. Uzun süredir mi buradasın?"

"Çok uzun olmadı. Yalnızca birkaç topuk kıracak kadar uzun. Sizi görmek de güzel."

"Mükemmel." Yana çekildi ve karanlık hole girmemi bekledi. "Benim odam binanın arkasındaki avluya bakıyor. Hoş ve sakin bir yer ve bölüm kapanınca tamamen gözden uzak oluyor. Aslında orayı bu nedenle seçtim. Ama bu akşam da kapının çalma sesini duymakta zorlandım. İyi ki sonunda duydum. İçeri gel." Babacan bir tavırla elini omzuma koydu ve beni, küf kokulu, sessiz binanın içine sokup kapıyı arkadan kilitledi.

Sabırsızlıktan veya soğuktan ellerini ovuştururken "Seni neden çağırdığımı anlatacağım" dedi. "Hayır, aslında en iyisi sana göstermem. Umarım şimdi bir mahremiyet beklentisini ihlal etmiyoruz."

"Kime ait?"

"Ah, doğru soru. Kimin olabilir. Tabii ki Jaan'ın. Gördüğün gibi o... Armağan verme konusunda becerikli değilimdir. Böyle gel, yukarıya. Birçok sosyal bilimler bölümünde olduğu gibi, bizimkinde de yer sorunu var" dedi. Bu arada merdivenlerden çıkıyorduk. "Her ikisini de bu sene başında işe aldığımız Profesörler Ryerson ve Zinoman aynı odayı paylaşıyorlar. İyi niyetli olmalarına rağmen durumdan çok hoşlandıklarını sanmıyorum. Bu nedenle gelecek dönemde her ikisine de birer oda verebilmek için bugün Jaan'ın odasını temizlemeye karar verdim. Ama engellendiğimi gördüm" derken beni Jaan'ın odasının önünde durdurdu. Crowley, kitap kapağını ve kitabını öven üç yazıyı odasının dışındaki duvara asmıştı. "Bu kapıyla ilgili olarak garip bir şey fark ettin mi?"

Bölümdeki diğer kapılar gibi, metal bir tutacak yeri, bir kilidi ve soluk bir beyaz boyası olan bir kapıydı. "Hayır."

"Ah, ben de öyle düşünmüştüm. Aşağıya doğru bakar mısın lütfen."

Baktım ve tabanın her iki köşesinde birer çelik anahtar deliği gördüm. Bu delikler geniş ve baklava biçimindeydi: Standart dişli anahtarlar buraya uymayacaktı. Profesör Jadid, sıra dışı, zor ve çarpıcı bir deneyi tamamlamış bir bilim adamı edasıyla gülümsedi. "İlgi çekici değil mi? Bu yetkiyi kesinlikle ben vermedim. Jaan'ın bunu ne zaman yaptığını da bilmiyorum."

"Anahtarlar sizde var mı?"

"Tabii ki yok. Kendisinden başkasının odasına girmemesini istemiş."

"Neden ve biz içeri nasıl gireriz?"

"Önce ikinci soru. Girdim bile. Sanırım Joseph geçen akşam kilit açma yeteneklerini sana göstermiş. Hoş olmasa da."

"Demek bundan size bahsetti? Hayır pek kötü değildi. Yani en azından teorik olarak. Onu görmek beni memnun etti. Ama belki sonra... Neyse önemli değil."

"Hımın." Profesör gözlüklerinin üstünden bana baktı. "Joseph, arkadaşının senin kadar ılımlı davranmadığından bahsetti."

"Sanırım bunu fark edecek kadar uzun süre aynı odada kalmadılar" diye savunma yaptım.

Profesör anlayışlı bir tavırla, "Kuşku yok, kuşku yok. Joseph ufak ayrıntıları çok ince bir biçimde gözlemleyebilir. Özellikle de ufak kişisel ayrıntıları. Onun işinde çok değerli bir yetenek. Belki bu durumda yanıldı" dedi. "Her halükarda Joseph kilidi açtı ama bu onun bir saatini aldı ve olimpiyat standartlarına göre bu, kilit açılamaz anlamına gelir." Daha sonra "Bak" diye ekledi ve kapıyı iterek açtı. Olağanüstü soğuk ve küf kokan odaya beraberce girdik. Altı adet uzun çelik silindir. Her biri beş veya on cm. çapında ve Puhapaev'in oda kapısının arkasına enine yerleştirilmiş. Üç adedi sağ, üç adedi sol tarafa bir kol demiriyle bağlanmış. Her iki grup da kapı kasasına tutturulmuş. Profesör elleriyle bunları yoklarken, "Her kilit bu üç bu sağlam çubuğu kontrol ediyormuş" dedi. "Joseph, bu tür kilitlerin banka kasalarında kullanıldıklarını söyledi. Ama kasalarda kapı kalın olduğu için bu çubuklar kapının içinde kalıyormuş. Bunun basit bir tarih bölümü için çok kuşku uyandırıcı olduğunu düşünüyorum. Joseph ilk kez böyle bir sistem görmüş. Bunu neden yapmış olmalı?"

"Bilmem. Pahalı olmalı?"

"Tabii ki, bu da başka bir konu. Aslında bizim bölgemizde bu kilitleri üreten çok az firma var. Joseph, Wickenden civarındakileri bugün telefonla arayıp, bunu üreten firmayı bulmaya çalışacağını söyledi. Örneğin, zengin sanat koleksiyoncuları

bu tür kilitler kullanabilirlermiş. Daha önce böyle bir kilit görmemiş olmasını da bu kilitlerin iyi çalışması nedeniyle polislerin açarak içeri girme şanslarının olmamasına bağlıyor. Tabii, Joseph'i bilirsin -sıkça abartır- ama asıl söylemek istediği önemli: Böyle pahalı, karmaşık ve dayanıklı bir kilit kullanan birisi korumayı amaçladığı şeyi koruyabilecektir."

"Bunun arkasında ne var?"

"Ah, şimdi, bunun yalnızca ilgi çekici değil aynı zamanda asıl soru olduğunu düşünüyorum. Bu, bizi bir profesörün ölümünden çok, çok uzaklara taşıyacak. Şöyle olabilir, yani..." Yüzünü odaya doğru çevirdi. Ben de öyle yaptım. Tavana asılı bir şey veya gizli bir kapı veya torbalar dolusu kokain ve tartı aleti görmeyi umdum. Ama burası bir profesör odası gibiydi: Kitap ve kağıt dolu dolaplar, üzerinde başka kağıtlar olan büyük bir masa, bir bilgisayar, yandaki ufak masanın üstünde bir elektrikli daktilo. Şaşırtıcı olan şey odada, masanın arkasında oturacak tek bir yer olmasıydı. Puhapaev çalışma saatlerinde ziyaretçi kabul etmiyor olmalıydı.

"Eşyalarını ne yapacaksınız?" diye sordum.

"Eğer almak için birisi gelmezse bölüme bırakacağım. Akrabası yoktu değil mi?"

"Ağabeyiyle karşılaştım."

Profesör Jadid bana doğru döndü. Gözleri parlıyordu, pek şaşırmamıştı. "Demek bir kardeşi var. Birbirlerine benziyorlar mı?"

"Anımsadığım kadarıyla çok benzemiyorlar. Her ikisi de yaşlı, beyaz saçlı ve sakallı. Hepsi bu kadar."

Gülümseyerek ve pabucunun ucuyla kapının pervazına vurarak "Ah, bu bir şey kanıtlamaz. Kardeşi olduğu izlenimini aldın mı?" dedi.

"Tam değil. Ayrıca sorular sormamdan hoşlanmadı."

"Bundan kuşku yok. Kitap raflarına bak lütfen ve gözüne çarpan değişik bir şey olursa bana söyle."

Kitaplar çok çeşitli dillerde yazılmışlardı. Onların sıradan olup olmadıklarını anlayamazdım. Birkaç İngilizce kitap gördüm. "Emin değilim. Ne yazık ki İngilizce ve basit Hollanda dili dışında yazılmış olanları anlamıyorum."

"Ben sekiz dilde okuyabilirim. Sözlük kullanarak buna altı dil daha ekleyebilirim. Ama burada otuz dilden fazla kitap var. Arapça, Çince, Rusça, Urduca. Bazı Arapça yazılarda farklı diyalektler kullanılmış. Romence, Macar dili, Fin dili. Bu kadar çok dil bilen birisini tanıyor musun?"

"Hayır."

"Ben de tanımıyorum. Bu kadar çok dil öğrenmek çok uzun zaman alır. Buradaki kitapları okuyabilmek için belki bir yüzyıl yetmez. Yine de bu bir şey kanıtlamıyor. Ama okuduklarımdan hiç birisi -Kuzey Denizi'ndeki Araplarla ilgili olanı dışındaki ve Arapların burada bulunmadıklarını biliyorum- ders konusu olan Baltık Tarihi ile ilgili değil. Buna bir bak" derken, odadaki en uzun ve geniş kütüphaneye doğru yürüdü. "Bu kütüphanenin arkasında ne olduğunu biliyor musun? Hayır mı? Bir pencere."

"Yani?"

"Bölüm politikaları pencereler etrafında oluşturulur. Bir toplumbilimci, akademik bölümlerdeki statü sembolü olan pencereler hakkında bir tez yazabilir. Birçok odada iki pencere vardır. Profesörler iyi bir manzarası olan bir odaya taşınabilmek için yıllarca beklerler. Jaan ise kendisininkini kapatmış. Tabii ki çok önemli değil. Pencere çöplük manzaralı ve ufak bir avluya bakıyor. Avludan pencereye baktım ve perdenin kapalı olduğunu gördüm. Kapalı bir perde -buradan da göreceksin ki pencerenin etrafındaki duvara yapıştırılmış- ve kalın bir kitapla desteklenmiş. Yine çok fazla güven altında olduğunu düşünmüyor

musun? Belki de yalnızca karanlık bir oda istiyordu. Ama bu olamaz, çünkü masasının arkasındaki pencere kapatılmamış."

"Tabancasını oradan mı ateşlemiş?"

"Öyle yapmış. Ama o zamandan beri bazı düzenlemeler yapmış gibi görünüyor. Bu kitaba bir bakar mısın lütfen?" Benim için raftan kalın bir İbranice kitap çıkarttı. Kırmızı bir kabı, altın yaldızlı yazıları vardı. "Kitabı al ve masanın arkasındaki pencereye fırlat."

Elimdeki kitapla şaşkın bir biçimde durdum. Profesörün yüzü enerjiyle doldu ve gözlerinin altında, yanaklarından başlayan sırıtma ifadesi genişledi. "Kitabı bana ver. Seni zorlamak istemiyorum. Endişelenmemelisin." Pencereye doğru yürüdü ve kitabı pencereye fırlattı. Kitabın sırtı zedelendi ama cama bir şey olmadı. Pencere camına eliyle vurunca, sanki kayaya vurmuş gibi tok bir ses çıktı. "Pleksi cam. Kurşun geçirmez. Bunu tahmin etmeliydim. On santim kalınlığında olmalı. Tabanca kurşunu herhalde bunu delemez. Ve buraya bak." Çerçeveyi eliyle inceledi. "Yalnızca boyanmamış, ayrıca cam buraya sabitlenmiş. Bu oda bir kale."

Profesörün pantolonundan şarkı sesi geldi: "Açık kahve saçlı Jenie." Cebine uzanıp telefonunu çıkardı. Eğer cebinden bir esrar piposu çıkartmış olsaydı bundan daha fazla şaşırmazdım. Telefon numarasını okudu ve tatmin olmuş bir tavırla başını salladı. "Joseph. Evet. Teşekkürler. Sen nasılsın? İyi. İyi. Ne? Gerçekten mi? Peki, sen... Tamam. Hayır, hayır. O burada. Benimle birlikte Jaan'ın odasında. Sanırım bulduğum... Sen de mi? İyi, iyi. Bu akşam Paul ile yemek yerken benimkini açıklayacağım. Bize katılır mısın? Tabii ki evimde. Şimdi ayrılıyoruz. Görüşürüz. Kapatıyorum."

Telefonu kapatıp bana doğru döndü. "Yeğenim, polis dedektifi, obur, yürüyen bellek ve şimşeği yerinden çalan."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Sanırım Jaan'ın neler yaptığını keşfettim. En azından kim olduğunu. Sana bu akşam bunu anlatacağım. Joseph de şimdi benzer bir şeyi keşfettiğini anlattı. Benimki şu sağlam kutudan kaynaklanıyor." Jaan'ın masasının altında duran siyah, küp biçimindeki ufak bir kasayı gösterdi. Açıktı ve içi boştu. "Joseph bunu benim için açtı. O gerçekten de çok becerikli. Gel ve bak."

Masanın altına eğilip kasaya baktım. Profesör Jadid kasanın arka köşelerinin üstündeki iki silindirik çıkıntıyı gösteriyordu. "Bunların ne olduklarını biliyor musun?"

"Hiçbir fikrim yok."

"Gaz püskürtücüler. Eğer birisi kasayı zorlarsa içindekileri yüzüne fışkırtacaktı. Muhteşem değil mi? Casus filmi gibi."

"Peki Joe nasıl açtı?"

"Önce alt paneli, sonrada iki yan paneli inceledi. Her iki gaz püskürtücüyü de çıkarttı. Sonra bir stetoskop ve iki adet eğilebilen metal parçasıyla muhteşem bir iş başardı ve kapıyı açtı. Annesi hep onun doktor olmasını isterdi. Ve söylemeliyim ki, Joseph'i beyaz gömlek içersinde, bir elinde bir öğütücü, diğerinde birayla aşırı yemek yeme karşıtı konuşmasıyla düşlemek hoşuma gidiyor. Kasadan çıkanlar burada." Zafer edasıyla siyah bir kutuyu elinde tuttu. "Başka bir şey görmüyorsun, değil mi?"

İçine baktım. Boş gibiydi. Kalkıp kapısını kapatacaktım ki kasanın tabanında bir şey parıldadı. "Ne! Burada bir şey var. Bana bir kağıt verir misiniz? Teşekkürler. İşte." Kırık cam parçaları benzeri ufak parçacıkları kağıdın üstüne aktardım. Ama elim çizilmedi. Daha çok toz gibiydiler. Oda ışığında yeşil renkte parlıyorlardı. Kağıdı, yüzü yeşil tozla birlikte parlayan Jadid'e verdim. "Bu ne?" diye sordum.

"Yeğenimin 'tüten tabanca' diye adlandırdığı şey. Gel." dedi ve beni ayağa kaldırdı. "Yemek vakti."

EL İDRİSİ'NİN KAMAL'I
(SU)

"Kesinlikle öyledir" denilemez, yalnızca "öyle olduğuna inanıyorum" ve "umarım öyle olur" denilebilir. Değişmeyen tek şey değişimdir. Topraktan geldik, toprağa döneceğiz. Ama onun üzerindeyken, su gibi biçimsiziz ve durağan değiliz.

Tandou Arman Cissê-So Far, So Far From Home

1980 Olimpiyatları'nda yat yarışları Tallinn Körfezi'nde bir liman olan ve şehrin kuzeydoğusunda yer alan Pirita'da düzenlendi. Voskrensenyov sekiz yıl sonra bile, tren istasyonundan şehir duvarlarına yaslanan kırlık alana doğru baktığında Moskova'nın şehri güzelleştirmek için gönderdiği paranın sonuçlarını görebiliyordu. Komünist Parti görevlileri bile kendi teknelerinin burunlarını hafifçe yükselip, kirli suyun kuzeybatıya akmasına izin vererek uluslararası misafirlerine hoş bir görüntü sunuyorlardı. Tabii ki misafirlerin üzerinde yaratılmak istenen etki daha çok evlerinde oturmaları gereği biçimindeydi. Ama Voskrensenyov, subay arkadaşlarının yüzünün sevinçten nasıl parladığını - Rus türü, askeri bir parıldama, göz göze gelince belirginleşen,

tembel bir balık örneği çeneye yayılmış ama yüzeyde hiçbir zaman açıkça kendisini göstermeyen, Özgür Avrupa'nın Sesi ve BBC Dünya Yayınları "Baltık'ın mücevherinden" övgüyle bahsettiğinde içkinin izlerini taşıyan boğuk "Doğrudur!" seslerinet olarak anımsıyordu. Ama güzelleştirme projesinin beklenmedik bir sonucu oldu: Estonyalılar, kendi Estonya başkentleri karşısında -Sovyet olan değil- aşırı derecede gurur duydular. Voskrensenyov, istasyondan eski şehre doğru buluşmak üzere ilerlerken bunu görebiliyordu. Birçok yıl, birçok devrim ve bu kadar az değişim sonrasında onda toplumsal bir dengesizlik hali gelişmişti.

Olanlar olmaya başladı. En belirgin köprünün üzerine "Yönetenleri halledin" yazıyordu. Gece vakti valinin camından içeriye bir taş girdi; aşağıdaki yol boştu. Bir polisin talimatına uymadan veya açık avucuna para koymadan önce bir şehir sakini tereddüt etti ve her zaman olduğundan iki saniye daha uzun bir süre üniformaya boş gözlerle baktı, çünkü yalnızca üniformayı görüyordu, adamı değil. Formlar kayıptı, gerekli yerlere gönderilmemişlerdi. Cezalar ödenmemişti. Vali gecenin ortasında, hâlâ pencerenin dışında bayrak direğinin üzerinde yanmakta olan bayrağının duman kokusuna uyandı. Politik mahkumlar önemsizleşmemişler, sembol olmuşlardı, serseri olarak değil kahraman olarak kabul ediliyorlardı. Şişman, kel, gri takım elbisesiyle adamlar acele ediyorlardı; deri ceketleri içersinde ince bedenli olanlar aylakça dolaşıyorlardı. Zaman büküldü. Bir taraf onu, öne doğru itti. Diğeri önce durdurmak, daha sonra yavaşlatmak, sonunda saklanmak istedi nihayet yolundan çekildi.

Bir genç adam, kuşkulu bakışları altında Puhavaimu, Müüriva-le'de, bir yanında hâlâ anahtar çiziği duran polis arabasının içinde paraları verdi. Pratu Maantee üzerindeki bir evin ikinci katından gelen şarkılar ve gitar sesleri arasında Voskrensenyov, başlangıcı burada hissediyordu.

Eski şehir bir Avrupa kartpostalı gibiydi. Arnavut kaldırımı döşeli sokaklar, soluk renkli ön duvarları olan binalar, kalın bitki örtüsüyle kaplanmış duvarlar, tepenin doruğunda bir kale. Töton Şövalyelerine ait etkiler, şehri Bruges veya Danzig gibi eski yüksek seviyeli Alman şehrine çevirmişti: Uygar, deniz kenarında ve 20. yüzyılın son dönemine hoş biçimde hiç uymayan. Hem Moskova'yı, hem Tallinn'i aynı anda sevebilmek olanaksızdı. Kişi ya Moskova'nın grotesk enerjisinden etkilenir veya onu insancıl bulmazdı. Tallinn ya insanı Tötonik sevimliliğiyle ısıtır veya sıkardı. Voskrensenyov sıkılarak büyümüştü. Yine de bir zamanlar burayı severdi ve bir devrim onu başka ellere defederse yine sevebilirdi. Raeapteek Kemeri'nin altından yürüdü ve Puhavaimu çanlarının saat 11'i çaldığını duydu. Gelecek yıllarda nelerin saklanıp, nelerin elden çıkartılacağını düşünerek bu Estonya devrimini uzaktan izleyebileceğine şükretti.

Sere serpe genişleyen, şehrin ihtişamının solunduğu ve Sovyetleştiği kenar mahallelere doğru arabasıyla yöneldi ve Keila-Joa'nın köşesinde durdu. Voskrensenyov arabasından inince, geldiği yerin merkezindeki şelalenin sesini duydu ve şelalenin arkasındaki malikanenin ahşap çatısını gördü. Malikanenin arkasında tipik bir Estonya ormanı vardı. Koyu renk çam ve açık renk huş ağaçları etrafa serpilmişti ve orman şehirden denize kadar uzanıyordu. Genç bir çiftin el ele ormanda kaybolduğunu gördü. Birbirlerine benzer biçimde kanlı canlıydılar. Rusya'nın ana şehirlerinden birisinde kuşku yaratabilecek kadar sağlıklıydılar.

Onların kayboldukları noktanın yanından başlayan çekici ve masum görünüşlü, bir biçimde Sovyet şehir planlamacılarının yıkıcı bakışlarından kurtulabilmiş olan sıralı ufak ahşap evler vardı. Voskrensenyov ona en yakın olan evin kapısını çalarken aradaki açıklıktan evin arkasında parlayan denizi fark etti.

Kapıyı açan adam yıpranmış bir deniz kırlangıcına benzi-

yordu. Komutandan bir baş daha uzundu, ince, uzun bir burnu ve dağınık beyaz sakalları vardı. Yaşı nedeniyle bir gözü bulanıktı, iyi görmüyordu ve oyuğun içinde kırık bir pusula gibi sağa sola hareket ediyordu. Diğeriyse bir karga gözü kadar siyahtı. Her ikisinin de etrafında kırışıklıklar ve yarıklar vardı. Sanki bir şey atmaya hazırlanır gibi gevşek kazağının kollarını dirseklerine kadar sıvamıştı ve gelenin konuşmasını bekliyordu.

Voskrensenyov "Yoldaş Tiima mı?" diye sordu. Yaşlı adam başını salladı ve Voskrensenyov askeri kimliğini ona gösterdi. "Yoldaş Tiima. Buraya, komşularınız tarafından size karşı yöneltilen bir şikayeti incelemek için geldim. Belgeleriniz." Voskrensenyov yaşlı adama elini uzatarak ona olabildiğince boş gözlerle baktı. Adam gözünü Voskrensenyov'dan ayırmadan cebinden deri kaplı iç dolaşım pasaportunu çıkardı. Komutan belgeye bakar gibi yaptı. Düşündüğü; yalnızca her sayfaya ne kadar bakarsa, adamın onun gerçekten de o sayfaya baktığını sanacağıydı. Pasaportu kapattı ve beşinci kez ağırlığını bir diğer ayağına veren yaşlı adama uzattı.

"İçeriye girebilir miyim?" diye sordu.

Gören gözünü Voskrensenyov'a sabitleyip, bulanık gözü dönmeye devam eden Tiima, "Duruma göre değişir" dedi.

"Neye göre?"

"Kim olduğuna. Şikayetin ne olduğuna. Giremeyeceğini söylersem ne olacağına göre."

"Adım Voskrensenyov, Sovyet ordusunda komutanım. Baltık güçlerini yönetiyorum. Eğer girmemi engellersen adaletin yerine getirilmesini engellemiş olursun."

Adam yorgun bir biçimde kaşlarını kaldırdı. "Bir subay şimdi benim evime kadar mı geliyor?"

"Bunu daha sonra tartışabiliriz. Ama bir polis olmamam seni tutuklayamayacağım anlamını taşımaz.

"O zaman içeriye girseniz iyi olacak gibi görünüyor."

Kulübe pipo dumanı, odun dumanı ve rüzgarın arka pencereden taşıdığı deniz kokuyordu. Hava Voskrensenyov'un gözlerini yaşarttı. Yaşları silmek için gözlüklerini çıkarınca yaşlı adam gülümsedi. Ufak bir zafer. "Dışarı çıkmak ister misin?"

"Hayır. Bir dakika yeter. Oturabilir miyim?"

"Rahatına bak. Ama önce anlatmayacak mısın?"

"Neyi?"

"Şikayetin en olduğunu?"

"Bay Tiima, komşularınız burada dini işler çevirdiğinizi söylüyorlar."

Adam "Bu hiç olmaz" diye yere tükürdü. "Burası Moskova değil. Komşularımı tanırım, onlar da beni. Hiçbiri bunu söylemez, çünkü böyle bir şey yapmadım."

"Burada şöyle yazan bir ifade var..."

"İfadelerde istediğiniz her şey yazabilir. Bu bir şey yaptığım anlamına gelmez. Herkese her şeyi söyletebilirsiniz."

Voskrensenyov konuşmasını sürdürürken sesini biraz yükseltti ve dudaklarını aşağılayıcı bir tavır olarak düşündüğü tarzda buruşturdu. Gözlerini önündeki kağıttan ayırmadı. Gözlerindeki heyecanı ve elde etme isteğini adamın görmesini istemiyordu. "Burada, kulübenizin arka tarafında izinsiz toplantılar düzenlediğiniz, ikonaların ve dini eşyaların arka pencereden açıkça görülebildiği yazıyor. Arkanızdaki ormanın bir gezi alanı olduğu belli."

"Hep öyle oldu. Bu yolları ben elli, belki yetmiş yıl önce açtım. Doğrudan denize gidebilirsiniz."

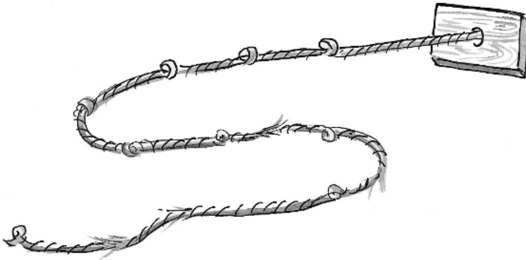
"Bu yolları açmak için gerekli izni almış mıydın?"

Yaşlı adam yüzünü buruşturdu, başını kuşkuyla salladı ama şaşkınlık göstermedi ve bir şey söylemedi.

"Arka odayı şimdi görebilir miyim lütfen? Böylece iddianın doğru mu yanlış mı olduğunu kanıtlayabilirim."

Yaşlı adam kımıldamadan "Orası bir kilise değil" dedi.

Voskrensenyov ayağa kalkarak etrafına bakındı. Ev iki yüz yıldan daha yaşlı olmalıydı. Yirmi yıllık da olabilirdi. Ahşap işçiliği Sovyet olamayacak kadar hünerliydi. Ve birkaç süslemesiyle -canlı bir duvar halısı, Baltık kıyısından doğan bir güneşi gösteren bir tablo, geniş bir soba üstünde tahtadan oyulmuş bir sıra gemiler- basit ve rustik bir görünümü vardı. 20. yüzyıldan çok 19. yüzyıl eseri gibiydi. İstediği bir şeyin yakınındayken her zaman olduğu gibi Voskrensenyov'un kasıkları ve parmak uçları karıncalanıyordu. Tabii ki eğer yanılıyorsa basitçe özür diler ve ortadan kaybolurdu. Ama hiç yanılmamıştı. Sovyetlerde bile para ve imtiyazın doğru biçimdeki birlikteliği sizi doğru bilgiye ulaştırıyordu. "Bay Tiina, Sovyet halkının esenliği ve ulusal ilkeleri gözeterek, bu odanın kilise olup olmadığına ben karar veririm. Beni odaya sok."

Parça 12: Belli noktalarda yıpranmış ve rengi belirsiz bir ip parçası. 35 cm. uzunluğunda ve 8 adet düğüm atılmış. İpin bir ucunda bir düğüm, diğer ucunda oyun kartı büyüklüğünde zamanla yeşilleşen bakır bir plaka var. Bu bir Arap denizcisinin denizde kullandığı kamal adlı bir araç. Bir yolculuğun süresini tespit etmek için kullanılırdı.

Simya bir insanın yaşamına yıllar ekleyebilir, ancak bir yaşamı sonsuza dek uzatamaz. Her ne önlem alınırsa alınsın, insanlar kalabalıklaşır ve herkes kaçınılmaz olarak bir komşusunun, hatta (bazen) bir arkadaşının ne zaman yaşlılığa yenik düşeceğini merak eder. Simyacılar bir nedenle Nebukadnezar'dan veya Tithonus'dan daha çok Hermes'e hürmet ederlerdi. Kaçış. Hiçbiri uzun yaşamıyla bilinmedi: Birisinin yaşı veya görünümü kuşku uyandırınca ortadan kaybolurdu. Bir yılanın kabuk değiştirmesi gibi o da yaşlılığı üstünden atardı. Daha sonra bir başkası olarak bir başka yerde ortaya çıkardı. Bir pusula veya bu durumda tarihi bir kamal, onu taşıyana sonunda yaşamıyla barışarak onu terk etmesi gerektiğini anımsatırdı. Ama bu birçoğu için olduğundan daha fazla farklı, az acılı ve kalıcı bir anlam taşırdı.

Üretim tarihi: 7 Jumada l'ula 538 (Ç.n.: 5. veya 6. ay). Bu M.S. 1150 yılına denk gelir.

Üretici: Bakır plakada şu yazılıdır: "Bağışlayıcı ve merhametli olan Allah adına. Elinizde, Um Kasrlı sanatçı Yahya Rıfat Tawfit el-Hashemi'nin kamalı var. Elleriyle son ipliği ördü ve son çekici bu bakıra 7 Jumada l'ula 538 tarihinde vurdu. Kullanıcısına Allah'ın lütfünü bahşetsin ve onu Allah'ın yollayacağı yerlere doğru sakin denizlerden, hafif rüzgarlarla geçirsin."

Çıkış yeri: Yukarıya bakın.

Bilinen son sahibi: Herve Tiima. Lehimci, terzi, asker, gemici, gemi aşçısı, münzevi, papaz, garip ve doğrulanmayan kuramlar dağıtıcısı.

Tiima, "hexadecalogue" adlı romanları yazan ama hiç yayınlamayan Paldiski belediye başkanının oğluydu. Bu roman, Baltık Denizi ve Matsalu Körfezi arsında sıkışan, okyanusu düşleyen ama yüzyıllardır Hiiumaa ve Rohukula yakınındaki batı anakara körfezi arasında çalkalanan dalgaların bakış açısıyla Estonya tarihini anlatıyordu. Bu ara yerden kaçabilen tek dalga, bir Danimarka gemisini Kral Sweyn'in sarayından bir kış fırtınasında Batı Estonya'ya, Hiiumaa'ya taşıyan dördüncü roman kahramanıydı.

Tiima, dördüncü romanın metafor göndermelerinden sıkılmıştı ve sonunda geminin yolcularıyla ilgili kendi öyküsünü yazdı. Bunun kurmaca olmadığına inanıyordu. "Kuzey Denizi'nin Arapları" adlı elyazmaları, Estonya'nın kimliğinin temelinde El-İdrisi'nin, hâlâ dünyanın merkezi olan Bağdat'tan Baltık Denizi'yle Peipsi Gölü arasındaki donmuş ve karanlık sulara getirdiği çok güçlü ve değerli bir öğe olduğunu ileri sürüyordu. Sovyetler Birliği günlerinde inanç güçlendiricilerin, geleceği bilenlerin, acemi ve usta romantiklerin hepsi de kaybolan vatandaşlar oldular. Tiima'nın kuramı Tallinn'in kuzeyindeki köylerde moda oldu. Hatta kulübesinin arka odasında bir okuma ve tartışma grubu kurmaya bile cesaret etti. Odasının duvarını, babasından ona kalan bir denizcinin anılarıyla süslemişti: Bir sekstant ve eski bir ipe bağlı bir bakır plaka.

Tiima'nın, ormanda yerel polisin taşıdığı türden bir tabancayla kafasının arkasından tek bir kurşunla vurulmuş olarak bulunmasından sonra orada yaşayanlar Keila-Joa'nın ana meydanında yasa dışı olarak toplandılar. Toplantı sakin geçti ama dağılma emriyle toplantı dağılmadı. Sivil başkaldırma haberi hızla ülkeye yayıldı. Şiddet gösterilmeden ve hatta daha sonra düzenlenen barışçı bir toplantıyla Kelie-Joa'daki her vatandaş üç yıl sonra "Baltık yolu" zincirine katıldı.

Tahmini değeri: 900 yaşındaki bir ip parçası, yeşillenmiş bir bakır levhaya bağlı olursa, bir hurdacıdaki değeri ancak 10 dolar olabilir. Bir değeri olmayabilir. Rahatlıkla çöpe atılabilir. Öte yandan Vasco de Gama'nın seyir subayına ait olan kamal gibi 30.000 dolar da edebilir.

Bu dünya böyle yaratıldı.

Kapısını Profesör Jadid için açana kadar, arabamın ne kadar pis olduğunu fark etmemiştim. Arabaya binmeden önce alnı kırıştı ve bir an duraksadı, hemen kendisini toparladı ama hislerini belli etmişti. Birkaç kağıt su kabı, sandviç kağıdı, gazete, iki kırık şemsiyeyi oturma koltuğunun altından topladım ve arkaya attım. Daha sonra koltukta bulunan her renkteki kırıntıyı elimle yere süpürdüm. Enerjik bir biçimde arabaya oturdu. Parktan çıkarken "Meraktan soruyorum -biraz meraktan da fazlası- dindar mısın?" dedi.

"Ne demek istediniz? Neye inanan birisi mi?"

"Ne olduğu önemli değil. Bence din, başlangıç için doğal bir nokta. Yani demek istediğim, mizaç olarak inanca mı, kuşkuya mı yakınsın? Tabii ki ikisi birbiriyle uyuşmaz değiller."

"Sanırım çok dindar değilim. Çocukken bazen kiliseye giderdim. Ama kökleşmiş bir inancım yok. Böyle bir şey hissetmedim. Ailem de fazla dindar değildi. Ama bu başka bir öykü."

"Bunun sonucunda eksikliğini duyduğun bir şey oldu mu?"

"Sanırım bu konuda bir şey bulanlar, hatta ritüelleri yaşamlarının bir parçası yapanları kıskanıyorum."

"Din, varlıkbilimi açısından rahatsızlık yaratsa da en azından bir yapı oluşturabiliyor. Ruhla ilgili olmasa da zamanla ilgili bir yapı."

Ona, bu konuya neden girdiğini sordum.

"Diyebilirim ki merak, yalnızca merak. Bugünlerde sinagoga pek gitmiyorum. Bilebileceğin gibi eşim Ortodoks Hristiyan'dır. Kaliforniya'da Suriyeli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiş. Biz, kızlarımızı kilise terbiyesiyle büyüttük ve bu da ailemde epey sorun oldu. Ama yaşım ilerledikçe, kozmogoni veya Yahudi teolojisinden çok, senin de bahsettiğin gibi ritüellerden etkilenmeye başladığımı fark ettim. Eski ve bilinmeyenle birlikte olmak gibi. Hiçbir utanma duygusuna sahip olmadan, kendimi, atalarım arasında yüzyıllar boyunca oluşan inananlar halkasındaki çalışmayan halka olarak görüyorum. Eğer daha yansız olursam, belki refahın, sıkıntının elde edemediğini nasıl başardığı konusundaki ironiyi anlayabilirim. Böylece bir fikirle kaynaşmadan düşünebiliriz. Biz derken, tabii ki kendimi kastettim. Evet. Boş laflar etmek istemezdim. Lütfen Grover Caddesi'ni izle ve Appleman'a doğru sola dön. Evim Torrance'-yi hemen geçince." Profesör Jadid radyomda klasik müzik buldu. On dakika kadar konuşmadan araba sürdüm.

"İşte burası. Ya evin önüne gir veya caddeye park et. Nasıl istersen."

Arabayı caddede, küçük, temiz ve tipik bir Wickenden evinin önüne park ettim. Önünde tahta parmaklıkları, her üç katta verandası ve her verandadan diğerine inen (veya oraya çıkan) birer merdiven vardı. Eski evimden veya Mia'nın yeni evinden farklı görünmüyordu. Neden farklı bir şey beklediğimden emin değildim. Belki de bir kale, malikane veya manastır bekliyordum. Ülkedeki hoş bir ev. Profesör Jadid'i kaban ve çizmeler içinde, çim biçme makinesinin önünden geçerken ve yerdeki yerel gazeteyi almak için eğilirken görmek, bana tuhaf gel-

di: 19. yüzyılda bir Viyana kafesinde her akşamüstü kaybolan birisi gibiydi.

***

Profesör Jadid'in mutfağı uzun ve alçaktı. Sıcak bir biçimde ışıklandırılmıştı. Ahşap kaplıydı. Hoş bir çocukluk geçirilebilecek bir yerdi. Hünerli bir biçimde iki adet domates ve iki küçük soğanı ufak küpler biçiminde doğradı. Sonra bir tahta kaşıkla bunları karıştırdı. İçine biraz sarımsak da ekledi. Pencere pervazındaki bir saksıdan üç yaprak güvey otu kopartarak onları da kattı. Biraz zeytinyağı ve beyaz şarap da ekledi. Bir kuzu parçasını doğrayarak bu karışımın içine attı. Daha sonra seramik bir kap içersine konan bu malzemeler fırına sürüldü. İkimize de beyaz şarap doldurduktan sonra, köşede duran, büyük dikdörtgen biçimli çantanın şerefine kadeh kaldırmamızda ısrar etti.

"Neden?" diye sordum.

Bir gösteri adamı edasıyla kaşlarını kaldırırken "Her şey açıklanacak" dedi.

Nefesimi sabırsızlıkla verdim. Arka kapıya açılan iki cam kayar kapının önündeki yuvarlak tahta masada oturuyorduk. Ama gece üstümüzden ve arkamızdan gelen ışık nedeniyle kapılardan ancak kendi yansımamızı görebiliyorduk. Cam kapıya aniden vuruldu, yansımalarımızın kaybolması beni yerimden sıçrattı ve şarabı yere döktüm.

Profesör Jadid sempatik bir biçimde yüzünü ekşitti ("Joseph hep arka tarafa park eder") ve ayağa kalkıp kapıyı açtı. Bir elinde altılı Newport Storın paketi, diğer elinde bir dosya tutan yeğeni içeri girdi. Amcasını neredeyse tamamen sarmalayarak kucakladı ve yanaklarından üç kez öptü. Joe'yi uzun ince, bıçak

gibi ütülenmiş kahverengi takımıyla, çizgili gömleğiyle, lal taşlı iğneli kahverengi kravatıyla, deri ceketli genç bir adam takip ediyordu. Yarı aç, endişeli, 1950 yılı Greenwich Köyü müzisyeni gibiydi.

Joe "Bu, Lyosha Priyenko" dedi. Priyenko kapıdan canlı bir biçimde süzüldü ve sanki tanınmaktan korkar gibi kemikli elini bana ve profesöre uzattı. "Lyosha Priyenko, bu amcam Abe ve bu da işleri başlatan Paul. Lyosha organize suçlarda çalışıyor."

Profesör, "Memnun oldum, buyurun. Ne içersiniz?" dedi.

Priyenko bir elini havaya kaldırdı ve başını olumsuz anlamda sallarken elini de salladı. Belirgin, balta biçimindeki yanak kemikleri bir ikizkenar yamuğu iki parçaya böler gibiydi. Ve garip tavrı yüzündeki iki bölgeyi uyumsuz bir biçime sokuyordu. "Ah, bir şey istemem efendim, teşekkürler. Hâlâ görevdeyim." Hafif aksanlı konuşuyordu -ünlüleri uzundu ve lastik gibiydi; ünsüzleri, boğazdan dile doğru giderken birbirine giriyordu- ve sanki bir asker gibi dik ve ifadesiz bakışlarla duruyordu.

"Tabii, tabii, lütfen." Profesör, Joe ve Priyenko için iki sandalye çekti ve biz de kendi sandalyelerimize oturduk. Joe bir kutu bira açtı ve amcasının uzattığı bardağı istemedi.

Profesör "İlk önce hanginiz konuşacaksınız?" diye sordu.

Joe ağzını gömleğinin koluyla sildi: "Lyosha asıl işine dönmek zorunda. Bu nedenle ilk o konuşsun." Koca göbeğini kaşıdı ve sanki hakarete uğramış veya düşünceli gibi burnunu çekti. "Abe, hoş kokan bir şey var. Yemek ne zaman?"

Profesör Jadid parmaklarını şaklattı ve parmağıyla şakağına dokundu. "Hatırlattığın için teşekkürler Joseph." Tabakları ve çatal bıçakları masaya koydu ve fırını açarak kuzuya baktı. "Yemek kısa zamanda hazır. O zamana kadar bir şey yenmeyecek. Kurallarımı biliyorsun." Tezgaha doğru yürüdü ve salata

hazırlamaya başladı. "Dinliyorum" diye omzunun arkasından konuştu.

"Yani" diye söze başladı Joe. Bu arada içkisini bitirmiş boş kutuyu yere koymuştu. "Dün Lone Wolf'a gittiğimizi anımsıyorsunuz. Parmak izi için bir bardak aldığımızı anlatmıştım."

"Evet."

"Sally ve Lyosha bardağı inceldiler. Bu arada Abe Amca, Sal gelemediği için özür diledi. Çocuklarından birisinin bu akşam gösterisi varmış."

Profesör başını salladı ve tamam anlamında bıçağını kaldırdı.

"Her neyse, Priyenko'nun burada bir erkek kardeşi var. Kardeş mi, kuzen mi?"

Priyenko, sanki öğretmeni ona soru sormuş gibi yerinde doğrularak "Aslında iki erkek kardeşim var" dedi. "Bir tanesi Moskova başsavcısıyla birlikte çalışıyor, diğeri de içişleri bakanı yardımcısı."

"Tamam. Burada söylediklerinden Rus sadakatini görüyorsunuz. Bu adamların özü farklı."

Priyenko omuzlarını silkti ve masaya doğru baktı. "Öz, evet ben de öyle düşünüyorum. İyi işlerde olduklarını anladınız sanırım. Bize yardımcı oldukları için gelecek ziyaretimde yeğenlerime hediyelerini vereceğim."

Joe sandalyesinin köşesine doğru heyecanlı ve tehlikeli bir biçimde kayarak "Peki, her neyse" dedi. "Barmen Eddie'nin ve Puhapaev'in parmak izlerini de ona ve Sally'e verdim. Puhapaev'in sabıka kaydı olduğunu ve şahit olarak da sorgulandığını biliyorsunuz. Wickenden'deki federaller kim olduğunu biliyorlar." Başımı salladım.

Profesör Jadid, insanın kanını donduracak ve yüzünü kızartacak hoşnutsuz bir tavırla salatayı masaya taşıdı.

"Evet, bundan dün amcama bahsettim. Onun getirmeye çalıştığı mücevherleri Jaan'ın çalmaya çalışması canını sıktı" dedi Joe. "Eddie'nin de federallerle işi olmuş. Onu şöyle kaydetmişler... Bakalım" dedi ve Priyenko'nun ona uzattığı bir kağıdı açtı: "Edouard İvanov, 4 Şubat 1992 tarihinde Kings County, New York'ta yanında çalınmış eşya bulundurmakla suçlanmış. Evinde gözaltında tutularak polise düzenli biçimde uğramış. İyi hal, şikayet yok, falan, filan. Daha sonra Kings County Mahkemesi'yle veya bir başkasıyla bir ilgisi olmamış."

"Ne tür çalınmış eşya?" diye sordum.

"Altın. Bridgeport, Connecticut'un dışındaki Ukrayna Ortodoks Kilisesi'nden çalınan altın ikonalar. Böyle yazıyor. Federal soruşturma olmuş. Puhapaev'in olayına benziyor: Üzerinde çalıntı mallarla yakalanan hırsızlar, onları İvanov'un azmettirdiğini söylemişler. Öyle görünüyor ki Eddie'nin takım elbise giymiş korkuluktan bir avukatı varmış. Neden diğer adam gibi aptal bir avukat tutmuş?" Joe bana bir cevap bekler gibi baktı. Tek duyulan, fırındaki kuzunun pişerken çıkarttığı sesti.

"Para" dedi Priyenko. "Belki de cimriydiler."

Joe yarım ağızla "Olabilir" dedi. "Demek bunlarla daha önce hiç karşılaşmadın?" Parantez içine alır gibi bana ve amcasına ekledi: "Şehir içinde ve etrafında Rus mafyası için çalışıyormuş."

"Hayır, onlar hakkında hiçbir şey duymadım. Ama biliyorsun hiçbiri Wickenden'de yaşamıyor ve ben de dokuz veya on aydır buradayım." Priyenko, uzun kadınsı parmaklarıyla gömlek cebinden sigarasını çıkardı ve önüne bir kül tablasıyla bir kibrit kutusu koyan Profesör Jadid'e baktı.

Joe bilmiş bir biçimde başını salladı ve çenesinin altını kaşıdı. Her erkeğin, tıraş olurken kaçırmaya mahkum olduğu yüzünün bir parçası vardır. Bu, Joe'ye ait olandı: Çenesinin en

altı ile boynu arasında uzunca bir sakallı bölge vardı. "İyi tarafını anlat" dedi. Kime konuştuğu anlaşılamamıştı. Amcası, hepimize pişmiş kuzu eti servisi yaptı. Joe, Priyenko'ya dostça ama onu neredeyse yere düşürecek şiddette bir dirsek atarak "Hadi" dedi ve ağzından, yakasına doğru yemeğin suyu akarken "anlat" diye sürdürdü.

"Ah, ben mi? Tabii. İvanov ve Puhapaev'in Rusya'da kayıtları çıktı." Ses çıkartmadan dinliyorduk. Priyenko sigara içtiği elini salladı. Yemek yemiyordu. "Evet, bu şaşırtıcı olmadı. Askere veya Komsomol'a giden veya büyük şehirlerde yaşayan herkesin parmak izi olur. Şaşırtıcı olan bunu bir günde bulmam" derken kıkırdadı. "Erkek kardeşim -başsavcının yanında çalışan- bilgisayara yeni kayıtlar girmekte olduklarını söyledi. Eskileri, hâlâ her zaman olduğu gibi Novokuznetskaya'nın altındaki büyük odadaymış. Neyse ki altı kayıt operatörünün dördüyle ilişkisi olmuş ve üçü sorunsuz bitmiş. Moskova'da, bulmak istediklerimizin nerede olduklarını bilebilecek tek adam." Hiçbirimiz gülmüyorduk ama o bunu oldukça komik bulmuş gibiydi.

"Konuya gel. Ve bir şeyler ye sıska."

İzin alır almaz Priyenko da aceleyle yemek yemeye başladı. "Bu güzel yemek için teşekkürler. Türk mü?"

Profesör "Tarif mi?" diye sordu. Priyenko başını salladı. "Yunan kökenli olabilir. Ama şimdi tamamen bana ait. İyi bir tahmindi. Türk kökenli de olabilir. Gelecek sefer sumak da eklersem, belki..."

"Abe, özür dilerim ama Priyenko biraz sonra gidecek. Tarifleri gelecek sefere bırakabilir miyiz?"

Profesör Jadid önce üzülmüş gibi göründü, daha sonra nazik bir biçimde omuz silkti. "Özür dilerim. Yaşlı adamların çoğu ya bahçeyle uğraşıyor veya golf oynuyor. Ben mutfakla uğraşıyorum. Lyosha, lütfen devam et."

"Evet, kardeşime göre İvanov'un parmak izlerinin Rusya'daki sahibinin adı İbrahim İlhami. Kaçak eşya işi yönetmesi nedeniyle 1985 yılında kırk yıl çalışma kapında iş görmeye mahkum olmuş bir İnguş vatandaşı."

"Ne kadar ilgi çekici" dedi Profesör. "1985 yılında Sovyetler Birliği çöktükten sonra suçlar yeniden gözden geçirilmemiş mi?"

Priyenko dudaklarını büktü, kaşlarını kaldırdı ve omuz silkti. "O zamanlar en önemli iş suçlular değildi. Bu durumda zaten çalmak, çalmaktır. Komünist hırsızlık veya serbest pazar hırsızlığı farklı olamaz. Ama bilmiyorum..."

"Neyi bilmiyorsun?" diye sordum.

"Bekle ki bitireyim." Ceketinin cebinden bir defter çıkardı. "İlhami gelişmiş bir hırsızlık ve yeniden satış şebekesini yönetiyormuş. Rusya'yı ziyaret eden Batılı turistlere dini ve tarihi Rus sanat eserleri satıyormuş. Tabii ki çoğu sahte. Batılılar bunu anlayamaz." Kederli bir gülümsemeyle yere bakarak konuşmuştu. "Bu arada sizi incitmeyi amaçlamadım. Ruslar için araba, Batılı giysi, pop müzik, Batı Almanya ve İskandinavya'dan gelen markalı sigara kaçakçılığı yapıyormuş."

Masadan öne doğru eğilen ve ikinci birasını açarken tatmin olmuş bir edayla zırvalayan Joe, "Pek az zamanlarını alıyordur" dedi.

"Henüz bitirmedim" dedi Priyenko. Herkesin dikkatini çekip çekmediğini anlamak için durdu. Tatmin olmuş bir baş işaretiyle dinlendiğini anladı. "Orta Asya'dan Rusya'ya değerli madenler ve mücevherler de kaçırıyormuş." dedi.

"Bunlar hep mücevherlerle uğraşırlar" dedim.

Gülümseyen profesör "Evet" diye onayladı

Priyenko bıçağını bir parça kuzu etine saplayıp, ağzına atıp çiğnerken, dolu ağzıyla, "İlgi çekici olan bu tür bir suçla-

mayla kurşuna dizilmesi gerekirdi. Organize suç ve mafya Rusya'da yaygındı ve Sovyetler bunu ortadan kaldırdı. Hayır. Aslında vardı ama yönetimin bir uzantısı olarak." dedi. Hepimiz güldük. O ise gülmeden, gözlerini kırpıştırarak bize bakıyordu. "Bu bir şaka değil. Veya şaka olsun olmasın, gördüğüm her Rus çetesi, bilerek veya bilmeyerek Sovyetler Birliği Komünist Parti-si'yle iç içeydi. Tek fark, bu çetecilerin, yaptıklarını kimsenin inanmadığı uzun konuşmalarla ve yalan ideallerle yasallaştırmaya çalışmamalarıydı. Yani, söylediğim biçimde İlhami bu suç nedeniyle kurşuna dizilmiş olmalıydı. Ama öyle olmadı. Sanırım bazı bağlantıları vardı. Ordu veya gizli servis. Yoksa böyle bir şeyi nasıl organize edebilirdi? Hatta bunu bile" derken müziği başlatmak üzere olan bir orkestra şefi gibi parmağını kaldırdı. "İlhami ile ilgili en garip şey değil."

"Tanrım, çocuğum bu bir oyun değil, hadi konuş." dedi Joe.

"Rus polis kayıtlarına göre İlhami hâlâ Magadan'da."

"Magadan neresi?" diye sordum.

"Japonya'nın birkaç bin mil güneyi, Alaska'nın birkaç bin mil güneybatısı ve her yerden milyon mil uzaklıkta bir yer. Bir hapishane." dedi Joe.

Birbirimize kafamız karışarak baktık, Priyenko kahkahadan katılıyordu. "Bir Amerikan polisinin Magadan'ın nerede olduğunu bilebileceğine inanmıyorum. Sen biliyor musun?"

Joe tatmin olmuş biçimde omzunu silkti ve sırıttı.

"Kayıtların bu kadar karışık olması komik" diye sürdürdü Priyenko. "Kardeşime İlhami'nin burada olduğunu söyledim. Bana bağırıp küfretmeye başladı. Çünkü eğer birisi konuşmamızı telefonda dinliyorsa, o zaman kayıtlarda sorun olduğundan haberi olduğunu bileceklerdi. Belki de bunu kanıtlaması için onu Magadan'a yollarlardı."

"Böyle bir hapishaneden nasıl kaçılabilir?" diye sordu Joe.

"Aslında birçok yolu var. Bizim sandığımız gibi bağlantıları varsa kaçmak sorun olmaz. Yapılması gereken sahte bir evrak düzenlemek veya bir-iki muhafıza rüşvet vermektir. Şimdi ilginç olan, donmuş bir bölgeyi nasıl aşabildi? Sanırım orada yaşayan Yakutlar var. Ancak herkes bilir ki kaçanları yakalayıp teslim etmek üzere görevliler. Kuzeyli halklar devriyesi. Yakutları nasıl aşabildi? Bu hapisten kaçmasından daha zor. Ancak kaçakçılar çetesi bunu organize etmiş olabilir. Eşyaları, bir yerden diğerine sorunsuz olarak taşıyabiliyorlar."

Profesör Jadid tabaklarımızı temizledi ve bardaklarımızı yeniden doldurdu. Joe üçüncü kutu birasını açtı ve profesör de bir tane aldı. "Seni senden kurtarıyorum Joseph, bir masa dolusu yiyecek ve içecek hep yakınında oluyor." dedi.

Profesör, Priyenko'nun sigarasından da aldı. "Ve senin de Jaan ile ilgili bazı bilgilerin olmalı, değil mi?" dedi.

"Tabii ki" dedi Priyenko. "Bu önemli olmayabilir ama dedektif bu akşam anlatmamı istedi."

Joe, "Bu arada bahsettiği benim" dedi. "Dedektif. Onu araştırma sahası dışında bir konuyla nasıl uğraştırabildim sanıyorsun? Ona borçlandığımı düşünüyor." Priyenko sanki dayak yemiş gibi bakıyordu. Şaşırmış ve kızmıştı. "Evet tabii ki ona borçlandım."

Profesör, destekler bir tavırla "Joseph'i tasdik ederim" dedi. "Benim yeğenim olmasaydı bile. Biz Jadidler borçlarımızı unutmayız ve borcu hafife almayız." Joe başını sallayıp, Priyenko'nun sırtını okşadı.

"Tabii ki hiçbir endişem yok. Devam edeyim mi? Güzel. Kardeşime Puhapaev'in parmak izlerini faksladım ve o da bunların İvan Voskrensenyov'un parmak izleriyle yüzde kırk uyum gösterdiğini söyledi. İlk önce Murmansk'da görev yapan, daha

sonra Riga'da ve sonra da Moskova'da Deniz Stratejisi ve Güvenlik Direktörü olan bir deniz subayı." Defterine bir göz attı. "Notlara göre 1991 yılında emekli olmuş ve daha sonra nerede olduğu bilinmiyor. Yani askeri hastaneye veya cenaze törenine hiç gitmemiş. Belki hâlâ Rusya'da ama çok fazla sessiz bir yaşamı var."

Profesör "Yüzde kırk uyum ne anlam taşır?" diye sordu.

Joe "Şunu söylemeliyim ki birçok hakim için kanıt teşkil etmez."

Priyenko, önce sol, sonra sağ, sonra yine sol elini kaldırdı. "Söylemesi zor. Voskrensenyov'un parmak izleri -bir bakayım- 1957 yılında alınmış. Mikrofilme aktarılmış ve parmak izi veri tabanına 1989 yılında yüklenmiş. Geçen yıl da daha gelişmiş bir görüntüleme sistemine geçirilmiş. Kardeşimin söylediğine göre resim kalitesi iyi değilmiş. Hâlâ gözle karşılaştırıyorlar. Çünkü resim kalitesi onları yanıltabiliyor. Bu makinelere ne deniliyordu?"

"Kim takar?" dedi Joe.

"Joe, lütfen."

"Özür dilerim Abe. Kötü alışkanlık."

"Peki. Her neyse" dedi Priyenko. "Bu tam bir uyum olabilir veya olmayabilir. Bunu hiçbir zaman bilemeyeceğiz. Bu arada ilgi çekici bir şey: Voskrensenyov, Rus dilinde pazar günü anlamını taşır. Çavuş Jadid de Jaan Puhapaev'in, 'John Sunday' olarak çevrilebileceğini söyledi. İvan ise John'un Rus dilindeki karşılığıdır. İlgi çekici değil mi?"

Profesör, "Voskrensenyov sık kullanılan bir Rus adı mıdır?" diye sordu.

"Sık kullanılmaz. Ama biliyorsunuz ki Rus dilinde çok fazla soyadı vardır. Belki on beş-yirmi kadar da ilk isim olabilir. Ama soyadı çok fazladır."

"Evet öyledir" dedi Joe. "Sally, arkadaşlarının Estonya'da Ja-an Puhapaev adlı bir isim kaydına rastlamadıklarını söyledi. Bu isme çıkartılmış bir Amerikan pasaportu var ve Hartford Pasaport Bürosu'nca çıkartılmış."

Joe, Priyenko'nun sırtına bir şaplak attı. "Tamam oğlum. Bugün iyi iş yaptın. Dinle: Bugün seni sıkıntıya sokarken beni pek takmayacağını düşünüyordum, öyle değil mi?"

Priyenko ayağa kalktı ve ceketini giyerken "Kalın bir derim vardır" dedi. Kahverengi şık bir ceketi vardı ve her şehirlinin giyerek hoş görünmeyi arzulayacağı türdendi. Priyenko öyle görünüyordu.

Priyenko gülümsedi ve "İyi. Bugünün altın yıldızı" dedi. "Şaka mı yaptığımı sanıyorsun. Şimdi gidiyorum. Yine beraber çalışırız."

Priyenko ellerimizi sıktı, profesöre yemek için teşekkür etti ve ayrıldı.

"Peki?" dedim.

"Peki?" dedi Joe. Profesör fırını kapatmadığı için mutfağın ısısı artmıştı ve içerde yanan parçaların kokusu yükseliyordu. Yine de ayağa kalkan olmadı.

Profesör, uzun bir sessizlik sonrasında "Olağanüstü" dedi. "Meslektaşım sandığım kişi değilmiş."

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordum.

"Sovyet ordusunda çalışmış olması beni şaşırtmadı. Adının takma olması da derin düşünen herkes için doğal. Ama çok özel bir yakut koleksiyonunu çalmaya çalıştı: Kurnazlığıyla tanınan bir Sasani mücevher ustası tarafından gizli bir biçimde hazırlanan yüzüklere konulmuş olan yakutları. Eğer uygun şekilde kullanılır ve ilgilenilirse bu yakutların, doğru sahibine uzun ömür sağlayacağı, görünür ve görünmez düşmanlardan sahibini koruyacağı düşünülürdü. İster inan ister inanma, bu efsane de-

ğerlerini artırdı. Bu beni şaşırttı. Buna, boş zamanlarını başka bir Sovyet göçmenin ve mücevher hırsızının dükkanında geçirdiğini ekle. Ayrıca takma adı, kaybolmuş gibi görünen üst rütbeli bir deniz subayının adına kuşkulu bir biçimde benziyor. Buna Priyenko'nun, İlhami'nin askeri bağlantıları olduğuna dair kuşkusunu da ekle, -bence çok makul- bence çok garip bir resim oluşuyor."

"Puhapaev'in bir tür mücevher hırsızı mı olduğunu düşünüyorsun?" diye sordu Joe.

"Tam değil ve senin anladığın anlamda değil."

"Ne demek istedin?"

Profesör içini çekti ve söz konusu olan kutuyu masaya koydu. Bir şey söylemeden açtı ve içinden 10x14 ebadında sarı bir zarf çıkardı. "Kutunun garip olduğunu fark ettim ama istenilen etkiyi yapıyor. Her neyse, bugün odamda elimde olan bir tek bu vardı. Evden işe birçok öğrenci ödevi taşımıştım ve eve boş olarak getirmeyi düşünüyordum. Neyse. Paul, burada Jaan'ın kutusundan çıkanların olduğunu sen biliyorsun ama Joseph sen bilmiyorsun."

Profesör zarftan uzun bir kağıt çıkardı. Eski tür bilgisayarlara uygun bir kağıda benziyordu. Her iki yanı delikliydi ve perfore atılmıştı. Böyle bir kağıdı hâlâ kim kullanıyordu? "Parça 1" dedi profesör, "Bir yolculuk programı. Tabii seyahat şirketleri bunu yaparlardı. Jaan maceralı ve pahalı bir kış yolculuğuna çıkmak üzereydi. Boston'dan Berlin'e, üç gün sonra Berlin'den Moskova'ya uçacaktı. Bundan beş gün sonra Tahran'a, Tahran'dan Riyad'a, Amman'a, Bağdat'a, Kudüs'e. Başka bir yolla Bombay'a, kısa bir aktarma için Los Angeles'e ve geriye Boston'a."

Joe "Büyük tur" diye şaka yaptı.

"Yaşlı bir profesör için iyi bir macera, öyle değil mi?"

"Ne yapıyormuş?" diye sordum.

Profesör sessiz kalmamız için parmağını kaldırdı ve sandığın içine tekrar elini soktu. "Parça ikiden altıya kadar: Pasaportlar; Eston, Rus, Alman, İngiliz ve İran. Joseph, Hollanda ve İngiltere dışında Birleşik Devletler'in çift vatandaşlık kabul edip etmediğini bana söyleyebilir misin?"

"Sanmam."

"Doğru. Etmiyoruz. O zaman, bu pasaportlar herhalde -görebildiğiniz gibi tamamen boşlar, üzerlerinde fotoğraf ve isim yok- Amerikalı kimliğini ortaya koymaktan çok değiştirmeyi amaçlıyorlardı. Bu akşam fark ettiğimiz gibi Estonyalı kimliğinin yerine bu Amerikalı kimliği geçmişti. Kimliğini sürekli değiştirecekti."

"Değiştirmek mi?" dedim. "Bu adam kaç yaşında? Yani, yaşam boyunca kaç kimliğe bürünebilirsin?"

"Bu hoş bir soru. Joseph'in anlattığına göre bu adam üzerinde otopsi yapan doktor organlarında anormal bir eskime eksikliği fark etmiş."

"Evet. Ama bu neyi kanıtlar? Hatırlarsanız adli tabip ölmüştü. Otopsiyi tamamlayamamıştı. Belki de düşündüğü bir şey vardı. Yorulmuştu, şöyle bir baktı ve işi ertesi gün sürdürmeyi düşündü. Onun yerini alan kişiyle konuşmadım. Belki o, bir şey bulmuş olabilir, ama bu... Bunun ne anlama geldiğini göremiyorum."

"Belki hiçbir şey ama bu iddia -organlarının olağanüstü iyi durumda olması- eksik bir incelemeden çok, iyi bir incelemeyi düşündürüyor, değil mi? Eğer adli tabip tembel birisi olsaydı veya acele ve eksik bir otopsi yapsaydı, o zaman cesette bulmamayı değil bulmayı umduğu özellikleri açıklardı. İkinci bir adli tabip, kuşkulu ve kolay çürütülebilir iddiaları neden ileri sürsün ki?"

Güzel bir noktaydı ve ne benim ne de Joe'nin bir cevabı yoktu.

"Parça 7" diye sürdürdü Profesör. "El yazısıyla yazılmış on beş adet esrarlı nesne: Bir imbik, bir kale, bir altın flüt, bir gümüş flüt, Etiyopya menşeli üç bölümlü bir sanat eseri, Xinjiang'ın fildişi, Hoxton'un ağlayan kraliçesi, bir sheng, gökkuşağı tozu, Kaan'ın kafesleri, beyaz ve kırmızı medikolar, El-İdrisi'nin kamalı, Erdebil'in sarı ve yükselen güneşi, güneşin gölgesi."

Joe her heceyi uzatarak "Gökkuşağı tozu mu?" diye dalga geçti.

"Mediko nedir?" diye sordum.

Profesör Jadid gülümsedi ve anlayışla baktı. "Gökkuşağı tozunun da ne olduğundan emin değilim ama sanırım sesinin tonunun kaldıramayacağı kadar önem taşıyor. Ve Joseph, St. Cyrll korosunda şarkı söyleyen hoş bir Gürcü hanım olan Mediko Tshvalianidze'yi anımsamalısın."

"Abe Amca, hiç kiliseye gitmediğimi hatırlamıyor musun? Diğer tarafta top oynardım."

"Tabii, tabii. Yaşlı bir adamın kafa karışıklığı. Her neyse, bunların son zamanlarda Jaan'ın eline geçen bir çeşit antika olduklarını sanıyorum. Her parçanın yanındaki farklı renklerdeki ve farklı kalemlerle konulmuş olan işaretlere bakın. Belki de farklı zamanlarda elde ettiği için."

"Abe Amca, sen polis olmalıymışsın."

"Sen yağlamaya devam et Joseph." Tekrar elini kutuya soktu ve altı adet deri kaplı çek defteri çıkardı. Sekizinci parçadan on üçüncüye kadar olanlar. Çek defterleri. Citibank, Baclays, ABN AMRO, İsviçre bankası, Cayman adaları bankası, Liechenstein bankası. Her defterde talimatlar yazılı. Son üç defterde çek olmadığını göreceksiniz. Herhalde, bunları göstererek para çekebiliyordu. Ama yanılıyor da olabilirim. Her halükarda,

bu üç ülke de büyük miktardaki parasını gizlemek veya aklamak isteyen kişilere dostça davranır. Şimdi ilgi çekici bir şeye geldik. 14. parça gördüğünüz gibi başka bir kağıt parçası. Jaan'ın buraya ne yazdığını okuyacağım. Bu arada, Jaan'ın el yazısını tanırım:"

Bu gerçektir, yalan içermez, kesindir ve gerçeğin ta kendisidir.

Yukarıda olan aşağıda olan gibidir ve aşağıda olan yukarıda olan gibidir, böylece tek olanın mucizesi gerçekleşir.

Ve her şey bir tarafından tasarlandığına göre, o zaman her şey, tek bir uyarlama eylemiyle bu bir şeyden varlık buldu.

Bu yüzden baba güneştir, ay da anne.

Rüzgar onu rahminde taşıdı, toprak da ebesiydi bu nedenle.

O, tüm evrendeki tüm mucizevi işlerin babasıdır.

Güç, bu yüzden mükemmeldir.

Eğer toprağa atılırsa, toprağın elemanlarını ateşten, narin olanı ulu olandan ayrıştırır.

Büyük bir bilgelikle yavaşça topraktan gökyüzüne yükseldi.

Yine toprağa indi ve şeylerden üstün ve düşük olan güçle birleşti.

Böylece tüm dünyanın parlaklığının ihtişamını elde edeceksin ve sendeki tüm karanlık yok olacak.

Önemli olan tüm güçle dayanabilmek. Böylece her kurnazlığın üstesinden gelinebilir ve her sert kayaya nüfuz edilebilir.

Bu dünya böyle yaratıldı.

Ve böylece bu türde muhteşem edinimlere ulaşıldı.

Bu nedenle bana Hermes Trismegistus denildi, çünkü bu dünyanın üç bilgeliği bende saklı.

Söylemeliyim ki Sol'un operasyonu tamamlanmıştır.

Joe, ikimize de sorar bir biçimde "Bu salak şey de ne?" dedi.

"Zümrüt Tablet'in Holmyard çevrisi. Zümrüt Tablo veya Tabula Smaragdina diye de adlandırılır. Ortaçağ simyacılığının temel yazıtlarından birisidir. Bu kağıda tutturulmuş olan Almanca, Farsça, Arapça, İbranice, on altı satır Kril dilinde, iki satır Sanskritçeden geliştirilmiş bir dil var. Bunların hiçbirisini okuyamıyorum ama sanırım bunlar Tablet çevirileri. On beşinciden yirmi birinciye kadar olan parçalar, bu arada hâlâ sayıyorsanız." Profesör ellerini masanın üstüne koyarak oturdu. Bana baktı, Joe'ye baktı ve tekrar bana baktı. Gözleri parlıyordu ve gülümsüyordu. Kutudan yeşil deri kaplı, sırtında ve önünde Alman Gotik tarzı yazıları olan bir kitap çıkardı.

"Eminim ki, her ikiniz de Jaan'ın kitap raflarında temsil edilen dillerin ne kadar geniş olduğunu fark ettiniz. Ancak konuların darlığını kavradığınızdan kuşkuluyum. Tüm kitaplar, bir biçimde simya tarihiyle ilgili. Bunlar ya Zümrüt Tabletler veya Hermes geleneği, Gnostik öğreti ile ilgili. Ayrıca tablet bu öğretiden kaynaklanmış. Örneğin adını duyduğum bu kitabı çoğu zaman merak etmişimdir, ama daha önce hiç görmemiştim. Bunun neden böyle olduğunu biliyor musun? Hayır mı? Çünkü bu, basılmış olan üç kopyadan birisidir. Birisinin Almanya'da olduğu sanılıyor. Birisi Hitler'le birlikte sığınağında yandı. Üçüncüsüyse neredeyse elimi uzatsam tutacağım yerdeymiş. Böyle bir şeyi düşleyemezdim bile."

Joe "Bu Tanrı'nın belası şey ne?" diye sordu.

"Ona geliyorum. Bu, Hitler'in astrologlarından birisi olan Volker Von Breitzlung'un kişisel yaşam hikayesi. Hayır, hayır gülme. Hitler, gizemli uygulamalara diğer tüm Batılı liderlerden

daha fazla güvenirdi. Hatta Reagan'dan da fazla." Durdu ve sırıttı. "Her neyse. Akademisyenler bu kitabın varlığı konusunda ikiye bölündüler. Eğer yaşı, baskı işaretleri, eskimesi beni ikna etmemiş olsaydı ben de bunun sahte olduğunu düşünürdüm. Hâlâ sahte olabilir ama böyle bir işçiliğin taklidi ve bunun düşüncesi bile değerlidir."

Sarı bir kağıt parçasıyla işaretlenmiş olan bir sayfayı açarak "İşte" dedi. "Führer yine bana yeşil büyük taşı sordu. Taş dün yapabileceğini söylediğim şeyi yapabilecek miydi? Kesinlikle yapabileceğini söyledim. Bu taşı kontrol edebilen ve nasıl kullanılacağını bilen bir kişi, daha önce aşamadığı engeller karşısında kesinlikle sorunla karşılaşmayacaktı. Yine, uzun süredir bunun Estonya'da olduğunun söylendiğinden bahsettim. O da Sovyetler'in üç Baltık ülkesi üzerinde planları olduğunu söyledi. Bu tanrıtanımazlar orada güç sahibi olsalar da, orada yaşayan sadık Alman vatanseverleri ve destekleyicileri taşı bulana kadar aramaya yöneltecekti."

Kitabı kapatan ve kapalı bir kağıdı çeken profesör, "Ve sonunda 22 numaralı parçaya geldik." dedi. Dikkatle açarken Puhapaev'in kasasından çıkan yeşil toz göründü. "Bana göre, Jaan veya adı her neyse bir biçimde Zümrüt Tableti buldu. Onu satmaya veya en azından etkisinden yararlanmaya çalışıyordu."

Bir dakikalık sessizlik sonrasında Joe, masanın üzerinden amcasına doğru eğildi. "Bunun etkisi mi Abe? Sen aklını mı kaçırdın? Ne etkisi? Sen bir astrologun peri hikayesinden bahsediyorsun. Tanrı aşkına. Simya ne? Ne yapacaktı? Bağdat'a veya Suudi Arabistan'a uçup kumu altına mı çevirecekti?"

"Her şeyden önce genç adam, bu tür bağnaz konuşmalara evimde yer yok."

Joe sandalyesine geri çöktü. Sefil kaşlarının altından yumuşak bir biçimde baktı.

"İkinci olarak simya, senin bahsettiğin gibi demiri veya kumu altına çevirmekten fazlasıdır. Bu bir dönüşüm bilimidir. Evrenin temel yapısını ve nesnelerini anlama çabasıdır. Kuramsal olarak, tam bir simyacı olabilen bir kişi her şeyi, her şeye dönüştürebilir. Buna fiziksel metafizik diyebilirsin. Son olarak, bu nesnenin olağanüstü özelliklerine sahip olma olasılığına neden bu kadar güçlü bir biçimde karşı çıkıyorsun?"

"Abe ne gibi özellikler?"

"Dürüst olmak gerekirse bilmiyorum. Tam değil. Ama Jaan'ın bedeninin durumuna bak. Bir şey organlarının yaşlanmasını yavaşlatmış, durdurmuş veya süreci geriye çevirmiş. Bunu başka nasıl açıklayabilirsin?"

"Yetersiz bir adli tabip. Hepsi bu."

"Ah, sinik. Gelişmemiş sinik. Prescott Caddesi'ndeki kristal topta bulabileceğin bir şeyden bahsetmiyorum. Bahsettiğim Yeni Çağ modası değil. Veya bir bardak dolusu şey için -Kuzenin Mira'nın yaptığı gibi- kafa sallamak değil.

"Chai."

"Evet chai. Bununla tam olarak ne yapılabileceğini tanımlarken bir boşluk, tam tanımlanmama durumunu tercih edeceğim. Ama Tablet'te yazanlarla önemli benzerlikler var. Bazen kültürleri, zamanları aşan benzerlikler. Birbirlerinin eserlerini göremeyecek olan yazarların yazılarındaki benzerlikler. Dahası, büyük bir tablete yapılan bir gönderme, yeşil bir taşı çeşitli ülkelerin simya literatürüne sokuyor. Her seferinde ayırıcı ve saflaştırıcı, ölü maddeyi arkada bırakan ve yaşayanı gençleştiren bir şey olarak niteleniyor. Bunu nasıl açıklarsın?"

"Her şeyden önce rastlantı..."

"Saçmalık. Literatürde rastlantıya yer olmaz."

Joe "Belki bir kitapta rastlantı olmayabilir" diye itiraz etti. "Ama tüm mitolojiler her yerde birbirinin benzeridir. Hem, rast-

lantı ve durumsal kanıt arasında seçim yapmak gerekirse -ve bu kanıtın etrafında büyük, kocaman kırmızı renkte yanan soru işareti neon ışıkları varsa- rastlantıyı seçerim."

"Bunun bir önemi var mı?" diye sordum. Çekişmeyi bırakarak bana baktılar. "Yani diyelim ki Jaan bu mücevheri elde etti veya buldu. İkiniz de bunun olabileceği konusunda anlaşıyorsunuz değil mi? Daha önce de çalıntı eşya satmaya çalışmıştı ve barmen Arnavut Eddie de bir tür kaçakçı. Bu mücevher onda olabilirdi. Mücevherin bir gücü olsun veya olmasın, onu satmaya çalışıyor olabilirdi. İşlemler -bir alıcı bulmak, başka ülkelerde ilişkiler kurmak, parayı izlenemez, uzak bir hesaba yatırmak- yine aynı olacaktı. Bu nedenle akademik bir amaçla -tabii ki incitme amaçlı olmadan- bu taşın gücü olup olmadığıyla ilgileniyorsunuz profesör. Ama bütün bu işler -yolculuk, satış, Jaan'ın yaptıkları- taş büyük bir zümrüt parçası da olsa, büyük bir sihirli zümrüt de olsa değişmeyecekti. Yani, önemli olan alıcıların buna inanması."

Joe "Çocuk asıl noktayı yakaladı" dedi. "Bu arada, ne kadar büyük olduğunu düşünüyorsun Abe?"

"Tam bilmiyorum. En yaygın olan efsaneye göre, Nuh bunu gemisinde taşımış ve İbrahim'in karısı Sarah bir mağarada ölmüş olan bir rahibin ellerinde bulmuş. Burada von Breitzlung'un kitabında Büyük Yeşil Taş olarak adlandırılıyor. İngilizcede 'tablo' veya 'tablet' çok fazla belirleyici değildir. Her ikisi de büyüklük belirtmez ve bildiğim kadarıyla her ikisi de aynı nesneye gönderme yapılırken aynı sıklıkta kullanılır. Ama eğer Tablet'e ait bir toz Jaan'ın kasasının dibinde bulunmuşsa ve eğer kasa Tablet'e ulaşmak amacıyla satın alınmışsa, bunun dünyadaki en büyük tek zümrüt olduğu kesindir. Diyelim ki yaklaşık olarak resmi bir evrak boyutunda olsun. O zaman, yetişkin birisi, hatta ufak tefek birisi bunu elleriyle kucaklayamaz mı? Böyle bir parçanın değerini düşünebiliyor musunuz? Milyon dolar. On-

larca, yüzlerce milyon. Hesaplanamaz miktarda. Gerçek anlamda hesaplanamaz diyorum."

Joe "Hey, listeden diğer okuduklarin nelerdi?" diye sordu.

"Hangi diğer şeyler?"

"Ağlayan kraliçe, imbik, kale..."

"Sanırım antikalar. Bu, birbirleriyle uyuşmayan parçalar arasında bir bağlantı göremiyorum. Siz görebiliyor musunuz?"

"Evet. Hepsi de antika."

"Evet, bu açık. Gerçek bir ilişkiyi kastetmiştim."

"Bu yeterince gerçek. Bir şeye, tavan arasındaki bir pislik yerine antika derseniz değerli olduğunu ima edersiniz. Bir değer ifade etmektedir. Belki Jaan yalnızca mücevher hırsızı değildi, belki özel eşyalar alıp satan bir grubun içersindeydi. Bu, ona uyuyor."

"İlgi çekici. Gizemli bir geçmişe sahip olan parçalarla ilgilenmiş."

"İşte bu, parçaları daha da değerli kılar. Daha fazla yaşayabilmek için bütün günlerini yoga ve tai-chi yaparak geçiren, oksijen tanklarında uyuyan zengin ahmaklar var. Bu yaklaşım, bu parçaların değerini yükseltir." dedi Joe.

"Hımm" diye mırıldandı profesör, gözlüklerini çıkarttı ve burnunun ucunu ovuşturdu. "Yine de gökte ve yerde daha fazlası olduğunu ileri sürüyorum. Joseph..."

"Evet, bunu anladım. Bu konuda anlaşalım veya anlaşmayalım, şimdi yapmak istediğim bu adamın evini aramak."

"Yerel polisler bize bunun için izin vermezler" dedim.

"Sally'i getirmesem ve sen arabada beklesen de mi?"

"Vermezler."

"O zaman biz de izin istemeyiz. Müzik öğretmeni olan arkadaşından ne haber? Onda anahtar var mı?"

"Bunun iyi bir fikir olduğunu düşünmüyorum. Birkaç gün bu konuyla ilgilenmeyeceğime dair onunla anlaşmıştım."

"Geri çekilmeni mi söyledi? Neden?"

"Bu konu hakkında düşünmek istemediğini söyledi. Jaan'ı rahat bırakmamı istedi."

"Saçmalık."

Profesör "Belki biraz toy bir kız" dedi. "Bunu inanılmaz görmüyorum."

"Peki toy olabilir ama Paul'e geri durmasını neden söylüyor?"

"Polisle konuştuğum için oldukça kızgındı" dedim.

"Peki, her neyse. Bu konu için daha sonra endişe duyarız. Yine de bu adamın evine girebileceğime dair her bahse varım."

Ne profesör, ne ben bir şey söylemedik.

"Bunu tasdik olarak alıyorum. Saat ancak dokuz olmuş. Saat daha ilerlemeden bir şey yapmak istemiyorum. Şimdi başka bir içki daha içebilirim."

Profesör "Joseph, tek bir yemekte, benim bir ayda tükettiğim kadar içki bitirdin" diye inledi.

"Evet, biliyorum. Burada içmeyeceğim. Sanırım Lincoln'e giderken yolda Eddie'ye uğramalıyız."

SARI GÜNEŞ

Denizde güneş ışınları yok. Dikkatli bir izleyici, karganın yuvasından sarı ince ışıkların göğe aktığını gizlice görünce, bundan çok fazla hoşlansa da, bununla uyarılsa da öncelikle rahatlayacaktır. Sarı ışınlar karayı işaret ederler. Neredeyse bir kez daha sağlam toprağa varmak üzeredir.

Soren Astergaard-Enquiries in Favor of Life

15 Aralık 1989

Aubrey Üniversitesi, Oxford.

Baş asistan

Ruh Bilimi Bölümü, James Hinchcliffe Hastanesi

Bu mektup, Aubrey Üniversitesi Dekanı Bay K. R. Prasad ve Aubrey yüksek lisans öğrencisi Bay Benjamin Glantz'ı oldukça sıkıntıya sokacaktır.

Kuşkusuz sizin de duymuş olacağınız gibi üniversitede bugün kötü bir kaybımız oldu. Elde olmayan nedenlerle Dr. Dimble-

don'un cesedini bulan Bay Glantz bundan en fazla doğrudan etkilenen kişi oldu. Sinirleri o kadar çok etkilenmişti ki, bir süre için sizin bakımınız altında kalmasının yaralı olacağını düşündüm. Bay Glantz'ın çok zeki birisi olduğunun farkındayım (ancak gergin ve heyecanlı bir yapısı var) ve sakin bir ortamda birkaç gün dinlendikten sonra kendisini toparlayabileceğini umuyorum.

Sizden özel bir ricam var: Sizin de bu üniversiteyle olan uzun süreli ilişkinizi ve bunun onurunu göz önüne alacağınızı umuyorum. Burada olanlarla ilgili dedikoduları kuşkusuz duymuşsunuzdur ve yarın bu konuyu daha çok sansasyonel olan ve fazla saygıdeğer bulmadığım gazetelerden okumayı yeğleyebilirsiniz. Lütfen bu konuyu Bay Glantz'a sormayın ve o varken bunu konuşmayın. O, genç ve duyarlı bir kişi ve olayda oynadığı ufak rol nedeniyle sıkıntıya girdi. Sizin gözetiminiz altındayken merakınızı engellemenizi rica ediyorum. Doğal olarak, sizin daha sonra da böyle davranacağınızı düşünüyorum. Ancak geçici de olsa gazetelerde meşhur olmanın anlamını biliyorum.

Her halükarda onu size yolluyorum. Ona iyi bakın

Saygılarımla

Sör Peter Alham

Rektör, Aubrey Üniversitesi

15 Aralık 1989

Aubrey Üniversitesi Çalışanları

Deneyimli bir öğretmen olan ve yaklaşık elli yıldır üniversitemizde görev yapan Doktor Darius Dimbledon'un bugün öğleden

sonra öldüğünü duymuş olmalısınız. Dr. Dimbledon, Aubery'e ilk kez savaşın başlarında geldi ve o zamandan beri sürekli olarak burada kaldı. Ne kadar büyük bir kayıp olduğunu söylememe gerek yok.

Dr. Dimbledon'un ölüm biçimi ve koşullarıyla ilgili olan çeşitli ve korkunç dedikoduların farkındayım ve bunlar hakkında konuşmamayı yeğliyorum. Sizlerden de aynı şeyi istiyorum. Özellikle de üniversite kapısı dışında bekleyen gazetecilerle konuşmayın. Basının arzulu ve istemediğimiz ilgisini çektiğimiz kuşkusuz. Dr. Dimbledon'un tüm çalışma yaşamını burada geçirdiğini unutmamalıyız. Bizim dışımızda bir ailesi yoktu ve bu gibi zamanlarda bu konuya bir aile konusu gibi yaklaşmak gerekir. Şehir ve üniversite polisi çok titiz bir araştırma yapıyor ve eğer bir cinayet kanıtlanırsa, bunu yapanların gün ışığına çıkartılacağından ve adalete teslim edileceğinden eminim. Araştırma yapanlara tam ve istekli bir destek sağlayacağınızdan da eminim.

Her zamanki bekçi kulübesinin yanına bir polis kulübesinin de konulduğunu göreceksiniz. Bu, personelimizin, ziyaretçilerimizin (ve döndüklerinde öğrencilerimizin) güvenliği açısından rutin bir önlemdir ve panik yaratmamalıdır.

Yarın saat 15.00'de Dr. Dimbledon, Üniversite Mezarlığı'na gömülecektir. Bu sabah saat 7.00'de bana ve Muhterem Wethersby'e, Dr. Dimbledon için yapılacak törende Üniversite Şapeli'nde katılın.

Saygılarımla

Sör Peter Alham

Rektör, Aubrey Üniversitesi

Times, 17 Aralık 1989

(M.D. Sosyal Güncesi'nden)

Eski okul ve oda arkadaşım "Jambon" (veya Sör Peter) Allham dün beni telefonla arayarak, Aubrey eski günlerinden kalan son dostum olan Dr. Dimbledon'u anma töreni için beni Aubery Üniversitesi konutlarına çağırdı. Dimby, o zamanlarda boktan bir adamdı. Her neyse Bayan D. ile birlikte Convention Garden'de Rusalka'nın ilk sergilendiği gösteriye davetliydik, bu nedenle özür diledim. O da oradan çıkıp şehre gelebilirse beni arayacağını söyledi ve geçen hafta çok çalıştığını ekledi. Çok çalışmak onun gibi önemli birisi için ne anlama geliyordu? Kaliteli içki stokunu bitirip, muhasebeci yenisini sipariş edene kadar diğer bir markaya geçmek mi?

17 Aralık 1989

Rektör Allham'a

Size bu notu, polisin konferansa katılan ve Dr. Dimbledon'un talihsiz ölümü esnasında Aubrey Üniversitesi'nin konuğu olarak kalanlarla ilgili soruşturmayı tamamladığını bildirmek için yolluyorum. Konferansa kaydolarak benden anahtar alan delegelerden birisinin kaybolduğunu size üzülerek bildirmek zorundayım. Adı Bay Federico Soares ve ben onun ufak, koyu saçlı, orta kilolu, İspanyol veya o civarlardan gelen birisi görünümlü olarak anımsıyorum. Anahtarını geri almadım ve konferansa katılanlardan da onu gören olmamış. Bu konuyla ilgili kararı size bırakıyorum, ancak bu konudan bir an önce haberdar olmanızı arzuladım. Ayrıca taziye dileklerimi de aktarmak istiyorum, çünkü sizin kadar olmasa da ben de Dr. Dimbledon'u tanıyordum.

Teşekkürler

Barry Finch
Kapı Sorumlusu

17 Aralık 1989

Rektör Sör Peter Allham'a

Size bu kısa notu Bay Benjamin Glantz'ın yarın sabah taburcu edileceğini bildirmek için yolluyorum. Bir diazem tedavisi uyguluyoruz, gerekli gördüğü sürece de terapi tedavisini sürdürebilir.

Mektubunuzda belirttiğiniz gibi, Bay Glantz zeki ve bilgili genç bir adam ama korumalı bir çocukluk dönemi -mali sorunların olmaması, akademik başarılarının övülmesi, ailesinin onun üzerine çok düşmesi ve yumuşak bir mizaca sahip olmasını yeğlemesi- geçirdiğinden dolayı bu durum karşısında onun şoka girmesine neden olmuş. Buradaki genellemem nedeniyle beni bağışlayacağınızı umuyorum ama problemler hakkında doğrudan konuşma yönündeki Amerikan eğilimi sıklıkla bazı takıntılara neden oluyor. Tabii ki Bay Glantz'ı etkileyen korkunun izlerinin silinebilmesi olanaksız. Ama bunu görmezden de gelemezdi. Şimdilik sakin ve mantıklı gibi görünüyor ve burada daha fazla tutulmasının ona yarardan çok zararı olacaktır.

Onu bizim bakımımıza gönderdiğiniz için teşekkür ederim. Doğal olarak, ben ve personelim Bay Glantz'ın durumunu basın mensuplarıyla tartışmama talebinizi yerine getirmeyi sürdüreceğiz.

Sizin ve üniversitenizin bu konuyu en iyi biçimde sonuçlandırmanızı dilerim.

En iyi dileklerimle

Dr. Sanjev Singh

Şef Danışman-Psikiyatr

James Hinchcliffe Üniversitesi

19 Aralık 1989

Sör Peter Allham, Aubrey Üniversitesi Rektörü

Üniversitenizde yeni düzenlenmiş olan Avrupa Yönetim Konfe-ransı'na katılanlardan birisiyle ilgili olarak duyduğunuz endişe nedeniyle İçişleri Bakanlığı Sekreterliği'ne başvurduğunuz için teşekkür ederiz. Sekreterimiz bu konuyu bana aktardı. Federico Soares'in kaybolması konusu benim bölümümün ilgi alanına giriyor.

İlk olarak, ne yazık ki Bay Soares hakkında hiçbir bilgimiz olmadığını bildirmek zorundayım. İber Yarımadası'na bakan bölümümüz adının kuşku kaldırmayacak biçimde Portekiz kökenli olduğunu açıkladı. Portekiz vatandaşı olup olmadığını bilmiyoruz. Bay Finch'in tanımından yola çıkarsak, şu Portekiz'le ilişkili olan Afrika ülkelerinden geliyor olamaz: Angola, Mozambik, Gine Bissau, Cape Verde ve Sao Tome. Ancak bu kesin değil.

Konferansa PDL Endüstrileri adına kaydolmuş ve kayıt evrakları Bremen'de bir posta kutusuna yollanmış. Bremen'de böyle bir şirket yok -hatta Almanya'da- ve posta merkezinde de oraya gelen malzemelerin Türkiye'deki başka bir posta kutusuna yollanması talimatı vardı. Almanya ve Türkiye'deki hayalet adresler bilinmiyor.

Aslında bir Alman-Türk işadamının bir Portekiz adından çok bir Türk adı taşıyor olması gerekirdi. Almanya'da Federico Soares adlı altı adet Alman vatandaşı ve yabancı uyruklu ikamet eden kişi var. Dördü 16 yaşın altında, birisi 75 yaş üzerinde. Yaşı uygun olan da BMW'de ürün geliştirme uzmanı olarak çalışıyor ve Stuttgart'tan dokuz aydır ayrılmamış.

Konferanstan önceki altı hafta boyunca Federico Soares adlı üç kişi İngiltere'ye giriş yapmış. İkisi, iki hafta içersinde çıkmış ve diğeri de on gün boyunca dağlara tırmanmış. Bu tür tırmanışları profesyonel organizasyonlar düzenler, tırmanışlarda tur rehberi ve tecrübeli dağcılar bulunur. Konferanstan üç gün sonra İngiltere'den çıkış yapan olmamış. Bunun iki anlamı var: Ya bu isimle hâlâ ülkede kalıyor (bu durumda onu buluruz) veya başka bir isimle kaydolmuş. Bu durumda onu bulma şansımız yok.

Böyle bir konuda (bir kişinin, bir cinayetle ilgisini varsayımlara bağlı olarak kurduğunuz için) Yabancı Polis Bölümü'nü destek verme konusunda ikna edebilmek çok zor. Ama bizim araştırmalarımız sürecek. Yeni bir gelişme olursa size aktaracağız ve sizin de aynı şeyi yapacağınıza inanıyoruz.

Saygılarımla

Reginald Danvers, Baş Müfettiş

Göçmenlik ve Kimlik Dairesi

İçişleri Bakanlığı

19 Aralık 1989

The National Herald

Cyril Brackett, Haber Editörü

Thames Valley Polisi, Oxford'da çok uzun süre görev yapmış olan önemli şahsiyetlerden birisinin öldürülmesiyle zor duruma düştü. Neredeyse elli yıldır Aubery Üniversitesi'nde çalışan Doktor Darius Dimbledon dört gün önce odasında ölü olarak bulundu. Cesedini, onun odasına, orasını kendisininki sanarak yanlışlıkla girdiği belli olan bir öğrenci buldu. Dr. Dimbledon'un yanındaki odada yaşayan öğrenci üniversiteye geç bir vakitte ve kötü bir kıyafetle dönmüş.

Aubrey Üniversitesi öğrencinin adını açıklamadı ve personel de hakkında sorulan sorulara cevap vermeyi ısrarla reddetti. Personelden bir kişi, isminin açıklanmaması kaydıyla Dr. Dimbledon'un bedenine çok kötü şeyler yapıldığını ama bunları açıklayamayacağını anlattı.

Resmi olarak polis, Dr. Dimbledon'un ölümünü bir cinayet olarak kabul etmedi. Polis Şefi Henry Standage'ye Dr. Dimbledon'un ölümü hakkında ne düşündüğü sorulunca "Kendisinin bilerek yaptığı veya kazayla oluşan yaralar sonunda ölmüş. Ama bir cinayet olduğunu düşünmüyorum" diye cevap verdi. Ancak, resmi olmayan biçimde polis, sanki bir cinayet işlenmiş gibi soruşturmayı sürdürüyor.

Bir Thomas Valley polis kaynağı, kuşkunun ilk önce cesedi bulan öğrenci Benjamin Glantz üzerinde yoğunlaştığını söyledi. Ama her ikisi arasında bir bağlantı bulunamadı ve Thomas Valley polis kaynağı artık Benjamin Glantz'ın araştırma odağında olmadığını bildirdi.

Thomas Valley Polisi'nin suskunluğu her türlü dedikoduya yol açtı. London Global Report Ortadoğu muhabiri Nigel Blitherington, Beyrut'taki villasından "Mossad'ın karanlık elleri, Dr. Dimbledon'un zalimce, kanlı bir biçimde ve ustaca planlanmış katline kadar uzamıştır" diye fikir bildirdi ve "Benjamin adı ve Glantz soyadı, Birleşik Devletler ve İsrail'deki aşırı Siyonist çevrelerde çok yaygındır. İsrail Büyükelçiliği, Glantz'ın İsrail'e hiç gitmediğini neden doğrulayamıyor? Polisin araştırmasını bu kadar çabuk bitirmesine hangi yüksek güçler neden oldu? Siyonist aç gözlülüğü karşısında sessiz kalan Amerikan basınının, bu konularda da ses çıkartmaması şaşırtıcı değil." diye ekledi. Bugüne kadar Bay Blitherington'un savının peşinden giden bir gazete olmadı.

Aubrey öğrencileri arasında popüler olan bir kurama göre, münzevi ve evli olmayan profesör kızgın bir sevgili tarafından öldürüldü. Polis, Dr. Dimbledon'un çalışmalarıyla ilgili bir tartışma olup olmadığını araştırıyor ama henüz bir şey bulamadı.

Dr. Dimbledon öldüğü zaman, Aubrey ve Ripley Üniversiteleri bir Pan-Avrupa Yönetim Konferansı'na beraberce ev sahipliği yapıyorlardı. Konferansa katılanlardan birisi kayboldu ve nerede olduğu bilinmiyor. Ancak ülke polisi gizlice bir insan avına çıktı.

Oxford Belediye Meclisi Üyesi Sharon Viers şöyle dedi: "İyi ki bu olay olduğunda öğrenciler tatildeydiler. Ve tabii ki bunun, tüm toplumu hedef alan bir delilik değil de bireysel bir olay gibi görünmesi bizi rahatlattı."

19 Aralık 1989

Değerli Bay Bowman

Adım Benjamin Glantz ve Aubery Üniversitesi'nde lisansüstü öğrenim öğrencisiyim. Bugünkü telefon konuşmamızdaki önerinize uyarak, Rodos bursumun bu akademik yılın kalan süresinde askıya alınmasını sizden resmen talep ediyorum. Aubrey'deki son olayların içinde kaldığımı bildiğinizi sanıyorum. Dr. Dimbledon'un cesedini buldum ve geçirdiğim şok nedeniyle iki günümü James Hinchcliffe Üniversitesi Psikiyatri Kliniği'nde geçirdim. Aubrey Üniversitesi'nde huzursuzum. Özellikle de Dr. Dimbledon'un yanındaki odada yaşadığım için. Eğer buradaki çalışmalcırıma biraz ara verirsem sağlığım için yararlı olacağını düşünüyorum.

Eğer durumum hakkına kuşkularınız varsa veya hasta numarası yaptığımı düşünüyorsanız, lütfen James Hinchcliffe Hastanesi'nden Dr. Sanjev Singh veya bu birkaç gün içersinde bana karşı çok anlayışlı davranana Sör Peter Allham ile görüşün. Bir öğrenci olarak başarımdan kuşkunuz varsa lütfen size öğrenme kalitem hakkında bilgi verebilecek kurs danışmanım Profesör Trelawney ile görüşün. Bu işlemi sürdürmek veya çabuklaştırmak için benden daha fazla istediğiniz bir şey varsa lütfen bana haber verin. Sizin de tahmin edebileceğiniz gibi olabildiğince çabuk bir biçimde evimin tanıdık ortamında olmak istiyorum. İlginiz için size şimdiden teşekkür ederim. İyi haberi en kısa zamanda duymak umuduyla.

Saygılarımla

Benjamin Glantz

21 Aralık 1989

Sayın Bay Glantz

Teşekkürler. Sizinle telefonda konuştuktan sonra Rodos Burs Komitesi'nin bütün üyeleriyle görüştüm. Rodos bursunuzun askıya alınmasına karşı bir neden olmadığına karar verdik ve bir an önce ailenizin yanına dönme isteğinizi anlayışla karşıladık. Gelecek yıl Ekim ayında sizi yeniden Oxford'da görmek istiyoruz. Lütfen niyetinizi teyit etmek için, en geç 15 Ağustos 1990 tarihine kadar bana başvurun.

Lütfen, Rodos Burs Komitesi'nin taziyelerini ve kendimin sizin için ileteceğim iyi dileklerimi kabul edin.

İyi günler dileğiyle

Bay William Bowman
Rodos Vakfı Burs Komitesi Başkanı
22 Aralık 1989

Peter Allham, Aubrey Üniversitesi Rektörü

İstediğiniz biçimde, araştırmaya başladıktan sonraki bir haftalık araştırma raporun size sunuyorum:

Korkarım ki bir hafta önce başladığımız yerdeyiz. Dr. Dimble-don'un odasında işe yarar bir parmak izine rastlayamadık. Daha doğrusu çoğu ona ait olan yüzlercesine rastladık. Öğrencilerin, temizlikçilerin ve misafirlerin bu odadan yüzlerce kez geçtiği kuşkusuz. Bu nedenle, düşünülen somut bir hedef veya uygunluğu aranan bir parmak izi olmadan, gelişme şansa kalıyor.

Şu anda söylemeye değer olan, Bay Glantz'ın parmak izlerini yalnızca kapı kolunda ve bayıldığı halının üstünde bulmamız. Bu da genç adam için kuşku duymamamız gerektiği fikrini destekliyor. Eğer ona alışık olduğundan daha kaba davrandıysak, umarım bizi anlamıştır. Bu kaybolan Soares ile ilgili daha fazla bilgi edinebilsek iyi olurdu. Doğal olarak onu araştırmayı sürdürüyoruz ama bir hayalete benzediği için onu arayabileceğimiz bir yer yok.

Muhbir ağımızdan ve Oxford'da görev yapan sivil polislerimizden de bir bilgi edinemedik. Oxford yeraltı dünyasının da Dr. Dimbledon'un ölümü karşısında bizim gibi şaşırdığını itiraf etmeliyim. Bu belki bir teselli kaynağı olabilir.

Çoğu cinayet vakalarının bir şekilde kokusu çıkar, ancak bir hafta içersinde bir ipucu bulunamayanlar genellikle çözülemez. Lütfen bunu bir başarısızlık ifadesi olarak kabul etmeyin. Yalnızca bizi bekleyenin ne olduğu hakkında bir ikaz. Araştırmamız sürüyor.

Saygılarımla

Henry Standage

23 Aralık 1989

Sevgili Peter

Umarım sorun yoktur. Üniversitenizdeki bu karmaşa, buradaki birçok arkadaşın Noel tatilini etkiledi. Onlar artık öğrenci değiller ama yine de etkilendiler.

Böylece Hummy, Bumster'i ofis evinden aradı, Bumster, Reg'i göçmen bürosundan aradı, Reg de bir sağa sola koşuşturdu. Olana-

ğı kısıtlı olduğu için bir şey bulamadı. Ama bu durumda -söylemesi zor da olsa- onu suçlayamayız, çünkü bulabileceği bir şey yoktu. Dimbledon'u gerçek bir profesyonel öldürmüş.

Göçmen bürosu bir şey bulamadı. Biz bir şey bulamadık. Thames Valley'den Stange bile (İyi bir dedektiftir. Bu arada karşılaşabileceğin en saygın ve profesyonel dedektiflerden birisidir) bir şey bulamadı.

Bu Soares'in izine rastlanmadı, -Oxford'da bir şey yoktu, Londra'da bir şey yoktu, Ermenistan, Türkmenistan ve New York'ta (son on yılda Dimbledon'un gittiği tek yabancı yer) altı kez gizlice yapılan araştırmalarda bir şey yoktu- yalnızca sessizlik vardı. Phipps, Londra'da çok güçlü olmayan Japon mafyasını - parmak kesmek Yakuza'nın geleneksel olarak uyguladığı bir bedel ödetme- da araştırdı ve tahmin edebileceğin gibi bir şey bulamadı.

Bu Dimbledon gerçek bir bilmece. Elli yıldır Oxford'da tanınan bir kişi, bahçelerle uğraşıyor. İngiltere'de yıllardır zor görülebilecek çok uzmanlık gerektiren bir işte çalışırken birdenbire ölüyor. Bir şeyler yerine oturmuyor ve belki de bunların neler olduğunu hiç bilemeyeceğiz. Ve gelecek on iki günü önemsememeye çok gayret edeceğim. Sana da aynısını öneririm. O gitti Benie, diğerleri gibi gitti.

Eğer üçüncü sınıflardan ümit veren birisi olursa bana bildir, olur mu? Aubrey, biliyorsun son yıllarda burada ve 6'da çok zayıf kaldı.

Crumms

23 Mayıs 1997

The New York Times

Teresa Watkins ve Benjamin Glantz

Brooklynli Harold Watkins ve Alice Watkins'in kızları olan Teresa Altha Watkins dün, Thausand Oaks, California'dan Herman Glantz ve Leora Glatz'ın oğulları olan Benjamin Herschel Glantz ile evlendi. Brooklyn Sanat Müzesi'ndeki töreni New York Üst Mahkemesi Üyesi Bay Edward T. Harries yönetti. Los Angeles Beth Shalom Sinagogu'ndan Haham Adam Maisel ve Fort Grene, Brooklyn Temperance AME Zion Kilisesi'nden Muhterem Hosea J. M. Jefferson de bu seremonide yer aldılar.

27 yaşında olan Bayan Watkins soyadını kullanmayı sürdürecek. Manhattan'da bölge savcı yardımcısı olarak çalışıyor. James Hopkins Üniversitesi'nden ve Yale Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Babası Brooklyn Sanat Müzesi'nde Güney Asya Antikaları Küratörü olarak çalışıyor. Aynı zamanda, Rönesans dönemi müziği icra eden bir müzik grubu olan Musica Antiqua Brooklyn'de kurucu üye ve bariton. Gelinin annesi grubun diğer kurucu üyelerinden ve birinci soprano. Aynı zamanda New York Üniversitesi'nde görsel sanatlar profesörü.

32 yaşındaki Bay Glantz, bir hukuk firması olan ve hükümet sözleşmeleri konusunda çalışan Sanders, Clark, Monk, Brown ve Garrett'in ufak ortağı. Chicago Üniversitesi'nde lisans, Oxford'da lisansüstü öğrenimini tamamladı. Annesi ve babası Thausand Oaks'-ta Glantz Mezeci dükkanını işletiyorlar.

Parça 13: Platin bir yüzük. Eğik kesim 9.04 karat bir sarı safir ortasına yerleştirilmiş. Yüzüğün dışına Arapça "Bu sabah güneşidir ve bu sondur" yazılmış. İç kısmında birbirine girmiş sivri yapraklar bulunuyor. Erdebil'de, tahttan indirilen son Sasani Kralı Farooz'un saray mücevhercisi olan Osman tarafından gizlice yapılan üç yüzükten birisi olduğuna inanılıyor. Yüzük, efendisinin hükümdarlığının bitişi anısına yapılmış. Buna genellikle "Erdebil'in yükselen güneşi" de denir.

Diğer iki yüzük de safirdir. Kırmızı olanının adı "Erdebil'in batan güneşi", siyah olanının adı "Dünyanın sonunun güneşi." Batan güneş ve dünyanın sonunun güneşi Manchester şehri sanat galerisindedir. 1990 yılları ortalarında, onlar ve başka İran antikaları Amerikan şehirlerini dolaştı.

Üretim tarihi: Karmaşık bir oymacılık. İslam (Arapça yazı) ve İslam sonrası (yaşayan şeylerin resmi-yapraklar) birleşimi yükselen güneşin tarihini Sasani Hanedanı'nın çöktüğü asrın hemen sonrasına götürür (8. yüzyıl ortasına).

Üretici: Sasani tarihinde adı Mücevherci Osman diye geçer. Başka isimleri yok mudur (soylu geçmişini anlatan) veya başka isme ihtiyaç duymayacak kadar ünlü müdür? Bunlar bilinmemektedir.

Çıkış yeri: Sasani Kralı Farooz tarafından büyük bölümü kurulan Erdebil. Daha önce Pers İmparatorluğu kuzey sınırında bir ileri karakol şehriydi. Bugün şehir Kuzey İran'dadır ve Azerbaycan sınırına yakındır.

Son bilinen sahibi: Aubrey Üniversitesi'nin yaşlanmaz mucizesi Darius Dimbledon. 1988 yılında Dr. Dimbledon, New

York Müzesi Küratörü kılığına girerek mücevheri, beraberinde onunla gelen adamın çantasından çaldı. Hırsızlık ancak birkaç ay sonra fark edilebildi. İşvereninin talimatıyla hareket eden mücevherin önceki sahibi, sahte bir adla Aubrey Üniversitesi'ne girdi ve bir akşam Dr. Dimbledon'u odasında ziyaret etti.

Doktoru soyunmaya ve yüzüğü parmağına takarak en sevdiği koltuğunda oturmaya zorladı. Daha sonra tüm parmaklarını ufak ve keskin bir bıçakla tek tek kesti. Bunları bir caduceus biçiminde doktorun karşısındaki masaya dizdi. Deseni tamamlayabilmek için birkaç ayak parmağına ve penise de ihtiyaç duymuştu. Daha sonra yüzük, kesik kafa ve bazı kağıtlarla yok oldu.

Tahmini değeri: Safirin parlaklığı olağanüstüdür ve çok güzel kesilmiştir. Karat başına rahatlıkla 5.000 dolar eder. Altın yüzükteki mükemmel işçilik, şecere ve yaşı da göz önüne alınınca değeri 100.000 dolar olur.

Ve böylece bu türde muhteşem edinimlere ulaşıldı.

Wickenden'den Clougham'a doğru arabayla giderken Joe ve ben kimseyi görmedik. Yoldan geçen bir araba yoktu. Lone Wolf park alanında da araba yoktu. Clougham'da araba sürmek, Clougham resmi içinde araba sürmeye benziyordu. Joe ile birlikte Lone Wolf'un ön kapısına yakın bir yere park ettik. Şehrin oldukça boş görünmesi rahatsızlığımı artırmıştı. Hatta Puhapaev'in otopsi yapılmış cesediyle ilgili olarak dilbazlıkla şakalar yapabilecek olan Joe bile tüm yol boyunca hiç ses çıkartmamıştı. Tabii ki Hannah'ı düşünüyordum. Kızgınlık, üzüntü, endişe ve kafa karışıklığı arasında gidip geliyordum. Hepsinin temelinde biraz arzu, biraz da pişmanlık yatıyordu. Başka bir deyişle benim her zamanki duygusal alanım.

Bütün bu olanlar, birkaç yüz kişinin, atmadan önce göz gezdireceği bir gazetenin arka sayfasında yer alacak bir ölüm sonrası yazısı için oluyordu. Böyle bir yazıyı öldüğü gün bile yazabilirdim ("Değerli göçmen profesör öldü." Kariyeri ile ilgili birkaç söz, belki Üniversite'den övücü bir cümle. Ve sade bir bitirici cümle. "Tanınan bir akrabası yoktu."). Ama bu, başka bir şeye dönüşmüştü. Beni hem heyecanlandıran hem de korkutan bir şeye. Sanki kirli bir camın bir köşesinden içeriyi, denizin yüzeyinin altında olanları görmüştüm. Sanki yalnızca gözlemci ol-

maktan fazlasıydım. Bu iş Joe ile güç birliği yapmamı gerektirebilecekti; dünyanın uyuyan tüm geri kalan bölümünün hakkında fikir sahibi olmadığı bir şeyi düşünüyor olabilirdim; bunun, kısa zamanda derin veya kararsız duygular (veya ikisi bir arada) beslediğim Hannah'la bir ilgisi olabilirdi. Bunları bilemiyordum. Emniyet kemerime yaslandım ve kapıya parmaklarımla vurmaya başladım. Nasıl sonuçlanacağını merak ediyordum.

Lone Wolf'dan gelen tek ışık, barın arkasındaki televizyondaki basketbol oyunundan yansıyordu. İçeriye girdiğimizde, olağanüstü terbiyeli bir tavırla televizyon seyreden adamı hemen gördüm. Bir boş Rolling Rock şişeleri kalesi arkasında oturuyordu ve "Charlie Reed'in Yem ve Tohumları" yazan şapka giyiyordu.

Çok ağırmış ve yerine tam yerleşmemiş gibi görünen biradan sarhoş olmuş kafasını bize doğru döndürerek "Yardım edebilir miyim?" diye homurdandı.

Joe, içerde elleri cebinde yürürken ve etrafa bakınırken "Evet edebilirsin" dedi. "Biz Eddie'nin arkadaşlarıyız. O burada mı?"

"Bütün gün boyunca görmedim."

"Kapıyı kırıp mı girdin? Yoksa sende ayın müşterisi anahtarı mı vardı?" Joe, çalıştıklarından emin olmak için ışıklarla oynadı (çalışıyorlardı) ve sonunda kapattı.

"Geldiğimde kapı açıktı. Eve gitmek istemiyordum, bu nedenle soğutucudan biraz içki aldım. Hey, parasını bırakacağım. Sorun bu mu?"

"Bu değil ama sen yine de bırak." Adam gürültülü bir biçimde nefes aldı, kafasını salladı ve yeniden oyuna döndü. Adamın üstüne doğu eğilen Joe "Şimdi yap" dedi. Yem ve tohum masaya bir on dolar koydu. "Biraz az ama bu sefer kabul edelim." Joe rozetini adamın yüzüne doğru tuttu ve hemen kapattı

ki adam Joe'nin bu bölgeden olmadığını anlamasın. "Adınız ne efendim?"

"Mike Venables."

"Bize bir iyilik yap Mike. Şu oyunu kapat ve şuradaki koltuğa otur." 20 yaşındaki bir çocuk bile, emirler gürleyen bir polisin alkolik bir adamı çok çabuk hareket ettirebildiğine yemin edebilirdi. Mike herhalde yıllarca bu kadar hızlı hareket etmemişti. Şapkasını çıkarttı ve ellerini kucağına koyarak koltuğa oturdu. Joe barın arkasına doğru yürüyüp kapıyı açtı.

"Mike, burada yukarıya çıkan merdivenler görüyorum. Daha ön-ce hiç yukarıya çıktın mı?"

"Hayır efendim hiç çıkmadım."

"Yukarıda ne olduğunu biliyor musun?"

"Sanırım Arnavut orada yaşıyordu."

"Peki. Buradayken yukardan hiç ses duydun mu? Hareket eden insan sesleri, akan su sesi, bunun gibi."

"Hayır memur bey. Yalnızca buradaki televizyonda oynanan oyunun sesi vardı."

"Peki Mike. Bu koltukta hareketsiz oturmanı istiyorum. Ortağımla, Eddie'nin iyi olup olmadığına bakacağız. Bir şey duyarsan, görürsen bizi çağır. Ama orada kal ve biz söylemeden bir şey yapma. Anladın mı?"

"Evet efendim, sorun yok. Hiçbir şey yapmam." Mike şapkasını önce başına taktı, sonra yeniden çıkardı. Bir şey itiraf edecek bir kişinin titreyen sesiyle "Efendim" dedi. "Ufak bir sabıka kaydım var. Ve biliyorsunuz bu akşam kötü bir şey yapmaya niyetim yoktu. Buraya geldim, kapı açıktı ve Eddie beni tanır. İçtiğimin parasını ödediğimi, nerede yaşadığımı bilir. Yani biliyorsunuz geçmişte olanlar geride kaldı. Olanları unutabilirsek, yani..."

"Tanrım, Mike orada oturur ve ağzını kapar mısın? Bu akşam seni tutuklamak isteyen yok." Mike başını salladı, nefes verdi ve koltuğa yaslandı. "Hadi ortak, gidip Eddie'yi görelim."

Barın etrafında polis gibi yürümeye çalıştım ama herhalde ayaklarımda kötü güneş yanıkları varmış gibi yürüyordum.

"Bu adamın, burasının senin görev bölgen olduğunu bilmediğini mi düşünüyorsun?" diye fısıldadım.

"Sessiz ve sakin ol. Tabii ki bilmiyor. Rozeti gördü ve dediklerimi yaptı. Buraya gel ve arkamda dur. Bir şey olursa ilk bana olsun."

Arka basamaklar çarpık ve tozluydu. Attığımız her adımda altımızdan gıcırtılar geliyordu. Merdivenlerin sonunda, gri boyası kalkmış ahşap bir kapı vardı. Joe kilidi hemen açtı. Joe ışık düğmesine bastı ve çıplak bir ampulden gelen ışığın altında ahşap tabanlı, çinko kaplı çatılı ve karşıda bir şöminesi olan bir odada olduğumuzu gördük. Odanın ebadı yaklaşık olarak aşağıdaki bar kadardı. Yaşanabilecek bir mekan kadar genişti. İyi, hatta hoş bir yer olabilirdi. Ama yer eskimişti ve tavan paslıydı. Duvardaki boyalar kabarmıştı. Neredeyse hiç mobilya yoktu. Odanın uzak köşesinden öylesine sarkan borular, oradan bir şeyin kopartıldığını (fırın, ocak) belli ediyordu. Ama gaz kokusu yoktu. Burası, aşağıdaki bardan daha eskiydi. Götürülen şeyin yanında bir kapı vardı. Joe açtığında bunun banyolu küçük bir oda olduğu görüldü.

"Sonunda temiz bir şey bulduk" diye fısıldadı.

"Niye fısıldıyorsun?" diye fısıldadım.

Kaşlarını kaldırarak sabırlı bir gülümsemeyle bana doğru dönüp baktı. Amcasının, uygunsuz şakalar yapan, sorularına yanlış ama kasıtlı cevaplar veren öğrencilerine baktığı aynı bakıştı. Banyo diğer bölüm gibi boştu ve özellikten yoksundu. Sanki temizlenirken amaç yalnızca temizlemek değil, aynı za-

manda boşluk da yaratmak olmuştu. Bir araba yüksek sesle rock çalarak geçerken, odanın kapısını açmak için geriye döndüm.

Gitardan çıkan notalardaki nağmeler, bana Hannah'la ilk karşılaştığımızda dinletmiş olduğu çello müziğini -tam anımsayamadığım bir bölümü- anımsattı. Ve Hannah belleğimde o kadar keskin ve ani bir biçimde ortaya çıktı ki canımı acıttı. Bazı notaların birbirine benzemesini anlamadaki hız Hannah düşüncesinin beni serseme çevirmesine neden oldu ve sanki kendimi önemli bir şeyi anlamanın kıyısındaymış gibi hissettim. Joe kolumdan çekip beni kendime getirdi.

"Burada bir şey yok. Belki parmak izi uzmanları bir şey bulabilirler. Ama etraf temiz gibi. Küvete bir bak" dedi ve başıyla gösterdi. Eğilerek yeterli bulduğum bir sürece inceledim ve sonra doğruldum.

"Bir şey göremedim" dedim.

"Öyle. Üstünde kıl veya su damlası ve el izleri olmayan bir küvet. Bu ya yeni bir evde veya çok iyi temizlenmiş bir küvette olur."

***

Aşağıda Mike Venables'i sızmış bulduk. Başı arkaya düşmüş, ağzını açmış horluyordu (Joe "sinek avlıyor") dedi. Joe parmaklarını dudaklarına koydu ve Mike'ın yanından geçip kapıyı açtı.

"Polisi çağıralım mı?" diye sordum.

"Ne gibi? Ben polis değil miyim?"

"Hayır, yani demek istediğim..."

"Ne demek istediğini biliyorum. Ne için çağıracaksın. Temiz bir banyo için mi?"

"Kayıp birisi için..."

Joe büzdüğü dudakları arasından nefesini verdi ve at gibi bir ses çıkardı. "Tabii. Olabilir sanırım. Ama isim vermeden yapmalıyız. Çünkü işimi etkileyebilir. Öte yandan, bizi tanımamasını nasıl sağlayacağız?"

"Genel telefonu kullanarak."

"İyi fikir ama aceleye gerek yok, tamam mı?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Puhapaev'in evine bakmayacak mıyız?"

"Evet. Olabilir."

"O zaman gidelim. Sorun ne?" Joe, arabaya bindi, ön taraftaki "saç ve sakal tıraşı" yazısına vurdu ve geğirdi.

"Allen, hâlâ oraya sıkça gidiyor ve…"

"Saat kaçta? Bakayım… 23:15'te oraya mı gidecek? Ufak şehir polisi. Olanaksız."

"Uyuma sorunu olduğunu söyledi."

"Boş ver. Arabayı arkaya çekeriz. Bir şey olursa, gizlenerek arabayla kaçarız."

"Daha önce gizlenerek araba sürdün mü?"

"Tabii ki" dedi ve arabayı vitese taktı. "Ben, Wickenden Üniver-sitesi'nde gençliğimi harcamadım" dedi.

***

Clougham gibi Lincoln de bir çocuk kitabındaki köy gibi sessiz bir uykudaydı. İstasyondan geçip meydana gelirken yavaşladık. Pencereyi açtığımda tek duyabildiğim ses lastiklerimizden çıkıyordu ve tek alabildiğim koku geç yakılmış bir ateşin duman kokusuydu.

Joe '"En azından gece vakti uyumayan birisi varmış gibi kokuyor" dedi. "Bu yer beni çıldırtıyor. Bançolar ve dans edenler nerede?"

"Böyle şeyler kuzeyde olmaz. Burası hoş ve temiz bir şehirdir."

"Burası bir zamanlar hoş ve temizdi. Ben burada yaşamak istemem. Eskisi daha uygundu."

"Bundan kuşku duyarım."

Joe bir sigara yaktı ve kibriti pencereden dışarıya fırlattı. "Parlak çocuk, bu ev nerede?"

Puhapaev'in (Hannah'ın) oturduğu sokağı gösterdim, o da karanlık ve uykulu evleri geçerek iki sokağı ayıran bir ağaçlık alanın yanına arabayı park etti. Buradan Puhapaev'in evinin arka tarafını görebiliyorduk. Ağaçların arasından, yıpranmış arka kapıya doğru olabildiğince sessiz yürüdük. Bu, Joe için az gürültü çıkartmak anlamına geliyordu.

Kapının dört bölmeli camının etrafında kabaran kahverengi boyalardan kazıyan Joe "Bir mücevher hırsızının kapsısını boyatabilecek kadar parası olduğunu düşünmüyor musun?" dedi. Bir kez yukarıdan, bir kez aşağıdan, birer kez de her iki yandan kapıya vurdu. Daha sonra kapı kolunu tuttu ve öne arkaya salladı. Dudaklarını sıkmıştı ve sarf ettiği çaba nedeniyle beyazlaşmışlardı. "Sandığımdan daha sağlam çıktı" dedi. Anahtar halkasına bağlı kalem ebadındaki fenerini çıkardı ve camdan içeriye tuttu. "Sandığım gibi. Bak."

Kapıya baskı yaptığı yere gittim ve camdan içeri baktım. Puhapaev'in odasındaki gibi metal silindirler kapıyı koruyordu. Joe cama vurdu. Sanki betona vurmuştu. "Kahretsin. Neyse zamanımız var. Şunu al" dedi. Işığı bana doğru attı, tutamadım. "Yere düşürme ve kapının koluna doğru tut."

"Ne yapıyorsun?"

"Neye benziyor? Kilidi açıyorum" dedi. Bir eliyle kilidi yoklarken, diğeriyle ince, bir metal parçasını arka cebinden çıkartıyordu. Daha sonra onu da kilide soktu. "Neden? Utandın mı? Korktun mu?"

"Hayır, yalnızca..."

"Rahatla. Ben bir polisim. Soran olursa seni kaçırdığımı söylerim. Kokuyu duydun mu?"

Kokladım ve buruk bir duman kokusu aldım. "Ateş yanıyor."

"Öyle mi? Şömine ateşine pek benzemiyor. Bence yanmaması gereken bir şey yanıyor."

"Ne yapacağız?"

"Yapman gereken şu Tanrı'nın belası elini sallamayıp düz tutman. İşim neredeyse bitiyor. Bu kilit odadaki kadar zor değil." Bedeniyle kapıya yüklendi, kapı gevşedi. Işıklar yandı. Pis bir mutfağa girdik.

Ayakları üzerinde sallanıp ellerini pantolonuna silerken "Hareket algılayıcı" dedi. "Alarm çalmaması garip." Fırının üzerinde iki tane tava vardı. Her ikisi de yağ içindeydi (Joe kokladı ve "domuz yağı" dedi). Üç tane daha lavaboda duruyordu. İçindeki kokuşmaya başlamıştı. Lavabonun bir köşesinden bir hamam böceği göründü. Birkaç dikkatli adım attı. Planını yeniden gözden geçirip hızla kayboldu. "Biliyorsun" dedi Joe, "Buraya benzin döküp yakmalı. Kokuyor. Yağlanmış. Bunlarla yemek pişirilir mi? Bu tür mutfaklardan nefret ederim."

Böyle dağınık bir mutfak yalnızca bir yalnızlık işareti değildi, aynı zamanda bunun sürekliliğinin de beklentisinin işaretiydi. Bu veya duruma boyun eğme, mutfağın bu halini görecek birisinden, bunu olduğu gibi kabul etme beklentisi taşıyordu. Benim de mutfağım dağınıktı. Sanırım yalnız yaşama beklentim vardı. Ama bu duygudan artık pek hoşlanmıyordum.

Diğer odadan, "Tahtakurularıyla arkadaşlık kurmak için mi bekliyorsun? Buraya gel" dedi Joe.

Yatak odası, yaşlı adamın elbiselerinin yarattığı fırtınaya tutulmuştu. Monoton olanından tutun, biçimsiz olanına kadar yerde ve yatakta üst üste elbiseler yığılmıştı. Elbise çekmeceleri çekilmiş ve ters yüz edilmişti. Minder duvara dayanmıştı ve birisi usturayla kesmiş olmalıydı. Kumaş parçaları, boğulmuş bir adamın saçları gibi her yöne doğru fırlamıştı. Joe ayağının ucuyla birkaç elbisenin yerini değiştirdi. Kül bulaşmış kahverengi bir kazağı yerden aldım ve Joe hemen onu yere bırakmamı söyledi. "Bunu yapmamalısın. Düşünmeliydim ki..." Cümlesini iç çeker gibi söylemişti.

"Ne? Yanlış olan nedir? Ne yaptım?"

Joe ellerini kaldırdı ve sanki ona kadar sayar gibi parmaklarını açtı. Ellerinde ince lateks eldivenler vardı. "Bir suç mahallini kirletiyorsun. Bunlardan sana daha önce vermeliydim."

Kazağı sanki elektrikliymiş gibi yere bıraktım. "Şimdi ne yapacağız?" Kafamda, banyoda yerdeki sabunu almakla ilgili şakalar dolaştı.

Joe dudaklarını bükerek sırıttı ve kaşlarını kaldırdı. "Umarım ne yapacağımızı bulurum. Bak. Şimdi bir şey hakkında endişe etme, tamam mı? Ne yaptınsa yaptın. Şimdi, etrafa biraz daha bakıp ayrılalım." Ceketinin cebinden bir çift eldiven çıkartarak bana verdi. Ben de eldivenleri aceleyle taktım. Hâlâ hareket etmiyordum. Hapse giremezdim.

"Hey" diye bağırdı Joe. "Beni duyuyor musun? Geç oldu. Eve gitmek istiyorum. Hatta burada olmamam gerekirdi. Orada ayakta durmayı kes. Bana yardım etmek istemiyorsan şu sandalyede otur ve yolumdan çekil."

Piyano sandalyesine doğru yürüdüm ve Joe yavaş adımlarla oturma odasında yürürken oturdum. Oda ilk gördüğüm du-

rumdaydı. Birkaç plaka aldı ve altına baktı. Parmaklarıyla kitap raflarına dokundu. Bazen bir kitap aldı ve bir toz dumanı kalktı. Alçak masa üzerinde duran kağıtları karıştırdı ve "Tarihle ilgili. Benden daha iyi anlarsın" dedi.

Sonunda koltuğa çöktü. Yanaklarını şişirdi ve nefes verdi. Yorgunluk yüz hatlarını düşürdü ve çözülmüş gibi göründü. Hareketsizce oturdu. Onu hareketsiz olarak ilk kez görüyordum. Yerinde kıpırdamıyordu, boğazını temizlemiyordu, sigara içmiyordu ve yemek yemiyordu. Eğlenmek için ne yaptığını, ne tür müzikten ve kadınlardan hoşlandığını düşündüm. Kaldırımda mı, çimler üzerinde mi yürümeyi severdi. Tatilini şehirlerde mi, dağlarda mı, sahillerde mi geçirirdi? Art ve profesör dışında zaman geçirdiğim ilk yetişkindi (akrabalar dışında) ve hakkında bir şey bilmiyordum. İyi veya kötü bir biçimde (kötüyü seçtim), bir kişi hariç tanıdığım herkes hakkında bir yorumda bulunabilirdim. Öte yandan bu kızın beni ne kadar etkilediğini, içimi ısıttığını ve beni erittiğini de biliyordum.

Joe başını ellerinin arasına aldı, gözlerini ovuşturdu ve iki kez öksürdü. Sesi irkilmeme neden oldu. Ürkerek hareket edince piyano kapağı üstünde duran kalem yere düştü. Onu almak için yere eğilince, pedalların tam arkasında ve piyanonun altında dört adet çamur kümesi gördüm. Biçimleri çok belirgin değildi ama rengi kaçmış, kül bulaşmış halıya yayılmış gibiydiler.

"Joe?"

Başı hâlâ ellerinin arasında ve hareket etmeden "Evet" dedi.

"Şu şey. Piyanonun altındaki..."

Bir gözünü kuşkuyla açtı, nefes aldı ve hareket etti. "Nedir? Ne buldun?" Omzumun üstünden eğildi ve yorgunluğunun geçtiğini hissettim. "Şuna bak. İzler neden böyle biliyor musun?"

"Nasıl?"

"Geride hafif ve uçta derin."

"Bir fikrim yok."

Kalemiyle yerdeki iki izi gösterirken "Birisi piyanonun altına doğru oturmuş ve ağırlığını ayak uçlarına doğru vermiş" dedi. "Bu nedenle de burası derinleşmiş. Eğer ayağında çizme varken çömelirsen, taban eğilince çamur oradan fırlar. Bu çamur böyle oluşmuş."

Ona doğru bakarken "Fena değil" dedim.

Övgümü önemsemedi. Hâlâ yere eğilmiş durumdayken "Şuna bak" dedi. "Feneri verir misin? Bak ne var?" Piyanodan kapıya doğru giden bir yolu aydınlatıyordu. Üstünde ıslak çamurlu ayak izleri vardı. O kadar belirsizdiler ki, dikkatli bakmayınca görmek olanaksızdı. Ayağa kalkıp yüzünü buruştururken "Kahretsin. Fotoğraf makinesi getirmeliydik" dedi. "Cebime birçok lüzumsuz şey dolduruyorum ve her seferinde gerçekten ihtiyaç duyacağım şeyi unutuyorum." Tek koluyla gerindi, esnedi ve diğer koluyla nazikçe ve kesin bir tavırla bana yolu gösterdi. "Burada olduğumuza göre bu yoldan sürünerek ilerleyelim."

Yer ve pedalların bulunduğu piyano bölümü arasındaki boşlukta o kadar büzüldü ki, sanki boşluğa uyum sağlamak için bedenini yeniden biçimlendirmişti. "Hey kıçıma bakmayı bırak da yanıma çömel. Ne yapıyorsun?"

Piyanonun diğer tarafından yanına doğru emekledim, kapalı yumruklarımla denge sağlamaya çalıştım ve böylece etrafta parmak izi bırakmaktan kaçındım. Kendi halı parçasını aydınlattı. Bu kısım benimkinden farklı gibiydi. Omuz silkip başımı salladım.

İçini çekti, bana sanki salaklığım nedeniyle buhar olacakmışım gibi baktı ve parmağıyla halıdaki bir çizgiyi izledi. "Bak. Bu da ne?" Piyanonun tuşlarına paralel olan, zor görülür bir çiz-

gi vardı ve alttaki ahşap zemin arasından görülebiliyordu. "Bunun hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu. Doğru bir cevabın olduğunu hissettim. Daha açık bir biçimde de bu cevabı bilmediğimi hissettim.

"Bilmem. Belki de halıyı döşerken oluştu."

"Ah, öyle mi düşünüyorsun? Burayı kıvır. Bu ebatta, tam burayı. Şimdi neye bağlandığını, ne işe yaradığını söyle." Tekrar omzumu silktim. "Şunu dene." Joe önce önünde serili halının üstüne, sonra çıplak tabana vurdu. Çıplak taban, altı boşmuş gibi ses çıkartıyordu. "Gördün mü? Şunu tut ve çıplak tabanı aydınlat. Güzel. Şimdi de şu tanelerin yerde nasıl gittiğine bak. Hepsi soldan sağa ve kısa çizgiler halinde. Şimdi de ters yönlerdeki tek uzun akışa bak. Bahse girerim ki..." Sustu, parmaklarını taneciklerin akıntısının içine soktu ve ahşap bir kare parçasını kaldırdı. "Hâlâ halıların böyle döşendiğini mi düşünüyorsun?"

Joe bu kare parçasını kaldırınca altından aynı ebatta sonsuz bir boşluk çıktı. Sanırım yorgunluğum, tam çömelmemiş olmam ve günümün çok garip bir biçimde geçmiş olması bu algımın nedeniydi. Puhapaev'in evinin tabanındaki bu boşluğa bakınca bir şey göremedim. Biraz öne doğru eğildim ve yaşamımda ilk kez fena oldum. Başımı soğuk ve sert bir şeye çarpmıştım, ki bu Joe'nin burada sonsuz bir boşluğu açmış olduğu düşüncemi çürütüyordu. Joe beni yakamdan yakalayıp, yüzüm yüzünün önüne gelene dek başımı kaldırdı. Ve dengemi tam sağlarken ona iyi olduğumu söyledim. Korkmuş görünüyordu. Yüzümden akan bir şey hissettim, kirli elimle silince elim kırmızıya bulandı. Joe, her zaman olduğundan daha yüksek ve şakacı bir sesle "İnsanın başı gibi kanayan başka bir şey yok değil mi?" dedi. "Sana ne diyeceğim. Burada biraz otur. Sonra hemen çıkarız. Buranın altında ne olduğuna bir bakayım. Sonra çıkarız. İyi olduğundan emin misin?" İyi olduğumu söyledim. "O zaman iki dakika" dedi.

"Eğer senin için fark etmezse burada bekliyorum."

"Tabii ki fark etmez. Yalnızca ışığı kapatma. Öbür tarafta otur ki rahatça yayılabilesin." Diğer tarafa geçtim ve yerin altını daha iyi görebildim. Karenin ortasında metal bir kilit vardı. Joe "Şimdi buna bak" dedi. Ceketinin cebinden metal parçayı çıkartırken gözlerini kırpıştırıyordu.

On dakika sonra ceketini çıkardı, kravatını gevşetti ve gömleğinin düğmelerini açtı. Koltuk altındaki ter yarım aydan tam ay oluşturmaya ve sonunda bulutlanmaya başlayıp sırtının yarısına ulaşınca homurdandı. "Tanrı'nın belası!" diye küfretti ve aletini yere fırlattı. "Açılmıyor." Ayağa kalkıp gerindi. "Ya açılmıyor veya benim yeteneğim azalıyor. Ben açılmadığını söyleyeceğim. Bir yüzük kilit. Özel bir mekanizma. Belki bir kombinasyon. Burayı havaya uçurmadan içeriye girilmez."

"Mücevherleri saklamak için güvenli bir yer olmalı."

"Her şey için güvenli bir yer. Özellikle de mücevherler için. Haydi eve gidelim. Bu arada saat kaç?"

Gözlerimi ovdum ve saatime baktım "Üç elli." Birden çok yorgun olduğumu anladım.

"Şuna alayım" dedi Joe. Aletini almak için bir kez daha piyanonun altına doğru süründü "Ah Tanrım, ne salağım. Buraya gel ve kafana dikkat et."

Kasa seviyesiyle yer seviyesi arasında kalan bir girintiye ışığı tuttu. Kumda dans eden, mika gibi karanlık duvarlarda dans eden, camdan daha hafif ve dumanlı ve daha az parlak binlerce yeşil parçacık göründü. "Biliyorsun... Yok, önemli değil. Yalnızca tek bir şey" dedi. Kalktı ve ön kapıya doğru yürüdü. "Kilit sağlam. Açmak için anahtarı gerekli ama kilidin yanındaki kapı çerçevesi zayıf görünüyor ve oynanmış gibi değil. Zorla girilmemiş. Camlar da kırılmamış. Kilitler de kırık değil ve onlarla oynanmamış. Buraya girebilmek büyük maharet işi. Ve kurcalama izi bulamayacaksın."

Kanepeden "Yani, bizimki hariç diyorsun" dedim. Şimdi benim başım ellerimin arasındaydı ve aksileştiğimi hissediyordum.

"Evet, bizimki hariç. Gel. Buradan çıkalım ve seni eve götüreyim. Günün ağarmasına birkaç saat kaldı."

Geldiğimiz yoldan geri döndük. Kapıyı arkamızdan kapattık. Joe kilidi yerine oturttu. Ama arka kapı çerçevesinin zedelendiği belliydi. Parmak izlerim evin her yerindeydi. Joe eldiven giymişti ama ev içersinde o kadar çok iz bırakmış ve o kadar çok yerlerde sürünmüştü ki dikkatli birisi eve girildiğini anlardı. Ve tek bulduğumuz daha fazla yeşil tozdu. Joe yarın öğleden sonra Sal ile konuşacağını ve federallerin eve gelip bakmalarını sağlayacağını söyledi. Belki Puhapaev'in eviyle, civarda yapılan mücevher hırsızlıkları arasında bir bağ kurabilirlerdi. Yine de bu zayıf bir olasılıktı. Belki de çok yorulduğum için kötümserlik eğilimim artmıştı. Joe beni evimin önünde bıraktı. Sanırım bana iyi geceler diledi. Ama arabasında oturmaya başlamamla birlikte ayakta uyumaya da başlamıştım.

***

Evimin kapısını açtım. Işıkları açmadan, dişimi fırçalamadan ve ayakkabılarımı çıkartmadan uyumak istiyordum. Odama doğru giderken odamdaki okuma lambası yandı ve tanıdık bir ses konuştu: "Umduğumdan da iyi iş gördün."

KIRMIZI MEDİKO

Bazı erkekler savaş alanında kendi kanlarını görürler ve kadınca davranırlar. Bayılırlar, inlerler, bağırsakları bozulur, gözlerini kapatırlar. Diğerleri kendilerinde daha önce bilinmeyen cesareti birden bulurlar: Örneğin Toyoma Samurayları, ölürlerken kanlarıyla ustalarının adını yazarlar. İnsanlar sonlarını, yaşadıkları biçimde karşılarlar. Ama korkak için de cesur için de sonun işareti kandır.

Yamazaki Hideo-Famous Battles

Parça 14: Kırmızı Mediko: Büyük (çapı 5.3 cm.) ve tam yuvarlak olmayan bir madeni para. Bir tarafı bakır, diğer tarafı kırmızı zümrüt kaplı. Zümrüt üzerine çizilmiş olan kadın önün-

de ve kollarının altında iki çocuk tutuyor. Diğer elinde yeşil bir şişe var ve hafifçe çocuklara doğru eğilmiş.

Üretim tarihi: Beyaz Mediko'ya bakın.

Üreten: Beyaz Mediko'ya bakın.

Çıkış yeri: Beyaz Mediko'ya bakın.

Son bilinen sahibi: Beyaz Mediko'ya bakın.

Tahmini değeri: Beyaz Mediko'ya bakın.

Bu nedenle bana Hermes Trismegistus denildi, çünkü bu dünyanın üç bilgeliği bende saklı.

"Çok yorgun olmalısın. Yoruldun mu?" Tonu okuma sandalyemde oturmuş piposunu tüttürüyordu. Pipo ateşinin ve okuma lambasının ışığının etkisiyle beyaz sakalı altın gibi parlıyordu.

"İçeriye nasıl girdin?" diye sordum. Hâlâ yatak odamın girişinde sallanarak duruyordum.

Gözlerini kapayarak ve sanki bir övgüyü kabullenmezmiş gibi elini sallayarak "Ah, ittim" dedi. Bastonunu kaldırarak kapıyı gösterdi. "Kilit işe yaramaz, yenisini almalısın." dedi.

"Evet, bunu bana hep söylüyorlar."

"Fazla değerli bir şeylerin yok gibi." Bana baktı ve tepkimi bekledi. Tepki vermedim. "Var mı?"

Omuz silktim. "Evimde ne yapıyorsun?"

Bana daha az rahat olan sandalyeyi göstererek "Oturmaz mısın?" diye sordu.

"Hayır, uyumak istiyorum. Sizin gitmenizi istediğim gibi."

Kesin bir biçimde "Evet, evet, evet, evet" dedi. "Uyumanıza izin vereceğim. Ama önce bir sitemim var." Yine oturmamı

işaret etti. Ayaklarım katılaşmıştı ve yorgunluktan karıncalanıyorlardı. Ayakta kaldım. "Arkadaşınızın haklı öğüdünü dinlemediğiniz için bir sitem." Sanki yumuşak krakerleri kırar gibi yumuşak ve canlı bir biçimde konuşuyordu. "Yapman gereken tek şey dinlemekti. Tatlı bir kızı dinlemek. Bu ne kadar zor olabilir ki?" Avucunu açarak sorgulayıcı bir el uzattı ve sahte bir üzüntüyle başını salladı. "Uzun ve mutlu bir yaşamın olabilirdi."

"Ne demek..." diye kekeledim. Gözlerimi ovdum ve yaşamımla ilgili tehdidi duyar duymaz bağırsaklarım etkilendi. O ayağa kalkınca istemeden geriye doğru çekildim. Adım atar atmaz beysbol topuna bastım. Onu nereye koyarsam koyayım, evimde en uygunsuz yerde bulunmanın bir biçimde yolunu bulurdu. Bir çizgi karakteri gibi kıçımın üstüne ve ayaklarım havada geriye doğru düştüm. Tonu, gösterişli bir biçimde kıkırdayarak, odamla mutfak arasındaki kapı boşluğuna doğru yürüdü. Orada yerde yatıyordum.

"Umarım bir yerini kırmadın?"

Ellerimle bileklerimi yokladım ve ayaklarımı oynattım. Gururum dışında kırılan bir şey yoktu. Başımı salladım kalkmaya çalışırken Tonu bastonunun ucunu omzuma dayadı.

"İzin verirsen, yavaşça" dedi ve bastonunun başını çevirdi. Meşum bir tetik mekanizması ortaya çıktı ve bastonun ucunun boş olduğunu gördüm: Bir tüfek namlusu.

"Bu da ne?" dedim.

"Güzel alet" dedi ve gururlu bir biçimde havaya kaldırdı "Osmanlı Şeref Muhafızı olarak görev yaparken bunu almıştım."

"Ne yaparken?"

"Yavaşça kalk, olur mu? Sana daha önce de söylediğim gibi karşımda duran sandalyeye doğru yürü. Uygar insanlar gibi son bir kısa konuşma yapacağız."

"Beni öldürecek misin? Sana, bunu cesurca sorduğumu söylemeyi çok isterdim."

"Şimdilik gelecek için endişelenmeyelim. Buraya otur."

Kalkarken basketbol topunu da yanımda getirdim. Elimde oynayacağım bir şey olacaktı. Söylediği yere oturdum. Namlunun ucuyla birlikte otoritesi etkili olmaya başlamıştı. Kapıya doğru yürüdü ve parmağı tetikte değilken bastonunu bana doğru doğrulttu. Daha sonra bir çift siyah deri eldiven çıkardı ve koyu paltosunu giydi. Ayrılmaya hazırdı ve herhalde ben de.

Bana eğlence ve hüzün karışımı bir bakışla bakarak "Peki" dedi. "Bilmek istediğin bir şey var mı? Sana veya arkadaşına söylememi istediğin bir mesaj var mı?"

Ağzımın içi keçe gibiydi ve kulaklarımdaki düzenli ve alarm veren hızlı kan akımını hissedebiliyordum. Ellerim titriyordu, soğuk ve ince bir ter şakaklarımdan çeneme doğru akıyor ve köprücük kemiğime kadar ulaşıyordu. Son sözlerini nükteli bir biçimde söyleyen birisini gösteren her film yalan söylüyordu. İstesem konuşabilir miydim, bilmiyordum.

Tonu omuz silkti. "O zaman sessiz bir çıkış" dedi.

Sonra, çaresizlikten çok kızgınlıkla nemli ellerimi pantolonuma sildim, topu sıkıca tuttum ve olabildiğince sert bir biçimde Tonu'ya doğru fırlattım. Ne beklediğimi bilmiyordum. Sanırım, ne kadar zayıf bir biçimde de olsa olayı protesto etmek, bir camı kırmak, bir duvarı göçertmek, dikkati çekmek istiyordum. Bunun yerine, daha önce hiç profesyonel olarak top oynamamış olmama rağmen, hayatımdaki en iyi atışı yaprak adamı burnundan vurdum. Başı, sanki palangayla çekilmiş gibi geriye doğru gitti. Her iki eliyle de kanamaya başlayan burnunu tuttu ve silah yere düştü. Silahı hemen almalıydım ama bunun yerine ayağımla uzaklaştırdım ve adrenalinim yükseldi.

Son vurduğum kişinin ben 12, o 17 yaşındayken ağabeyim Victor olduğunu anlamalısınız. Liberal bir üniversiteden mezun olmuştum, beysbolu futbola tercih etmiştim, boksu sevmemiştim ve kızdığım zamanlarda sessiz ve küskün kalırdım. Bütün bunları anlatıyorum, çünkü ne yaptığımın farkına varmadan önce sol elim Tonu'nun boynundaydı ve olabildiğince sert bir biçimde boynunu sıkıyordum. Sağ elimle de yüzünü yumrukluyordum. Kafamda garip bir karıncalanma hissettim. Sanki kafamdaki elektrik düğmesini açmıştım. Bütün olanları uzun ve sessiz bir tünelin ucundan görüyor gibiydim. Yaşamımdaki en tatmin edici duygu buydu ve eğer aşağı katta oturan ev sahibim tavana vurup "Tanrı'nın belası, gürültüyü kes. Saatin kaç olduğundan haberin var mı?" diye bağırmasaydı bunu, onu öldürene dek sürdüreceğimden emindim.

"Özür dilerim" diye bağırarak cevap verdim. Yumruğum Tonu'ya tekrar vurmak için hâlâ sıkılıydı. Komşumun berbat müziğinin sesi nedeniyle birçok gece uykusuz kalmıştım, ama şimdi bunu sorun yapmanın sırası değildi. Durduğum zaman aynı düzende soluduğumuzu fark ettim. Soluk soluğa kalmıştım, -kendimden ve daha önce farkında olmadığım bu zarar verme kapasitemden ürktüm- o da oflar ve puflar arasında hırıltılar çıkartıyordu. Yüzümü ona doğru geri çevirince ürktüğünü fark ettim ve kendimi çok iyi hissettim.

Gözümün ucuyla, yumruğumun, özellikle eklem yerlerimin berbat durumda olduğunu gördüm. Sanırım dişleri elimi kesmişti. Onun benden daha berbat görünmesinden memnundum. Sakalları donuklaşmıştı, kan bulaşmıştı, burnu şekilsizleşmişti ve domuz burnu gibi olmuştu. Her nefes aldığında kan ve salya sıçrıyordu. Bir yumruk salladım, kaçınmaya çalışırken üstüne tükürdüm.

Boğazını bırakıp silahı yerden aldım. Kapı aralığından banyodaki yüz havlusunu gördüm ve anımsadım: Ben, bir yeri kana-

yan yaşlı bir yabancıya yüz havlusu sunacak bir adamdım. Bu havlu onun havlusu olsa da bunu yapacak bir adamdım. Bu kanlı yabancı ne yapmış olursa olsun, havluyu daha sonra atacağını bilsem de, havluyu önce soğuk suyla ıslatacak bir adamdım.

Bir süre sonra -ne kadar olduğunu bilmiyorum; otuz saniye veya otuz dakika olabilir- karşı karşıya oturuyorduk ve her ikimizin de adrenalin seviyesi düşmüştü. Tonu, anlayamadığım bir şey söyledi. Tekrarlamasını söyledim ve bunun için silahı ona doğrulttum. Eğlenceliydi.

"Durak" diye mırıldandı. Boğuk ve peltek bir sesi vardı, ama gözlerini kısmıştı, hâlâ kurnazca ve canlı bakıyorlardı. "Durak, Rus dilinde 'salak' veya 'aptal' demektir. Bunu, aynı zamanda saf ve katıksız bir şansa şahit olduğunuzda kullanırsınız. Gözlerin kapalıyken böyle bir beysbol topu atışı yapman gibi. Piyangoyu kazandın." Burnuna havluyla dokunurken yüzünü ekşitti. "Şimdi yaptığın. Hedefin. Durak."

"Nereden biliyorsun? Belki bunu hep yaptım" derken, silahın doğru tarafını ona doğrultup doğrultmadığımı kontrol ettim.

Güçsüz bir biçimde güldü. Çıkan daha çok kurbağa sesiydi. "Evet, bu nedenle ellerin hâlâ titriyor. Bu yüzden benden daha fazla ürkmüş durumdasın."

Silahı kaldırıp doğrudan kafasına tuttum. "Korktuğumu mu düşünüyorsun?"

"Onu kullanman konusunda mı?" Sanki düşünüyormuş gibi durakladı. "Hayır. Gerçeği söylemem gerekiyorsa düşünmüyorum. Şu anda değil. Ama senin bir dövüşçü olmadığını biliyorum. Bir katil de değilsin."

"Nereden biliyorsun?"

"Çünkü ben bir katilim. Hem de en iyisinden. Başarılı bir katil." Havluma sarı ve kırmızı karışımı bir tükürük tükürdü. "Senin başarın, benim kendime fazla güvenimin sonucu."

"Buraya beni öldürmeye mi geldin?"

"Evet. Başka bir havlu daha verir misin?"

"Hayır. Buraya beni öldürmeye mi geldin?"

Neredeyse sevimli bir biçimde "Lütfen" diye sızlandı. "Bu havlu çok ıslandı. Ve eğer varsa biraz konyak."

"Konyak yok. Ve eğer gerekiyorsa ceketini kullan. Beni öldürmeye mi gelmiştin?"

"Evet. Eğer bana konyak verirsen seni öldürmeden buradan ayrılacağıma söz veriyorum. Bir daha da geri dönmeyeceğim. Söz."

"Konyak versem de vermesem de burayı beni öldürmeden terk edeceksin. Silah bende."

"Evet sende ve ben de gideceğim. Haklısın. Bravo. Şiddet konusuna alışmaya başladığını görüyorum. Ama eğer beni vurmazsan, belki de sadece tavırların nedeniyle geri gelirim. Kanlar içersindeki yaşlı bir adamın içki talebini kim geri çevirebilir ki?"

Şimdi neredeyse gülümsüyordu ve şakacı bir yenilgi ifadesi olarak ellerini havaya kaldırdı. "Benim işim de seninki gibi güvene dayanır" dedi. "Eğer gazeten için birisiyle konuşursan, konu ne kadar küçük ve önemsiz de olsa, onun ismini gizli tutma sözü verirsin değil mi? Bu senin böyle tanınmanı sağlar. Benim için de aynısı geçerli. Eğer bir şey söylersem onu yaparım. Söz veriyorum, bir daha hiç geri gelmeyeceğim. Hem, hemen ölmenin gerekliliği üzerinde yeniden düşündüm. Kendi halinde ölmenin de uygun olacağına karar verdim. Cömertçe sunulmuş bir bardak konyak karşılığında nedenini anlatırım."

Silahımla, yarım şişe Beam Black bulunan kitap raflarımın altını nişanladım. "Konyak yok, yalnızca bu var. Sana bir havlu alacağım."

Şişeyi beceriksizce açtı ve doğrudan içti. Ayağa kalktım ve banyoya yan yan girdim. Silah hâlâ ona doğru yönelmişti. Ama

beni izlemekten çok viskiyi bitirmekle meşgul gibi görünüyordu. Dolaptan bir havlu daha aldım ve musluğu açtım. Muslukta ıslatmak yerine Tonu'ya vermeden önce tuvalete daldırdım. O da yüzündeki açık yaraya bastırdı. Kötü bir mikrop kapmasını diledim.

"Sen aslında kimsin ve beni öldürmek için seni kim yolladı?" diye sordum.

Viski şişesinden bir yudum daha aldı. "İlk soru: İsmimin senin için bir anlamı olmadığı kesin. Tonu olmadığı belli. Eşyalar bulurum. Ve ait oldukları yerlere geri götürürüm. Ve onları alanları yok ederim. Sana gelince... Yani, genellikle temiz bir son hazırlarım. Ama daha önce de söylediğim gibi şiddet içermeyen bir amaca yönelebiliriz." Piposunu yaktı ve bana öğrencisini cezalandırmak üzere olan bir öğretmen gibi baktı ve sanki böyle yapmaması gerektiğini fark etmesi hoşuna gitmişti.

"Tahmin ettiğimden -aslında herkesten- daha fazla cesur ve kararlısın. Sanırım kendini bile şaşırttın." Havluyu yeniden morarmış dudaklarına götürdü.

"Belki öyleyim. Ama bunu bir hakaret mi, övgü mü olarak almam gerektiğini bilmiyorum."

Dumanı verirken güldü. "Niyetim ikisi de değildi. Basit bir gözlemdi."

"Neye dayanarak?"

"Genç bir Amerikalı. Ayrıcalıklı, eğitimli, belki yumuşak mizaçlı. Belki birkaç yüz civarında okuyucusu olan gazetesi için didiniyor. İlk önce araştırmalardan yorulacağını ve herhangi birisinin ulaşacağı sonuca varacağını düşündük: Yaşlı bir adam yalnız başına öldü. Sonra, kapına çakılı bir mektupta kanlı bir diş alınca korkacağını düşündük. Sonunda umduk ki..."

"Demek bunu yaptınız. Neden 'biz' diyorsun?"

Tonu ağzına götürdüğü şişeyle konuşmasına ara vermişti. Bir cevap bekler gibi yukarıya doğru baktı, sonra omzunu silkti. "Diş, tanıdığımız hırslı bir barmene aitti. 'Biz' tanımına gelince Amerika'ya geldiğimden beri birçok kez 'Tanrı'nın işini yapmak' cümlesini duydum. Bu sana tanıdık gelmedi mi?"

"Tabii ki duydum."

"Biz buyuz. Biz, Tanrı'nın işini yaparız."

"Bu ne demek?"

"Ne demek olduğunu sanıyorsun?"

Silahı başına doğru doğrultarak "Sanırım yoruldum ve sana ateş etmek istiyorum." dedim.

Tonu gülerek, "Bana ateş etmekten çok uzaksın" dedi. "Ama benim anladığım biçimde Tanrı'nın işini yapmak, Tanrı'nın onayladığı bir şeyi yapmak anlamını taşır değil mi?"

"Evet, bu doğru."

"Yardım, papazlık. Bazen ironik olarak kullanılır. Ama temelde anlam budur değil mi?"

"Evet demiştim."

"Tanrı'nın işini yapmak, Tanrı için iş yapmaktır. Tanrı'nın yanında iş görmektir."

"Evet, sonra?"

"Biz bunu yaparız. Tanrı işi. Yalnızca biz Tanrı için çalışmak yerine, Tanrı işi yaparız." Viskisinden bir yudum daha aldı. Şişede üç yudumluk viski kalmıştı.

Güldüm. "Ah, tabii ki! Bu her şeyi açıklıyor. Teşekkürler." Yüzünde en ufak bir sempati belirtisi olmadı. "Olanaksız" diye sürdürdüm. "Saygısızlık. Hem neden..."

"Saygısızlık mı? Evet, tamamen olanaksız, olanaksız, olanaksız mı? Artık bunun ne anlama geldiğini bilmiyorum" diye şaka yaptı. "Hayır, olanaksız değil."

Ona attığım ve şimdi yanında yerde duran topu eline aldı. Dikiş yerlerinde kan izleri vardı. Herhalde burası burnuna çarpan yerdi. Onu bir yere koyacağını veya bana atacağını düşündüm.

"Onu yere koy" dedim.

"Ne? Paranoyak mısın? Sana benden korkmamanı söyledim. Yalnızca bakmak istedim..."

"Lütfen yere koyar mısın? Yerden bana doğru yuvarla." Birkaç saniye bekledi, omuz silkti, gülümsedi ve topu yuvarladı.

Sandalyesinde bana doğru yaklaştı ve "Simya nedir bilir misin?" diye sordu.

Ben de benimkinde ona doğru eğildim. Eğer çok yorgun olmasaydım şaşkınlıktan yerimden sıçrayabilirdim. Anton Jadid'in ön kapıdan içeriye şu anda girebilmesi için, sağlam olan dişlerimi ona verebilirdim. Yardıma ihtiyacım vardı. "Hayır. Yani, daha önce duymuştum. Sanırım Ortaçağ meselesi." Ona Jadidlerin neler bulduğunu söyleyecektim ama ondan dinlemeyi tercih ettim.

"Sanırım bundan biraz daha fazlasını biliyorsun."

"Pek değil."

"Hayır mı? Hiçbir şey mi?" Sen, polis arkadaşın ve bilgili amcası, Jaan'ın odasını karıştırdınız ve sizi aydınlatacak bir şey bulamadınız mı?"

Bir şey söyleyemedim. Bir şey göstermemeyi yeğlerdim ama orta sınıf bir poker oyuncusuydum.

"Gerçekten mi? İstemediğin bir şeyi sana zorla söyletemem. En azından şimdi. Simyayı açıklamak, dünyayı açıklamak kadar zordur." Sakalını sıvazlamaya başladı ama elleri kanlandı ve ellerini iğrenerek koltuğuma sildi. "Tam açıklarsam simya; inceleme, bilim ve dönüşüm sürecidir. İsteyerek oluşturulan dö-

nüşüm. Herhangi bir şeyin, herhangi bir şeye dönüşümü." Sanki her şeyi açıklamış gibi koltuğa yaslandı. Tekrar şişesine döndü ve iki yudum aldı.

Olabildiğince boş bir ifadeyle "Kurşunu altına çevirmek gibi mi?" diye sordum.

Küçümseyici bir tavırla güldü. "Evet, yani sanırım öyle. Kimse, bu başarının bir çılgınlığa dönüşebileceğini düşünmemişti. Ama yüzyıllar boyunca okuma yazma bilen sahtekarlar bir simyacı dükkanı açtılar. Genç adamlar aile servetlerini harcadılar, krallar ve prensler şanlarını yitirdiler, yazarlar ve şairler bize güldüler. Ama sen..."

"Özür dilerim, neden 'bize' dedin?"

"Evet bize. Ben de dahil olmak üzere. Senin şehrinde oturan yaşlı adam da. Onlar kendilerine simyacı derler ama biz demeyiz, -popüler tarihte beliren insanlardan ve kristaller, ucuz tılsımlar ve esrarengiz sembollerle dolu ufak dükkanlarında şimdi bile oturan salaklardan bahsediyorum- simyacılar her zaman deneme ve yanılmayla amaca ulaşarak alçak gönüllü bir biçimde iş görmeyi yeğlediler. Bu amaç çağlara göre değişti. Örneğin, bugün kimse zengin olmak için simyayla uğraşmıyor. Halbuki bir zamanlar tek amaç buydu. 'Aydınlanma' veya 'kozmik anlayış' veya 'armoni' veya böyle şeyler: Bunlar bugün değer bulunan amaçlar. Ama bunlar da değişecek. Hangi yolu izlerlerse izlesinler, bu salakların farkında olmadan veya şans eseri birkaç ileri adım atmaları kuramsal açıdan imkan dahilinde olabilir. Ama bu olasılık, örneğin bir maymunun bir bilgisayar tuşları üzerinde dolaşırken Hamlet'i yazması olasılığı kadar uzak. Ve kimsenin sınırsız zamanı ve sabrı yok. İnsanlar en fazla altmış-yetmiş yaşlarına kadar yaşayabilirler. Hem, kaynak olarak diğer simyacılara veya Bacon veya Paracelsus'un büyük yanlışlarına dayanıyorlar. Ve her zaman bir ufak adım sonra başarıya ulaşacaklarına, başarının ertesi sabah onları beklediğine -eğer biraz

daha güçlü biçimde inanırlar ve ısıtıcıyı biraz daha güçlü yakarlarsa- inanıyorlar.

"Şimdi" dedi Tonu veya herkimse, "Jaan'ın odasında ve evinde bulduğun tek şeyden bana neden bahsetmiyorsun?"

"Her iki yerde de birçok şey bulduk. Kitaplar, kağıtlar, halılar, toz, çok fazla toz. Gelişmiş kilitler..."

"Evet, kilitler. Ve kasalar değil mi?"

"Evet kasalar bulduk ama..."

"Her iki kasada da parlayan yeşil toz bulmuş olmalısınız, öyle değil mi?"

Bir şey söylemedim.

"Ve senin eğitimli profesör arkadaşın, bu tozun nereden geldiğini biliyordur." Cümlenin sonunu biraz vurguladı. Bir açıklama ile soru arasında bir cümleydi.

"Bulduğunuz, yaşamla ilgili talimatları içeren bir kitaba ait tozdur. Nasıl kendi minyatür tanrılarımız olacağını anlatan bir kitap. Açıkladığı..."

"Bulduğumuz büyük ve yontulmamış çok değerli bir taşa aittir. Başka bulduğumuz şey de Jaan'ın mücevher hırsızlarıyla önemli derecede bağlantılı olduğu." diyerek araya girdim.

"Hırsızlık bahis konusu değil. Bulduğun şey düşleyebileceğinden çok değerli. Örneğin, Zümrüt Tablet'in nerede keşfedildiğini biliyor musun?"

"Hayır."

"Abraham boylu boyunca ölü olarak uzanmış biçimde mağarada yatarken göğsünde elleriyle kavramıştı. Onu Sarah buldu. Tablet'te ne yazdığını kuşkusuz biliyorsun."

"Sanırım Profesör Jadid çevirisini okumuştu. Ne olduğunu anımsamıyorum. Benim için anlamlı değildi." Artık aptal numarası yapmanın iyi olmayacağına karar vermiştim.

"Bu beni şaşırtmadı. Yetersiz bir çeviri buna neden olur. Ayrıca okuduğu -resmi bir çeviri ve milyonlarca ahmakça yorumu var- yalnızca giriş bölümü."

"Hangi dilden çevrilmiş?"

"Giriş bölümü mü? Arapça. Ama asıl bölüm, uzun zamandır kullanılmayan bir dilde yazılmış. Belleklerden bile silinmiş bir yazı. Belki Semitik dillerde çok uzman olan birisi bunu görürse bazı kelimeleri çıkartabilir ama anlamını çıkartmaz."

"Ve sen anlam çıkartabiliyor musun?"

"Hayır. Ama daha sonra dili öğrendim. Ve başkalarına da öğrettim. Ufak bir kısmımız bunu iletişim olarak kullanır ve dili çok dikkatli biçimde saklarız."

"Jaan da bu küçük guruba dahil miydi?"

"Öyleydi. Dil konusunda her zaman çok yetenekliydi. Ama Tablet'in asıl kısmının hiçbir zaman çevrilmemesi için daha önemli bir neden vardı." Durdu ve bana baktı. Hikaye ne kadar garip olsa da iyi anlatmıştı. Dinleyicisine nasıl bakacağını, donuk ayrıntıları nereye yerleştireceğini, ikna ederek benden bilgileri nasıl alacağını biliyordu.

Kanlı bir yılan balığı benzeri dudaklarından bir gülümseme geçerken "Bunun hiç görülmemiş olmasının nedeni..." dedi. Şişeden bir yudum daha aldı. Bir yudum kalmıştı.

"Sarah Tablet'i bulduğunda, Abraham onu elleriyle göğsünde tutuyordu." Ellerini şişenin etrafına sardı, sıkıca göğsüne yasladı ve donuk sakalının arkasından gülümsedi. Sanki New Lots Avenue 3 nolu treninde sabahın saat 4'ünde oturan yolcu gibiydi. "Buna ne dersin?"

"Neye?" diye sorarken silahı sıkıca tuttum.

Güldü ve gözlerini yuvarladı. "Bu şişenin arkasında ne yazıyor?"

"Bilmem."

"Neden?"

"Çünkü viski şişeleri arkasındaki tanıtıcı etiketleri ezberlemem. Ve şişenin arasından da göremem."

"Tam da böyle. Giriş yazısının ortada olmasının nedeni şu olabilir: Sarah'ın yanında birisi vardı ve arkadaşının elindeki garip yeşil nesnenin üstünde yazanları kopya etmişti. Ama Tablet'in öbür yüzü de vardı ve İbrahim'in göğsüne dönüktü. Hiç görülemeyen taraf burasıydı."

"Yani diyorsun ki, bu değerli, çok değerli, Tanrı'nın veya başka birisinin Abraham'a (İbrahim) armağanı olan ve Jadid'in çok ünlü olduğunu söylediği taşın yalnızca bir yüzünü biliyoruz, çünkü kimse diğer tarafına bakmadı."

"Aslında..." derken hafifçe güldü. "Garip değil mi? Basit ve açık. Belki de sorun kimsenin arkasına bakmamayı düşünmemesi değil. İnsanlar senin gibi bu konuyu merak ettiler. Bazı gazeteciler de bunu körükledi. Yine de değişen bir şey olmadı... Ama Tablet Sarah tarafından bulunduktan sonra göz önünden kaldırıldı. Ne yazdığını Sarah biliyordu. Veya bunu bir haham biliyordu ve neyi saklaması gerektiğinin de farkındaydı. Tabii ki yok edilemezdi ve kimin elindeyse kendisi tamamen koruyamazdı. Kimse bunu yapamazdı. Etrafına güvenebileceği kişileri toplamalıydı ve Tablet beraberce korunmalıydı. Onu yalnızca yaşamlarıyla değil, aynı zamanda Tablet'in yardımıyla koruyacaklardı. Bunu koruyabilmek için yaşamlarını uzattılar. Bu zamandan beri Tablet bir dedikodu oldu. Kesinlikle etkileyici bir dedikodu. Ama Gençlik Çeşmesi, El Dorado, Kayıp Şehir Atlantis, Yeşil Aslanların Odası da böyle. Eğer kimse Tablet'i görmediyse, tabletin gerçekten varolması -onun kimse tarafından görülmemesini isteyenler dışında- önemli değildi."

"Yaşamlarını uzattılar derken neyi kastettin?"

"Beni dinlemiyor musun? Simya dönüşüm bilimidir. Kayaları, pırlantalara, paraya, hayvana veya başka kayaya dönüştürebilirsin. Neye istersen. Örneğin yaşlı bir bedeni genç bir bedene. Veya yaralı bir yüzü normal haline. Eğer yaralarımı iyileştiremeyeceğimi düşünseydim kızgınlığım daha fazla olurdu. Konuya geri dönersek Tablet bilinmezlikler içersinde kaldı. Her çağda birkaç kişi onu tam 'anladığını' ileri sürdü. Yalnızca şimdi, özellikle de bu ülkede Tablet o kadar belirsiz bir hal aldı ki, kendilerini onu savunan veya bulan olarak ilan edenler bile ilgilerini azalttılar. Arada sırada Atlantis hakkında bir kitap çıkınca veya merak çeken bir televizyon programı yapılınca çocuklar El Dorado efsanesinin, İspanyol araştırmacılarının ilgisini Yeni Dünya'ya yönelttiğini öğrenirler. Ama Tablet bir biçimde kutsal bir emanetle ilgili, gölgeler arasından fısıldanan bir dedikodu olarak kalır. Eğer şimdiki muhafızı bu işten sıkılmazsa veya dünyevi şeyler karşısında açlık duymazsa böyle kalacaktır."

"Jaan mı?"

"Tabii ki. Odasında bulduklarından birisinin yol programı olduğunu sanıyorum. Oldukça maceracı bir programdı değil mi?"

Başımı salladım.

"Biliyorsun ki herkes toy bir gazeteci kadar sinik olmaz. Dünya bu Tablet'in değerini bilen ve etkisinden yararlanmak için yüksek meblağlar ödemeye hazır olan insanlarla dolu."

"Neden satılsın ki? Eğer Tablet söylediklerini yapabiliyorsa Jaan, çimenden veya külden veya benzeri bir şeyden para üretemez miydi?"

Nefesini verdi. Arkasında hafif, gümüş renkli, erken sabah güneşi perdelerin arasından kendini göstermeye başlamıştı. "Jaan değişmişti. Mesih olduğunu söylüyordu. Paranoya. Bu eskiden de bazen oldu ve her türlü çabamıza rağmen yine de olacak-

tır. Yani, yüzyıllarca yaşayan herkesin üstünde böyle ruhsal etkiler görülebilir. Tarihin akışını değiştirmek istiyordu. Önemsiz insanların dünyevi zaferler kazanmasını izlemekten sıkılmıştı. Öte yandan herkesi toza çevirebilecek bir güce sahip bir muhafız ve profesör olarak tanınmadan yaşıyordu. Misyonunun bakış açısını kaybetti, inancı yok oldu..." Sesi biraz titredi ve gözlerini sildi.

Niyetlendiğimden daha utangaç bir sesle "Bir soru sorabilir miyim?" dedim. "Eğer Abraham'ın elleri arasında bulunduysa sizin elinize nasıl geçti? Estonya'ya nasıl geldi?"

"Rastlantı eseri olabilir. Belki de Tanrı öyle istedi. Belki de bizim anlatma tarzımız dışında ikisinin birbirinden farkı yok. Her halükarda, Tablet'in ilk muhafızlarından birisi -senin anlaman için ilk diyorum; Tablet saklanalı yüzyıllar oldu- Bağdatlı bir kütüphaneciydi. Daha sonra Sicilya sarayının coğrafyacısı oldu. Benzer bir yolculuk tutkusu onu sardı, benzer bir dünyevi zafer tutkusu peşine düştü ve son muhafızın yaptığını yapmaya çalıştı. Dünyanın haritasını çıkartmak istedi -12. yüzyıldan bahsediyorum- ve sonunda soğuktan donmuş durgun bir suda deniz kazası geçirdi. Burası yarı aç paganlarla doluydu. Tabii ki yaşadı -bizler istediğimiz sürece yaşayabiliriz- ama sonunda yoruldu. Yerini alacak yeni muhafızı seçti ve yaşamına son verdi. Tablet'i de dünyanın merkezinden olabildiğince uzak bir yere bıraktı. Makul biçimde güvenli bir yere."

"Ve orada kaldı."

"Ve orada kaldı."

"Neden oradan aldınız?"

Tonu ellerini ve ayaklarını öne doğru uzatarak, "Neden mi? Sanırım dünyanın o bölgesinde olan değişiklikler nedeniyle, orasının artık güvenli olmadığına kendimizi ikna ettik. Ve bu ülkedeki, tarihe karşı duyulan genel kayıtsızlık durumu kolay-

laştıracaktı." dedi. Ayaklarını kapattı ve viskiyi bitirdi. "Yanılmıştım. Önemsemediğim ve tamamen unuttuğum sevimsiz bir botanikçi haklıydı. Tabii ki, sana anlattıklarımın ışığında Estonya'ya dönmeyeceğiz. Ama dünyada birçok gizli ve gözden uzak bölgeler var. Buralarda güvende olabiliriz."

"Kaç kişisiniz?"

Sürekli olarak havluyla sakallarını silerken "Ah, çok fazla değil" dedi. Burnundaki ufak iz ve üst dudağındaki leke dışında yüzündeki kanın çoğunu silmişti. Yarası artık kanamıyordu. Masadaki bardakları, boş bira kutularını ve su şişelerini işaret etti. "Sen de yaşlı meslektaşım gibi temizliğe önem vermiyorsun. Çok fazla değiliz."

"Her ülkede bir tane var mı?"

Sırıtarak "Lütfen" dedi.

"Yüz? İki yüz?"

"Bizim hakkımızda ufak bir yazı mı yazmayı düşünüyorsun?" diye sordu.

"Neden olmasın. Her zaman kurmaca yazmayı düşünmüşümdür."

Gülerek "Bunun kurmaca olmadığından emin olabilirsin. Hem..."

"Anlattıklarını kanıtlayabilir misin? Çok etkileyici ve sen de çok hoş hikaye anlatıyorsun ama eminim ki sen de çok iyi bir mücevher hırsızı olabilirsin. Jaan da öyle. İsmi her neyse."

"Ve her neyse" diye devam etti. Sesi kızgın olmaktan çok şen bir biçimde yükseliyordu. "Kendi durumunu göz önünde bulundurmadığını görüyorum. Senin veya arkadaşın Bayan Rowe'un."

Onun Hannah'dan bahsetmesiyle sanki mideme bir yumruk yemiş gibi sandalyeme yaslandım. Bunu nasıl da düşünememiştim?

"Onun bununla ne ilgisi var?" diye dikkatle sordum. Sanki bir şeyi dökmemek için dikkat gösteriyordum.

Vurgu yapmak için avuçlarını masanın üstüne koyan Tonu "Her yönden." dedi. "Eğer o olmasaydı yaptıklarımızı başaramazdık. Azmin sayesinde Jaan'ın yasalarla olan sorunlarını öğrendin. Onun Vernum Sickle ile olan tanışıklığını da. Şimdi bizim de var. Jaan yaşamının son birkaç yılını bizden korkarak yaşadı. Pencerelerden ateş etti. Bir profesörün evine uygun olmaktan çok banka kasalarına uygun olan kilitler kullandı. Fazla kuşku uyandırmadığı için şanslıydı. Biz de şanslıydık. Eğer onun için geldiğimizi bilseydi Jaan'ın bizi hoş karşılayacağını sanıyor musun? Yaş ve hastalıkla mücadele edebiliriz ama kurşun bize de işler. Senin de bu akşam gördüğün gibi fiziksel şiddetten etkileniriz."

"Yani, hâlâ anlamıyorum..."

"Bunun Hannah ile olan ilişkisini mi? İyi kalplidir ve çoğu çağdaşının etkilendiği prematüre sinik bir yaklaşımdan etkilenmez." Bir parmağını şakayla bana doğru salladı. Tepki olarak kendime hakim olmak ve öldürmek arasında kaldım. Birincisini seçtim.

"Onu uzun zamandır izliyorduk" diye devam etti. "Ve tek kabul ettiği ziyaretçinin bu tatlı hanım olduğunu gördük. Böylece onunla tanıştım. Bu -bir bakayım- birkaç ay önceydi. Kilisenin yaz programlarında çalışıyordu, çocuklara müzik ve yüzme dersleri veriyordu. Oldukça yardımsever bir hanımdı ve ben de beraberken bundan gurur duyduğunu anladım. Yardım etmekten mutluydu."

Sıkıntılı bir nefes verdim. "Peki ona ne söyledin? Arkadaşını öldürmesi için yardım etmesini mi?"

"Hayır, tabii ki değil. Böyle kaba bir şey söyler miyim? Zamanla bizim ve Jaan'ın kim olduğumuzu, onun neleri planladığını anlattım. Ona, bize yardım etmesinin yararından bahsettim;

aslında sıkıntılı ayrıntılarla bunu ona kanıtladım. Yalnızca bir akşam için arkadaşlık duygularını ve kişisel kaygılarını bir yana koymasını istedim."

"Ve size inandı, öyle mi?" Bu, ürkek bir ifade ile bir soru arasında bir cümle olmuştu. Her şeye inanmıştı. Benimle olan konuşmalarından belliydi.

"Jaan'ın arzuladığının aksine, Tablet'i dünyaya açamayacağımıza inandı. O zaman -şimdi de- bizim yaptığımız karmaşık işleri yapmaya hazır değildi. Jaan ona evinin anahtarını vermişti. Onun yemeklerini pişirerek, bulaşıklarını yıkayarak iyi bir iş yaptığını düşünüyordu. Jaan da hoş bir kızın kendisine yardımcı olmasından memnundu. Kıza anahtarı saklamasını ve kullanmadan önce onu haberdar etmesini söylemişti. Kız, bunu bir kez yapmadı." Bunu söyledikten sonra bir süre sessiz kaldı. "Neden olursa olsun" dedi. "Hepimiz Jaan'ın ölümüne üzüldük. Hannah herkesten fazla üzüldü. Ve suçluluk duygusu nedeniyle, bu işin bir an önce hallolmasını istedi."

"Cinayetten mi bahsediyorsun yani? Jaan'ı öldürdüğün için üzüldün mü? Suçluluk duygusuyla neyin bir an önce hallolmasını istedi?"

"Cinayet. Bu durumda ölüm anlamını taşıyor. Bizim yaptığımız da Hannah'ın yaptığı da gerekliydi. Yaptığı yanlışlıksa, vicdan azabını hafifletmek için polise telefon etmekti."

"Polise ölümü bildiren Hannah mıydı?"

"Başka kim olabilirdi ki? Sonra, böyle yaparak kendisini nasıl tehlikeye attığını fark etti. Böylece ondan sonra daha çok makul davranmaya başladı. Her neyse, en azından korunma amaçlı olarak gecenin bir saatinde genel telefon kullanmıştı. Ama..."

"Kendisini koruma amaçlı olarak derken neyi kastediyorsun?" diye araya girdim. "Ondan yararlandığınızı söylemiştiniz. O öldürmedi değil mi?"

"Tabii ki o öldürmedi. Ama vicdanlı Bayan Rowe'un geçen sonbaharda Connecticut'ta parmak izleri alınmış. Tanrı korusun, eğer çocuklar kaçırılırsa tanınma kolaylığı olsun diye okuldaki 13 yaş altı her çocuğun parmak izini almışlar. Hannah iyi bir örnek olmak için ve çocuklar korkmasın diye hemen parmak izini vermiş. Eğer Jaan'ın ölümünden kuşku duyulursa polisin onu sorgulayacağından ve eklemeliyim ki böyle bir sorgulamadan her şeyin ortaya çıkacağından korktu. Neyse ki ufak kasaba polisinin tembelliği ve ölümü doğal gibi gösterebilmemiz bize yardımcı olacaktı. Tabii ki ölümüne üzüldüğümüz adli tabip olmasaydı..."

"Panda? O sen miydin?"

Omuz silkti. "Diyelim ki hikaye bize uyuyor. Kazalar olur ve bazen kazalar değersiz olanların yararına bile olabilir."

"Ve bazen bunlar kaza değildir."

"Tabii ki. Bazen. Söylediğim gibi, Jaan'ın ölümünden bu talihsiz adli tabibin dışında bir kişi daha kuşkulandı. Onu ilgilendirmeyen bir şeye karışmaması gereken tek kişi. O kadar meraklıydı ki, ölü adamın evine bile şiddet meraklısı bir polisle birlikte gizlice girdi. Ve sanırım ki her ilgilenen onun -senin- evdeki parmak izlerini kolayca tespit edebilir. Öyle değil mi?" İfadesiz biçimde baktım. "Ve sen de bilinmeyen bir gazetede yayınlanacak bir ölüm sonrası yazısı için gayretle çalıştın. Ve Bayan Rowe ile beraber göründün, evine girip çıktın. Yeni tanışmış iki kişi olarak çok fazla beraber vakit geçirdiniz. Görüyor musun? Ben sahte bir pasaportla yolculuk eden bir yabancıyım. Beni bulabilmelerinin tek yolu o silahı ateşlemen. Diyelim ki Jaan mirasını Bayan Rowe'e bıraktı ve diyelim ki bu göründüğünden çok daha fazla. Nasıl bir skandalla karşılaşabileceğinin farkında mısın?"

"Her şeyi gerçekten de mi Hannah'a bıraktı?"

Öfkeli bir biçimde içini çekti. "Bıraktı mı, bırakmadı mı? Eğer bu öyküyü yayınlarsan kesinlikle bırakmış olacak. Yani görüyorsun, kızın senden istediği şeyi yerine getirseydin durumun kesinlikle daha iyi olurdu. İşi oluruna bıraksaydın. O zaman yapmalıydın ama şimdi yapacaksın" derken kendine çok güvenen bir havası vardı. "Tek fark, seni ilgilendirmeyen yorucu olayların omzuna yüklediği yükler olacak."

Dokunaklı bir sesle "Ama polis artık biliyor" dedim. "Beni buraya bu akşam getiren adam..."

"Dedektif Jadid'ten mi bahsediyorsun? Yetki alanından iki saat uzaklıktaki bir bölgede bir eve gizlice izinsiz girerken fotoğrafı çekildi" dedi ve cebinden ufak bir fotoğraf makinesi çıkardı. "Fotoğraf Bay Sickle'e yollandı bile. Dedektif Jadid'in, Clougham'daki bara elinde silahla girerken de fotoğrafı çekildi. Bar sahibi de ortadan yok oldu diyebiliriz. Bir rastlantı eseri, bar sahibi de kaybolmadan önce biraz fikir danışmak için Bay Sickle'i ziyaret etmişti. Bu fotoğraflar ya Yargıç Pereira'nın masasındadır veya oraya ulaşmak üzeredir." Perdeyi çekerek sabah havasının içeriye girmesini sağladı. Güneşli ve temiz bir havaydı. Güneş odaya, suyun bir yarayı temizlemesi gibi boşaldı. "Ben de senin gibi biliyorum ki Joseph Jadid iyi bir polistir ve işini sever. Aynı zamanda ateşli bir yapısı olduğunu ve üstlerine sürekli rahatsızlık verdiğini de biliyorum. İşini kaybetmeyecektir. Ama artık bu tür işlerle uğraşamaz. Bay Sickle, bu koşullar altında bu konuyu basına sızdırmayacak."

Ceketinden katlı bir kağıt parçası çıkardı ve açtı. Kağıdın çok iyi kalitede olduğunu fark ettim. Kalın, iyi cins mektupluk kağıttı ve gün ışığında filigranı görünüyordu. Bu ayrıntılara neden dikkat ettiğimi bilmiyorum. 'Dedektif Josef Jadid, Wickenden akademik topluluğunun değerli bir üyesi ve Lincoln, Connecticut'un dürüst bir sakini olan Profesör Puhapaev'in anısını

bozmak veya kirletmekten kaçınmalıdır.' Bay Sickle'in, Bay Pereira'ya yazdığı mektup."

Uzun ve yenilgi içeren bir sessizlik sonrasında "Şimdi ne olacak?" diye sordum.

"Sana söylediğim gibi seni öldürmeyi düşünmüyorum. Konuşmamız sonrasında da böyle bir düşüncem yok. Neler olacağı tamamen sana bağlı. Eğer bu konuyla ilgili bir şeyler yazmak veya daha fazla araştırma yapmak istersen seni durduramam. Ama bunun sonucunda sen, Joseph Jadid ve Hannah Rowe en azından izinsiz eve girmekten suçlu bulunursunuz. Ama fikrimi soruyor musun?"

"Tabii ki, neden olmasın?" İlk kez zümrütler, gizli kristaller ve sürekli yaşam hakkında konuşmaya başladığında, onun şaşkın ve aklının karışık olduğunu sanmıştım. Hatta simya saçmalığı da bir kamuflajdı. Benim için hâlâ birinci dereceden bir saçmalıktı. Ben de saçmalık üreten veya tüketen birisinden farklı halde değildim.

"Arkadaşının isteğine uy. Bu işi bırak. Genç bir adamsın. Unutma ve iyileşebilme kapasiten sandığından da yüksek. Özellikle de aşk acısı ve uykusuzluk çekerken." Tonu durdu ve bana baktı ama gözleriyle silahı nasıl tuttuğumu inceliyordu (Gevşek ve ondan uzakta. Baktığını görünce namluyu kaldırdım). "Hem, herkes hayatta bir kez kaybedebilir. Gördüğün gibi, ben bile. Ve bu durumda sen de." Yine durdu ve yine onu vurmadım. "Yüksek sesle söyleyebilirim ki sen akıllı ve ciddi bir gençsin. Bu şehirde neden kaldığını anlamıyorum."

"Hannah var. Hannah vardı."

"Ah, artık onu göremeyeceksin..."

"Özür dilerim. Nasıl bildin? Yani, sadece..."

"Dün akşam Lincoln'e giderken duman kokusu almış olmalısın."

"Evet."

"Bayan Rowe'nin evi dün akşam yandı. Elektrik kontağı. Bir trajedi." Sandalyemde doğruldum ve silahı yeniden ona doğru doğrulttum. Sakinleşmem için avuçlarını bana doğru çevirerek ellerini kaldırdı ve "O iyi" dedi. "Garip ev sahibi kadar iyi. Sağlığı yerinde. Ama arkadaşını ve evini arka arkaya kaybetmek ona ağır geldi. Noel tatiline erkenden çıktı."

"Ne demek istiyorsun. O nerede?"

"Dediğim gibi seni ilgilendirmez. Tabii ki şimdi kendisini koruyamayacak bir durumdayken adı kirlenirse bu çok utanç verici olur." Ona doğru yürüyerek bastonun namlusunu şakağına dayadım. Ürküp dudaklarını yalayınca, daha sıkı bastırdım.

"Bunu gerçekten yapmak istiyor musun?"

Sızlanıncaya kadar namluyla kafasını dürttüm. Adrenalin seviyem artmaya başlamıştı ve ne yapacağımı fark ederek, namluyu uzaklaştırarak yerime geri oturdum. "Onu öldürdün mü?"

"Tabii ki hayır. Onu öldürmedik. Böyle ciddi, kendisini adamış, güzel bir kadın. Zamanları aşan bir güzellik olduğunu düşünmüyor musun?" Göz kırptı. "Hayır, seni temin ederim ki hiç olmadığı kadar sağlıklı. Ama bu hafta olanlar biraz duygularını etkiledi. Neyse. Onu bir daha hiç göremeyeceksin."

GÜNEŞ VE GÖLGESİ

Uçanın düşmekten sakındığı gibi
İkinin birden fazla olduğu gibi
Günün geceyi tanımladığı gibi
Gölge de güneşi için böyledir.

John Devere-The Tragic Tale of Posthumus Leonatus, His Most Lamentable Death

Popüler görüşe göre Moskova kışları berbat olarak nitelendirilir: Siyahtan giye doğru ton alan, sonra yeniden kararan, yatakta sağa sola dönen bir hasta benzeri bir gökyüzü altındaki sonu olmayan, neşesiz, renksiz, kısır bir ülke. Aslında sonbahardaki ve ilkbahardaki sürekli soğuk yağmurlar şehri sanki tüberkülozlu bir ciğerin nefes aldığı ortama sokar. Kış, sanki uykudaki birisine atılan bir tokat gibi yaşamı etkiler. Bir günde, iyi bir günde üç veya dört saat, Aralık'tan Şubat'a kadar, şehir dünyadaki en mükemmel ışık altında parlar. En iyi günlerde, bir akşam önce yeni kar yağmıştır. Kar, egzoz izlerini, önceki karı, si-

gara küllerini, tükürükleri, dökülen biraları ve parlayan bir kaptaki yırtılmış kağıtları kapatır. Yeni sokaklar her zaman olduğundan daha sessiz, eski olanlar da daha yıkıktır.

O gün Voskrensenyov'un Moskova'yı son kez ziyaret ettiği günün sabahıydı: Metrostroyevskaya yakınındaki Soimonovsky Geçidi'nde şoförün kullandığı arabasının arka koltuğundan dışarıya çıkarken sırma saçlı, elma yanaklı iki çocuğuyla beraber yürüyen bir anne ona çarptı. O, arabadaki çantasını almak üzereydi ve kadın, karşı kaldırımda sendeleyen bir kıza doğru bakıyordu. Kadın ona çarpınca nefesi kesildi ve eliyle boğazını tuttu ve adamı fark edince -araba, üniforma, madalyonlar ve gerçek deriden bir çanta- gözleri açıldı ve istemeden başını geriye doğru attı. Ama kadın kendisini toparlar toparlamaz ona küçümseyici bir bakış attı ve çocuklarını elleri arasında korumak yerine, onlara ellerini uzattı. Çocuklar ellerini tuttular, sevimli bir biçimde gülümseyen adama merakla baktılar ve daha sonra bakışlarını başka tarafa yöneltmenin daha iyi olacağını düşündüler. Saygı gerekiyordu. Ama kadın elleriyle çocuklarını sarınamış, saygıyla selam verip yürümemişti. Voskrensenyov çantasını almak için eğilirken sırıtmaktan kendisini alamamıştı. Taş gibi bir yüzle dikilmiş anne konuyla ilgili birkaç kelime gevelemiş ve sonra çocuklarıyla beraber yürüyüp gitmişti.

Voskrensenyov'un dirseği yönünden gelen bir ses "Biliyor musun, bu caddenin adını değiştiriyorlar." dedi.

"Lubin. Benimle buluştuğun için teşekkür ederim. Hem de eski yerde."

"Evet. Yani, eski yere yakın bir yerde" diyen Lubin, Voskren-senyov'un koluna dokundu ve yürümeye başlamaları gerektiğini belirtmek için eliyle ön tarafı işaret etti. Ufak caddeden kuzeydoğuya, nehirden uzağa Metrostroyevskaya doğru yönlendiler ve oraya ulaşınca da sağa döndüler. Birçok Rus erkeğinden farklı olarak Lubin, fiziksel temas veya aşırı duygusallık konu-

sunda isteksizdi. O ve Voskrensenyov alışkanlık olarak birbirlerini yalnızca el sıkarak ve hafifçe baş eğerek selamladılar.

"Yakın diyerek neyi ima ettin? İşte burası. İçeriye girelim mi?"

Dom Pertsova, gösterişli, kırmızı, cicili, bicili elbisesiyle önlerinde ayağa kalktı. Dışarıdaki masalımsı paneller ve sarılmış yılan biçimindeki desteklerle desteklenen balkon Voskresenyov'un hoşuna gitti ve gülümsedi.

"Bütün bunların yıkılacağını düşünmek zor" dedi.

"Şehrin tüm bu köşesi: Metrostroyevskaya, Kropotkinskaya, Kropotkinskaya İstasyonu ve Kultury Parkı arasında kalan bütün bu ufak dolambaçlı sokaklar Sovyetler'e resmi bina yapmak için yerle bir edildi. Belki bir trajedi ama şaşırtıcı değil. Bunu tamamlayamadıkları için memnunum" dedi Lubin.

"Ne demek istediğini anlayamadım?"

Lubin omzunu silkti ve önünde yeşil kubbeler olan beyaz kiliseyi işaret etti: St. Ilya Obydenny. Sovyet yıllarında burada devletlerarası çok gizli görüşmeler yapılmıştı. Yurttaşlar kiliseye girdikleri duyulursa diye korktular ve buraları da gizli olarak buluşmak isteyen devlet görevlileri açısından güvenli yerler oldu. Burasıyla ilgili bir ihbarda bulunacak bir yurttaş, bu tür bir yere aşırı ilgi gösterdiği için kuşkulular listesine alınıyordu. Diğer kişilerin yasaya karşı gelmekten korkmaları burada buluşan resmi görevliler açısından burayı güvenli kılıyordu. Bu kilisenin özel güzelliği ve basit yapısının verdiği huzur, burasını popüler buluşma yerlerinden birisi yapmıştı.

Lubin kiliseyi göstererek "Gördün mü?" dedi.

"Ah!" Güçsüz ve ama düzenli bir inanan topluluğu -erkek ve kadın, yaşlı ve genç, fakir ve daha az fakir olan- kiliseye girip çıkıyordu. Bazıları gayretli, diğerleri sanki buna çok alışık değillermiş gibi hantal bir biçimde haç çıkartıyordu. "Estonya'da da,

Letonya'da da ve hatta Ukrayna'da daha da fazla."

"Evet kuşkum yok. Peki neden biraz yürümüyoruz?"

"Tabii ki."

Lubin biraz ses çıkartmadan yürüdükten sonra "Vsekhsvyatsky, sormadığına göre" dedi. "Ve bu Metrostroyevskaya caddesinin adı da Ostozhenka oluyor." Zayıf bir sesle konuşmuştu. Belirsiz, kaypak bir tavrı vardı. Sanki yaşamını diğer insanların tavırlarını incelemekle ve yönlendirmekle geçirmiş gibiydi.

"Anlamadım?"

"Bu caddenin adı Ostozhenka idi ve Ostozhenka olacak. Seninle buluştuğumuz geçidin adı Soimonovsky değil Vsekhsvyatsky olacak. Bu bilgiler hâlâ gizli tabii ki. Ama yine devrim öncesi isimler kullanılacak. Sverdlovsk, şu sarhoş soytarı nedeniyle tabii ki en başta. Leningrad da herhalde ikinci sırada olur. Cadde isimleri burayı vatanımız yapıyor. Yani, biliyor musun bir erkek kardeşin olduğundan haberiin yoktu."

"Ben de senin bir oğlun olduğunu bilmiyordum."

Kravatını bir baba gururuyla gevşeten Lubin "Ah, evet" dedi. "Aslında üç tane. Birisi doktor, -şu anda Berlin'de çalışıyor-birisi burada Moskova'da profesör ve Sasha senin kalbinin peşinde."

"Benim işimin peşinde Lubin. Çocukla hiç karşılaşmadım. Hem bir KGB ajanının oğlu kalple ilgili ne bilebilir ki?"

Sesi kısılan ama duyduğu rahatsızlıkla yükselmeyen Lubin "Tamam, tamam sakin ol" dedi. "Etrafımda hiç aziz görmedim."

"Özür dilerim, seni kırmak istemedim."

Lubin kabul anlamında başını salladı. "Ailelerine bakan insanlara gıpta ediyorum. Özellikle de bu günlerde. Sasha hakkında eminsin değil mi?"

"Kesinlikle. Ya sen Tonu hakkında?"

Lubin, Voskrensenyov'a kötü kaliteli bir resmi belge kopyası verdi. "İşte burada. Tonu Puhapaev, Hiimuaa koyun çiftliğinin örnek bir üyesi ve yakın zamanda Paide Mandırası'nda başkan olmuş. Bakabilirsin."

Voskrensenyov belgeyi aldı ve okudu "Bu özelleştirilecek olan mı?"

"Evet, bir yıl içinde. Bir Fin-İsveç ortaklığı satın alıyor. Baltıklardaki en büyük mandıra olacağını söylüyorlar. Belki İskandinavya'ya bile ürün yollarlar. Sovyet işçilik maliyetinin düşük olduğu düşünülünce -hatta Sovyet öncesi özgür Estonya işçiliğinin bile- kârlı bir iş olmalı. Kurmak için dişimizle ve kanımızla mücadele etmeliyiz Tonu. Estonyalılar para kokusunu aldılar ve Yahudilerden daha kötüler. Ya sen?"

Voskrensenyov, "Anlaştığımız gibi. Şuraya bak" derken, yolun karşısındaki mütevazı bir ahşap evi gösteriyordu. "Turgenyev'in annesi burada yaşamış. Bu küçük evde. Tüm yangınlardan, yıkımdan, tüm aptalca Sovyet planlamalarından kurtulabilmiş. Ve burada hâlâ basit ve güzel bir biçimde duruyor. Üzerinde bir anı levhası bile yok."

Lubin sabırsızca içini çekti ve yürürken ağırlığını öne ve arkaya doğru verdi. Voskrensenyov, "Söylediğim gibi. Bu konuşma sonrasında görevimden ayrılacağım. Benden sonra gelecek kişiyi tayin etme gücü bende -yakın zamanda ortadan kalkacak olan Baltık güçleri komutanı olmamalı- ve Rus ordusu generali olmalı. Söz verdiğim gibi, Aleksandr Anatolyevich Lubin ordunun en genç generali olacak. Doğal olarak görev yerini garanti edemem ama sanırım eğer istediği Moskova ise orası olur" dedi.

Lubin, "Bunu engelleyemezler değil mi?" diye biraz endişeyle sordu. Voskrensenyov, Lubin'i ilk kez bu kadar arzulu görüyordu ve bu taş yüzlü adam gözlerini açmış, dudaklarını yalı-

yor ve dişlerini sıkıyordu. Bu üstünlük duygusu Voskrensenyov'u memnun etti. "Sasha ve ben, konuşmamız gerektiği kadar konuşmuyoruz. Eğer bunun düzenlenmesinden benim sorumlu olduğumu bilseydi buna karşı koyardı. Bundan eminim. Annesi gibi çabuk öfkeleniyor."

"Hiçbir bağ yok. Karşılıklı bilinmeme. Her zaman olduğu gibi değil mi?"

"Tabii ki. Yine de biliyorsun bu garip bir şey."

"Ne?"

"Tonu'ya ve senin dosyana bakarken bulduğum bir şey."

Voskrensenyov dikleşti. Bunu hallettiğini sanıyordu.

"Belgelerinde bir erkek kardeşten bahsetmiyor. Hiçbir belgede bu geçmiyor. Ve iki kardeşin farklı soyadları taşımasının da bir anlamı yok. İki sıra dışı soyadı. Her ikisi de farklı dillerde 'Pazar günü' anlamına geliyor."

Voskrensenyov, kendisini protesto etmek için kıstığı gözlerini kapatmak için güneşe baktı. Ordu merkezindeki kendine ait olan dosyaları değiştirmişti ama KGB'de de asıl belgeler olmalıydı. Bu işe Lubin'i karıştırmadan önce bunu düşünmeliydi. Belki de fazla acele ederek "Dosya yanında mı?" diye sordu.

"Dosya mı? Neden yanımda olsun ki? Tabii ki değil. Bunu neden yapayım? Buna iznim yok."

"Demek ki tüm diğer askeri dosyalar Lubyanka'da."

"Doğal olarak. Başka nerede olabilir ki?" Şehrin mütevazı ve dolambaçlı bölgesinde sessizce yürümeyi sürdürdüler.

Voskrensenyov, "Ne yapacaksın?" diye sordu.

"Yapmak mı? Neyi?"

Voskrensenyov, Lubin'e baktı ve ciddi ama alaylı bir tavır takındı.

"Ah evet ben de ayrılıyorum" dedi Lubin. "Senin gibi. Sanırım her şey eşit." Kıkırdaması, tırpanlanan kuru buğdaylardan çıkan ses benzeri zayıf ve sürekli bir öksürüğe dönüştü. "Suzdal'dan uzak olmayan bir yerde bana bir daça ayırdılar. Evim en büyük oğlumun olacak. Berlin'den dönünce kalacağı bir yer olmalı. Sanırım dönünce her şeyi eskisi gibi bulacak. Ben ve eşim de Suzdal'da huzur içersinde yaşayacağız." Lubin başını salladı ve eliyle kesme işareti yaptı. Sanki Sechenovskiy ve Ostozhenka arasındaki ağaç sırası eski yaşamını yenisinden ayırıyordu. Belki de geçmişini geleceğinden. "Ya sen?" diye sordu.

"Ah, biliyorsun bazı projelerim var. Daha fazla boş zaman. Askerden emeklilik. Artık üniforma yok." Voskrensenyov bölük pörçük konuştu.

"Seni tam olarak hiç anlamadım. Ne yapıyorsun? Planların ne? Magadan'dan bazı İnguş mücevher hırsızlarını çıkarttığına dair dedikodular var. Sessiz bir biçimde. Ve bana şunu söyleyebilir misin: Neden ben kırk yılını sigara ve içki içerek geçiren, soğuk bir iklimde yaşayan birisine benziyorum ve sen çok genç kalmışsın?"

"Turşu suyu" derken, Voskrensenyov elleriyle yüzüne dokundu. "Büyükannem bana, her sabah yüzüme turşu suyu sürmemi öğütlemişti."

Lubin emin olamadan kıkırdadı. "Turşu mu? Belki de doğrudur. Yine de emin değilim... Biliyorsun, dosyayı satın alabilirsin." Neredeyse tükürmüştü. "Bugünlerde her şey satılık, eğer bu bilgiyi kendine saklamak istiyorsan dosyayı kolaylıkla satın alabilirsin."

Voskrensenyov yüzündeki ifadeyi değiştirmedi. Ancak Lubin bunu açıklar açıklamaz, yapması gereken şeyi biliyordu. "KGB'den dosya satın almak mı?" diye sorarken şaşırdığını belli etti. "Bunu yapabilmek için bağlantı gerekir."

Lubin cebinden çıkarttığı Winston Lights paketini açtı ve içindeki kartona bir isim yazarak Voskrensenyov'a verdi. "Adamın bu. Ağzı çok sıkıdır. Yeni Rusya'da yeteri kadar parası ve hevesi olan herkes ondan bilgi satın alabilir. Ve herkes ona gittiği için herkes onu bilir ve o dokunulmazdır. Belki de durum tersinedir: Belki herkes onu tanıdığı için herkes onu kullanır ve bu nedenle dokunulmazdır."

"Tabii ki" diye kıkırdadı Voskrensenyov. Sanki ne için kıkırdadığını bilmiyor gibiydi. "Parayı sana versem kaydımı siler misin?"

"Ben mi? Kesinlikle olmaz. Ben böyle şeyler yapmam. Hem benim paraya ihtiyacım yok. Ama yine de sorduğun için teşekkür ederim."

Bu iki adam birbirlerini uzun zamandır tanıyorlardı ve birbirlerine yardım etmişlerdi ama her biri, her zaman diğeri karşısında üstün kalmaya çalışırdı. Tabii ki bunu birbirlerine karşı kullanmazlardı, yalnızca öyle olmayı yeğlerlerdi. Sürekli çok ufak hiyerarşi ayarlamaları, profesyonel ilişkilerini kişileştirmelerinde ve kişisel ilişkilerini profesyonelleştirmelerinde onlara yardımcı olurdu. Voskrensenyov, Lubin'in bu bilgiyle ne yapmayı planladığını düşündü. Seyrek ve kırlaşmış saçlarının altındaki adamın sarkık ve gevşek yüzüne, damarlı ve titreyen ellerine baktı ve şuna karar verdi: Hiçbir şey yapmayacaktı. Şah ve mat. Lubin teslim oluyordu. Ve bir şey istemeyen birisi için yapılabilecek bir şey yoktu.

Lubin, sanki kendisiyle konuşuyormuş gibi yere doğru bakarak "Hayır, para istemem" diye mırıldandı. "Bütün bunlardan uzak ve sakin olmalıyım. Eşimle ben Tever'den gelen ve kırsal yaşam seven insanlarız. 40 yıl bu şehirde yaşadık. Para istemeyiz."

Yürürlerken, beş caddenin kesişme yerindeki huş ağaçları bulunan bir parka geldiler. Ağaçların dalları sanki dikkat çekmek için kalkan eller gibi yükselmişti. Boş parkın ortasında bir

havuz vardı -ince buz tabakası altından yeşillenmiş suyu görülen betondan bir havuz- ve etrafı çalılarla çevriliydi. Havuza doğru yürürlerken, canlı gün ışığından çıkıp fundaların gölgesine girdiler. Fundalık caddeden görülmelerini engelliyordu. Voskrensenyov, Lubin'e sarıldı ve onu şaşkınlıkla açılan dudaklarından öptü. Lubin'in onu zayıf elleriyle itmeye çalıştığını hissetti. Cebindeki sustalıyı eline aldı, açtı, Lubin'in her iki kasığındaki damarları kesti ve onu buzlu havuza itti.

Voskrensenyov daha sonra sustalıyı da fırlattı, ayakkabılarını, pantolonunu ve paltosunu kan izi olup olmadığına bakmak için kontrol etti ve geçmişinin geri kalanını satın almak için Lubyanka'ya doğru devam etti.

Parça 15: Boyuna asılan, arkası deri kaplı geniş (sağdan sola: 3.6 cm, yukardan aşağı: 5.5 cm.) bir nazarlık. 34 cm. uzunluğunda ince ve siyah bir deriye takılı. Nazarlığın üstünde iki tür taş var. Topaz yıldız kümesi -yani, güneş ışığı biçiminde açılan sekiz ince iğnecikten oluşan koyu sarı renkli küçük halkacık- ve yanında oval bir oniks.

Gölgelenmiş veya batmakta olan güneşin temsili, bitmek üzere olan ve başarısızlık tehlikesi taşıyan bir çalışmayı ifade ediyor. Aynı ağırlıkta umut ve ihtiyat ilham ediyor.

Üretim tarihi: Bilebilmek olanaksız. Taşlar zamanla yıpranmış ve donuklaşmış. En azından birkaç yüzyıl eski gibi görünüyorlar. Ancak deri iyi durumda. Yalnızca kullanım nedeniyle biraz eskimiş.

Üreten: Ivan Voskrensenyov. Tasarımın, Arap-Sicilyalı coğrafyacı El-İdrisi'nin kitabında bulunan "Güneş ve gölgesi" -gizemli bir simya hiyeroglifi- çizimine dayandığı iddiasında.

Çizgi roman yazarı Milos Smilos -"Şu Futbol Nerede, Charlie Brown? Günlük Çizgi Romanlardaki Yasadışı Cinsel Arzular" adlı makalenin yazarı ve grafik kurmaca otobiyografi "Call me Sir! Pepermint Patty, Warrior Dyke"ın çizeri- sarı cam kakmalı ve parlatılmış deri kolyelerin, iç savaş yıllarında Baltıklı sanatçı ve aydınlar arasında çok popüler olduğunu anlatan ve resmi olmayan renkli bir otobiyografi yazdı. Bunların tasarımlarını Estonyalı bir sanatçı, Flash Gordon'un 1940 tarihli "Flash Gordon Conquers the Universe" adlı çizgi serisini yorumlayarak gerçekleştirmişti.

Çıkış yeri: Tarihi tespit etmek kadar zor. Estonya, dünyadaki en büyük kehribar taşı ihracatçılarından birisidir ve gelişen endüstrisi de her zaman canlı olmuştur. Oniks, Baltık ülkelerinde üretilmemektedir ama çok kullanılan bir taştır.

Son bilinen sahibi: Ivan Voskrensenyov. (İsim silinmiş) tarafından öldürüldükten sonra üstünden alındı ve (isim silinmiş) verildi.

Tahmini değeri: Smilos ve grubu fiyatı normalin üstüne çıkartabilir. İyi bir ışık altında ve istekli birisi 300 dolar verebilir.

Söylemeliyim ki Sol'un operasyonu tamamlanmıştır.

"İşte" dedi Tonu. Açık kapımın önünde, paltosu üzerinde duruyordu. Bir ayağı holde bir eli kapıdaydı. "Sanırım tüm sorularını cevaplandırdım." Cümle bitince sesi ve kaşları kalktı.

"Arnavut Eddie?"

"Evet, Eduard. Onu unuttuğumuzu sanmıştım." Sırıttı. O anda, sanki camdan yapılmış bir sürüngene baktığımı -üzerine bir baskı uyguladığın anda içindeki zehri hemen sana akıtacak olan- düşündüm. Ona nasıl güvenebileceğini bilemezdin. "Eduard kaçakçılıkta yeteneklidir. Bunu kapalı ve paranoyak Sovyetler'de öğrendi. Onun güvenli ve açık bir ülkede daha başarılı olacağını düşündük."

"Peki ne oldu?"

Tonu kararsız bir biçimde kapıdan içeriye döndü. Neredeyse kapıyı arkasından kapatacaktı ama bir ayağının dışarıda kalmasının daha iyi olacağını düşündü. "Jaan gibi. Hırslı. Sahtekar. Güvenilmez. Zaten geçici bir işçiydi. Bağlılık duygusu yoktu. Bize gereken bazı şeyleri elde etmemizde yardımcı oldu ama başka bir yararı yoktu."

"Ne gibi şeyler?"

Tonu hole doğru bir adım daha attı. Ona doğru yürüdüm. "Başka soru yok. Bilmen gerekenler bunlardı."

"Hayır" diye vızıldadım. "Hayır. Şimdi, üç saat öncesine göre daha fazla sorum var. Yani bu anlattıkların anlamsız."

"Hangi kısmını anlamadın?"

"Hiçbirisini. İnanamadım..."

"Buna gerek yok. Bir şeyin gerçek olması için inanılması gerektiğini söyleyen bir yasa bilmiyorum. Biliyorsun, daha çok müteşekkir olmalısın. Birçok insanın bildiği için öldürülebileceği bir bilgiyi sana aktardım."

"Benim bu konuda sessiz kalacağıma güveniyor musun?"

"Sana güvenmek mi?" Tonu güldü. "Tabii ki. Kime anlatacaksın? Sana kim inanır? Bu açıdan güvendeyim. Kendimizi iyi gizleriz. Eğer birden fazla gevezelik yapmaya başlarsan seni yeniden ziyaret etmem gerekir. Hem şimdi Jaan, Tablet arayıcılarının dikkatini kendi üzerine çekti. Sen de onunla olan ilişkilerini ortaya koyarsan, hoş olmayan ve ahlaksız çevrelerin ilgisi sana yönelir. Ve söylediğim gibi, biz uzakta oluruz ve sana yardım edemeyiz."

"Eğer şansımı denersem ne olur? Bu güzel bir hikaye." Cesur olmaktan çok haşin bir tavırla blöf yaptım.

Tonu bana hayal kırıklığı taşıyan bir gülümsemeyle bakıp omuzlarını silkti. "Sana söylediğim gibi, senin evine yerleşmek gibi bir planım yok. Ne yaptığını kontrol edemem. Ancak, birkaç yere izinsiz girmekten ve herhalde cinayetten suçlu bulunursun. Connecticut hapishanelerini tanımak istersen Bay Sickle bunu öğrenmene kesin yardımcı olur. Makul davranmadığına ve aceleci olduğuna karar verirsek, ne sen, ne Joseph, ne de amcası hayatta kalamazsınız. Bay Tomm, sana verebileceğim tüm nasihatler bunlar. Akıllı ol." Bundan sonra kapıyı arkasından kapatarak evden ayrıldı ve bunu yaparken kibar davrandı. Mer-

divenlerden indiğini duydum ve penceremden bakınca anımsanmayacak türde ve renkte bir arabaya bindiğini gördüm. Arabayı çalıştırdı, görünürde hiç araba olmamasına rağmen dönüş işaretini verdi ve Lincoln dışına doğru yöneldi.

***

O gece yatmak için çok geç veya çok erkendi. Zaten çok iyi uyuyamadığımı kabul etmeliyim. Yine de durum iyiye gidiyordu, sıkıntı veren çok şey zamanla etkisini hafifletebilir ve zaman da bunlardan birisidir.

Uyumak yerine duş aldım, tıraş oldum, kahve pişirip içtim -çaydanlığımla iki tam bardak kahve içecek kadar su kaynatamıyordum, evimdeki her şey gibi o da bir kişilikti- ve saat 7.15'te işe doğru yola çıktım.

Sanki birisi içimi boşaltıp pamukla doldurmuştu ve bir yük gibi sürükleniyordum. Bu, müzik bittikten sonra dans etme isteği, labirentte çıkmaz sokağa girdiğini fark etme korkusu, bir yerde gereğinden kalınca sıkılma benzeri duygu sanırım herkesin duyabileceği -sürekli hareket edenler ve yanılmaz bir zaman duygusuna sahip olanlar dışında- bir şeydir. Lise son ve üniversite son sınıftayken gitme zamanı geldiğini anladığımda da böyle olmuştum. Bundan etkilenince ya bunu ciddiye alarak hareket edersiniz veya bunun geçmesini bekler ve yaşamınızın geri kalan kısmını acı veren kaybın etkisini düşük seviyeli bir hoşnutsuzluğa dönüştürmekle geçirirsiniz.

***

Art "İşte burada" dedi. İçeriye girerken bana bakmadı bile.

"Burada, bu kadar erken ne yapıyorsunuz?" diye sordum.

"Sana daha önce de söyledim. Yaşlanıyorsun. İyi uyumuyorsun."

Art o sabah iyi görünüyordu: Ayaklarını masaya dayamış, koltuğuna yaslanmış bir insan hamağı oluşturmuş Times'ın sayfalarını karıştırıyor, masasında tüten, açık bir kahve termosu var ve ağzının köşesindeki sigaranın dumanı yükseliyor. Sağ ayağıyla masa üstünde duran bir zarfı bana doğru itti. "Bunu bu sabah kapının altında buldum. Şu bir türlü bitmeyen ölüm sonrası yazısının, bunu okuduktan sonra nasıl sonlanacağını merak ediyorum."

Teşekkür anlamında başımı salladım, oturdum ve mektubu açtım. El yazısını görmeden önce bile kimden geldiğini anlamıştım.

Sevgili Paul,

Eğer bunu okuyorsan, o zaman Tonu ile konuşmuş olmalısın ve eğer onunla konuştuysan, sana benim Lincoln'ü terk ettiğimi söylemiş olmalı. Aslında ben bunu yazarken, bir araba beni, yeni yaşamımda yanımda götürmeme izin verilen birkaç eşyamla birlikte dışarıda bekliyor. Neyi almayı ve bırakmayı seçtiğimiz konusu çok komik. Örneğin, 30 yıl boyunca tek tek seçerek oluşturduğun tüm müzik koleksiyonumu Talcott müzik odasına bırakıyorum. Okuldan çok, senin bunlara sahip olmanı isterdim. Sanırım burada bıraktıklarımın bazılarını en azından ilk zamanlarda özleyeceğim. Aslında arkada bıraktıklarım en az önem verdiklerim. Plansız bir biçimde karşıma çıkan ve böyle duygular taşımayı düşünemeyeceğim sen hariç.

Daha önce ölüm sonrası yazılar hakkında hiç kafa yormamıştım. Böyle şeylerin yazıldığını bile bilmiyordum. Ve yaptığım şeyi yaptığımda, Jaan'ın ölüm sonrası yazısını yazacak gazeteciyle

karşılaşacağım aklıma hiç gelmemişti. Ama onunla tanıştım. Ve seni benden her uzaklaştırma çabamda sana daha çok yakınlaştım. Belki de bu, senin anlayışlı davranışın -ve bu baştan beri çok açık ve su gibi berraktı- ve bunu, yaptığımın kötü bir şey olmadığının işareti olarak algılamam nedeniyle oldu. Görüyorsun ki işaretlere inanıyorum ama senin inanmadığını sanıyorum. Beraberliğimizi bu cümle özetliyor.

Tonu gibi geniş bir bakış açısını yeğliyorum ve bana -bize- Jaan, Tablet ve Jaan'ın yapmak istedikleri hakkında söylediklerine inanıyorum. Bana senin anlatmadıklarını anlattı. Senin onunla münakaşa ettiğini, söylediklerini kabul etmediğini, dünyanın göründüğünden daha geniş ve derin, esrarlı ve iç ürpertici olabileceği olasılığını reddettiğini görebiliyorum. Bu düşünceleri aleyhine kullanmam, sen de hiçbir inancı benim aleyhime kullanma.

Jaan'a olanlar zaten olacaktı. Tonu ve onun olağandışı bir şeyin muhafızları değil de adi hırsızlar olduğuna inansan da gerçeği biliyorsun. Onlardan bir şey sakladığını biliyorsun. Dar bir bakış açısı belki de bunun pek bir önemi olmadığını söyleyecektir ve herkesin kendi yaptıklarından sorumlu olduğunu ekleyecektir. Ama bana, benden daha ileride olan bir şey için sorumluluk verildi ve ben de senden en azından beni anlamanı istiyorum. Belki de sonunda beni unutmadan önce affedersin.

Senden yalnızca iki şey rica ediyorum: Birincisi, Carrier'deki makalelerini beğendiğimi söylerken iltifat etmemiştim. Eğer geçen hafta olanlar hakkında anımsadıklarını yazarak aşağıdaki adrese gönderirsen çok memnun olurum. Benim yaptıklarıma inanmayan birisi tarafından yaptıklarımın nasıl algılandığını merak ediyorum. Bunun zor bir şey olacağını biliyorum ve sana boş gibi de gelebilir ama bunu yine de yapacağını umuyorum.

İkinci olarak, izimi bulmaya çalışmayacağına söz vermeni istiyorum. Burada uzun süre kalmayacağım. Bana ne kadar yaklaşırsan güvenliğinden o kadar endişe ediyor olacağım. Ne kadar kı-

sa olsa da (çok kısa) birbirimizi tanımaktan memnun olduğumuz konusunda hemfikiriz ama bundan daha ileriye gitmeme konusunda bana söz vermelisin.

Sana söylediği gibi Tonu, Tonu değil, Jaan, Jaan değil. Ama ben gerçekten Hannah Elisabeth Rowe'um. Bunu yazarken ve gelecekte seni büyük bir sevgiyle hatırlayacağım. Her zaman ve nerdeysem.

Sevgiler

H.

Not: Son satır kesinlikle rahatlatmak içindi, müteşekkirim: Yaşlı bir adamın öldürülmesine yardımcı oldum. Bunu senin anlayabileceğinden daha yüksek ve soylu değerler için yaptım. Ben, katille birlikte yok oldum. Ama çok iyi yazıyorsun, benimle ilgili olarak da yazmanı istiyorum ve seni sevgiyle anacağım. Bunlar için ne söylemeli veya yapmalıydım. Ya yanıltılmış bir yiğitlik duygusu veya bilinçli bir bencillik. Bu haftayı yazdım ve yazının sahipliğini üstlenmeyeceğim. Kendini üçüncü kişi olarak okumayı sorun yapmayacağını düşünüyorum. Seni böyle düşünmek ve seninle böyle konuşmak daha kolay oldu. Umarım bunu okuduktan sonra yakarsın. Gerçeği söylemem gerekirse, eğer saklamak istersen buna engel olamam. Kahretsin, seni herhalde bulamam bile.

Sanırım yapmam gereken son şey, sana ait bu hikayedeki bazı yan karakterlere -bazı ölümlülere- ne olduğunu sana anlatmak olacak. Mektubunu okuduktan sonra, şu yazıyı Art için hazırladım. Carrier'in bir sonraki sayısı için:

Wickenden Üniversitesi'nde Baltık Tarihi Dersi veren Estonyalı Profesör Jaan Puhapaev geçen çarşamba günü erken saatte Orchard Caddesi'ndeki evinde ölmüştür. 1991 yılında Birleşik Dev-

letler geldiğinden bu yana Lincoln'de yaşamıştı. Tam ölüm zamanı ve nedeni bilinmemektedir. Mirasçısı yoktu.

Bilgisayarımda yeni bir dosya açmadan önce Art'ın sandalyesinin gıcırtısını duydum. Masama doğru yürürken ve bana soru soran gözlerle bakarken "Demek böyle? Burası ve Wickenden arasında mekik dokunan günler, bir hafta boyunca polis kaynaklarını araştırmak ve sonuç bu mu?" dedi.

"Önemli bir şey çıkmadı" dedim.

"Önemli bir şey çıkmadı ne demek? Polis kayıtları ne oldu? Yani diğer şeyler... Diğer şeyler?" Gözlerini kıstı ve sanki daha fazla şey öğrenmek ister gibi elleriyle daireler çizdi. "Bunu benden daha iyi biliyorsun; diğer bilgilere ne oldu?"

"Ne yazık ki başka bilgi yoktu. Birçok dedikodu ama sağlam bir şey yok."

"O zaman bir hafta daha çalış. Eğer büroda çalışmak istiyorsan sorun yok. Ama böyle bir hikayede pes etmeni istemiyorum. Araştırmayı sürdür. Eğer bu gazete için değilse de Lennie ve kariyerin için."

"Bak. Fazla bir şey bulunabileceğini sanmıyorum. Ve başka bir şeyle ilgilenmek istiyorum."

"Bana söylemek istediğin bir şey var mı?"

"Ne gibi?"

"Bilmem. Bir kaynağı mı koruyorsun?" Ona doğru baktım. "Biliyorsun, kızım kendi işime bakmamı söylemek yerine bana böyle bakar." Ben gülümsedim ama Art gülümsemedi. "Yine de onu cevap vermeye zorlayamam, çünkü benim için çalışmıyor." Yazdığım ölüm yazısını eline alıp attı. "Şimdi bana neler olduğunu anlat. Neden başka bir haberin yok?"

Sessizce, masama bakarak oturdum. "Anlatmayı isterdim Art. Gerçekten de isterdim ama anlatamam, tamam mı? O yazıyı ister yayınla, ister yayınlama. İşime son verebilirsin ve..."

"Tanrım. Paul, daha önce de kimsenin işine son vermek istemediğini söylemiştim. Ben sadece... Biliyorsun, bir süredir bu işle uğraşıyorsun, çok heyecanlıydın, hatta Boston'dan bir editörü de heyecanlandırdın ve şimdi sanki birisi programı kapattı. Eğer bana anlatmak istemiyorsan sorun yok. Ama bence hata yapıyorsun." Durdu ve sanki ağırlığımı tartıyormuş gibi bana baktı.

Omuz silktim ve pencereden caddenin karşısındaki göle ve hareketsizliğe baktım. Burası hafta sonu tatilcileri şehriydi, çünkü burada önemli bir şey olmazdı. Lincoln'ü severdim, çok severdim ve sonraki birkaç yıl içinde ziyarete bile gelebilirdim. Ama şehir beni kovuyordu. Tonu'nun dediği gibi, bazen çenene hafif bir darbe yer ve hareket edersin. Art'a işi bırakmak istediğimi söyleyince, ne tam bir sükunetle (ne yazık ki egomu tatmin etmeyen bir biçimde), ne bağırarak ve ne de yalvararak tepki verdi. Önce hiçbir şey söylemedi ve odasına döndü. Ben de gitmeye hazırlanıyor izlenimi vermemek için sanki masamda çalışıyormuş gibi yaptım. Ama öğlene doğru beni Colonial'a "opsiyonlar konuşması" için yemeğe götürdü. Bana nereye gittiğimi sordu. O sorana kadar bunu düşünmediğim için, nereye gideceğime karar verene kadar Brooklyn'deki evimde olacağımı söyledim. Kimlerle tanışmam ve mektuplarını nereye yollaması gerektiği konularından konuştuk. Bana, cennette bile iş bulabileceğim bir tavsiye mektubu yazacağını söyledi. Beni hiçbir zaman yanlış yönlendirmeyeceğine inandığım birkaç kişiden biriydi. Çünkü hiçbir zaman yönlendirmeye çalışmamıştı. Olayları olduğu gibi kabul eder, onları ele alır ve önünde olması gerekenlere değil, önünde olanlara göre hareket ederdi. Beni kalmaya ikna etmeye çalışmadı. Bu hoşuma gitti. Bunun yerine, biralarımızı bitirdikten sonra, ne zaman ayrılacağımı sordu.

"Sanırım arabamı yükler yüklemez."

Gözlerinin köşesinden bana baktı. Sanki hayır dememden korkuyordu. "Cuma akşamı yemeğe gel" dedi. "Donna sana veda etmek isteyecektir."

"Tabii. Hoş olur."

***

Ve gerçekten de muhteşemdi. Bana çocukları gibi davrandılar. Bu veda yemeği sanki evden ayrılan bir çocuğa veriliyordu. Donna ağladı. Art ve ben çok fazla içki içtik ve Austell, Lincoln Ortak Bölgesi'nin tek devrim savaşını çukurlarla ve mısır taneleriyle yeniden canlandırdı. Rolenlerin kızı Dana hafta sonu için New York'tan gelmişti ve uzun yüzünü, yumuşak tatlılığını, başka insanlardaki iyi yönleri ortaya çıkartmaktaki garip ve doğal huyunu babasından miras aldığını gördüm. Bu, az bulunur ve kıskanılacak bir nitelikti.

Brooklyn'e gidince Dana ile birkaç kez buluştuk, çocukluk odama saklandık. Pencereden aynı cılız yeşillikteki parkı, caddeyi ve seyrederek büyüdüğüm Grand Army Plaza'nın köşesini görebiliyordum. Başımı sağ tarafıma doğru döndürerek yatağımda yatınca, amcam Sean bu odada yatarken olduğu gibi kemerin tepesini görebiliyordum. 16 yaşımdayken annemle beraber sıkça rollerimizden kaçardık. Nereye gittiğimi sorardı, ben mırıldanırdım; akşama ne yenmek yaptığını sorardım, o kızgınlıkla homurdanırdı, çünkü bu hem kolaydı, hem ikimizi de rahatlatıyordu. Her eve gidişimde bunun son gidişim olabileceğini düşünürdüm.

Yengem Anna, sanki yeğenimi kötü yola düşüreceğimden korkar gibiydi. hiçbir şey yapmayan, tembel ve ona yanlış yol gösteren eski bir gazeteciydim. Eğer bu çocuk on sekiz yaşına

kadar hapse girmez ve uyuşturucu bağımlısı olmazsa, onu hiçbir şey yıkamaz.

***

Art'la birlikte bundan sonra nereye gideceğimi konuştuk. Halbuki ben bunun için acele etmiyordum. Bu, belki de benim son uzun kış tatilimdi. Wickenden'de dönem arası tatiller altı aydan uzun sürerdi -yetmişli yılların sonunda enerji krizine karşı alınan gereksiz önlemler nedeniyle kış boyunca boş kalan yurtlar ısıtılmayacaktı- ve bu tatiller benim için sanki kış uykusuna yatmak gibiydi. Sanki gelecek dönem için enerji depoluyordum. Belki yeterince toplayamadığımı düşünüyordum. Her neyse, yeni yıl sonrasında Hartford, Wickenden, Manchester ve Concord'daki editörlerle buluşacaktım. Ne olacağını görecektik.

Lincoln'den ayrıldıktan birkaç gün sonra, ona ne olduğunu öğrenmek için Joe Jadid'i aradım. Durum Tonu'nun anlattığı gibiydi: Jaan'ın evine girerken fotoğraflarını çekmişti, fotoğrafları Sickle'ye yollamıştı, Sickle de fotoğrafları ve yanında eğer araştırmayı bırakmazsa yeni bir iş araması gerekeceğini belirten bir notu Joe'ye yollamıştı. O da öyle yapmıştı (araştırmayı bırakmıştı). Sal'a federallerden gelen telefonlara çıkmamasını söylemişti ve yaşamının aktif görevden ayrı olduğu bölümünü beladan uzak kalmaya kararlı, masasına bağlı olarak geçirmişti. Başına gelen belaların izini bana kadar sürebileceği düşünülünce telefonda oldukça nazik konuşuyordu. Başka bir iş aradığımı söyledim. Kendisinin aramasındansa benim aramamın daha iyi olacağını bildirdi ve bir Wickenden gazetesinde iş bulmamamı çünkü benimle konuşmayacağını söyledi. Fotoğraflardan amcasına da bahsetmişti. Anton, Jaan ve ilgi çekici hobileri hakkında kimseyle konuşulmaması gerektiği konusunda onunla mutabık

kalmıştı. Jaan'ın yaptığı değişiklikleri -kapı kilitleri, pleksi camlar ve kasa- bir hafta sonunda hızla eski haline getirmiş, gelecek güz dönemi başında odaya yeni yerleşecek olan kişiye hazırlamıştı. Kitaplardan birkaçını kendisi için seçtikten sonra, tabii ki kalanlarını bölüm kütüphanesine vermişti. Zamanı gelince bunları iade edecekti. Bir kez kısaca konuştuk ve bağımızı koparmayacağımıza dair alışılagelmiş sözlerden verdik. Biz -yani ben- zaman içersinde belki bunu tutabilirim.

Birkaç hafta önce Lincoln'den yeterince çabuk ayrılamamıştım. Ama şimdi, insanları yalnızca her sabah 4.00'te NY1 ve Law and Order dizilerinde görüp, odamda birkaç hafta yalnız çalıştıktan sonra (annem, Vic, Anna ve Dana hariç) tekrar kalabalığa çıkabilmek için her şeyimi vermeye hazırdım. Ama bu duygu geçti. Bu bir duyguydu ve ben de geçmesine izin verdim.

BAVUL

Kutsanmış olan, insan ırkına birçok metafor altında görünendir.

Suriyeli St. Ephrem

Sicilya'yı terk ettiğinde El-İdrisi'nin kütüphanesinde 15 parça vardı. Ama benim 16. parçaya da ihtiyacım var. Bunun Ömer İblis'in dokuma çuvalı olduğunu varsayalım. Çok az istisna dışında da dokuma malzemenin bin yıl dayanamayacağını varsayalım. Diyelim ki çuval bir yerden ayrılışı, kaçışı temsil etsin. Bezden çuval yerine de bu 16. parça, Jaan'ın evinde sakladığı 15 parçayı Tonu ile birlikte içine koyduğumuz bir valiz olsun. Buna bir şey daha ekleyin: Uçak bileti. Paul kapıya vururken Tonu bunu bana gösteriyordu. Tek yön, birinci sınıf. Yanında beni ve valizimi sıkıntısız olarak gümrükten geçirmeye yetecek kadar para dolu bir zarfla birlikte.

Bunu edilgen bir tonda söylemek benim için daha kolay olacak: Şimdi neye değerse değsin Paul'ü çok kötü kullandım. O tatlı bir çocuktu ve hâlâ öyle olduğunu umarım. Ama o hâlâ yirmili yaşların başlarındaki bir çocuk. Bu yaşlarda çoğu insanın yaşamı henüz ilgi çekici değildir ve kişilikleri yeni gelişip derinleşmektedir.

Tanıştığımızda, bir adamın diğerini öldürmesine yardımcı olmuştum. Yılın önemli bir kısmında bakımımda olan bir adamın, ikna edici bir yabancı tarafından öldürülmesine yardım etmiştim. Kendimi suçlu ve kötü hissediyordum ve korkuyordum. Hiçbir yerden gelen bu genç adam birden kapımda belirdi. Benimle konuşmak, bana ilgi göstermek istiyordu. Bu hoştu. O beni, kendimi bulduğumdan daha çekici buluyordu, ki bu da hoştu. Ben ilgi istiyordum, başım beladaymış ve berbat durumdaymışım gibi düşünmek istemiyordum. Yaptıklarımın beni insanlardan uzaklaştırmayacağına dair ruhsal desteğe ihtiyacım vardı ve bundan emin olmak istiyordum. Paul'un benim için anlamı buydu: Geçici bir destek. Ondan özür dilemek isterim ama yazısının tonu nedeniyle bundan kuşku duyuyorum. Neyse, zamanla bunu aşacaktır. Şairin dediği gibi: İnsanlar ölür ve solucanlar onları yer ama hiçbir zaman sevgi için değil.

Öte yandan, hırs açısından bu günahın hesabını vereceği çok ceset var. Paul'e, Jaan'ın basit bir yaşamı olduğunu söyledim ve Paul Tomm'un bir hafta önce anlayabileceği biçimde öyleydi. Eski elbiseler giyiyordu, paslı bir araba kullanıyordu, evinde kitaplar ve tozdan başka neredeyse bir şey yoktu. Benim dışımda ilişkili olduğu tek kişi birkaç kasaba ötedeki bir barmendi. Tonu'nun anlattığına göre barmenin hırsı yalnızca Jaan'ınki gibi değildi, aynı zamanda ona ilham veriyordu. Tonu, bu Eduardo'nun Sovyetler zamanında Rusya'da kaçakçılık yaptığını, Jaan'ın kütüphane parçalarını bu ülkeye sokmasına yardımcı olması amacıyla onu Connecticut'a getirdiklerini anlattı. Connecticut'ta kaçakçılığın Moskova'dan ne kadar daha kolay olduğunu görünce doğal olarak işini genişletmişti. Zengin müşterileri için bağımsız işler yapıyor, ne kadar çok parası olduğundan bahsediyor ve bunun ona ne gibi olanaklar sağladığını açıklıyordu. Bu, Jaan'ı düşünmeye ve konuşmaya sevk etti. Düşünüp konuşurken, Eduardo ile birlikte içmeye başladı. Dedikodular çıktı:

Zümrüt Tablet bulunmuştu ve etkisi satışa çıkmıştı. Tonu'nun meslektaşları sahte kimlikler altında araştırma yaptılar. Bunun başka bir Tablet sahtekarlığı -yeni bir şarlatan, salakları dolandıracaktı- olduğunu düşünüyorlardı, ama şaşkınlıkla bu fısıltıların izini Jaan'a kadar sürdüler.

Tonu, Jaan'ın niyetlerinin gerçek ama geleceğe yönelik olduğunu söyleyince bunları kanıtlamanın çok zor olduğu ortaya çıktı. Paul'e de kanıtlayamazdım. Ama Jaan, Paul'e hiç elle tacizde bulunmamıştı. Ona yemek pişirdiği için Paul'ü arzu dolu gözlerle süzmemişti. Paul'e hiçbir zaman açık filmler hakkında sorular sormamıştı. Paul, hiçbir zaman onun para ve fahişelikle ilgili şaşırtıcı sorularını dinlerken sıkıntılı bir öğleden sonrası geçirmemişti. Tabii ki bunların hiçbirisi onun öldürülme nedeni olamazdı. Aslında yaptıklarına bu kadar çok göz yummamalıydım. Ama tanışma için kapısını çalıp onunla karşılaştığım ilk günden beri ilgisizlik ve toz kokan bir evde eski bir kanepede pipo içen, bu dünya dışı, zavallı yaşlı adama acıdım. Benimle daha yakın oldukça ve bana karşı daha kaba davrandıkça onun için daha çok üzüldüm. Sanırım, kötü davranışları nedeniyle ailem tarafından uzaklaştırılan, onları her anımsadığında damarlarından buz akan benim kavgacı ve sırnaşık babama benziyordu. Bize gelince: Nedeni ne olursa olsun, Jaan'ın çapkınlığını ve şehvet düşkünlüğünü katlanmam gereken bir yük olarak kabullendim.

Tonu, bana Jaan'ın bu kötülük yapmaya uygun olan huylarını gösterdi. Tonu'dan çok şey öğrendim. Bana, dünya ve insanlarla ilgili çok şey anlattı. Pratik ve pratik olmayan, açık ve ezoterik. Ve onun da benden hoşlandığını söyleyebilirim. Cinsel açıdan değil -böyle bir arzuya hiç sahip olmadığını sanıyorum- ama sadakatim ve zekam nedeniyle bana saygı duydu. Böylece, Jaan için alışveriş yaptığım bir günün sonunda ona çorba pişirdim. Onunla beraber çorba içerken, bana tanıdığı al-

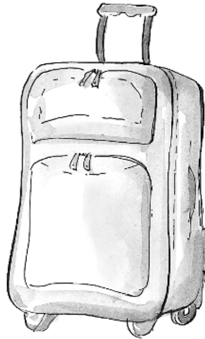
çakları, haksız yere ondan daha iyi durumda olanları, dünyayı ondan başka kimsenin anlamadığını anlattı. Bir şişe konyak getirdim ve içtik. Daha çok o içti. Ve sarhoş olunca kalan çorbayı arka bahçeye döktüm, bulaşıkları yıkadım ve ayrıldım. Yapmam gereken tek şey kapıyı kilitlememekti ve ben de öyle yaptım. Ama sanırım suçluluk duygum çok fazlaydı, çünkü o gece uyuyamadım. Ertesi gece de. Unutmaya, dua etmeye çalıştım ama etkisinden kurtulamadım. Bu nedenle o gece Arliss Mağazası'nın dışındaki paralı telefona kadar yürüdüm, New Kendall Polisi'ni aradım ve Jaan'ın öldüğünü söyledim. Daha sonra eve döndüm, yatağa kıvrıldım, dünya kapanan bir göz gibi üzerime kapandı ve uyudum.

***

Eğer hiçbir şey söylemeseydim ne olurdu bilmiyorum. Tonu, Jaan'ın Tablet'i Wickenden'deki odasında sakladığını sanıyordu. O akşam Lincoln'den sonra oraya gitti. Ama Tablet Lincoln'deydi. Geri döndüğünde gün neredeyse ağaracaktı ve Jaan'ın evine yeniden girmek için geceyi -sabahın erken saatlerini- beklemeye karar verdi. Ne yazık ki ölüm bildirilmişti ve Lincoln polisleri oradaydılar. Joseph Jadid'in, polislerin gece vakti hiçbir zaman araba sürmeyeceği düşüncesi yanlış çıkmıştı. Polisler bazen arabayı durdurup ışığı pencereye tutuyorlardı. Tonu ilgileri kaybolana dek bekledi, ama Paul etrafta araştırmalara başlamıştı. İşin içine daha fazla polis girdi. Tonu'nun söylediğine göre artık bekleyecek zamanı kalmamıştı. Böylece evimin bir köşesini ateşe verdik, yerel polisi çağırdık ve onlar benim evime girince biz de Jaan'ın evine girip işimizi bitirdik.

Bunlar arasında beni en şaşırtan şey, Tonu'nun benim etkilendiğimi ve acı çektiğimi görmesi oldu. Tablet'in muhafızı

olarak Jaan'ın yerini almamı önerdi. Dünyadaki yaşamın kutsallığını kavradığımı ve aynı zamanda yaşamların bazen alınması gerektiğini de anlattı. Üzüntümün, iyiliğimin bir işareti olduğunu söyledi. Kendimden daha büyük olan bir şeye katılma, düşleyebileceğim her şeyden daha önemli olan bir olguya ait olma olanağını bana tanıdı. Böylece kendimi burada buldum. Ve burasını -siz okuyucularım- hiç ziyaret etmemiş olmalısınız. Yine de adını açıklamak için bir neden görmüyorum. Gerçekten de her yerde olabilir. Burada Tonu'yu bekliyorum. Burada ben, Hannah Rose olarak kaybolacağım. Buraya yorucu bir hafta sonrasında gelecek. Buraya sükunet ve içe bakış için gelecek. Şehrin hemen dışında ağaçlıklarla çevrili yollar var. Belki de nehrin çok üstündeki rüzgarlı bir yolda yürürken kaza geçirecek. Belki bir bardan bir yabancıyla ayrılacak ve oteline hiç dönmeyecek. Belki bazı insanlar gibi öylece kaybolacak. Kendi cenazesine katılma zevkine erişen Huck Finn'i kıskanıyorum. Ama en iyisi temiz bir kaçış. Bazen doğru davranıp davranmadığımı düşünüyorum. Geçici olarak kuşku duyuyordum ve yakınıyordum. Ama onlar geçti. Onlar duygulardı ve geçmelerini sağladım.

Simya ilmiyle uğraşsaydınız; yaşlanmaya çare bulup, bakırı altına dönüştürmek ister miydiniz?

Bu kitap; gizemli tarihçi El İdrisi'den günümüze uzanan sıra dışı, esrarlı bir cinayetin romanı. Kitap toy bir gazetecinin, bu cinayeti ortaya çıkarmak için dantel dantel örerek, gerçekleri gün ışığına çıkarma çabalarını anlatmakta. Romanı okurken hayret edecek, şaşıracak ve şok olacaksınız. Geçmişin simyacı ilmini günümüze getirerek olağanüstü kurgulanmış bir cinayet romanı...

HER CİNAYETİN BİR KARAKTERİ VARDIR. CİNAYETİ AYDINLATMAK İÇİN İLK ÖNCE KATİLİN KARAKTERİNİ ÇÖZMEK LAZIM...

GİZEMLİ CİNAYET

"Umberto Eco ve John Fowles sevenlerin ellerinden düşüremeyeceği bir roman."
-New York Times

"Başarılı bir eser. Garip profesörün neden ve nasıl öldürüldüğü konusunda merak uyandırıcı."
-The Times Literary Supplement, Michael Caines

"Dan Brown hayranlarını tatmin edecek kadar aksiyon ve esrarengiz referanslar bulunan bir kitap."
The Globe Mail (Toronto)

"Fasman'ın tarih ve simya hakkında engin bir bilgiye sahip olduğu belli..."
-Booklist

ISBN 978-6055-422-08-0

Kalipso Yayınları LÜX

www.kalipsoyayinlarilux.com